
RICHARD HENRY DANA, Jr.
Doi ani pe mare

Richard Henry Dana, Jr.

Doi ani pe mare

Traducere şi glosar:
Alfred Neagu
EDITURA MERIDIANE
Bucureşti, 1984
Coperta de: Vasile Socoliuc

Richard Henry Dana, Jr.
TWO YEARS BEFORE THE MAST,
Boston 1840

„Ai citit cartea tânărului Dana? Adevărată de la un capăt la altul. Pe vremuri el a fost elevul meu, dar nu de la mine a învățat să scrie aşa [...] E o voce de la teugă. Cartea lui se va bucura de o largă circulație. Ba mai mult de atât. Va deschide ochii multora asupra vieții marinarului de rând."

R. W. Emerson

„Prefer *Doi ani pe mare*, cartea fără egal a prietenului meu Dana. Părțile în care zugrăveşte Capul Horn cu siguranță că le-a scris cu un sloi de gheață."

M. H. Melville

I
PLECAREA

Plecarea bricului *Pilgrim* într-o călătorie de la Boston la Capul Horn şi apoi către coastele de vest ale Americii de Nord fusese fixată pentru 14 august. Cum bricul urma să ridice ancora imediat după prânz, am venit la bord la ora 12, echipat temeinic de mare, cu un cufăr tixit cu veşminte pentru doi sau trei ani, cât dura călătoria în care porneam hotărât să-mi vindec, de era posibil, vederea slăbită, din pricina căreia fusesem nevoit să abandonez studiile ; niciun tratament medical nu părea s-o amelioreze aşa că speram să-mi revin printr-o schimbare radicală a felului de viață, lăsându-mi baltă cărțile pentru o lungă perioadă de timp, şi, având în schimb parte din plin de muncă, mâncare fără mofturi şi aer curat.

N-a durat mult până am schimbat redingota strâmtă, chipiul de mătase şi mănuşile de căprioară ale studentului de la Harvard cu nădragii ponosiți de doc, cămaşa în carouri şi pălăria de muşama ale marinarului. Metamorfoză nu glumă! Mă amăgeam că pot trece cu uşurință drept marinar sadea, cu toate că e cu neputință să înşeli ochiul unui lup de mare cu pielea tăbăcită pe puntea navelor. Şi în timp ce eu mă şi închipuiam la fel de familiarizat cu marea ca Neptun în persoană, de cum am apărut, oricine la bord putea să-şi dea seama că-s doar un ageamiu de vântură țărmuri. Un marinar sadea are veşmintele croite într-un anume fel şi le poartă într-un chip pe care un ageamiu nu-l poate deprinde niciodată.

Pantalonii strânşi pe coapse şi deci atârnând larg, mai mult decât trebuie, cămaşa în carouri, croită prea generos, pălăria impermeabilă cu borul lăsat, foarte lustruită şi împinsă mult pe ceafă, garnisită pe deasupra şi cu juma de stânjen de panglică neagră, ce spânzură peste ochiul stâng, precum şi nodul de la legătoarea de gât neagră, din mătase, ca şi o sumedenie de alte mici amănunte sunt semne sigure care, atunci când lipsesc, trădează numaidecât începătorul. În afară de aspectul meu vestimentar, ce nu se potrivea deloc cu al celorlalți, mă mai trăda şi înfățişarea şi, fără îndoială, că era destul să se uite cineva la obrazul şi la mâinile mele ca să-şi dea seama că nu aduceau cu cele ale marinarului get-beget, ce păşeşte crăcănat, legănindu-se, şi îşi bălăngăne brațele bronzate şi bătucite, cu palmele pe jumătate deschise, de parcă ar fi în permanență gata să apuce o parâmă.

Şi astfel m-am alăturat echipajului, în ciuda cusururilor care mă marcau. Am ridicat ancora şi am pornit-o în josul fluviului, iar seara am ancorat iarăşi. A doua zi, am fost puşi la treabă pentru a pregăti nava de mare, trecând manevrele aripilor prin palancuri, încrucişând vergile rândunicilor, instalând mijloacele care să împiedice frecarea parâmelor şi încărcând

pulberea la bord. În noaptea următoare, mi-am luat în primire primul cart. Am stat treaz aproape jumătate de noapte de teamă ca nu cumva să nu aud când voi fi chemat pe punte. Iar când m-am trezit pe punte, m-am simțit atât de copleşit de importanța misiei încât am bătut nava fără odihnă, cât era ea de lungă, uitându-mă când peste prova, când peste balustradă pupa, la fiecare rond. Şi nu mică mi-a fost uimirea când am văzut cât de netulburat arăta marinarul pe care l-am chemat să preia serviciul şi care şi-a făcut frumuşel un culcuş sub barca de transport, ca să mai moțăie şi el puțin.

Socotea că pentru o noapte frumoasă ca aceea, când nava stătea la ancoră într-un port sigur, era suficient să facă de cart în chipul respectiv.

A doua zi era sâmbătă şi, cum dinspre sud se ridicase briza, am luat un pilot la bord, am virat ancora şi am început să facem volte pentru a ieşi din estuar. Mi-am luat rămas bun de la prietenii ce veniseră să mă petreacă şi abia am avut vreme să mai arunc o privire asupra oraşului şi locurilor atât de cunoscute, pentru că la bordul unei nave nu e vreme de sentimentalisme. După ce am ajuns la capătul bazinului, am văzut că vântul bătea chiar în gura golfului, aşa că am fost nevoiți să lăsăm ancora în radă. Am rămas acolo toată ziua şi o parte din noapte. Cartul meu a început la unsprezece noaptea şi am primit ordin să-l chem pe căpitan dacă vântul se schimba dinspre vest. Spre miezul nopții, vântul deveni favorabil, aşa că l-am trezit pe căpitan care mi-a ordonat să chem tot echipajul pe punte. Habar n-am cum am reuşit să fac şi treaba asta, dar sunt totuşi sigur că n-am avut cum împrumuta glasul răguşit al nostromului ca să răcnesc: „Echipajul pe punte! Vira ancora!” Dar n-a trecut mult şi toți îşi vedeau de treabă, desfăşurau velele, brațau vergile şi începurăm să ridicăm ancora, ultima care ne mai ținea legați de pământul natal. Eu nu puteam fi de mare ajutor la aceste

pregătiri. Puținele mele cunoştințe în ale navei nu mi-au folosit la nimic. Ordine de neînțeles zburau pe lângă mine şi erau executate pe dată, toți se mişcau cu atâta grabă, se amestecau răcnete atât de ciudate şi manevre atât de stranii, încât eram cu totul năucit. Nu există nimic mai demn de milă şi mai neajutorat decât un ageamiu care îşi începe viața de marinar. Îndată începură să se audă acele icneli cu totul aparte, tărăgănate, care arată că echipajul se opinteşte la cabestan şi, în câteva minute, eram de acum porniți. Se auzi clipocitul apei despicate de provă, nava se aplecă în bătaia brizei umede de noapte, şi prinse a se legăna în hula puternică de fund, aşa că abia acum ne începeam de fapt lunga, lunga noastră călătorie. Şi atunci am spus noapte bună pământului meu natal.

II
PRIMELE IMPRESII

Cea dintâi zi petrecută pe mare s-a întâmplat să fie duminică. Cum abia ieşiserăm din port, iar la bord era mult de lucru, am muncit toată ziua, aşa că abia seara s-au stabilit carturile, şi totul a intrat în rânduiala care se cuvine să fie pe mare. Când am fost chemați la pupa pentru a îi împărțiți în carturi, căpitanul ne-a ținut o scurtă şi elocventă cuvântare, în vreme ce bătea puntea dunetei cu un trabuc în gură, lăsând să-i scape cuvintele între două fumuri:

— Ei bine, am pornit într-o lungă călătorie. Dacă ne vom înțelege ca lumea, vom avea o călătorie plăcută, iar de nu atunci o să vă pară că navigați pe un iad plutitor. N-aveți nimic alta de făcut decât să împliniți ordinele care vi se dau şi să vă faceți datoria ca nişte bărbați ce sunteți. Atunci o să aveți parte de un drum care o să vă placă şi vouă, iar de nu n-o să vă mai placă deloc. Dacă o să tragem cu toții în aceeaşi parte,

o să vedeți că-s un tip înțelegător, altfel o să vă convingeți că-s un afurisit. Atâta am avut a vă spune. Cartul babord liber!

Eu, fiind cartul tribord, sau cartul celui de-al doilea secund, am avut prilejul să intru în primul schimb de veghe pe mare. Stimson, un tânăr care, ca şi mine, era la prima lui călătorie, nimerise în acelaşi cart şi, cum era feciorul unui funcționar şi lucrase în serviciul de contabilitate al unui om de afaceri, am descoperit că aveam o sumedenie de cunoştințe comune şi deci o groază de subiecte de discutat. Şi am pălăvrăgit pe săturate despre Boston, despre ce-or fi făcând prietenii noştri, despre călătorie, şi tot aşa, până când îi veni rândul să facă de veghe la prova şi plecă lăsându-mă singur. Acum aveam prilejul să chibzuiesc. Pentru prima oară trăiam liniştea desăvârşită a mării. Ofițerul bătea puntea dunetei, unde eu n-aveam voie să calc, la teugă unul sau doi oamenii vorbeau şi simțeam că n-am chef să iau parte la discuția lor, aşa că aveam răgaz să-mi cern impresiile cu privire la toate cele din jur. Cel mai mult m-a impresionat frumusețea mării, strălucirea stelelor, norii mânați iute de vântul prin fața lor, şi abia de-mi aduceam aminte că mă despărțeam de toate bucuriile intelectuale şi sociale ale vieții de dinainte. Dar, oricât de ciudat ar părea, şi atunci şi după aceea aceste gânduri mi-au făcut plăcere, sperând că ele mă vor ajuta să nu devin vreodată străin, de toate cele câte le pierdeam acum.

Toate visurile mi-au fost alungate de ordinul ofițerului de a orienta vergile, fiindcă vântul începu să vină dinspre prova. Şi, din privirile pe care le aruncau din când în când marinarii spre direcția vântului, după norii negri care se apropiau repede de noi, mi-am dat seama că trebuia să ne pregătim de vreme proastă, iar pe căpitan l-am auzit zicând că spera ca, pe la ora douăsprezece, să atingem Gulf Streamul. După câteva minute, s-au auzit opt lovituri de clopot, cartul se terminase şi am coborât sub punte. Acum am început să simt pentru prima

oară greutatea vieții de marinar. Compartimentul în care fusesem repartizat era plin cu colaci de parâmă, vele de rezervă, vechituri şi alte materiale depozitate aici. În plus, pentru noi, cei repartizați acolo, nu fuseseră montate cuşete şi nici nu aveam voie să batem cuie ca să avem de ce ne agăța hainele. Marea se montase, nava avea ruliu puternic şi toate în jur începură să danseze alandala. Era o „harababură desăvârşită", cum se zice, toate grămadă şi nimic la îndemână. Un colac de cablu gros nimerise taman pe cufărul meu; tot ce aveam, pălăriile, încălțările, salteaua şi păturile fuseseră măturate către bordul de sub vânt, unde erau strivite sub greutatea lăzilor şi colacilor de parâme. Iar ca o încununare, nu ni s-a îngăduit să aprindem nicio lumină să ne găsim cele trebuitoare, şi atunci am început să simt că mă pălesc semne puternice care anunțau răul de mare şi mă ajunge nepăsarea ca şi neputința care le însoțesc. Renunțând la orice încercare de a-mi mai aduna lucrurile, m-am trântit pe vele, aşteptând să aud în orice clipă porunca: „Tot echipajul pe punte!", apropierea furtunii făcând necesară prezența acestuia. Curând am auzit răpăitul rapid al picăturilor grele pe punte, cei din cartul de serviciu aveau, bineînțeles, de lucru până peste cap, şi răsunau ordinele repetate ale secundului, rostite cu toată puterea, tropăitul picioarelor, scârțâitul palancurilor şi toate celelalte sunete care vestesc apropierea furtunii. În câteva minute, capacul tambuchiului a fost dat la o parte şi zarva de pe punte se auzi şi mai tare. Iar la urechile noastre a ajuns invitația: „Tot echipajul pe punte! Sus şi reduceți velele!" După care capacul a fost tras la loc. Când am ajuns afară, dinaintea ochilor îmi apăru un nou spectacol şi mi se oferea prilejul unor noi experiențe.

Micul nostru bric naviga cu vânt de bulină, se canarisea, şi mie mi se părea că avea să se răstoarne. Talazuri mari din față se spărgeau de prova, lovind puternic, ca un baros, bubuimd,

după care apa împroşca peste bord şi ne uda până la piele. Fungile gabierului fuseseră slăbite şi velele mari, mascate, se izbeau de catarge cu un bubuit de tunet, vântul şuiera prin greement, capete de parâme nelegate zburau în jur, ordine răcnite, de neînţeles pentru mine, erau executate cu grabă, iar marinarii care manevrau parâmele lălăiau în felul lor răguşit.

Pe lângă toate astea mai trebuia să mă şi obişnuiesc cu marea. Mă lovise un cumplit rău de mare, abia de aveam putere să mă ţin de câte ceva, şi se lăsase un întuneric beznă. Cam astea mă încercau pe mine când ar primit, pentru prima oară, ordinul să mă urc în arboradă să reduc gabierul.

Nici acum nu ştiu cum am reuşit. M-am întins pe vergi şi m-am ţinut cu toată puterea pe care o mai aveam. Nu cred că le-am fost de prea mare folos, pentru că îmi aduc aminte că m-a podidit, în câteva rânduri, răul de mare înainte de a părăsi verga gabierului şi am vomat în chinuri, asupra acelei nopţi negre ca iadul. Dar curând totul fu pus în ordine acolo sus, şi ni s-a îngăduit coborâm sub punte. Însă nu mi s-a părut chiar o mare favoare, deoarece compartimentul nostru, din cauza harababurii dinăuntru şi a putorii greţoase, de nedescris, a apei din santină, agitate de mişcările navei, nu oferea decât un modest refugiu faţă de atmosfera umedă şi rece de afară. Citisem mult despre păţaniile pe mare ale altora, dar mi se părea că nu există experienţă mai nenorocită decât a mea, pentru că, în afară de toate necazurile de care aveam parte, nu puteam să nu-mi amintesc că aceasta era abia prima noapte a unei călătorii ce avea să dureze doi ani. Nici când eram pe punte nu eram mai fericiţi, fiindcă ofiţerul ne găsea mereu câte ceva de făcut, zicându-ne mereu că mişcarea face bine. Dar oriunde era mai bine decât în mizeria de sub punte. Îmi aduc aminte foarte bine că, atunci când mă chinuia fără succes senzaţia de vomă, mă duceam la gura tambuchiului, lăsam

capul în jos şi totdeauna mă uşuram deîndată. Era un emetic excelent.

Situaţia aceasta a durat două zile.

Miercuri, 20 august. În dimineaţa asta am fost de cart de la patru la opt. Când am ieşit pe punte, la patru, am văzut că lucrurile păreau să se fi îndreptat mult. Vântul şi valurile se mai domoliseră şi stelele îşi arătau strălucirea. Chiar şi sentimentele mele încercau o similară ameliorare, dar încă mă simţeam slăbit din cauza răului de mare. M-am dus pe puntea centrală, în partea dinspre vânt şi am urmărit ivirea treptată a zorilor şi prima geană de lumină. Multe s-au spus despre răsăritul pe mare, dar nu se compară cu cel de pe uscat. Îi lipseşte acompaniamentul cântecului păsărilor, zvonul ce arată că se trezesc şi oamenii, lucirea primelor raze în frunzişul copacilor, pe creasta dealurilor, pe vârful clopotniţelor şi acoperişurilor, împrumutându-le tuturor viaţă, însufleţindu-le. Aici nu există privelişte. Cu toate că răsăritul soarelui poate că nu oferă atâta frumuseţe, nimic nu întrece tristeţea şi dezolarea ce se înstăpânesc devreme, la crăpatul zorilor, pe întinderea cenuşie şi melancolică a bătrânului ocean.

Au ele ceva aparte aceste prime luciri ale zilei ce se ivesc pe geana zării, la răsărit, aruncând o lumină nedefinită pe faţa adâncurilor, şi, îngemănându-se cu nemărginirea şi abisurile mării din jur, îţi insuflă un sentiment de însingurare, de teamă şi presimţiri pline de melancolia pe care nu ţi le poate trezi nimic altceva pe lumea asta. Dar, treptat, pe măsură ce lumina devine tot mai puternică, această senzaţie dispare, iar când soarele se ridică, începe obişnuita zi monotonă pe mare.

Din aceste gânduri m-a trezit vocea ofiţerului: „Hei, voi cei de la prova, montaţi pompa teugii”. Am descoperit astfel că nu era timp de visare şi că la prima geană de lumină trebuia să ne apucăm de treabă. După ce i-ai chemat pe marinarii de zi, adică pe dulgher, bucătar şi stevard, şi am montat pompa, ne-

am apucat să spălăm punţile. Treaba asta, care pe mare se execută în fiecare zi, îţi ia vreo două ceasuri şi abia de m-au ţinut puterile s-o isprăvesc. După ce am terminat, am şters punţile cu coada, am refăcut colacii parâmelor, şi m-am aşezat pe nişte şcondri aşteptând să aud clopotul navei bătând de şapte ori, semnalul pentru masa de dimineaţă. Ofiţerul văzând că-mi luasem postura aceea de om fără treabă îmi ordonă să ung catargul cel mare de la capătul arboretului rândunicii în jos. Nava avea un uşor ruliu, iar eu de vreo trei zile nu mâncasem nimic, aşa încât m-am simţit ispitit să spun că aş prefera să fac treaba asta după micul dejun. Dar ştiam că trebuia să iau taurul de coarne, şi că, dacă vădeam vreo slăbiciune sau nepricepere, aveam să fiu compromis pe dată. Aşa că mi-am luat cutia cu unsoare, şi m-am căţărat până la arboretul rândunicii. Când am ajuns sus, legănarea navei, care sporeşte cu cât urci mai departe de piciorul catargului ce constituie centrul de rotaţie, plus putoarea unsorii, care-mi jignea simţurile delicate, mi-au întors stomacul pe dos din nou, şi am fost cit se poate de fericit când mi-am terminat treaba şi am ajuns la relativa *terra ferma* a punţii. Curând se auziră şi cele şapte bătăi de clopot, lochul a fost ridicat la bord, cartul a fost schimbat şi ne-am dus la masă. Nu pot să nu-mi amintesc de sfaturile bucătarului, un african candid: „Ascultă, flăcăule, îmi spuse el, de-acum eşti curăţat bine pe dinăuntru. N-ai mai băgat în tine deloc zoaie din alea din care halesc cei de bat ţărmul. De-acu e musai să schimbi de drum. Ia frumuşel toate bomboanele de-acasă şi fă-le vânt peste bord, treci la nişte carne sărată, sănătoasă şi pâine marinărească, şi-ţi făgăduiesc eu că, înainte de ajungem noi la Capul Horn, o să-ţi garniseşti frumuşel coastele alea ale tale şi o să fii la fel de zdravăn ca oricare dintre ăilalţi”. E un sfat bun pentru pasagerii care-şi pun nădejdea în delicateţurile pe care şi le-au

dosit în geamantan, gândindu-se că-s de folos de-or avea rău de mare.

Nu pot să vă zugrăvesc ce schimbări au produs în mine jumătate de livră de carne sărată de vacă şi un biscuit sau doi. Eram ca nou născut. Cum, până la ceasurile douăsprezece, cartul meu era liber sub punte, am luat de la bucătar o bucată imensă de carne sărată de vacă, tare şi rece pe deasupra, şi am ros la ea până la prânz. Când am urcat pe punte, am început să mă simt şi eu om şi să-mi deprind meseria de marinar cu mult mai multă tragere de inimă. Pe la ora două am auzit un strigăt puternic din arboradă: „Navă la orizont" şi, curând, dinspre partea din care bătea vântul am zărit două veliere care veneau transversal pe direcţia provei noastre. Era pentru prima oară când vedeam un velier pe mare. Atunci mi-a trecut prin minte, şi de atunci nu m-am dezis niciodată, că nu există privelişte mai plină de interes decât asta, şi foarte puţine o întrec în frumuseţe. Navele au trecut în partea de sub vânt, la distanţă prea mare ca să putem semnaliza, dar căpitanul a reuşit, prin binoclu, să le citească numele scris la pupa. Erau navele *Helen Mar* din New York şi bricul *Mermaid* din Boston. Amândouă ţineau vestul şi se îndreptau spre iubitul nostru pământ natal.

Joi, 21 august. Astăzi soarele s-a ridicat nestânjenit de niciun nor, am avut vânt favorabil, şi totul a fost numai lumină şi bucurie. De-acum m-am obişnuit cu marea şi am început să intru în rutina îndatoririlor vieţii pe navă. Când clopotul a bătut de şase ori, adică pe la ora trei după-amiază, am zărit o navă în prova babord. Ca orice proaspăt marinar doream să văd navele stând de vorbă. Se îndreptă spre noi, îşi mască gabierul mare şi cele două nave au rămas faţă-n faţă, înclinându-se una dinaintea celeilalte, săltând ca doi armăsari de luptă, struniţi de călăreţii lor. Era prima pe care o priveam de aproape, şi eram uimit văzând ce ruliu şi tangaj avea pe o

mare atât de liniştită. Se împlânta cu prova în valuri şi apoi pupa cobora încet în jos şi ea, lăsând să apară din nou prova uriaşă, care-şi arăta tabla de aramă strălucitoare, etrava şi ghirlandele de pe care şiroia apa sărată a oceanului, ca de pe pletele bătrânului Neptun. Punţile erau pline de pasageri care se şi iviseră la primul strigăt de: „Navă la orizont!", iar după trăsături şi îmbrăcăminte arătau a fi emigranţi francezi sau elveţieni. Prima dată, ceilalţi ni s-au adresat în franceză, dar, neprimind niciun răspuns, au încercat şi în engleză. Era vorba de nava *La Carolina*, din Le Havre, şi se îndrepta spre New York. I-am rugat să amintească, la sosire că s-au întâlnit cu bricul *Pilgrim*, din Boston, plecat de cinci zile pe mare şi îndreptându-se spre coasta de nord-vest a Americii. Apoi au prins vântul şi ne-au lăsat să brăzdăm singuri imensitatea apelor pustii. Discuţia de rutină între nave decurge cam aşa: „Hei, voi cei de pe navă!" Răspuns: „Ehei!" „Ce navă-i asta, vă rog?" „*Carolina*, din Le Havre, în drum spre New York. De unde veniţi?" „Suntem bricul *Pilgrim*, din Boston, în drum spre coasta Californiei, şi am plecat din port acum cinci zile". Cam acesta-i tot protocolul şi nu se prea schimbă, doar dacă nu cumva navele au ceva mai mult timp la dispoziţie, sau ceva deosebit să-şi comunice.

Ziua s-a încheiat în chip plăcut, am intrat într-o perioadă de vreme bună şi stabilă, şi în rutina vieţii pe mare, care nu e întreruptă decât de vreo furtună sau de vederea ţărmului.

III
MUNCA PE NAVĂ

Deoarece acum ne bucuram de o lungă perioadă de vreme bună, fără niciun incident care să întrerupă monotonia rutinei noastre, nu găsesc alt loc mai nimerit pentru a zugrăvi munca,

obligațiile şi obiceiurile de pe o navă comercială americană. Şi bricul era un bun exemplu.

Mai întâi şi mai întâi, căpitanul este stăpânul absolut. Nu face carturi, vine şi pleacă după buna lui voie, nu dă socoteală nimănui şi trebuie ascultat în totul, fără a pune întrebări, nici măcar primului său ofițer nu îi este îngăduit acest lucru. Are puterea de a-i îndepărta pe ofițeri de la executarea serviciului, ba poate chiar să le şi anuleze statutul şi să-i trimită să muncească alături de marinari în teugă. Când nu există nici pasageri, nici reprezentanți ai proprietarului, cum era cazul pe nava noastră, atunci nu-i ține nimeni tovărăşie decât propria-i demnitate, şi n-are parte decât de puține bucurii – doar dacă nu-i cu totul altfel clădit decât cei mai mulți dintre semenii săi – în afară de sentimentul că deține puterea supremă şi că uneori o mai şi foloseşte.

Primul ministru, organul oficial executiv, ofițerul care acționează direct şi supraveghează totul e secundul. El e şi primul locțiitor şi şef de echipaj, ofițer cu navigația şi timonier şef. Căpitanul doar îi spune ce pofteşte el să se împlinească şi-i lasă acestuia toată sarcina de a supraveghea, de a repartiza munca, ca şi răspunderea de a îi împlinită ca lumea. Secundul – cum e el numit prin excelență – ține jurnalul de bord, misie pentru care dă socoteală în fața proprietarilor şi a societății de asigurări şi răspunde de buna depozitare, păstrare şi livrare a încărcăturii. Şi, *ex oficio*, tot el e şi omul de spirit al echipajului, deoarece căpitanul nu catadicseşte să facă glume cu oamenii, iar al doilea secund nu contează în ochii marinarilor. Aşa că, atunci când secundul socoate el că a venit momentul să distreze un pic oamenii echipajului, cu câte o glumă grosolană sau vreo păcăleală, toată lumea se simte obligată să râdă.

Al doilea secund a ajuns proverbial prin faptul că e un fel de câine fără coteț. Nici ofițer, nici marinar de rând. E obligat să

suie în arboradă, să strângă velele, să-şi vâre mâna în catran şi să călăfătuiască laolaltă cu ceilalţi, aşa că oamenii nu-i prea poartă respectul datorat unui ofiţer. Echipajul îi spune sluga marinarului, pentru că trebuie să le dea oamenilor câlţi, merlin şi toate câte le sunt necesare pentru treburile lor; mai are în sarcină şi magazia şefului de echipaj, masa de matisat, cavilele de matisat şi celelalte. Căpitanul îi cere să-şi menţină rangul şi să-i facă pe oameni să-l asculte, dar, cu toate astea, îl ţine la mare distanţă de secund şi îl obligă să muncească alături de echipaj. E dintre cei cărora li se dă foarte puţin, dar în schimb li se cere foarte mult. De obicei salariul lui e de două ori mai mare decât al unui marinar de rând, mănâncă şi doarme în cabină ; dar e obligat să fie pe punte cam toată vremea şi ia masa în seria a doua, adică trebuie să se mulţumească cu ce a rămas de la masa căpitanului şi secundului.

Stevardul îl serveşte pe căpitan şi e însărcinat cu oficiul pe navă, unde nu are ce căuta nimeni altcineva, nici măcar secundul. Acest privilegiu îl face să intre în duşmănie cu secundul, căruia nu-i place să existe vreunul la bord care să nu fie sub mâna lui. Marinarii nu-l socotesc pe stevard ca făcând parte din grupul lor, aşa încât e lăsat la mila căpitanului.

Bucătarul, care se bucură de porecla de „doctorul”, e sfântul protector al echipajului, şi cei ce se bucură de prietenia lui îşi pot usca mănuşile şi ciorapii sau îşi pot aprinde pipa la bucătărie, în timpul carturilor de noapte. Aceşti doi oameni de vază, împreună cu dulgherul şi velarul – de exista şi velar la bord – nu fac de cart, dar, pentru că muncesc cât e ziua de lungă, li se îngăduie să doarmă noaptea, numai dacă nu e cumva chemat tot echipajul pe punte.

Echipajul e divizat în două părţi cât mai egale, numite carturi. Secundul comandă cartul babord, iar al doilea secund cartul tribord, îşi împart între ei perioadele de serviciu, când

unii sunt de cart, ceilalți sunt liberi, sau, cum se spune, unii pe punte, ceilalți sub punte. Cele trei perioade de veghe de noapte se numesc primul cart, cel de mijloc şi cartul de dimineață. Dacă, de exemplu, secundul şi cartul babord iau primul cart de la opt la douăsprezece, la terminarea sa al doilea secund şi cartul tribord preiau serviciul pe punte, în vreme ce cartul babord şi secundul se duc sub punte unde stau până la patru dimineața, când iar se prezintă afară şi rămân până la ora opt. Deoarece cartul babord a fost pe punte timp de opt ceasuri din douăsprezece, în vreme ce cartul tribord numai patru, cel dintâi beneficiază de cartul liber de la amiază, adică de la opt la prânz. Pe navele de război şi pe unele nave comerciale, această succesiune a carturilor continuă douăzeci şi patru de ore, adică, după cum se spune, cart pe cart. Dar pe nava noastră, ca îndeobşte pe navele comerciale, de la douăsprezece până seara toată lumea-i pe punte, în afară de perioadele de vreme foarte rea, când ni se îngăduie să facem cart pe cart.

Pentru cei care n-au fost niciodată pe mare ar trebui poate să explicăm ce înseamnă cartul scurt. Menirea îi e să schimbe succesiunea carturilor în fiecare noapte, să nu vie rândul aceluiaşi cart la aceleaşi ore în tot cursul călătoriei. Pentru aceasta, cartul de la patru la opt după amiază e împărțit în două, de la patru la şase şi de şase la opt. În felul acesta, cele douăzeci şi patru de ore sunt împărțite în şapte carturi în loc de şase, şi astfel se schimbă rândul fiecăruia, noapte de noapte. Deoarece carturile scurte sunt în amurg, după ce s-a isprăvit toată munca de peste zi şi înainte de a începe veghea de noapte, acum toată lumea e pe punte. Căpitanul se arată şi el, bătând duneta în bordul din vânt, secundul bordul de sub vânt, iar al doilea secund pe pasarelă. Stevardul şi-a isprăvit şi el treaba în cabină şi iese să-şi fumeze pipa împreuna cu „doctorul”, la bucătărie. Echipajul stă pe cabestane sau tolănit

pe ruful teugii, fumând, cântând sau depănând istorii marinăreşti. La ora opt se aud opt lovituri de clopot, lochul e ridicat la bord, cartul îşi preia serviciul, se schimbă timonierul, bucătăria se închide, şi cartul liber coboară sub punte.

Dimineaţa începe la ivirea zorilor, când cartul de pe punte trece la muncă, se apucă de spălat, frecat şi şters punţile cu coada. Toate astea, plus umplutul cu apă de băut al vedrei comune, refăcutul colacilor de parâmă ne iau tot timpul până se aud cele şapte bătăi de clopot (ora şapte jumătate), când echipajul se prezintă la masă. La ora opt începe munca zilei, care ţine până la apusul soarelui, cu excepţia unui ceas la prânz.

Înainte de a-mi încheia explicaţiile, ar trebui să spun cum arată o zi de muncă pentru a îndrepta o greşeală frecventă în concepţia oamenilor de uscat despre activitatea marinarului. Totdeauna auzi pe câte unul întrebând: „Voi, marinarii, nu vă plictisiţi pe mare? Ce aveţi de făcut?" E o greşeală firească şi, pentru că e destul de frecventă, orice marinar ţine să o corecteze. Mai întâi şi mai întâi, disciplina navei cere ca fiecare om să aibă ceva de făcut atunci când e pe punte, în afară de cazul când e noapte sau duminică. În rest, niciodată nu o să vezi un marinar pe puntea unei nave bine strunite, umblând teleleu, stând tolănit sau rezemat de balustradă. Menirea ofiţerului e să dea de lucru fiecăruia, chiar dacă nu mai e nimic altceva de făcut decât să frece rugina de pe lanţuri. Nu există nicio închisoare în care condamnaţii să fie puşi la treabă cu mai mult sârg şi mai bine supravegheaţi. Când muncesc, n-au voie să stea de vorbă. Cu toate că atunci când sunt în arboradă sau stau aproape, mai schimbă o vorbă între ei, totdeauna încetează discuţia la ivirea unui ofiţer.

Cine n-a fost pe mare, probabil, n-are să înţeleagă specificul muncii matrozilor. Când am plecat prima oară din port şi am văzut că suntem puşi la treabă tot timpul, deşi trecuse o

săptămână, două, am crezut că aşa-i la început, când pregăteam nava de mare, şi că se vor încheia şi pregătirile astea şi apoi nu vom mai avea nimic de lucru, decât s-o facem să navigheze. Dar am descoperit că rutina asta a ţinut doi ani, iar că la capătul acestei perioade era de muncă la fel ca înainte. Aşa cum bine s-a spus, o navă e ca un ceas de damă – mereu trebuie reparat. Când părăseşti prima oară portul, trebuie mai întâi trecute toate manevrele aripilor prin palancuri, examinate toate parâmele mobile, înlăturate cele care dau semne de oboseală şi puse altele noi în loc prin macarale, apoi trebuie revizuite toate manevrele fixe, înlocuite şi reparate în o mie de chipuri şi oriunde vreuna dintre nenumăratele parâme şi vergi se freacă una de alta, acolo trebuie să instalezi bandaje de protecţie. Mijloacele de protecţie împotriva frecării constau în matisarea, bandajarea, înfăşurarea acestora, fixarea balenelor şi întreţinerea parâmelor vechi, sfilaţelor, merlinului şi legăturilor. Numai pentru desfăcutul şi refăcutul acestora, repararea mijloacelor de protecţie împotriva frecării e suficient de lucru pentru unul sau doi oameni în tot cursul unei călătorii.

Mai trebuie ţinut seamă că toate parâmele subţiri care se folosesc pe o navă – cum sunt sfilaţele, merlinul, parâmele de legătură etc., etc. se fac chiar la bordul ei. Proprietarii cumpără cantităţi incredibil de mari de parâme vechi, pe care marinarii le desfac şi, după ce scot sfilaţele, le leagă şi le fac balot. Aceste sfilaţe se folosesc în nenumărate scopuri, dar cele mai multe ajung parâme. Pentru treaba asta pe fiecare navă e instalat un cabestan pentru parâme, destul de simplu, încropit dintr-o roată şi un ax. Când e vreme frumoasă, auzi tot timpul pe punte zdrăngănitul acelui cabestan dând de lucru la trei oameni odată care împletesc, înnoadă şi fac parâme.

O altă metodă de a oferi ceva de făcut echipajului e revizuirea greementului. Ori de câte ori vreuna din manevrele fixe

slăbeşte (ceea ce se întâmplă mai întotdeauna), se dau la o parte bandajele de protecţie, se desfac legăturile, se pun în funcţie palancurile şi, după ce manevrele fixe sunt întinse bine, bandajele şi legăturile se refac la loc, treabă cât se poate de atrăgătoare. Pe o navă toate sunt atât de legate între ele încât rareori se întâmplă să atingi o parâmă fără să fie nevoie să modifici ceva şi la alta. Nu poţi ancora mai bine catargul strângând straiul pupa fără să slăbeşti straiurile prova etc, etc. Dacă la toate astea mai adăugăm călăfătuitul, datul cu unsoare şi ulei, lustruitul şi vopsitul, frecatul şi spălatul de care are nevoie o navă în tot cursul unei călătorii îndelungate, şi dacă îţi mai aduci aminte că toate astea se fac pe lângă carturile de noapte, serviciul la timonă, terţarolarea şi strângerea velelor, ridicarea şi coborârea lor, braţarea vergilor, ba în plus mai trebuie şi să tragi parâme, să întinzi parâme şi să te tot caţări în toate direcţiile, atunci nu prea îţi mai vine să întrebi: „Oare ce-o mai fi găsind de făcut un marinar pe mare?" Şi, la urmă – după ce şi-a pus în pericol viaţa şi mădularele, a stat în frig şi umezeală, s-a dus:

„unde-şi află adăpost să fete doar ursoaica, unde numai leul şi cu lupul îmboldiţi de foame mai hălăduiesc..."

— dacă proprietarii şi căpitanul socot că marinarii nu au trudit îndeajuns pentru cei doisprezece dolari pe lună (din care să-şi cumpere şi veşminte) şi raţia de carne sărată şi pâine tare, atunci îi pun să mai şi scarmene cânepă *ad infinitum*. Aceasta e ultima soluţie în zilele ploioase, fiindcă atunci nu se prea poate lucra la arboradă, iar când toarnă cu găleata, în loc să fie lăsaţi şi marinarii să-şi mai tragă sufletul prin cotloane adăpostite, să stea de vorbă şi să se simtă şi ei bine, sunt împrăştiaţi prin toată nava şi puşi să scarmene cânepă. Am văzut maldăre de cânepă în mai toate părţile navei, aşa încât marinarii să nu piardă vreme şi să stea degeaba între frecventele furtuni la tranversarea Ecuatorului. Unii ofiţeri s-au arătat atât de

dornici să găsească marinarilor ceva de lucru pe o navă care e gata de ieşit în mare încât i-au pus să ciocănească ancorele (treabă făcută adesea şi să frece lanţurile. La Philadelphia catehismul sună aşa:

„Şase zile trudeşti şi faci tot ce eşti în stare,
Iar în a şaptea zi, briciuieşti punţile şi freci lanţurile".

Bineînţeles că astfel de treburi nu se fac şi în largul Capului Horn, Capului Bunei Speranţe, la latitudinile extreme de nord şi de sud. Dar am spălat şi frecat punţile chiar şi atunci când apa, dacă ar fi fost apă dulce, ar fi îngheţat, şi am văzut tot echipajul trudind la parâme când trebuia să purtăm haine groase de iarnă, iar mâinile ne erau atât de amorţite că nu puteam ţine în mână o cavilă de matisit.

M-am abătut de la şirul povestirii mele pentru ca, încă de la început, cine citeşte aceste rânduri să-şi formeze o cit mai adevărată imagine despre viaţa şi îndeletnicirea marinarului. Am făcut aceste precizări aici pentru că, o vreme, viaţa noastră n-a fost decât o monotonă repetare a acestor îndeletniciri, care pot fi astfel mai bine zugrăvite la un loc. Înainte de a părăsi relatarea acestei rutine, vreau să mai arăt, pentru a-i convinge pe cei de pe mal cât de puţine ştiu ei despre viaţa pe o navă, că până şi dulgherul are continuu de lucru, atunci când e vreme bună, chiar şi la bordul unor nave ce sunt în perfectă ordine pentru ieşire în mare.

IV
DUMINICA PE MARE

După ce am stat de vorbă cu nava *Carolina* la 21 august, n-a mai intervenit nimic care să rupă monotonia vieţii noastre, până...

...*vineri, 5 septembrie*, când am zărit o navă în tribord. S-a dovedit a fi un bric, sub pavilion englez, şi când trecu prin

prova noastră ne informă că era de patruzeci şi nouă de zile pe mare, venea de la Buenos Aires şi se îndrepta spre Liverpool. Încă înainte de a dispărea bricul, se auzi din nou: „Navă la orizont" şi am văzut-o apărând tot dinspre tribord, dar trecu pe dinaintea noastră. Nava străină naviga prea departe pentru a putea lua legătura, dar am reuşit să ne dăm seama că era o brigantină şi că ridicase pavilionul brazilian la catargul mare. După cum ţinea drumul, se îndrepta spre Europa, probabil spre Portugalia.

Duminică, 7 septembrie. Am ajuns în zona alizeelor de nord-est. Azi dimineaţă am prins prima doradă, şi eram tare curios s-o văd. Dar am rămas dezamăgit de evantaiul de culori pe care-l etalează acest peşte când moare. Erau foarte frumoase culorile, dar nici pe departe atât de minunate pe cât se spunea. Nu se disting prea bine. Dar, pentru a fi drepţi cu acest peşte, trebuie să spun că nimic nu-i mai frumos decât o doradă care înoată la câteva picioare sub oglinda mării, într-o zi frumoasă. Are cele mai elegante forme şi e şi cel mai iute peşte din ocean, iar când razele soarelui, difuzate de apă, cad pe trupul aflat în permanenta mişcare, îl fac să arate ca o rătăcită frântură de curcubeu.

Şi această zi a trecut ca orice duminică plăcută pe mare. Se spală punţile, se refac colacii de parâme, totul se pune în ordine, iar în cursul zilei pe punte se află numai câte un singur cart. Oamenii sunt îmbrăcaţi cu cei mai buni pantaloni de doc, cu cămăşi în carouri sau roşii şi nu au altceva de făcut decât să execute manevrele de vele necesare. Îşi folosesc timpul citind, discutând, fumând şi cârpindu-şi veşmintele. Dacă e vreme frumoasă, atunci ies cu cărţile şi lucrul pe punte, se aşază pe ruful teugii sau stau pe vinci. Numai într-o zi ca asta le este îngăduit un astfel de lux. Luni îşi vor pune din nou nădragii mânjiţi de catran şi se vor pregăti să înfrunte alte şase zile de muncă.

Pentru a sublinia în fața echipajului valoarea unei zile de duminică, se dă la masă o plăcintă, numită turtă. Nu e mare lucru: nişte cocă şi melasă. E foarte grea, neagră la culoare şi cleioasă, şi totuşi e socotită un lux, iar pe lângă obişnuita carne sărată de vacă sau de porc e o variație binevenită. Mulți căpitani ticăloşi au reuşit să-şi împace echipajul greu pus la încercare, dându-le oamenilor plăcintă din asta de două ori pe săptămână pe drumul de întoarcere.

La bordul unor nave, ziua de duminică e zi de educație şi rugăciune, dar noi eram un echipaj de afurisiți care blestemau de la căpitan până la ultimul puşti şi nu pofteam decât o zi de odihnă şi de mici plăceri ce aduceau a viață de societate.

Am continuat să gonim cu velele largate dinaintea alizeului de nord-est vreme de câteva zile, până luni...

...*22 septembrie*, când, arătându-ne noi dimineața pe punte, la a şaptea bătaie de clopot, i-am găsit pe ceilalți în arboradă, aruncând găleți de apă pe vele, iar când ne-am uitat în urmă am văzut un bric cu alură de cliper, cu coca vopsită în negru ce venea sfoară spre noi. Ne-am apucat deîndată de treabă şi am ridicat toate velele pe care le putea duce bricul nostru, ba am montat şi vâslele drept verfafori ca să mărim suprafața aripilor şi am continuat să udăm velele cu căldări de apă săltate până în vârful catargului. Distracția a durat până la ora nouă când, deodată, s-a abătut asupra noastră o burniță. Nava aceea a continuat să ne urmărească, schimbând drumul ori de câte ori îl schimbam şi noi pentru a ne menține cu vântul din pupa. Căpitanul, care cerceta nava prin ochean, spunea că avea tunuri la bord, era plină de oameni şi nu ridicase niciun pavilion. Am continuat să gonim dinaintea vântului, ştiind că la această alură navigam cel mai bine, în vreme ce cliperele sunt mai iuți cu vântul din prova. Mai aveam un avantaj. Bătea un vânt uşor şi noi desfăşuram mai multă velatură decât cealaltă navă, având şi rândunici şi contrarândunici la

arborele trinchet şi cel mare. În vreme ce nava cealaltă, fiind o brigantină, ridicase doar o contrarandă la pupa. În zori începuse să câştige teren, dar, după ce veni ploaia şi mai slăbi vântul, am pornit-o noi înainte. În ziua aceea tot echipajul a rămas pe punte, şi ne-am pus la punct armele. Dar eram prea puțini ca să facem mare scofală cu ele dacă nava cealaltă era ceea ce bănuiam noi. Din fericire, n-a apărut luna, am avut parte de o noapte foarte întunecoasă, aşa încât, stingând orice lumină la bord şi schimbând drumul cu patru carturi, speram să ieşim din calea urmăritorilor. Am luat chiar şi felinarul de la habitaclu şi ne-am orientat după stele, păstrând în tot cursul nopții o linişte perfectă. În zori nu se mai vedea nici urmă de navă de niciun fel la orizont şi ne-am ținut mai în larg față de drumul nostru normal.

Miercuri, 1 octombrie. Traversat Ecuatorul la longitudinea de 24 grade, 24 minute vest. De-acum, în fine, mă puteam numi şi eu, cu drept cuvânt, un fiu al lui Neptun, după vechiul ritual, şi eram foarte mândru să mă pot lăuda cu titlul acesta fără să trec prin neplăcuta inițiere de care au avut parte atâția. După ce-ai trecut o dată Ecuatorul, nu mai poți fi pus să repeți experiența, ci eşti considerat fiu al lui Neptun, cu drepturi depline de a juca altora diverse renghiuri. Vechiul obicei nu prea mai este astăzi îngăduit, doar dacă sunt şi pasageri la bord, cu care ocazie e mare distracție.

De la o vreme, pentru toți oamenii echipajului devenise limpede că al doilea secund, pe nume Foster, era un individ leneş, neglijent, fără prea multe aptitudini de marinar, şi căpitanul se arăta foarte nemulțumit de el. În astfel de cazuri puterea căpitanului era bine cunoscută şi cu toții ne aşteptam la un conflict. Foster, căruia îi spuneam domnul Foster, în virtutea funcției lui, era marinar pârât, pentru că nu fusese decât în scurte călătorii, între care rămăsese îndelungi perioade acasă. Taică-său avea oarecare avere, voise să-i dea

fiului o educație mai aleasă, dar el se vădi leneş şi netrebnic, drept care a fost expediat pe mare. Dar nici aici nu a strălucit, fiindcă, spre deosebire de alte lepădături, el n-avea stofă de marinar. Stătea la lungi taclale cu oamenii echipajului, îl bârfea pe căpitan, se distra cu puştimea de la bord şi submina disciplina în diverse chipuri. Astfel de comportări trezesc bănuielile căpitanului şi, în cele din urmă, nici oamenilor nu le este moale, preferind de aceea să aibă un ofițer energic, vigilent şi distant, aşa cum se cuvine. Pe lângă altele mai avea şi prostul obicei de a dormi în cart şi, fiind descoperit de căpitan pe când trăgea aghioase, i s-a atras atenția că, de se va mai întâmpla una ca asta, avea să fie scos din funcție. Pentru ca să-l împiedice să mai doarmă pe punte, a dat ordin să dispară de acolo scaunele împletite, deoarece, când ieşea pe punte, căpitanul nu se aşeza niciodată şi nu permitea nici ofițerilor să stea jos.

A doua noapte după ce am traversat Ecuatorul, eram de cart de la opt la douăsprezece, şi era rândul meu la timonă în ultimele două ceasuri. Cam toată noaptea au fost grenuri uşoare şi căpitanul îi spusese domnului Foster, care comanda cartul nostru, să fie cât se poate de vigilent, îndată după ce am trecut la timonă, am văzut că omul cam moțăia, iar în cele din urmă, se întinse pe capacul tambuchiului şi adormi buştean. Curând se arătă şi căpitanul pe punte, păşind neauzit, şi o vreme rămase lângă mine uitându-se la compas. În cele din urmă, ofițerul simți prezența căpitanului, dar, făcându-se că nu ştie nimic, începu să mormăie şi să fluiere de unul singur, ca să arate că el nici nu aținise măcar ; se îndreptă spre prova fără să se uite în urmă şi ordonă să se mai slăbească scotele rândunicii mari. Când se întoarse ca să vină la pupa, se arătă tare mirat găsindu-l pe căpitan pe punte. Dar nu i-a mers. Căpitanul era trecut prin prea multe ca să se lase păcălit de şmecheria lui şi, înfigându-se în el deîndată, îi servi una după

toate rigorile marinăreşti ; „Eşti un ticălos, un leneş şi un netrebnic. Nu eşti nici bărbat, nici mus, nici marinar! Eşti mai rău decât un vierme!”, la care adăugă şi alte perle din vocabularul marinăresc. După ce nenorocitul ascultă toată predica, fu expediat în cabină, iar căpitanul rămase în locul lui de cart.

Dimineaţa, când clopotul bătu de şapte ori, tot echipajul fu chemat la pupa şi i se aduse la cunoştinţă că Foster nu mai era ofiţer şi că trebuia să ne alegem un al doilea secund din rândul nostru. Nu e ceva neobişnuit ca un căpitan să procedeze astfel, şi aceasta face parte dintr-o politică inteligentă, pentru că marinarilor li se pare că ei sunt cei care aleg, ceea ce-i unge la inimă, dar, cu toate astea, trebuie să se supună ordinelor celui pe care-l numesc. După cum se întâmplă de obicei, echipajul nostru refuză să-şi asume răspunderea de a desemna un om, de care să nu aibă apoi dreptul să se plângă, aşa că a lăsat alegerea în seama căpitanului. Acesta a desemnat un marinar tânăr, activ şi isteţ, născut pe malurile Kennebecului, ce făcuse mai multe călătorii până la Canton. Căpitanul îşi anunţă hotărârea astfel: „L-am ales pe Jim Hall. De-acum el e al doilea secund al vostru. Nu vă rămâne decât să-l ascultaţi aşa cum mă ascultaţi pe mine. Şi nu uitaţi că de-acum e domnul Hall”.

Foster veni la teugă ca orice marinar de rând, şi-şi pierdu *adaosul* la nume, în vreme ce tânărul marinar Jim deveni domnul Hall şi îşi luă locul în lumea în care existau cuţite, furculiţe şi ceşti de ceai.

Duminică, 5 octombrie. Eram în cartul de dimineaţă, când, brusc, îndată după ce se iviră zorile, cineva de la teugă strigă: „Pământ!” Nu mai auzisem niciodată strigătul acesta şi nu ştiam ce înseamnă (şi puţini sunt cei care ar bănui despre ce cuvânt e vorba când ar auzi pentru prima dată acele ciudate sunete). Dar, curând, luându-mă după direcţia privirilor

tuturor celorlalți, am descoperit şi eu că în partea din vânt se zărea țărmul. Îndată am strâns aripile, am venit în vânt, îndreptându-ne spre pământ. Am făcut manevra asta pentru a determina longitudinea, deoarece, după cronometru, eram la 25 grade vest, dar, din observațiile directe, eram cu mult mai departe şi o vreme căpitanul stătu la îndoială, neştiind dacă sextantul sau cronometrul e defect. Această aterizare limpezi lucrurile: cronometrul se dovedi a fi fost de vină. Şi cum începuse să greşească tot mai mult nu a mai fost folosit apoi deloc. În vreme ce ne îndreptam spre țărm am descoperit că eram exact în largul portului Pernambuco, şi prin ochean am reuşit să văd acoperişurile caselor, o biserică mare şi cartierul Olinda. Am înaintat de-a lungul gurii portului şi am văzut un bric intrând cu toate pânzele ridicate. La ora două după-amiază, eram din nou în larg, lăsând în pupa travers țărmul, care, la apusul soarelui, nu se mai zări deloc. Aici am văzut eu prima oară una dintre acele ambarcații ciudate numite catamaran. Sunt durate din nişte buşteni legați între ei, chiar la fața locului, oamenii stau pe ele cu picioarele în apă, au o singură velă mare, sunt iuți şi, deşi pare ciudat, se bucură de reputația unor ambarcații de mare foarte bune. Am zărit mai multe în care erau de la unul la trei oameni, îndreptându-se cu îndrăzneală spre larg, după ce se lăsase destul de bine întunericul. Indienii se duc cu ele la pescuit şi, cum în anumite anotimpuri vânturile sunt destul de regulate, oamenilor nu le e teamă. După ce ne-am luat la revedere de la Olinda, am ținut spre larg, îndreptându-ne spre Capul Horn.

N-am mai întâlnit nimic demn de remarcat până când am ajuns la latitudinea gurilor La Platei. Aici se stârnesc nişte furtuni cumplite dinspre sud-vest, numite *pampero*, ce aduc mari daune navigației pe fluviu şi se resimt până la multe mile în larg. De obicei, aceste furtuni sunt precedate de trăsnete. Căpitanul le-a pus în vedere secunzilor să mențină o

permanentă veghe şi, dacă se zăresc fulgere spre sud-vest, să reducă îndată velele. Ne-a încercat şi pe noi o asemenea furtună tocmai când eram eu de cart pe punte. Mergeam de-a lungul pasarelei de sub vânt, şi mi s-a părut că zăresc o străfulgerare în prova, sub vânt. Am adus faptul la cunoştinţă celui de-al doilea secund care veni şi el într-acolo şi rămase o vreme privind. Spre sud-vest cerul era foarte întunecat şi, cam în zece minute, am zărit o altă străfulgerare. Unde până atunci vântul bătuse dinspre sud-vest, acum ne părăsi cu totul şi se lăsă un calm plat. Am sărit cu toţii îndată în arboradă, am strâns rândunicile şi contrarândunicile, am redus focul săgeţii, am mascat vela mare şi randa de furtună, am încrucişat vergile trinchetului şi am aşteptat dezlănţuirea. O pâclă imensă, cu căciulă de nori, se îndreptă ameninţătoare spre noi, lăţindu-se pe toată zarea, acoperind stelele, în vreme ce, în cealaltă parte a cerului, acestea străluceau puternic. Se dezlănţui asupra noastră dintr-o dată, cu o explozie de vânt şi un torent de ploaie şi grindină care mai-mai să ne taie respiraţia. Chiar şi cei mai tăbăciţi au fost nevoiţi să se întoarcă cu spatele. Am dat drumul fungilor şi, din fericire, n-am fost surprinşi cu velele mascate. Mica noastră navă se abătu sub vânt şi o vreme goni dinaintea furtunii, despicând valurile cu mare viteză, în timp ce totul în jur zbura. Tot echipajul a fost chemat pe punte, am terţarolat complet velele gabier şi randa de furtună, am strâns velele inferioare şi focul, am întins velastraiul gabierului prova şi am readus nava aproape pe drumul ei, cu braţul vergilor din vânt mai ridicat pentru a mai slăbi oarecum presiunea.

Era prima răbufnire a mării care se putea chema furtună. Când trecusem prin Gulf Stream, strânsesem doar velele gabier şi pe atunci socotisem că era vorba de o situaţie gravă, dar un marinar mai hârşit nici nu s-ar fi sinchisit. De acum mă mai obişnuisem cu nava şi cu îndatoririle mele, aşa că

puteam da şi eu o mână de ajutor şi, suit pe vergă, eram în stare să leg baierele terţarolei la fel ca oricare altul. Am executat şi eu ordinul de a mă sui în arboradă ; mi se părea deosebit de emoţionantă scena strângerii velelor. În vreme ce unul din carturi lega vela gabierului trinchet, celălalt strângea gabierul mare, şi fiecare se străduia să termine întâi. Noi, cei din babord, aveam un mare avantaj pentru că ofiţerul din celălalt cart nu urcă niciodată în arboradă, în vreme ce al doilea secund de la noi se căţăra alături de noi îndată ce începeam să slăbim pălăncelele de terţarolă şi era cel dintâi care reuşea să treacă sacheţii prin ochi, înainte de a ajunge al doilea dintre noi sus pe vergă. În felul acesta, noi eram aproape întotdeauna cei care anunţam înaintea celuilalt cart: „Încrucişat vergile sub vânt!" Şi după ce înnodam şi cozile de şoarece, ne dădeam drumul să lunecăm pe şarturi şi straiuri şi strigam, în vreme ce viram fungile gabierului, pentru ca să ne audă şi ceilalţi că i-am întrecut. Strângerea velelor e cel mai emoţionant moment din activitatea marinarului. Toţi oamenii iau parte la asta, iar după ce se dă drumul şi la fungi nu mai e vreme de pierdut, de lălăit, şi nu trebuie să te laşi mai prejos de ceilalţi. Primul care ajunge pe vergă se duce la sachetul din partea din vânt, al doilea la capătul de sub vânt, următorul la gaşa grandeei marginii de cădere, în vreme ce toţi ceilalţi se înşiră pe mijlocul vergii, înghesuiţi unul în celălalt atât cât să se poată mişca totuşi. Când e vorba de terţarolat velele, posturile din capătul vergilor sunt locuri de onoare, iar când se strâng velele cu totul, atunci cei mai puternici şi mai cu experienţă se rânduiesc la mijloc, în centrul vergii, să adune burta velei. Dacă al doilea secund e băiat isteţ, atunci face în aşa fel încât să nu-i ia nimeni aceste posturi, dar dacă e lipsit de pricepere în ale marinăriei, de forţă sau de energie, atunci un alt marinar îi va lua locul la sachetul din capătul vergii sau

la mijlocul vergii când se strânge burta velei, iar al doilea secund îşi va pierde autoritatea în ochii celorlalţi.

Restul nopţii şi toată ziua următoare am navigat sub aceeaşi velatură redusă, pentru că vântul a continuat să sufle cu putere şi, cu toate că nu ne-a mai prins grindina, am avut totuşi parte de o ploaie care ne-a udat până la piele ; se făcuse foarte frig şi neplăcut, cu atât mai mult cu cât noi nu eram pregătiţi pentru o vreme atât de rece şi stăteam îmbrăcaţi doar cu veşminte subţiri. Am fost fericiţi când cartului nostru i s-a îngăduit să coboare sub punte, pentru că ne-am îmbrăcat gros, ne-am pus cizme şi pălării impermeabile. Cam pe la apusul soarelui, furtuna s-a mai domolit puţin, iar spre sud-vest cerul începu să se limpezească. Am desfăcut terţarolele şi, înainte de miezul nopţii, ridicasem de-acum velele zburător.

Ne împăcasem cu gândul că ne apropiem de Capul Horn şi de vremea proastă, aşa că ne-am apucat de pregătirile necesare.

Joi, 4 noiembrie. În zori am văzut pământ în bordul tribord. Se zăreau două insule, de mărimi diferite, dar cam de aceeaşi formă: destul de înalte, însă cu plajă întinsă la nivelul mării şi înălţându-se treptat spre mijloc. Erau atât de departe, încât ne apăreau de un albastru adânc, şi în câteva ceasuri au dispărut spre nord-vest. În amurg, al doilea secund, care se afla în vârful catargului mare, ne-a anunţat că vede pământ în prova tribord. Probabil să fi fost Insula Statelor, aşa că acum eram cu adevărat în regiunea Capului Horn, împinşi de o briză favorabilă de nord şi cu aripile gabierului şi zburătorului ridicate, având toate perspectivele unei traversade rapide şi plăcute.

V
CAPUL HORN

Miercuri, 5 noiembrie. În cursul nopții trecute am avut parte de vreme frumoasă şi am putut vedea bine Norii lui Magellan, formați din trei nebuloase mici, în partea de sud a cerului, două strălucitoare de tot, asemănătoare cu Calea Lactee, şi una mai puțin luminoasă. Se zăresc prima dată, jos, aproape de orizont, îndată ce se depăşeşte Tropicul Capricornului. Crucea Sudului se iveşte începând de la 18 grade nord, iar când eşti la Capul Horn îți apare aproape deasupra capului. E formată din patru stele dispuse în formă de cruce şi pare una dintre cele mai luminoase constelații de pe cer.

În prima parte a acestei zile, vântul a suflat moderat, dar îndată după-amiază începu să se întărească, şi am strâns rândunicile. Am mai ținut totuşi aripile, iar căpitanul spunea că, de va putea, va face toată traversarea cu ele ridicate. Chiar înainte de ora opt – la această latitudine e aproape amurg –, prin capacul prova şi tambuchiuî teugii se auzi comanda: „Tot echipajul pe punte". Când am ieşit afară am văzut un nor negru, rostogolindu-se către noi, dinspre sud-vest, întunecând tot cerul, „lată şi Capul Horn", spuse secundul. Şi abia am avut vreme să strângem velele şi să punem vergile la post, că furtuna a şi fost asupra noastră. În câteva minute s-au stârnit talazuri mai mari decât am avut eu prilejul să văd vreodată şi, cum toate veneau din față, micul bric, ce devenise o biată copaie, se înfipse în valuri şi toată partea dinspre prova era sub apa revărsându-se prin saborzii prova, nările ancorei şi pe lângă babale, amenințând să mături totul în cale. La saborzii de furtună, din partea de sub vânt, apa, ajungea până la brâu. Am sărit cu toții în arboradă, am terțarolat la două rânduri velele gabier, am strâns bine celelalte vele şi am rânduit totul cum se cuvine. Dar nici asta nu ajuta prea mult, bricul trudea

şi se chinuia să ţină piept valurilor de prova în vreme ce furtuna se întetea tot mai tare. Totodată, asupră-ne se repeziră lapoviţa şi grindina. Atunci am coborât verga gabierului trinchet, am montat palancurile şi am ridicat vela respectivă complet terţarolată, strângând în acelaşi timp vela mare, după care am făcut voltă cu murele în tribord. Acum au luat sfârşit speranţele noastre cele frumoase. Ne-am împăcat cu gândul că vom avea parte de vânturi contrare şi de frig. Am coborât pe punte vergile rândunicilor şi am degarnisit palancurile respective, dar toate celelalte accesorii ale arborelui gabier au rămas sus, chiar şi arborii rândunicii şi verfaforii aripilor.

Toată noaptea furtuna a bântuit cu putere – ploaia, grindina, ninsoarea şi lapoviţa abătându-se asupra navei, vântul continuă să sufle din faţă şi valurile să se ridice înalte. În zori, cam pe la trei dimineaţa, puntea era acoperită cu zăpadă. Căpitanul îl trimise pe stevard cu câte un pahar de grog pentru fiecare om din cart, şi tot timpul cât am fost în largul Capului Horn oamenii din cartul de dimineaţă s-au bucurat de grog, iar atunci când trebuiau terţarolate velele gabier tot echipajul îşi primea porţia. La răsaritul soarelui, norii s-au mai împrăştiat, iar vântul se roti, devenind mai favorabil, până când începu să sufle exact din pupa.

Joi, 6 noiembrie. În prima jumătate a zilei vremea s-a menţinut prielnică, dar noaptea am avut parte de acelaşi spectacol ca în noaptea precedentă. De data asta n-am mai pus la capă, ci am încercat să răzbim împotriva vântului cu velele gabier complet terţarolate, cu randa de furtună oblic terţarolată şi cu velastraiul gabier trinchet. În noaptea aceea era rândul meu la timonă, sau, cum spun marinarii, rândul meu să mă distrez la cârmă, vreme de două ceasuri. Deşi eram lipsit de experienţă, mi-am pus în gând să ţin cârma cât mai bine, încât ofiţerul să fie mulţumit de mine, şi cât am fost în largul Capului Horn nici eu, nici Stimson n-am încercat să

scăpăm de corvoada timonei. Aveam cu ce mă lăuda, fiindcă era nevoie de multă pricepere pentru a ține timona unei nave aflate la capă în mijlocul furtunii, împotriva unor talazuri imense, din față. „Când e tangaj puternic, slăbeşte timona", suna regula, fiindcă la cea mai mică neatenție, care întârzie manevra de cârmă, un val mai mare poate mătura puntea sau rupe catargul.

Vineri, 7 noiembrie. Spre dimineață, vântul a căzut cu totul, şi astfel înainte de prânz stăteam pe loc, legănându-ne într-un calm plat, în mijlocul unei pâcle dense. Calmul de aici nu seamănă cu cel din alte părți ale globului, pentru că aici talazurile rămân tot mari, deoarece vremea bună ține atât de puțin încât marea nu are timp să se linişteascâ. O navă, într-o astfel de situație, neajutată nici de vele nici de cârmă, se bălăceşte ca un buştean pe apă. Am fost nevoiți să mai stabilizăm vergile şi şcondrii cu balansine şi brațe şi să amarăm totul jos pe punte. Abia acum am văzut cit de bine ne prindea că lansasem accesoriile arborelui gabier sus, pentru că, deşi exista pericolul să se desprindă sau să se rupă din cauza înclinărilor bruşte ale navei când sălta pe talazuri, totuşi reuşea să mai stabilizeze balansul navei pe hula aceea prelungă, amortizând redresarea şi dând oarecare regularitate mişcării.

Calmul din acea dimineață îmi aminteşte de o scenă pe care am uitat să o pomenesc la timpul cuvenit, şi-mi vine abia acum în minte: prima oară când am auzit, din apropiere, cum suflă o balenă. Faptul s-a petrecut în noaptea în care treceam între Insulele Falkland şi Insula Statelor. Eram în cartul de la douăsprezece la patru şi, când am ieşit pe punte, am văzut că micul nostru bric stătea nemişcat, învăluit de o pătură groasă de ceață, iar marea în jur era atât de linişitită de parcă se turnase ulei pe ea. Doar din când în când se făcea simțită o hulă prelungă, furişându-se pe sub fața apei, dar fără să-i

tulbure netezimea de oglindă şi abia mişcând nava. Eram înconjuraţi de o ceată de balene leneşe şi balene ucigaşe, risipite care mai aproape, care mai departe, dar ceaţa ne împiedica să le vedem. Se ridicau încet din străfunduri, sau poate ca zăcuseră la suprafaţă, slobozind acea suflare adâncă, domoală şi prelungă ce le împrumută un aer de indolenţă şi putere. Unii dintre oamenii de cart dormeau, alţii stăteau liniştiţi, aşa incit nimic nu tulbura acea iluzie, şi am stat rezemat de parapet, ascultând răsuflarea leneşă a puternicelor fiinţe ; una dintre ele ieşi la suprafaţă chiar lângă navă, şi mi s-a năzărit că-i disting corpul întunecat prin ceaţă, pe o alta o auzeam suflând departe. Trăiam senzaţia că hula aceea prelungă şi regulată saltă pieptul imens al oceanului, făcând să i se audă răsuflarea puternică, tărăgănată.

În această zi – *vineri, 7 noiembrie* – ceaţa s-a ridicat şi toate semnele indicau altă furtună, care, îndată după apusul soarelui, se şi înfiinţa. Din nou am fixat vergile la post şi am filat parâme, am terţarolat şi am strâns vele, până când am rămas din nou numai cu gabierele terţarolate strânse, randa de furtună cu două rânduri de terţarole şi un trinchetin terţarolat şi el. Asupra noastră se abătu mai toată noaptea grindina, lapoviţa, iar talazurile ce se spărgeau la prova acopereau mai toată prima jumătate a navei. Dar cum încă ţineam pe drumul nostru, căpitanul a refuzat să pună la capă.

Sâmbătă, 8 noiembrie. Ziua a început cu un calm plat! şi ceaţă densă şi s-a încheiat cu grindină, zăpadă şi uni vânt turbat, iar noi am mers cu gabierele terţarolate complet.

Duminică, 9 noiembrie. Astăzi soarele s-a înălţat pe un cer fără nori şi a rămas astfel până la ora douăsprezece, când căpitanul a făcut punctul navei. Era o vreme remarcabilă pentru Capul Horn şi ni s-a părut de bun augur faptul că şi aici singura zi suportabilă a fost tot o duminică, mai ales că în decursul întregii călătorii nu avusesem nicio zi de sărbătoare

cu probleme. Am avut timp să punem rânduială în teugă şi pe coridoare, să aşezăm lucrurile la locul lor, să ne mai dregem şi noi puțin hainele rupte. Dar fericirea n-a durat foarte mult. Între cinci şi şase – soarele mai avea trei ceasuri până să apună – am auzit: „Cartul tribord pe punte!" şi curând a fost chemat sus întregul echipaj. O mostră de adevărată furtună la Capul Horn venea asupra noastră. Un nor întunecat, de culoarea ardeziei, se repezea spre noi din sud-vest, şi am strâns cât am putut de iute velele (în prima parte a zilei fuseseră ridicate toate cele superioare), înainte de a fi prinşi de furtună. Am adunat velele de sus, am ridicat şi legat velele inferioare, am scos palancurile de terțarolare ale velelor gabier şi tocmai ne urcam în greementul prova când ne-a izbit furtuna. Grindina şi lapovița au fost mai neîndurătoare ca oricând, mai-mai să ne înțepenească în arboradă. Strângerea velelor a durat mai mult decât de obicei, pentru că pânza era udă şi țeapănă, parâmele şi manevrele erau acoperite de zăpadă, iar noi înghețați şi aproape orbiți de furia uraganului. Când am ajuns din nou pe punte, micul nostru bric se prăvălea printre imensele talazuri ce veneau din față şi dădeau năvală prin saborzii prova şi peste parapet, inundând cu totul partea de dinainte a navei. În clipa aceea, secundul, care stătea cocoțat pe cabestan, la piciorul catargului auxiliar, strigă: „Strângeți focul!" Nu era treabă plăcută şi lipsită de pericole, dar trebuia făcută. John, un suedez (cel mai bun marinar dintre noi), se repezi deîndată spre bompres. Trebuia să se mai ducă cineva. Era limpede că nu puteam da înapoi. Eram chiar lângă secund, am țâşnit printre câțiva, am aruncat parâma cargabasului pe cabestan şi am sărit printre babale drept pe bompres. Echipajul se afla înapoia cabestanului şi cobora focul, John şi cu mine stăteam pe bastonul bompresului cu picioarele sprijinite de țapapie, ținându-ne bine de vergă, când nava se afundă în două talazuri succesive

imense şi ne boteză de două ori în apă până la gât. Nu mai ştiam dacă mai eram sau nu mai eram pe navă ; când bompresul se săltă, ne ridică în înalturi din nou, iar apa începu să şiroiască de pe noi, pentru ca, imediat, să ne boteze din nou. John socoti că bastonul bompresului poate ceda în orice clipă, aşa că îi strigă secundului să abată nava din vânt şi să coboare velastraiul, dar furia vântului şi bubuitul valurilor care se spărgeau de provă făceau zadarnice orice încercări de a ne face auziți, nu ne rămânea decât să ne descurcăm cum puteam mai bine în situația respectivă. Din fericire, următoarele talazuri n-au mai fost la fel de uriaşe şi am reuşit în cele din urmă să strângem focul, cum a dat Dumnezeu, iar când ne-am întors, trecând peste plasa velastraiului, am văzut că totul la bord era în regulă şi cartul coborâse sub punte, ceea ce ne-a bucurat mai ales că noi eram uzi până la os şi mai era şi foarte frig. John recunoscu apoi ca misiunea fusese cu primejdie, deşi un bun marinar nu face una ca asta după ce lucrurile s-au încheiat cu bine. Furtuna continuă să bântuie, cam la fel, toată noaptea.

Luni, 10 noiembrie. O vreme, în ziua asta, am ținut la capă, dar în rest am navigat mai departe cu vele terțarolate, înfruntând talazuri mari, o furtună puternică şi frecvente rafale de zăpadă şi grindină.

Marți, 11 noiembrie. La fel.

Miercuri. La fel.

Joi. La fel.

Acum ne-am mai obişnuit şi noi cu vremea de la Capul Horn, bricul naviga cu vele reduse, şi totul era în bună rânduială, atât pe punte cât şi dedesubt, aşa încât mare lucru nu mai aveam de făcut, decât să ținem timona şi să facem de cart. Veşmintele ne erau jilave, iar singura schimbare posibilă era de la ud la mai ud. În teugă nu se face focul, şi la bucătărie nu puteam să ne uscam hainele. Era zadarnic să te gândeşti la

citit sau la vreo altă îndeletnicire sub punte, pentru că eram prea obosiți, gura tambuchiului era închisă şi înăuntru totul era jilav, neplăcut, întunecat şi murdar, sălta şi se prăbuşea în hăuri. Nu ne rămânea decât să coborâm în teugă atunci când ni se încheia serviciul, să ne stoarcem hainele şi să dormim cât mai zdravăn până venea iar rândul cartului nostru pe punte. Un marinar e în stare să doarmă oriunde ; nici zgomotul vântului, nici al apei, al velelor, al parâmelor, nici trosnetul lemnului sau al metalului nu-l poate împiedica să doarmă, şi dormeam adânc ori de câte ori răsunau în capacul tambuchiului trei bubuituri şi se auzea un glas neplăcut anunțând: „Cartul tribord! Pe punte! Opt bătăi de clopot! Se aude acolo jos?" (formula obişnuită de a chema cartul pe punte) ceea ce ne îmboldea să ne ridicăm din cuşete şi să ieşim pe puntea înghețată şi umedă. Singurele momente care ne mai făceau cât de cât plăcere se iveau seara şi dimineața, când ni se îngăduia să bem o cană plină de ceai fierbinte (sau cum spune marinarul „nişte apă amețită"), îndulcit cu melasă. Şi aşa rea la gust cum părea, era totuşi o băutură fierbinte şi înviorătoare, iar împreună cu biscuiții marinăreşti şi carnea sărată însemna o masă. Dar chiar şi această mâncare era sub seninul nesiguranței. Trebuia să ne ducem fiecare la bucătărie, să ne luăm porția de carne de vacă şi cana de ceai şi să înfruntăm riscul de a rămâne fără ele înainte de a ajunge sub punte. Câte porții de carne de vacă n-am văzut eu rostogolindu-se prin saborzi, iar pe cel care le căra întins cât era de lung pe punte. Îmi amintesc de un flăcău englez, sufletul echipajului – pe care mai apoi l-am pierdut peste bord –, ce a fost nevoit să zăbovească vreo sece minute în bucătărie cu cana în mână, aşteptând să prindă un moment prielnic să coboare în teugă, iar când i se păru că a ghicit o clipă de răgaz, a pornit spre prova ; dar n-a ajuns decât lângă cabestan, când un talaz s-a spart trecând peste pravă şi o vreme nu i-am mai

văzut decât scăfârlia şi umerii, pentru ca în clipa următoare să-i fugă picioarele de sub el şi să fie târât de apă spre dunetă, apoi pupa navei săltă şi ea la rândul ei şi expedie apa din nou spre prova, iar bietul băiat se trezi eşuat lângă barca de transport, ţinând totuşi în mână cana în care nu mai era decât nişte apă sărată. Dar nimic nu-l putea intimida, nici nu-i putea alunga obişnuita bună dispoziţie. Îndată ce se văzu în picioare, îşi scutură pumnul spre omul de la timonă şi porni împleticindu-se sub punte, spunând în vreme ce trecea: „Care nu-i în stare să înghită o glumă acela nu-i marinar". În treaba asta, nu baia era cel mai rău lucru, ci faptul că ceaiul era raţionat pe oameni şi nu mai primeai altă porţie de la bucătărie. Cu toate că ceilalţi nu se îndurau să vadă un om fără porţie şi-i dădea fiecare din cana lui câte puţin, asta nu însemna decât că pierderea se împărţea între toţi.

Câteva zile mai târziu şi mie mi s-a întâmplat ceva asemănător. Bucătarul pregătise o supă groasă, adică nişte biscuiţi sfărâmaţi mărunt, carne sărată de vacă, tăiată în bucăţi mici, câţiva cartofi, toate fierte la un loc şi drese cu piper. Era o mâncare de zile mari. Eu am fost ultimul la bucătărie, am aşteptat să-mi pună şi mie porţia să mi-o duc la teugă. Totul a mers bine până am ajuns la gura tambuchiului. Tocmai pornisem să cobor când un talaz imens ridică botul navei din apă, după care, trecu mai departe, prova se prăbuşi din nou în valuri, treptele îmi fugiră de sub picioare, şi m-ara trezit pe culoar puţin mai repede decât aveam eu de gând, cu gamela taman în cap, iar preţioasa supă împăştiată toată pe podea. Indiferent ce simţi în astfel de momente, pe mare trebuie să ai umor. Chiar dacă aveai ghinionul să cazi din arboradă, să nimereşti taman pe burta unei vele şi astfel să scapi de la o moarte sigură şi instantanee, nu se făcea să te arăţi tulburat în vreun fel, sau să iei treaba în serios.

Vineri, 14 noiembrie. De-acum depăşisem cu mult spre vest Capul Horn şi schimbam drumul spre nord, atât cât îndrăzneam s-o facem, pentru că vântul puternic dinspre sud-vest, ce domina în perioada aceea, ne mina spre coasta Patagoniei. La ora două după-amiază, am zărit altă navă în traversul babordului nostru, iar la ora patru ne-am dat seama că era vorba de o corabie mare, ce se îndrepta în aceeaşi direcţie cu noi, având doar gabierele cu o singuri terţarolă ridicate. La vremea aceea noi scosesem terţarolele de la gabiere şi ridicasem şi zburătorul mare, vântul fiind ceva mai moale. Îndată ce căpitanul nostru zări velele ridicate pe cealaltă navă, dădu ordin să se mai înalţe şi zburătorul artimon şi focul, aşa încât bătrâna balenieră, – cam asta arăta să fie corabia aceea, după velatură ş: bărcile de la bord – se simţi puţin ruşinată, îşi scutură şi ea terţarolele, dar se opri aici, pentru că îşi coborâse cu totul arboretul zburătorului în largul coastelor Capului Horn. S-a îndreptat spre noi şi ne-a răspuns la semnale, lămurindu-ne că era vorba de baleniera *New England*, din Poughkeepsie, plecată din New York de o sută douăzeci de zile. Căpitanul nostru le comunică numele navei şi mai adăugă că plecasem din Boston în urmă cu nouăzeci şi două de zile. A mai urmat o mică discuţie cu privire la longitudine, în cursul căreia cei doi căpitani şi-au dat seama că nu pot cădea de acord. Nava străină începu să piardă teren, dar toată noaptea aceea rămase încă la vedere. Către dimineaţă, vântul slăbi şi mai mult, aşa că am încrucişat vergile rândunicilor şi contrarândunicilor, iar dimineaţa eram sub un cer de vele, având şi rândunicile şi contrarândunicile ridicate la amândouă catargele. „Stropitoarea”, cum numesc marinarii balenierele, ridicase arboretul zburător al arborelui mare şi vela respectivă şi ne făcu semnale să punem în pană. La vreo şapte jumătate, barca lor de vânat balene trase lângă noi şi sări pe punte căpitanul Job Terry – om cunoscut în toate porturile şi de toate

navele de pe Oceanul Pacific. „Cum, nu-l ştii pe Job Terry? Şi eu care credeam că toată lumea-l cunoaşte", îmi spuse un ageamiu care venise cu el cu barca; atunci când l-am întrebat ce fel de ins e căpitanul. Job Terry părea într-adevăr un om aparte. Avea vreo şase picioare înălţime, purta cizme zdravene de piele de vită, o haină şi nişte pantaloni maronii şi numai obrazul ars de soare lăsa să se vadă că era vorba de un marinar. Cu toate acestea, fusese vreo patruzeci de ani pe baleniere şi, după cum spunea chiar el, avusese nave, construise şi vânduse nave. Echipajul bărcii lui era format din oameni străini de mare, veniţi taman din pădure, care, după cum spun marinarii, n-apucaseră să-şi scoată nici paiele din chică. Căpitanul Terry reuşi să-l convingă pe al nostru că estima lui e puţin eronată ; după ce şi-a petrecut toată ziua la noi la bord, s-a urcat în barcă pe la amurgite, îndreptându-se spre nava lui, care era la vreo şase, opt mile în pupa noastră. Îndată ce se urcase pe nava noastră, începuse să turuie o istorie şi o ţinu aşa vreo patru ceasuri încheiate, cu foarte mici pauze. Nu vorbea decât despre el, despre guvernul peruan şi fregata *Dublin*, despre căpitanul ei, lordul James Townsend, despre preşedintele Jackson şi nava *An McKim*, din Baltimore. Şi poate că n-ar mai fi isprăvit niciodată dacă nu s-ar fi ridicat o briză prielnică ce-l obligă să se îndrepte înapoi spre propria-i navă. Unul dintre băieţii care veniseră cu el cu barca, un flăcău cu aer de ţăran sadea, părea să nu fie deloc interesat de navă, greement sau orice privea marinăria, ci începu să dea târcoale pe unde ţineam noi animalele, se sprijini de coteţul porcilor şi spuse că dorea să se vadă odată înapoi şi să se îngrijească de porcii lui taică-su.

Cu prilejul acesta, am fost martorul unui ciudat caz de demnitate rănită. Se pare că la bordul balenierelor există o clasă intermediară de marinari numită cârmaci de barcă. Unul dintre ei venise cu căpitanul Terry, iar noi am socotit că o fi

doar simplu marinar. Pe baleniere însă cârmacii de barcă se află în ierarhie undeva între ofițeri şi echipaj, sunt un fel de subofițeri. Ei stau laolaltă ia mijlocul navei, mănâncă în cabina centrală, după ce termină căpitanul şi ofițerii. Dar noi, pe nava noastră, habar nu aveam de toată ierarhia asta, aşa că bietul cârmaci de barcă rămase stingher. Al doilea secund nu catadicsi să-l ia în seamă şi fu mirat văzându-l că se aține la mijlocul navei, mândria împiedicându-l pe omul nostru să coboare ia teugă. O dată cu ora mesei veni şi acel *experimentum crucis*. Ce avea să facă? Al doilea secund se duse la masă în seria a doua fără să-l invite şi pe el. Nu-i mai rămânea de ales decât între foame şi umilință. L-am invitat să vină la teugă, dar ne refuză fără mare tragere de inimă. Când cei din echipajul balenierei ne-au explicat dilema, l-am invitat din nou. Foamea învinse în cele din urmă mândria rangului, şi majestatea sa cârmaciul de barcă fu nevoit să se hrănească din gamela noastră şi să mănânce folosindu-se de briceagul marinăresc. Omul se simți jenat tot timpul, se arătă foarte scump la vorbă şi păstră un aer de stânjenită superioritate datorată împrejurărilor. S-ar putea spune că specia omenească tinde nu spre egalitate, ci spre descoperirea a cât mai multe motive de inegalitate, fireşti sau artificiale.

La ora opt am schimbat de drum spre nord, îndreptându-ne spre Juan Fernandez.

În această zi am văzut ultimii albatroşi care ne-au fost tovarăşi de călătorie cea mai mare parte a drumului în largul Cepului Horn. Cele auzite despre această pasăre şi poemul lui Coleridge îmi treziseră interesul şi n-am rămas deloc dezamăgit. Am prins şi noi unul sau doi albatroşi, cu nişte cârlige în care am pus momeală şi le-am lăsat să plutească în urma navei pe o bucățică de lemn. Aripile lungi, picioarele la fel foarte lungi, ochii mari şi scrutători le dau o înfățişare aparte. În zbor arată frumos, dar una dintre cele mai minunate

privelişti mi-a fost oferită de un albatros adormit pe apă, în timpul unei perioade de calm plat în largul Capului Horn, pe o hulă puternică. Cum nu sufla nicio boare de vânt, suprafaţa apei era netulburată, însă se făcea simţită o hulă puternică, prelungă şi am văzut albatrosul chiar în faţa noastră, alb, alb, adormit pe valuri, cu capul vârât sub aripă, când săltându-se pe creasta unuia dintre marile talazuri, când lunecând încet la vale, până dispărea în prăpastia dintre valuri. O vreme rămase aşa netulburat, până când plescăitul provei noastre, care se apropia despicând valurile, îl făcu să se trezească, să ridice capul. Se uită o clipă ţintă la noi, apoi îşi întinse largile aripi şi-şi luă zborul.

VI
OM PESTE BORD

Luni, 19 noiembrie. Zi neagră în calendarul nostru. La ora şapte dimineaţa, pe când cartul nostru era liber, am fost treziţi deodată de chemarea: „Tot echipajul pe punte! Om peste bord!” Acest apel neobişnuit trezi fiori în inima fiecăruia; când ajunserăm în grabă pe punte, am văzut că nava era pusă în pană cu toate aripile ridicate pentru că cel de la cârmă, dulgherul, un marinar bătrân, pusese cârma în vânt, oprise nava, după care părăsise timona pentru a arunca ceva peste bord. Cei din cartul de pe punte coborau barca de salvare, şi am ajuns exact la vreme pentru ca să mă arunc în barcă în timp ce se desprindea de bord. Dar abia când m-am trezit în largul imensului Pacific, într-o bărcuţă, am aflat pe cine pierdusem. Era vorba de George Ballmer, tânărul marinar englez despre care am amintit că era sufletul echipajului. Ofiţerii îl apreciau ca fiind un om activ, săritor, iar oamenii din echipaj ţineau la el deoarece era vioi, inimos şi bun tovarăş. Se urcase în arboradă să pună în jurul capului catargului mare

un zbir pentru funga necesară velei bate pupa, aşa că-şi trecuse în jurul gâtului zbirul şi un palanc, un colac de parâmă şi luase în plus şi o cavilă de matisit. A alunecat de pe şartul gabiei tribord şi, cum nici nu ştia să înoate, fiind şi gros îmbrăcat, având în jurul gâtului toate cele enumerate mai sus, probabil că s-a dus drept la fund. Am mers în urma navei cam în direcţia în care căzuse ; deşi ştiam că nu era nicio speranţă de a-l mai salva, nimeni nu voia să audă de întoarcere ; am tot vâslit în zona aceea cam vreo oră, nefiind în stare să ne spunem că de-acum trebuia să renunţăm la a-l mai căuta. În cele din urmă, am întors prova bărcii şi ne-am îndreptat spre bric.

Moartea e totdeauna un moment grav, dar nicăieri atât de grav ca pe mare. Când un om moare pe uscat, trupul lui e înconjurat de prieteni şi bocitoarele îl jelesc în stradă. Dar când un om cade peste bord direct în mare şi dispare, totul se petrece atât de brusc încât îţi vine greu să înţelegi ce s-a întâmplat, ceea ce împrumută accidentului un aer de groază şi mister. Când un om moare pe ţărm, îl conduci, mergând în urma lui, până la groapă, iar locul e marcat cu o piatră funerară. Totdeauna în astfel de cazuri găseşti ceva care să te ajute, atunci pe moment, să înţelegi ce s-a întâmplat şi să-ţi poţi aduce aminte mai târziu. În bătălie, unul e doborât de glonte lângă tine şi rămăşiţele pământeşti rămân o dovadă palpabilă a nenorocirii. Dar pe mare, omul e lângă tine, chiar alături, îi auzi vocea şi, într-o clipă, a dispărut, şi numai locul său gol îţi arată că l-ai pierdut. Ca să folosim o vorbă simplă, dar grăitoare, pe mare parcă simţi mai mult lipsa unui tovarăş. Pe o navă mică, pierdută în oceanul nemărginit, stau izolaţi o mână de oameni vreme de luni şi luni întregi, nu văd nimic altceva, nu aud alte glasuri decât ale lor; iar când dintre ei mai dispare unul atunci ceilalţi îi simt lipsa în fiecare moment. E ca şi cum ai pierde tu un mădular. Şi nu apar chipuri noi, nici

privelişti noi care să te facă să uiți. La teugă rămâne mereu o cuşetă neocupată, lipseşte totdeauna un om când se adună cartul restrâns de noapte. Unul mai puțin căruia să-i vină rândul la timonă, unul mai puțin care să urce pe vergă alături de tine. Îți lipseşte persoana lui, îți lipseşte vocea lui, pentru că obişnuința ți le-a făcut necesare şi fiecare dintre simțurile tale îi simte lipsa.

Toate se leagă astfel făcând din moarte un act atât de solemn, încât echipajul îl resimte vreme îndelungată. Ofițerii se poartă cu mai multă îngăduință față de echipaj, iar oamenii între ei manifestă mai multă bunăvoință. Dăinuie o atmosferă gravă şi e mai multă linişte. Nu se mai aud nici blesteme, nici râsete din toată inima. Ofițerii sunt mai vigilenți, iar oamenii cu mai multă grijă când se urcă în arboradă. Cel dispărut e foarte rar pomenit, iar amintirea lui e expediată cu câteva cuvinte de laudă, în felul destul de primitiv al marinarului: „Ei, sărmanul George, s-a dus. Călătoria lui s-a încheiat repede. Îşi cunoştea meseria, îşi făcea datoria şi a fost un bun tovarăş !" După care urmează câteva aluzii la lumea cealaltă, pentru că marinarii sunt oameni credincioşi în felul lor, deşi părerile şi noțiunile lor sunt cam nesigure şi deficitare. De obicei spun „Domnul nu va fi prea aspru cu bietul băiat" şi rareori merg dincolo de banala frază prin care vor să dea de înțeles că în cartea lui, Marele Căpitan de dincolo o să țină el seama de suferințele şi viața grea îndurate aici. Să munceşti din greu, să ai parte de o moarte grea şi la urmă să mai şi ajungi în iad ar fi într-adevăr cât se poate de greu. Bucătarul nostru, un bătrân african, cu inimă simplă, la viața lui trecut prin multe, cu o fire evlavioasă, mergând de câte două ori pe zi la biserică atunci când era la țărm, şi care citea duminica biblia în bucătăria aia a lui, le ținu oamenilor o predică, arătându-le că-şi petrec ziua de duminică precum nişte păcătoşi, că s-ar putea să dispară la fel de brusc ca şi George şi la fel de nepregătiți.

Dar viaţa obişnuită a marinarului e făcută din puţin bine, amestecat cu mult rău şi din puţina bucurie, îndoită cu mult chin. Ceea ce e frumos e totdeauna legat de ceva revoltător, sublimul de banal şi solemnul de ridicol.

N-a trecut multă vreme de când ne-am întors noi la bord şi s-a şi trecut la licitarea celor lăsate de bietul om. Mai întâi căpitanul a chemat întregul echipaj în faţa dunetei şi a întrebat dacă eram convinşi că s-a făcut totul pentru salvarea marinarului şi dacă socoteam că mai are rost să stăm locului. Am spus cu toţii că era zadarnic, fiindcă omul nu ştia să înoate şi mai era şi gros îmbrăcat. După care ne-am împrăştiat şi am pus bricul din nou pe drum.

Legile după care se cârmuieşte viaţa pe mare au stabilit că numai căpitanul răspunde de lucrurile unui marinar ce moare în timpul călătoriei, iar o regulă sau un obicei marinăresc a hotărât că, pentru ca totul să se desfăşoare corect, căpitanul să patroneze deîndată licitaţia, lucrurile să fie achiziţionate de marinari, iar preţul lor reţinut din salariu la sfârşitul călătoriei. În felul acesta se înlătură şi grijile şi riscurile iminente dacă acestea ar fi păstrate în cursul voiajului. În plus, veşmintele se vând mai bine la bord decât la ţărm. Şi abia am pus nava pe drum cu vântul din pupa, că pe teugă a fost scos cufărul cu pricina şi a început licitaţia. Hainele şi nădragii în care-l văzusem îmbrăcat pe bietul băiat în ultima vreme au fost scoase la mezat şi cumpărate pe când viaţa abia îi părăsise trupul, iar cufărul a fost dus la pupa şi folosit drept dulap, aşa încât n-a mai rămas nimic despre care să se poată spune că mai era al lui. Marinarii se feresc să poarte hainele unui mort în cursul călătoriei în care s-a întâmplat accidentul, rareori o fac, doar dacă sunt într-adevăr nevoiţi.

Aşa cum e obiceiul după moartea cuiva, s-au amintit o mulţime de istorii despre bietul George. Unul îl auzise să fi spus că se căia că n-a învăţat să înoate şi că ştia că moartea i

se va trage de la înec. Un altul zicea că el nu pomenise să se fi terminat vreodată cu bine o călătorie începută fără tragere de inimă ; iar George, după ce semnase angajamentul de îmbarcare, îşi cheltuise banii primiți avans, iar după aceea n-a mai vrut să se urce la bord ; dar, pentru că n-a putut întoarce banii luați, a fost nevoit să vină cu noi. Un puşti, care fusese foarte apropiat de el, amintea că, mai tot timpul în cursul cartului din noaptea de dinaintea accidentului, George îi vorbise de maică-sa, de familia rămasă acasă, şi era pentru prima oară când aborda subiectul acesta în cursul călătoriei.

În prima noapte după nenorocire, când m-am dus le bucătărie să iau un foc, l-am găsit pe bucătar pornit pe sporovăială, aşa că m-am aşezat pe nişte lemne şi i-am dat prilejul să-şi depene povestea. Cu atât mai mult eram nerăbdător să-l aud cu cât ştiam că era plin de superstiții, mai des întâlnite printre marinari, şi pe care evenimentele recente i le stârniseră. Îmi povesti că George îi vorbise despre prietenii lui, şi-mi spuse că puțini oameni mor fără să fie preveniți, teorie pe care o susținu cu o mulțime de istorii despre vise şi purtările cu totul neobişnuite ale unora înainte de moarte. De aici ajunse la alte superstiții, la Olandezul Zburător etc, iar tonul misterios pe care şi-l luase arăta că mai avea el ceva în minte. În cele din urmă, scoase capul din bucătărie, se uită cu mare grijă în jur să vadă dacă nu era careva pe aproape să audă şi, satisfăcut în privința asta, mă întrebă cu voce scăzută:

— Ascultă, ştii cumva cam de ce nație e dulgherul?

— Da, i-am răspuns eu, e neamț.

— Ce fel de neamț ? continuă bucătarul.

— E din Bremen, i-am răspuns eu.

— Eşti sigur? mă mai întrebă el.

L-am liniştit cu totul în privința asta când i-am spus că individul habar nu avea de alte limbi decât germană şi engleză.

— Tare-s bucuros, îmi răspunse el. Eram îngrijorat să nu fie cumva vreun finlandez ceva. Ascultă la mine, l-am ocolit cât am putut de mult pe individ toată călătoria.

L-am întrebat din care motiv şi am descoperit că bucătarul era ferm convins că finlandezii sunt solomonari şi au, mai ales, puteri asupra vuiturilor şi furtunilor. Am încercat să-i zdruncin convingerea, dar el dispunea de cele mai puternice argumente, cele născute din experienţa lui şi nu putea fi clintit. Fusese în Insulele Sandwich cu o corabie în care velarul era finlandez, şi făcea ce voia el. Avea în cuşeta lui o sticlă de porto, totdeauna pe jumătate plină cu rom, deşi bea din ea în fiecare zi. Îl văzuse stând ceasuri întregi de vorbă cu sticla lui, aşezată pe masă dinainte. Individul şi-a retezat gâtul tot în cuşeta aia, şi oamenii spuneau despre el că fusese stăpânit de diavol. Mai auzise despre nişte nave care, în Golful Finic, se trudeau împotriva vântului, când deodată apăru din urmă o corabie ce le ajunse pe celelalte şi le depăşi, deşi vântul abia de sufla, iar nava respectivă nu avea întinse niciuna dintre aripi. Au aflat apoi că era finlandeză.

— Ehei, făcu el, am avut destul de mult de-a face oamenii ăştia, pentru ca să mai am chef să-i văd la bord. Dacă nu le ies treburile aşa cum au ei chef, atunci îţi aduc toţi dracii pe cap.

Cum eu încă tot mă mai îndoiam, mi-a spus că o să-l lase pe John, cel mai bătrân marinar la bordul navei, să mă convingă, iar dacă cineva cunoaşte treburile astea atunci numai el putea fi. John era într-adevăr cel mai bătrân şi, în acelaşi timp, cel mai ignorant om de pe navă. Dar am fost de acord să-l cheme şi pe el. Bucătarul i-a spus tărăşenia şi, aşa cum mă aşteptam, acesta îi dădu dreptate bucătarului, şi-mi spuse că el fusese pe o navă care a avut parte vreme de două săptămâni numai de vânt potrivnic şi că, în cele din urmă, căpitanul a descoperit că unul dintre oamenii cu care avusese el un schimb de cuvinte grele, nu cu mult timp înainte, era finlandez ; aşa că, deîndată,

îi puse în vedere să oprească vânturile contrare că de nu avea să-l închidă în picul prova. Finlandezul nu s-a lăsat, căpitanul l-a închis în picul prova şi nu i-a dat nimic să mănânce. Finlandezul s-a ţinut tare o zi jumate, după care n-a mai rezistat, a făcut el ce-a făcut, şi vântul a început să se rotească şi să devină prielnic, şi numai apoi i-au dat drumul omului.

— Ei, ce mai zici de asta? mă întrebă bucătarul.

I-am spus că nu mă îndoiam de adevărul celor povestite, dar că ar fi fost tare ciudat ca după cincisprezece zile vântul să nu se schimbe, fie că era sau nu vreun finlandez la bord.

— Ei, îmi replică el, mai lasă-mă în pace. Crezi că dacă ai fost la colegiu le cunoşti pe toate mai bine decât oricine? Ştii tu mai bine decât cei care au văzut totul cu ochii lor! Aşteaptă şi când o să ai şi tu pe mare anii pe care i-am adunat eu, abia atunci ai să ştii cu adevărat.

VII
JUAN FERNANDEZ

Am navigat mai departe, bucurându-ne de vânt favorabil şi vreme frumoasă până...

...*Joi 25 noiembrie*, când, în zori, am văzut Insula Juan Fernandez, drept înaintea noastră, ridicându-se din mare ca un nor de un albastru adânc. Probabil că eram la vreo şaptezeci de mile de insulă, dar atât de înaltă şi albastră părea încât eu am confundat-o cu un nor care ar fi plutit deasupra ei şi mă uitam sub norul acela încercând să desluşesc insula, până când, treptat, culoarea aceea a început să pălească şi să devină tot mai verde, şi am reuşit să disting relieful insulei. În cele din urmă, am văzut cu toţii copaci şi stânci, iar, pe la amiază, această minunată insulă se ridica exact înaintea noastră, şi ne-am îndreptat către singurul port existent. Când am ajuns la intrarea în radă, îndată după apusul soarelui; am

întâlnit un bric de război chilian, singurul care ieşea din port. Ne-a semnalizat şi un ofiţer de la bord, despre care am bănuit că era american, ne-a sfătuit să intrăm înainte de căderea nopţii, apoi ne-a spus că ei se îndreptau spre Valparaiso. Ne-am pornit deîndată spre locul de ancoraj, dar, din cauza vânturilor care băteau în jurul munţilor şi se repezeau asupra noastră din mai toate părţile pe rând, n-am reuşit să ajungem să lăsăm ancora decât pe la miezul nopţii. Toată vremea, pe când ne chinuiam să răzbim, am avut o barcă ce mergea înaintea navei, iar cei rămaşi la bord braţau mereu vergile, orientându-le după cum venea fiecare rafală da vânt, şi asta până la ora douăsprezece, când am ajuns la apă cu adâncimea de patruzeci de braţe, iar ancora prinse fundul pentru prima oară de când plecasem din Boston, după o sută şi trei zile. Atunci am fost împărţiţi în trei carturi şi am vegheat restul nopţii.

Eu am fost chemat pe punte să fac de cart pe la trei dimineaţa ; n-am să uit niciodată senzaţia ciudată pe care am încercat-o trezindu-mă din nou în apropierea pământului, simţind briza de noapte venind din larg şi auzind broaştele şi greierii. Munţii păreau că stau să se prăvale asupra noastră, şi parcă din inima lor se stârnea la intervale regulate un urlet puternic, ce trezea ecouri, dar nu-mi venea să cred că putea fi strigăt de om. Nu vedeam nicio luminiţă şi nu ne puteam explica cu niciun chip strigătul acela până când secundul, care mai fusese pe acolo, ne spuse că era „alerta” soldaţilor chilieni, staţionaţi pentru paza unor ocnaşi ţinuţi în peşterile aflate la jumătatea înălţimii munţilor. Când mi s-a terminat cartul am coborât sub punte, încercat de emoţia că în ziua care începuse aveam să văd îndeaproape şi probabil să şi păşesc pe această romantică insulă, devenită, aş fi putut spune, chiar clasică.

Când tot echipajul a fost chemat pe punte, era aproape de răsăritul soarelui, şi până la micul dejun, deşi am avut multă

treabă scoțând căldări de apă etc, am reuşit să arunc o privire destul de cuprinzătoare asupra acelui pământ din faţa mea. Rada era închisă aproape din toate părţile de uscat, iar la capătul ei era un loc de debarcare protejat de un mic spargeval, durat din pietre, pe care fuseseră ridicate două bărci mari, păzite de santinele. În apropiere, se ridicau un soi de umbrare sau colibe, vreo sută la număr, cele mai arătoase făcute din pământ sau lut nears şi văruite în alb, cele mai multe arătând precum coliba lui Robinson Crusoe, durate din pari şi ramuri de copaci. Casa guvernatorului, cum îi e denumirea, îţi sare în ochi fiind mare, cu ferestre apărate de gratii, ziduri tencuite şi acoperiş de ţiglă roşie. Dar, ca toate celelalte, nici asta nu are decât un singur nivel. Alături se ridica o bisericuţă pe care o distingeai după crucea de deasupra se mai vedea şi o clădire lungă, joasă, cafenie, înconjurată de ceva ce aducea a palisadă, pe care flutura un steag chilian învechit şi murdar. Bineînţeles că această clădire se bucura de mândrul nume de *presidio*. La bisericuţă făcea de strajă o santinelă, o alta la casa guvernatorului, iar câţiva soldaţi cu baionete la armă, arătând destul de zdrenţăroşi, cu nişte încălţări cu vârfurile tăiate, patrulau printre locuinţele acelea sau aşteptau, la debarcader, să sosească odată barca noastră.

Munţii erau într-adevăr înalţi, dar nu atât de copleşitori cum îmi păruseră mie la lumina stelelor. Păreau să se retragă spre centrul insulei, arătau bine împăduriţi, acoperiţi de verdeaţă, iar în coasta lor se deschideau câteva văi largi, foarte fertile, pe care se zăreau poteci de măgăruşi ce duceau spre diferitele colţuri ale ţinutului.

N-am să uit niciodată cum i-am făcut eu şi Stimson să râdă pe toţi oamenii echipajului cu nerăbdarea noastră de a ajunge la ţărm. Când căpitanul a ordonat să se coboare barca de serviciu, socotind noi amândoi că se îndrepta spre ţărm, ne-am repezit în teugă, ne-am umplut buzunarele cu tutun, ca să

avem cu ce face schimb cu localnicii, iar când ofițerul a strigat: „Patru oameni la barca asta!” – mai-mai să ne frângem gâturile în graba cu care am trecut peste bord ca să fim primii, după care, vreme de un ceas jumătate, am avut plăcerea să tragem la rame, remorcând bricul, iar când am venit din nou la bord toți cei care ne-au urmărit manevrele de mai înainte s-au pus pe râs pe socoteala noastră.

După micul dejun, cel de-al doilea secund a primit ordin să ia cinci oameni şi să se ducă la țărm să umple butoaiele de apă. Spre bucuria mea, printre aceştia mă număram şi eu. Ne-am îndreptat spre mal cu butoaiele goale. De data asta norocul mi-a surâs pentru că apa era prea mâloasă ca s-o putem pune în butoaie, iar guvernatorul a trimis nişte oameni în amonte să curețe murdăria de acolo, să vină apă curată, ceea ce ne-a dat un răgaz de vreo două ceasuri. Acest răstimp ne-a folosit, am colindat printre locuințe şi am mâncat nişte fructe oferite de oamenii insulei. Aici abundă alunele de pământ, pepenii, strugurii, căpşunile foarte mari, cireşele. Se spune că cireşii au fost plantați de lordul Anson. Soldații erau mizerabil îmbrăcați şi ne-au iscodit cu mult interes dacă aveam la bord ceva încălțăminte. Mă îndoiesc că aveau cu ce să plătească. Pofteau tare mult tutun şi dădeau în schimb scoici sau fructe. De asemenea, cuțitele erau la mare căutare, dar ni s-a interzis de către guvernator să dăm cuiva cuțite, pentru că, după cum ne-a spus el, în afară de soldați şi câțiva ofițeri, toți ceilalți oameni de pe insulă erau condamnați, deportați de la Valparaiso, aşa că trebuia să-i împiedice să pună mâna pe vreo armă, oricare ar fi fost aceea. Insula aparținea de Chile şi era folosită de vreo doi ani de guvern drept colonie de deportare, iar guvernatorul, un englez intrat în marina chiliana, preotul, vreo jumătate duzină de supraveghetori şi un corp de soldați fuseseră aduşi în insulă pentru menținerea ordinii. Nu era treabă uşoară, numai cu câteva luni înainte de sosirea noastră, vreo câțiva

condamnaţi furaseră noaptea o barcă, abordaseră un bric aflat la ancoră în port, expediaseră căpitanul şi echipajul pe ţărm cu barca luată la venire, şi o şterseseră în larg. După ce am fost informaţi asupra incidentului, ne-am încărcat armele, am păstrat o veghe permanentă la bord în cursul nopţii şi am avut grijă ca nu cumva acei condamnaţi să pună mâna pe cuţitele noastre când eram la ţărm. Cei mai înrăiţi dintre condamnaţi erau închişi şi păziţi în peşterile săpate în coasta muntelui, la jumătatea drumului spre vârf, şi numai nişte poteci de măgăruşi duceau până la ei ; de acolo erau scoşi în timpul zilei şi duşi sub pază la muncă, la construirea unui apeduct, a unui dig şi la alte lucrări publice. Restul deportaţilor îşi aveau locuinţele lor, pe care şi le ridicaseră singuri. Îşi aduseseră cu ei şi familia, şi-mi păreau a fi cele mai indolente fiinţe de pe faţa pământului. Nu se îndeletniceau cu nimic, făceau câte *un paseo*[1] în pădure, un *paseo* printre case, un *paseo* spre debarcader, ca să caşte gura la noi şi la navă, dar prea leneşi totuşi ca să deschidă gura ca lumea. Ceilalţi, în schimb, rânduiţi pe un singur şir, erau mânaţi în pas vioi cu poveri în spinare, urmaţi îndeaproape de supraveghetori cu prăjini lungi în mână şi pălării de pai pe cap. Nu ştiu exact pe ce criterii se baza regimul atât de deosebit dintre locuitori şi nici n-aveam cum afla, deoarece guvernatorul era singurul care vorbea englezeşte pe insulă, şi nu era de nasul meu să mă duc să-l întreb, pentru că eu, pe ţărm şi pe navă, nu eram decât un simplu marinar.

După ce ne-am umplut butoaiele, ne-am întors la navă ; curând după aceea, sosiră să ia masa la bord şi guvernatorul – într-o uniformă asemănătoare cu cea a ofiţerilor din miliţia americană –, *padre* – îmbrăcat în veşminte de călugăr franciscan, cu glugă şi tot tacâmul – şi domnul căpitan,

[1] Plimbare (în limba spaniolă în text).

împodobit cu nişte mustăţi imense şi o uniformă destul de soioasă. În vreme ce erau ia masă, în gura radei s-a arătat o navă mare, după care, îndată, am văzut o balenieră uşoară intrând în port. Nava rămase să facă volte în larg, în vreme ce o barcă se apropie de noi şi ni-l aduse la bord pe căpitan, un quaker veritabil, deşi tânăr, îmbrăcat în haine cafenii. Erau de pe baleniera *Cortes*, din New Bedford, şi intraseră în port doar pentru a vedea dacă apăruse vreo navă venind pe la Capul Horn, din cealaltă parte a lumii, pentru a afla ce se mai întâmplă în America. N-au rămas la bord decât foarte puţin timp, au stat de vorbă cu oamenii din echipaj, apoi au plecat îndreptându-se spre nava lor care, ridicând îndată velele, porni la drum şi curând dispăru dincolo de orizont.

O bărcuţă venită de la mal ca să-l ia pe guvernator şi suita lui, cum îşi spuneau ei cu pompă, ne-a adus în dar o doniţă mare de lapte, nişte scoici şi o bucată de lemn de santal. Am dat gata repede laptele, primul pe care-l gustam de când plecasem din Boston, am făcut rost şi de o bucăţică de lemn de santal, şi am aflat cu prilejul acesta că arborele respectiv creşte pe coastele munţilor din centrul insulei. Mi-a părut rău că n-am adus şi alte mostre ; bucăţica de santal, dimpreună cu o mică floare – pe care am cules-o chiar eu, am adus-o la bord, purtând-o în pălărie şi am presat-o apoi cu grijă între foile volumului de *Scrisori* ale lui Cowper – s-au pierdut odată cu tot cufărul meu, din neglijenţă, la sosirea acasă.

Deoarece depozitasem butoaiele de apă la locul lor, cu un ceas înainta de apusul soarelui am început pregătirile de drum, treabă care nu ne-a luat chiar puţin timp, pentru că eram în apă de treizeci de braţe, iar una din rafalele de vânt, venită din larg, făcuse să derapeze ancora, şi cum vântul ele sud bate din spatele muntelui şi vine în rafale schimbătoare, ne-am tot răsucit mereu până când ne-am încurcat în cealaltă ancoră. Ne-am tras pe lanţul ancorei, iar după ce am prins şi

am desfăşurat cheie de lanţ după cheie de lanţ, ridicând şi coborând vele, în cele din urmă ne-am desprins ancora şi ne-am îndreptat spre mare. Pe când am ieşit cu adevărat în larg, răsăriseră bine stelele, iar mândra insulă rămase înapoia noastră, cu frumuseţea ei tăcută ; i-am aruncat o privire de adio şi i-am urat rămas bun celui mai romantic loc de pe lume care mi-a fost dat să-l văd vreodată. Şi atunci, şi mai apoi, am simţit un deosebit ataşament faţă de insula aceea. Probabil că acest sentiment s-a datorat în parte faptului că era primul tărâm pe care-l vedeam de când plecasem de acasă, dar mai ales prin nenumăratele asociaţii pe care mi le trezea, ca oricui se familiarizase cu ea şi citise în copilărie povestea lui Robinson Crusoe. La toate acestea, mai trebuie să adaug conturul romantic şi înălţimea munţilor ei, frumuseţea şi prospeţimea covorului de verdeaţă, fertilitatea deosebită a pământului şi poziţia singuratică în mijlocul unei imense întinderi a Pacificului de Sud, toate contribuind să-i sporească farmecul.

Mai apoi, când gândurile mi s-au întors în diverse rânduri la această insulă, am încercat să-mi amintesc cât mai multe amănunte cu privire la ea. E situată cam la 33 de grade şi 30 de minute sud, şi se află la ceva mai mult de trei sute de mile de Valparaiso, pe coasta chiliana, care e la aceeaşi latitudine. Are cam cincisprezece mile lungime şi cinci lăţime, golful în care am ancorat – numit de lordul Anson Golful Cumberland – e singurul din preajma insulei, celelalte două mici băi de fiecare parte a sa (uneori înnobilate şi acelea cu numele de golfuri) sunt abia ceva mai mari decât un debarcader pentru bărci. Locul cel mai bun de ancorare e în partea de vest a portului, unde ne-am oprit la vreo trei cabluri de ţărm, în apă ce nu depăşea cu mult treizeci de braţe adâncime. Rada e deschisă spre nord-nord-est, de fapt de la nord la est. Dar cum aici singurele vânturi periculoase sunt cele din sud-vest, unde

se află munții cei înalți ai insulei, portul e socotit destul de sigur. Poate cel mai demn lucru de reținut aici e abundența de peşte. Doi oameni din echipaj, care au rămas la bord, au prins în scurt timp destul peşte ca să ne ajungă pe mai multe zile, iar unul dintre ei, de loc din Marblehead, spunea că nu mai pomenise nicăieri atâta bogăție. Se prindea şi cod, şi sparid, şi peşte argintiu, şi o mulțime de alte soiuri ale căror nume nu le cunoşteau nici ei, sau le-am uitat eu.

Pe insulă se găseşte apă din belşug, o mulțime de pârâiaşe şerpuind prin fiece vale sau prăvălindu-se de pe coastele munților. Un râu destul de mare curge chiar prin mijlocul pajiştei unde sunt ridicate locuințele, furnizând din belşug, fără niciun efort, apă locuitorilor. Printr-un fel de apeduct scurt din lemn a fost adusă apa pentru bărcile noastre. Deținuții au construit aici şi ceva ce aduce a sparge-val, urmând să ridice şi un debarcader pentru bărci şi depozitarea mărfurilor, după care guvernul chilian are de gând să introducă şi taxe portuare.

Se pare că şi lemn se găseşte din abundență ; în luna noiembrie, când am ajuns noi acolo, insula, inundată de toată prospețimea şi frumusețea, ni s-a arătat acoperită de arbori. Dar ni s-a părut că predomină esențe de lemn aromatic, mai ales mirt. Solul e foarte afinat şi roditor: oriunde e desțelenit cât de cât, cresc imediat ridichi, napi, alune de pământ şi alte fructe de grădină. Ni s-a spus că nu prea se găsesc capre, şi nici n-am văzut vreuna, deşi se pare că există, dar mai în interiorul insulei. Am întâlnit câțiva boi rătăcind în voie pe potecile înguste de pe coastele munților, iar aşezările erau invadate de câini de toate neamurile, care mai amestecate, care mai pure. Se găseau din belşug şi găini, de care aveau mare grijă femeile. Bărbații lor însă păreau să fie cele mai leneşe ființe de pe pământ şi, atât cât am putut eu să văd, nu există soi de oameni cărora să li se potrivească mai bine

numele de trântori. Nu făceau nimic, se mulțumeau să stea degeaba, cu nişte haine pe ei atât de roase încât aduceau cu păturile indienilor, însă viu colorate ; le purtau aruncate pe umăr cu nişte aere pe care numai un cerşetor spaniol le poate împrumuta unor zdrențe ; se arătau plini de politețuri şi bunăvoință, dar etalau nişte încălțări numai găuri şi n-aveau para chioară în buzunar. Monotonia acestei vieți zilnice le este tulburată numai când vreo rafală de vânt, venită dinspre munte, smulge ramurile ce le țin loc de acoperiş la case, ceea ce le dă, pentru câteva minute, puțină treabă de făcut, obligându-i să alerge după ele. O astfel de vântoasă s-a pornit tocmai când eram şi noi ia țărm, şi ne-am distrat de minune urmărindu-i pe câțiva cum îşi cercetau acoperişurile ; constatând că rezistaseră o vreme, trăgeau concluzia că vor rezista mai departe, pe când alții, văzându-şi acoperişurile spulberate, după câteva blesteme în spaniolă, îşi strângeau bulendrele pe ei şi porneau să adune ramurile. Dar nu dispăreau pentru multă vreme, ci se întorceau deîndată la ocupația lor obişnuită, aceea de a tăia frunze la câini.

Nu mai e nevoie să amintesc că n-am văzut interiorul insulei, dar toți cei care au fost într-acolo au avut numai cuvinte frumoase de spus. Căpitanul nostru a făcut o plimbare în tovărăşia guvernatorului, însoțiți de câțiva servitori cu măgăruşi, dincolo de munte, iar când au revenit, l-am auzit pe guvernator invitându-l să se oprească pe insulă şi la întoarcere, în drum spre casă, şi i-a oferit o sumă frumuşică dacă aduce câteva căprioare din California, fiindcă zicea că pe insulă nu sunt deloc şi dorea tare mult să le vadă prăsindu-se aici.

Un vânt statornic, deşi cam firav, ne-a purtat în larg, departe de insulă, iar când am ieşit pe punte pentru cartul ce mijloc am reuşit să ghicesc insula doar după faptul că departe, spre sud, la orizont, mai acoperea câteva stele, deşi ochiul meu,

neobişnuit încă, dacă n-aş fi ştiut dinainte cu greu aş fi bănuit că era vorba de un pământ acolo. Când mi s-a încheiat serviciul pe punte, câțiva nori de alizee, deşi încă nu ajunsesem bine la latitudinea lor, s-au ridicat şi au acoperit cu totul insula, iar a doua zi...

Joi, 27 noiembrie, când am ieşit pe punte dimineața eram din nou pe întinderea nemărginită a Pacificului şi n-am mai întâlnit pământul până când am ajuns pe coasta de vest a marelui continent american.

VIII
VIAȚA DE FIECARE ZI

De când am plecat din Juan Fernandez şi până am ajuns în California nu am mai văzut pământul şi nu a mai intervenit nimic interesant decât ceea ce s-a întâmplat la bord. Am prins alizeele de sud-est, care ne-au purtat vreme de trei săptămâni când n-am mai fost nevoiți să manevrăm decât câte o velă sau să orientăm vreo vergă. Căpitanul a profitat de această perioadă de vreme bună pentru a pune ordine pe navă şi a o pregăti pentru sosire. Dulgherul a avut de lucru, transformând o parte din coridor în birou comercial, pentru că, după cum am aflat acum, încărcătura noastră nu urma să fie debarcată pe țărm ci vândută chiar de pe navă, cu amănuntul, iar biroul fusese amenajat pentru expunerea şi păstrarea mărfurilor mai mici, înlesnind vânzarea lor. În acelaşi timp, nouă ni s-a găsit de lucru la aranjarea greementului. Totul a fost pus în ordine, grijelele din greementul inferior coborâte, sau (după moda mai nouă) puse la post, am încropit o groază de sfilațe din parâmă veche şi întinzători şi, în cele din urmă, toate manevrele fixe de la arborele prova şi arborele mare au fost cătrănite. Pentru prima oară mă îndeletniceam cu această treabă, şi mi-a ajuns, fiindcă mai toată a căzut în sarcina mea şi a lui Stimson.

Ceilalți erau prinşi cu alte treburi ; Henry Mellus, celălalt băiat care fusese repartizat împreună cu noi la prova, zăcea doborât de un reumatism la picioare, iar Sam era prea puşti pentru treaba asta, şi pentru că vânturile erau destul de regulate şi blânde, stătea la timonă mai tot timpul zilei. Aşa că noi am fost binecuvântați cu misiunea cătrănitului până ne-am săturat. Ne-am îmbrăcat nişte haine scurte de doc şi, după ce trăgeam lângă noi o găleată de catran şi o mână de câlți, ne urcam sus, unul pe arborada rândunicii mari, iar celălalt pe arborada rândunicii prova, şi ne puneam pe întins catranul. E o treabă foarte importantă, de obicei se face o dată la şase luni pe navă în cursul unei călătorii mai lungi. Mai apoi, pe nava noastră cătrănitul s-a făcut de mai multe ori, dar de către întregul echipaj şi se termina într-o singură zi. De data asta, aşa cum am mai spus, nouă ne-a revenit cinstea, şi mai eram şi nepricepuți, aşa că ne-a luat mai multe zile. De obicei se începe de la mărul catargului şi se coboară treptat, cătrănind şarturile, straiurile şi părțile fixe ale balansinelor, parâmelor, manevrelor curente etc, trebuind să ne ducem până la capătul brațelor şi să ne întoarcem, cătrănind pe rând balansine şi țapapii. Mai greu e cu cătrănirea straiurilor, şi pentru asta se execută o operație numită „călărire”. O parâmă lungă – funga velastraiului zburător, sau alta la fel – e dusă la mărul catargului de unde e prins straiul, se garniseşte o macara formându-se un scripete sau, cum spune marinarul, un mandar ; cu capătul fungii se face un nod de scaun de calafat în jurul straiului, unde se aşază omul cu căldarea lui de catran şi o mână de câlți, celălalt capăt fiind fixat pe punte, un tovarăş având grijă de el, iar marinarul e coborât treptat, dând cu grijă straiul cu catran, pe măsură ce coboară tot mai jos ; acolo se bălăngăne între cer şi pământ, iar dacă parâma alunecă, se rupe sau scapă, dacă nodul de scaun fuge atunci omul cade în mare sau îşi frânge gâtul pe punte. Dar un

marinar nu pune la socoteală şi eventualitatea asta. Nu se gândeşte decât să nu lase „duminici”, adică locuri necătrănite, pentru că în acest caz va fi obligat să ia toată munca de la capăt; dar nici nu trebuie să-i cadă picături pe punte, pentru că atunci se alege cu binecuvântarea secundului. În chipul ăsta am cătrănit eu toate straiurile prova, dar cel mai greu mi-a venit la parâmele din jurul bastonului bompresului, martingalei şi vergii velei cu spetează. Când ajungi aici trebuie să te ții – dacă poți – cu genele şi să cătrăneşti cu mâinile.

Dar nici treaba asta nu putea dura o veşnicie, aşa că sâmbătă seara am terminat, am răzuit toate petele de pe punte şi balustradă şi, ceea ce era mai important, ne-am spălat şi noi cu grijă, ne-am împăturit frumos haina şi nădragii mânjiți cu catran şi le-am pus bine la păstrare pentru data viitoare, ne-am îmbrăcat veşminte curate de doc şi am avut parte de o sâmbătă seară liniştită, cum merită un marinar. A doua zi a fost vreme frumoasă ; îmi amintesc că în tot cursul călătoriei nu am avut decât o singură duminică urâtă, şi aceea în largul Capului Horn, unde nu ne puteam aştepta la altceva. De luni am luat-o de la capăt cu vopsitul şi pregătitul navei pentru intrarea în port. Treaba asta e făcută tot de către echipaj, şi orice marinar care a fost în câteva călătorii mai lungi se pricepe de-acum şi la vopsit, pe lângă alte îndeletniciri pe care le-a deprins. Am vopsit nava aceea şi pe dinafară şi pe dinăuntru, de la mărul catargului la linia de plutire. Pentru a se pitura partea din exterior se coboară cu parâmele nişte scaune de boțman şi marinarul stă pe scaun cu pensulele, cutia de vopsea alături şi cu picioarele jumătate de vreme în apă. Treaba se face, bineînțeles, numai în zile fără valuri, când nava nu are ruliu prea mare. Îmi amintesc foarte bine o după-amiază frumoasă când am stat şi eu aşa şi am tot vopsit, nava mergea liniştită cu patru sau cinci noduri, în vreme ce un peşte pilot, vestitorul unui rechin, începu să înoate pe lângă

noi. Căpitanul se aplecase peste balustradă şi urmărea cu atenție, în vreme ce noi ne vedeam liniştiți de treabă. Pe când ne omoram noi cu vopsitul şi ajunsesem la jumătate...

...*Vineri, 19 decembrie*, am traversat Ecuatorul pentru a doua oară. Am trăit sentimentul absurdului care-i încearcă pe toți cei care se trezesc pentru prima oară într-o totală schimbare a anotimpurilor şi traversează Ecuatorul în mijlocul lui decembrie, sub un soare dogoritor.

Joi, 25 decembrie. Era crăciun, dar noi n-am avut parte de sărbătoare. Singura schimbare – plăcintă la masă, şi echipajul s-a ciorovăit cu stevardul pentru că nu ne-a dat şi porția obişnuită de melasă. El a crezut că plăcinta ține loc şi de melasă, dar nu ne puteam noi lăsa păcăliți până într-atât încât să îngăduim să ni se nesocotească drepturile.

La bord întotdeauna fleacurile stârnesc zâzanie. Dar, de fapt, de vină nu era decât faptul că trecuse prea multă vreme de când plecasem din port. Ne săturasem unul de celălalt, şi eram mereu cu nervii strună, atât cei de la teugă, cât şi cei de pe dunetă. Proviziile noastre de hrană proaspătă se terminaseră, bineînțeles, iar căpitanul ne mai oprise şi rația de orez, aşa că nu mai înghițeam decât carne sărată de vacă şi de porc, toată săptămâna, doar duminica ne alegeam cu câte o bucată mică de plăcintă. Asta contribui la nemulțumirea generală, ca şi multe alte lucruri mărunte, petrecute zilnic şi uneori ceas de ceas, pe care cine n-a fost într-o lungă şi plicticoasă călătorie nu le poate pricepe şi nici cântări. Mici conflicte sau zvonul unor conflicte, bârfe despre ce se spune în cabine, priviri şi cuvinte răstălmăcite, părelnice abuzuri – ne-au adus într-o stare de spirit în care totul ni se părea că merge prost. Orice corvoadă în timpul rezervat odihnei ni se părea inutilă, orice

schimbare a aripilor era făcută doar ca să se dreseze[2] echipajul.

În mijlocul acestei stări de spirit, tovarăşul meu de dormit, Stimson, şi cu mine i-am cerut căpitanului să ne permită să ne mutăm locurile din coridor, unde stătusem mai înainte, la teugă. Spre bucuria noastră ni s-a îngăduit, aşa că ne-am dus să ne culcăm şi să luăm masa împreună cu ceilalţi din echipaj, la teugă. De acum ne simţeam marinari în toată puterea cuvântului, ceea ce nu ni se întâmplase pe când stăteam pe coridorul acela. Câtă vreme dormeai acolo, oricât de activ şi folositor te-ai fi dovedit, erai tot un fel de corcitură, un fel de ageamiu, prostul navei. Eşti mereu sub ochii ofiţerilor, nu poţi să mai dansezi, să cânţi, să joci cărţi, să fumezi, să mai faci şi tu gălăgie, *să bombăneşti*, să te bucuri de plăcerile marinarului ; mai locuieşti şi laolaltă cu stevardul, care e un fel de intermediar, iar oamenii nu te privesc ca pe *unul de-al lor*. Dar dacă stai la teugă eşti liber ca pasărea cerului şi marinar te numeşti. Îi auzi pe marinari vorbind, le deprinzi apucăturile, felul fiecăruia de a fi, a vorbi şi a se purta şi, mai mult decât toate, aduni o mulţime de informaţii ciudate şi folositoare privind viaţa marinarului, navele, obiceiurile, ţările străine din lungile lor taclale sau din ciorovăielile la fel de lungi. Nimeni nu poate fi marinar, nu poate afla ce înseamnă a fi marinar, dacă n-a trăit la teugă alături de ei, culcându-se şi sculându-se o dată cu ei, mâncând din aceeaşi gamelă. După o săptămână de stat acolo, nimic nu m-ar fi putut convinge să mă întorc la vechiul meu loc nici atunci, nici mai târziu. Nici chiar atunci când am avut parte de cea mai nenorocită vreme,

---

[2] A dresa e un cuvânt folosit frecvent la bord. Pentru un marinar e cât se poate de grăitor, şi înseamnă a pedepsi prin corvezi grele. Când un ofiţer îţi spune „las' că te dresez eu”, soarta ţi-e pecetluită. Şi dacă nu eşti mai tare decât el, te termină.

în largul Capului Horn, şi stăteam în teuga aceea zăvorită în care totuşi pătrundea continuu apa, nu mi-am dorit măcar pentru o clipă să fiu din nou în compartimentul de la mijlocul navei. Şi încă un lucru pe care-l înveți mai bine la teugă decât oriunde în altă parte: să-ți faci şi să-ți cârpeşti hainele, treabă indispensabilă unui marinar. O mare parte din timpul petrecut sub punte se îndeletnicesc cu asta, tot aici am învățat şi eu arta cârpelii, care mi-a prins nespus de bine mai apoi.

Dar să ne întoarcem la starea de spirit a echipajului. Când am venit şi noi la teugă s-a ivit problema porției noastre de pâine, care trebuia repartizată aici, ceea ce nu s-a făcut şi, cum am socotit noi, urma să pierdem cele câteva livre de pâine ce ni se cuveneau. Treaba ne-a făcut să fierbem. Căpitanul n-a catadicsit să ne explice aşa că ne-am dus *in corpore* la pupa, alegându-l pe John, suedezul, cel mai bătrân şi mai priceput marinar, drept purtător de cuvânt. Amintirea scenei care a urmat îmi trezeşte totdeauna un zâmbet, mai ales demnitatea şi elocința aceea de dunetă a căpitanului. Bătea puntea superioară, dar, văzându-ne venind de la pupa, se opri brusc din mers şi, cu o privire şi o voce menite a ne zdrobi, strigă: „Şi acum ce dracu mai vreți şi voi?" După care ne-am prezentat jalba cu tot respectul de care eram în stare, dar el se răsti la noi spunându-ne că ne îngrăşasem şi aşa prea mult de atâta lene, că nu aveam nicio treabă de făcut şi, din cauza asta, căutam acum nod în papură. Cele spuse de el ne-au stârnit şi am început să-i răspundem. Dar, în felul acesta, nu obțineam nimic. Căpitanul îşi încleşta pumnii, bătu din picior şi trase o înjurătură, după care ne ordonă tuturor să trecem la prova, subliniindu-şi spusele cu destule cuvinte grele pentru ca să-şi nimerească ținta: „Înapoi! Plecați la prova, să nu mai vad niciunul! Vă dresez eu pe voi! Vă pun eu la treabă i Nu prea aveți ce face! Şi, dacă nu vă vedeți de treaba voastră, o să vă pară un rai ceea ce-a fost până acum! Nu v-ați găsit omul! Eu

mi-s Frank Thompson, cunoscut pe toată coasta! M-a tăvălit viața prin toate şi-s uns cu toate alifiile. Când sunt bun, sunt pâinea lui Dumnezeu, dar de mă supărați o să vă cad greu la stomac, şi atunci o să vedeți voi cum sunt!" Această ultimă parte a discursului făcu o impresie puternică şi „pâinea lui Dumnezeu" îi rămase numele tot restul călătoriei, de ajunse cunoscut şi pe coasta Californiei după sosirea noastră acolo. Iar porecla prin care ajunge reputat în toate porturile fu tot „pâinea lui Dumnezeu". Cam aşa s-au petrecut lucrurile cu cererea noastră de a ni se împlini jalbele. Totuşi, lucrurile au fost îndreptate, pentru că secundul, după ce i-a lăsat căpitanului suficient timp ca să se liniştească, îi explică cum stau lucrurile şi, la ora opt, am fost chemați la pupa pentru a mai asculta încă un discurs, în cursul căruia, fireşte, tot asupra noastră a fost aruncată vina pentru această neînțelegere. Am îndrăznit chiar să-i amintim că nici nu ne-a lăsat să deschidem gura ca să-i explicăm, dar n-a vrut să accepte argumentul nostru. Am fost expediați la prova înfrânți. Criza a trecut, dar ranchiuna a dăinuit, şi, atâta vreme cât au rămas laolaltă căpitanul şi acest echipaj nu s-a mai înscăunat liniştea nici buna înțelegere.

Am continuat să navigam, având parte de vremea bună a climatului temperat al Pacificului. Oceanul şi-a meritat numele, deoarece, cu excepția zonei de sud, de la Capul Horn, şi în vest, în apropiere de Marea Chinei şi Oceanul Indian, nu e bântuit prea mult de furtuni şi nu stăruie niciodată o vreme cumplit de fierbinte sau extrem de friguroasă, între tropice, dăinuie o ceață uşoară, ca o mreajă subțire trasă în fața soarelui, care, fără să-i împiedice lumina, domoleşte totuşi dogoarea razelor ce, în zona tropicală a oceanelor Indian şi Atlantic, cad necruțător de perpendicular. Ara navigat mult către vest, pentru a profita din plin de alizeele de nord-est şi, când am ajuns la latitudinea Capului Conception, de unde în

mod obişnuit se zăreşte uscatul, noi eram departe, la mai multe sute de mile spre vest. Îndată am schimbat de drum către est şi am ţinut capul acesta mai multe zile. În cele din urmă, am început să punem în pană după lăsarea întunericului, de teamă să nu ne apropiem prea mult de uscat în timpul nopţii, de o coastă pe care nu există faruri, iar hărţile ei sunt imprecise ; şi în zorii zilei de...

...*Joi, 13 ianuarie, 1835*, am zărit uscatul, Capul Conception, la latitudinea de 34 grade 32 minute nord, şi longitudinea de 120 grade şi 30 minute vest. Deoarece portul Santa Barbara, către care ne îndreptam, se afla la vreo cincizeci de mile spre sud de acest cap, am continuat să navigam în josul coastei în cursul acelei zile, a nopţii care a urmat şi, a doua zi dimineaţă...

...*La 14 ianuarie*, am fundarisit ancora în largul golf Santa Barbara, după o călătorie de o sută şi cincizeci de zile de la plecarea din Boston.

IX
SANTA BARBARA

California se întinde aproape pe toată lungimea coastei de vest a Mexicului, între Golful Californiei, spre sud, şi Golful San Francisco, la nord, sau între latitudinea de 22 şi 38 grade nord. E împărţită în două provincii: California de Jos, sau Vechea Californie, între golf şi paralela de 32 grade latitudine sau în apropierea acesteia (paralela trece, mi se pare, între golful Todos Santos şi portul San Diego) ; şi Noua Californie sau California de Sud, al cărei port de miazăzi este San Diego, la latitudinea de 30 grade şi 39 minute, iar cea mai nordică extremitate, San Francisco, e situată în marele golf descoperit de Sir Francis Drake, la latitudinea de 37 grade 53 minute, azi cunoscut sub numele de Golful San Francisco, botezat astfel,

cred eu, de către misionarii franciscani. Sediul guvernului provinciei California de Sus se află la Monterey, unde e şi vama, singura existentă pe întreaga coastă. Aici trebuie să se prezinte orice navă care are de gând să facă negoţ în această zonă, înainte de a începe afacerile. Noi intenţionam să ne vindem marfa şi să cumpărăm aici, numai pe această coastă, aşa că ne aşteptam să ne prezentăm mai întâi la Monterey, dar, încă de la plecare, căpitanul primise ordin să se îndrepte spre Santa Barbara, portul aşezat în partea centrala a coastei, şi să aşteptăm acolo agentul prin intermediul căruia se făceau toate tranzacţiile firmei de care aparţinea nava noastră.

Golful, sau, cum i se spune în mod obişnuit, Canalul Santa Barbara, e foarte larg, de o parte fiind mărginit de continent (porţiunea dintre Capul Conception, la nord, şi Capul Santa Buenaventura, spre sud) care aici face o curbă ca o semilună, şi de cealaltă parte de către trei insule mari, aflate la o distanţă de vreo douăzeci de mile. Aceste vecinătăţi ajung pentru a-i da numele de golf, cu toate că e atât de larg şi de expus vânturilor de sud-est şi nord-vest încât oferă doar ceva mai mult adăpost decât o radă deschisă. Iar când bate vântul de sud-est se simte toată hula Oceanului Pacific, stârnind la apă mică nişte brizanţi atât de mari încât e foarte periculos să stai la ancoră în apropierea ţărmului în sezonul în care se pornesc furtunile de sud-est, adică între lunile noiembrie şi aprilie.

Acest vânt – sud-estul – e pacostea coastei californiene între noiembrie şi aprilie (adică de fapt numai o parte din fiecare), perioadă ce corespunde anotimpului ploilor la această latitudine, nu eşti niciodată la adăpost de acest nepoftit, aşa că, în porturile deschise acestui vânt, navele sunt obligate în perioada respectivă să stea la geamandură la o distanţă de trei mile de ţărm, dând o parâmă dublin la geamandură, gata oricând de molare pentru a porni în larg la cel mai mic

avertisment. Singurele porturi care sunt ferite de acest vânt sunt San Francisco şi Monterey în nord şi San Diego în sud.

Cum atunci când am ajuns noi era în ianuarie, deci la mijlocul sezonului dominat de vântul de sud-est, am ancorat la o distanţă de trei mile de ţărm, unde apa avea unsprezece braţe, şi am pus la ancore nişte geamanduri de care ne-am legat cu parâme dublin, am molat baierile de înfăşurare de la capătul vergilor şi le-am boţat cu nişte sfilaţe. După ce am făcut toată treaba asta, căpitanul s-a dus la ţărm cu o barcă, ce se întoarse cu ordin către secund să trimită la apusul soarelui un alt echipaj să-l aducă înapoi la navă. N-am mers cu prima barcă, dar m-am bucurat când am aflat că o alta se va duce la ţărm înainte de lăsarea serii, fiindcă, după o călătorie precum cea de care avusesem noi parte, câteva ceasuri par foarte lungi când eşti în apropierea ţărmului şi nu poţi coborî pe el. Ne-am petrecut ziua la bord, cu treburile obişnuite, dar, cum pentru prima oară nu-l aveam cu noi şi pe căpitan, ne-am simţit parcă ceva mai în largul nostru, şi ne uitam în jur să vedem ce fel de ţară era asta în care ajunsesem şi unde, probabil, vom fi nevoiţi să ne petrecem vreun an, doi de viaţă.

Era o zi frumoasă şi atât de cald incit ne-am pus pălării de pai, pantaloni de doc şi vesminte de vară. Cum era mijlocul iernii, vremea ne sugera numai lucruri frumoase despre climatul locului, şi apoi am avut prilejui să constatăm că aici termometrul nu coboară niciodată sub punctul de îngheţ în tot cursul iernii, şi între anotimpuri nu-i mare diferenţă, numai că în lunga perioadă în care dăinuie ploaia şi vântul de sud-est veşmintele groase nu-s de lepădat.

Întinderea acelui imens golf din jurul nostru nu era tulburată de nicio încreţitură, fiindcă nu adia niciun fir de vânt, cu toate că echipajul bărcii care fusese la ţărm ne-a spus că hula prelungă a oceanului stârnea spre ţărm nişte brizanţi înalţi. În

port nu era decât o singură navă, un bric lung, ascuțit, de aproape trei sute de tone, cu nişte catarge înclinate şi vergi foarte mult brațate, iar la capătul picului se vedea pavilionul englez. Am aflat mai apoi că fusese construit la Guayaquil şi botezat *Ayacucho*, după locul unde s-a dat lupta prin care Peru şi-a câştigat independența, iar acum era proprietatea unui scoțian, pe nume Wilson, care era şi comandant, şi se ocupa cu negoțul dintre Callao şi alte porturi din America de Sud şi California. Era o navă rapida, cum am avut adesea prilejul să constatăm, iar la bord muncea un echipai format din băştinaşi din Insulele Sandwich[3]. În afară de această navă nu se mai vedea nimic care să tulbure oglinda golfului. La extremitățile acelei semiluni, se profilau două capuri dintre care cel dinspre vest era jos şi nisipos, pe lângă el navele sunt nevoite să treacă la distanță foarte mare, celălalt apare înalt, semeț, acoperit cu pădure deasă, iar în vârful lui se ridică edificiul misionarilor, numit Santa Buenaventura, de la care şi numele capului. În mijlocul, semilunii, chiar în partea, opusă ancorajului, se află misiunea catolică şi oraşul Santa Barbara, pe o câmpie nu prea înalta, doar ceva deasupra nivelului mării, acoperită din belşug cu iarba, fără urma de copac şi înconjurată din trei părți de un amfiteatru muntos, ale cărui pante încep la vreo cincisprezece, douăzeci de mile. Misiunea e dincolo de oraş, mai departe ceva de țărm, un edificiu mare, sau, mai bine zis o sumă de edificii, în mijlocul cărora se află o turlă înaltă, cu o clopotniță în care se văd cinci clopote. Cum toate clădirile sunt tencuite, se zăresc foarte bine de departe şi constituie repere după care se orientează navele când se îndreaptă spre ancoraj. Oraşul e plasat ceva mai aproape de țărm, la vreo jumătate de milă de el – şi e format din case cu un etaj, durate din lut ars la soare sau chirpici, multe din ele văruite şi cu țiglă roşie pe

[3] Vechea denumire a Insulelor Hawai.

acoperiş. După părerea mea, erau vreo sută de astfel de locuinţe, iar în mijlocul lor se ridică un *presidio*, sau fort, construit din acelaşi material, dar parcă ceva mai trainic. Oraşul are o poziţie foarte frumoasă, cu golful dinainte şi un amfiteatru de înălţimi în spate. Singurul lucru care strică oarecum armonia e faptul că pe aceste coline nu cresc arbori mai mari, pentru că au ars cu toţii în cursul unui imens incendiu, în urmă cu vreo douăzeci de ani, şi încă nu au crescut alţii. Un locuitor mi-a vorbit despre incendiu care a oferit o privelişte groaznică şi impresionantă. Chiar şi văzduhul, în întreaga vale, era atât de încins încât locuitorii au fost siliţi să-şi părăsească oraşul şi să se refugieze vreme de mai multe zile pe ţărm.

Chiar înainte de apusul soarelui, secundul dădu ordin ca o barcă să se îndrepte spre mal, iar printre cei plecaţi cu ea m-am numărat şi eu. N-am să uit niciodată prima impresie pe care mi-a făcut-o debarcarea pe ţărmul Californiei. Soarele tocmai scăpătase la orizont, începuse să se lase umbra înserării, se pornise briza umedă de noapte, se simţea hula puternică a Pacificului ce se spărgea eu mare vuiet, în valuri lungi, deferlante, pe ţărm. Am stat cu barca la rame chiar în afara brizanţilor şi aşteptam să se ivească un prilej nimerit ca să trecem în cealaltă parte, când apăru lângă noi o barcă lăsată la apă de pe *Ayacucho*, cu echipajul ei de tuciurii băştinaşi din Insulele Sandwich, sporovăind şi strigând în limba lor ciudată. Ştiau că noi eram novici în genul ăsta de distracţie şi aşteptau să ne vadă pornind. Dar al doilea secund, care era la cârmă, hotărâse să se folosească el de experienţa lor, şi nu voia să pornească primul. Dându-şi în cele din urmă seama cum stau lucrurile, ceilalţi scoaseră un chiot şi, profitând de un deferlant mai mare ce venea crescând mereu, ridicându-şi tot mai mult creasta, şi săltând aproape perpendicular pupa bărcilor noastre, lăsându-le apoi să cadă

în hăul dintre valuri, tuciurii traseră de trei, patru ori puternic şi lung la vâsle, avântându-se pe spinarea valului cel mare, după care aruncară vâslele peste bord, cât mai departe de barcă ; apoi, când barca atinse ţărmul, săriră cu toţii într-o clipită, o apucară de copastie de amândouă părţile şi goniră cu ea pe nisip în sus. Acum ştiam şi noi cum trebuie procedat: barca trebuia ţinută cu pupa spre val, pentru că altfel, în secunda în care o izbeşte din travers sau dinapoia traversului, o răsuceşte într-o parte şi o răstoarnă. Am tras la rame din răsputeri şi, îndată ce am simţit că o prinsese valul şi ne purta în viteză, ca pe un cal de curse în goană, am aruncat vâslele cât mai departe de barcă, ne-am prins de copastie, gata de sărit îndată ce atingea nisipul, ofiţerul chinuindu-se din toate puterile să ţină cu vâsla cârmei barca cu pupa spre larg. Am fost zvârliţi în mare viteză pe ţărm, am tras barca departe pe nisip şi, luându-ne ramele, am rămas lângă ea, aşteptându-ne căpitanul să sosească din oraş.

Văzând că mai marele nostru nu apăru îndată, am pus şi noi vâslele în barcă şi, lăsând pe unui dintre noi de veghe, ne-am pornit pe ţărm să vedem şi noi câte ceva din acele împrejurimi. Între cele două capuri, plaja se întinde pe vreo milă şi are numai nisip fin. Noi debarcasem în singurul loc potrivit, adică chiar în mijlocul plajei, pentru că mai spre capete ţărmul devine pietros. Are o lăţime de vreo douăzeci de iarzi între nivelul maxim al apelor şi zona de pământ fertil, şi e atât de tare încât e locul favorit pentru alergările de cai. Se întuneca, încât abia mai reuşeam să distingem conturul neclar al celor două nave din golf, iar valurile, mânate de hulă, veneau în şiruri regulate, crescând tot mai mult, tot mai mult pe măsură ce se apropiau de ţărm, apoi şovăiau o clipă în faţa uscatului de care urmau să se zdrobească, creasta lor devenea un vârtej, se umplea de spumă şi, începând de la un capăt al şirului, porneau să se prăbuşească iute asupra ţărmului până la

celălalt capăt, aşa cum se dărâmă un castel de cărţi de joc ridicat de un copil atunci când loveşte ultima carte. În vremea asta, cei din Insulele Sandwich îşi întorseseră barca cu prova spre larg, o împingeau spre apă şi o încărcau cu piei şi seu. Cum şi noi aveam curând să ne apucăm de aceeaşi treabă, i-am privit cu interes. Au tras-o destul de mult spre larg, în aşa fel încât orice val mai mare s-o facă să plutească, şi doi dintre ei, cu nădragii suflecaţi, stăteau la prova, fiecare ţinând de câte o parte barca în poziţie cuvenită. Era treabă grea, pentru că, pe lângă efortul pe care trebuiau să-l facă pentru a ţine barca, valurile mai mari aproape că făceau să le fugă pământul de sub picioare. Ceilalţi alergau de la barcă la mal: mai sus, unde nu ajungea apa, era o grămadă de piei de vită, îndoite ia mijloc pe lungime şi tari ca scândura. Luau pieile pe cap, câte una sau două deodată, şi le duceau la barcă, unde unul dintre ei le vrăfuia. Trebuiau să le care pe creştetul capului pentru ca pieile să nu se ude, şi am băgat de seamă că toţi purtau nişte scufii mai groase. „Uită-te bine, Bill, şi vezi ce te aşteaptă”, spuse unul dintre ai noştri altuia care stătea lângă barcă. „Ei, Dana, îmi zise cel de-al doilea secund, treaba asta nu prea seamănă cu ce făceai tu la Colegiul Harvard! Deşi se poate spune că e o treabă făcută tot cu capul”. Ca să fiu drept, nu arăta prea încurajator.

După ce-au terminat cu pieile, băştinaşii au apucat sacii cu seu (făcuţi tot din piei, cam de mărimea unuia de făină obişnuit). Săltau câte un sac din acela pe umerii a doi oameni ţinând fiecare de un capăt, după care porneau cu el spre barcă, iar când totul fu gata, se pregătiră de plecare. Şi apoi am avut ceva de învăţat. Cel care ţinea cârma luă vâsla şi se ridică în picioare la pupa, iar cei ce trăgeau la rame stăteau pe banchete cu vâslele în mâini gata să înceapă să tragă deîndată ce barca va sălta pe val. Cei doi de la prova ramaseră la locurile lor şi când, în cele din urmă, veni un val mare şi înălţă

barca, cei doi apucară de copastie şi goniră împingând barca până când apa le ajunse la subțiori, atunci se aruncară şi ei înăuntru peste copastie şiroind de apă. Cei de la vâsle începură să tragă, dar nu le reuşi şmecheria – valul dispăru de sub ei şi-i lăsă aproape pe uscat. Cei doi săriră din nou din barcă, şi, de data asta, însoțindu-şi efortul cu nişte strigăte şi chiuituri ciudate, izbutiră să scoată barca spre larg. I-am urmărit până ce au trecut dincolo de brizanți, şi-i vedeam îndreptându-se spre nava lor, ascunsa acum de întuneric.

Nisipul plajei începu să fie cam rece pentru picioarele noastre goale ; broaştele se puseră pe orăcăit prin mlaştini şi o bufniță singuratică, departe, tocmai de la unul din capuri, îşi slobozi strigătul ei melancolic, îndulcit de distanță, iar noi începurăm să ne gândim că se cam făcuse vremea să apară şi bătrânul, cum e poreclit îndeobşte comandantul. În câteva minute, am auzit pe cineva apropiindu-se de noi. Era un călăreț. Venea în plin galop, trase de dârlogi când ajunse chiar lângă noi, ne aruncă vreo două vorbe şi, neprimind niciun răspuns, se suci în loc şi porni iar în galop înapoi. Era tuciuriu, aproape ca un indian, purta o pălărie mare, spaniola, un fel de mantie, sau poncho, jambiere din piele, şi un cuțit lung înfipt în una din ele. „E al şaptelea oraş în care am pus piciorul în viața mea, da' nu se zăreşte suflet de creştin", spuse Bil Brown. „Ai grijă, îi replică John, că nici mărar nu ai apucat să vezi ce e mai rău."

În mijlocul acestei discuții apăru şi căpitanul. Am sucit barca invers, am împins-o la apă şi ne-am pregătit să pornim. Căpitanul, care mai fusese pe coasta aceea şi cunoştea şmecheriile, apucă el vâsla de cârmit, şi ani pornit spre larg la fel ca barca de dinaintea noastră. Eu, fiind cel mai tânăr, am avut plăcerea de a sta la prova; pentru a fi murat leoarcă. Am ieşit cu bine din deferlanți, deşi erau valuri mari. Unele ne-au săltat sus de toi şi, topindu-se apoi de sub noi, ne-au lăsat să

cădem, pleaşcă, precum o scândură pe apă. În câteva minute am ajuns în zona unde se simțea o hulă obişnuită, regulată şi am început să vâslim spre o lumină ce se ridica dinaintea noastră ; când ne-am apropiat am văzut că era o lanternă urcată la picul velei de furtună de pe nava noastră. După ce am ajuns la bord, am ridicat bărcile sus, am coborât în teugă, ne-am schimbat hainele şi apoi ne-am dus la masă. După cină, marinarii şi-au aprins pipele (sau trabucurile, cei care mai aveau aşa ceva) şi a trebuit să povestim tot ce am văzut la țărm. Apoi am început presupunerile cu privire la locuitorii de pe țărm, la lungimea călătoriei, cum trebuie cărate pieile etc, etc. Discuția a durat până s-au auzit opt lovituri de clopot, când toată lumea a fost chemată la pupa şi stabilit sistemul de veghe la ancoră. Urma să fim câte doi pe cart ; cum nopțile erau destul de lungi, fiecărui cart îi reveneau câte două ceasuri. Al doilea secund trebuia să fie pe punte până la ora opt ; de aceea tot echipajul a fost sculat în zori, şi ni s-a dat ordin să păstrăm o veghe foarte atentă şi să-l trezim pe secund dacă vântul se rotea spre sud-est. Aveam dispoziție, de asemenea, să batem în clopot la fiecare jumătate de oră în cursul nopții, la fel ca atunci când eram în larg, pe mare. Tovarăşul meu de cart era John, suedezul, şi de la douăsprezece la două am fost împreună, el în bordul babord, eu bătând puntea în bordul tribord. În zori, tot echipajul a fost chemat şi am intrat în rutina obişnuită: spălatul şi frecatul punților etc, iar la opt am luat masa. În cursul dimineții, de pe *Ayacucho* veni o barcă ce ne aduse un hartan de vacă, ceea ce ne îngădui să ne bucurăm de carne proaspătă la masă. Eram încântați, şi secundul ne-a spus că atâta vreme cât rămânem lângă coastă urma să avem numai carne proaspătă de vacă, fiind mai ieftină decât cea sărată. În vreme ce eram la masă, bucătarul strigă: „Corabie-n depărtare”, iar când am ieşit pe punte am văzut două nave dublând capul. Una dintre ele era

mai mare, cu velele zburător ridicate, iar cealaltă o brigantină. Amândouă îşi mascara velele gabier şi-şi trimiseră câte o barcă la noi. Ne-a uimit pavilionul uneia dintre ele ; am descoperit că era din Genova, cu o partidă de mărfuri diverse. Apoi nava a prins vântul din nou şi a pornit în larg, îndreptându-se spre San Francisco. Echipajul brigantinei era format din băştinaşi din Insulele Sandwich, iar unul dintre ei, care o mai rupea pe englezeşte, ne-a spus că era vorba de nava *Loriotte*, sub comanda căpitanului Nye, din Oahu, şi se ocupa cu negoţul de piei şi seu. Era o burduhănoasă, din cele pe cart marinarii le numesc „cutie de unt". Aceste nave, ca şi *Ayacucho*, care se ocupau de acelaşi gen de negoţ, au la bord ofiţeri englezi sau americani ; tot de aceeaşi naţie mai sunt doi, trei marinari de rând în teugă, pentru ca să fie cine să se descurce cu greementul, ei fiind şi cei mai buni oameni pe care se bazează ofiţerii, iar restul echipajului e format din băştinaşi din Insulele Sandwich, foarte activi şi de mare folos în mânuirea bărcilor.

După masă, cei trei căpitani au coborât la ţărm şi s-au întors seara. Când nava e în port, de toate la bord se ocupă secundul, căpitanul nu prea are ce face în situaţia asta, doar dacă nu e şi el supercargo, aşa că îşi petrece mai tot timpul la ţărm. Noi ne-am gândit că treaba ne convine de minune, pentru că secundul era un individ cumsecade, nu prea exigent. O vreme chiar aşa s-au petrecut lucrurile, numai că la sfârşit s-a încurcat treaba de tot, pentru că ori de câte ori căpitanul e un om sever şi energic, iar secundul nu are niciuna dintre aceste calităţi, totdeauna apar necazuri. Şi noi am şi început să le anticipăm. Căpitanul îi găsise pricină de mai multe ori secundului în prezenţa echipajului, şi umblau zvonuri că cei doi nu prea se înţeleg. Când se ajunge aici, iar căpitanul mai şi bănuieşte că principalul său ofiţer e prea îngăduitor şi familiar cu echipajul,

începe să se amestece în toate treburile, să strângă şurubul şi echipajul are de suferit.

X
FURTUNĂ DE SUD-EST

Seara, către amurg, cerul se întunecă spre sud şi est şi ni s-a spus să fim foarte atenţi în cart. Aşteptându-ne să fim chemaţi pe punte cu toţii, ne-am culcat devreme. Când m-am trezit pe la miezul nopţii, am văzut că unul care tocmai venea din cart aprinsese o lumină. Spunea că începuse să sufle vânt dinspre sud-est, că marea se montase şi că-i trezise pe căpitan. Se trântise pe cufărul lui cu toate hainele pe el; mi-am dat seama că se aştepta să fim chemaţi pe punte. Am simţit că nava trăgea de ancoră, auzeam lanţul ieşind din apă şi întinzându-se ; am rămas treaz, aşteptând din clipă în clipă ordinul. În câteva minute veni: trei bătăi în capacul tambuchiului şi apoi chemarea „Tot echipajul pe punte! Iute! Ridicaţi velele!" Am sărit să ne luăm hainele şi eram pe jumătate îmbrăcaţi când secundul strigă prin gura tambuchiului: „Daţi-i bătaie! Daţi-i bătaie! Să nu târâie ancora după ea" ! Am fost pe punte într-o clipă. ,"Sus în arboradă şi desfaceţi gabierii", ne strigă căpitanul, îndată ce primul om se arătă pe punte. Când urcam în arboradă, am văzut că velele gabier de pe *Ayacucho* erau de-acum întinse, şi-i auzeam pe cei din echipaj strigând şi îndemnându-se cu heirupul lor în vreme ce trăgeau fungile. Treaba l-a cam supărat probabil pe căpitanul nostru, pentru că Bătrinul Wilson (căpitanul de pe *Ayacucho*), ce naviga de multă vreme pe lângă această coastă şi ştia semnele de schimbare a vremii, i-o luase înainte. Îndată, am slobozit şi noi velele gabier, câte un marinar a rămas, ca de obicei, pe fiecare arbore, pentru a verifica toate manevrele şi a ajuta la întinsul velei, iar noi ceilalţi am coborât să tragem de fungi. În vreme ce

întindeam astfel velele, l-am văzut pe *Ayacucho* transversal pe direcţia provei noastre, mânat frumos de vântul din pupa, tăind valurile ca un cuţit, cu prova sa ascuţită şi catargele avântate gonind ca un ogar. Era o priveliştе frumoasă. Semăna cu o pasăre speriată din cuibul ei, care-şi întinsese aripile pentru zbor. După ce am întins gabierii, am braţat vergile trinchetului, velastraiul gabierului trinchet era ridicat, geamandurile trase lângă etravă şi totul gata pentru molare. Am alergat la pupa şi am pus mina pe parâmele dublin, care intrau prin sabord şi erau trecute cu o voltă peste babale. „Totul gata la prova?" întrebă căpitanul. „Da, sir, totul gata" răspunse secundul. „Mola!" „Mola, sir!" Şi lanţul scrâşni pe cabestan şi prin nări, botul navei noastre mici se abătu în vânt, împins de forţa velelor trinchetului şi se opinti în parâmele dublin. „Mola pupa!" într-o secundă totul s-a terminat şi pornisem. Îndată ce nava s-a abătut din vânt, am braţat în şart velele trinchet, am orientat restul vergilor, am întins trinca şi randa de furtună, lăsând locul de ancoraj cu mult în urmă şi trecând la mare distanţă de cap. „Şi Nye e în larg", îi spuse căpitanul secundului, iar uitindu-ne în urmă am văzut chiar atunci mica brigantină cu toate velele ridicate, ţinându-se după noi.

Vântul începu să se întărească, cădea o ploaie iute, se întunecă, dar căpitanul nu voia să mai reducă velele până când nu dublam bine capul. Îndată ce promontoriul rămase în pupa travers, iar noi ne îndreptam spre larg, s-a dat ordinul să ne urcăm în arboradă: am sărit, am terţarolat la două rânduri fiecare gabier şi randa de furtună, am strâns trinca, aşa încât, curând, aveam o velatură redusă. În astfel de cazuri, când nava fuge pentru a scăpa de vântul de sud-est, nu prea mai e mare lucru de făcut după ce te-ai îndepărtat bine de ţărm, decât să rămâi la capă, cu velatură redusă şi să aştepţi să treacă furtuna, care durează rareori mai mult de doua zile, şi

adesea se domoleşte în numai douăsprezece ceasuri. Dar vântul nu se roteşte niciodată înapoi spre sud, decât după ce plouă din belşug. „Cartul sub punte”, ne ordonă secundul, dar totdeauna începea ciorovăiala care cart să fie acela. Secundul rezolvă problema trimiţându-şi cartul lui în teugă, spunându-ne că data viitoare când vom pleca va fi rândul nostru. Am rămas pe punte tot cartul, vântul bătea cu putere, iar ploaia cădea în averse. Când celălalt cart se arătă pe punte, am făcut volta în vânt şi am schimbat murele în celălalt bord, îndreptându-ne acum spre ţărm. Când am ieşit din nou pe punte, adică la patru dimineaţa, era foarte întuneric, nu prea mai bătea cine ştie ce vânt, dar ploua cum nu cred că am mai văzut vreodată. Aveam pe noi veşminte impermeabile, pălării de muşama şi nu ne rămânea nimic de făcut decât să stăm drept şi să lăsăm să toarne ploaia pe noi. Pe mare nu există nici umbrele, nici locuri adăpostite.

În vreme ce stăteam aşa pe punte, am văzut mica brigantină derivând pe lângă noi, la capă, cu zburătorul trinchet terţarolat la două rânduri. Luneca precum o fantomă. Nimeni nu scotea un cuvânt, şi n-am văzut pe nimeni pe punte în afară de timonier. Spre dimineaţă, căpitanul scoase capul pe scara tambuchiului şi-i spuse celui de-al doilea secund, ce comanda cartul nostru, să fie atent la vreo schimbare de vânt care urmează de obicei după o perioadă de calm şi ploaie puternică ; şi bine a făcut, pentru că, în câteva minute, s-a lăsat un calm plat, nava pierdu posibilitatea de guvernare, ploaia se opri şi ea ; am strâns randa de furtună şi velele inferioare, am braţat în cruce vergile catargului mare şi am aşteptat schimbarea vântului, ceea ce s-a şi întâmplat foarte curând, când vântul se năpusti cu furie dinspre nord-vest, exact cartul opus. Datorită măsurilor noastre de prevedere, n-am fost prinşi cu velele mascate, ci am fugit înaintea vântului cu vergile încrucişate. După ce a venit şi căpitanul pe punte, am orientat puţin

vergile, şi ne-am îndreptat spre locul nostru de ancorare. O dată cu schimbarea vântului, s-a schimbat şi vremea şi, în două ceasuri, vântul se domoli, transformându-se într-o briză statornică, uşoară, aşa cum bate de-a lungul coastei cea mai mare parte a anului, iar după cât e de regulată ar putea fi numită alizeu. Soarele se ridică strălucitor, aşa că am desfăcut rândunicile, am pus aripile şi ne-am îndreptat spre Santa Barbara. Mica *Loriotte* era în pupa noastră, aproape pierzându-se la orizont, dar pe *Ayacucho* nu l-am văzut. În curând apăru şi el, ieşind dinspre Insula Santa Rosa, sub adăpostul căreia stătuse la capă toată noaptea. Căpitanul nostru ardea de nerăbdare să ajungă înaintea sa, pentru că ar fi fost mare lucru pentru noi să-l întrecem pe *Ayacucho* care, pe coastă, avea faima de a fi cea mai bună navă din Pacificul de Nord, unde era cunoscută de vreo şase ani, sau chiar mai mult, de când făcea negoţ pe aici. Când era vânt uşor, noi eram avantajaţi faţă de cealaltă navă, datorită rândunicilor şi contrarândunicilor, pe care le aveam la ambele catarge, şi aripilor. Căpitanul Wilson nu avea decât rândunici, iar când era în apropierea coastei îşi mai şi înclina catargele. Cum aveam un vânt uşor şi prielnic, o vreme ne-am ţinut bine, până când am fost nevoiţi să braţăm în şart şi să strângem vântul întinzând bulinele bine de tot, după ce am trecut de promontoriu. Iar aici, cealaltă navă se simţea în largul ei şi ne-a depăşit de parcă era trasă cu sfoara. Căpitanul de pe cealaltă navă a spus că am navigat destul de bine cu vânt larg, dar când se va ajunge la a se forţa bulina, ne va bate oricând, chiar dacă ridicăm noi toate pânzele de pe *Royal George*.

Ayacucho a oprit la ancoraj cu vreo jumătate de oră înaintea noastră ; când am ajuns şi noi, ei strângeau velele. E o treabă afurisită să-ţi pescuieşti cablurile de la geamandură. E nevoie de meşteşug de marinar ca s-o faci ca lumea şi să ajungi la locul de ancorare fără să fii nevoit să mai dai o ancoră la apă.

Printre marinarii de coastă, căpitanul Wilson dobândise mare faimă pentru iscusința cu care făcea manevra asta ; căpitanul nostru nu a dat niciodată o a doua ancoră tot timpul cât am fost cu el. Venind puțin mai în partea din vânt a geamandurii noastre, am strâns velele superioare, am mascat gabierul mare şi am lăsat la apă o barcă cu care s-a legat un garlin de rezervă la geamandură, la capătul dublinului ; celălalt capăt l-am adus ia cabestan, şi am virat garlinul până ce am ajuns la dublin, pe care l-am trecut la vinciul ancorei şi ne-am tras pe parâma aceea până la lanțul ancorei ; uneori se ajută la manevra asta şi prin mascarea velelor sau prinderea vântului; apoi lanțul e trecut prin nară şi pe după vinci, se ia o voltă la bintă, dublinul se trage la sabordul pupa, şi astfel nava e din nou asigurată la vechiul ei loc de ancoraj. După ce-am terminat, secundul ne-a spus că de data asta coasta Californiei doar ne-a încercat aşa, uşurel, şi de mici nazuri asemănătoare o să avem parte toată iarna.

După ce am strâns velele şi am mâncat, am văzut-o şi pe *Loriotte* apropiindu-se şi s-a pus şi ea la ancoră înainte de lăsarea întunericului. La apusul soarelui iar ne-am dus la țărm şi am văzut că barca de pe *Loriotte* aştepta pe plajă. Băştinaşul acela din Insulele Sandwich, care o rupea pe englezeşte, ne-a spus că fusese până în oraş, că agentul nostru, domnul Robinson, şi alți câțiva pasageri vor veni cu noi la Monterey şi că urma să ridicăm velele chiar în noaptea aceea. În câteva minute se arătă şi căpitanul Thompson, însoțit de doi domni şi o doamnă, şi am început pregătirile de plecare. Aveau o groază de bagaje, pe care le-am pus la prova bărcii, după care doi am luat-o pe *señora* în brațe, am trecut cu ea prin apă şi au depus-o teafără şi nevătămată la pupa. Păru foarte amuzată de procedeul de a ajunge în barcă, iar soțul ei se arătă cu totul încântat, socotind bun orice mijloc care-l scutea pe el să se ude la picioare. Eu trăgeam la vâsla de la pupa, aşa că am

auzit discuția noilor veniți şi am aflat că unul dintre bărbați, care, după cât mi-am putut da seama eu pe întuneric, era un tânăr, îmbrăcat în ținută europeană, înfăşurat într-o mantie largă, părea a fi chiar agentul de care ținea nava noastră, iar celălalt, înveşmântat în costum spaniol, după obiceiul ținutului, fratele căpitanului nostru – ce se ocupa de mulți ani cu negustoria pe coasta asta –, iar doamna, soția lui. Arăta a fi femeie tânără, delicată, cu un ten măsliniu, aparținând de una din respectabilele familii din California. Ara mai aflat că urma să pornim în noaptea aceea.

Îndată ce am ajuns la bord, bărcile au fost ridicate, velele întinse, oamenii au trecut la vinciul ancorei, dublinul şi accesoriile sale au fost molate şi, după vreo douăzeci de minute de muncit la vinci, de ridicat vele şi brațat vergi, am pornit, împinşi de un vânt favorabil, în susul coastei, către Monterey. *Loriotte* s-a pornit o dată cu noi, îndreptându-se tot spre Monterey, dar, cum a luat altă direcție, navigând mai aproape de țărm, în vreme ce noi țineam largul, am pierdut-o curând din vedere. Aveam vânt prielnic, cum numai rareori se întâmplă să bată în susul coastei, fiindcă vântul dominant aici e nordul, ce suflă în sens invers, de unde şi obiceiul de a numi bordul dinspre nord, bordul din vânt, iar cel de sud, bordul de sub vânt.

XI
ÎN SUSUL COASTEI

Încă înainte de a se arăta soarele, noi ne aflam departe de insule şi, pe la ora douăsprezece, ieşisem din canal şi eram în largul Capului Conception, unde la sosire zărisem pentru prima oară uscatul. E cel mai mare cap de pe coastă, un promontoriu nelocuit, ce se prelungeşte în Pacific, şi are faima de a fi permanent măturat de vânturi. Orice navă care trece pe

aici şi n-a avut parte de furtună mai ales în perioada de iarnă, înseamnă că e norocoasă!

Noi navigam cu aripile ridicate în ambele borduri, când, deodată, dublând promontoriul, am fost nevoiți să venim în vânt, şi să scoatem aripile din partea de sub vânt. Pe măsură ce bricul se rotea mai mult spre vânt simțea mai bine tăria acestuia şi am strâns în mare grabă contrarândunicile, dar am păstrat aripile din partea din vânt, orientând vergile spre prova atât de mult încât tangonul atingea verga velei cu spetează. Nava luase bandă, vântul se întețea şi căpitanul, era limpede, forța nava. Fratele lui şi domnul Robinson, arătând puțin cam neliniştiți, i-au spus ceva, dar le-a răspuns că el îşi cunoaşte nava şi că avea să reziste cu toată velatura aceea. Bineînțeles că voia să arate tot ce poate şi să se laude cât de priceput era, mergând cu toată velatura aceea. Stătea cu fața spre vânt, ținându-se de straiurile pupa, şi se uita la catarge, încercând să ghicească cât de bine rezistă, când veni o răbufnire de vânt ce rezolvă problema. După care urmă strânsul rândunicilor, focului săgeții, aripilor, toate deodată. Era, cum spun marinarii, o harababură întreagă, toate se desfăcuseră, nimic nu mai era la post, şi zburau care încotro. Biata doamna din Mexic veni la scara tambuchiului arătând palidă ca o fantomă şi speriată de moarte. Secundul şi câțiva oameni încercau la prova să strângă aripa de jos, care fusese măturată de vânt tocmai pe verga velei cu spetează, se înfăşurase în jurul graiului, în vreme ce verfaforul aripii gabierului, după ce s-a arcuit în fel şi chip, ca un os de balenă, s-a rupt de la articulație. Am sărit în arboradă să strâng aripa zburătorului mare, dar, înainte de a ajunge eu acolo, colțul de mură s-a desprins, vela a zburat, zbătându-se dinaintea zburătorului şi începu să se sfâşie. Fungile au scăpat şi ele şi în viața mea n-am avut atâta balamuc cu strânsul unei vele. După multe eforturi am reuşit să adun vela, sau ce mai rămăsese din ea ;

tocmai o legam la post când, deodată, căpitanul, uitându-se în arboradă, îmi strigă: „Dana, stai acolo şi strânge şi rândunica mare". Lăsând aripa în pace am început să urc spre crucetă, iar acolo furtuna bătea nu glumă. Piciorul arboretului rândunicii se bâţâia între crucetă şi troţe, şi făcea un unghi îngrozitor cu arboretul gabierului de dedesubt, în vreme ce totul în jur se bălăngănea şi troznea, sub o maximă încordare.

Dar unui amărât de marinar nu-i rămâne decât să se supună, aşa că m-am pornit pe vergă, iar acolo am dat de o harababură şi mai mare, dacă era posibil, faţă de ce întâmpinasem mai jos. Braţele slăbiseră, iar vergile se roteau într-o parte şi-n alta ca o poartă turnantă, rândunica fusese măturată de vânt în partea de sub vânt, marginea de cădere se încolăcise pe vergă, iar contrarândunica, deasupra capului meu, se zbătea în vânt. M-am uitat în jos, dar degeaba aş fi încercat să mă fac auzit de cei de acolo, pentru că toţi erau prinşi cu treburi, vântul urla, iar velele fluturau în toate direcţiile. Din fericire era ziua în amiaza mare, lumină, iar omul de la timonă, care se uita în arboradă, văzu încurcătura în care mă aflam şi, după o sumedenie de strigăte şi gesturi, reuşi să-i pună pe câţiva să întindă parâmele care trebuiau. Între timp eu am profitat şi mă uitam pe punte. Totul era un talmeş-balmeş veritabil, nava aceea mică despica valurile alandala, de parcă şi-ar fi ieşit din minţi, talazurile dădeau năvală peste ea, iar catargele stăteau aplecate mult faţă de verticală. Pe celălalt arboret de rândunica era Stimson care se trudea şi el cu vela ce-i zbura din mână de îndată ce reuşea s-o apuce. Zburătorul de sub mine fu în curând strâns, ceea ce uşura cu mult povara catargului, şi îndată am izbutit să adun şi eu vela mea şi am coborât pe punte. Dar îmi pierdusem pălăria cea nouă de muşama care-mi zburase peste bord, treabă ce mă supăra mai mult decât toate. Vreme de vreo jumătate de oră am trudit din răsputeri cu toţii, aşa că la un ceas după ce ne-a lovit furtuna,

prinzându-ne cu toate pânzele sus, am izbutit să le strângem, lăsând numai gabierul mare cu două rânduri de terțarole şi velele de furtună.

În timpul acestei rafale de furtună, vântul se rotise spre prova, iar noi ne îndreptam acum drept către promontoriu. Aşa că, îndată ce am pus rânduială în arboradă, am făcut volta în vânt şi ne-am îndreptat din nou spre larg, având plăcuta perspectivă de a ajunge la Monterey navigând contra unui vânt turbat, distanță de vreo sută de mile. Înainte de a se lăsa seara, se porni să toarne cu găleata, şi am avut parte de cinci zile de furtună şi ploaie, navigând cu velatura redusă toată vremea şi fiind mânați la mai multe sute de mile în larg. Am mai descoperit că arboretul gabierului trinchet plesnise – treabă ce se petrecuse în timpul acelui gren –, drept care am fost nevoiți să dăm jos arboretul zburătorului trinchet, iar pe arborele prova să ridicăm cât mai puțină velatură. Pe călătorii noştri îi apucase un cumplit rău de mare, aşa că nu prea i-am mai zărit cinci zile. În cea de-a şasea, se mai lumină, se ridică un soare strălucitor, dar vântul şi talazurile erau încă puternice. Parcă eram din nou în mijlocul oceanului, nici urmă de țărm la sute de mile în jur, iar căpitanul, în fiecare zi la amiază, măsura înălțimea soarelui. Călătorii noştri s-au arătat din nou, şi atunci am avut prilejul să văd şi eu ce creatură nenorocită poate fi un pasager lovit de răul de mare. Din a treia zi de la plecarea din Boston, după ce mă vindecasem de răul de mare, nu mai zărisem decât oameni zdraveni şi sănătoşi, obişnuiți cu talazurile, în stare să meargă ca lumea, fiindcă de atunci nu mai avusesem parte de pasageri. Şi, drept să vă spun, încercai un sentiment de superioritate când te vedeai în stare să umbli normal pe punte, să mănânci zdravăn, să te cațeri sprinten în arboradă, şi te comparai apoi cu cele două biete arătări nenorocite, ce mergeau împleticindu-se, abia târându-se de colo, colo, ținându-se de ce!e venea la îndemână

şi uitându-se ameţiţi la noi cum ne căţăram în vârful catargelor, sau ne vedeam liniştiţi de treabă la capătul vergilor semeţe. Pe navă, un om zdravăn nu prea îl priveşte cu compasiune pe un altul care suferă de rău de mare ; e mai mult înclinat să se lase îmboldit spre mândrie atunci când comparaţia pare să-i sublinieze bărbăţia.

După vreo câteva zile am zărit din nou pământul – Capul Pinos – promontoriul de la intrarea în Golful Monterey. În vreme ce ne apropiam, navigând în lungul ţărmului, am putut să cercetăm peisajul acelui ţinut, şi ne-am dat seama că era mai bine împădurit decât regiunea dinspre sud de Capul Conception. De fapt, aşa cum am descoperit mai apoi, Capul Conception poate fi socotit linia de demarcaţie a două zone diferite ale aceleiaşi regiuni. Când te îndrepţi la nord de acest cap, ţinutul e mai îmbrăcat de păduri, pare mai bogat, mai darnic şi în ape. E cazul cu Monterey, dar mai ales cu San Francisco. În vreme ce spre sud de cap, către Santa Barbara, San Pedro şi în mod deosebit către San Diego, nu prea zăreşti păduri, ţinutul pare neted, golaş, deşi e totuşi fertil.

Golful Monterey e larg la intrare, având vreo douăzeci şi patru de mile între cele două capuri – Ano Nuevo la nord şi Pinos la sud –, dar se îngustează pe măsură ce te apropii de oraşul ce e aşezat la un cot, un fel de baie mai largă, în partea de sud-est şi la vreo optsprezece mile distanţă de cap, de fapt lungimea maximă a golfului. Malurile sunt încărcate de păduri – pinii abundă în mod deosebit – şi, deoarece acum nimerisem în sezonul ploilor, vegetaţia era cât se poate de verde, iarba şi frunzele, în fine toate. În păduri păsărelele cântau cât puteau de tare şi mare număr de înaripate sălbatice zburau pe deasupra capetelor noastre. Aici puteam sta liniştiţi, la adăpost de furtunile de sud-est. Am fundarisit ancora la vreo două cabluri de ţărm, iar oraşul se deschidea drept în faţa noastră, arătând foarte atrăgător, cu casele sale din chirpici văruite,

care parcă sunt de mai mult efect decât cele din Santa Barbara, lăsate nespoite, trădând culoarea lutului. Acoperişurile din ţiglă roşie contrastau plăcut cu zidurile albe şi cu verdele crud al pajiştilor pe care erau presărate, ici şi colo, locuinţele – vreo sută la număr. Nici aici, nici în celelalte oraşe pe care le-am văzut eu prin California nu sunt străzi, nici garduri – doar din loc în loc vezi câte o îngrăditură pentru grădină –, încât casele par risipite la întâmplare pe covorul verde. Şi când le priveşti de la distanţă, cum toate casele sunt numai cu un singur etaj, au aspect de locuinţe ţărăneşti, oferind o privelişte foarte plăcută.

Am ancorat într-o după-amiază de sâmbătă, când soarele mai avea vreun ceas până la amurg, şi totul arăta nespus de încântător. Steagul mexican flutura deasupra clădirii pătrate de la *presidio*, şi peste ape se revărsa sunetul tobelor şi trompetelor soldaţilor ieşiţi la paradă, dând multă viaţă privelişti pe care o contemplam. Toţi eram fermecaţi de cele văzute. Simţeam că nimerisem într-o ţară creştinească, ceea ce în limbajul marinarului înseamnă o ţară civilizată. Primele impresii pe care ni le lăsase California fuseseră deosebit de neplăcute – mai ales rada deschisă de la Santa Barbara, ancorajul acela la trei mile de ţărm ; fusesem nevoiţi să fugim în larg la fiecare furtună de sud-est, să debarcăm la mal trecând prin deferlanţi imenşi, să vedem un oraş neînsemnat şi întunecat, aşezat la vreo milă de ţărm, să nu auzim un ciripit, să nu avem ce vedea în afară de băştinaşi din insulele Pacificului, piei şi sarcini de seu. Adăugaţi la asta furtuna din largul Capului Conception, şi atunci o să vedeţi că nu veţi fi în stare să vă exprimaţi în cuvinte plăcuta surpriză oferită de Monterey. În plus, curând am văzut că aici nu există deferlanţi, sau, în orice caz, erau atât de neînsemnaţi, încât nu contau, iar, în după-amiaza aceea, la mal, apa era liniştită ca într-un lac.

I-am dus la țărm pe agent şi pe ceilalți pasageri şi am găsit acolo mai multe persoane care-i aşteptau, iar printre aceştia erau şi câțiva care, deşi îmbrăcați în portul acestor locuri, vorbeau engleza – mai apoi am aflat că erau englezi şi americani căsătoriți şi stabiliți aici.

Sosirea noastră a prilejuit şi un eveniment ce mă priveşte mai mult pe mine, adică e vorba de împlinirea primei însărcinări pe care un om al mării catadicseşte s-o numească treabă de marinar adevărat – coborârea unei vergi de rândunică. Am văzut de două ori pe mare cum se face treaba asta, iar un bătrân marinar, a cărui bunăvoință am câştigat-o cu greu, m-a învățat cu multă grijă tot ce trebuia făcut, după rânduiala care se cuvenea, şi m-a sfătuit să profit de primul prilej, când aveam să fim în port, pentru a încerca să execut manevrele necesare. I-am spus celui de-al doilea secund, cu care fusesem destul de apropiat pe vremea când stătea şi el cu noi la teugă, că puteam îndeplini şi eu treaba asta, şi l-am făcut să-l roage pe secund să mă trimită pe mine în arboradă prima oară când aveau să fie coborâte vergile rândunicii. Drept urmare mi s-a încredințat mie treaba asta ; m-am urcat sus, repetând tot timpul în minte ce manevre trebuia să fac, având grijă să respect succesiunea operațiilor, pentru că cea mai neînsemnată greşeală poate strica totul. Din fericire, am executat manevrele fără ca secundul să fie nevoit să-mi strige vreun cuvânt, iar când verga a ajuns pe punte am auzit un „bine făcut” din partea lui şi am încercat o satisfacție la fel de mare ca atunci când vedeam pe exercițiile mele de latină de la Cambridge câte un *bene*.

XII
MONTEREY

Cum a doua zi era duminică, zi liberă pentru cei de pe navele comerciale, când de obicei o parte din echipaj coboară la ţărm, marinarii sperau că se va respecta datina şi începuseră deja să-şi dispute dreptul de a se bucura de favoare, numai că dimineaţă, când am fost chemaţi pe punte, am fost expediaţi în arboradă şi am văzut că urma să dăm jos gabierul pleznit şi să punem în locul lui altul nou, având în plus de aşezat cum se cuvine arboretele zburătorului şi rândunicii, ca şi toate parâmele de manevră respective. Treabă neplăcută, fiindcă dacă e ceva care-i înfurie mai tare pe marinari şi-i face să se simtă persecutaţi, atunci e abuzul de a-i lipsi de ziua lor de duminică. Şi asta nu pentru că ar fi sortit-o ei totdeauna, sau cei mai adesea, unor treburi profitabile, ci pentru că e singura lor zi de odihnă. Dar sunt şi aşa de atâtea ori lipsiţi de ziua asta de nevoie, din cauza furtunilor, a atâtor altor treburi de neocolit, încât cu atât mai mult se simt nedreptăţiţi când sunt nevoiţi să renunţe la ea fără niciun motiv presant, când nava stă cuminte într-un port la adăpost. Singurul motiv în acest caz era hotărârea căpitanului de a-i primi pe ofiţerii vamali la bord luni, şi dorea ca bricul să fie în ordine. La bordul navei marinarul e un sclav, dar, cu toate astea, are destule prilejuri de a încurca socotelile căpitanului, sau a-i nesocoti ordinele. Dacă nu se abuzează de el, atunci când se iveşte un pericol nimeni nu-l poate întrece, dar de îndată ce i se pare că e pus la treabă degeaba, sau, după cum se spune pe navă, „e dresat”, nu există leneş care să se mişte mai încet decât el. Nu poate refuza să-şi facă datoria, sau să se arate în vreun fel nesupus, dar căpitanul trebuie să fie mulţumit dacă în astfel de cazuri reuşeşte să urnească o treabă cât de cât. Oricine a mers trei luni pe mare ştie ce înseamnă manevra lui Tom Cox – trei volte

la barca de transport şi una la capătul vergii, adică să munceşti de ochii soacrei. În dimineaţa aceea toate au decurs în acest chip. „Tândăleala” era cuvântul de ordine al zilei. Trimite un om sub punte să caute o macara şi, ca s-o găsească, o să răstoarne toate vraişte căutând, şi tot n-o află până când nu-l strigă de vreo două ori un ofiţer, după care are de lucru încă pe atât să aşeze lucrurile la loc în ordine. Cavilele de matisit nu erau de găsit, cuţitele trebuiau ascuţite îndelung şi, în jurul pietrei de ascuţit, în mod obişnuit, îşi aşteptau rândul câte trei, patru marinari. După ce ajungea în vârful catargului, omul o pornea încet în jos din nou pentru că uitase ceva, iar după ce palancurile erau urcate în cele din urmă în arboradă, şase oameni nu făceau nici cât trei care s-ar fi opintit cu tragere de inimă. Când secundul dispărea, oamenii nu mai lucrau nimic. Era o treabă silnică, şi la ora opt, când am fost chemaţi la masă, lucrurile stăteau cam la fel cum erau când începusem dimineaţa.

În scurtul răgaz al micului dejun, am discutat ce era de făcut. Unul propuse să refuzăm să mai lucrăm, dar asta însemna revoltă şi, bineînţeles, am refuzat pe dată sugestia. Îmi amintesc că un altul l-a pomenit pe părintele Taylor – cum îi numeau pe preotul marinarilor din Boston – ce le spusese că, de vor fi puşi să lucreze duminica, nu trebuiau să refuze a-şi îndeplini datoria, fiindcă păcatul nu va cădea pe capul lor. După masă, prin intermediul ofiţerilor, s-a răspândit zvonul că, de aveam să terminăm mai repede treaba, s-ar fi putut ca, după-amiază, să ni se pună la dispoziţie o barcă şi să mergem la pescuit. Nada a fost bine aruncată şi i-a câştigat pe vreo câţiva ce erau nebuni după pescuit, iar, în cele din urmă, toţi se gândiră că, dacă tot era o treabă de făcut şi nu aveam să fim ţinuţi toată ziua în corvoadă, cu cât o făceam mai repede cu atât mai bine. Drept urmare, înfăţişarea lucrurilor se schimbă şi, înainte de ora două, treaba care ar fi trebuit să

dureze în mod normal două zile, fu încheiată. După care cinci dintre noi s-au dus cu barca cea mică la pescuit, în direcţia Capului Pinos, însă permisiile de a merge la ţărm au fost refuzate. Am văzut-o pe *Loriotte*, ce navigase împreună cu noi de la Santa Barbara, apropiindu-se împinsă de o uşoară briză dinspre mare, stârnită abia după-amiază, după ce stătuse toată dimineaţa în largul capului, surprinsă de un calm plat. Am prins mai multe soiuri de peşte, printre care codul şi bibanul de mare erau la loc de cinste, iar Foster, fostul ofiţer secund, a scos cu cârligul lui o scoică perliferă imensă şi frumoasă. După aceea am aflat că locurile acestea erau vestite pentru scoicile lor, şi o goeletă mai mică făcuse o afacere frumoasă transportând o încărcătură de scoici din astea în Statele Unite.

La apusul soarelui, ne-am întors, şi am găsit-o pe *Loriotte* ancorată lângă noi, la vreun cablu distanţă. A doua zi am fost sculaţi devreme şi am început prin a da la o parte capacele magaziilor, a cerceta încărcătura, pregătind totul cum se cuvine pentru inspecţie. La ora opt, ofiţerii vamali, cinci la număr, se arătară pe punte şi începură să cerceteze încărcătura, documentele etc. Legile mexicane privind taxele sunt foarte stricte, şi impun ca întreaga încărcătură să fie transferată la ţărm, examinată şi apoi din nou urcată la bord, însă agentul nostru reuşise ca la ultimele două nave să se renunţe la procedura asta, scăpindu-ne de balamucul de a descărca şi încărca. Ofiţerii erau îmbrăcaţi în veşmintele obişnuite acestor locuri, după cum ne-am dat noi seama – pălării cu boruri mari, de obicei de culoare neagră sau maro închis, cu o panglică aurită sau imprimată, căptuşită cu mătase pe dinăuntru, jachete scurte din mătase sau stambă imprimată (aici nu se poartă niciodată vestoane europene cu poale lungi), cămaşă descheiată la gât, o vestă bogată, dacă e cazul, pantaloni, despicaţi pe lături, sub genunchi, cu tiv

auriu, de mătase sau postav negru, ori pantaloni bufanți şi ciorapi albi. Poartă încălțări din piele de căprioară, de un maroniu mai închis şi, deoarece sunt confecționate de indieni, sunt împodobite de tot soiul de ornamente. Nu au bretele, dar întotdeauna poartă o centură, de obicei de culoare roşie, de o calitate ce variază în funcție de posibilitățile stăpânului. Adăugați la asta nelipsitul *poncho*, sau *serape*, şi aveți veşmântul complet al unui californian. Ultimul articol vestimentar e întotdeauna un semn al rangului şi averii proprietarului. *Gente de razon*, sau oamenii mai avuți, poartă o pelerină din postav negru sau albastru închis, cu cât mai multă catifea şi fireturi. Iar de aici moda coboară până la pătura indianului, cei din clasa de mijloc poartă *poncho*, un fel de veşmânt dintr-o bucată mare pătrată, având la mijloc o gaură prin care îşi trec capul. Adesea materialul e aspru ca o pătură, dar fiind țesut frumos, cu numeroase culori, de la distanță îți fură ochiul. La mexicani nu există oameni care să muncească ; indienii fiind practic nişte robi, fac toate muncile, orice om avut arătând ca un *grande*, şi ultimul amărât de pierde-vară ca un gentleman scăpătat. Am văzut adesea câte un bărbat cu o figură distinsă, maniere pline de curtenie, îmbrăcat numai în postav şi catifea, călare pe câte un nobil bidiviu, acoperit de la cap la coadă în valtrapuri, dar care nu avea în buzunare niciun real şi tare mai jinduia după ceva de mâncare.

XIII
AFACERI LA MONTEREY

Deoarece încărcătura noastră a fost socotită ca fiind intrată cu forme în regulă, a doua zi am început negustoria. Camera de tranzacții a fost aranjată în coridorul de sub punte, unde au fost aduse şi mărfurile mai uşoare şi mostre din celelalte

mărfuri. Mellus, un tânăr din Boston, ce călătorise împreună cu noi, marinarii de rând, a fost scos din teugă şi ridicat la funcţia de supercargo. Era nimerit pentru treaba asta, pentru că fusese funcţionar la un birou comercial la Boston. Avusese o vreme necazuri din pricina reumatismului, ceea ce-l făcuse inapt pentru munca în plină umezeală, la discreţia intemperiilor, cum e cea a marinarului. O săptămână sau zece zile, la bord a fost mare foiala. Oamenii – bărbaţi, femei, copii – veneau ca să se uite şi să cumpere, iar noi eram mai totdeauna cu bărcile, cărând mărfuri şi pasageri, aceştia din urmă neavând cu ce să vină. Toată suflarea s-a simţit obligată să se îmbrace cât mai dichisit, să vină la bord şi să vadă nava cea nouă, chiar dacă nu avea de cumpărat decât un plic cu ace. Agentul şi funcţionarul se ocupau cu afacerile, în vreme ce noi eram prinşi cu treburi în cală sau în bărci. Aveam o încărcătură de mărfuri asortate, adică din toate câte se găsesc sub soare. Adusesem băuturi de toate felurile, ambalate în butoiaşe, ceaiuri, cafea, zahăr, mirodenii, stafide, melasă, feronerie, faianţărie, vase de bucătărie, tacâmuri, veşminte de toate neamurile, bocanci şi pantofi de la Lynn, stamburi şi bumbacuri de la Lowell, crepuri şi mătăsuri, şaluri, fulare, coliere, bijuterii şi piepteni pentru femei, mobilă ; adică, de fapt, cam tot ceea ce se poate imagina, de la jocuri de artificii chinezeşti la roţi de căruţă englezeşti, din care aveam vreo duzină de perechi, cu şinele trase pe ele.

Californienii sunt un neam de oameni indolenţi, risipitori, care nu sunt în stare să se chivernisească. Ţara e plină de struguri şi, cu toate astea, ei cumpără, la preţuri mari, vinuri proaste făcute la Boston şi aduse de noi, şi apoi le desfac între ei la preţul de un real (doisprezece cenţi jumătate) păhărelul.. Cu pieile lor, pe care le preţuiesc la doi dolari în bani peşin, preferă să facă troc schimbându-le cu produse care la Boston ajung la şaptezeci şi cinci de cenţi ; în schimb cumpără

încălțări – mai mult ca sigur făcute chiar din pieile vândute de ei care au călătorit de două ori pe la Capul Horn – la trei şi patru dolari perechea, şi pantofii delicați de damă la cincisprezece dolari perechea. Aici, mărfurile se vând în medie cam cu de trei ori prețul de la Boston. Faptul se datoreşte în parte taxelor mari pe care guvernul, în înțelepciunea sa, le-a fixat asupra importurilor pentru a împiedica arginții să se scurgă din țară. Aceste taxe, ca şi cheltuielile enorme pentru o călătorie atât de lungă nu le îngăduie decât negustorilor cu capitaluri serioase să se apuce de astfel de negoț. În ultimii şase ani, aproape două treimi din mărfurile importate în țară şi transportate pe la Capul Horn au fost aduse de o singură casă de comerț, *Bryant, Sturgis and Co.*, de care aparținea şi nava noastră.

Genul acesta de afaceri era foarte nou pentru noi, vreo câteva zile ne-a distrat tare mult, deşi ne speteam în fiecare clipă, din zori şi până-n noapte, uneori chiar şi mai târziu.

Tot transportând pasageri şi mărfurile lor încoace şi încolo, am deprins iute limba, caracterul şi felul de a se îmbrăca al băştinaşilor. Oamenii se îmbracă aşa cum am mai spus. Femeile poartă rochii lungi din diverse materiale – mătase, crep, stambă etc. –, croite după moda europeană, numai că mânecile sunt scurte, lăsându-le brațele descoperite, şi nu poartă corsete. Au pantofi din piele de căprioară sau atlaz, centuri sau cordoane în culori vii şi aproape întotdeauna un colier şi cercei. Nu au bonete în cap. Pe toată coasta am văzut o singură bonetă, dar şi aceasta aparținea soției unui căpitan american care se stabilise la San Diego şi adusese din străinătate acea arătare haotică din pai şi panglicuțe, socotind-o drept un neprețuit cadou pentru proaspăta lui soție.

Părul – pe care aproape fără excepție îl au negru sau de un castaniu închis – e lăsat lung, pe spate, uneori împletit în coade, alteori liber, însă femeile măritate, de obicei, şi-l ridică

sus, coc, prins cu un pieptene mare. Singurul mijloc de protecţie împotriva soarelui şi capriciilor vremii e o mantie largă cu glugă, pe care şi-o pun în cap, şi şi-o strâng bine în jurul feţei, atunci când ies afară din casă, ceea ce se întâmplă îndeobşte numai pe vreme bună. Atunci când stau în casă, sau dinaintea casei, scenă obişnuită pe timp frumos, de obicei poartă o eşarfă mică sau o basma înflorată legată la gât. Obişnuiesc să-şi lege o panglică petrecută peste creştet, de care e prinsă o cruciuliţă, o steluţă, sau alte podoabe. Tenul femeilor e foarte variat, depinzând – ca şi veşmintele şi manierele – de cantitatea de sânge spaniol pe care pretind c-o posedă, ceea ce le conferă şi rangul social. Cei care sunt de sânge spaniol sadea, adică nu s-au amestecat niciodată cu băştinaşii, au un ten măsliniu curat, uneori mai bălan, apropiindu-se de cel al englezoaicelor. Dar, în California, nu sunt prea numeroase familiile de acest gen, în afară de cele venite cu funcţii oficiale, sau care, la sfârşitul misiunii lor, s-au aşezat în aceste locuri, pe la proprietăţile dobândite, sau cei care au fost trimişi aici cu domiciliu forţat, pentru crime împotriva statului. Aceştia formează pătura cea mai înaltă, unde căsătoriile se fac numai în sânul clanului, păstrându-se un sistem social exclusivist în toate privinţele. Ei se remarcă nu numai prin tenul lor, prin maniere şi îmbrăcăminte, ci şi prin felul de a vorbi, deoarece, socotindu-se castilieni, sunt foarte hotărâţi să vorbească numai castiliana pură, în vreme ce restul claselor mai de jos vorbeşte o spaniolă infestată de dialect. De ia această pătură superioară, limba începe să coboare tot mai mult, corcindu-se cu expresii argotice, devenind tot mai întunecată şi mai mâloasă, până ce ajungi la limba indianului curat, ce aleargă prin preajmă, cu mai nimic pe el, decât doar un petec de cârpă, ţinut de o fâşie lată de piele în jurul coapselor. În general, rangul fiecăruia e determinat de felul sângelui ce-i curge în vine, lucru care sare

în ochi de la prima privire, neamul fiind prea evident pentru a putea fi tăinuit. Dar cea mai mică picătură de sânge spaniol, fie pe sfert, fie numai o optime, e suficientă pentru a-l ridica pe cineva de la situația de rob şi a-i da dreptul să poarte un costum de haine, cizme, pălărie, pelerină, pinteni, cuțit, în fine tot ce trebuie, indiferent cât de grosolane sau mizerabile ar fi ele, şi să se numească *español*, să dobândească avere, dacă poate. Femeile se dau în vânt după veşminte şi uneori tocmai asta le duce la pierzanie. Favoarea celor mai multe poate fi câştigată cu o mantie fină, un colier, sau o pereche de cercei. Nimic nu e mai obişnuit aici decât să vezi o femeie locuind într-o casă cu numai două odăi, cu pământ pe jos, dar încălțată cu nişte pantofi de atlaz garnisiți cu paiete, rochie de mătase, coc înalt, colier şi cercei auriți, dacă nu cumva chiar din aur curat. Dacă soțul nu le îmbracă destul de bine, curând ele încep să primească darurile de la alții. Aveau obiceiul să-şi petreacă întreaga zi la bordul navei noastre, cercetând țesăturile şi articolele de podoabă, adesea făcând cumpărături cu o viteză care ar fi lăsat cu gura căscată pe o lenjereasă sau o cameristă din Boston,

Am fost însă izbit nu numai de jindul lor după veşminte, ci mai ales de vocea plăcută şi frumusețea cântecelor pe care le cântau californienii de ambele sexe. Ultimul individ, cu o mutră de ticălos, cu o pălărie pleoştită pe cap, o mantie încropită dintr-o pătură, şi lenjeria jegoasă, cu nişte jambiere soioase de piele, mi se părea că vorbeşte o spaniolă aleasă. Era pur şi simplu o plăcere să stai şi să asculți sunetele acelei limbi, chiar înainte de a îi în stare să înțelegi sensul lor. Fireşte că au prins şi destul de mult accent creol, dar limba dobândeşte multă varietate atunci când, deodată, rostirea devine deosebit de rapidă, sărind parcă din consoană în consoană, până ce, nimerind pe o vocală mai lată, deschisă, vorbitorii se reazemă de ea pentru a restabili echilibrul

sunetelor. Femeile vădesc această particularitate de limbaj într-un grad chiar şi mai mare decât bărbaţii, care au o vorbă mai monotonă şi egală. Un văcar de rând, care se arată călare pentru a transmite un mesaj, pare să vorbească precum un ambasador la o primire dinaintea regelui. De fapt oamenii aceştia mi s-au părut la un moment dat ca făcând parte dintr-un popor asupra căruia a căzut un blestem ce le-a luat totul, în afară de mândrie, maniere şi voce.

M-a mai uimit un lucru: marea cantitate de monezi de argint în circulaţie. N-am văzut în viaţa mea atâta argint deodată ca în săptămâna petrecută la Monterey. Adevărul e că locuitorii de aici nu au un sistem de credit, nu dispun de bănci, şi nici de un alt mod de a-şi investi banii decât în vite. În afară de argint, nu au alt mijloc de circulaţie a valorilor decât pieile, pe care marinarii le numesc „bancnote californiene". Orice cumpărătură trebuie plătită ori într-un fel ori în celălalt. Vin cu pieile uscate şi îndoite în două, puse grămadă pe nişte care cu boi, sau în spinarea măgăruşilor, iar banii şi-i poartă cu ei legaţi într-o batistă, bancnote de cincizeci sau o sută de dolari, sau monezi de jumătate de dolar.

Nu studiasem spaniola la colegiu şi nu fusesem în stare să rostesc nici măcar o vorbă când trecusem pe la Juan Fernandez, dar, în cursul ultimei părţi a călătoriei, împrumutasem o gramatică şi un dicţionar de la cabina ofiţerilor şi, tot folosindu-le mereu, fiind foarte atent la fiecare cuvânt pe care-l auzeam, am reuşit să-mi formez un vocabular şi am început să vorbesc şi eu. Curând am ajuns să ştiu mai multă spaniolă decât toţi ceilalţi de pe navă (care, ca să fim drepţi, nu ştiau o boabă) ; mai studiasem şi latina şi franceza, aşa că am câştigat faima unui mare lingvist, şi eram mereu trimis de căpitan şi de ofiţeri pentru a face rost de provizii, sau a ridica scrisori şi mesaje din diferite părţi ale oraşului. Adesea am fost trimis ca să rezolv nişte treburi despre care habar nu

aveam o iotă, dar îmi plăcea misiunea asta, aşa că niciodată nu m-am trădat că nu aş şti despre ce era vorba. Uneori apucam să dau o fugă sub punte şi să arunc un ochi în dicţionar înainte de a porni la ţărm. Dacă nu, pe drum reuşeam să agăţ pe vreunul care ştia engleză şi aflam de la el cuvântul de care aveam nevoie. După care, mai prin semne, mai dând câte unui cuvânt latin sau franţuzesc o întorsătură ciudată la sfârşit, reuşeam s-o scot la capăt. Pentru mine era un exerciţiu excelent, şi astfel am reuşit să învăţ mai mult decât dacă aş fi citit şi studiat luni în şir. Asta mi-a oferit prilejul de a studia obiceiurile, caracterul oamenilor şi felul lor de trai, fără să mai spunem că era o mare uşurare, scăpându-mă de monotonia unei zile petrecute la bordul navei.

Atât cât am putut eu să bag de seamă, Monterey e cea mai plăcută şi mai civilizată aşezare din California. În centru se află o piaţă, înconjurată din patru laturi de clădiri cu un etaj, şi având în mijloc vreo jumătate de duzină de tunuri, unele instalate pe afet, altele nu. Aici se află *presidio*, sau fortul. Fiecare aşezare de aici are un *presidio* în centru, sau, mai degrabă, se poate spune că orice *presidio* are un oraş în jur, pentru că guvernul mexican mai întâi a ridicat câte un fort şi apoi oamenii şi-au construit locuinţe în jurul lui, profitând de protecţia pe care le-o oferea acesta. Acest *presidio* era cu totul deschis şi nefortificat. Dispunea de mai mulţi ofiţeri cu nişte titulaturi foarte lungi şi vreo optzeci de soldaţi, dar prost plătiţi, prost hrăniţi şi îmbrăcaţi, ba şi nedisciplinaţi. Guvernatorul general – sau, cum e îndeobşte numit, generalul – locuieşte şi el tot aici, drept care *presidio* e reşedinţa guvernamentală. E numit de guvernul central din Mexico, şi el e conducătorul militar şi civil. În afară de el, fiecare oraş mai are un comandant, care e şi cel mai înalt ofiţer: acesta e însărcinat cu fortul şi supravegherea tuturor tranzacţiilor cu străinii şi navele străine. Conducătorii civili ai oraşului sunt

cei doi sau trei alcalzi şi coregidori aleşi de către populaţie. Nu există tribunale propriu-zise, care să funcţioneze după un sistem de jurisprudenţă. Măruntele treburi municipale sunt rezolvate de alcalzi şi coregidori, iar comandanţii subordonaţi guvernatorului se ocupă de toate problemele privind administraţia generală, chestiunile militare şi cele în legătură cu relaţiile cu străinii. Cazurile cele mai grave sunt hotărâte de guvernatorul general pe baza unei cercetări personale, dacă pricina s-a petrecut pe aproape, sau pe baza unor rapoarte trimise lui de către ofiţerii în drept. Protestanţii nu au niciun drept, nu pot deţine nicio proprietate, şi, dacă nu aparţin unei nave străine, nu li se îngăduie să rămână la ţărm mai mult de câteva săptămâni. În consecinţă, americanii şi englezii care au de gând să se stabilească aici sunt nevoiţi să devină catolici, cea mai curentă frază locală fiind: „Trebuie să-ţi laşi conştiinţa la Capul Horn."

Dar să ne întoarcem la Monterey. Şi aici, ca oriunde în California, casele au un singur etaj, construite fiind din adobe, adică lut modelat în cărămizi mari, de vreun picior jumătate pătrat în suprafaţă, de vreo trei sau patru inci grosime, întărite la soare. Acestea se prind cu un liant din acelaşi material şi totul împrumută împrumută culoarea mâzgăi. Podelele sunt de obicei de pamânt, ferestrele nu au geam, dar au gratii, iar uşile rareori închise, dau direct în camera comună, nefiind niciun fel de antreuri. Cei mai avuţi au geamuri la ferestre şi duşumele de lemn. În Monterey mai toate sunt date cu var pe dinafară au acoperiş de ţiglă. Locuinţele au două sau trei camere, care dau din una în alta, şi înăuntru vezi un pat sau două, câteva scaune şi mese, o oglindă, un crucifix şi câteva mici tablouri stângace puse sub sticlă, reprezentând cine ştie ce miracol sau martiriu. Nu există sobe sau şemineuri, clima fiind atât de blânda încât focul nu este necesar, iar gătitul se face într-o bucătărioară, separată. După cum am mai zis, indienii fac

toate treburile cele mai grele, la fiecare casă ceva mai răsărită fiind câte doi, trei, iar cei mai săraci dintre locuitori sunt şi ei în stare să ţină măcar un singur indian; nu trebuie decât să le dea de mâncare, o bucăţică de pânză nenorocită şi o cingătoare pentru bărbaţi, iar pentru femei o rochie grosolană; nici tu încălţări, nici ciorapi.

La Monterey sunt şi câţiva englezi şi americani (toţi cei ce vorbesc engleza aici sunt numiţi englezi sau *ingles*), căsătoriţi cu californience, trecuţi la biserica catolică şi care au dobândit averi considerabile. Fiind mai activi, mal cumpătaţi şi întreprinzători decât localnicii, au reuşit să pună mâna pe tot comerţul. De obicei au magazine, unde desfac mărfurile cumpărate cu ridicata de pe navele noastre, multe articole fiind expediate şi în interiorul ţinutului, luând în schimb pe ele piei, pe care apoi le vând navelor noastre. În toate oraşele de pe coastă întâlneşti străini ce se îndeletnicesc cu astfel de negoţ, şi nu-mi amintesc să fi văzut decât două prăvălii ţinute de băştinaşi. Oamenii de aici îi privesc cu neîncredere pe străini şi nu le îngăduie să se stabilească decât dacă se conformează bisericii. Dacă se căsătoresc cu localnice, îşi cresc copiii în credinţa catolică şi, ca supuşi mexicani, nu-i învaţă engleza ; atunci nicio îndoială nu mai planează asupra lor, pot deveni personalităţi recunoscute şi chiar dobândi funcţii de conducere. Principalii alcalzi din Monterey şi Santa Barbara sunt prin naştere ianchei.

Mie mi s-a părut că bărbaţii din Monterey nu stau decât călare. Aici sunt tot atât de mulţi cai pe cât erau de numeroşi câinii şi găinile la Juan Fernandez. Caii nu au grajduri unde să stea, ci sunt lăsaţi liberi să pască după cum li-i voia ; sunt însemnaţi cu fierul, iar de grumaz le atârnă nişte curele lungi din piele, numite lasouri, pe care le târâie după ei şi cu ajutorul cărora pot fi uşor prinşi. Dimineaţa, de obicei, bărbaţii prind câte un bidiviu, îi aruncă o şa în spinare, îi pun frâul, şi-

l folosesc cât vor în ziua aceea, noaptea slobozindu-l din nou, pentru ca a doua zi să prindă un altul. Atunci când pornesc în călătorii mai îndelungate, călăresc câte un cal până oboseşte animalul, apoi pun şaua şi frâul pe altul, pe care-l deşală bine, trec pe al treilea şi tot aşa până la capătul călătoriei. Cred că nu există nicăieri în lumea asta călăreți mai buni. Cum s-au săltat la patru, cinci ani, sunt puşi călare, deşi picioruşele nu le ajung nici măcar la jumătatea crupei calului, şi li se spune să se țină bine de el până când or să crească pe măsura animalului. Scările sunt închise în față pentru ca să nu se agațe atunci când călăresc prin păduri, iar şeile sunt late şi grele, strânse bine pe spatele animalului şi dinainte au nişte capete, sau oblâncuri mari, în jurul cărora e înfăşurat lasoul, atunci când nu e folosit. Nici de la o casă la alta nu pot merge fără să încalece şi, de obicei, sunt totdeauna câțiva bidivii legați lângă uşa măruntelor locuințe țărăneşti. Când vor să arate ce pot, nu se folosesc de scări ca să încalece, ci lovesc animalul, sar în şa când acesta țâşneşte din loc, şi-şi înfig pintenii lungi în coastele sale, gonind în plin galop. Pintenii sunt nişte instrumente pline de cruzime, fiecare cu câte patru, cinci rotițe, de vreun inci, tocite şi ruginite. Coastele bietelor animale sunt adesea numai o rană din cauza lor, şi am văzut bărbații care după ce goniseră turmele de vite veneau călare pe nişte cai care aveau crupele şi coastele pline de sânge. Adesea dau adevărate spectacole, etalându-şi îndemânarea lor de călăreți, oganizând curse de cai sau stârnind taurii etc, dar cum n-am avut liber la țărm în timpul vreunei sărbători, n-am văzut niciodată aceste întreceri. Monterey e vestit şi pentru luptele de cocoşi, jocurile de noroc de toate soiurile, dansurile fandango, diverse distracții şi pungăşii. Vânătorii cu capcana sau cu puşca poposesc uneori aici după ce-au traversat Munții Stâncoşi, şi aduc piei şi blănuri valoroase ; drept urmare au parte de distracții şi plăceri necugetate până când îşi pierd şi

banii, nu mai au cu ce se descurca, şi se întorc înapoi la munca lor lefteri cu totul.

Numai caracterul localnicilor împiedică localitatea Monterey de a deveni un mare oraş. Pământul e cum nu se poate mai fertil, clima mai blândă decât oriunde, apă se găseşte din plin, are o poziţie deosebit de frumoasă. Chiar şi portul este bun, periclitat doar de vânturile din nord şi, deşi fundul nu oferă cel mai ferm loc de ancoraj, n-am auzit să fi fost aruncată pe ţărm decât o singură corabie. E vorba de un bric mexican care a eşuat cu câteva luni înainte de venirea noastră, ajungând o epavă de nerecuperat, iar toţi oamenii din echipaj, în afară de unul singur, s-au înecat. Totul s-a datorat neglijenţei sau nepriceperii căpitanului care a filat lanţul ancorei până la cablul subţire şi abia apoi a fundarisit încă o ancoră. În timpul acestei nenorociri se afla în port şi nava *Lagoda* din Boston, care a înfruntat furtuna fără primejdii, fără ca ancora să derapeze şi fără să fie nevoie să se coboare arboretele zburătorului.

Singura navă în port în afară de a noastră era mica *Loriotte*. Am urcat adesea la bordul ei şi m-am familiarizat bine cu echipajul ei de băştinaşi din Insulele Sandwich. Unul o mai rupea câte puţin pe englezeşte şi de la el am aflat multe despre ei. Erau oameni bine făcuţi şi vioi, cu nişte ochi negri, trăsături inteligente, un ten măsliniu întunecat, sau, mai degrabă, aş zice, arămiu, şi un păr aspru şi negru, dar nu lină, ca al negrilor. Păreau să sporovăiască întruna. În teuga lor era un Babilon întreg. Vorbesc o limbă foarte guturală, care, la început, nu prea place, dar cu cit o asculţi mai mult cu atât începi să te obişnuieşti cu ea, şi se spune că are o mare putere de expresie. Se folosesc foarte mult de gesturi, sunt plini de vioiciune şi rostesc cu toată tăria ceea ce le vine lor pe limbă să spună. Sunt fiinţe obişnuite cu apa, aşa că se pricep de minune să se descurce şi cu bărcile. Din motivul acesta

întâlneşti atât de mulţi băştinaşi pe coasta Californiei, fiind foarte iscusiți în arta de a trece prin deferlanți. De asemenea, sunt totdeauna gata să se urce în arboradă, unde se dovedesc foarte activi, oameni de bază în climatul cald, dar cei care au fost cu ei în jurul Capului Horn şi la latitudinile mai înalte, spun că în climatul rece băştinaşii nu sunt de mare folos. Se îmbracă la fel ca marinarii noştri. În afară de aceşti băştinaşi, pe *Loriotte* mai erau şi doi marinari englezi, un fel de şefi de echipaj, având-i în grijă pe insulari şi răspunzând de arboradă. De unul dintre ei am să-mi aduc întotdeauna aminte, fiind cel mai grăitor exemplu de desăvârşit marinar englez pe care l-am întâlnit vreodată. S-a trezit pe mare de când era copil, şi a făcut un stagiu de ucenicie de şapte ani, ca la carte, aşa cum sunt obligați toți marinarii englezi, şi acum avea vreo douăzeci şi patru, douăzeci şi cinci de ani. Era înalt, dar nu-ți dădeai seama de asta decât atunci când se ridica în picioare alături de ceilalți, fiindcă era bine proporționat, mare în umeri şi cu un piept atât de larg, încât părea doar ceva mai răsărit decât un om de statură mijlocie. Avea pieptul pe cât de lat pe atât de gros, şi nişte braţe de Hercule, „palmele de lup de mare şi fiecare fir de păr cât o parâmă”. În plus, mai etala şi cel mai încântător zâmbet pe care l-am cunoscut. Avea obrajii frumos bronzați, dinții de un alb sclipitor şi cârlionții părului negru ca pana corbului îi acopereau tot capul, căzându-i pe fruntea înaltă. Ar fi putut să-şi vândă ochii unei ducese drept diamante, atât erau de strălucitori, iar fiecare schimbare de poziție şi lumină părea să le împrumute o altă nuanță ; dar culoarea lor dominantă era negrul. Cu pălăria de muşama neagră, bine lustruită, dată pe ceafă, în vreme ce pletele îi veneau aproape în ochi, cu pantalonii albi de doc şi cămaşa albă, haină albastră şi basma neagră, înnodată larg în jurul gâtului, oferea imaginea unei reuşite frumuseți masculine. Pe pieptul lui mare era tatuat în tuş tabloul *Moment de despărțire*

– o nava pe punctul de a porni în larg, o barcă la țărm, o fată şi iubitul ei marinarul luându-şi la revedere. Dedesubt erau inițialele numelui său şi alte două litere, ce țineau locul unui nume pe care îl ştia doar el. Tatuajul era foarte bine executat de mâna unui om din Le Havre care-şi făcuse o meserie din a transpune astfel de desene în tuş pentru marinari. Pe unul din brațele lui mari avea un crucifix, iar pe celălalt simbolul „ancora încurcată".

Îi plăcea să citească şi i-am împrumutat mai toate cărțile ce erau în teugă, pe care le înghițea iute şi ni le înapoia la următoarea întâlnire. Era foarte bine informat, iar căpitanul său spunea despre el că era tipul marinarului perfect, prețuit la greutatea lui în aur la bordul unei nave, atât pe vreme frumoasă, cât şi în condiții grele. Trebuie să fi avut o putere fizică remarcabilă, şi o privire de vultur. E ciudat, să te apuci să descrii cu atâta amănunțime un necunoscut, un marinar bătut de soartă, pe care poate că n-ai să-l mai vezi niciodată şi despre care nici n-ai să-ți mai bați capul să auzi cândva ; şi totuşi aşa-i. Se întâmplă, însă, să întâlneşti nişte oameni în condiții cu totul obişnuite, dar pe care, dintr-un motiv sau altul, nu-i uiți niciodată. Se numea Bill Jackson şi, dintre toți cei pe care i-am cunoscut în trecere, cred că i-as strânge mâna cu cea mai mare bucurie. Cine se apropie de el descoperă un bărbat atrăgător, inimos, şi un bun tovarăş de navă.

Ne-a mai prins o duminică la Monterey, dar, ca şi data trecută, nici acum nu ne-am bucurat de zi liberă.

Localnicii s-au gătit de sărbătoare şi au venit la bord în număr mai mare decât înainte, şi toată ziua am trudit, trăgând la rame şi cărând mărfuri, încât abia am avui vreme să mâncăm. Cel care ne fusese mai înainte al doilea secund se pregătise să se bucure de liber, dacă cumva vom avea parte de permisie, îşi pusese o haină lungă, pălărie neagră, Îşi lustruise pantofii, apoi se dusese la pupa şi ceruse să i se îngăduie să

coboare la țărm. Nu putea face un gest mai nesocotit, fiindcă doar ştia că nu se va da liber nimănui, în plus oricât de siguri ar fi că li se va da liber, marinarii nu se prezintă niciodată căpitanului decât în costum de lucru, ca şi cum n-ar avea niciun motiv să se aştepte ca cererea lor să fie acceptată ; abia după aceea se spală, se bărbieresc şi se îmbracă, dacă li se rezolvă pozitiv dorința. Dar nenorocitul acesta nimerea mereu ca nuca în perete, iar dacă o treabă se putea face prost atunci el bineînțeles că reuşea s-o împlinească exact aşa. Ne uitam, aşteptând să-l vedem ducându-se la pupa, ştiind bine cam cum va fi primit. Căpitanul bătea duneta, fumându-şi trabucul de dimineață, iar Foster se apropie până la marginea punții pupa, şi acolo aşteptă să fie băgat în seamă. Căpitanul se plimbă da două, trei ori încoace şi încolo, apoi, îndreptându-se spre el, îl măsură din cap până în picioare, după care arătând cu degetul îi spuse câteva vorbe pe un ton prea scăzut ca să-l auzim şi noi, dar care avură un efect magic asupra lui Foster. Veni la prova, se strecură iute în teugă şi, într-o clipă, se arătă din nou în costum de lucru şi se apucă tăcut de muncă. N-am reuşit niciodată să-l facem să ne relateze ce-i spusese căpitanul, dar, fără îndoială, produsese o radicală schimbare, atât exterior, cât şi interior, într-un chip miraculos.

XIV
NEMULȚUMIRI

După câteva zile, văzând că deverul a început să cam scadă, am virat ancora, am ridicat velele gabier, pavilionul Statelor Unite s-a înălțat la catarg, am tras o salvă, la care am primit răspuns dinspre *presidio*, şi am lăsat micul oraş în pupa, ieşind din golf şi luând-o din nou în josul coastei, către Santa Barbara. Deoarece acum mergeam în direcția în care bătea briza, am avut parte de vânt favorabil din plin. După ce am

dublat Capul Pinos, am girat sub vânt, am ridicat aripile sus şi jos, şi am început să navigam cu o viteză de opt, nouă mile la oră, având perspectiva să facem în numai douăzeci şi patru de ore distanța pentru care, la venire, ne-au trebuit aproape trei săptămâni. Am trecut pe lângă Capul Conception zburând, pentru că vântul bătea atât de tare încât, dacă am fi mers în sens invers, cu vântul foarte strâns, am fi socotit că era aproape furtună. Pe când ne-am apropiat de insulele Santa Barbara s-a mai domolit puțin, dar am ajuns la vechiul nostru loc de ancoraj în mai puțin de treizeci de ceasuri de la plecarea din Monterey.

Aici totul arăta cam la fel ca atunci când am plecat: golful larg, fără nicio corabie, deferlanții spărgându-se mugind de țărm, clădirea albă a misiunii catolice, culoarea închisă a oraşului, munții înalți şi golaşi. Din nou am trecut la manevrele pregătitoare în aşteptarea unei furtuni din sud-est, cu parâme dublin, parâme de geamandură, velele strânse, dar cu terțarolele pregătite, baiere de înfăşurare la vele din sfilațe. Am rămas în locul acela vreo două săptămâni, îndeletnicindu-ne cu descărcarea mărfurilor şi încărcarea pieilor atunci când deferlanții nu erau prea mari, dar se părea că afacerile nu merg nici pe jumătate ca la Monterey. De fapt, în ceea ce ne privea, oraşul putea foarte bine să fie în inima Cordilierilor. Stăteam la ancoră la trei mile de țărm, iar oraşul era la încă o milă mai departe, aşa că n-am văzut mare lucru. Din când în când, ne duceam să descărcăm mărfuri, care erau preluate de indieni în nişte care imense cu boi, jugul fiind prins deasupra gâtului animalelor în loc să fie dedesubt, iar roțile carului erau mici, făcute din lemn masiv. Au adus şi ceva piei, pe care le-am transportat după sistemul californian, sistem cu care ne-am obişnuit destul de mult, şi ne-am tăbăcit şi noi, fiindcă e nevoie de oarecare tăbăceală în îndeletnicirea asta, chiar şi pentru cei mai zdraveni dintre noi.

Pieile se aduc uscate, altfel nu sunt primite. Când sunt jupuite, se fac nişte găuri la capete şi sunt întinse bine între nişte ţăruşi, şi se lasă să se usuce astfel la soare, fără să se zbârcească, după care se îndoaie o singură dată pe lungime, cu părul înăuntru, de obicei. Sunt expediate pe spinarea măgăruşilor sau cu căruţele, şi stivuite dincolo de limita mareei înalte. Abia după aceea le luăm noi pe creştetul capului, câte una sau două deodată, şi le aruncăm în barca fixată de un ancorot sau o geamandură imediat dincolo de linia deferlanţilor. Toţi ne-am făcut rost de nişte scufii groase scoţiene, care nu ne rodeau creştetul, ci ni-l protejau, deoarece curând am învăţat că, indiferent cum pare la prima vedere, în California singurul sistem valabil e „munca permanentă cu capul". Nu numai că valurile înalte ne obligau să cărăm pieile pe creştet pentru a nu le uda, dar, pentru că erau foarte mari, grele, ţepene ca nişte scânduri, acesta era singurul mod mai comod de a le purta. Unii din oamenii echipajului au încercat şi în alte chipuri, zicând că sistemul obişnuit îi făcea să semene prea mult cu negrii din Indiile de Vest. Dar, în cele din urmă, tot la sistemul vechi au ajuns. Arta cea mai mare era să le aşezi pe creştet. Trebuia să le ridicăm de la pământ şi, cum de cele mai multe ori erau foarte grele şi late încât abia ajungeai să le apuci cu braţele larg desfăcute, iar vântul le mai împingea şi el cu uşurinţă, de obicei aveam necazuri. Am râs şi eu de mine însumi şi am râs şi de alţii adesea, când ne trezeam grămadă pe nisip încercând să săltăm pe creştet câte o piele imensă, sau aproape daţi jos de câte o uşoară pală de vânt. Căpitanul ne-a făcut viaţa şi mai grea spunându-ne că „stilul californian" cerea să cari câte două piei din acestea deodată, şi cum ţinea morţiş la treaba asta, iar noi nu voiam să fim întrecuţi de echipajele altor nave, în primele luni am cărat tot câte două. Dar, după ce ne-am mai întâlnit şi cu alţi „hamali de piei", care ne-au confirmat că ei nu cărau decât o

singură bucată, am renunțat şi noi la „surplus”, astfel făcându-ne treaba ceva mai uşoară.

După ce creştetul ni s-a mai obişnuit cu povara, şi am deprins adevăratul stil californian de a sălta pieile, ajunsesem să ducem câte două, trei sute într-un timp destul de scurt, fără prea multă osteneală. Dar trebuia să facem baie mereu, iar dacă țărmul era pietros, picioarele noastre aveau de îndurat, fiindcă noi, bineînțeles, ne împlineam treaba în picioarele goale, deoarece niciun fel de încălțăminte nu rezista prea mult în contact permanent cu apa de mare. Iar după toate acestea mai trebuia să mai tragem la rame vreo trei mile, cu barca încărcată ochi, distracție care ne lua câteva ceasuri bune.

De acum trecusem cu totul la îndeletnicirile de port, care se deosebesc destul de mult de cele de pe mare, de aceea s-ar putea să nu strice să le zugrăvim. În primul rând, tot echipajul e scos pe punte, în zori, sau, mai bine-zis, înainte, la prima geană de lumină, mai ales dacă e vorba de o zi scurtă. Bucătarul îşi aprinde focul, stevardul se apucă de treaba lui prin cabină, oamenii echipajului pun în funcție pompa de la prova şi trec la spălat punțile. Secundul se află întotdeauna pe punte, dar nu ia parte activă la această acțiune, toată răspunderea revenind celui de-al doilea secund, care-şi suflecă nădragii şi lipăie pe scânduri cu picioarele goale, ca tot restul echipajului. Spălatul, frecatul, maturatul etc. durează, sau sunt făcute să dureze până la ora opt, când se serveşte micul dejun atât pentru cei de la prova cât şi pentru cei de la pupa. După masă, pentru care jumătate de oră e prea destul, se lasă bărcile la apă şi sunt legate imediat la pupa, ceva mai departe de navă, printr-un tangon şi nişte brațe false, şi echipajul e trimis ia treburile zilnice.. Munca e variată şi depinde de împrejurări. Totdeauna avem parte de tras la vâsle în bărcile mici, mai mult sau mai puțin, iar dacă trebuie cărate la țărm

mărfuri mai grele sau aduse piei la navă, atunci suntem trimişi cu unul dintre ofiţeri în barcaz. Apoi mai e o mulţime de treabă de făcut în cală, de scos mărfuri, de mutat altele pentru a face loc pieilor sau pentru a menţine asieta navei. Pe lângă toate astea rămân permanent treburile legate de întreţinerea greementului. Cea mai mare parte a acestor activităţi nu se poate face decât atunci când nava se află într-un port. În plus, totul trebuie ţinut lună şi în ordine, e necesar să facem parâme, să dregem sistemele de protecţie împotriva frecării, şi tot felul de alte îndeletniciri obişnuite. Cea mai mare deosebire între programul din timpul navigării pe mare şi cel de staţionare în port e în privinţa împărţirii timpului. În loc să fim când de cart pe punte, când cart liber, aşa cum se întâmplă pe mare, tot echipajul e acum laolaltă, în afară de ora mesei, de la răsăritul la apusul soarelui. Noaptea există un cart de ancoră, care pentru noi înseamnă câte doi oameni pe punte, pe rând. Pentru masa de prânz avem un ceas, şi când se lasă întunericul se pune rânduială pe punţi, bărcile se ridică la post, şi suntem trimişi la masă. La ora opt se sting luminile, în afară de lampa de la habitaclu, unde e compasul, iar cartul de ancoră trece pe punte. Astfel, atunci când se află în port, oamenii au mai mult timp la dispoziţie noaptea, fiindcă fac de cart numai câte doua ore, în schimb nu le mai rămâne vreme să se ocupe şi de treburile lor ziua, aşa că cititul, reparatul veşmintelor etc. trebuie amânate până duminică, zi în care oamenilor li se dă liber de obicei. Unii căpitani mai habotnici le îngăduie marinarilor să-şi spele şi să-şi mai cârpească şi sâmbăta după-amiază, aşa că echipajul are duminica liberă. E un obicei bun şi explică de multe ori preferinţa marinarilor pentru nave sub comanda unor astfel de oameni. Noi eram foarte fericiţi dacă ni se îngăduia duminica să ne îngrijim de ale noastre, deoarece, dacă în ziua aceea apare vreun transport de piei, aşa cum se întâmpla adesea când erau aduse de la

mari depărtări, eram obligaţi să le încărcăm, ceea ce ne lua jumătate de zi. În plus de asta, deoarece acum ne hrăneam numai cu carne proaspătă şi înghiţeam câte o vită pe săptămână, aproape întotdeauna animalul era adus duminica şi trebuia să coborâm la ţărm, să-i facem felul, să-l jupuim, şi să urcăm carnea la bord, ceea ce ne lua din timpul nostru. Ziua noastră de muncă se prelungea şi devenea şi mai obositoare din cauza pieilor care erau aduse după-amiaza târziu, ceea ce însemna de obicei să trudim prin deferlanţi până când dădeau stelele, având şansa de a urca pieile pe punte şi a le depozita cum trebuie înainte de a ni se îngădui să luăm masa de seară.

Dar toate aceste mici neajunsuri şi toată truda n-ar fi fost nimic – ar fi fost înfruntate ca nişte vicisitudini obişnuite ale vieţii pe mare, prin care orice marinar, care e bărbat, trecea fără să se plângă –, dacă n-ar fi fost în plus şi nesiguranţa, sau chiar mai rău decât nesiguranţa, ce plana asupra caracterului şi duratei călătoriei. Aşa s-a făcut că ne-am trezit un mic echipaj, pe o navă mică, pierduţi pe o coastă abia semicivilizată, la capătul pământului, cu perspectiva de a rămâne pe aceste meleaguri o perioadă lungă, doi sau trei ani, în cel mai bun caz. Când am plecat din Boston am crezut că vom avea parte de un voiaj de optsprezece luni, sau de doi ani cel mult, dar când am ajuns pe coastă am aflat detalii despre acest gen de negoţ, astfel am descoperit că piei nu se prea găseau şi că de la an la an lipseau tot mai mult, iar că pentru a aduna câte ne trebuiau nouă pentru caricul navei noastre avea să ne ia un an de zile încheiat, în afară de călătoria propriu-zisă dus şi întors. În plus, tot noi mai trebuia să adunăm piei pentru a face încărcătura unei nave mari, aparţinând de aceeaşi firmă, care avea să sosească curând pe coastă, iar noi eram nava ei de serviciu. Ajunseseră la urechile noastre nişte vorbe ce ar fi scăpat căpitanului şi secundului

despre o navă ce trebuia să vină pe urmele noastre, dar le socotisem simple născociri până la sosirea noastră pe coastă, când zvonurile au fost confirmate de scrisorile de la proprietari pentru agent. Nava *California*, aparținând tot de firma noastră, fusese nevoită să rămână vreme de doi ani pe coastă pentru a-şi face încărcătura, şi acum se afla la San Diego, de unde urma să pornească în câteva săptămâni spre Boston. Iar noi trebuia să adunăm toate pieile pe care le puteam găsi şi să le depozităm la San Diego, da unde următoarea navă, cu o capacitate de vreo patruzeci de mii de piei, avea să fie încărcată şi expediată acasă. Abia după aceea aveam să începem şi noi să ne apucăm din nou de strâns pentru a ne încărca propria navă. Era o perspectivă foarte întunecată. O navă mai mică decât *California, Lagoda*, de numai treizeci şi unu, treizeci şi două de mii de piei, zăcuse doi ani aşteptând să-şi facă plinul, iar noi trebuia să strângem pe lângă încărcătura noastră de numai douăsprezece sau cincisprezece mii, încă patruzeci de mii şi asta pe când se spunea că pieile se găsesc tot mai greu ; iar nava asta, care ne obseda ca fantoma Olandezului Zburător, nu mai era o simplă fantomă, ci deveni certitudine şi căpătă chiar şi un nume. Urma să fie *Alert*, corabie mare, destul de cunoscută, destinată comerțului cu Indiile, care, atunci când plecam noi era aşteptată să sosească la Boston în câteva luni. Acum nu mai rămânea nicio îndoială şi toți eram cătrăniți rău de tot. Se vorbea când de trei, când de patru ani de şedere, iar marinarii mai bătrâni ziceau că ei nu vor mai vedea niciodată Bostonul, ci-şi vor lăsa oasele în California. Un nor părea să întunece toată călătoria. Noi nici nu eram pregătiți cu cele cuvenite unei călătorii atât de lungi, iar veşmintele şi toate câte sunt necesare unui marinar erau foarte scumpe aici, costând de trei, patru ori mai mult decât la Boston. Pentru echipaj aceasta echivala cu o nenorocire. Iar pentru mine, care nu voiam să fiu marinar o viață întreagă, ci

mă gândisem doar la un voiaj de optsprezece luni, doi ani, întârzierea asta însemna o nenorocire şi mai mare. În trei sau patru ani de zile aveam să ajung marinar sadea, în toate privinţele, atât fizic, cât şi intelectual, *nolens volens*, iar în timpul ăsta toţi colegii mei vor fi atât de departe, încât eu n-aş mai fi putut să mă gândesc la terminarea colegiului şi la o altă profesie. În momentele acelea mi-am jurat că, indiferent ce simt eu, dacă e să fiu marinar atunci să fiu un adevărat marinar, iar suprema mea ambiţie avea să fie comanda unei nave comerciale.

Dar pe lângă faptul că voiajul era atât de lung, pe lângă viaţa grea şi plină de riscuri de care aveam parte, ne mai aflam şi într-un colţ pierdut de lume, pe o coastă pustie, într-o ţară unde nu e nici lege, nici credinţă, iar marinarul e la cheremul căpitanului, negăsindu-se pe aici nici consul american, nici vreo altă autoritate căreia să i te poţi plânge. Călătoria nu ne mai făcea nicio plăcere, nu ne mai interesa încărcătura pe care o strângeam pentru alţii, nu pentru noi, am început să ne cârpim hainele, şi ne-am consolat cu ideea că aşa ne-a fost nouă sortit, şi că nicio speranţă de schimbare nu mai era.

După toate astea, ca o consecinţă a acestei stări de lucruri, la bordul navei se coceau conflicte. Secundul – aşa cum e numit primul ofiţer prin excelenţă – era un marinar de ispravă, şi n-am întâlnit om mai cinstit, mai drept şi mai de treabă, dar pentru o navă comercială părea să fie prea îngăduitor şi cumsecade. El nu striga la marinari, numindu-i pui de târfă, şi nu-i dobora lovindu-i cu manela de cabestan. Probabil că nu avea nici energia, nici inima necesară unui secund pentru o călătorie ca a noastră şi cu un căpitan precum cel pe care-l aveam noi. Căpitanul Thompson era plin de vigoare, energic. Cum spun marinarii, „nu-i trândăvea niciun os”. Era durat din oţel şi os de balenă. El era omul care dădea tonul, făcându-i apoi pe toţi ceilalţi să cânte la fel.

Toată vremea în care am fost cu el nu l-am văzut măcar o dată şezând pe un scaun pe punte. Mereu avea ceva de făcut şi-i îmboldea şi pe ceilalţi. În privinţa disciplinei era sever şi aştepta acelaşi lucru şi de la ofiţerii lui. Pentru că secundul nu era destul de aspru, căpitanul era nemulţumit de el, începu să i se pară că disciplina s-a cam înmuiat şi porni să se amestece în toate. Strânse hăţurile mai tare şi, ca întotdeauna când ofiţerii nu se înţeleg, marinarii trec de partea celui care se poartă mai bine cu ei, drept urmare căpitanul ajunse să suspecteze şi echipajul. Vedea şi el că lucrurile nu mergeau cum trebuie, că nimic nu se făcea cu tragere de inimă şi, încercând să dreagă treburile prin mai multă severitate, nu reuşi decât să le agraveze. Stăteam cu toţii cât se poate de prost, deoarece căpitanul, ofiţerii şi echipajul nu se potriveau deloc unii cu ceilalţi, şi fiecare întâmplare sau eveniment era ca o sabie cu două tăişuri şi rănea şi într-o parte şi în cealaltă. Prelungirea călătoriei, care ne-a nemulţumit cu totul, l-a determinat pe căpitan în acelaşi timp să înţeleagă necesitatea ordinei şi disciplinei ; felul acelei ţări în care nimerisem ne-a făcut să simţim că nu avem unde ne duce pentru a cere îndreptarea situaţiei şi că eram la cheremul unui stăpân neîndurător, în vreme ce căpitanul şi-a dat seama, pe de altă parte, că nu se putea baza pe nicio altă autoritate decât pe sine. Severitatea stârneşte nemulţumire, iar semnele de nemulţumire provoacă severitatea. Nici abuzul şi nici nemulţumirea nu sunt *linimenta laborum*[4] şi, de multe ori, i-am auzit pe marinari spunând că nu le pasă de lungimea călătoriei şi nici de greutăţi dacă sunt trataţi omeneşte şi dacă simt că se mai face câte ceva pentru a le uşura munca şi viaţa. Nouă ni se părea că situaţia în care ne aflam era un motiv pentru ca mai marii noştri să ne mai lase şi pe noi din când în

[4] Răsplata muncii (în latină în text).

când să mai răsuflăm şi să se mai slăbească jugul. Numai că a fost aleasă exact atitudinea opusa. Când stăteam în port, eram puşi la treabă toată ziua, la care se mai adăuga şi un cart în timpul nopții, aşa că ne simțeam fericiți să ne întindem să ne culcăm îndată ce ne vedeam sub punte. Nu aveam vreme nici de citit, sau – ceea ce era cu mult mai important – să ne spălăm şi să ne cârpim lucrurile. Iar când mergeam dintr-un port în altul, în loc să trecem la regimul normal de la bordul celorlalte nave de-a lungul coastei – adică un cart liber, un cart pe punte –, eram puşi la treabă toată ziua, pe orice vreme, să facem parâme şi funii şi la diferite alte activități atunci când era vreme frumoasă, sau să alegem câlți, când era atât de mizerabil încât nu se putea face nimic altceva. Uneori, tot echipajul era chemat pe punte „ca să vadă cum plouă" şi ținut ore în şir sub aversele ce ne udau până la piele, înşirați de jur împrejurul punții, dar la distanță, ca să nu avem posibilitatea să stăm de vorbă. Aveam pălăriile de muşama şi impermiabilele pe noi şi deşiram funii vechi, sau făceam baiere de învergare şi de înfăşurare. Ne îndeletniceam cu treaba asta destul de des şi când stăteam în port, la ancora, şi nu era nevoie pe punte decât de un singur om de veghe. Asta e ceea ce se cheamă „a dresa" echipajul şi a-i pune sângele în mişcare.

Când eram la ancoră la Santa Barbara am avut parte de o altă furtună de sud-est ; la fel ca şi cea de dinainte, a venit noaptea, dinspre sud ; s-au arătat mai întâi nişte nori imenşi, negri, care au înghițit munții, apoi s-au lăsat asupra oraşului, încât nouă ni se părea că se sprijină direct pe acoperişuri. Am ridicat iute velele, am desfăcut parâmele dublin, am trecut dincolo de promontorii şi, vreme de patru zile, am înfruntat furtuna în larg, cu velatură redusă, având parte de ploaie, talazuri mari şi vânturi puternice. Nu e de mirare, ne gândeam noi, că cei de pe meleagurile astea n-au parte de ploaie în celelalte anotimpuri, fiindcă se părea că în cele patru zile cât a

durat furtuna le-a dat destulă apă să le ajungă pentru o vară întreagă. În ceea de-a cincea zi s-a luminat, la numai câteva ceasuri, ca de obicei, după ce turnase eu găleata, şi ne-am trezit navigând la aproape zece mile de vechiul nostru ancoraj ; dar, cum nu aveam decât un vânt foarte slab, nu am ajuns decât în cea de-a şasea zi în port. După ce ne-am recuperat ancora, am început pregătirile pentru a porni din nou la drum în josul coastei. Sperasem să ne ducem drept spre San Diego şi să ne întâlnim cu *California* înainte de a porni ea spre Boston, dar ordinele primite prevedeau să ne oprim într-un port intermediar numit San Pedro. Urma să rămânem acolo o săptămână sau două, iar California pleca în câteva zile, aşa că am pierdut prilejui de a o întâlni. Chiar înainte de a porni şi noi la drum, căpitanul a luat la bord un individ scund, roşcat, spătos, cu o înfăţişare grosolană, care-şi pierduse şi un ochi pe deasupra şi se zgâia la noi cu celălalt, pe care ni-l prezentă drept mister Russell, şi ne informă că era ofiţer la bord. Nu mirosea a bine. La venire pierdusem peste bord pe unul dintre cei mai buni dintre noi, un altul fusese luat şi numit funcţionar, şi astfel echipajul se redusese şi nu mai făcea faţă. Şi, în loc să mai angajeze nişte oameni ca să ne uşureze nouă munca, căpitanul găsise de cuviinţă să ne mai aducă pe cap un ofiţer care să ne supravegheze şi să scoată untul din noi. Acum aveam patru ofiţeri, în vreme ce la teugă rămăseseră doar şase oameni. Erau prea mulţi la pupa ca să ne fie nouă, celor de la prova, moale.

După ce am părăsit Santa Barbara, am navigat în josul coastei, ţinutul arătându-se vederii ca o câmpie întinsă, sau uşor vălurită, în cea mai mare parte nisipoasă şi fără păduri, până când, dublând un cap înalt am ajuns la locul stabilit şi am lăsat ancora la vreo trei mile şi jumătate de ţărm. Dar, pentru că ţărmul era foarte jos, distanţa părea mult mai mare şi noi ne-am gândit în sinea noastră că, în situaţia asta, mai

bine rămânea nava la Santa Barbara şi veneam cu bărcile să încărcăm pieile de aici. Ţinutul se arăta mai mult argilos şi cât vedeai cu ochii părea golaş, fără copaci sau măcar tufărişuri ; nu se zărea nici urmă de aşezare omenească, nici măcar o singură locuinţă.. Nu ne dădea prin minte de ce venisem noi prin partea locului. Abia am fundarisit ancora că au şi început preparativele de ancorare cu parâme dublin şi celelalte măsuri de precauţie în vederea unei furtuni de sud-est. Măsurile erau îndreptăţite pentru că eram expuşi la orice dezlănţuire de vânt din toate părţile, în afară de nord, iar furtunile veneau în voie peste un ţinut neted ca-n palmă pieptănând o întindere de apă pe mai bine de o leghe. Îndată ce totul la bord fu pus în ordine, am lăsat barca la apă şi am vâslit spre ţărm, iar noul nostru ofiţer, care mai fusese de câteva ori în locul acesta, luă el echea în mină. Pe când ne apropiam, ne-am dat seama că era reflux şi, pe o optime de milă, se vedeau stâncile acoperite cu vareh şi iarbă de mare, descoperite de retragerea apelor. Am lăsat barca, ne-am croit drum cu picioarele goale peste bolovani ascuţiţi şi am ajuns la un loc numit debarcader, accesibil când e maree înaltă. Solul, aşa cum pricepusem de la început, era argilos şi afinat, şi nu se vedea niciun fel de vegetaţie în afara unor pilcuri de arbuşti de muştar. Chiar în faţa debarcaderului, dominându-l, se ivea o colină mică, de numai treizeci sau patruzeci de picioare înălţime, motiv pentru care nu o ghicisem de la locul nostru de ancorare. Iar de pe înălţimea asta se porniră să coboare trei bărbaţi, îmbrăcaţi în parte ca nişte marinari, în parte ca nişte californieni, unul dintre ei purtând o pereche de nădragi din piele tăbăcită şi bluză din postav roşie. Când s-au apropiat, am înţeles că erau englezi. Ne-au spus că fuseseră pe un mic bric mexican, aruncat pe ţărm de o furtună de sud-est şi acum îşi încropiseră un adăpost dincolo de colină. După ce-am urcat împreună cu ei colina, am zărit deîndată în spatele ei o

locuință mică, joasă, cu o singură încăpere, în care nu erau decât o vatră, nişte blide de făcut mâncare etc, păstrând în rest un aer de lucru neisprăvit. Fusese construită de nişte negustori din Pueblo – oraş aflat la vreo treizeci de mile mai în interiorul ținutului, care-şi avea portul aici – şi folosită drept magazie şi refugiu atunci când veneau să trateze cu navele. Cei trei bărbați erau angajați de proprietari pentru a ține locuința în bună rânduială şi a păzi cele depozitate. Spuneau că erau acolo de vreun an aproape, unde cea mai mare parte a timpului nu aveau ce face, se hrăneau cu carne de vită, cu pâine uscată şi *frijoles*, un fel de fasole care se găseşte din abundență în California. Ne-au mai spus că cea mai apropiată locuință era un rancho, sau fermă de vite, la trei mile mai departe, iar, la cererea ofițerului ce era cu noi, unul dintre ei o porni într-acolo pentru a cere să se trimită un cal la țărm cu care să poată ajunge agentul nostru aflat la bord până la Pueblo. După câteva minute de discuție cu unul dintre ei, ce se dovedi a fi un marinar englez foarte inteligent, am aflat o mulțime de lucruri despre locurile acestea, negoțul ce se făcea aici şi câte ceva şi despre porturile din sud. Spunea că San Diego era la vreo optzeci de mile de San Pedro, în josul coastei, că auziseră de la un mexican ce venise călare dintr-acolo că nava *California* pornise spre Boston, şi *Lagoda*, ce fusese şi ea pe la San Pedro cu numai câteva săptămâni înainte, încărca acum pentru Boston. Se mai afla acolo şi *Ayacucho*, luând marfă pentru Callao, ca şi micuța *Loriotte* care se îndreptase spre San Diego plecând de la Monterey, unde o lăsasem noi. San Diego, îmi mai comunică el, era o aşezare mică şi curată, ce făcea puțin comerț, deşi oferea cel mai bun port de pe toată coasta, fiind înconjurat de uscat mai din toate părțile, încât suprafața golfului era oglindă, ca a unui lac. Aici se constituise un fel de bază pentru toate navele angajate în acest comerț, fiecare dintre ele având câte o magazie mare, ridicată din

scânduri negeluite, unde-şi depozita pieile pe măsură ce reuşea să le adune din expediţiile în susul şi-n josul coastei, iar când strângeau o încărcătură întreagă, mai rămâneau câteva săptămâni suind marfa la bord, fumigând nava, aducând lemn de foc şi apă şi făcând toate celelalte pregătiri necesare unei lungi călătorii spre casă. *Lagoda* era tocmai prinsă cu aceste treburi. Nu eram în stare să precizez când aveam să fim şi noi în stadiul acesta, poate peste doi ani, cel puţin mă gândeam eu în sinea mea.

Spre uimirea mea, am aflat că pustietatea aceea dezolantă furniza mai multe piei decât oricare alt port de pe coastă. Pe distanţă de optzeci de mile era singurul port, la vreo treizeci de mile în interior dădeai de o câmpie mănoasă, plină de cirezi de vite, iar în mijlocul câmpiei se afla Pueblo de Los Angeles, cel mai mare oraş din California, şi câteva dintre cele mai avute misiuni catolice, şi San Pedro funcţiona drept port.

După ce am terminat cu preparativele pentru a face rost de cal agentului nostru pe a doua zi, am trecut din nou peste stâncile acelea înverzite de alge şi lunecoase şi am vâslit către bricul aflat atât de departe încât abia îi mai vedeam în înserarea care se lăsa, iar când am ajuns la bord am ridicat barca şi echipajul s-a dus la masă. Ca de obicei, după ce am coborât în teugă, am mâncat, ne-am aprins trabucele şi pipele, şi a trebuit să le povestim celorlalţi ce am văzut şi am auzit la ţărm. Am căzut cu toţii de acord că era cel mai nenorocit loc din câte văzusem, mai ales când trebuia să aduci pieile cu barca drum lung, pentru că nava aştepta la distanţă atât de mare de ţărm, de parcă s-ar fi anunţat permanent furtună de sud-est. După o serie de discuţii în jurul perspectivei de a căra sau nu pieile de pe colină, am vorbit despre San Diego şi de posibilitatea de a întâlni *Lagoda* înainte de a apuca ea să plece.

A doua zi am dus agentul la ţărm, şi acesta porni să colinde Pueblo şi misiunile învecinate, aşa că în câteva zile, drept

urmare a strădaniilor sale, am văzut venind pe întinderea aceea de pământ care mari de boi şi căruţe trase de măgăruşi, încărcate cu piei. Ne-am umplut barcazul cu tot felul de mărfuri, şi mai mari şi mărunţişuri, şi ne-am îndreptat spre ţărm. După ce am ajuns, am descărcat, am dat de-a dura lăzile şi butoaiele peste bolovanii de pe plajă, şi apoi am aşteptat să apară căruţele de peste deal şi să le ia. Dar căpitanul rezolvă îndată situaţia, ordonându-ne să le ducem noi până la culme, spunându-ne că aşa era obiceiul în California. Ceea ce refuzau vitele să facă trebuia să îndeplinim noi. Colina nu era prea înaltă, dar abruptă, şi nu ne puteam propti în pământul argilos şi încă umed după ploile recente. Am împins butoaiele grele şi poloboacele cu mare dificultate, opintindu-ne zdravăn în ele şi mai punând şi umărul să le proptim ; din când în când ne mai aluneca vreun picior, trăind mereu pericolul de a scăpa la vale butoiul care ar fi trecut peste noi strivindu-ne. Dar cele mai mari necazuri le aveam cu lăzile mari de zahăr. Trebuia să le punem pe vâsle, să le săltăm, să luăm vâslele pe umăr şi să urcăm încet colina, în pasul unei procesiuni funerare. După un ceas sau două de trudă grea, le-am urcat pe toate în vârful colinei şi am dat peste căruţele pline cu piei pe care trebuia acum să le descărcăm, ca să punem mărfurile noastre în locul lor. Indienii aceia indolenţi ce veniseră cu căruţele stăteau frumos pe vine, uitându-se, fără să mişte un pai, iar când i-am invitat să ne ajute nu ne-au răspuns decât scuturând din cap, sau mormăind *no quiero*[5].

După ce-am încărcat căruţele, i-am pornit pe indieni la drum: mergea câte unul de fiecare parte a vitelor, ţinând o prăjină lungă, ascuţită la capăt cu care îmboldea animalele. Acesta e unul din mijloacele prin care în California se face economie de efort – câte doi indieni la două vite. Acum pieile trebuiau

[5] Nu vreau (în spaniolă în text).

cărate, pentru asta am adus barca într-un loc unde colina era mai abruptă şi de acolo făceam vânt pieilor ia vale, lăsindu-le să lunece pe pantă. Unele însă se înţepau în ceva şi atunci trebuia să ne dăm drumul noi să le împingem mai departe, dar în chipul acesta ne umpleam de praf şi ne şi rupeam veşmintele. După ce am făcut pieile să ajungă toate la vale, am fost obligaţi să le luăm pe creştet, să mergem aşa cu ele peste bolovănişul de pe plajă, apoi prin apă până la barcă. Apa şi pietrişul ar fi fost în stare să toaca o pereche de încălţări într-o singură zi, iar cum încălţămintea se găsea greu şi era foarte scumpă, trebuia să facem toată treaba desculţi. Scara eram pe navă, după cea mai grea şi mai dezgustătoare zi de muncă de care avusesem parte noi cei din echipaj. Preţ de mai multe zile, tot cu asta ne-am îndeletnicit, până când am reuşit să descărcăm la ţărm patruzeci sau cincizeci de tone de mărfuri şi să aducem la bord vreo două mii de piei, după care deverul a început să mai scadă, aşa că, la sfârşitul acelei săptămâni, nouă ni s-a găsit de lucru pe navă, fie în cală, fie în arboradă. Joi noaptea ne-a prins un vânt cumplit dinspre nord, dar cum bătea spre larg, n-am făcut decât să fundarisim şi cealaltă ancoră şi să ţinem piept furtunii. În timpul nopţii am fost chemaţi pe punte pentru a da jos vergile rândunicii. Era întuneric de să-ţi bagi degetele în ochi, iar nava sălta opintindu-se în ancore. Eu m-am urcat pe catargul prova, Stimson pe catargul mare şi, nu după multă vreme, vergile erau pe punte aşa cum trebuie, ca la carte ; cum noi doi ne obişnuisem cu munca în arboradă, tot ce era dincolo de crucete ne revenea nouă, celor mai tineri din echipaj, excepţie făcând un puşti, prea mic pentru munca asta.

XV
BICIUIREA

Vreme de câteva zile, căpitanul s-a arătat a nu fi deloc în apele lui. I se părea că nimic nu era făcut destul de bine şi de repede. S-a certat cu bucătarul şi l-a ameninţat că are să pună să fie biciuit pentru că a aruncat lemne pe punte ; avu o dispută asupra felului cum se garniseşte un palanc simplu cu secundul, care-i spuse că el avea dreptate, fiindcă fusese învăţat cum se face o treabă ca asta de unul ce fusese marinar adevărat. Căpitanul se făcu foc la aceste cuvinte şi cei doi ajunseseră la cuţite. Dar toată mânia şi-o revărsă căpitanul asupra unui marinar pe nume Sam, zdravăn, bine clădit, din centrul Statelor Unite. Omul se cam poticnea când vorbea, se mişca destul de încet, şi nu era un marinar prea grozav, dar, de obicei, părea să-şi dea toată silinţa. Însă căpitanul nu-l prea înghiţea, i se părea a fi ursuz şi leneş. Şi bine zice vorba aia marinărească: dacă-l ţii de rău, şi un câine ajunge să sară peste bord. Căpitanul îi găsea omului pricină indiferent ce făcea, şi-l „dresa” pentru că-i scăpase din mână o cavilă de matisit, pe când muncea pe verga mare. Fusese bineînţeles un accident, dar îi reproşa neglijenţa. Vineri, căpitanul a stat pe punte toată vremea, munca a decurs greoi şi a stârnit nemulţumire. Ni se potrivea şi nouă vorba: „Cu cât călăreşti mai tare un om; cu atât are să facă mai puţin”. Am lucrat vineri până noaptea târziu, iar sâmbătă dimineaţa am fost sculaţi devreme. Pe la ora zece căpitanul i-a ordonat noului nostru ofiţer Russell, ce ajunsese să nu fie înghiţit de nimeni din echipaj, să pregătească barca cea mică pentru a-l duce la ţărm. John, suedezul, ajunsese de-acum în barcă şi o ţinea lângă navă, iar eu şi domnul Russell stăteam aproape de capacul magaziei mari, aşteptându-l pe căpitan, care coborâse în cală unde muncea echipajul, când, deodată, îl auzim

ridicând vocea, certând cu mare mânie pe cineva. Nu ştiam dacă e vorba de secund sau de vreun marinar de rând, iar după aceea am auzit zgomot de lovituri şi încăierare. Am alergat spre parapet şi i-am făcut semn lui John să urce sus, după care ne-am aplecat deasupra gurii de magazie. Cu toate că nu distingeam nimic înăuntru ne-am dat seama că tot căpitanul era călare pe situaţie, fiindcă îl auzeam strigând tare:

— Uite în ce hal eşti! Uite în ce hal eşti! Îmi mai răspunzi obraznic de acum în colo?

Nu primi niciun răspuns, dar se auzi o bufnitură şi iar încăierare, de parcă cel căzut ar fi încercat să se ridice.

— Mai bine ai sta liniştit, fiindcă al meu eşti! îi spuse căpitanul, după care mai întrebă o dată: Îmi mai răspunzi obraznic de acum încolo?

— Nu v-am răspuns niciodată obraznic, sir, făcu Sam, fiindcă acum i-am recunoscut vocea, deşi părea destul de istovită şi pe jumătate sugrumată.

— Nu asta te-am întrebat eu. O să mai fii obraznic cu mine vreodată?

— N-am fost niciodată, sir! îi răspunse Sam.

— Răspunde-mi la întrebare, or dacă nu te ţintuiesc pe punte şi pun să te biciuiască, fir-ar să fie!

— Nu-s sclav negru, îi răspunse Sam.

— Atunci am să-ţi arăt eu că eşti, îi urlă căpitanul. După care se apropie de gura magaziei, sări pe punte, îşi aruncă haina de pe el şi, suflecându-şi mânecile, îi strigă secundului:

— Domnule Amerzene, legaţi-l şi aduceţi-l sus, ţintuiţi-l pe punte. Vă arăt eu cine-i stăpân pe nava asta!

Echipajul şi ofiţerii îi urmară pe căpitan şi ieşiră pe gura magaziei, dar numai după ce căpitanul repetă de mei multe ori ordinul se îndură şi secundul să pună mâna pe Sam, care, de altfel, nu opuse nicio rezistenţă şi-l duse pe pasarelă.

— Şi de ce vreţi să-l biciuiţi pe omul acesta, sir? îl întrebă John, suedezul, pe căpitan.

Auzind una ca asta, căpitanul se repezi asupra lui John, dar ştiindu-l om iute şi hotărât, îi ordonă stevardului să aducă lanţurile, după care îi strigă domnului Russell să-l ajute, şi se îndreptă spre John.

— Lăsaţi-mă în pace, îi aruncă John. Nu mă opun să fiu pus în lanţuri. Nu-i nevoie să folosiţi forţa pentru asta.

Omul îşi întinse mâimile, căpitanul îi puse cătuşele şi-l porni spre puntea superioară, la pupa. În vremea asta Sam fu cetluit, cum se spune, adică fusese dus lângă şarturi şi legat cu mâinile de ele, după ce i se scosese haina şi fusese lăsat cu spatele gol. Căpitanul stătea la marginea dunetei, la numai câţiva paşi de el şi puţin mai sus, în aşa fel încât să-i vină la îndemână să-l lovească ; ţinea în mână o funie groasă, zdravănă. Ofiţerii se adunaseră în jurul lui, iar ceilalţi marinari stăteau grămadă pe puntea centrală. Când am văzut toate pregătirile astea am simţit că mi se face rău şi-mi vine să leşin, fiind în acelaşi timp şi mânios şi foarte tulburat. Un om, o fiinţă omenească, să fie legată şi biciuită ca o fiară! Un om alături de care trăisem atâta vreme, împreună cu care stătusem la masă, făcusem luni de zile carturi şi-l cunoşteam atât de bine! Şi, dacă prin mintea echipajului ar fi trecut gândul de a opune rezistenţă, ce ne-ar mai fi rămas de făcut? Dar nu era momentul să facem nimic. Doi oameni erau cetluiţi, iar în afară de mine şi de Stimson nu mai erau decât încă doi oameni şi un puşti de vreo zece, doisprezece ani. Eu şi Stimson n-am fi luat, în niciun caz, parte la revoltă, după cum bine ştiau oamenii. Iar de cealaltă parte, în afară de căpitan, mai erau trei ofiţeri, stevardul, agentul şi funcţionarul, iar cei de la cabine aveau şi arme. Dar, dacă nu punem la socoteală numărul, ce le rămânea marinarilor de făcut? Dacă se opun unui ordin, se cheamă că e revoltă, dacă reuşesc şi pun mâna

pe navă e piraterie. Dacă se predau în cele din urmă, atunci urmează a fi pedepsiți. Dacă nu se predau, ce se mai alege de viața lor? Când un marinar îl înfruntă pe comandant, atunci înfruntă legea, şi singura alternativă e nesupunerea sau pirateria. Indiferent cât de rău ar fi, marinarii ştiu că trebuie să îndure. Ştiu asta de când se angajează pe navă.

Făcând vânt funiei, şi aplecându-se pentru a-şi lua elan, căpitanul lovi spinarea bietului om. O dată, de două ori, de şase ori!

— O să-mi mai răspunzi obraznic vreodată?

Omul se chirci de durere, dar nu scoase o vorbă. Încă trei lovituri. Era prea mult! Omul îngăimă ceva, dar n-am reuşit să aud ce, după care încasă cât putu să ducă, apoi căpitanul dădu ordin să i se taie sfoara cu care fusese legat.

— Şi acum e rândul tău, spuse căpitanul îndreptân-du-se spre John, şi scoțându-i cătuşele.

Cum se văzu liber, John fugi spre prova la teugă.

— Aduceți-l pe omul acela la pupa, răcni căpitanul.

Al doilea secund, ce fusese alături de aceşti oameni în prima parte a călătoriei, rămase nemişcat pe puntea centrală, secundul porni încet spre prova, dar cel de-ai treilea ofițer, dornic să-şi arate zelul, se repezi spre teugă, sărind peste vinci, şi puse mina pe John. Dar John îi făcu vânt şi se descotorosi de el. Căpitanul aştepta pe dunetă, cu capul gol, cu ochii scăpărând de mânie, şi fața congestionată, vânturând funia şi strigându-le ofițerilor:

— Aduceți-l târâş la pupa. Puneți mâna pe el! îl fac eu băiat ascultător! etc., etc.

Secundul se îndreptă atunci la prova şi-i spuse încet lui John să se prezinte la pupa, iar acesta, văzând că orice rezistență era zadarnică, îl dădu de-o parte pe cel de-al treilea ofițer, care se dovedise un ticălos, şi spuse că se duce singur la pupa, că nu-i nevoie să-l târâie nimeni într-acolo. Se îndreptă spre

pasarelă şi îşi întinse singur mâinile. Dar, de îndată ce căpitanul se apucă să-l lege, umilința începu să-l îmboldească şi omul porni să se zbată. Însă secundul şi domnul Russell îl ținură şi îndată fu cetluit. După ce se văzu legat zdravăn, se întoarse spre căpitan, care-şi sufleca mânecile, pregătindu-se să-l lovească şi-l întrebă pentru ce voia să-l biciuiască.

— Am refuzat eu vreodată să-mi fac datoria? Aţi văzut dumneavoastră vreodată că mă codesc sau sunt nerespectuos, sau nu mă pricep să-mi fac datoria?

— Nu, îi răspunse căpitanul, nu de asta am să te biciuiesc. Te biciuiesc pentru că te-ai amestecat unde nu era treaba ta, pentru că pui întrebări.

— Pe nava asta nu poate nimeni pune o întrebare fără să fie biciuit?

— Nu, urlă căpitanul la el. La bordul acestei nave nimeni nu deschide gura în afară de mine.

Şi apoi începu să-i care la lovituri pe spinare, luându-şi vânt de fiecare dată ca să lovească mai zdravăn. Pe măsură ce lovea, furia îi creştea şi mai mult, dansa aproape pe punte, strigându-i în vreme ce mânuia funia:

— Dacă vrei să ştii de ce te biciuiesc, atunci uite că-ți spun. Fiindcă îmi place să te biciuiesc, fiindcă-mi place. Fiindcă aşa am eu poftă. Uite de aia!

Omul se zvârcolea sub fiecare lovitură, până când, nemaiputând îndura, îi scăpă un geamăt obişnuit mai ales la străini decât la noi:

— Ah, Isuse. Ah Isuse!

— Nu-l mai implora pe Isus, îi urlă căpitanul. El nu te poate ajuta în niciun chip. Imploră-l mai bine pe Frank Thompson! Lui să te rogi. Numai el te mai poate ajuta. Acum Isus nu te mai poate ajuta!

La aceste vorbe, pe care n-am să le uit niciodată, mi-a înghețat sângele în vine. Nu mai eram în stare să privesc scena

asta. Dezgustat, îngreţoşat, m-am întors cu spatele, m-am rezemat de balustradă şi m-am uitat la apă. Atunci m-am lăsat furat de gândurile care mi-au trecut iute prin minte, nici nu ştiu cum: situaţia în care ne aflam, o dorinţă nemăsurată de a-l vedea pe căpitan pedepsit pentru toate astea atunci când ne vom întoarce acasă. Dar pleznetul loviturilor, vaietele bietului om m-au readus din nou la realitate. În cele din urmă, loviturile au încetat şi, întorcându-mă, am văzut că secundul, la un semn al căpitanului, tăiase legăturile omului. Chircit aproape în două de durere, bietul marinar se îndreptă încet spre prova şi coborî în teugă. Toţi ceilalţi rămaseră nemişcaţi la locurile lor, în vreme ce căpitanul, năduşind de mânie, porni să bată duneta şi, de fiecare dată când se întorcea, ne striga:

— Aţi priceput unde vă aflaţi! Aţi priceput că vă am în mână şi ştiţi ce vă aşteaptă! N-aţi ştiut cu cine aveţi de-a face! M-aţi judecat greşit! Ei bine, acum mă cunoaşteţi! Vă fac eu să vă supuneţi, pe toţi am să vă fac, or am să vă biciuiesc pe toţi şi pe cei de la prova şi pe cei de la pupa, până la ultimul om. Aveţi un stăpân! Da, un stăpân de negri, de sclavi negri! Şi să văd eu cine-mi mai spune mie că el nu-i sclav negru!

În chipul acesta şi cu multe alte cuvinte asemănătoare, cântărite la fel ca să ne îngenuncheze şi să înlăture orice nesupunere pe viitor, ne delecta vreme de zece minute, după care dispăru în cabină.

Curând după aceea, John se arătă pe punte, cu spinarea goală, plină de dungi şi vânătăi în toate sensurile, cumplit de umflată, şi-i ceru stevardului să-i spună căpitanului să-i dea nişte pomadă sau alifie să se ungă.

— Nu, strigă căpitanul care-l auzise din cabină. Spune-i să-şi pună cămaşa pe el. O să-i prindă cel mai bine, şi să mă ducă la ţărm cu barca. Nimeni n-are dreptul să ridice capul la bordul acestei nave.

După care, îl chemă pe domnul Russell şi-i ordonă să-i ia pe cei doi pedepsiți şi încă doi oameni şi să-l ducă la țărm. Eu am fost unul din ultimii doi. Cei pedepsiți abia de erau în stare să-şi încovoaie spinarea, în vreme ce căpitanul le striga să-i dea bătaie, dar, văzând că se străduiau cât puteau, i-a lăsat în cele din urmă în pace. Agentul stătea la pupa. Tot timpul cât am vâslit – nu ştiu dacă printr-un fel de înțelegere tacită sau nu – nimeni n-a scos o vorbă. Am debarcat, căpitanul, agentul şi ofițerul s-au dus la clădirea de acolo, iar noi am rămas cu barca. Eu şi cel care venise cu mine am stat lângă barcă, în timp ce John şi Sam s-au îndepărtat încet şi s-au aşezat pe nişte stânci. O vreme au stat de vorbă, dar, în cele din urmă, s-au despărțit, rămânând fiecare singur. John îmi trezea nişte temeri. Era străin şi destul de nestăpânit la suferință. Avea şi cuțit la el, iar căpitanul urma să se întoarcă singur la barcă. Dar nu s-a întâmplat nimic şi ne-am întors în linişte la bord. Căpitanul era probabil înarmat şi, dacă vreunul dintre ei ar fi ridicat mâna împotriva lui, nu le mai rămânea de ales decât fuga, şansa de a muri de foame în pădurile Californiei, ori de a fi prinşi de soldați sau indieni, care, pentru o recompensă de douăzeci de dolari, ar fi pornit cu toții pe urmele lor.

După ce ne-am terminat treaba pe ziua aceea, am coborât în teugă şi am luat o masă destul de frugală. Nimeni n-a scos o vorbă. Era sâmbătă noaptea, dar nu se auzi niciun crâmpei de cântec, nici despre iubite, nici despre neveste. Domnea o atmosferă mohorâtă. Cei doi oameni zăceau în cuşetele lor, gemând de durere. Ne-am culcat cu toții, dar de mine nu s-a prins somnul. Câte un zgomot, ce venea dinspre paturile celor doi, îmi arăta că nu dormeau, fiindcă nici nu puteau să stea prea mult într-o singură poziție: lampa chioară îşi arunca, legănându-se, lumina tremurătoare asupra acelui cavou întunecat în care ne duceam traiul, şi prin minte-mi treceau o mulțime de gânduri şi hotărâri. Nu mă temeam cu adevărat de

ameninţările căpitanului, pentru că n-avea de ce să mă pedepsească, dar cumpăneam situaţia în care ne aflam, mă gândeam la soarta de a trăi sub ameninţarea tiraniei instaurate de un individ nestăpânit, bezmetic, la coclaurii pe care ne aflam, la lungimea călătoriei, la nesiguranţa întoarcerii în Statele Unite, şi la eventualitatea de a face dreptate şi a da satisfacţie acestor oameni sărmani când vom ajunge acasă. Am jurat atunci ca, de-mi va da Dumnezeu posibilitatea, să fac ceva pentru a corecta nedreptăţile şi a uşura suferinţele acestei tagme de fiinţe alături de care am îndurat atât de multă vreme.

A doua zi era duminică. Am lucrat ca de obicei, am spălat punţile etc, până la micul dejun. După-masă, l-am dus pe căpitan la mal, unde am găsit nişte piei de vită aduse în cursul nopţii. Mi-a spus să rămân la ţărm şi să le păzesc, adăugind că barca va veni să mă ia înainte de lăsarea nopţii. Am rămas singur şi am avut parte de o zi liniştită pe colină, apoi am luat masa cu cei trei oameni de la şandramaua aceea mică. Din nefericire, nu aveau nicio carte la ei şi, după ce-am mai stat o vreme de vorbă cu ei, m-am mai plimbat, dar, în cele din urmă, m-am plictisit fără nimic de făcut. Micul nostru bric, casa noastră în care am îndurat atâtea greutăţi şi suferinţe, stătea la ancoră în larg, departe, încât abia îl mai zăreai şi, pe întinderea imensului golf, nu se vedea decât o insuliţă mohorâtă, abruptă, de formă conică, cu un sol argilos, fără urmă de vegetaţie pe ea, dar care păstra totuşi o melancolică amintire, deoarece pe culmea ei erau înmormântate rămăşiţele unui englez, comandant al unei mici nave comerciale, mort în vreme ce se afla cu nava în acest port. Pentru mine era un loc solemn şi impresionant. Se înălţa solitar în mijlocul singurătăţii, iar acolo zăcea îngropat un om la fel de singur, rămas fără prieteni. Dacă ar fi fost un simplu mormânt n-ar fi însemnat nimic. Dar singuraticele rămăşiţe pământeşti se potriveau cu aerul singuratic ce dăinuia asupra tuturor celor

din jur. A fost unicul loc din California care a trezit în mine un sentiment poetic. Omul murise departe de casă, fără un prieten lângă el, şi încă de otravă, după cum se bănuia, dar nimeni n-a cercetat faptul, şi a fost înmormântat fără niciun ritual. Secundul – după câte mi s-a spus – bucuros să nu-i mai stea omul în cale, s-a grăbit să-l urce pe colină şi apoi să-l vadă în pământ, fără să spună un cuvânt şi fără o rugăciune.

Spre seară, am început să mă uit tot mai nerăbdător să văd barca venind, dar n-a apărut decât în amurg, când am văzut pe apă un punctişor, iar când s-a mai apropiat, am desluşit barca cea mică, în care era şi căpitanul. Deci pieile nu aveau să fie luate la bord. Căpitanul sui colina însoţit de un marinar care-mi aduse jacheta scurtă şi o pătură. Arăta destul de încruntat, m-a întrebat dacă am avut destul de mâncare, mi-a spus să-mi clădesc un adăpost din piei, ca să-mi ţină cald, întrucât aveam să dorm alături de ele pentru a le păzi. Am prins un moment şi am schimbat vreo două vorbe cu cel care mi-a adus jacheta.

— Ce se mai aude la bord? l-am întrebat eu.

— Destul de prost, îmi răspunse el. Treabă din greu şi nicio vorbă ca lumea.

— Cum? m-am mirat eu. Aţi muncit toată ziua?

— Da. Nu mai avem noi parte de duminici. În cală am mutat totul din loc, de la prova la pupa şi de la chilă la punte.

M-am dus la magazie ca să iau masa. Am mâncat nişte fasole – hrana de toate zilele în California, care, atunci când e bine gătită, e cea mai grozavă fasole din lume –, cafea din grâu prăjit şi pâine marinărească. După-masă, cei trei indivizi s-au aşezat sub lumânarea de seu, cu o pereche de cărţi jegoase spaniole în mână şi s-au apucat de jocul lor favorit *trenta y uno*[6], un fel de versiune spaniolă a licitaţiei. I-am lăsat în plata

[6] Treizeci şi unu – joc de cărţi.

domnului şi m-am dus să-mi fac culcuş în grămada de piei. Era de-acum întuneric, nava nu se mai vedea şi, pe mile întregi, nu mai era suflet de om în afară de cei trei indivizi. Coyoţii – nişte animale care, ca înfăţişare, sunt undeva între vulpe şi lup – se puseseră pe nişte lătrături ascuţite, repezite, după cum li-i felul, iar două cucuvele, pripăşite pe nişte depărtate promontorii, ce intrau adânc în golf, de o parte şi de alta a colinei unde mă aflam eu îşi lansau, pe rând, lugubrele lor note. Mai auzisem aceste chemări noaptea şi înainte, dar nu mi-am dat seama ale cui erau, până când unul dintre cei trei veni să vadă cum m-am instalat şi mi-a spus că bufniţele făceau aşa. Când auzi noaptea doar glasul acela voalat de depărtare, îţi sună în urechi pline de melancolie şi de rele prevestiri. Şi aproape toată noaptea au ţinut-o tot aşa, răspunzându-şi una alteia, rar, la intervale regulate. Mai scăpăm de obsesia lor când se porneau şi coyoţii cei gălăgioşi, ce se furişau până în apropierea culcuşului meu, şi nu se poate spune că erau nişte vecini prea plăcuţi. A doua zi dimineaţă, barca cea mare se arătă încă înaintea zorilor la ţărm şi începu încărcarea pieilor.

Am rămas la ancoră la San Pedro vreo săptămână, ocupaţi cu transportul pieilor şi alte treburi ce intraseră în rutina noastră zilnică. Eu am mai rămas o zi pe colină, păzind piei şi mărfuri, dar, de data asta, am reuşit să găsesc aruncat într-un colţ al magaziei o parte din volumul lui Scott Piratul, însă, cum îi lipseau pagini, m-a lăsat baltă într-unui din cele mai pasionante momente. Aşa că am intrat în discuţie cu proaspetele mele cunoştinţe de la ţărm şi am aflat o mulţime de lucruri despre ţinut, obiceiurile sale, despre porturi etc. Mi-au spus că atunci când se pornesc furtunile de sud-est, portul de aici era mai nenorocit decât cel de la Santa Barbara. Linia ţărmului fiind cu un cart jumătate mai deschisă pe direcţia acestor vânturi şi fiind şi golful mai puţin adânc, deferlanţii se

spărgeau mult mai în larg, cam unde stăteam noi la ancoră. Furtuna, care ne-a făcut să fugim în larg la Santa Barbara, fusese aici atât de puternică încât tot golful, până la o leghe de țărm, era numai spumă de brizanți, iar valurile se ridicau atât de mari că treceau într-adevăr peste Insula Mortului. *Lagoda* se afla la ancoră şi fugise la prima alarmă, dar cu atâta grabă, că fusese nevoită să lase barca cea mare la geamandură. Barca a tot săltat trăgând de geamandură, ridicându-se cu prova aproape perpendicular. Oamenii mi-au spus că s-au uitat la ea şi au văzut-o până la lăsarea întunericului când şi-a rupt barbeta şi a pornit-o călare pe valuri până a fost aruncată la țărm.

La bordul navei *Pilgrim* totul se desfăşura normal, fiecare încercând să facă treburile să meargă cit mai bine, dar era evident că nu mai putea fi vorba de bucurie în această călătorie. Se citau, din când în când, proverbe de genul „am pornit pe un drum fără întoarcere" sau „fiecare om cu soarta lui", dar nimeni nu pomenea vreodată de sfârşitul probabil al călătoriei sau de Boston, sau de alte treburi din astea, iar dacă, totuşi, vreunul amintea de ele se alegea cu o replică mohorâtă din partea vreunui tovarăş : „Boston zici? Să mulțumeşti stelei tale norocoase dacă mai vezi tu vreodată Bostonul. Mai bine să-ți tăbăceşti spinarea, să-ți păzeşti capul, să-ți potcoveşti picioarele şi pregăteşte-te să ancorezi în California pe viață". Sau alte vorbe de felul acesta: „O să ajungi la Boston după ce-o să ți se ducă tot părul de pe creştet de atâta cărat de piei, iar în loc de leafă o să te alegi cu nişte boarfe şi n-ai să ai parale să-ți cumperi nici măcar o perucă".

La teugă doar rareori mai amintea cineva de povestea cu biciuirea. Dacă cuiva îi venea chef să pomenească de treaba asta, ceilalți, cu o delicatețe la care nu mă aşteptam din partea unor astfel de oameni, îl opreau pe dată sau schimbau vorba. Dar cei doi care avuseseră parte de pedeapsă vădeau unul față

de celălalt un respect demn de admirație, cum nu întâlneşti nici chiar în cele mai elevate medii umane. Sam ştia că John avusese de pătimit numai din cauza sa şi, ori de câte ori pomenea de întâmplare, spunea că n-ar fi fost nimic dacă ar fi fost biciuit numai el, dar nu-l putea vedea pe celălalt fără să-şi aducă aminte că el fusese pricina umilinței ce se abătuse asupra capului lui. În vreme ce John nu lăsa, nici prin vorbă, nici prin faptă, să se înțeleagă că îşi amintea ce pătimise deoarece încercase să-şi salveze tovarăşul. Dar niciunul nu ținea secret faptul că Bill danezul şi Foster ar fi putut să le vină în ajutor, dar nu se aşteptau la acelaşi lucru din partea lui Stimson sau a mea. Deşi ne arătam simpatia față de suferințele lor şi indignarea față de brutalitatea căpitanului, nu eram deloc siguri că numai una dintre părți era de vină pentru stârnirea acestor dificultăți, şi ne feream să ne angajăm de

partea lor, promiţându-le doar să-i ajutăm după ce vom ajunge acasă[7].

După ce-am umplut toate încăperile de rezervă cu piei, am virat ancora şi ne-am îndreptat spre San Diego. Niciodată nu se vede mai bine starea de spirit a echipajului decât în timpul manevrelor de plecare a navei. Atunci când se munceşte cu tragere de inimă, marinarii sunt ca nişte pisici în arboradă,

---

[7] Din cauza schimbării navelor, care a avut loc la vremea aceea, căpitanul Thompson a sosit la Boston cu vreun an înaintea lui Pilgrlm, după care a plecat în altă călătorie, aşa că aceşti oameni nu au mai putut da ochii cu el. Curând după publicarea primei ediţii a acestei cărţi, în 1841, am primit o scrisoare de la Stimson, datată în Detroit, Michigan, unde se apucase din nou de afaceri. Dau mai jos un fragment din scrisoare: „În ceea ce priveşte scena cu biciuirea, socot că ai relatat-o cât se poate de corect şi, dacă ar fi să ţi se reproşeze ceva, e faptul că ai fost prea indulgent faţă de purtarea brutală şi laşă a căpitanului Thompson. Deoarece eram în cală când s-a stârnit ciorovăiala, am să-ţi relatez povestea atât cât îmi mai aduc eu aminte. Noi munceam în cala prova, trăgând mărfurile la gura magaziei, pentru a ajunge la ele trebuia să mutăm stivele cu piei dinspre prova spre pupa. După ce-am mutat o parte, am ajuns, în cele din urmă, la lăzi şi am încercat să le scoatem, fără să mai dăm deoparte pieile. În timp ce se îndeletnicea cu treaba asta, Sam s-a rănit întâmplător la mână, ca de obicei, a început să înjure şi nu-şi cruţa deloc sudalmele. Sunt convins că nu ştia că în momentele acelea căpitanul Thompson era atât de aproape de el. Căpitanul l-a întrebat, fără prea multă politeţe, ce s-a întâmplat. Sam, cum era şi bâlbâit, n-a fost în stare să-i răspundă pe dată, deşi se străduia ; în cele din urmă, i-a răspuns aşa cum i-ar fi răspuns oricare altul în astfel de împrejurări, dar totuşi cred că nu cu intenţia de a fi obraznic. Fiind stârnit, şi cum mâna rănită îl durea, probabil că a răspuns mai morocănos sau obraznic. Aşa a început scena pe care ai redat-o atât de bine şi care mie mi se pare a fi o relatare exactă, fără nicio exagerare a întregii întâmplări”.

velele sunt slobozite într-o clipă, fiecare se opinteşte din răsputeri în cavila de matisit şi vinciul începe să se rotească vioi, însoţit de îndemnuri puternice: „Trageţi! Trageţi! Trageţi cu inimă!”, iar corul celorlalţi ţine isonul – „Cu inimă, băieţi!” – în vreme ce caponează ancora. Însă de data asta la noi totul mergea greoi. Nimeni nu s-a suit în arboradă cu entuziasm, iar lanţul ancorei venea şi el cu greu să se înfăşoare pe vinci. Secundul, care se afla lângă babale, îşi consumase şi el toată retorica oficială şi nu făcea decât să strige: „Viraţi mai cu viaţă! Mai mult suflet, băieţi! Vira ancora! Vira la cabestan!” etc, etc, dar nu ajuta la nimic. Nimeni nu-şi rupea şalele şi nici cavila, opintindu-se la treabă. Şi când palancul de capon veni lângă bordaj, a pus mâna tot echipajul, ba şi bucătarul şi stevardul, ca să fixeze ancora la nară ; dar în loc să se audă înviorătorul îndemn: „Cu inimă, băieţi”, când îşi unesc glasurile toţi oamenii echipajului, noi am tras poticnit, îndelung, în tăcere, şi ancora a venit foarte încet la locul ei. Bine se zice că un cântec face cât zece oameni. Secundul ne-a spus: „Haideţi, daţi-i drumul la *Cu inimă, băieţi*”, dar noi nu mai aveam vioiciune şi am încheiat treaba fără a da glas cântecului. Căpitanul bătea duneta, dar nu scoase o vorbă. Trebuie să fi simţit şi el schimbarea atitudinii echipajului, dar nu avea de ce se lega în mod oficial.

Am navigat încet în josul coastei, mânaţi de un vânt uşor, dar prielnic, ţinându-ne foarte aproape de ţărm, şi am zărit clădirile altor două misiuni catolice, aratând ca nişte calupuri mari de ghips, albind în depărtare. Una dintre ele, aşezată pe culmea unei coline înalte, era San Juan Capistrano, în apropierea căreia, vara, uneori, ancorau corăbii ca să încarce piei. A doua zi în amurg, drept înaintea noastră, apăru un promontoriu mare, împădurit în spatele căruia se afla micul port San Diego. Toată noaptea am rămas în largul acestui promontoriu, prinşi de un calm desăvârşit, dar a doua zi,

sâmbătă, 14 martie, având parte de o briză bună, am dublat capul şi, făcând volta în vânt, am ajuns chiar în faţa portului, care e de fapt gura unui mic râu. Toţi eram nerăbdători să aruncăm o privire asupra acestor locuri necunoscute. Portul era protejat dinspre nord şi vest de un lanţ de înălţimi care porneau de pe promontoriul ce rămăsese în bordul babord, aşa cum intram noi în port, şi continua spre interiorul ţinutului, cât vedeai cu ochii. De cealaltă parte era o zonă mai joasă, acoperită de vegetaţie, dar fără copaci. Intrarea e atât de îngustă încât nu îngăduie decât trecerea unei singure nave, curentul curge iute, iar canalul duce atât de aproape pe lângă un pinten de stâncă încât acesta păru să atingă coca navei. Nu se vedea niciun fel de oraş, dar pe ţărmul cu nisip fin – în dreptul căruia la nicio lungime de cablu erau ancorate trei nave – se vedeau patru construcţii mari, clădite din scânduri negeluite, arătând cam ca nişte hambare în care se păstrează gheaţa pe malul lacurilor de lângă Boston ; în jurul lor se ridicau grămezi de piei, în vreme ce pe uşi intrau şi ieşeau nişte indivizi cu cămăşi roşii şi pălării mari din pai. Erau depozitele de piei. Dintre navele aflate la ancoră, una era vechea noastră cunoştinţă *Loriotte*, bondoacă, stângace, o mică brigantină. Alta, cu etrava ascuţită, catarge înclinate, vopsită şi cătrănită proaspăt, strălucind de-ţi lua ochii în lumina crudă a dimineţii, cu un pavilion roşu ca sângele şi crucea Sfântului Gheorghe la pic era frumoasa *Ayacucho*. Cea de-a treia era o navă mare, cu arboretele zburătorului şi velele necoborâte, arătând obosită şi îmbătrânită, cum pot obosi şi îmbătrâni numai doi ani de cărăuşie de piei. Era *Lagoda*. Pe când ne apropiam, împinşi iute de curent, am pregătit lanţul şi am strâns velele zburător.

— Funda ancora! ordonă căpitanul.

Dar, fie că am lăsat prea puţin lanţ în faţa vinciului, fie că s-a încurcat, ori că mergeam prea repede, ancora n-a prins.

— Filați lanțul! urlă căpitanul.

Şi am dat drumul la lanț, dar n-a mai folosit la nimic. Până să fundarisim şi cealaltă ancoră, am derivat lateral şi ne-am izbit de *Lagoda*. Echipajul de pe cealaltă navă era la micul dejun în teugă, şi bucătarul, văzând că venim peste ei, a dat buzna afară din bucătărie şi i-a alertat pe ofițeri şi pe oameni.

Din fericire, nu s-a întâmplat nicio stricăciune mai mare. Bastonul bompresului ei se strecură printre catargul mare şi trinchetul nostru, măturându-ne o parte din greement şi rupând balustrada, dar şi-a pierdut şi ea martingala. În felul ăsta însă ne-am oprit, iar când ceilalți au mai filat lanțul ancorei lor, ne-am desprins de ei şi am fundarisit şi cealaltă ancoră. Dar şi de data asta am avut acelaşi ghinion, fiindcă, înainte ca să prindă cineva de veste, noi derivam de-acum spre *Loriotte*. Căpitanul îşi slobozi rapid şi cu furie comenzile, virând la maximum gabierii, mascând şi iar orientând velele în vânt, în speranța că ancorele vor prinde sau se vor degaja cu totul. Dar totul a fost în zadar, aşa că, în cele din urmă, căpitanul se aşează pe balustradă luând lucrurile în glumă şi-i strigă căpitanului Nye că vine să-i facă o vizită. Aşa că am derivat ajungind drept peste *Loriotte*, care veni cu prova babord peste cartierul nostru tribord, smulgând o parte din balustrada respectivă, rupându-şi tangonetul babord şi unul sau doi pontili. L-am văzut pe arătosul marinar Jackson pe teugă, trudind împreună cu băştinaşii să se elibereze de noi. După ce au filat lanțul, ne-am desprins, dar ancorele noastre s-au încurcat cu ale lor. Am trecut la vinci şi am tras, am tras, dar degeaba. Uneori reuşeam să recuperăm puțin lanț, dar o opintire mai zdravănă a navei ni-l lua înapoi. Acum începusem să derivăm spre *Ayacucho*, când am văzut că barca navei se îndreaptă spre noi şi ni-l aduce pe căpitanul Wilson la bord. Era un ins scund, energic, bine clădit, de vreo cincizeci de ani. Având vreo douăzeci de ani mai mult decât căpitanul nostru,

fiind în plus şi un marinar desăvârşit, nu s-a sfiit să-şi ofere sfatul, şi, încet, încet, a ajuns să preia comanda pe nava noastră. Ne ordonă când să tragem, când să blocăm vinciul, să ridicăm şi să strângem focul şi randa de furtună, după cum socotea el că e mai bine. Căpitanul nostru mai dădu şi el câteva ordine, dar, de obicei, Wilson le contramanda spunând pe un ton părintesc, degajat: „Şi, cum, căpitane Thompson, doar nu vrei să ridici focul acum", sau „Nu e încă vremea să vireze lanțul", aşa că până la urmă căpitanul nostru se lăsă păgubaş. Noi nu aveam niciun motiv să ne plângem de situația asta, pentru că Wilson era un om cumsecade şi avea un fel plăcut de a vorbi, care te încuraja, încât totul mergea strună. După vreo două, sau trei ceasuri de trudă continuă la vinci, virând şi opintindu-ne cu toată puterea, am reuşit să scoatem o ancoră, de care se agățase şi ancora cea mică de prova de pe *Loriotte*. După ce-am degajat-o pe asta, i-am dat drumul, şi ne-am mai pus ordine în prova, am ridicat şi cealaltă ancoră care derapase prin jumătate de port.

— Acum, ne spuse Wilson, am să vă găsesc eu un loc bun de ancorare.

Punându-ne să ridicăm velele zburător, ne duse mai departe şi am ancorat cu mare eleganță, drept în fața magaziei de piei pe care urma s-o folosim noi. După treaba asta îşi luă la revedere, în vreme ce noi strângeam velele şi ne duceam la masă, lucru binevenit, pentru că muncisem pe rupte şi nu mâncasem nimic de la prânz, din ziua precedentă, iar acum era aproape douăsprezece. După acest mic dejun, până noaptea am muncit, coborând bărcile şi legând nava la geamandură. După masa de seară, doi dintre noi l-am dus pe căpitan cu barca la *Lagoda*. Când ajunse lângă navă, el îşi anunță sosirea, iar secundul, de pe pasarelă, îi strigă prin gura tambuchiului căpitanului Bradshaw.

— Sir, vine căpitanul Thompson la bord!

— A adus şi bricul cu el? se interesă bătrânul tăbăcit de mare, pe un glas care se auzi şi la prova şi la pupa.

Incidentul îl deranja destul de mult pe căpitanul nostru, şi gluma deveni vorbă curentă printre noi, ba chiar şi pe toată coasta cât a mai durat călătoria. Căpitanul nostru a coborât în cabină, iar noi ne-am dus la prova, am băgat capul în teugă şi i-am găsit pe oameni la masă.

— Haideți încoace, matrozi, haideți! ne invitară ei, îndată ce ne zăriră.

Am coborât şi ne-am trezit într-o teugă înaltă, spaţioasă, bine luminată, cu un echipaj de doisprezece, paisprezece oameni care mâncau din gamelele şi cratiţele lor, beau ceai, trăncăneau şi râdeau, toţi degajaţi şi stăpâni pe ei, de parcă toată lumea era a lor. Atmosfera trăda confort şi dragoste de viaţă, faţă de teuga noastră întunecată şi înghesuită, şi faţă de echipajul atât de redus şi nemulţumit al bricului. Era sâmbătă seara, oamenii îşi terminaseră lucrul pe săptămâna respectivă şi, fiind ancoraţi bine, nu mai aveau nimic de făcut până luni dimineaţa. După doi ani de muncă grea de-a lungul coastei, văzuseră toată California şi tot ce are ea mai nenorocit. Acum încărcaseră, aranjaseră în cală aproape, toată încărcătura şi, în vreo săptămâna sau două, sperau să se îndrepte spre Boston.

Am petrecut o oră sau chiar mai bine cu ei, discutând despre California, până când veni ordinul „Cei de pe *Pilgrim*, valea!” şi am ajuns iar pe bricul nostru. Cei de: pe *Lagoda* erau o echipă de oameni încercaţi şi inteligenţi, puţin cam sălbăticiţi şi cu hainele vechi şi peticite după atâta vreme de stat în California. Toţi erau marinari cu experienţă, între douăzeci şi treizeci şi cinci, patruzeci de ani. Ne-au întrebat şi ei despre nava noastră, despre obiceiurile de la bord etc, şi nu mică le-a fost mirarea auzind de povestea cu biciuirea. Ne-au spus că de-a lungul coastei se iscau adesea neînţelegeri şi, uneori, câte o

bătaie sau încăierare în regulă, dar nu mai pomeniseră vreodată ca un marinar să fie cetluit şi biciuit. „Vulturul cu aripile întinse” – pedeapsa prin ţintuire pe punte – era o specie nouă de pasăre în California.

Ne spuneau că, la San Diego, echipajele aveau întotdeauna ziua de duminică liberă, atât cei de la bordul navelor cât şi cei de la magazii, mulţi dintre ei mergând şi în permisie în oraş. Tot de la ei am aflat o mulţime de lucruri despre tăbăcitul şi depozitarea pieilor, iar ei se arătau cât se poate de nerăbdători să afle ultimele noutăţi (vechi de şapte luni) din Boston. Una dintre primele lor întrebări a fost despre părintele Taylor, preotul marinarilor din Baston. După care au urmat obişnuitele discuţii, întrebări, poveşti şi glume care se aud în teuga navelor şi care, la urma urmelor, nu sunt cu nimic mai vătămătoare, deşi mai neşlefuite şi mai din topor, decât cele pe care s-ar putea să le auziţi de la nişte gentlemani bine îmbrăcaţi, adunaţi în jurul meselor de acasă.

XVI
ZI DE PERMISIE LA ŢĂRM

A doua zi, duminică, după ce-am curăţat, am spălat punţile şi am luat masa, secundul veni la teugă anunţându-ne că unul din carturi are permisiunea să coboare la ţărm. Am tras la sorţi, şi s-a nimerit să iasă cartul tribord, în care mă număram şi eu. Într-o secundă nu se mai vedeau decât pregătiri în acest scop. Intrară în funcţiune căldările de apă dulce, treabă îngăduită în port, şi săpunurile, apărură hainele de oraş care începuseră să fie periate frumos, pantofii de lac, legătorile de gât, pălăriile treceau prin revizia generală, se împrumutau de la unul la altul, aşa că, în cele din urmă, fiecare se dichisi cu ce era mai de soi. S-a dat ordin să se pună la apă o barcă pentru a-i duce la ţărm pe cei în permisie, noi ne-am aşezat

frumos la pupa, cu nişte măreţe aere de pasageri care şi-au plătit drumul şi, după ce-am sărit pe plajă, ne-am îndreptat spre oraşul care se afla la vreo trei mile depărtare.

E păcat că pe navele comerciale nu se organizează şi altfel ziua asta liberă. Atunci când se află în port, echipajele lucrează toată săptămâna şi singura zi îngăduită odihnei sau distracţiei e duminica, iar dacă nu apucă să coboare la ţărm în ziua asta atunci nu mai au când. Am auzit de unii căpitani mai habotnici care sâmbăta, după ora douăsprezece, le dădeau liber oamenilor. E un program bun atunci când comandanţii lasă la dispoziţia echipajului atât de mult timp. Dar mai ales tinerilor marinari, crescuţi în cultul acestei zile, li se pare foarte păcătoasă tentaţia puternică a unora de a încălca acest caracter sacru al duminicii. Dar, aşa cum stau lucrurile, e greu de crezut că, după un lung şi greu voiaj, vreun echipaj va refuza să profite de ocazia de a scăpa câteva ceasuri de truda şi restricţiile de la bord şi nu va profita pentru a mai păşi pe pământ şi a vedea lumea, oamenii, numai pentru că e duminică. Marinarii nu vor avea niciodată nimic împotrivă să mai scape şi ei de infern în ziua asta de sărbătoare.

N-am să uit niciodată plăcuta senzaţie de a zburda liber pe coclauri, ascultând păsările cum cântă în jurul meu, de a mă simţi departe de universul închis, munca şi regulamentul de la bord, de a fi chiar şi numai pentru o zi din nou stăpânul meu. Libertatea marinarului nu ţine decât o singură zi, dar, atâta vreme cât durează, e o deplină libertate. Nu-l mai supraveghează nimeni, poate face ce pofteşte şi se poate duce unde are el chef. Trebuie să spun, cu toată sinceritatea, că ziua asta mi-a îngăduit să înţeleg pentru prima oară în viaţă sensul cuvintelor: bucuria libertăţii. Era şi Stimson cu mine şi, întorcând spatele navei, am pornit-o agale, sporovăind despre fericirea de a fi iarăşi stăpâni pe propria noastră soartă, despre vremurile de altădată pe când eram cu desăvârşire liberi, în

mijlocul prietenilor noştri din America, despre perspectiva întoarcerii şi ne făceam planuri încotro să ne îndreptăm şi ce să facem după ce ne vom vedea ajunşi acasă. Era minunat cum viitorul ni se lumina, şi cât de scurtă şi suportabilă ni se părea acum călătoria în această nouă lumină. Lucrurile arătau acum cu totul altfel decât atunci când le dezbăteam noi în teuga întunecoasă, în noaptea de după supliciul biciuirii, la San Pedro. Dar nu e chiar cel mai neînsemnat câştig faptul că, îngăduind din când în când marinarilor să se bucure de o astfel de permisie, li se insuflă o nouă poftă de viaţă, care îi face să se simtă mai veseli şi mai independenţi şi, treptat, asta îi determină să vadă şi faţa plăcută a lucrurilor, cel puţin pentru o vreme. Eu şi Stimson ne-am hotărât să fim cât mai mult împreună, deşi ştiam că nu se făcea să ne îndepărtăm de tovarăşii noştri de navă, mai ales că ei ştiau că, prin naştere şi educaţie, aparţineam altei lumi şi erau deja puţin cam neîncrezători, gândindu-se că îndată ce vom ajunge la ţărm aveam să ne dăm aere de gentlemani şi ne vom ruşina de tovărăşia lor, treabă pe care marinarul nu o înghite. După ce s-a încheiat călătoria n-ai decât să te porţi cum vrei, dar atâta vreme cât faci parte din aceeaşi navă, trebuie să fii tovarăş cu el şi pe ţărm, altfel nu-ţi va fi nici el tovarăş îndată ce se va întoarce la bord. Am fost prevenit de treaba asta înainte de a porni pe mare, drept care nu mi-am luat ţoale dichisite cu mine, fiind îmbrăcat la fel ca toţi ceilalţi, cu nişte pantaloni albi de doc, haină albastră şi pălărie de pai, ceea ce mă împiedica să-mi aleg o tovărăşie mai de soi, şi nerătându-mă înclinat să mă feresc de ei, am reuşit să le înlătur toate bănuielile. Echipajul nostru s-a amestecat cu cele aparţinând altor nave şi, aşa cum e firea marinarului, am cotit-o către prima crâşmă. Era o coşmelie mică din chirpici, doar cu o singură încăpere, unde se găseau băuturi, mercerie, mirodenii, încălţăminte, pâine, fructe, şi tot ce se poate găsi în California.

Cârciuma era ţinută de un iancheu, un individ chior, venit de la Fall River pe coasta Pacificului, cu o balenieră, pe care o părăsi în Insulele Sandwich, ca apoi să se îndrepte spre California unde puse pe roate o *pulperia*. Eu şi Stimson ne-am ţinut în siajul tovarăşilor noştri de navă, ştiind că refuzul de a bea cu ei însemna cel mai mare afront, dar hotărâţi s-o ştergem la prima ocazie. E un obicei universal recunoscut ca fiecare marinar pe rând să dea de băut celorlalţi, obligându-i pe toţi cei prezenţi, chiar şi pe patronul localului, să servească un păhărel. Când am intrat prima oară în cârciumă, se stârnise un fel de dispută între echipajul navei noastre şi ceilalţi marinari, toţi certându-se care să înceapă trataţia, noii veniţi în California sau cei mai vechi ; dar cum lucrurile s-au rezolvat în favoarea celor din urmă, fiecare membru al celorlalte echipaje începu să dea de băut pe rând ; de faţă erau o mulţime, punându-i la socoteală şi pe „musafiri" – adică din cei veniţi intâmplător pentru că ştiau ei ce avea să se întâmple şi voiau să profite de ospitalitatea marinarului –, paharul de băutură era un real, cam doisprezece cenţi jumătate, aşa că e lesne de închipuit că trataţia făcea o gaură destul de mere în bugetul fiecăruia. Veni şi rândul echipajului nostru, iar eu şi Stimson, cum eram foarte dornici de a scăpa o dată, am ieşit în faţă solicitând paharele cu băutură, dar am descoperit deîndată că exista o rânduială şi aici, cei mai bătrâni având întâietatea trataţiei, fiindcă marinarii tăbăciţi nu suferă să vadă că le-o iau înainte doi mucoşi. Şi *bon gré*, *mal gré*, a trebuit să ne aşteptăm rândul, temându-ne, pe de-o parte, că n-o să mai găsim cai de închiriat, iar pe de alta, să nu apucăm să bem prea mult, fiindcă trebuia să-ţi goleşti de fiecare dată paharul, iar dacă acceptai cinstea unuia şi refuzai pe a altuia era mare insultă.

După ce ne-a venit şi nouă rândul şi ne-am achitat de toate obligaţiile, am şters-o frumuşel afară şi am început să ne

strecurăm printre case, căutând să facem rost de nişte cai ca să ne plimbăm şi să vedem ţinutul. La început n-am prea avut succes, şi la toate întrebările noastre n-am putut scoate de la indivizii aceia indolenţi decât un *Quien sabe* ? (Cine ştie?), obişnuitul răspuns pe care-l dau la orice fel de întrebare. După multe încercări, am întâlnit un puşti din Insulele Sandwich, din echipajul căpitanului Wilson, de pe *Ayacucho*, şi abia acesta, cunoscând bine locurile, s-a descurcat şi ne-a făcut rost de doi cai, cu şa şi frâu în regulă, precum şi cu un lasou la oblânc. Îi închiriasem pentru toată ziua, având înlesnirea de a-i aduce seara şi a-i lăsa pe plajă, şi totul numai pentru un dolar, pe care a trebuit să-l plătim înainte. În California calul e cât se poate de ieftin, nici cel mai grozav nu face mai mult de zece dolari, cei mai amărâţi fiind vânduţi la patru sau chiar trei dolari bucata. Atunci când închiriezi un cal cu ziua nu plăteşti de fapt decât folosirea şeii, şi efortul de a prinde calul. Dacă aduci şaua nevătămată înapoi, proprietarul nu-şi mai bate capul să vadă ce-i cu calul. După ce-am încălecat pe bidiviii noştri, animale foarte vioaie, am pornit-o în goană prin împrejurimi. Şi, fiindcă veni vorba, aici calul se conduce ca la cavalerie, apăsând hăţul pe grumazul animalului în partea opusă direcţiei în care s-o ia şi nu trăgând de zăbală. Ne-am dus întâi şi întâi la acel *presidio* căzut în ruină, ce se ridica pe o colină, lângă aşezarea pe care o şi domina. Era construit în formă de patrulater deschis la un capăt, ca toate celelalte edificii de acest fel, şi arăta dărăpănat de tot, în afară de una din laturi, unde locuieşte comandantul cu familia lui. Avea doar două tunuri, dintre care unul era înfundat, iar celălalt nu avea afet. Garnizoana era formată din vreo duzină de indivizi mai mult goi şi cam nemâncaţi, după cum se vedea, şi se zicea că nu exista pentru fiecare câte o armă. Mica aşezare se afla chiar sub fort, fiind compusă din vreo patruzeci de colibe sau locuinţe de un maroniu întunecat şi alte trei sau patru case

mai mari, cu pereții văruiți, aparținând așa-numiților *gente de razon*. Așezarea e cam cât jumătate din Monterey sau Santa Barbara, și prea mult comerț nu se poate face aici. De la *presidio*, am luat-o către misiunea catolică, aflată la vreo trei mile distanță, după cum ni se spusese. Treceam peste un ținut nisipos și, pe mile și mile întregi, nu vedeai ceva ce s-ar fi putut numi copac, însă iarbă verde din belșug, tufișuri și desișuri de arbuști, și se zicea că terenul e fertil. După ce-am călărit în chip plăcut vreo câteva mile, am zărit și zidurile albe ale misiunii, iar după ce-am trecut un pârâu, am ajuns chiar în spatele clădirii. Misiunea era durată din lut și tencuită. Avea ceva cu totul izbitor în înfățișare: un șir de clădiri neregulate, legate una de alta formând un careu, la un capăt cu o biserică ce domina totul cu cele cinci clopotnițe ale sale, în fiecare atârna câte un clopot mare, iar tocmai în vârf se ridica câte o imensă cruce ruginită. În afara zidurilor, lipite de ele, mai erau vreo douăzeci sau treizeci de mici colibe, din paie și crengi, unde își duceau traiul câțiva indieni, aflați sub protecția și în slujba misiunii.

După ce-am trecut de poartă, am intrat în curtea pătrată din mijloc unde domnea o liniște de moarte. Într-o latură se afla biserica, pe cealaltă un șir de locuințe înalte cu gratii la ferestre, pe cea de-a treia se vedeau câteva locuințe mai mărunte, sau oficii, iar cea de-a patra părea să nu fie decât un zid înalt de legătură. Nu se zărea țipenie de om. Am dat de două ori ocol călare curții, în speranța că, doar, doar, vom trezi pe careva. La un moment dat am zărit un călugăr înalt, cu capul ras, cu sandale în picioare, în veșminte de franciscan, trecând iute printr-una din galerii, dar se făcu nevăzut fără să ne bage în seamă. După ce-am încheiat cele două ocoluri, am oprit caii și, în cele din urmă, dinaintea uneia dintre locuințele mai mărunte se arătă un om. Ne-am îndreptat spre el și ne-am trezit dinaintea unui individ îmbrăcat în ținuta obișnuită

pentru această zonă, cu un lanț de argint în jurul gâtului de care era atârnată o legătură mare de chei. După semnul acesta ne-am gândit că aveam de a face cu „stevardul” misiunii, deci ne-am adresat cu *majordomo* şi, drept răspuns, ne-a făcut o plecăciune şi ne-a invitat în locuință. După ce ne-am legat caii, am intrat. Era o încăpere simplă, cu o masă, trei, patru scaune, una, două picturi cu sfinți, miracole, sau martirii, câteva farfurii şi nişte pahare.

— *Hay alguna cosa de comer*?[8] i-am zis eu după câtă gramatică ştiam.

— *Si, señor* ! răspunse el. *Que gusta usted* ?[9]

După ce i-am pomenit de *frijoles*, şi ştiam că are precis, chiar dacă altceva n-ar fi avut, de carne de vită şi pâine, făcând aluzie şi la vin, poate se nimerea să găsească şi asta, individul a dispărut în altă clădire, de cealaltă parte a curții, şi s-a întors în câteva minute însoțit de nişte țânci de indieni care aduceau farfurii şi o ulcică de vin. În farfurii era nişte friptură, fasole cu piper şi ceapă, câteva ouă fierte şi un fel de macaroane făcute din făină californiană. Împreună cu vinul, a fost cea mai grozavă masă de care am avut parte de la plecarea din Boston şi, în comparație cu ce mâncasem vreme de şapte luni, era de-a dreptul banchet împărătesc. După ce-am dat gata totul, am scos nişte bani şi l-am întrebat pe călugăr cât aveam de plată, dar omul a clătinat din cap, şi-a făcut cruce şi ne-a spus că era pomană, că Domnul ne îngăduise masa aceea. Înțelegând că tot ce consumasem nu fusese de vânzare, dar că omul nostru nu s-ar fi dat în lături de la un mic dar, i-am dat zece sau doisprezece reali, pe care-i puse în buzunar cu o admirabilă nonşalanță spunând:

---

[8] Se găseşte ceva de mâncare? (în spaniolă în text).

[9] Ce poftiți? (în spaniolă în text).

— *Dios se lo pague*[10].

Luându-ne ziua bună de la el, ne-am îndreptat spre colibele indienilor. Puradeii alergau printre colibe goi puşcă, iar bărbaţii nu erau cu mult mai îmbrăcaţi, însă femeile aveau îndeobşte pe ele nişte rochii din pânză groasă, dintr-un fel de cânepă. Bărbaţii îşi petreceau timpul în cea mai mare parte păzind vitele misiunii, mai şi lucrau în grădina destul de mare ce se întindea pe câţiva acri, unde creşteau, se spunea, cele mai minunate fructe ale ţinutului. Indivizii vorbesc, ca toţi indienii din California, fără niciun fel de excepţie, cea mai primitivă limbă pe care am auzit-o vreodată. Aruncă cuvintele din vârful limbii şi scot un sunet continuu şi de neînţeles folosindu-se de obraji şi faţa exterioară a dinţilor. Nu cred că asta a fost limba lui Montezuma şi a mexicanilor liberi.

Printre colibele de aici am întâlnit pe cel mai bătrân om pe care l-am zărit în viaţa mea. Într-adevăr, nu mi-am putut închipui niciodată că un om poate fi atât de marcat de bătrâneţe şi încă să trăiască. Stătea la soare, rezemat de peretele colibei, iar mâinile şi picioarele goale păreau de un arămiu închis, pielea îi era încreţită şi boţită de parcă ar fi fost arsă. Mădularele erau subţiri, ca la un copil de cinci ani. Mai avea câteva fire de păr cărunt, legate la ceafă, şi se vădea a fi atât de neajutorat încât atunci când ne-am apropiat de el îşi ridică încet mâinile la obraz şi, apucându-şi pleoapele cu degetele, şi le ridică ca să se uite la noi, după care, fiind satisfăcut de cele văzute, îşi lăsă pleoapele să-i cadă la loc. Se pare că nu mai era în stare să-şi deschidă ochii. Am întrebat ce vârstă avea, dar n-am reuşit să scot de la el decât un „*Quien sabe?*" şi probabil că nimeni nu ştia.

După ce-am părăsit misiunea, ne-am întors în sat şi, aproape tot drumul l-am făcut în galop. Caii californieni nu prea ştiu

---

[10] Dumnezeu să te răsplătească (în spaniolă în text).

trapul care e mult mai plăcut; ori merg la pas, ori în galop, fiindcă, aici nefiind nici străzi, nici defilări, nimeni nu-şi poartă calul în trap strunit, călăreţii de obicei îşi mână bidiviii cât îi ţin picioarele, până ostenesc, după care-i lasă la pas să-şi tragă sufletul. După ce trăisem atât de multă vreme numai la bordul navei, aerul minunat al acelei după-amieze, galopul cailor, ce păreau să zboare fără să atingă pământul, emoţia şi noutatea goanei, toate ne făceau să încercăm o senzaţie de nedescris, şi am fi vrut să călărim toată ziua. Când am ajuns în sat, am găsit foarte multă animaţie. Indienii, care în fiecare duminică au câte o petrecere, acum se îndeletniceau cu un joc cu mingea, după care alergau pe un teren destul de neted din apropierea locuinţelor. Bătrânii stăteau jos, în cerc, uitându-se, în vreme ce mai tinerii – bărbaţi, băieţi şi fete – alergau după minge şi o aruncau cu toată puterea. Erau câteva fete ce goneau ca nişte ogari. Ori de câte ori avea loc vreun incident sau o ispravă mai deosebită, bătrânii stârneau mare zarvă, ţipând asurzitor şi bătând din palme. Câţiva mateloţi se împleticeau printre case, ceea ce demonstra că *pulperia* fusese generoasă. Unul sau doi marinari ajunseseră să se salte în şa, dar, văzându-se nişte călăreţi cam slabi, cum mexicanii le împrumutaseră nişte cai nărăvaşi, bieţii de ei se treziră curând aruncaţi jos, spre marea veselie a celor din jur. Vreo şase băştinaşi din Insulele Sandwich, de la magazia de piei şi de pe cele două bricuri, se arătară călăreţi încercaţi şi goneau în plin galop de colo colo, chiuind şi râzând ca nişte sălbatici. Se apropia amurgul, eu şi Stimson am intrat într-o casă şi ne-am întins să ne odihnim înainte de a ne întoarce pe plajă. Curând s-au strâns mai mulţi în jurul nostru să-i vadă pe *los marineros ingleses*, şi o tânără femeie îşi manifestă slăbiciunea pentru batista mea, una mare de mătase, pe care o aveam de dinainte de a porni pe mare, mai frumoasă decât toate pe care le văzuseră ei vreodată. Bineînţeles că i-am dăruit-o, ceea ce

mi-a atras recunoştinţa ei şi ne-am trezit că ne oferă nişte pere şi tot felul de fructe, pe care le-am luat cu noi. Când am dat să plecăm, am văzut că bidiviii noştri, pe care-i legasem de uşă, dispăruseră. Plătisem ca să ne ducem cu ei până pe plajă, dar nu mai erau de găsit. Ne-am întors la cel de la care-i închiriasem, dar individul ridică doar din umeri şi la întrebarea noastră unde-s caii ne răspunse doar „*Quien sabe?*". Cum nu se arăta deloc nelinişţit şi nici nu s-a interesat de şei, ne-am dat seama că el ştia foarte bine unde erau caii. După puţină bătaie de cap, fiindcă nu aveam de gând să facem cele trei mile până la ţărm pe jos, am găsit alţi doi cai, la preţul de patru reali fiecare, şi ne-am ales şi cu doi ţânci indieni ce trebuiau să vină repejor după noi să aducă înapoi caii. Eram hotărâţi să ne scoatem pârleala pentru necazurile noastre pe seama cailor, aşa că am pornit în galop îndrăcit şi, în câteva minute, eram pe plajă. Din dorinţa de a profita cât mai mult de ziua aceea de libertate, am pornit călare printre magaziile de piei, distrându-ne pe socoteala marinarilor care apăreau pe rând – se lăsase seara de acum – unii călare, alţii pe jos. Băştinaşii din Insulele Sandwich veniră călare şi arătau bine aghezmuiţi. I-am întrebat de soarta tovarăşilor noştri şi ne-au spus că doi dintre ei porniseră călare, dar fuseseră zvârliţi din şa, sau căzuseră singuri, şi-i zăriseră apoi îndreptându-se spre plajă, dar o cârmeau cam strâmb şi, după cum arătau, se părea că nu aveau să ajungă înainte de miezul nopţii.

Ţâncii indieni veniră şi ei, aşa că le-am dat caii în primire, iar după ce i-am văzut plecaţi am strigat să ni se trimită barca, şi ne-am dus la bord. Aşa s-a încheiat prima noastră permisie la ţărm. Eram frânţi de oboseală, dar ne distrasem bine, şi aveam mai mult chef de a ne apuca de treburile noastre cele de toate zilele. Pe la miezul nopţii am fost treziţi de ceilalţi doi tovarăşi de cart care veniseră la bord ciorovăindu-se cu năduf. Se pare că porniseră spre plajă călare pe acelaşi cal, spate-n spate, şi

fiecare dădea vina pe celălalt pentru că s-au trezit jos. Curând însă s-au culcat şi ei, au adormit şi probabil că au uitat totul, pentru că a doua zi n-au mai reluat cearta.

XVII
SAN DIEGO

Primul lucru pe care l-am auzit a fost: „Toată lumea pe punte!" şi, când ne-am uitat pe gura tambuchiului, am văzut că se făcuse ziuă. Perioada noastră de libertate se încheiase cu adevărat, aşa că ne-am scos pantofii, ciorapii, hainele albastre, legătoarea de gât şi toate celelalte găteli, ca atunci când mergi la ţărm. Ne-am pus vechii nădragi de doc, cămăşile roşii, căciulițele scoțiene şi am început din nou să scoatem şi să cărăm piei. Am lucrat din greu vreme de trei zile, de la crăpatul zorilor până la răsăritul stelelor, în afară de scurtul răgaz îngăduit meselor. Cu siguranță că San Diego e cel mai bun port pentru depozitarea şi transportul la bord al pieilor. Portul e mic, înconjurat de uscat din aproape toate părțile, nu se simte hula oceanului, navele stau la ancoră la un cablu de țărm, iar plaja e netedă, cu nisip tare, fără pietre şi stânci. Din acest motiv portul e folosit ca loc de depozitare de către toate navele care se îndeletnicesc cu negoțul de piei. Într-adevăr, în oricare din celelalte porturi deschise ar fi imposibil ca în timpul încărcatului pieilor în vederea transportului lor spre casă, acestea să nu se ude la trecerea prin surf, ceea ce ar duce la degradarea lor. Am pus stăpânire pe una dintre magaziile ce aparțineau firmei noastre şi fusese înainte folosită de nava *California*. Fusese construită pentru a depozita patruzeci de mii de piei, şi nu ne surâdea plăcuta perspectivă de a o umple ochi înainte de a putea părăsi coasta, iar cele trei mii cinci sute pe care le adunasem noi până acum nu însemnau mare lucru. N-a existat om la bord care să nu se ducă la magazie să se

uite, să se gândească şi să calculeze cam cât ne-ar fi trebuit ca s-o umplem.

De pe nave sunt coborâte piei brute, ce se stivuiesc lângă magazii, de unde sunt preluate şi trec prin procesul obişnuit de saramurare, uscare şi curăţare, după care sunt depozitate în magazii, numai gata de urcat la bord. Procesul acesta e necesar pentru ca pieile să nu se degradeze în cursul unei călătorii atât de îndelungate, într-o climă foarte caldă. Pentru munca de saramurare şi pentru paza pieilor, un ofiţer şi o parte a echipajului fiecărei nave rămâne la ţărm ; am descoperit astfel că noul nostru ofiţer fusese angajat tocmai în acest scop. Îndată ce am descărcat pieile, el a fost cel care a preluat magazia, iar căpitanul avea de gând să lase la ţărm şi vreo doi, trei dintre noi, angajând nişte băştinaşi din Insulele Sandwich care să ne înlocuiască la bord ; numai că n-a reuşit să găsească niciun băştinaş dornic să vină, deşi le oferise câte cincisprezece dolari pe lună, fiindcă vestea cu biciuirea se răspândise şi printre ei, şi-l porecliseră *aole maikai* (răul). Cu asta tentativa căpitanului a eşuat. Băştinaşii s-au arătat însă dispuşi să lucreze la ţărm, aşa că au fost angajaţi patru care, împreună cu domnul Russell, se ocupau cu pusul pieilor la saramură.

După ce-am descărcat pieile, am coborât la ţărm toate vergile şi şcondrii de rezervă, toate proviziile de care nu aveam nevoie în cursul unei scurte călătorii de-a lungul coastei, tot ceea ce nu ne făcea trebuinţă imediat, ca să putem câştiga cât mai mult loc la bord pentru piei. Printre acestea şi cocina de porci o dată cu ,.bătrâna Bess", o scroafă adusă de noi de la Boston, care rezistase şi trecuse dincolo de Capul Horn, în vreme ce toţi ceilalţi porci muriseră de frig şi umezeală. Se spunea că mai făcuse o călătorie şi la Canton. În timpul drumului, fusese favorita bucătarului, care o ghiftuise cu ce putea fi mai bun, o învăţase să-i cunoască glasul şi să facă tot felul de comicării

ciudate cu care să-l distreze. Tom Cringle spunea că nimeni nu poate măsura dragostea unui negru pentru un porc, şi cred că avea dreptate pentru că atunci când auzi că Bess avea să rămână la ţărm şi că nu va mai avea el grijă de ea, inima bietului negru se frânse de durere. Animalul acela fusese mângâierea sufletului lui în timpul călătoriilor în susul şi-n josul coastei. „Să legi calul unde spune stăpânul, chiar de-l mănâncă lupii", cita el, deşi ar fi vrut să zică „chiar de-i rupi inima" – după care ne dădu o mână de ajutor ca s-o trecem peste bord, silindu-se să-i facă chinurile cât mai suportabile. Am prins un mandar simplu de verga mare şi l-am agăţat de o chingă trecută pe sub burta ei, am început s-o ridicăm şi, făcându-ne cu ochiul, am săltat-o în arboradă.

— Ce-i asta! se răsti secundul. Terminaţi cu poznele! Daţi-o jos!

Dar era evident că se distra şi el de gluma noastră.

Porcul guiţa ca în ajunul tăierii, iar din ochii negrului începură să şiroiască râuri de lacrimi, în vreme ce mormăia ceva din care nu se înţelegea decât că n-aveam milă de un biet animal.

— Biet animal? făcu Jack. Dacă scroafa asta-i un biet animal, atunci înseamnă că eu nu-s Jack.

Vorbele lui dezlănţuiră râsul tuturor, numai bucătarul nu se bucura, fiind prea îngrijorat şi dornic s-o vadă o dată pe scroafă teafără în barcă. O urmări cu privirea până când ajunse la ţărm, unde deîndată ce coborî fu întâmpinată de o ciurdă întreagă de semeni, expulzaţi de pe alte nave, şi familia lor se înmulţise devenind un larg *commonwealth*. Bucătarul îşi făcu obicei ca, din uşa oficiului, să urmărească porcii şi zbenguiala lor, scoţând câte un chiot de triumf şi bătând din palme ori de câte ori Bess ieşea victorioasă din vreo încăierare pentru bucăţile de piele crudă sau oasele sărate ce zăceau împrăştiate pe plajă. În timpul zilei punea de-o parte toate

bucăţile mai alese, pregătea câte o găleată de lături şi ne ruga să le ducem cu barca cea mică, iar când secundul îi răspunse că, de le mai prindea prin bărci, avea să arunce peste bord şi lăturile şi pe tuciuriu o dată cu ele, bietul om se arătă foarte amărât. Îi ziceam că probabil se gândea la scroafă mai mult decât la nevastă-sa, care locuia în Robinson's Alley, şi fără îndoială cu greu s-ar fi putut arăta mai atent cu aceasta din urmă decât cu scroafa. Mai multe nopţi la rând, după ce se întuneca bine, când socoti el că n-o să-l vadă nimeni, se strecură la ţărm cu barca, ducând câte o găleată de lături alese şi se întoarse precum Leandru după ce traversase Hellespontul.

Duminica următoare, cealaltă jumătate de echipaj beneficie de permisie la ţărm, iar noi am rămas la bord să ne bucurăm de prima duminică liniştită de care aveam parte de când eram pe coasta Californiei. Aici nu venea nimeni să ne aducă piei şi nici nu aveam a ne teme de furtunile de sud-est. Ne-am spălat şi ne-am cârpit hainele dimineaţa, iar restul zilei am citit sau am scris. Unii scriau scrisori acasă, urmând să le trimită cu *Lagoda*. La ora douăsprezece, *Ayacucho* întinse velele zburător, semn că avea să plece curând. Se dezlegă de la geamanduri şi se trase pe ancoră prin golfuleţ, după care porni la drum. În timpul acestor pregătiri, tot echipajul se opinti din greu, vreme îndelungată, la vinci, şi am tras cu urechea la vocea muzicală a unui băştinaş din Insulele Sandwich, pe nume Mahanna, care ţinea isonul pentru toţi ceilalţi. Atunci când se opintesc la vinci, pentru ca să tragă toţi în ritm, marinarii pun pe câte unul dintre ei să cânte, treabă pe care cel desemnat o face cu note prelungi, înalte, coordonându-se după mişcarea vinciului. E nevoie deci de o voce clară, plămâni puternici şi mult exerciţiu pentru ca să iasă totul bine. De data asta, individul avea o voce deosebită, dezlănţuită, care uneori se frângea într-un fel de falsetto. Ceilalţi marinari socoteau că vocea era prea

înaltă, şi n-avea răguşeala care se cere unui şef de echipaj, dar după mine avea un farmec deosebit. În radă domnea o linişte perfectă şi vocea băştinaşului răsuna între înălţimile din jur de parcă trebuia să se audă pe mile întregi. Când, spre asfinţit, se ridică o briză prielnică, *Ayacucho* porni la drum, despicând valurile plină de eleganţă, cu prova sa ascuţită, prelungă, drept, ca trasă de sfoară, şi ieşi spre larg, după care vira către sud. Se îndrepta spre Callao, de acolo către Insulele Sandwich, sperând să se întoarcă din nou pe coasta Californiei în opt, zece luni.

Pe la sfârşitul săptămânii şi noi eram gata de plecare, dar am întârziat o zi sau două din cauza fugii lui Foster, cel care fusese o vreme al doilea secund pe navă şi după aceea îl expediase căpitanul în teugă. Din momentul în care fusese umilit, n-a mai avut zile bune la bord şi se hotărâse să fugă la primul prilej. Fiind îmbarcat în calitate de ofiţer, deşi nu era nici pe jumătate marinar, nu i-a fost milă de echipaj, şi nici destul de bărbat nu s-a arătat ca să-şi găsească locul printre ceilalţi marinari. Căpitanul îl făcuse „răcut”[11], şi-i promisese că o să tragă de el ca de murele velei mari, iar când un ofiţer a hotărât să „dreseze” un om atunci omu-i terminat. Avusese mai multe confruntări cu căpitanul şi-şi ceruse permisiunea să se îndrepte spre ţară cu *Lagoda*, dar fusese refuzat. Într-o

[11] Răcut (recrut) e cel mai amarnic termen cu care poate fi certat un marinar. Înseamnă chiulangiu, puturos, unul care încearcă mereu să se fofileze de la treabă, sau încurcă, sau n-are tragere de inimă atunci când e de muncă. Recrut se spune mai ales celui nepriceput şi stângaci în ale mării, ageamiu, vântură-plajă. Cea mai mare pedeapsă care se poate da unui marinar e să fie pus să bată puntea în sus şi-n jos cu cavila de matisit pe umăr, ca o santinelă. O astfel de pedeapsă aplicată unui marinar sadea pe o navă de război îl poate umili mai tare decât dacă ar fi biciuit.

seară, se arătase obraznic cu un ofițer pe plajă şi refuzase să vină la bord cu barca. Fusese raportat căpitanului, iar când se înființa şi el la bord, după ora îngăduită, fusese chemat la dunetă şi informat că avea să fie biciuit. Îndată se trânti pe punte şi începu să urle:

— Să nu mă biciuiți, domnule căpitan Thompson, să nu mă biciuiți!

Iar căpitanul, furios şi îngrețoşat de individ, îl croi pe spinare cu un capăt de parâmă şi-l expedie la teugă. Nu păți se mare lucru, dar se înspăimântase grozav, aşa că-şi puse în gând s-o şteargă de pe navă în noaptea aceea ; isprava îi reuşi mai bine decât oricare alta din viața lui şi parcă de data asta dovedi şi inteligență şi prevedere. Îi oferi aşternuturile şi salteaua unuia din echipajul de pe *Lagoda*, care-i promise să i le păstreze, şi le duse la bord ca şi cum le-ar fi cumpărat. Apoi îşi desfăcu grăbit cufărul, punând tot ce avea el mai de preț într-un sac mare de pânză şi-l rugă pe unul ce era de cart să-l trezească la miezul nopții. Când se arătă pe punte la douăsprezece noaptea şi nu văzu țipenie de ofițer, totul liniştit, îşi coborî fără un zgomot sacul într-o barcă, se strecură şi el furiş în ea, desfăcu barbeta, şi se lăsă în tăcere să fie luat de maree până ajunse destul de departe ca să nu-l mai audă nimeni, după care vâsli spre țărm.

A doua zi dimineața, când toți oamenii au fost scoşi la treabă, se stârni mare zarvă pentru a-l găsi pe Foster. Bineînțeles că noi n-am spus nimic, şi nu s-a descoperit decât un cufăr gol şi faptul că individul o şterse se cu o barcă ce putea fi zărită pe plajă. După micul dejun, căpitanul se duse în oraş, oferi o recompensă de douăzeci de dolari celui care avea să-l găsească, şi vreme de vreo două zile soldați, indieni şi o mulțime de indivizi fără căpătâi au răscolit călări ținutul în căutarea lui, dar fără niciun rezultat, fiindcă, în toată vremea asta, el stătuse ascuns la câteva sute de paşi de magazii.

Îndată ce pusese piciorul pe plajă, se dusese glonț la magazia navei *Lagoda*, şi oamenii din echipaj care erau lăsaţi la ţărm acolo îi promiseseră să-i ofere adăpost lui şi catrafuselor sale până avea să plece *Pilgrim*, după care să intervină pe lângă căpitanul Bradshaw să-l ia la bord. Chiar în spatele magaziilor, printre tufişuri şi desişuri era o mică peşteră, a cărei intrare era cunoscută numai de doi oameni de pe ţărm. Era atât de bine ascunsă intrarea asta încât mai târziu, când am rămas mai multe luni la magazii, mi-a fost arătată de vreo două, trei ori, dar n-am fost în stare s-o mai găsesc singur după aceea. Aici fusese dus fugarul înainte de ivirea zorilor, i se procurase apă şi pâine şi a stat acolo până când a văzut că am plecat de-a binelea şi am dispărut dincolo de promontoriu.

Vineri, 27 martie. După ce a pierdut orice speranţă de a-l mai găsi pe Foster, nevoind să piardă vremea, căpitanul a dat ordin de ridicare a ancorei, după care am desfăcut velele, lăsându-ne să ne depărtăm încet de ţărm o dată cu refluxul, împinşi de o briză uşoară. I-am dat căpitanului Bradshaw scrisori pentru Boston şi ne-am simţit tare nenorociţi când l-am auzit spunând că se va întoarce din nou pe coastă înainte de a apuca noi să plecăm. Îndată după ce am dublat promontoriul, vântul, destul de slab şi aşa, a căzut cu totul, şi am rămas într-un calm plat vreme de două zile, în care n-ara reuşit să facem nici măcar trei mile ; în cea de-a doua zi, o vreme am văzut chiar navele din port. În a treia, cam pe la amiază, se stârni un vânt rece care încreţi şi întunecă faţa mării şi, la apusul soarelui, eram în largul portului San Juan, aflat la vreo patruzeci de mile de San Diego, punct socotit a fi la jumătatea drumului spre San Pedro, încotro ne îndreptam noi. Echipajul nostru se redusese simţitor. Un om se pierduse peste bord, altul fusese transferat la dunetă şi transformat în funcţionar, iar al treilea fugise. Aşa că, în afară de mine şi de Stimson, nu mai erau decât trei marinari calificaţi şi un puşti de

doisprezece ani. Cu acest echipaj redus şi nemulţumit, constrâns să trăiască pe o navă mică, a trebuit să ne luptăm cu carturile vreme de vreo doi ani în această grea meserie. Dar nu era niciunul între noi care să nu se bucure că Foster scăpase, fiindcă, deşi era chiulangiu şi neisprăvit, nimeni n-ar fi vrut să-l vadă chinuindu-se cu viaţa aceea nenorocită, terorizat continuu şi disperat. Când ne-am întors după vreo două luni la San Diego, am fost încântaţi auzind că fusese luat imediat pe *Lagoda*, şi plecase spre ţară la bordul ei, angajat ca orice marinar obişnuit.

După o traversadă leneşă de vreo cinci zile, miercuri, 1 aprilie, am ajuns la vechiul nostru loc de ancoraj de la San Pedro. Golful era la fel de pustiu şi mohorât ca şi înainte, şi nu ne făcea nicio plăcere comparaţia cu San Diego, unde stătusem în siguranţă şi bine adăpostiţi, iar activitatea de încărcare şi descărcare a patru nave împrumuta viaţă priveliştii şi ne trezea interesul. După câteva zile, începură să vină, treptat, şi pieile, şi ne-am apucat iar de vechea îndeletnicire; cărând mărfurile noastre la deal, aducând pieile la vale şi vâslind câte o leghe încoace, o leghe încolo. Cât am stat de data asta aici nu s-a petrecut nimic demn de reţinut, în afară de faptul că s-a făcut o încercare de a repara micul bric mexican, aruncat pe ţărm de o furtună de sud-est, şi care acum stătea frumuşel pe uscat, pe un pinten de stâncă, între două bancuri de nisip. După ce o cercetă, dulgherul nostru spuse că putea fi reparată şi armată din nou, drept care, în numai câteva zile, s-au şi înfiinţat proprietarii din Pueblo. Au aşteptat o vreme mareea înaltă de primăvară, cu ajutorul echipajului nostru, al cablurilor şi ancorelor de halaj de pe *Pilgrim*, bricul a fost tras la apă, după mai multe încercări neizbutite. Cei trei indivizi de la magazia de pe ţărm făcuseră înainte parte din echipajul bricului, aşa că acum s-au urcat la bord şi s-au arătat bucuroşi de perspectiva de a scăpa de coasta asta.

Pe nava noastră lucrurile se desfăşurau cu monotonia obişnuită. Tulburarea care ne încercase după scena cu biciuirea trecuse, dar amintirea celor petrecute era încă vie în mintea echipajului, şi mai ales a celor doi împricinaţi. Deosebit de interesant era felul diferit în care fusese afectat fiecare dintre ei, după cum şi caracterul lor se vădea diferit. John nu era american, avea un temperament aprins şi, deşi adânc rănit sufleteşte, cum ar fi fost oricare altul după o astfel de înjosire nenorocită, sentimentul care-l stăpânea era mânia, drept care vorbea adesea de satisfacţia răzbunării, dacă avea să ajungă vreodată la Boston. Celălalt însă se purta cu totul altfel. Era american, avusese parte de puţină educaţie, şi încercarea prin care trecuse părea să-l fi doborât cu totul. Trăia sentimentul umilinţei la care fusese supus, sentiment de care celălalt nu era în stare. Înainte de acea pedeapsă se arătase om plin de veselie, şi adesea ne distrase cu tot felul de poveşti ciudate de-ale negrilor – omul era din statele sudice – dar după aceea rar îl mai vedeai zâmbind, părea să-şi fi pierdut tot cheful de viaţă, puterea de adaptare, şi nu dorea decât un singur lucru: să se termine odată călătoria asta. L-am auzit adesea oftând din greu când se trezea singur, şi nu-l prea interesau planurile de a face dreptate şi de răzbunare ale lui John.

După o şedere de vreo două săptămâni, în timpul căreia am fugit în larg două zile din pricina unei furtuni de sud-est, am ridicat iar ancora şi am pornit spre Santa Barbara. De-acum era mijlocul lui aprilie, când sezonul furtunilor de sud-est se apropia de sfârşit, iar în fiecare după-amiază se făceau tot mai mult simţite vânturile regulate, blânde, dinspre coastă. Îndreptându-se spre Santa Barbara, am fost nevoiţi să înaintăm din greu împotriva acestei brize, preţ de nouăzeci de mile, pe care le-am făcut în trei zile. Acolo am dat peste aceeaşi navă mare, genoveză, aflată la ancoră, pe care o văzusem şi în prima zi când ne apropiasem de coastă în acest punct. Făcuse

o călătorie la San Francisco, sau, cum se spune, urcase pe vânt, se oprise la Monterey la întoarcere, urma să se îndrepte curând spre San Pedro şi San Diego, de unde, după preluarea încărcăturii, avea să pornească spre Valparaiso şi Cadiz. Era o navă mare, greoaie, cu arborii aplecaţi spre prova, o dunetă înaltă, arătând ca o babă cocoşată. Postul mare se apropia de sfârşit şi, în vinerea mare, toate vergile erau pavoazate, obicei frecvent pe navele catolice. Pe unele se ridică şi o momâie reprezentându-l pe Iuda, cu care echipajul se distrează mânjindu-l cu catran ca apoi să-l spânzure de vreo vergă.

XVIII
DUMINICA PAŞTELUI

Duminică era paştele şi, cum la San Pedro nu avusesem parte de permisii, ne venise acum din nou rândul să coborâm la ţărm şi să păcătuim în zi de sărbătoare. Îndată după micul dejun, o barcă mare, plină de oameni în haine albastre, şepci stacojii şi cămăşi de toate culorile, se desprinse de nava italiană, trecu prin pupa noastră, şi tot drumul petrecăreţii au cântat în cor nişte frumoase barcarole italiene. Printre ele am recunoscut cântecul meu favorit *O pescator dell' onda*. Mi-a reamintit de pian, de saloane de muzică, de tinere cântând, şi de o mie de alte lucruri, iar în situaţia în care mă aflam, numai bine nu-mi cădeau gândurile astea. Cum aici nu prea era pe unde să ne plimbăm călare, am socotit că nu aveam ce face o zi întreagă la ţărm, aşa că am rămas cuminţi la bord până după prânz. Apoi am plecat spre ţărm, luând loc la pupa unei bărci, pentru că aşa e obiceiul: cei ce se bucură de permisie să fie duşi ca nişte pasageri de către tovarăşii lor. După ce-am primit ordin să fim înapoi înainte de a apune soarele, am pornit spre oraş. Aici totul amintea de sărbătoare. Oamenii purtau cele mai bune veşminte, bărbaţii se plimbau călare

printre case, iar femeile stăteau dinaintea uşii pe nişte covoraşe. Sub arcada unei *pulperia*, doi indivizi, gătiţi nevoie mare, cu ciorchini de panglicuţe şi mănunchiuri de flori, stăteau şi cântau la vioară şi ghitară. În afară de trompetele şi tobele întâlnite la Monterey, acestea erau singurele instrumente pe care le-am văzut în California, şi bănuiesc că nici nu se cântă la altceva, pentru că la un mare *fandango*, la care am fost şi eu mai apoi, unde localnicii au arătat tot ce ştiu în materie de muzică, n-am zărit decât trei viori şi două ghitare. Deoarece era prea aproape de prânz ca să se pornească dansul, auzind în plus că, într-un ceas, sau două, de la ţară avea să fie adus un taur ce urma să fie alergat prin piaţa de la *presidio*, am pornit să ne plimbăm prin oraş. Ne-am interesat de un american despre care ni se spusese că se căsătorise aici şi deschisese o prăvălie ; cineva ne-a îndreptat către o construcţie lungă şi joasă, la capătul căreia se vedea o uşă cu o inscripţie în spaniolă deasupra ei. Intrând în prăvălie, n-am zărit pe nimeni, şi totul în jur avea un aer pustiu, de loc părăsit. În câteva minute a apărut şi omul nostru, şi-si ceru iertare că nu are ce ne oferi, deoarece, cu o seară înainte, acolo fusese un *fandango* şi clienţii dăduseră gata toată mâncarea şi băutura.

— Ei, sigur, aşa-s sărbătorile paştelui, am spus eu.

— Nu, mi-a replicai el, cu o expresie cu totul aparte pe chip. Alaltăieri mi-a murit o fetiţă, şi aşa-i obiceiul locului.

M-am simţit foarte stânjenit, nu mai ştiam ce să spun, dacă să-i adresez vorbe de mângâiere sau nu şi dădeam să plec, când omul deschise o uşă şi ne pofti înăuntru. Nu mică mi-a fost mirarea în faţa celor ce vedeam, pentru că încăperea era plină de fetiţe de la trei, patru ani până la cincisprezece, şaisprezece ani, toate îmbrăcate în alb, cu bucheţele de flori în păr şi în mâini, Mergând în urma gazdei mele printre fetele care se jucau vesele, am ajuns în fundul încăperii unde, pe o

masă acoperită şi aceasta în alb, se afla un sicriu de numai vreun metru, în care odihnea trupul copilaşului său. Sicriul era şi el acoperit cu pânză albă având şi o bordură de satin alb, şi părea înecat în flori. Într-o altă încăpere, prin uşa deschisă, am zărit câţiva oameni în vârstă, îmbrăcaţi în obişnuitele lor haine, băncile şi mesele împinse într-un colţ. Pereţii pătaţi stăteau mărturie a petrecerii din noaptea precedentă. Simţindu-mă, precum Garrick între tragedie şi comedie, trăind un fel de derută, l-am întrebat pe bietul om când va avea loc înmormântarea şi, după ce-am aflat că procesiunea se va îndrepta cam într-o jumătate de oră spre misiunea catolică, mi-am luat ziua bună.

Ca să facem timpul să treacă mai repede, am închiriat nişte cai şi am luat-o la goană spre ţărm, unde am întâlnit vreo trei sau patru marinari italieni ce galopau cu furie în sus şi-n jos, în partea cu nisip bătătorit a ţărmului. Ne-am băgat şi noi între ei şi am descoperit că întrecerea constituia un sport minunat. Ţărmul oferea o fâşie bună de vreo milă sau chiar mai mult, iar caii parcă zburau pe plaja netedă, cu nisip bine bătătorit, parcă învioraţi, stârniţi de briza sărată şi de vuietul continuu al brizanţilor ce se repezeau asupra ţărmului. De pe plajă, ne-am întors în oraş şi, aflând că procesiunea funerară pornise, am mers mai departe călare şi am ajuns-o cam la jumătatea drumului spre misiune. Şi aici mi se oferea o privelişte la fel de ciudată ca şi cea din casa bietului hangiu, şirul acela de oameni arătând a procesiune funerară în aceeaşi măsură în care locuinţa sărmanului om aducea a casă de priveghi. Micuţul coşciug era purtat de opt fete, înlocuite mereu cu altele ce veneau din rândurile procesiunii. În urma acestuia venea, cam în neorânduială, un grup de fetiţe, îmbrăcate cum am mai spus, numai în alb şi purtând o mulţime de flori, şi, după numărul lor, socotesc că se strânseseră toate copilele între cinci şi cincisprezece ani din

partea locului. În vreme ce mergeau, copiii se şi jucau, adesea se opreau şi o luau la goană ca să vorbească toate grămadă cu cineva, sau să culeagă vreo floare, pentru ca apoi s-o rupă la fugă pentru a ajunge procesiunea din urmă. Urmau apoi câteva bătrâne, îmbrăcate în hainele lor obişnuite, după care venea un grup de băieţi şi tineri, unii pe jos şi alţii călare, unii în rândul procesiunii, alţii pe lângă, adesea stânjenind înaintarea celorlalţi, fie băgându-se în vorbă, fie spunând tot felul de glume. Cel mai neobişnuit spectacol era cel oferit de doi bărbaţi ce mergeau de fiecare parte a sicriului, având în mâini câte o muschetă pe care o încărcau mereu, slobozind-o în aer. Nu ştiu dacă ritualul acesta avea darul de a ţine departe spiritele rele sau nu, dar era singura explicaţie pe care am fost în stare s-o găsesc.

Pe când ne apropiam de misiune, am văzut că porţile acesteia erau larg deschise, iar *padre* stătea drept pe scări, cu un crucifix în mâini. Misiunea avea o clădire mare, dar cu un aer de părăsire, dependinţele din jur fiind mai mult o paragină, totul emanând sentimentul măreţiei apuse. În faţa uşii bisericii, o fântână mare de piatră îşi vărsa apa cristalină, prin patru guri, într-un bazin. Noi eram pe punctul să ne apropiem de fântână ca să ne adăpăm caii, când ne-a trecut prin minte că s-ar putea să fie sfinţită, motiv pentru care ne-am abţinut. Chiar în momentul acela se porniră şi clopotele cu dangătul lor aspru, discordant, iar procesiunea pătrunse în curte. Am vrut să-i urmez pentru a vedea ceremonia, dar unul dintre caii tovarăşilor mei s-a speriat şi a rupt-o la goană în direcţia aşezării. L-a aruncat pe călăreţ din spate, şaua a alunecat de pe spinarea bidiviului care-şi prinse o copită în chingi şi acum vedeam cum face şaua bucăţi. Bănuind că tovarăşul meu nu ştia o boabă spaniolă, şi deci avea să dea de necazuri, am fost nevoit să părăsesc ceremonia şi să mă duc după el. Curând l-am ajuns din urmă, omul mergea blestemând calul de mama

focului, cărând resturile şeii pe care o adunase de pe drum. Ne-am dus la stăpânul nărăvaşului care s-a arătat uimitor de înţelegător. Toate părţile şeii i-au fost înapoiate şi, văzând că se putea repara, s-a mulţumit numai cu şase reali. Noi ne gândisem la câţiva dolari. I-am arătat cu degetul şi calul care acum ajunsese la jumătatea drumului spre munte, dar omul a clătinat din cap şi ne-a replicat: „*No importa*", lăsându-ne să înţelegem că avea destui. După ce ne-am întors în oraş, am întâlnit o mulţime de oameni adunaţi în piaţa de dinaintea principalei *pulperia*, ne-am apropiat de ei călare şi am văzut că toţi – bărbaţi, femei, copii – fuseseră atraşi acolo de înfruntarea dintre doi cocoşi din rasa Bantam. Cocoşii erau în plină încăierare, se aruncau unul asupra celuilalt, iar spectatorii se arătau atât de prinşi de luptă, încât chiuiau de bucurie, încurajau bietele orătănii de parcă ar fi asistat la confruntarea dintre doi luptători. Taurul le trăsese însă clapa: rupsese ţarcul, o luase la sănătoasa şi acum era prea târziu ca să se poată face rost de altul. Aşa că oamenii au trebuit să se mulţumească numai cu lupta asta de cocoşi. Unul dintre combatanţi se alesese cu o lovitură în cap, adversarul îi mai scosese şi un ochi, aşa că se dădu bătut. În locul lor au fost aduşi o pereche de uriaşi cocoşi de luptă. Aceştia fuseseră de fapt cei aşteptaţi cu atâta ardoare, cei din rasa Bantam fiind doar un divertisment pentru a da prilej oamenilor să se adune. În ring au apărut doi indivizi, fiecare cu câte un cocoş în braţe, îi mângâiau, mergeau în patru labe în jurul lor încurajându-i şi stârnindu-i unul împotriva celuilalt. Pariurile au crescut îndată şi, ca la orice înfruntare, o vreme sorţii au rămas indecişi. Amândoi cocoşii vădeau mult curaj şi s-au luptat timp mai îndelungat şi cu mai multă pricepere decât ar fi făcut-o stăpânii lor. Nu mai ţin minte dacă în cele din urmă a învins cel roşu sau cel alb, dar, indiferent care o fi fost, acesta a plecat mândru nevoie mare, aruncând o privire ce parcă ar fi

grăit *veni-vidi-vici*, după ce-şi lăsase adversarul gâfâind, mai-mai să-şi de-a sufletul.

După ce s-a isprăvit şi distracţia asta, am auzit pe vreo câţiva vorbind de *caballos* şi *carrera*, şi cum oamenii porniseră într-o singură direcţie, ne-am luat şi noi după ei şi am ajuns la un fel de platou drept, chiar în afara aşezării, folosit drept teren de alergări. Mulţimea începu să se înghesuie curând şi aici, terenul a fost marcat, arbitrii aleşi şi caii adunaţi la un capăt. Doi distinşi oameni în vârstă, don Carlos şi don Domingo, păstrau pariurile, aşa că totul era în ordine. Am mai aşteptat o vreme, timp în care am urmărit vânzoleala cailor ce se suceau şi se răsuceau, până când, în cele din urmă, se auzi un chiot şi animalele se bulucirăînainte, cu gâturile încordate şi ochii ieşiţi din cap, zbuciumându-se atât oamenii cât şi animalele. Caii trecură glonţ prin faţa noastră, grumaz lângă grumaz, şi nu le mai vedeam acum decât dosurile şi picioarele de dinapoi zburând în aer. Îndată ce trecură caii, mulţimea rupse rândurile şi alergă spre sosire. Când am ajuns şi noi acolo, am văzut caii întorcându-se în pas alene, fiindcă, din elan, alergaseră dincolo de linia de sosire. Am auzit că unul dintre ei, mai ciolănos, îi întrecuse pe ceilalţi doar cu o lungime de cap şi de grumaz. Călăreţii erau nişte tipi mărunţei şi uşurei, cu nişte batiste legate în jurul capului, cu braţele şi picioarele goale. Caii arătau a fi animale nobile, nu la fel de bine ţesălaţi şi îngrijiţi ca bidiviii noştri din grajdurile Bostonului, dar cu nişte picioare lungi şi ochi inteligenţi. După terminarea întrecerii, oamenii au trăncănit pe îndelete despre ea, apoi s-au împrăştiat care încotro, îndreptându-se spre oraş.

Când ne-am întors la *pulperia*, am prins zvon de vioară şi ghitară, scârţâitul şi zdrăngănitul lor răsunând pe sub portalul unde se aciuaseră cei doi cântăreţi toată ziua. Se lăsa seara, aşa că se porni şi jocul. Dansau mai ales marinarii italieni, dar unul dintre tovarăşii mei de echipaj se lansă şi el într-un fel de

dans târşâit din Indiile de Vest, spre marea bucurie a privitorilor care strigau cât îi ţinea gura: *Bravo! Otra vez!*[12] şi *Vivan los marinos*. Dar dansul nu deveni general pentru că femeile şi *gente de razon* încă nu-şi făcuseră apariţia. Voiam tare mult să mai stăm şi să vedem şi noi desfăşurarea dansului, dar, deşi în ziua aceea fusesem oameni liberi, eram totuşi nişte bieţi marinari de rând. Ni se poruncise să fim pe ţărm la lăsarea serii şi nu îndrăzneam să întârziem mai mult de un ceas, aşa că ne-am pornit la drum. Când am ajuns, barca tocmai se apropia de ţărm trecând prin brizanţii foarte înalţi. În larg fusese multă ceaţă, fenomen care, dintr-un motiv sau altul, fie că aduce fie că precede perioadele de mare agitată. Cei plecaţi în permisie sunt privilegiaţi din momentul în care părăsesc nava şi până păşesc din nou pe punte. Aşa că ne-am luat locurile de pasageri la pupa bărcii, şi tocmai ne felicitam că am scăpat nemuraţi când un brizant mai mare se sparse peste noi de la prova la pupa şi ne-a udat până la piele, umplând şi barca pe jumătate cu apă. Barca şi-a pierdut flotabilitatea din cauza greutăţii apei ambarcate, aşa că, după aceea, la fiecare val, se mişca greoaie, iar când am reuşit să trecem de surf abia de mai plutea ; noi stăteam până la genunchi în apă, iar cu o găleată mică şi cu pălăriile am scos-o afară. Am ajuns apoi la bord, am ridicat toate bărcile sus, am luat masa, ne-am schimbat hainele, ca de obicei am făcut o relatare completă a aventurilor din acea zi pentru cei care rămăseseră la bord şi, după ce-am fumat şi ţigara de seară, ne-am culcat. Aşa s-a încheiat cea de-a doua zi liberă petrecută la ţărm.

Ca un început al distracţiei zilnice, luni dimineaţă ne-am apucat cu toţii să cătrănim parâmele manevrelor. Unii au montat mandare pentru ca să se lase în josul straiurilor şi

[12] Bravo, încă o dată (în spaniolă în text).

şarturilor, alţii cătrăneau fungile, balansinele etc, suindu-se pe vergi şi coborând treptat în arboradă. Ne-am răscolit boccelele şi ne-am scos la iveală nădragii şi hainele mânjite de catran, cu care mai făcusem treaba asta şi înainte, încât la răsăritul soarelui eram cu toţii răspândiţi prin arboradă. După micul dejun am avut bucuria să vedem barca navei italiene plină de oameni îmbrăcaţi de sărbătoare, ca şi în ziua de dinainte, cântând barcarole. La ţărm, sărbătorile paştelui ţin câte trei zile, iar echipajul navei respective, fiind de religie catolică, se bucură de avantajele acestei sărbători. În vreme ce noi stăteam cocoţaţi în arboradă, mânjiţi cu catran, ocupaţi cu munca asta neplăcută, i-am văzut pe italieni timp de două zile la rând ştergând-o la ţărm dimineaţa şi întorcându-se seara veseli nevoie mare. Aşa se întâmplă când eşti protestant. Nu e nicio primejdie ca să se întindă catolicismul şi în Noua Anglie, decât dacă biserica catolică va avea ideea de a reduce sărbătorile, pentru că iankeii nu-şi pot permite să piardă vremea. Proprietarii de nave din America câştigă aproape trei săptămâni de muncă în plus în decursul unui an de la echipajele lor, faţă de cei ai navelor din ţările catolice.

Cum iankeii nu prăznuiesc de obicei nici crăciunul, comandanţii navelor, când sunt pe mare, habar n-au când e Ziua Recunoştinţei, aşa că marinarul iar n-are parte de sărbătoare.

Pe la amiază, unul din oamenii care urcaseră în arboradă strigă „Navă la orizont”, şi am zărit velele prova ale unei corăbii care dubla promontoriul. După ce depăşi capul, ni se arătă din travers – un bric cu toate velele ridicate, cu pavilionul american la pic. Am ridicat şi noi pavilionul american deîndată. Cum ştiam că pe coastă nu mai era niciun bric în afară de al nostru, speram că acum vom primi veşti de acasă. Nava veni în vânt şi fundarisi ancora, dar figurile tuciurii pe care le-am zărit cocoţate în arboradă, silindu-se să strângă

velele, ca şi babilonul de pe punte ne-au făcut să înţelegem că venea din insulele Pacificului. Îndată după aceea la bordul navei noastre au apărut şi câţiva din echipajul nou venit care-l aduseseră pe comandant la noi, şi de la ei am aflat că bricul era din Oahu, şi se ocupa cu acelaşi gen de negoţ ca şi *Ayacucho* şi *Loriotte*, făcând drumul de pe coasta Californiei, în Insulele Sandwich şi apoi în Peru şi Chile. Căpitanul şi ofiţerii erau americani, ca de altfel şi o mică parte a echipajului, restul fiind băştinaşi. Nava se numea *Catalina* şi, ca la toate suratele ei în aceeaşi branşă, în afară de *Ayacucho*, actele şi pavilionul proveneau de la Unchiul Sam. Bineînţeles că nu ne-au adus niciun fel de noutăţi din ţară, aşa că am fost de două ori dezamăgiţi pentru că la început socotisem că s-ar fi putut să fie vorba de nava pe care o aşteptam să vină de la Boston.

Am stat aici vreo două săptămâni şi, după ce-am adunat toate pieile pe care le puteam strânge prin partea locului, am ridicat velele şi ne-am îndreptat spre San Pedro. Aici am întâlnit stând la ancoră bricul pe care-l ajutasem noi să iasă în larg, şi care acum avea un echipaj amestecat de marinari, englezi, băştinaşi, spanioli şi indieni spanioli. Cu toate că bricul era mult mai mic decât al nostru, avea un echipaj de trei ori mai numeros. Şi avea nevoie de toţi pentru că ofiţerii navei erau californieni. Nicio navă din lume nu are un echipaj atât de redus ca navele americane şi engleze, şi niciuna nu se descurcă atât de bine. Un bric american de aceeaşi mărime ar fi avut patru oameni în echipaj şi ar fi fost destui pentru toată munca de pe nava. Cea italiană avea un echipaj de treizeci de oameni, de trei ori aproape cât *Alert*, care a venit mai apoi pe coastă, vădindu-se a fi de aceeaşi mărime. Cu toate astea, *Alert* era în stare să pornească la drum sau să ancoreze, şi doar avea două ancore de manevrat, în numai jumătate din timpul necesar celeilalte, la bordul căreia toată lumea vorbea o dată,

strigând ca nişte apucaţi şi alergând bezmetici pe punte în căutarea unui palanc de capon.

Aveau doar un singur avantaj asupra noastră şi anume felul în care-şi uşurau trasul la rame, deoarece cântau întotdeauna când erau în bărci. Americanii îşi cruţă timpul şi banii, dar, ca naţiune, încă n-au învăţat deocamdată „să valorifice şi muzica". Noi trăgeam la rame încoace şi-n colo pe distanţe lungi, cu bărcile încărcate, fără să scoatem o vorbă, cu nişte priviri amărâte, în vreme ce ceilalţi nu numai că-şi uşurau munca prin cântec, dar o făceau să fie şi plăcută, veselă. Fiindcă e adevărat ce se spune:

„Când sclavu-i ostenit, doar cântu-i mai ridică vâsla grea,
Şi-i împrumută ritm şi armonie,
Făcând mai blânda clima cea mai rea
Şi mai frumos, cel mai frumos ţărm plin de poezie".

După ce-am adăstat în San Pedro vreo săptămână, am pornit iar spre San Diego, cu gând să ne oprim la San Juan, pentru că sezonul furtunilor de sud-est se cam terminase şi deci nu ne pândea niciun pericol.

Fiind primăvară, San Pedro, ca şi toate celelalte porturi cu golfuri largi de pe coastă, era plin de balene, venite să cerceteze, ca în fiecare an, adâncimile de lângă mal. În primele zile în care ne-am întâlnit cu ele, aici şi la Santa Barbara, le-am urmărit cu mare interes, strigându-ne mereu unul altuia: „Uite, suflă!", ori de câte ori vedeam coloana de aburi a câte unei balene ieşite la suprafaţă. Dar, în curând, spectacolul deveni atât de banal încât nu l-am mai luat în seamă. Adesea ieşeau la suprafaţă chiar lângă noi şi, într-o noapte întunecoasă, cu ceaţă, în timpul unui calm plat, pe când eu eram cart de ancoră, una dintre ele apăru atât de aproape încât lovi lanţurile şi făcu să se cutremure totul în jur. Dar se

pare că nici ei nu i-a prea plăcut întâlnirea, pentru că se afundă deîndată şi se arătă doar la mare distanţă. O dată era să dăm cu barca cea mică peste o balenă care ne-ar fi făcut pe toţi arşice şi ne-ar fi aruncat până la ceruri. Făcusem o vizită la bordul bricului spaniol şi ne întorceam, opintindu-ne zdravăn în vâsle, încât bărcuţa zbura ca o rândunică. Noi eram cu faţa spre pupa, cum stau vâslaşii întotdeauna, iar căpitanul, care se afla la cârmă, nu se uita nici el înainte, când deodată auzim răsuflarea unei balene drept înaintea noastră. „Trageţi invers! Trageţi invers! Altfel suntem pierduţi!" urlă căpitanul. Ne-am opintit în vâsle invers şi barca s-a oprit într-un noian de spumă. Când am întors capul, am zărit o imensă şi urâtă balenă cocoşată, care trecea pe dinaintea piciorului etravei noastre la trei, patru iarzi de chilă. Dacă n-am fi oprit din vâsle barca aşa cum am făcut, ne-am fi izbit de ea fără îndoială, lovind-o cu chila drept la mijloc. Dar aşa, nici nu ne-a băgat în seamă, trecu alene mai departe şi se scufundă câţiva iarzi mai încolo, zvârlindu-şi coada în aer la mare înălţime. Eram atât de aproape încât am văzut-o perfect şi, cum e uşor de bănuit, n-aveam nicio dorinţă de a o vedea mai de aproape. Era o creatură groaznică, cu o piele vârtoasă şi păroasă, şi avea o culoare cenuşie metalică. Soiul acesta de balene se deosebeşte de caşalot atât la culoare cât şi ca piele. Se zice că sunt şi mai fioroase. Am văzut şi câţiva caşaloţi. Dar cele mai multe care se apropie de coastă sunt din neamul balenelor nordice sau al celor cocoşate, care-s mai greu de vânat şi se zice că nici nu dau suficient spermanţet pentru a merita osteneala. Din această pricină, balenierele nu se apropie de coastă în urmărirea lor. Căpitanul nostru, împreună cu căpitanul Nye de pe *Loriotte*, care fusese înainte pe o balenieră, s-au gândit să încerce să prindă o balenă, folosindu-se de două echipaje cu două bărci, dar cum aveam numai două harpoane şi nu dispuneam de parâma necesară, au renunţat. Aceste

balene se ivesc în număr mare în lunile martie, aprilie şi mai, în rada porturilor Santa Barbara, San Pedro etc. şi dau târcoale în largul coastei, iar unele îşi fac drum chiar până în porturile închise de la San Diego şi Monterey. Dar, înainte de miezul verii, caută largul şi pot fi întîlnite în mijlocul oceanului. Când ne îndreptam spre San Juan, am văzut la câteva mile sub vânt şi câteva cete frumoase de caşaloți, care pot fi deosebiți uşor după coloana de abur pe care o aruncă în înalturi.

Urcând pe coasta Pacificului, am ancorat în mare deschisă, cum s-ar zice, în apă cu adâncimea de douăzeci de braţe, chiar în traversul unei stânci ce domina valurile, ridicându-se la o înălţime de două ori mai mare decât cea a rândunicii noastre. Auzisem multe despre meleagurile acestea de la echipajul de pe *Lagoda*, care spunea că aici e cel mai nenorocit loc din toată California. Ţărmul e numai stânci, expus drept în bătaia furtunilor de sud-est, încât toate navele sunt nevoite să-şi părăsească geamandurile ca să se salveze la cel mai mic semn de furtună. Deşi sezonul acestor vânturi era pe sfârşite, am ancorat la geamandură cu parâme dublin şi instalaţia respectivă, de parcă am fi avut de gând să rămânem doar douăzeci şi patru de ore. Am dus agentul la ţărm, şi am primit poruncă să stăm să-l aşteptăm, în vreme ce el o pornea pe un drum ocolit, pe după stânci, pentru a ajunge la misiunea ce se afla în spatele lor. Eram bucuroşi că aveam astfel timp să cercetăm şi noi acel loc cu totul aparte. După ce ani ridicat barca pe ţărm şi am priponit-o bine, am pornit în toate direcţiile în susul şi în josul malului în explorare.

San Juan e singurul loc romantic de pe toată coasta. Pe mile întregi, ţinutul e aici un platou înalt, ajungând semeţ până la ţărm, unde se transformă într-o faleză abruptă, la picioarele căreia se sparg continuu valurile Pacificului. Talazurile spală pe mai multe mile baza înălţimii sau se sparg de stâncile şi

țancurile de piatră ce se prăvălesc în mare. Unde am acostat se formase o baie mică, un golfuleț şi, la maree înaltă, mai rămâneau câteva picioare pătrate de plajă nisipoasă, între mare şi falezã. Era singurul loc unde se putea trage la țărm. În fața noastră se ridica, abrupt, peretele de stâncă, înalt de vreo patru, cinci sute de picioare. Nu ne trecea deloc prin minte cum puteam reuşi să coborâm pieile şi să urcăm mărfurile pe platoul acela unde era cocoțată misiunea. Agentul o apucase pe un drum lung şi ocolit, şi totuşi fusese nevoit să sară adesea peste râpi şi să se cațere pe coaste pieptişe. Povârnişul din fața noastră nu putea fi urcat nici de animale, nici de om. Nicio maimuță nu s-ar fi putut cațără pe acolo. Dar cum asta nu era treaba noastră, ştiind că agentul nu se va întoarce decât peste un ceas sau două, poate chiar mai mult, am început a bate țărmul, adunând scoici şi urmărind talazurile ce se spărgeau vuind şi împroşcând, în crăpăturile adânci ale imenselor stânci. Ce spectacol, gândeam eu, trebuie să fie aici la vremea furtunilor de sud-est! Stâncile erau la fel de mari ca cele de la Nahant sau Newport, dar acum mi se păreau mai uriaşe şi mai prăpăstioase. În plus, totul în jur avea un fel de măreție care împrumuta solemnitate peisajului, o tăcere şi singurătate ce se făceau simțite pretutindeni. Pe mile întregi nu se pomenea suflet de om în afară de noi şi niciun sunet decât cel făcut de pulsul marelui Pacific. Iar imensul piept de stâncă se înălța ca un perete, izolându-ne de întreaga lume, în afară de cea a apelor. M-am depărtat de ceilalți tovarăşi şi m-am aşezat pe un bolovan, alegându-mi un loc unde marea pătrundea adânc printre stânci, formând o minunată arteziană la fiecare val.

În comparație cu țărmul nisipos şi plicticos din restul coastei, măreția acestei privelişti era la fel de înviorătoare ca apariția unui pinten imens de piatră într-un peisaj monoton. Pentru prima oară de când plecasem de acasă eram cu adevărat

singur, pentru prima oară încercam sentimentul că nu aveam pe nimeni alături, în coasta mea, ca să mă mai țină şi de vorbă. Am simțit că redobândesc ceea ce era mai bun în mine. Totul se potrivea cu starea mea sufletească, şi m-a încercat bucuria de a descoperi că poezia şi romantismul nu fuseseră ucise cu totul în mine de viața de trudă, de mizeria pe care o dusesem, de tovărăşia acelor oameni abrutizați de greutăți. Am stat aşa vreo oră, furat de frumusețea acestui decor cu totul nou în mijlocul căruia îmi găsisem un rost, când, deodată, am fost trezit la realitate de strigătele îndepărtate ale tovarăşilor mei pe care i-am văzut că începeau să se adune, pentru că agentul îşi făcuse apariția şi se îndrepta spre barcă.

Am vâslit până la navă, unde am găsit barcazul lăsat la apă şi încărcat cu mărfuri. După masă, am pornit cu toții la țărm, vâslind la barca de salvare ce ducea la remorcă barcazul. În vreme ce trăgeam la rame, am zărit un car cu boi şi vreo doi oameni care se opriseră chiar pe buza falezei. După ce-am ajuns la țărm, căpitanul o porni pe drumul ce ocolea înălțimea, ordonându-ne mie şi încă unuia să-l urmăm. Am pornit după el, având mare grijă pe unde călcam, sărind şi cățărându-ne, trecând prin mărăcinişuri şi tufe de păducel, până am ajuns în vârf. De aici încolo se întindea un ținut neted, ca o tăblie de masă, şi cât vedeai cu ochii nu se zărea nicio locuință, doar într-o scobitură, la vreo milă de noi, ne apărea mica misiune catolică, de la San Juan Capistrano, în jurul căreia se ițeau câteva colibe de indieni. Când am ajuns la buza falezei, unde se afla carul, am descoperit şi câteva grămezi de piei, alături de care stăteau nişte indieni. Dinspre misiune, mai veneau domol unul sau două care, iar căpitanul ne-a poruncit să ne apucăm de treabă şi să aruncăm pieile la vale. Deci în felul acesta ajungeau ele pe plajă – erau aruncate, una câte una, de la vreo patru sute de picioare! Aşa se făceau afacerile pe scară mare!

Stând la marginea platoului, şi uitându-te în prăpastia povârnită, marinarii

„De pe ţărm
Ca şoricei de se vedeau,
Iar nava noastră cea mare,
Doar cât o barcă se zărea,
Iar barca doar cât geamandura,
Şi parcă nici nu mai conta”

Pe povârnişul acesta la vale aruncam noi pieile, zvârlindu-le cit mai departe în aer. Cum erau mari, ţepene şi îndoite ca nişte coperţi de carte, le lua vântul, coborau legănându-se şi răsucindu-se, înălţându-se şi prăbuşindu-se ca un zmeu când i se rupe sfoara. Era reflux foarte scăzut, aşa încât nicio primejdie să cadă în apă. Pe măsură ce ajungeau pe plajă, oamenii le luau, le puneau pe creştet şi se îndreptau cu ele spre barcă. Era o privelişte plină de pitoresc: peretele înalt de stâncă, pieile care zburau ca nişte solzi, acel du-te vino pe plajă al oamenilor ce păreau nişte pitici. Romantismul negoţului de piei!

Unele se înţepeneau în crăpături, sub mal, chiar sub noi, de nici nu le mai zăream, dar, aruncând cu altele în direcţia respectivă, reuşeam să le desprindem. Dacă s-ar fi întâmplat să rămână acolo definitiv, căpitanul, după cum ne spusese, avea de gând să trimită la navă barca să aducă nişte parâme lungi de fungă, şi unul dintre noi urma să se coboare pe funii să arunce pieile jos. Se zicea că un marinar din echipajul unui bric englez aşa făcuse, cu câţiva ani înainte. Ne-am uitat şi noi la peretele acela al falezei şi prin minte ne-a trecut gândul că n-ar fi fost o misiune prea îmbucurătoare, mai ales pentru câteva nenorocite de piei. Dar nimeni nu ştie de ce-i în stare până când nu-i nevoit să afle, fiindcă, la vreo şase luni mai apoi, eu am coborât exact prin acel loc, agăţat de nişte fungi de

aripă, pentru a salva vreo jumătate de duzină de piei înțepenite în crăpăturile stâncii.

După ce le-am aruncat pe toate jos, ne-am întors pe plajă unde am găsit barca încărcată şi gata de plecare. Am tras la rame, am suit pieile la bord, am ridicat şi barca, am virat ancora şi am ridicat velele, încât înainte de apusul soarelui eram în drum spre San Diego.

Vineri, 8 mai, 1835. Când am ajuns la San Diego, portul era pustiu. *Lagoda, Ayacucho, Loriotte* părăsiseră coasta şi acum rămăsesem doar noi. Toate magaziile de piei, în afară de a noastră, erau închise. Doar vreo zece, douăzeci de băştinaşi din Insulele Sandwich, care fuseseră angajați pe alte nave, mai rămăseseră pe țărm după ce-şi primiseră plata, iar acum organizaseră un mare carnaval. Pe mal rămăsese un cuptor mare de pâine, construit, se pare, de o navă rusească aflată într-o expediție de prospectare, nimerită pe coastă cu câțiva ani mai înainte. Băştinaşii l-au luat în primire şi l-au stăpânit de atunci netulburați. Era destul de mare să încapă opt sau zece oameni. Într-o parte, cuptorul avea o uşă, iar deasupra o răsuflătoare. Pe jos puseseră nişte rogojini aduse din Insula Oahu, pe vreme rea acopereau răsuflătoarea de deasupra şi transformaseră cuptorul în cartier general. Acum se înghesuiau în el zece douăzeci de oameni, într-o totală trândăvie, ocupându-se doar de băut, jucat cărți şi de tot feluri de petreceri. O dată pe săptămână, cumpărau câte un bou ca să aibă carne, iar unul dintre ei se ducea în fiecare zi în târg să aducă fructe, băutură şi alte provizii. Pe lângă astea, mai cumpăraseră un butoi cu biscuiți marinăreşti şi unul de făină de pe *Lagoda*, înainte de plecarea navei. Şi-şi duceau traiul acolo distrându-se nevoie mare, fără să le pese de nimic. Căpitanul Thompson şi-a pus în gând să-i convingă pe vreo trei, patru să vină la bordul lui *Pilgrim*, fiindcă rămăsesem atât de puțini oameni în echipaj, aşa că s-a prezentat la cuptor şi s-

a chinuit vreun ceas sau două să-i momească. Unul dintre ei, un tip bine clădit, vioi, puternic şi inteligent, era purtătorul lor de cuvânt. Se numea Mannini, sau, cum i se spunea din respect pentru funcţia şi influenţa de care se bucura – domnul Mannini, cunoscut în toată California. Prin intermediul lui, căpitanul le oferi zece dolari pe lună, cu plata pe o lună înainte, dar treabă zadarnică, ca şi cum ar fi stricat orzul pe gâşte sau ar fi vrut să vândă castraveţi grădinarului. Atâta vreme cât se mai ţinea un ban de ei, nu aveau chef să lucreze pentru cincisprezece dolari pe lună, iar după ce-şi vor isprăvi banii vor accepta şi zece.

— Cu ce vă îndeletniciţi voi aici, domnule Mannini? îl întrebă căpitanul.

— Păi, jucam carte, beum, fumam, tot ce trece prin cap al nostru.

— Nu vreţi să vă angajaţi la mine pe navă şi să mai lucraţi?

— *Aole! aole make make makou i ka hana*. Acum bani berechet la noi, munca nu bun. *Manule*, bani *pau*, dus, ei, munca foarte bun! *maikai, han hana nui*!

— Dar în felul ăsta risipiţi toţi banii! le spuse căpitanul.

— Îhî! Eu ştie. Încet, încet banii *pau* – dus tot. Atunci *kanaka* munca mult.

Era zadarnic, căpitanul i-a lăsat în plata domnului, hotărât să aştepte până rămân băştinaşii fără para chioră.

Am descărcat toate pieile şi, în vreo săptămână, eram gata de pornit din nou la drum în susul coastei. Am virat legăturile, am pregătit totul de drum, când căpitanului i-a venit ideea de a-şi mai încerca o dată norocul cu cei de la cuptor. De data asta ţinu seamă mai mult de *mollia tempora fandi*, şi reuşi. Îl câştigă pe domnul Mannini de partea lui. Cum averea din visteria cuptorului cam ajunsese la fund, îl convinse pe el şi pe încă vreo trei să vină la bord cu cuferele şi bagajele lor şi trimise în grabă vorbă ca eu şi puştiul echipajului să ne luăm

catrafusele şi să coborâm la ţărm, pentru a lucra alături de cei de la magazia de piei. Era o veste neaşteptată pentru mine, dar îmi plăcea orice mai aducea puţină varietate vieţii de marinar. Aşa că ne-am gătit repede de drum şi am fost duşi la ţărm. Am rămas pe plajă uitându-mă în timp ce nava pornea, şi am urmărit-o până a trecut dincolo de promontoriu, după care m-am dus la magazia de piei să-mi iau în primire locul unde aveam să locuiesc vreme de mai multe luni.

XIX
BĂŞTINAŞII DIN INSULELE SANDWICH

Viaţa mi s-a schimbat pe cât de radical pe atât de brusc. Cit ai clipi din ochi m-am transformat din marinar în om de uscat şi tăbăcar de piei. Dar nu-mi displăcea deloc noutatea acestei vieţi şi, comparativ, mai multa libertate de care mă puteam bucura. Magazia noastră de piei era de fapt o încăpere mare, construită din scânduri negeluite, pentru a adăposti patruzeci de mii de piei. Într-o parte, printr-o despărţitură, se făcuse o cămăruţă în care au fost încropite patru cuşete, unde urma să ne ducem traiul. Iar mama glie ne servea drept podea. Mai era o masă, un dulăpior pentru oale, vase, tacâmuri etc, iar ca să intre lumina înăuntru se practicase o gaură în perete. Aici ne-am adus cuferele, ne-am pus aşternuturile pe cuşete şi, deci, ne-am instalat. Deasupra noastră era o altă încăpere mică, unde locuia domnul Russell, cel ce răspundea de magazia de piei, acelaşi care o vreme fusese ofiţer pe *Pilgrim*. Trăia aici într-o solitară măreţie, dormea şi mânca singur – ocupaţiile lui principale – şi stătea de vorbă doar cu propria-i demnitate. Puştiul, o tânără speranţă din Marblehead, pe nume Sam, urma să ocupe funcţia de bucătar, în timp ce eu, un francez uriaş Nicholas, şi patru băştinaşi trebuia să punem pieile la saramură. Eu, Sam şi Nicholas locuiam împreună, cei patru

băştinaşi lucrau şi mâncau laolaltă cu noi, dar, de obicei, dormeau la cuptor. Noul meu tovarăş – Nicholas – era cel mai uriaş dintre toţi pe câţi i-am cunoscut. Ajunsese pe coastă cu o navă care apoi naufragiase, iar acum se angaja pe la diverse firme unde punea piei la saramură. Avea cu mult peste şase picioare înălţime şi era atât de spătos încit putea fi expus ca o curiozitate. Însă picioarele lui păreau cu totul remarcabile. Erau atât de mari că nu găsise în toată California o pereche de încălţări pe măsură şi fusese nevoit să trimită pe cineva în Oahu să-i aducă. Iar apoi a trebuit să le poarte doar pe acelea până s-au ros de tot. Mi-a povestit că, o dată, a naufragiat cu un bric american pe bancurile Goowin Sands şi a ajuns astfel la Londra, pe capul consulului american. Nu avea decât cele vreo câteva haine de pe el şi a fost nevoit să umble vreo trei, patru zile, în luna ianuarie, pe străzile Londrei numai în ciorapi, până când consulul i-a dat o pereche de ghete făcute special pentru el. Dar avea şi putere pe măsura lui, iar ignoranţa era pe măsura puterii. Înalt ca bradul, deştept ca gardul, habar n-avea să scrie sau să citească. De copil se pomenise numai pe mare, făcuse tot felul de meserii şi fusese pe tot soiul de nave – de comerţ, de război, de corsari sau pe cele ce se ocupau cu negoţul de sclavi negri. Din câte mi-am putut da eu seama, şi din câte mi-a mai destăinuit şi el, în cel mai strict secret, la un moment dat, a fost amestecat în afaceri chiar mai necurate decât negoţul de sclavi. În Charleston, Carolina de Sud, a şi fost judecat o dată şi-l pândea condamnarea la moarte, iar după ce a fost achitat, a intrat atât de tare spaima în sufletul lui că n-a mai călcat în Statele Unite de atunci. N-am reuşit să-l conving că nu mai putea fi judecat din nou pentru aceeaşi vină. Mi-a răspuns că a reuşit să scape o dată dincolo de brizanţi şi că se socotea marinar prea bun ca să-şi mai rişte neresteaua din nou. Deşi ştiam bine ce fel de viaţă dusese, mie individul nu mi-a inspirat niciodată teamă.

Ne-am înțeles totdeauna cât se poate de bine şi, cu toate că era cu mult mai în vârstă decât mine, mai puternic şi mai generos clădit, îmi arăta mult respect, impresionat de educația mea, de cele auzite despre situația mea de dinainte de a pleca pe mare, atitudine firească la un european de obârşie modestă.

— Am să-ți fiu bun prieten, îmi spunea el adesea, şi poa' cu vremea, când o să mai vii pe-aici şi-o să fii căpitan, o să mă ajuți şi tu pe mine.

Stăteam mai mult împreună, aşa că ofițerul se purta frumos cu noi, fiindcă-i era frică de Nicholas şi nu se băga în viața noastră decât atunci când trebuia să ne ocupăm cu punerea pieilor la saramură.

Ceilalți tovarăşi ai mei, băştinaşii, merită o mențiune aparte. De mai mulți ani California şi Insulele Sandwich fac reciproc un comerț intens, şi cele mai multe nave au marinari dintre băştinaşi fiindcă ei nu semnează îndeobşte niciun contract, pleacă de la bord când le vine lor cheful, se angajează la tăbăcitul pieilor la San Diego, sau pentru a înlocui pe oamenii lăsați la țărm de pe navele americane ce navighează de-a lungul coastei. În felul acesta, la San Diego s-a format o măruntă colonie de băştinaşi. Unii dintre ei au plecat cu *Ayacucho* şi *Loriotte*, iar *Pilgrim* luase la bord pe domnul Mannini şi încă vreo trei, aşa că n-au mai rămas decât vreo douăzeci. Dintre aceştia, patru erau angajați la magazia navei *Ayacucho*, patru lucrau cu noi, iar restul îşi vedeau liniştiți de-ale lor la cuptor, fiindcă banii le erau pe terminate şi cei pe care-i mai aveau trebuiau să le ajungă până apărea vreo altă navă să-i angajeze.

În răstimpul celor patru luni cât am stat acolo, m-am împrietenit cu toți băştinaşii, m-am străduit foarte mult să le deprind limba, obiceiurile, felul de-a fi. N-am putut învăța limba decât oral, fiindcă nu aveau niciun fel de cărți la ei, deşi în insulele lor învățaseră cu misionarii să scrie şi să citească.

O rupeau puţin pe englezeşte şi, printr-un fel de compromis, pe coastă se vorbea un jargon amestecat, înţeles de toată lumea. Sunt nevoiţi să renunţe la nesfârşitele lor nume, iar albii, pretutindeni în Pacific, le spun canaci, de la un cuvânt din limba lor ce mi se pare că înseamnă om, fiinţă omenească, şi e atributul tuturor băştinaşilor din insule, spre deosebire de *haole*, sub care-i denumesc ei pe albi. La apelativul canac răspund şi când e vorba de un singur individ, şi când sunt o colectivitate. Cum numele lor adevărate în propria lor limbă sunt greu de pronunţat şi de ţinut minte, băştinaşii se aleg cu oricare altul cu care sunt binecuvântaţi de către căpitan sau echipaj. Unii sunt botezaţi cu numele navei pe care lucrează, alţii cu nume ca Jack, Bill, Tom, în vreme ce alţii se procopsesc cu nişte porecle foarte fanteziste ca Neguţătorul Indian, Mărul Catargului, Pelicanul. Sfilaţă etc, etc. Dintre cei patru ce lucrau cu noi la magazie, pe unul îl chema domnul Bingham, după numele misionarului din Oahu, pe altul Hope (Speranţă), la fel ca pe nava pe care fusese, pe al treilea Tom Davis, numele primului căpitan alături de care navigase, iar pe al patrulea Pelicanul, pentru că i se păruse cuiva că aduce cu pasărea respectivă. Apoi mai erau Jack-Lagoda, Bill-California etc. Dar, indiferent cum i-ar fi chemat, mie mi s-au părut a fi cei mai interesanţi, inteligenţi şi cumsecade oameni pe care i-am întâlnit. Am simţit o deosebită afecţiune pentru aproape toţi. Chiar până astăzi am păstrat o adâncă simpatie pentru ei, încât sunt în stare să bat drum lung pentru a-i vedea şi întotdeauna voi simţi un deosebit interes chiar şi numai faţă de numele unui băştinaş.

Tom Davis ştia să citească, să scrie şi să se descurce puţin cu socotelile aritmetice. Pusese în Statele Unite şi vorbea destul de bine englezeşte. Avusese parte de aceeaşi educaţie de care se bucură trei pătrimi dintre iankeii din California, numai că avea o purtare şi nişte principii mult mai sănătoase. Prindea

totul atât de repede încât ar fi fost în stare să învețe navigația şi principiile multor ştiințe. Bătrânul domn Bingham nu se prea descurca cu engleza, habar nu avea de scris şi de citit, dar stăpânea cea mai largă inimă din lume. Să tot fi avut vreo cincizeci de ani, îi lipseau doi dinți din față, smulşi de părinții lui, ca dovadă a durerii pe care au încercat-o la moartea lui Kamehameda, marele rege al Insulelor Sandwich. Îl provocam uneori spunându-i că-l mâncase pe căpitanul Cook şi cu prilejul festinului îşi pierduse dinții. Era singurul lucru care-l înfuria. Totdeauna se pornea la auzul acestei acuzații şi spunea:

— *Aole*! (Nu) Eu nu mănânci căpitan Cook! Eu *pika-ninny* – mică, atât numai! Tata văzut căpitan Cook, eu nu!

Nu le plăcea să le amintească cineva de căpitanul Cook, fiindcă marinarii credeau că acesta fusese mâncat, şi nu le convenea să-i ia cineva peste picior cu asta.

— Canaci din Noua Zeelanda mănânci om alb, canaci din Insule Sandwich nu mănânci. Canaci din Insule Sandwich *ua like pu na haole* – la fel ca voi!

Domnul Bingham era un fel de patriarh printre ei, se bucura de mult respect, deşi nu avea nici educația nici energia prin care îşi dobândise domnul Mannini puterea asupra lor. Am stat ceasuri întregi cu el de vorbă despre Kamehameha, un fel de Carol cel Mare al Insulelor Sandwich, despre fiul şi succesorul acestuia, Riho Riho, care murise în Anglia şi fusese adus în Oahu la bordul fregatei *Blonde*, comandate de căpitanul Lord Byron, iar ale cărui funeralii şi le amintea foarte bine, ca şi despre obiceiurile din copilăria lui, despre schimbările survenite o dată cu sosirea misionarilor. Nu putea accepta nici în ruptul capului că în insulele lui se practicase canibalismul şi părea, într-adevăr, o insultă să spui unor oameni, atât de afectuoşi, inteligenți şi civilizați că astfel de obiceiuri barbare se practicaseră vreodată în țara lor, până

încoace, pe vremurile despre care mulți ar fi trebuit să-şi aducă aminte. Cu siguranță că o atât de rapidă depărtare de epoca barbară nu poate fi întâlnită în istoria nici unui alt popor. Aş fi avut curajul să-mi încredințez şi viața şi tot avutul meu în mâinile oricăruia dintre ei. Iar dacă aş fi avut nevoie de un gest de generozitate sau sacrificiu, m-aş fi adresat acestor oameni înainte de a recurge la unul dintre concetățenii mei de pe coastă, şi n-aş fi fost surprins să-mi văd rugămintea împlinită înainte ca cei de-un neam cu mine să ajungă măcar la jumătatea socotelilor pe care le-ar fi făcut ca să vadă cât i-ar costa acest gest. Obiceiurile şi felul de a se purta unul cu altul vădesc o mărinimie primitivă, plină de simplitate, de-a dreptul încântătoare, care conține întotdeauna un reproş la adresa semenilor lor mai civilizați. Tot ce aparține unuia aparține tuturor. Banii, mâncarea, hainele, totul se împarte, până la ultima bucată de tutun pe care şi-o îndeasă în pipă. Odată l-am auzit pe domnul Bingham replicându-i, în culmea indignării, unui negustor iankeu, care încerca să-l convingă să-şi păstreze banii numai pentru el:

— Nu! Noi nu tot la fel cu tine! Eu ghindeşti unul are bani, tot are bani. Tu ghindeşti unul are bani, atunci închide la el în cufăr. Nu bun! Canaca tot ca unu!

Acest principiu e atât de firesc încât nici unui dintre ei n-ar pune gura pe mâncare fără să le ofere şi celor din jur. L-am văzut odată pe unul dintre ei împărțind în cinci un biscuit care-i fusese dăruit, într-o vreme când nici el nu prea avea ce mânca, dar ştia că nici cei de pe țărm nu aveau.

Hope mi-era cel mai drag dintre ei. Era iubit atât de ofițeri cât şi de marinari, de oricine avea de-a face cu el. Se dovedea inteligent, bun la inimă, nu l-am pomenit niciodată înfuriindu-se, deşi am stat cu el mai bine de un an de zile şi l-am văzut adesea înjosit de albi, maltratat de nişte obraznici de marinari. Era întotdeauna politicos, săritor, şi nu uita niciodată un gest

mărinimos. Odată, când a fost bolnav, l-am îngrijit, i-am adus medicamente din farmacia navei, fiindcă nici căpitanul, nici ofițerii n-aveau chef să-l ajute, şi nu m-a uitat. Fiecare canac are câte un prieten apropiat, față de care se simte în stare să facă orice şi cu care are un fel de contract, o alianță ofensivă şi defensivă, şi pentru care adesea e în stare de cel mai mare sacrificiu. Acest gen de prieten e numit *aikane*. Hope m-a adoptat ca pe un *aikane*. Nu cred că aş fi putut dori ceva de la el şi el să nu-mi dea sau să nu facă. Dintre americani eu eram prietenul lui adevărat şi am început să-l învăț alfabetul şi cifrele, fiindcă plecase din patrie înainte de a deprinde cititul şi socotitul. Îl interesa foarte mult Bostonul (aşa spun ei Statelor Unite), îmi punea o mulțime de întrebări despre locuințe, oameni etc. şi adesea îmi cerea să-i lămuresc desenele de prin cărți. Toți băştinaşii prindeau foarte repede explicațiile şi, adesea, îi vedeam înțelegând într-o clipită ceea ce eu socotisem că-mi va fi aproape imposibil să-i fac să înțeleagă vreodată, dar ei îmi puneau întrebări care dovedeau că pricepuseră destul de multe pentru a dori să continui.

Mare bătaie de cap mi-au dat însă vapoarele, trenurile şi maşinile care apăreau în paginile unor ziare. Înțelegeau fără efort cum se nivela un drum, ce era o cale ferată, cum se construia un vagon, dar ideea mişcării cu ajutorul aburului era puțin cam prea complicată pentru ei. Odată am încercat să le arăt cum vine treaba asta folosindu-mă de oalele de la bucătărie, dar n-am reuşit, probabil mai mult din cauza propriei mele nepriceperi, decât din lipsa lor de înțelegere şi, fără îndoială, le-am creat o imagine a principiului la fel de limpede ca şi cea din mintea mea. Aceeaşi dificultate am întâmpinat-o, bineînțeles, şi în privința vapoarelor şi n-am izbutit să le arăt decât rezultatele în privința vitezei navelor, fiindcă, eşuând în domeniul principiului, am fost nevoit să recurg la fapte. În demonstrația vitezei am fost ajutat de Tom,

care fusese la Nantucket, şi văzuse o şalupă cu aburi care gonea spre New Belford. Şi, fiindcă veni vorba, era ciudat să-l auzi pe Tom vorbind despre America, pentru că bietul de el nu făcuse decât o călătorie pe la Capul Horn şi înapoi şi nu văzuse decât Nantucketul. Le-am arătat odată o hartă a lumii care i-a captivat ore întregi. Cei care ştiau să citească îmi arătau pe hartă diverse locuri şi-mi cereau amănunte cu privire la distanţe. Îmi amintesc că m-a distrat foarte mult o întrebare a lui Hope. Indicându-mi pata mare, neregulată, care e lăsată albă pe hărţi în dreptul polilor pentru a arăta că zona respectivă nu e descoperită, s-a uitat la mine şi m-a întrebat:

— *Pau* ? (Sfârşit? Terminat?)

Au priceput repede rostul denumirilor de străzi şi al numerelor de case. Voiau foarte mult să vadă America, dar le era teamă de călătoria pe la Capul Horn, pentru că, în climatul rece, suferă foarte mult, şi auziseră poveşti cumplite despre aceste locuri de la cei care fuseseră pe acolo. Băştinaşii fumează foarte des, deşi nu mult o dată, folosindu-se de nişte pipe cu cupa mare şi muştiucul scurt sau chiar fără muştiuc deloc. Şi le aprind, le bagă în gură, trag îndelung, umplându-şi cât mai tare gura cu fum umflându-şi obrajii, şi apoi slobozesc încet fumul pe gură şi nări. Apoi pipa e trecută mai departe, la ceilalţi care trag din ea în acelaşi chip, o pipă ajungând la o juma de duzină de fumători. Ei nu fumează ca europenii, trăgând mereu şi des, ci un astfel de „fum ca în Oahu”, cum spun marinarii, le ajunge pentru o oră sau două, până când un altul îşi aprinde pipa şi o trece şi celorlalţi în acelaşi fel. Pe ţărm, fiecare canac are o pipă, cremene, amnar, iască, o mână de tutun, un briceag marinăresc, de care nu se desparte niciodată.

Dar pe orice străin îl izbeşte cel mai tare felul lor de a cânta. Îngână într-o tonalitate adâncă, guturală, un fel de incantaţie, limba şi buzele aproape că nu le mişcă, sunetele părând a fi

modulate numai din gât. Nu prea are melodie, iar cuvintele, din câte am priceput eu sunt ticluite pe loc. Cântă despre oamenii şi cele văzute în jur şi adoptă metoda asta atunci când nu doresc ca străinii să-i înţeleagă. Stratagema e foarte eficientă pentru că deşi mi-am dat toată silinţa, n-am reuşit să disting un singur cuvânt dintre cele pe care le ştiam. L-am auzit adesea pe domnul Mannini, cel mai reputat *improvisatore* cântând câte un ceas neîntrerupt, pe când trudea în mijlocul englezilor şi americanilor, iar din strigătele şi hohotele de râs ale canacilor aflaţi la oarecare depărtare era limpede că individul vorbea în cântecul lui despre diferiţi indivizi cu care lucra în momentul acela. Canacii au un puternic simţ al ridicolului, sunt excelenţi mimi, mulţi având darul de a descoperi ciudăţeniile tovarăşilor mei şi a le imita înaintea noastră.

Aceştia erau oamenii alături de care urma să-mi petrec mai multe luni şi, dacă nu punem la socoteală pe ofiţer, francezul Nicholas şi puştiul de pe navă, ei formau întreaga populaţie a acelei plaje. Poate că am uitat câinii, ce constituiau un element important al aşezării. Câteva din primele nave ajunse aici au adus cu ele şi nişte câini, şi le-a fost mai comod să-i lase la ţărm ; aceştia s-au prăsit până au ajuns să formeze o numeroasă populaţie. Pe când mă aflam acolo, ajunseseră la vreo patruzeci şi, probabil, încă pe atâţia se îneacă sau sunt ucişi în felurite chipuri în fiecare an. Sunt foarte folositori pentru că păzesc plaja, deoarece indienii se tem să se apropie noaptea: ar fi fost imposibil să se apropie careva chiar la jumătate de milă de magaziile de piei fără să se dea alarma generală. Părintele coloniei canine, Bătrânul Sachem, botezat astfel după numele navei care-l adusese, a murit chiar în timp ce mă aflam acolo, încărcat de ani şi a fost îngropat cu toate onorurile. Tot acolo îşi duceau traiul şi nişte porci şi vreo câteva găini, care, la fel ca şi câinii, stăteau laolaltă, deşi

fiecare era cunoscut de stăpân şi, de obicei, venea să fie hrănit la magazia de care aparţinea.

Nu eram decât de vreo câteva ceasuri pe ţărm, *Pilgrim* abia dispăruse la orizont, când, deodată, se auzi strigătul „Corabie în depărtare”, o brigantină mică dublă promontoriul, se îndreptă spre port şi ancoră. Era nava mexicană *Fazio*, pe care o lăsasem la San Pedro, şi venise pentru a-şi lăsa la ţărm încărcătura de seu, ca să fie topit, pus în alţi saci, urcat la bord din nou, după care nava părăsea ţărmul. Brigantină a fost legată la geamandură, s-au pus la punct instalaţiile de topit pe ţărm, s-a ridicat un mic cort, unde stăteau grămadă cei ce se ocupau de treaba asta şi s-a început operaţia. Venirea acestei nave a produs o oarecare schimbare şi varietate în monotonia „societăţii” noastre.

Am petrecut numeroase seri în cortul lor, unde, într-o babilonie de engleză, franceză, dialect indian şi al băştinaşilor canaci, am găsit şi cuvinte prin care să ne înţelegem.

A doua zi dimineaţă după debarcarea mea, mi-am început treaba, ocupându-mă de punerea pieilor în saramură. Ca să se poată înţelege despre ce e vorba, trebuie să prezint toată istoria unei piei, din momentul în care e jupuită de pe vită, până e urcată la bordul navei pentru a fi transportată la Boston. După jupuire, se fac pe marginea pielei nişte găuri, de jur împrejur, cu ajutorul cărora sunt întinse pe ţăruşi pentru a se usca. În felul acesta nu se încreţesc atunci când se usucă. După ce se zvântă astfel la soare, sunt îndoite cu părul în afară, urcate la bordul navelor în diverse porturi de pe coastă, şi aduse la magaziile de la San Diego. Aici sunt date jos şi depozitate în mari grămezi lângă magazii. După care începe trecerea lor prin saramură.

Mai întâi se pun la umezit, treabă ce se face în timpul refluxului foarte jos, când pieile sunt legate în mici grămezi, cu sfoară, iar când începe mareea, apa le acoperă cu totul. În

fiecare zi puneam câte douăzeci şi cinci de piei la muiat de fiecare om, ceea ce însemna câte o sută cincizeci pentru toţi câţi eram noi acolo. Pieile rămâneau la apă patruzeci şi opt de ore, apoi erau scoase, transportate cu roabele, şi aruncate în nişte hârdaie. În hârdaie le aştepta o saramură foarte concentrată, adică apă de mare în care se punea o mare cantitate de sare. Sarea intra bine în pieile ce stăteau aici alte patruzeci şi opt de ore. Apa de mare în care zăcuseră prima dată era prea „moale" şi nu făcea decât să le curețe. Se scoteau apoi din hârdaie şi erau întinse pe o platformă alte douăzeci şi patru de ore, după care se aşezau pe pământ unde erau întinse cu grijă între ţăruşi, cu pielea în afară, ca să nu facă deloc creţuri în timpul uscării. După ce stăteau astfel întinse, când încă mai erau ude şi moi, noi le ajustam cu cuţitul, tăind toate părţile ce prezentau cusururi – bucăţi de carne sau grăsime, care ar fi înlesnit stricarea şi putrezirea celorlalte dacă rămânea aşa luni de zile în magazia navei –, ca şi părţile ce deteriorau, forma: urechile, şi altele care ne-ar şi împiedicat să le depozităm ca lumea. Asta era cea mai dificilă parte a muncii noastre, cerând multă pricepere pentru a îndepărta tot ce trebuia îndepărtat fără să tai şi să strici pielea. Era şi o muncă îndelungată pentru că numai noi, şase oameni, trebuia să curăţăm o sută cincizeci de piei pe zi, şi la multe aveam o groază de lucru, deoarece spaniolii sunt cam neglijenţi când jupoaie vitele. Iar când curăţai pieile acelea întinse între ţăruşi, erai nevoit să stai în genunchi, să te apleci mereu, şi un începător se alegea cu groaznice dureri de şale. În prima zi m-am dovedit atât de stângaci şi nepriceput că n-am reuşit să curăţ decât opt piei, după vreo câteva zile am ajuns să termin de două ori mai multe, iar în două sau trei săptămâni mă ţineam în rând cu ceilalţi şi făceam douăzeci şi cinci.

Trebuie să termini cu curăţatul lor înainte de amiază, pentru că apoi se usucă prea tare. După ce-au stat la soare câteva

ceasuri, sunt răzuite frumos de toată grăsimea care iese la iveală. Treaba asta odată încheiată, se desfac de la pari, se îndoaie cu grijă, tot cu părul în afară, şi se lasă să se usuce mai departe. La mijlocul după-amiezii se întorc, ca să se usuce bine şi pe partea cealaltă, iar la apusul soarelui se aşază una peste alta şi se acoperă. A doua zi sunt din nou desfăcute şi întinse la soare, iar seara, deplin uscate, se pun pe o prăjină fixată orizontal, câte cinci o dată, şi se bat zdravăn, în felul acesta ieşind tot praful din ele. După ce-au fost puse la saramură, răzuite, curăţate, bătute, se depozitează în magazie. Aici s-ar termina istoria lor, numai că sunt din nou luate la mână când se pregăteşte nava de plecat spre patrie, bătute din nou, depozitate la bord, transportate la Boston, tăbăcite, transformate în încălţăminte sau alte articole şi, în cele din urmă, multe dintre acestea ajung înapoi în California, sub formă de cizme, care sunt purtate apoi fie de cei care se ocupă de alte vite, fie de cei ce pun la saramură alte piei.

Pentru că în fiecare zi puneam la muiat o sută cincizeci de bucăţi, aveam acelaşi număr de trecut prin diversele faze. Deci, zi de zi, ne chinuiam cu aceeaşi treabă, cu acelaşi număr de piei: o sută cincizeci de muiat, o sută cincizeci de spălat şi pus în hârdaie, tot atâtea de scos de la saramură şi întins pe platformă la uscat, acelaşi număr de piei de întins şi de legat de ţăruşi, de curăţat, tot atâtea de bătut şi depozitat în magazie. Cu asta ne îndeletniceam zilnic, în afară de duminică, pentru că de ani în şir duminica, la ţărm, e zi de odihnă, regulă pe care niciun căpitan sau agent n-a îndrăznit s-o încalce. Sâmbăta seara, pieile se acoperă, indiferent în ce fază de lucru s-ar afla, şi se dezvelesc lunea. Duminica nu aveam nicio treabă de făcut, doar dacă trebuia să căsăpim vreo vită, trimisă pentru ca să avem carne toată săptămâna. Şi vita asta ajungea la noi taman duminica. Un alt avantaj al muncii la ţărm era faptul că aveam o muncă precisă de făcut şi, după ce

o terminam, eram stăpâni pe timpul nostru. Ştiind treaba asta, trăgeam tare şi nu trebuia să ne mâne nimeni de la spate. Ne trezeam la prima geană de lumină dimineaţa şi, îngăduindu-ne un scurt răgaz, pe la ora opt pentru micul dejun, de obicei terminam cu treaba pe la unu, două, când mâncam, iar restul timpului ne aparţinea până la lăsarea serii, când ne apucam să batem pieile uscate, să le depozităm în magazie, şi să le acoperim pe toate celelalte. În chipul acesta, în fiecare după-amiază aveam la dispoziţie vreo trei ceasuri, iar după apusul soarelui cinam, şi treaba era încheiată pe ziua respectivă. Nu aveam nici carturi, nici de terţarolat rândunici. Seara, de obicei, ne-o petreceam pe la alte magazii, adesea, mi-am pierdut câte un ceas la cuptor, numit „Hotelul Canacilor" sau „Cafeneaua Oahu". După prânz urma o scurtă siestă, pentru a compensa faptul că ne sculam devreme, iar după-amiaza făceam ce voiam. Eu, de obicei, citeam, scriam şi-mi confecţionam sau cârpeam haine, fiindcă nevoia, mama tuturor invenţiilor, mă învăţase şi aceste două îndeletniciri. Canacii se retrăgeau la cuptor, şi se întindeau la somn, la taifas, la fumat. Tovarăşul meu Nicholas, care habar n-avea de citit sau scris, se bucura de lungi sieste, mai trăgea vreo două, trei pipe şi apoi o pornea în *paseo* pe la celelalte magazii. Nimeni nu îndrăzneşte să încalce acest răgaz. Căpitanii ştiu foarte bine că marinarii şi-l câştigă trudind din greu şi repede, şi dacă se amestecă în treaba lor, aceştia învaţă iute să facă în aşa fel ca lucrul la cele douăzeci şi cinci de piei să dureze toată ziua. Ne bucuram şi de independenţă pe deasupra, deoarece stăpânul magaziei – *capitan de la casa* – nu avea nicio treabă cu noi decât atunci când ne luptam cu pieile. Nu ne puteam însă duce în oraş fără îngăduinţa lui, şi mai niciodată nu ne refuza.

Totul contribuia ca munca noastră să fie neplăcută şi obositoare: greutatea enormă a pieilor ude, pe care le căram de

colo colo cu roaba, aplecatul continuu asupra celor care trebuiau întinse între ţăruşi pentru a fi curăţate, putoarea cumplită a hârdaielor în care eram adesea obligaţi să ne bălăcim până la genunchi pentru a presa pieile. Dar, în curând, ne-am tăbăcit şi la treburile astea, iar relativa libertate de care ne bucuram ne-a împăcat şi cu asta, fiindcă acum nu aveam pe nimeni pe cap să ne dreseze şi să ne găsească nod în papură mereu. După ce ne schimbam hainele, eram liberi. Exista numai o singură excepţie de la regula aceasta a timpului liber şi anume când, în câte o după-amiază, trebuia s-o pornim să aducem lemne de foc bucătarului. În împrejurimile localităţii San Diego nu prea există lemn de foc, deoarece, pe mile întregi, nu întâlneşti niciun copac. Locuitorii oraşului folosesc vreascurile tufişurilor, treabă pentru care-i trimit pe indieni în mare număr la câteva zile o dată. Din fericire, climatul e atât de blând încât cei de aici nu sunt nevoiţi să facă focul pentru a se încălzi ci doar pentru gătit. Noi aveam mare bătaie de cap cu lemnele astea fiindcă tot ce se numea lemn dispăruse din jurul magaziilor, şi trebuia să batem o milă, două şi să cărăm sarcinile de vreascuri în spinare cale lungă, deoarece nu puteam să ne ducem cu căruţul pe dealurile din jur pe terenul acela accidentat. Cam două zile pe săptămână, de obicei lunea şi joia, îndată ce terminam cu prânzul, porneam după vreascuri, înarmaţi fiecare cu câte o secure şi o bucată lungă de frânghie, târând după noi un cărucior şi urmaţi de întreaga colonie de câini, care erau întotdeauna gata s-o pornească la drum spre desişuri şi când ne vedeau că ne pregătim de expediţie aproape că turbau cu toţii. Trăgeam căruţul după noi atât cât puteam, după care-l lăsam la loc deschis, de unde să se vadă bine, iar noi ne împrăştiam care încotro, căutând câte un loc potrivit pentru a ne apuca de treabă. Uneori eram nevoiţi să ne îndepărtăm de căruţ câte o milă bună. Când dădeam de un

copăcel ca lumea, întâi trebuia să curăţăm locul în jur de lăstăriş, ca să ne putem apropia de victimă. Copăceii aici rareori trec de cinci, şase picioare înălţime, iar cel mai mare pe care l-am întâlnit eu în aceste expediţii nu depăşea douăsprezece picioare. Aşa că, dacă ţinem cont că trebuia să tăiem lăstărişul şi crengile, se înţelege că munceam din greu pentru ca să facem rost de puţin lemn. După ce adunam astfel câte o sarcină întreagă, ne apucam să o legam cu frânghia, o săltăm în spinare, luam securea în mână şi porneam când la deal şi când la vale, către căruţ. Câte două sarcini de fiecare om ajungeau pentru a încărca bine căruţul ; cam asta era partea fiecăruia. După ce aduceam fiecare cele două sarcini, le puneam în căruţ şi o porneam încet înapoi spre ţărm. De obicei ne apuca amurgul când ajungeam înapoi, iar după ce descărcăm lemnele, acopeream pieile pentru noapte, şi ne încheiam şi noi treaba pentru ziua aceea.

Totuşi, aceste plimbări în căutare de lemn aveau şi ceva plăcut în ele. Cel puţin hoinăreala asta prin desişuri cu securea în mână, ca un colonist rătăcit prin păduri, urmat de o haită de câini, stârnind din ascunzişurile lor păsări, şerpi, iepuri, vulpi, având timp să cercetezi diferitele specii de arbuşti, flori, cuiburi de păsări, însemna o schimbare faţă de truda monotonă de la bord. Aici întâlneşti o mulţime de coioţi – un fel de încrucişare de vulpe şi lup – nişte mici animale fioroase, cu cozi stufoase şi capete enorme, care scoteau un lătrat ascuţit şi scurt. Câinii îi pândeau în mod deosebit şi când îi vedeau ţâşneau nebuneşte după ei. Am fost martorul unor minunate vânători, dar, cu toate că dulăii noştri alergau destul de bine, pungaşii de coioţi de obicei scăpau. Fiara asta şi câinele sunt cam la fel de puternici, dar fiindcă cei din urmă merg în haită, lupta nu e niciodată egală. Un căţelandru de-al nostru a atacat de unul singur un coiot şi s-a ales cu o scărmăneală zdravănă, iar dacă n-am fi sărit şi noi în ajutorul

lui, ar fi fost probabil ucis. Aveam însă şi un câine ce le dădea mult de furcă şi-i gonea de le scotea sufletul. Era un dulău înalt, frumos, la care puterea şi sprinteneala se împleteau în chip minunat, cum n-am văzut la alt câine. Se născuse în insulele Pacificului, tatăl lui fiind un dog mare englez, iar maică-sa ogar. Avea capul ascuțit, picioarele lungi şi trupul subțire ca al mamei, şi un bot groaznic, nişte fălci zdravene, şi pieptul puternic ca al dogului. Când a fost adus la San Diego, un marinar englez spusese că la mutră semăna cu ducele de Wellington, pe care-l văzuse el odată la Turnul Londrei şi, într-adevăr, avea potaia ceva care-l făcea să aducă bine cu ducele. Din clipa aceea a fost botezat Welly, devenind favoritul şi campionul plajei. Totdeauna era cu câțiva iarzi în fruntea haitei când începea goana şi ucisese vreo doi coioți pe care-i încolțise de unul singur. Ne distram uneori grozav cu javrele astea. Era de ajuns să se audă un lătrat iute şi ascuțit de coiot şi, într-o clipită, tot ce se chema câine gonea cât îl țineau picioarele. După câteva minute, nici nu mai conta dacă startul îl prinsese pe careva pe picior greşit sau nu, deoarece fiecare dulău îşi ocupa locul ce i se cuvenea. Welly, în fruntea lor, părea să zboare pe lângă desişuri, după el venea Fanny, Feliciana, Childers şi ceilalți mai iuți de picior – cockerii şi terierii – iar în urma lor greii – buldogii etc, fiindcă acolo se strânseseră reprezentanți din toate rasele. Era în zadar să încercăm a ne ține după ei ; după vreo jumătate de ceas câinii se întorceau gâfâind unul câte unul.

În afară de coioți, câinii porneau la vânătoare după iepuri de vizuină şi de câmp, ce se găsesc din abundență pe aici, şi din care am împuşcat şi noi pentru mâncare. Pe lângă toate acestea, se mai vedea pe aici o reptilă care nu mă prea îmbia la distracție: şarpele cu clopoței. Întâlneşti foarte mulți şerpi din aceştia mai ales primăvara. În ultima perioadă a şederii mele la țărm nu prea i-am văzut, dar, în primele două luni, nu era

dată să ne ducem în desişuri să nu stârnim un şarpe. Îmi aduc perfect de bine aminte de primul pe care l-am văzut. Tocmai mă răzleţisem de tovarăşii mei şi începusem să curăţ locul în jurul unui frumos pâlc de arbuşti, când, chiar din mijlocul desişului, la vreo câţiva iarzi de mine, se porni pe sâsâit una din creaturile astea. Auzi un sunet continuu, ascuţit, semănând foarte bine cu şuieratul aburului slobozit de un vaporaş când e prea mare presiunea la cazane, numai că e mai slab. După sunetul loviturilor de topor mi-am dat seama că în apropiere se afla unul dintre tovarăşii mei, aşa că l-am strigat şi i-am spus peste ce dădusem. Omul a luat totul uşor şi, văzându-l că părea să râdă de mine că-mi era frică, m-am hotărât să nu mă dau bătut. Ştiam că atâta vreme cât auzeam sunetul şarpelui eram în siguranţă, pentru că aceste reptile nu fac niciun zgomot atunci când pornesc. Aşa că mi-am continuat treaba, şi tărăboiul pe care-l făceam tăind arbuşti, rupând crengi îl ţinea pe şarpe într-o permanentă stare de alarmă, iar eu aveam nevoie de zornăitul lui pentru a-mi da seama unde se afla. O dată sau de două ori zgomotul şarpelui nu s-a mai auzit scurtă vreme, treabă care m-a îngrijorat, şi m-am tras înapoi vreo câţiva paşi, de unde am aruncat cu ceva în desiş, la care şarpele îşi stârnea din nou sunetul acela caracteristic, moment în care descopeream că nu-şi schimbase locul şi mă linişteam. Mi-am continuat treaba în chipul acesta până am strâns o sarcină bună, nelăsând creatura aceea să tacă o clipă. Mi-am adunat lemnele, le-am legat şi m-am gătit de plecare. Socoteam că acum îi puteam chema pe ceilalţi fără să mi se pună în circă acuzaţia că fusesem fricos, aşa că-am pornit în căutarea lor. În câteva minute s-au strâns cu toţii şi am început atacul asupra desişului. Francezul acela uriaş, de fapt cel pe care-l chemasem întâi, s-a arătat tot atât de puţin ispitit de dorinţa de a se apropia de şarpe ca şi mine. Şi câinii păreau intimidaţi de zuruitul şarpelui şi nu conteneau cu

lătratul, dar se ațineau la distanță. Însă canacii nu s-au arătat deloc speriați, au făcut rost de nişte prăjini, au intrat în desiş şi, cu ochii în patru, s-au apropiat de şarpe la numai câțiva paşi. Câteva lovituri au căzut lângă creatură, iar după ce l-au nimerit vreo două pietre, a întins-o şi i-au pierdut urma, iar noi trăiam sentimentul plăcut că s-ar fi putut strecura sub picioarele noastre. Am început să aruncăm cu pietre şi surcele în toate părțile. Până la urmă l-am făcut să-şi dea drumul din nou la zuruitul acela, drept care am pornit din nou la atac. De data asta l-am atras la loc deschis şi l-am văzut cum luneca furiş, cu capul şi coada ridicate în sus. O piatră bine țintită l-a nimerit şi l-a aruncat într-o râpă de vreo cincisprezece, douăzeci de picioare adâncime, unde s-a întins cât era de lung. După ce ne-am asigurat că era mort, aruncând în el alte câteva pietre, am coborât şi unul din canaci i-a tăiat coada cu inelele zornăitoare. Numărul inelelor variază, se zice, în raport cu vârsta şarpelui, deşi indienii au credința că numărul lor arată câte victime au făcut. Păstram întotdeauna cozile acestea drept trofeu şi, la sfârşitul verii, aveam o colecție impresionantă. Niciunul dintre noi nu s-a ales cu vreo muşcătură, doar un câine a murit muşcat de şarpe, iar un altul, deşi muşcat, şi-a revenit. Nu exista niciun fel de remediu împotriva muşcăturilor de şarpe, deşi se spunea că indienii din partea locului aveau leacurile lor, iar canacii se lăudau că ştiu ei o buruiană tămăduitoare dar, din fericire, n-am fost nevoiți să verificăm spusele lor.

Aşa cum am mai pomenit, hălăduiau pe aici iepuri de vizuină şi de câmp din abundență, iar în lunile de iarnă bălțile erau pline de rațe şi gâşte sălbatice. Nici ciori nu erau puține, şi adesea se repezeau în număr mare asupra pieilor noastre, ciugulind bucățelele de carne şi grăsime rămase. În zonele de coastă mai înalte, ca şi spre interior, se întâlnesc numeroşi urşi şi vulpi. În vreme ce eram noi aici, un urs a omorât un om

la numai câteva mile de San Pedro – dar în apropiere de baza noastră nu s-a aventurat niciunul. Pe lângă jivinele astea nu mai vedeai decât nişte cai. Mai bine de o duzină erau proprietatea unui individ de pe coastă, care-i lăsa slobozi pe dealuri să pască după voia lor, cum puteau, doar cu un lung laso pe care-l târau după ei. Îi vedeam cu regularitate o dată pe zi, pentru că pe dealuri nu exista apă de băut şi erau nevoiţi să coboare la fântâna săpată pe ţărm. Fuseseră cumpăraţi cu doi până la şase, sau chiar opt dolari fiecare, şi păreau a fi mai degrabă proprietate colectivă. De obicei ţineam câte unul mai sprinten priponit în apropierea magaziilor pentru ca să-i putem prinde la nevoie pe ceilalţi. Unii erau nişte animale frumoase şi ne-au prilejuit minunate galopuri până la *presidio* sau prin ţinut.

XX
NOU-VENIŢII

După câteva săptămâni de stat la ţărm, când începuse să ne apese rutina acelei vieţi, monotonia a fost împrăştiată de sosirea a două nave venind din susul coastei. Tocmai stăteam la masă în cămăruţa noastră, când am auzit deodată strigătul de: „Corabie-n depărtare”. Ştiam că nu totdeauna însemna: sosirea unei nave, pentru că semnalul se dădea şi atunci când era zărită vreo femeie venind dinspre oraş, la apariţia unei căruţe, sau a orice altceva neobişnuit. Aşa că n-am dat importanţă faptului. Dar curând strigătul deveni atât de general şi se auzea din atâtea direcţii de pe plajă, încât am fost şi noi siliţi să ne ducem la uşă. Se vedeau, fără nicio îndoială, două nave dublând promontoriul, bandându-se mult sub suflarea vântului puternic de nord-vest, care bate pe coastă în fiecare după-amiază. Cea din frunte era o corabie cu trei catarge, iar în urma ei venea un bric. Toată lumea pe plajă era

emoţionată şi se făceau tot felul de presupuneri. Unii ziceau că e *Pilgrim* împreună cu nava din Boston pe care o aşteptam, dar curând ne-am dat seama că bricul nu putea fi *Pilgrim*, iar cealaltă navă, cu arboretul zburător ciuntit şi bordul ruginit, nici pomeneală să aducă a eleganta corabie plecată din Boston spre Indii. Când s-au mai apropiat, am văzut, după duneta înaltă, semiteuga ei lungă şi alte semne, că era vorba de nava italiană *Rosa*, iar bricul s-a dovedit a fi *Catalina*, pe care-l văzusem la Santa Barbara, când abia sosise de la Valparaiso. Ancorară, se legară la geamandură şi începură să descarce piei şi seu. *Rosa* cumpărase magazia folosită de *Lagoda*, iar *Catalina*, închirie una liberă, aflată între noi şi cea a navei *Ayacucho*, aşa că toate magaziile erau acum ocupate, iar vreme de câteva zile plaja a fost plină de animaţie. La bordul *Catalinei* erau mai mulţi canaci, luaţi imediat în primire de ceilalţi băştinaşi şi duşi la cuptor unde se puseră la taifas şi fumat. Doi francezi de pe *Rosa* veneau în fiecare seară la Nicholas, şi de la ei am aflat că *Pilgrim* era acum la San Pedro, şi rămăsese singura navă americană pe toată coasta. O parte din italieni dormiră la magazia lor de pe ţărm, iar în fiecare seară şi la ei şi la cortul unde stătuse echipajul de pe *Fazio* se încingeau cântece. Italienii aveau tot felul de melodii – barcarole, cântece populare etc. – şi în câteva rânduri am recunoscut bucăţi din opere îndrăgite şi cântece de dragoste. Se arătau totdeauna gata de cântat, fiecare pe câte o voce, ceea ce producea un efect minunat, mai ales că mulţi aveau glasuri frumoase şi interpretau cu mult suflet. În special unul din tineri avea un *falsetto* la fel de curat ca al unui clarinet.

Majoritatea oamerilor de pe nave seara erau la ţărm, şi ne petreceam vremea trecând de la o magazie la alta, ascultând tot felul de limbi şi urmărind tot felul de obiceiuri. Dar terenul comun unde ne întâlneam cu toţii era spaniola, fiindcă toţi o rupeau cit de cât pe limba asta. Ne strânseserăm acum vreo

patruzeci, cincizeci de oameni, reprezentând aproape toate naţiile din lume – doi englezi, trei americani, doi scoţieni, doi galezi, un irlandez, trei francezi între care doi normanzi şi un gascon, un olandez, un austriac, doi sau trei spanioli din bătrâna Spanie, vreo jumătate de duzină de spanioli americani şi metişi, doi indieni sadea din Chile şi Insula Chiloe, un negru, un mulatru, vreo douăzeci de italieni, din toate părţile Italiei, ca şi mulţi băştinaşi din Insulele Sandwich, unul din Tahiti, şi unul din Insulele Marchize.

Cu o seară înainte de plecarea navelor, toţi europenii s-au strâns şi au întins o petrecere la magazia de piei a *Rosei*, unde am avut parte de cântece de toate neamurile şi în toate limbile. Un neamţ ne-a cântat *Ach! mein lieber Augustin*, cei trei francezi au intonat *Marseillesa*, englezii şi scoţienii au trecut la *Britania să stăpânească*, şi *Cin' să ne fie rege decât Charlie?*, italienii şi spaniolii au urlat mai multe imnuri naţionale, din care n-am priceput mare lucru, iar noi, cei trei ianchei, ne-am încercat norocul cu *Stindardul înstelat*. După ce am plătit acest tribut patriotic, austriacul ne-a oferit un plăcut cântec de dragoste, iar francezii au cântat frumosul *Santinelle! O prenez garde aux vous!*, urmat de un *melange* cum era de aşteptat. Când i-am părăsit, li se cam urcaseră la cap *aguardiente* şi *annisou* cât băuseră, aşa că toţi cântau şi sporovăiau laolaltă, şi înjurăturile neaoşe copleşeau celelalte vorbe.

A doua zi, ambele nave porniseră în susul coastei, şi ne lăsară să stăpânim în linişte plaja. Numărul nostru a sporit cu cei de la noile magazii, iar societatea plajei s-a schimbat oarecum. Un bătrân scoţian, Robert, fu numit responsabil cu magazia *Catalinei* şi, ca majoritatea concetăţenilor săi, avea ceva şcoală, era bineînţeles pragmatic, ba mai avea şi o îngâmfare solemnă şi caraghioasă. Îşi petrecea vremea văzând de porci, de găini, de curci, câini etc, sau trăgând dintr-o pipă lungă. În magazia lui totul era curat oglindă, omul era de o regularitate de

ceasornic, dar, cum prefera doar propria-i tovărăşie, nu contribuia cu prea mult la societatea noastră. Toată vremea cât a fost cu noi pe ţărm n-a cheltuit o centimă, iar ceilalţi spuneau că nu era un bun tovarăş de navă. Fusese subofiţer pe fregata engleză *Dublin*, comandată de căpitanul lord James Townshend, şi-i intrase în cap că era o persoană importantă. Magazia *Rosei* era în sarcina unui austriac, Schmidt, care însă vorbea, citea şi scria în patru limbi străine cu uşurinţă şi foarte corect. Germana era limba lui maternă, dar, fiind născut lângă graniţa cu Italia şi pentru că se îmbarcase la Genova, stăpânea italiana la fel ca şi propria-i limbă. Vreo şase ani şi i-a petrecut la bordul unei nave de război britanice, unde învăţase engleza pe care o vorbea bine, ba mai şi citea şi scria în limba asta. Mai mulţi ani navigase la bordul unor nave spaniole şi învăţase limba atât de bine că citea curent cărţi în spaniolă. Avea între patruzeci şi cincizeci de ani şi era un amestec ciudat de puritan şi marinar din marina militară. Vorbea foarte mult despre justeţe, corectitudine, şi le dădea foarte bune sfaturi celor tineri şi canacilor, dar rareori se întâmpla să se ducă în oraş fără să se întoarcă pe trei cărări. Într-o zi de sărbătoare, el şi Robert – scoţianul de pe *Catalina* – s-au dus în oraş şi s-au afumat atât de zdravăn tot povestindu-şi unul altuia vechi întâmplări şi dându-şi sfaturi bune, încât au ajuns la ţărm călare pe acelaşi cal, mergând spate-n spate, iar când bidiviul s-a oprit, amândoi s-au prăvălit grămadă în nisip. După asta aerele lor înţelepte n-au mai avut nicio trecere şi n-au mai scăpat niciodată de gura celor din jur. În noaptea petrecerii la magazia *Rosei*, l-am văzut pe bătrânul Schmidt – aşa-l chema pe austriac – stând lângă un butoi mare de care se ţinea cu amândouă mâinile, şi-şi spunea de unul singur: „Ţin'te bine, ţin'te bine, bătrâne, că altfel te văd pe spate!” Cu toate astea, era un bătrân inteligent, cumsecade, stăpân al unui cufăr plin de cărţi, din care mi-a

împrumutat şi mie, cu multă bunăvoinţă, să citesc. La aceeaşi magazie cu el mai erau un francez şi un englez, acesta din urmă clădit ca un lup de mare sadea, marinar din marina militară, om generos, inimos şi, în acelaşi timp, un nenorocit de beţiv. Îşi făcuse o regulă ca de câte ori se ducea la *presidio* să se îmbete, iar tot de atâtea ori reuşea să adormă pe drum, ca să se trezească apoi că i s-au furat banii. Cu cei pomeniţi, plus un chilian şi o jumătate de duzină de canaci, se îmbogăţise colectivitatea noastră.

După şase săptămâni de la plecarea navei *Pilgrim*, noi terminasem de trecut prin saramură şi de depozitat toate pieile. Iar după ce am curăţat locul, am golit hârdaiele şi am pus totul în ordine, ne-am trezit că nu mai aveam ce face, până când se înapoia nava, decât să ne ocupăm de aprovizionarea cu lemne. În loc să ne ducem de două ori pe săptămână să ne împrospătăm provizia de lemne, ne-am hotărât să consacram acestei acţiuni o săptămână întreagă, ca să adunăm suficient pentru a ne ajunge până la jumătatea verii. În consecinţă, porneam la drum cu securea în mână în fiecare dimineaţă, după ce mâncam devreme, şi tăiam arbuşti până ce soarele trecea de zenit, semn că venise şi pentru noi vremea prânzului, deoarece nimeni pe ţărm nu avea ceas, şi ne întorceam să mâncăm ; iar apoi o porneam din nou cu căruţul după noi şi cu funii, cărând sarcinile până apunea soarele. Cu treaba asta ne-am îndeletnicit o săptămână întreagă, reuşind să adunăm câţiva stânjeni buni, ca să ne ajungă şase, opt săptămâni, după care am renunţat cu totul la distracţia asta spre marea mea bucurie. Fiindcă, deşi îmi plăcea să hoinăresc pe coclauri şi să tai lemne, căratul sarcinilor în spinare atâta cale, printr-un ţinut accidentat, era cea mai grea treabă pe care am făcut-o vreodată. De obicei, trebuia să mă las, în genunchi, să mă chinui să salt sarcina zdravăn legată în spate, şi apoi să mă ridic în picioare şi s-o pornesc când la deal, când

la vale, de multe ori prin desişuri, spinii intrându-mi în carne, rupându-mi hainele, încât după o săptămână nu mai aveam cămaşă întreagă pe mine.

Cu asta chiar că terminasem tot ce aveam de făcut, şi nu ne mai rămânea nicio ocupaţie până apărea din nou *Pilgrim*. Dar ajunsesem şi la capătul proviziilor o dată cu încheierea misiunii, fiindcă ofiţerul nostru fusese mână largă, aşa că ceaiul, făina, zahărul şi melasa se duseseră. L-am bănuit că le expediase spre oraş şi, ori de câte ori indiencele veneau pe plajă, el le trata cu melasă. Deoarece cafeaua de orz şi pezmeţii marinăreşti ni se păreau sărăcie curată, ne-am sfătuit între noi, după care eu am pornit călare spre oraş, cu o desagă mare de sare legată dinapoia şeii şi câţiva reali în buzunar, ca la întoarcere să aduc desaga plină de ceapă, fasole, pere, pepeni şi alte fructe, deoarece tânăra femeie peste care am dat, cum avea şi o grădină, s-a arătat foarte darnică atunci când a aflat că făceam parte din echipajul navei americane şi că rămăsesem fără provizii. Cu astea am dus-o împărăteşte vreo săptămână, două, iar în plus, aşa cum spun marinarii, ne-am înecat în somn, şi nu catadicseam să ne ridicăm dimineaţa până nu era şi micul dejun gata. Vreo câteva zile mi-am răscolit tot cufărul şi mi-am cârpit toate hainele vechi, până le-am aranjat ca lumea – „petec lângă petec şi deasupra alt petec, ca randa unei barje de cărat nisip". După asta am pus mâna pe *Navigatorul* lui Bowditch, pe care-l cărasem peste tot cu mine. Citisem cartea în cea mai mare parte şi acum am parcurs-o din nou cu grijă, de la un capăt la altul, rezolvând majoritatea problemelor. Cum nici după treaba asta *Pilgrim* nu dădea semne să se arate, am făcut o descindere la bătrânul Schmidt, de unde am împrumutat şi am citit toate cărţile care se puteau găsi atunci la ţărm. Atât de rar era acest articol încât orice, chiar şi o cărţulie cu poveşti de copii, sau jumătate de calendar marinăresc părea o comoară. Am citit o colecţie de

glume de la un capăt la altul într-o singură zi, ca pe un roman şi m-am distrat copios. În cele din urmă, tocmai când socoteam că nu mai găsesc nimic, am descoperit chiar pe fundul cufărului lui Schmidt *Mandeville*, un roman de Godwin, în cinci volume. Nu-l citisem până atunci, dar numele lui Godwin îmi era destul şi, după terfeloagele nenorocite pe care le mistuisem, orice carte ce purta în frunte numele unui intelectual era o comoară. Am pus mâna pe ea şi preţ de două zile m-am sculat o dată cu zorii şi m-am culcat târziu, citind cit puteam, sorbind-o de plăcere. Nu e exagerare să spui că romanul acela era ca un izvor în deşert.

De la sublim la ridicol nu era decât un pas, aşa şi cu mine de la Mandeville la săratul pieilor pentru că...

..*Miercuri, 18 iulie*, ne-a fost dat să vedem bricul *Pilgrim* apărând din nou din susul coastei. În vreme ce se apropia, am văzut că înfăţişarea i se schimbase mult. Arboretul scurt al zburătorului fusese ridicat, toate parâmele de bulină erau degarnisite de pe macarale, în afară de cele pentru velele inferioare, tangoanele prova şi traversele de crucetă erau date jos, mai multe palancuri desfiinţate, manevre curente instalate în alte locuri, vădind şi nenumărate alte modificări de acelaşi fel. În plus, de pe dunetă se auzea a alta voce care dădea ordine şi se zărea o altă siluetă: un bărbat scund, măsliniu, îmbrăcat într-o jachetă verde şi pe cap cu o pălărie înaltă din piele. Bineînţeles că aceste schimbări puseră plaja în alertă, şi aşteptam cu sufletul la gură să sosească odată barca navei la ţărm ca să aflăm ce se întâmplase. În cele din urmă, după ce velele au fost strânse, ancora transportată la locul ei şi fundarisită, barca se apropie de plajă, iar îndată se împrăştie vestea că nava aşteptată sosise la Sania Barbara, iar căpitanul Thompson preluase comanda ei, în vreme ce căpitanul Faucon venise cu *Pilgrim* şi era chiar omul cu jacheta verde de pe dunetă. Barca se îndreptă spre larg de îndată, fără să mai

avem timp să punem şi alte întrebări, aşa că am fost nevoiți să aşteptăm până seara, când am luat un schif ce zăcea pe plajă şi am tras la vâsle spre navă. Când am pus piciorul la bord, al doilea secund m-a chemat la dunetă, mi-a pus în brațe o boccea imensă care-mi era destinată şi pe care scria *Nava Alert*. După asta jinduisem eu, dar m-am stăpânit şi n-am desfăcut-o până când n-am ajuns din nou pe țărm. Toată lumea era curioasă să ştie ce-i cu noua navă, care erau ultimele ştiri din Boston etc. Stimson primise scrisori de-acasă, şi se părea vă nu se petrecuse nimic remarcabil. Tot echipajul părea de acord că *Alert* era o navă minunată, mare: „mai mare decât *Rosa*", „destul de încăpătoare ca să transporte toate pieile din California", „balustrade înalte la un cap de om", „navă nemaipomenită", „o bijuterie" etc, etc. Căpitanul Thompson trecuse la comanda ei şi *Alert* o pornise direct spre Monterey, de acolo urmând să se îndrepte spre San Francisco, şi n-avea să ajungă la San Diego decât în vreo două trei luni. Câțiva dintre membrii echipajului de pe *Pilgrim* îşi descoperiseră vechi tovarăşi la bordul noii nave şi-şi petrecuseră o oră, două în teuga ei în seara de dinaintea plecării. Se spunea că punțile erau albe ca neaua, bricuite în fiecare dimineață, ca pe orice navă militară. La bord totul era „în bună rânduială ca la Bristol". Avea oameni de ispravă, trei secunzi, un velar, un dulgher şi un echipaj complet. „La bord au un secund ca lumea, nu un terchea-berchea"'. „Un secund care-şi cunoaşte meseria, şi-i pune pe toți ceilalți la treabă cum se cuvine, şi nu-l calcă pe bătături nici căpitanul, nici echipajul". După ce-am strâns toate informațiile asupra acestui punct, am întrebat şi despre noul căpitan câte ceva. Acesta nu era la bord de multă vreme ca oamenii să-l cunoască îndeajuns, dar se impusese de îndată ce preluase comanda, schimbând arboretele zburătorilor, degarnisise toate

mandarele aripilor, ca şi jumătate din cele ale manevrelor curente chiar din prima zi.

După ce-am aflat tot ce se putea afla, am luat barca şi am pornit-o spre ţărm şi, de îndată ce am ajuns la magazie, aşa cum e lesne de bănuit, m-am apucat să desfac bocceaua în care am găsit o provizie îndestulătoare de doc, flanele, încălţăminte etc. şi, ceea ce era şi mai preţios, o legătură cu unsprezece scrisori. Am stat aproape toată noaptea aceea şi le-am citit, după care le-am pus cu grijă la păstrare, pentru ca să le recitesc şi răscitesc în momentele mele de răgaz. Apoi urma o jumătate de duzină de ziare, ultimul dintre ele pomenind de sărbătoarea Recunoştinţei şi de „plecarea navei *Alert*, aparţinând firmei Bryant, Sturgis et Co., comandată de căpitanul Edward H. Faucon, cu destinaţia Callao şi California". Numai cel care după o lungă călătorie şi o îndelungată absenţă are şansa de a primi un ziar din patrie poate înţelege bucuria ce o încerci atunci când îl citeşti. Am parcurs fiecare literă, tot, şi despre case de închiriat, lucruri pierdute sau furate, despre licitaţii. Numai un ziar e în stare să te transporte cu totul într-un anumit loc şi să te facă să te simţi din nou acasă. Chiar numai numele acestuia – „Boston Daily Advertizer" – îmi suna ca un bun venit în urechi.

Pieile de pe *Pilgrim* au fost descărcate, ceea ce ne-a dat din nou de lucru, şi în numai câteva zile intrasem în vechea rutină cu piei muiate, piei uscate, curăţatul şi bătutul lor, etc. Căpitanul Faucon se apropie liniştit de mine pe când stăteam lângă o piele întinsă şi tăiam bucăţile de carne cu un cuţit, şi m-a întrebat cum îmi plăcea California, după care adăugă:

— *Tityre, tu patulae recumbans sub tegmine fagi.*[13]

---

[13] Titirus, stând culcat pe pajişti, sub coroana fagului... (în latină în text, primul vers din Egloga I de Vergiliu).

Foarte la obiect, m-am gândit eu, şi, în acelaşi timp, rezultă că ai studiat şi latina. Era însă un gest amabil din partea lui şi atenţia unui căpitan nu era de dispreţuit. Lui Thompson aerele de grandomanie nu i-ar fi îngăduit să se coboare până la o astfel de dovadă de familiaritate sub privirile atâtor ofiţeri şi marinari de rând. Dar Faucon era om cu educaţie, cu înclinaţii spre literatură şi avea o poziţie socială bună, încât aprecia lucrurile la adevărata lor valoare.

Sâmbătă, 11 iulie. *Pilgrim* a ridicat velele şi a pornit în susul coastei, lăsându-ne să ne vedem de treabă ca mai înainte. Pentru că adunasem o provizie îndestulătoare de lemne, iar zilele erau lungi şi frumoase, fără excepţie, ne rămânea timp berechet pentru treburile noastre personale. Din docul primit de acasă mi-am făcut curând pantaloni şi bluze, iar din rămăşiţele rămase mi-am cusut o şapcă, drept care, în fiecare duminică, mă arătam într-un costum complet, croit de mine din cap până-n picioare. Mi-am umplut astfel timpul liber cu cititul, cârpitul, cu plimbări în căutarea coioţilor, iepurilor, lapinilor sau pentru a întâlni vreun şarpe cu clopoţei. Din când în când făceam o vizită la *presidio*. O altă distracţie cu care ne delectam uneori era vânătoarea de languste la lumina torţelor. Pentru treaba asta am făcut rost de două ostii, cu nişte mânere lungi ca de harpon, am confecţionat nişte torţe din frânghie cătrănită înfăşurată pe nişte prăjini lungi din lemn de pin, luam apoi singura barcă existentă pe plajă – un schif mic ; la prova stătea unul cu torţa, un cârmaci la pupa şi doi oameni cu ostiile de fiecare parte a bărcii, şi o porneam în nopţile întunecoase să scotocim apele. E un sport minunat. Ne aţineam la o aruncătură de băţ de ţărm, unde apa nu are mai mult de trei, patru picioare, fundul e nisipos şi curat, iar torţele luminau totul atât de bine că puteai găsi şi un ac. Langusta e pradă uşoară, şi curând am ajuns să prindem o grămadă. Peştii erau mai greu de păcălit, dar câteodată mai

înfigeam ostia şi în ei, aducând de toate neamurile şi mărimile. De pe *Pilgrim* făcusem rost de o provizie bună de cârlige de pescuit – înainte nu luasem cu noi la ţărm – şi mai multe zile la rând ne-am dus pe promontoriu şi am prins cod şi macrouri, în timpul unei astfel de expediţii am văzut o luptă între doi băştinaşi din Insulele Sandwich şi un rechin. Johny-rechinul se cam juca în jurul bărcii noastre de la o vreme, alungind peştele şi arătându-şi dantura la momeală, ori de câte ori ne scăpa. După câteva minute am auzit doi canaci ce pescuiau pe o stâncă în faţa noastră cum strigau unul la altul.

După care i-am văzut cum trăgeau de o funie zdravănă în vreme ce rechinul Johny se zbătea la capătul celălalt. Funia se rupse curând, dar canacii nu aveau de gând să-l lase să scape atât de uşor şi s-au aruncat drept în apă după el. Abia acum începu bătălia. Înainte de a reuşi rechinul să ajungă la apă adâncă unul din băştinaşi îl apucă de coadă şi o luă la fugă cu el spre plajă, dar Johny se răsuci şi, îndoindu-se, îşi arătă dinţii în apropierea băştinaşului, îl obligă pe acesta să-i dea drumul şi să sară din apă. Rechinul se întoarse spre larg, şi se strădui din răsputeri, zbătându-se şi plescăind, să iasă la apă adâncă, dar, din nou, înainte de a izbuti el să scape, celălalt băştinaş îl apucă de coadă şi zvâcni cu el spre plajă, în vreme ce tovarăşul său îl stârnea lovindu-l cu pietre şi cu o prăjină lungă. Dar şi de data asta, când rechinul reuşi să se răsucească, băştinaşul fu nevoit să-i dea drumul, însă în clipa în care peştele o luă spre larg amândoi se ţinură după el, aşteptând clipa în care să-l prindă. În chipul acesta bătălia dură o vreme, rechinul bătând apa cu furie, zbătându-se, răsucindu-se, iar cei doi băştinaşi, stârniţi de emoţia vânătorii, vociferau cât îi ţinea gura. În cele din urmă rechinul scăpă, ducând cu el un cârlig, o bucată de funie şi, drept amintire, câteva răni zdravene.

XXI
CALIFORNIA ŞI LOCUITORII EI

Am rămas permanent în legătură cu cei de la *presidio* şi, pe la sfârşitul verii, îmi îmbogăţisem substanţial vocabularul, pe lângă faptul că acum îi cunoşteam pe toţi cei din partea locului, ştiam caracterul şi obiceiurile lor, ca şi instituţiile după care se conduceau.

California a fost descoperită în 1534 de Ximenez, sau în 1536 de Cortez, nu ştiu exact de care, şi a fost vizitată de numeroşi alţi aventurieri, ca şi de călători trimişi de către coroana spaniolă. Au descoperit că era locuită de numeroase triburi de indieni şi că în unele regiuni se arăta deosebit de fertilă. La asta s-au adăugat şi zvonurile despre mine de aur, perle etc. Abia s-a răspândit vestea despre bogăţia acestui ţinut, că iezuiţii au şi obţinut îngăduinţa de a se aşeza aici, pentru a-i creştina şi lumina pe indieni. Au înfiinţat misiuni în diferite regiuni spre sfârşitul celui de-al XVII-lea secol şi i-au strâns pe băştinaşi în jurul lor, i-au creştinat după datina bisericii catolice şi i-au învăţat arta vieţii civilizate. Pentru a asigura protecţia iezuiţilor şi a întări puterea coroanei asupra indienilor civilizaţi, au mai fost ridicate două forturi, la Monterey şi San Diego, unde au fost instalaţi militari. Acestea au primit denumirea de *presidio* şi şi-au împărţit între ele stăpânirea asupra întregii colonii. De atunci s-au mai înfiinţat astfel de *presidiouri* la Santa Barbara, San Francisco şi în alte locuri, împărţind ţara în mari districte, fiecare cu *presidioul* său, guvernate de un comandant. Cea mai mare parte a soldaţilor s-au căsătorit cu indience aduse la civilizaţie şi, treptat, în jurul fiecărui *presidio* au apărut mici localităţi. În decursul timpului, în porturi s-au ivit nave venite să facă negoţ cu misiunile, luând în schimb piei, şi astfel a început marele comerţ al Californiei. Aproape toate vitele din ţară aparţineau

misiunilor care i-au folosit pe indieni, deveniți de fapt robi, pentru a se îngriji de imensele lor cirezi. În anul 1793, când Vancouver a vizitat San Diego, misiunile aveau puteri mari, imense bogății şi au fost acuzate că au subminat autoritatea suveranului, tocmai pentru a li se lua cele dobândite. După expulzarea iezuiților din dominioanele spaniole, misiunile au trecut în mâna franciscanilor, fără să schimbe prea mult stilul de administrare. De la proclamarea independenței Mexicului, misiunile au început să cam scapete, până când, în cele din urmă, s-a votat o lege care le-a luat tot avutul, obligându-i pe călugări să se limiteze numai la îndatoririle lor spirituale, iar pe indieni declarându-i liberi şi independenți *rancheros*. Dar, aşa cum e uşor de presupus, condiția indienilor nu s-a schimbat decât cu numele, pentru că au rămas la fel de robi ca şi înainte. În schimb situația misiunilor s-a modificat cu totul. Acum preoții nu mai au nicio putere, decât în domeniul problemelor religioase, iar marile lor proprietăți au ajuns să fie pradă pentru harpiile puterii civile, ce sunt trimise în regiuni în calitate de *administradores*, pentru a rezolva treburile curente ; în câțiva ani, aceştia ajung să-şi încropească averi, lăsând în urma lor problemele administrative într-o situație şi mai nenorocită decât la venire. Pentru locuitori, ca şi pentru toți cei interesați de această țară, fie atraşi de negoț, fie din alte motive, dinastia preoților fusese mai acceptabilă decât cea a administratorilor. Preoții erau legați de o singură misiune şi erau nevoiți să-i apere bunul renume. Aşa că misiunile îşi achitau datoriile cu regularitate şi, în general, locuitorii erau tratați mai omeneşte şi legați de cei care-şi petreceau întreaga viață în mijlocul lor. Însă aceşti *administradores* sunt oameni străini, trimişi din Mexico, nelegați în niciun fel de această țară, nu au niciun interes față de misiunea primită, fiind în cea mai mare parte aventurieri incorigibili – militari scăpătați, politicieni ratați – a căror singură țintă e să-şi refacă averea în

cel mai scurt timp posibil. Pe coastă, această schimbare se produsese cu numai câțiva ani înainte de sosirea noastră, dar chiar şi în acest scurt timp comerțul scăzuse simțitor, creditele diminuaseră, iar venerabilele misiuni decădeau rapid.

Modul de guvernare a rămas însă acelaşi. Există patru sau chiar mai multe *presidiouri*, având sub oblăduirea lor diferite misiuni, şi nişte *pueblos* – reşedințe ale puterii civile, unde nu există nici misiuni, nici *presidio*. Cel mai nordic *presidio* e San Francisco, următorul Monterey, apoi Santa Barbara, cu misiunea cu acelaşi nume, San Luis Obispo şi Santa Buenaventura, despre care se zice că e cea mai bună misiune din întreaga tară, posedând terenuri fertile şi podgorii. Cel mai sudic *presidio* e San Diego, cuprinzând misiunile San Diego, San Juan Capistrano, Pueblo de los Angeles, cea mai mare aşezare din California şi misiunea învecinată San Gabriel. În privința problemelor religioase, preoții sunt sub oblăduirea arhiepiscopului din Mexico, iar cit priveşte treburile laice, ei țin de guvernatorul general, cea mai înaltă autoritate civilă şi militară.

Guvernul acestei țări e de fapt o democrație în care domneşte arbitrariul, pentru că nu are un cod juridic comun, nimic care s-ar putea numi o justiție. Singurele lor legi se fac şi se desfac după capriciul legiuitorului, şi deci sunt tot atât de schimbătoare ca şi legiuitorul însuşi. Sistemul uzează de delegați trimişi la congresul de la Mexico, dar, cum pentru dus şi întors e nevoie de mai multe luni, între capitală şi provinciile îndepărtate nefiind decât foarte puține mijloace de comunicație, un astfel de delegat rămâne permanent în capitală, ştiind foarte bine că, până să scrie el o scrisoare şi să primească răspuns la ea din partea celor de acasă, acolo vor avea loc mai multe revoluții, iar dacă e trimis un alt delegat, nu-i rămâne decât să-l înfrunte, iar candidatura se hotărăşte în acest mod.

În California revoluțiile sunt ceva obişnuit. Sunt provocate de oameni aflați pe ultimele trepte ale scării sociale, împinşi de o situație disperată, care pe cei de aceeaşi condiție din țara mea i-ar face să înființeze o nouă organizație politică. Dar obiectivul acestei mişcări e bineînțeles pâinea şi dreptul de pescuit, numai că, în loc să facă întruniri, să discute paragrafe, să se satirizeze, să organizeze serbări, să facă promisiuni şi să mintă, cei de aici pun mâna pe muschete şi baionete, ocupă un *presidio* şi vama, împart prada şi declară instituirea unei noi dinastii. În ceea ce priveşte dreptul, nu cunosc altă lege decât puterea şi teama.

Un iankeu s-a naturalizat, a devenit catolic şi s-a căsătorit în această țară. Într-o zi omul stătea în casa lui din Pueblo de los Angeles când un mexican, cu care avusese nişte neînțelegeri, intră în casă şi-l înjunghie drept în inimă, de față cu toți ai lui. Criminalul a fost prins de câțiva iankei ce se aşezaseră în partea locului; aceştia l-au ținut arestat până când avea să ajungă la guvernatorul general o relatare a întregii afaceri. Guvernatorul general a refuzat să aibă de-a face cu chestiunea în cauză, iar concetățenii celui ucis, văzând că nu există nicio şansă ca cel vinovat să ajungă pe mâna justiției, au adus la cunoştința autorităților că, de nu se întreprinde nimic din partea lor, aveau să-l judece ei. Din întâmplare, în vremea aceea s-a nimerit acolo şi un grup de vreo treizeci, patruzeci de vânători şi treperi din statele vestice, înarmați cu puşti, care-şi stabiliseră cartierul general la Pueblo. Aceştia, împreună cu englezii şi americanii din partea locului – vreo douăzeci, treizeci şi ei – au pus mâna pe putere în oraş şi, după ce au aşteptat o perioadă rezonabilă de timp, au trecut la judecarea omului după procedura din țara lor. A fost ales un judecător şi nişte jurați, omul a fost judecat, condamnat la moarte prin împuşcare şi apoi adus dinaintea celor de față legat la ochi. Numele tuturor au fost puse într-o pălărie ; fiecare dintre cei

implicați a jurat să-şi împlinească datoria, a avut loc tragerea la sorți, au fost alese douăsprezece nume, oamenii respectivi au luat poziție de tragere, la comandă au tras şi l-au executat pe criminal. Acesta a fost înmormântat cum se cuvine, după care puterea a fost remisă autorităților legale. La San Gabriel îşi avea reşedința un general cu atât de multe titluri încât ar fi fost suficiente chiar şi pentru un hidalgo ; acesta a dat o proclamație lungă, cât o parâmă de bulină, amenințându-i pe rebeli cu completa distrugere, dar nu s-a mişcat din fortul lui, fiindcă ştia el că patruzeci de vânători din Kentucky, înarmați ca lumea, şi o duzină de iankei şi englezi constituiau o forță capabilă să țină piept unui regiment întreg de metişi flămânzi, leneşi şi la vorbă şi la faptă. Întâmplarea s-a petrecut pe vremea când noi eram la San Pedro, portul aşezării Pueblo, şi amănuntele le-am aflat de la cei care au fost la fața locului. La câteva luni după aceea, a fost ucis pe drumul dintre Pueblo şi San Luis, Rey, un alt om, de către soția lui şi bărbatul cu care aceasta fugise. După unii, străinii i-ar fi urmărit şi i-ar fi împuşcat pe amândoi, dar după altă versiune, nu s-a întreprins nimic contra lor, pentru că era vorba doar de nişte băştinaşi ; la San Diego am văzut adesea un individ despre care se spunea că el e criminalul. Poate să fi fost vorba de două întâmplări diferite şi să se fi amestecat între ele.

Atunci când crima e comisă de indieni, dreptatea, sau mai degrabă răzbunarea, nu se mai arată atât de indolentă. Pe când eram la San Diego, într-o duminică după-amiază, un indian stătea călare când un altul, cu care acesta avusese neînțelegeri, se apropie de el, scoase la iveală ditamai cuțitul şi-l înfipse drept în inima calului. Celălalt indian sări de pe calul ce se prăbuşea, scoase şi el cuțitul şi-l înfipse în pieptul atacatorului, lăsându-l mort pe loc. Criminalul fu prins de îndată, băgat la zdup şi ținut acolo până la sosirea răspunsului de la Monterey. Câteva săptămâni mai târziu l-am

văzut pe bietul nenorocit stând pe pământul gol, dinaintea puşcăriei, cu lanţuri la picioare şi cătuşe la mâini, priponit de un stâlp. Ştiam că nu mai avea nicio scăpare. Deşi comisese fapta la furie, pentru că animalul îi aparţinea şi în plus ţinea foarte mult la el bietul de el nu era decât un indian, şi atât părea suficient ca să fie vinovat. Cam la o săptămână după ce l-am văzut eu, am auzit că fusese împuşcat. Aceste câteva exemple sunt suficiente pentru a da o imagine a felului în care se împarte dreptatea în California.

Cei de aici nu sunt mai cumsecade în relaţiile lor particulare decât în cele publice. Bărbaţii sunt risipitori, îngâmfaţi, aiuriţi şi subjugaţi tare de patima jocurilor de noroc ; iar femeile nu prea au şcoală, în schimb sunt frumoase, numai că moralitatea lor nu e dintre cele mai perfectă. Cu toate acestea, cazurile de infidelitate sunt mult mai rare decât s-ar putea presupune la început. De fapt, un viciu ţine piept altuia, şi în felul-acesta se obţine un fel de echilibru. Dacă femeile nu-şi păzesc virtutea, soţii sunt în schimb cumplit de geloşi, iar răzbunarea lor, aproape sigur, îndeamnă moartea. Câţiva inci de lamă rece de oţel între coaste a adus sfârşitul multor bărbaţi nesăbuiţi, care uneori nu s-au făcut vinovaţi decât de o mică indiscreţie. Infidelitatea trebuie să înfrunte multe dificultăţi, iar descoperirea ei are consecinţe fatale în sânul claselor avute. Sunt foarte supravegheate chiar şi femeile necăsătorite. Principala preocupare a părinţilor e să-şi mărite fetele cit mai bine, iar pentru aceasta au nevoie de un bun renume. Privirea tăioasă a unei *duena*, ca şi arma neşovăielnică a unui tată sau frate constituie suficientă protecţie, iar caracterul aprig al celor mai mulţi dintre ei – fie bărbaţi, fie femei – justifică folosirea acestor arme, deoarece chiar domnii care-şi pun viaţa în joc pentru a răzbuna dezonoarea familiei lor, îşi vor risca iar viaţa pentru a aduce dezonoare alteia.

Nimeni nu se prea îngrijeşte de bieţii indieni. Se zice că preoţii misiunilor sunt foarte severi cu ei, alcalzii introduc reguli pentru a pedepsi orice abatere comisă de ei, dar toate astea nu ajută la nimic. Ca să arăt cât de mult le lipseşte indienilor orice sâmbure de moralitate sau conştiinţă a îndatoririlor familiale, am să amintesc că am cunoscut un indian care-şi lua nevasta, cu care se căsătorise în biserică, şi o aducea pe plajă, după care împărţea cu ea banii pe care-i dobândise acesta de la marinari. Dacă alcaldele descoperea că vreuna din fete o apuca pe cărări greşite fără să se mai sfiască, atunci era biciuită, pusă să măture curtea de la *presidio*, să care lut şi cărămizi pentru construcţii. Dar cu câţiva reali pedeapsa se anula. Viciul cel mai răspândit printre indieni era necumpătarea la băutură. Mexicanii, din contra, sunt cumpătaţi, şi nu-mi aduc aminte să fi văzut unul singur beat.

Cam aşa arată poporul acesta ce stăpineşte o ţară care se întinde pe patru, cinci sute de mile de-a lungul coastei, unde se află câteva porturi bune, iar în nord păduri frumoase, ape pline de peşte şi câmpii acoperite de mii de cirezi de vite, binecuvântată, cu un climat cum nu se poate mai blând pe pământ, cu un sol în care dintr-o sămânţă de porumb culegi şaptezeci, optzeci de boabe, iar populaţia nu cunoaşte niciun fel de boli epidemice sau endemice. Ce ţară minunată, ar putea deveni în mâinile unor oameni întreprinzători! ne-ar veni nouă să spunem. Şi totuşi, cât timp va rămâne acest popor în această situaţie, într-o astfel de ţară? Americanii – cum sunt numiţi cei ce locuiesc în Statele Unite – şi englezii – care se infiltrează destul de iute în principalele oraşe şi au preluat negoţul – sunt mai harnici şi eficienţi decât mexicanii. Cu toate acestea, copiii lor cresc ca nişte mexicani în multe privinţe, şi dacă „febra californiană” – adică indolenţa – cruţă prima generaţie, reuşeşte foarte probabil s-o atace pe cea de-a doua.

XXII
NAVA ALERT

Sâmbătă, 18 iulie. În această zi, brigantina mexicană *Fazio* a ridicat velele îndreptându-se spre San Blas şi Mazatlan. Nava aceasta fusese aruncată pe ţărm la San Pedro de o furtună de sud-est, şi apoi fusese adusă la San Diego pentru reparaţii şi încărcătură. Proprietarul ei avusese mult de furcă cu autorităţile în privinţa impozitelor, şi plecarea navei fusese amânată cu mai multe săptămâni. Dar, după ce s-au rezolvat toate dificultăţile, brigantina a pornit la drum, împinsă de o briză uşoară, şi tocmai ieşea din port când doi călăreţi se repeziră în goană pe plajă şi încercară să găsească o barcă să pornească după navă. Dar cum nu se găsea niciuna la îndemână, au oferit o mână de monede de argint oricărui canac care s-ar fi angajat să pornească înot ca să ducă o scrisoare la bord. Unul dintre băştinaşi, un tânăr plin de viaţă, bine făcut, îşi smulse într-o clipă de pe el hainele, în afară de pantaloni, puse scrisoarea în pălărie şi porni înot după navă. Din fericire, bătea un vânt foarte uşor, nava înainta încet, aşa că, deşi era ia o milă spre larg când băştinaşul pornise de la mal, acesta începu să se apropie iute de ea. Înota lăsând un siaj ca o mică şalupă cu aburi. N-am pomenit niciodată un astfel de înot. Cei de pe punte au văzut că se apropia, dar n-au pus în pană, bănuind cam despre ce putea fi vorba. Cum vântul continua să nu se întărească, băştinaşul ajunse lângă navă, urca la bord şi înmână scrisoarea. Căpitanul o citi, îi spuse băştinaşului că nu avea niciun răspuns de transmis, după care îi dădu un pahar de brandy şi-l lăsă să se arunce în mare ca să-şi găsească drumul spre ţărm, cum s-o descurca mai bine. Băştinaşul înotă până la cel mai apropiat promontoriu, şi numai după un ceas, a apărut la magazii. Nu arăta deloc obosit, câştigase trei sau patru dolari, un pahar de

brandy şi era în culmea bucuriei. Brigantina îşi continuă drumul, iar ofiţerii guvernamentali, care veniseră tocmai pentru a împiedica plecarea ei, o luară la drum acum cam cu buzele umflate, dezamăgiţi fiecare în felul lui, fiindcă se bizuiseră pe faptul ca vor mai putea stoarce ceva bani de la proprietarul navei. Trecuseră de-acum trei luni de când sosise *Alert* la Santa Barbara şi o aşteptam să apară în fiecare zi. La jumătate de milă în spatele magaziei se afla o colină înaltă, şi în fiecare după-amiază, îndată ce ne terminam treaba, ne suiam acolo să vedem de nu cumva se zăreşte vreo pânză-n depărtare împinsă din spate de alizeele regulate. Ne urcam zi de zi şi ne întorceam dezamăgiţi. Ardeam de nerăbdare s-o văd venind odată, fiindcă mi se spusese în scrisoare că proprietarii din Boston, la cererea prietenilor mei, îi scriseseră căpitanului Thompson să mă ia la bordul navei *Alert* în cazul în care aceasta se îndrepta spre Statele Unite înaintea lui *Pilgrim*. Iar eu voiam să ştiu dacă acest ordin fusese deja primit, şi care era destinaţia navei. Pentru alţii, un an mai devreme sau mai târziu s-ar fi putut să nu aibă prea multă importanţă, dar pentru mine însemna totul. Se împlinise acum exact un an de când plecasem din Boston şi în cel mai bun caz, nicio navă nu putea spera să ajungă acolo în mai puţin de opt, nouă luni, ceea ce ar fi însemnat că lipsisem doi ani cu totul. Era o perioadă îndelungată, dar nu fatală. Nu trebuia neapărat să aibă consecinţe hotărâtoare asupra viitorului meu. Dar dacă mai trecea un an, acest an ar fi putut să-mi pecetluiască soarta definitiv. S-ar fi putut să rămân marinar pe viaţă. Cu toate că înainte de primirea scrisorilor de acasă mă cam împăcasem cu gândul, de îndată ce mi se ofere prilejul de a mă întoarce şi mi se deschidea perspectiva unui altfel de viaţă, am început să simt cum mă copleşeşte dorinţa de a mă vedea acasă şi de a avea cel puţin şansa de a-mi hotărî singur soarta. Aş fi vrut poate să-mi încerc norocul chiar şi în meseria de

marinar, şi să devin ofiţer, dar magazia de piei nu era cel mai nimerit loc pentru a învăţa meseria mării. Ajunsesem expert în pus pieile la saramură, totul mergea strună, avusesem prilejul de a cunoaşte oamenii Californiei, timp suficient pentru citit şi studiat navigaţia, dar marinăria practică nu se poate învăţa decât la bord, aşa că eram hotărât ca, de îndată ce apărea nava, să cer să fiu luat la bord. Pe la întâi august, am terminat de pus la saramură toate pieile, le-am depozitat, am curăţat hârdaiele – treabă cu care ne-am îndeletnicit vreme de două zile, stând în mizerii şi resturi adunate timp de şase luni de la prelucrarea pieilor, într-o duhoare care l-ar fi deranjat şi pe un porc – şi am rânduit totul în vederea sosirii navei, după care am avut iar un răgaz de aşteptare de vreo trei sau patru săptămâni. Mi le-am petrecut ca de obicei, citind, scriind, făcându-mi haine şi cârpindu-le pe cele vechi, pregătindu-mi toată garderoba pentru cazul în care urcam iar la bordul navei. Bineînţeles că am mai fost şi la câte un pescuit, am bătut desişurile împreună ca ogarii mei, şi, din când în când, am mai făcut şi câte o vizită la *presidio* şi la misiune. Mi-am pierdut multă vreme ocupându-mă de un căţeluş, pe care l-am ales din treizeci şi şase, câţi se născuseră într-un interval de numai trei zile la magazia noastră. Era un căţeluş minunat, care promitea ; avea toate cele patru lăbuţe albe, în rest fiind de un maroniu închis. I-am făcut un mic coteţ şi l-am priponit şi pe el alături, separându-l de ceilalţi câini, hrănindu-l şi dresându-l cu mâna mea. În numai câteva săptămâni l-am făcut să mă asculte. Creştea frumos, era foarte ataşat de mine, şi promitea să fie una dintre căpeteniile haitei de pe plajă. L-am botezat Bravo şi numai gândul la el şi la canaci mă făcea să regret că aveam să mă despart de ţărmul acela.

Zi de zi ne urcam pe colină, dar nu se vedea nici urmă de navă şi am început să facem tot felul de presupuneri, întrebându-ne pe unde o fi rătăcind. *Alert* era subiectul tuturor

discuțiilor ce se stârneau seara pe la diferite magazii, ca şi în timpul acelor paseo de după-amiază de-a lungul plajei, mirându-ne unde putea întârzâia, dacă fusese la San Francisco, cam câte piei avea să aducă etc, etc.

Joi, 25 august. În dimineața asta ofițerul care răspunde de magazia noastră s-a dus împreună cu doi canaci într-o canoe mică, în largul promontoriului la pescuit, iar noi stăteam cuminți în cămăruța noastră, când, deodată, înainte de prânz, s-a auzit chemarea: „Corabie-n depărtare!" izbucnind din toate părțile țărmului, de la cuptorul canacilor şi până la magazia *Rosei* într-o clipită toată suflarea a fost afară, şi iată o corabie mândră, cu rândunicile şi contrarândunicile ridicate, înclinându-se în bătaia puternicei brize de după-amiază, dublând iute promontoriul. Avea vergile brațate în şart, toate pânzele erau sus şi trăgeau bine, pavilionul american flutura la picul mizenei şi, având şi fluxul în ajutor, acum gonea ca un cal de curse. De şase luni nu mai intrase în portul San Diego o nouă navă, aşa că toți erau acum cu ochii pe ea. *Alert* şi-a făcut o frumoasă intrare. Velele superioare au fost strânse pe când depăşea limba joasă de nisip, apoi au fost adunate velele prova şi nava a dublat frumos promontoriul numai cu gabierul artimon, şi-şi fundarisi ancora doar la un cablu distanță de țărm. În câteva minute marinarii se împraştiară pe vergile zburător, şi toate cele trei vele zburător au fost strânse odată. De pe verga zburătorului trinchet, marinarii s-au lăsat să alunece pe straiuri şi au strâns focul, cei de pe verga zburătorului artimon, tot pe straiuri, au ajuns la gabia arborelui mare, iar de acolo pe vergă, iar marinarii de pe vergile gabier au venit la vale pe balansine până la brațele vergilor velelor inferioare. Toate pânzele au fost adunate cu mare grijă, burțile lor strânse bine în contraşcote, folosind palancurile mici, iar focurile au fost protejate cu capoate. Apoi vergile rândunicilor au fost coborâte, palancurile asigurate pe

vergi şi straiuri, barca cea mare coborâtă la apă, pentru a transporta în pupa o ditamai ancora, după care nava a fost ancorată. Era *Alert*.

De pe dunetă a fost coborâtă barca cea mică, şi un echipaj de băieţi zdraveni, între paisprezece şi optsprezece ani, l-au adus pe căpitan la ţărm. Barca cea mică era de fapt o balenieră uşoară, frumos vopsită, care la pupa avea banchete cu perne, şi timonă cu torţe pentru cârmă. Ne-am repezit cu toţii la echipajul bărcii şi, în câteva minute, eram prieteni la toartă. Aveam multe de întrebat despre Boston, despre călătoria făcută etc, iar ei erau tare curioşi să afle cum ne duceam traiul la ţărm. Unul dintre ei s-a oferit imediat să schimbe locul cu mine, exact ceea ce voiam şi eu, şi nu ne mai trebuia acum decât învoirea căpitanului.

După masă, echipajul începu să descarce piei, iar cum noi, cei de la magazie, nu aveam nimic de făcut, ni s-a ordonat să venim la bord să-i ajutăm. Acum aveam pentru prima dată prilejul să văd şi nava care speram să-mi fie adăpost în cursul anului ce urma. De aproape, de la bord arăta la fel de bine ca şi de departe. Avea nişte punţi mari şi încăpătoare – mai ales că nu erau nici dunetă, nici ruf, care desfigurează de obicei pupa celor mai multe corăbii –, punţi fără suprastructuri şi la prova şi la pupa, albe ca o pânză de in (echipajul ne-a spus că albeaţa aceea de la pietrele de bricuit se trage). Nu era împopoţonată cu fleacuri de ornamente aurite sau ţipătoare, ca să ia ochii pasagerilor şi ageamiilor de uscat, ci totul arăta cum se cuvine să arate pe o navă serioasă. Nu se vedea nici urmă de rugină, de murdărie, manevre care să nu fie bine întinse, capete de parâmă scămoşate de socar nematisite în arboradă, vergile erau încrucişaţi ca la carte, ţinute bine de balansine şi braţe. Secundul se vădea inimos, cu un glas de taur şi totdeauna vioi, pus pe treabă. Era bărbat întreg, din cap până-n picioare şi, cu toate că se arăta cam „catâr”, cam

„chițibuşar”, în general era iubit de echipaj. Mai existau un al doilea şi un al treilea ofițer, un dulgher, un velar, stevard şi bucătar, ca şi doisprezece marinari la teugă. Adusese la bord şapte mii de piei, coarne şi seu, pe care le colectam, din susul coastei. Am început să descărcăm toată marfa asta, pe două schele de bord în două bărci odată, al doilea secund răspunzând de barcaz, iar al treilea de barca de serviciu. Cu asta ne-am îndeletnicit mai multe zile, până când am dus la țărm toate pieile, după care echipajul s-a apucat de încărcat balast, iar ceilalți am trecut la pus piei în saramură.

Sâmbătă, 29 august. Din susul coastei a apărut bricul *Catalina*.

Duminică, 30 august. Era prima duminică de care se bucura echipajul de pe *Alert* de când ajunsese la San Diego, şi toți marinarii voiau bineînțeles să se ducă se vadă oraşul. Indienii coborâseră pe plajă devreme, aducând şi cai de închiriat pentru ziua respectivă, aşa că cei ce primiseră învoire o porniră spre *presidio* şi misiune, şi nu s-au întors decât seara. Eu mă cam săturasem de San Diego, m-am dus la bord şi mi-am petrecut ziua alături de câțiva oameni din echipaj, pe care i-am găsit făcându-şi de lucru în teugă, fie cârpindu-şi sau spălându-şi hainele, fie citind sau scriind. Mi-au spus că nava, la venire, făcuse escală la Callao, unde a stat la ancoră trei săptămâni. De la Boston la Callao făcuse doar ceva mai mult de optzeci de zile, una dintre cele mai scurte călătorii din câte s-au consemnat. La Callao au întâlnit fregata *Brandywine* şi alte câteva nave militare americane mai mici, fregata engleză *Blonde* şi o navă militară franceză cu şaptezeci şi patru de tunuri. De la Callao veniseră drept spre California, şi vizitaseră toate porturile de pe coastă, inclusiv San Francisco. Teuga era spațioasă, destul de bine luminată prin iublouri şi, cum era curată lună, avea un aspect destul de primitor. Cel puțin era cu mult mai confortabilă decât vizuina aceea înghesuită,

întunecoasă în care trăisem atâtea luni la bordul navei *Pilgrim*. Conform regulamentului navei, teuga era curățată în fiecare dimineață, iar marinarii, fiind şi ei oameni îngrijiți, păstrau multă ordine având şi propriile lor reguli, cum ar fi întreținerea unei scuipători imense aflate întotdeauna sub scară, şi între binte, aerisirea hainelor umede etc. În afară de asta, în fiecare duminică dimineața teuga era şi ea bricuită. La pupa se aflau o cabină elegantă, un salon, un oficiu comercial, cu tot felul de rafturi şi mărfuri, între compartimentele de la pupa şi teugă se afla o întrepunte, înaltă ca şi puntea tunurilor de pe o fregată, având până la traverse vreo şase picioare jumătate. Şi întrepuntea era bricuită regulat, ținută în perfectă rânduială, într-o parte fiind bancul de lucru şi sculele dulgherului, în cealaltă ale velarului, iar dulapul şefului de echipaj, plin cu parâme pentru greement, în cea de-a treia latură. O parte a echipajului dormea aici, în hamacuri prinse de traverse şi strânse frumos în fiecare dimineață. Oamenii spuneau că nava era etanşă ca o tobă, o corabie minunată, singurul ei defect – ca la cele mai multe – fiind acela că la teugă ajungea umezeala. Când naviga cu câte opt, nouă noduri, cum se întâmpla adesea la vânt bun, dincolo de pasarelă, la prova, nu rămânea un locşor uscat. Marinarii spuneau poveşti uimitoare despre cum naviga corabia asta, şi aveau deplină încredere în ea, socotind-o a fi sub zodia norocului. Avea abia şapte ani, fusese angajată numai în comerțul cu Cantonul, nu i se întâmplase niciun accident mai de seamă, şi în nicio traversadă nu depăşise media de timp. Al treilea ofițer, un băiat de vreo optsprezece ani, nepot al proprietarilor, era pe nava asta de când se pomenise copil şi credea orbeşte în ea. Iar secundul o respecta aşa cum îşi respecta soția, familia.

Nava a mai rămas în port vreo săptămână, iar după ce-şi descarcă marfa şi luă balast, se pregăti de plecare. I-am cerut căpitanului să mă ia la bord. Mi-a spus că mă puteam îndrepta

spre casă cu *Alert*, lucru pe care-l ştiam dinainte, şi văzând că voiam să rămân la bord şi în perioada în care va naviga de-a lungul coastei, mi-a spus că n-are nicio obiecţie, cu condiţia să găsesc un altul de seama mea cu care să fac schimb. I-am împlinit cu uşurinţă dorinţa, pentru că erau mulţi cei care se arătau bucuroşi să mai schimbe decorul, rămânând câteva luni la ţărm, şi mai ales să scape de perioada de iarnă şi de furtunile de sud-est. A doua zi am urcat la bord cu cufărul şi hamacul, şi iată-mă din nou pe mare.

XXIII
O NAVĂ NOUĂ, NOI TOVARĂŞI

Joi, 8 septembrie. Prima zi de muncă pe noua navă. Credeam că viaţa marinarului e aceeaşi, indiferent unde, dar am descoperit că aici toate obiceiurile erau altfel decât pe *Pilgrim*. După ce tot echipajul a fost trezit în zori, fiecare a avut la dispoziţie trei minute jumătate să se îmbrace şi să ajungă pe punte, iar care întârzia ştia că va avea de furcă apoi cu secundul, aflat totdeauna pe punte şi al cărui glas se auzea pe toată nava. Se montau pompele prova, iar al doilea şi al treilea ofiţer supravegheau spălatul punţilor, în vreme ce secundul bătea duneta fără să-i scape nimic, dar nu se cobora el să pună mâna pe vreun ghiordel sau pe perie. Totul era spălat, pe afară şi pe dinăuntru, la prova şi la pupa, puntea superioară, întrepuntea, timoneria şi teuga, balustradele, parapetul şi gurile de scurgere – toate frecate cu mături şi cârpe, punţile udate şi răzuite cu nisip peste tot, după care se bricuiau. Piatra de bricuit e o bucată mare de piatră moale, cu partea de jos netedă ; la capete sunt prinse nişte funii de care trag oamenii făcând-o să alunece înainte şi înapoi paste puntea presărată cu nisip. Pietrele mai mici de bricuit, numite de marinari „cărţi de rugăciune”, se folosesc pentru frecatul

şanţurilor şi locurilor mai înguste, unde pietrele mari n-au cum să ajungă. Cu treaba asta ne îndeletniceam un ceas sau două, după care oamenii treceau şi spălau tot nisipul de pe punţi Apoi urma frecatul cu peria şi coada, iar după ce punţile erau uscate, fiecare se ducea la treaba lui din dimineaţa respectivă.

Nava avea cinci bărci, un barcaz, o barcă de serviciu, una mică, alta de salvare şi una de comandant. De fiecare răspundea câte un şef, care o îngrijea şi se ocupa de întreţinerea şi curăţenia ei. Apoi fiecărui om din echipaj îi revenea un anumit sector de curăţat, unuia alămurile şi părţile componente ale vinciului, altuia clopotul de alamă, care era frecat lună, celui de-al treilea butoiul de carne sărată, altuia bastoanele balustradei, apoi altul se îngrijea de scările teugii şi tambuchiurilor, ce erau şi ele ridicate şi bricuite. Toate îndatoririle astea trebuiau terminate înainte de masa de dimineaţă. Ceilalţi din echipaj verificau şi înlocuiau calafatul, bucătarul îşi freca blidele – gamele de lemn din care mănâncă marinarii –, lustruia cercurile cioveielor pe care le aşeza dinaintea bucătăriei aşteptând inspecţia. După ce punţile se uscau, atoatestăpânitorul se arăta pe dunetă, făcea câteva tururi, se auzeau opt bătăi de clopot, şi tot echipajul se ducea la masă. Aveam la dispoziţie jumătate de oră pentru micul dejun, după care eram chemaţi pe punte din nou gamelele, oalele, sacii de pâine etc. dispăreau la locul lor. Iar în dimineaţa aceea se făceau pregătiri de drum. Am filat lanţul de care se legăna nava, l-am virat pe celălalt şi am pus ancora la post. Toată treaba asta ne-a luat mai puţin decât ne trebuia pentru aceleaşi manevre pe bric, fiindcă, în ciuda faptului că aici totul era de două ori mai mare, de exemplu macaraua de capon era atât de imensă că un om abia o putea sălta, iar lanţul de trei ori mai greu, aveam spaţiu suficient de mişcare, mai multă disciplină şi metodă de muncă, mai mulţi oameni şi

mai mult chef de lucru. Toți păreau îmboldiți de ambiția de a executa cât mai bine. Şi ofițerii şi marinarii îşi cunoşteau meseria, şi toate mergeau strună. Îndată ce am virat ancora la pic scurt, secundul, aflat pe teugă, dădu ordin să se desfacă velele şi, într-o clipă, toți oamenii se aruncară în arboradă, pe şarturi în sus, se desfăşurară pe vergi, alergând unul după altul, primul ajuns, cel mai destoinic, desfăcând sacheții de la capătul vergilor, ceilalți sacheții de la mijloc, apoi câte un om rămânea pe fiecare vergă, ținând pălăncelul de cargafung cu câte o voltă numai pe după atârnătoarea de vergă, gata să-i dea drumul, în vreme ce toți ceilalți coborâseră pentru a pune mâna pe fungi şi scote. După care secundul striga spre cei de pe vergi: „Totul gata la prova? Totul gata pe verga mare?" etc, iar după ce auzea răspunsul:‚Da, da, sir!" venea ordinul de a da drumul. Într-o clipită, nava, care până atunci nu-şi arăta decât vergile golaşe, înflorea de pânzele velelor slăbite brusc, de la arboretul rândunicilor până la punte. Apoi toată lumea cobora în afară de câte un singur om pe fiecare catarg, pentru a supraveghea arborada. Atunci se ridicau zburătorii şi se trăgeau la locul lor, cele trei vergi săltând o dată până la vârful arboradei, cartul tribord ridicând zburătorul trinchet, cartul de babord pe cel mare şi cinci marinari mai slăbuți din ambele carturi (eu eram unul dintre ei) săltau zburătorul artimon. Apoi se brațau vergile, se vira ancora, macaraua de capon era instalată, parâma se întindea trasă de tot echipajul, cu bucătar cu tot, iar ancora era adusă la post însoțită de corul vioi ce intona *Cu inimă, marinari!* Nava fiind pornită acum, se ridicau şi velele superioare, una după alta şi, încă înainte de a ajunge la promontoriu, toate velele erau sus. Rândunica trinchet, care-mi revenea mie, pentru că eram în cartul secundului, era de două ori mai mare decât cea de pe *Pilgrim* şi, cu toate că mă descurcam uşor cu cea de pe bric, de data asta m-am văzut copleşit de vela aceea, mai ales că nici n-aveam de ce mă

sprijini, pe nava asta totul fiind cântărit cu zgârcenie, aşa că marinarului nu-i rămânea să se ţină decât cu pleoapele.

Îndată ce am dublat promontoriul, deoarece toate velele fuseseră ridicate, s-a auzit ordinul „Cartul liber sub punte!”, iar echipajul mi-a spus că de când erau pe coastă, rutina era cart pe cart în timpul călătoriilor între porturi. Totul demonstra că, deşi se păstra o disciplină strictă, şi se cerea fiecăruia să se străduiască din răsputeri pentru împlinirea datoriei, totuşi, în mare, la bord domnea o bună rânduială. Fiecare marinar ştia că trebuie să se arate bărbat şi s-o demonstreze când muncea, şi totuşi cu toţii erau mulţumiţi cu regimul. Iar un echipaj mulţumit, în care oamenii se înţelegeau între ei, nu-şi căutau pricină, oferea un plăcut contrast cu echipajul redus, nemulţumit, pus pe gâlceavă şi extenuat de pe *Pilgrim*.

Cum era rândul nostru să mergem sub punte, oamenii s-au apucat să-şi vadă de treburi, să-şi repare hainele sau să se îndeletnicească în liniştе cu diverse lucruri mărunte. Pentru că aveam garderoba pusă la punct de la San Diego, mie nu-mi rămânea nimic de făcut decât să citesc. Aşa că am răscolit prin cuferele echipajului, dar n-am găsit nimic care să-mi convină, până când unul dintre marinari mi-a spus că avea el tocmai la fundul cufărului o carte care „spunea totul despre un mare tâlhar” şi, după ce o dădu la iveală, am descoperit, spre marea mea surpriză şi bucurie, că era chiar cartea lui Bulwer Paul *Clifford*. Am şi înhăţat-o” m-am dus la cuşetă, m-am întins şi am început să citesc în legănarea hamacului până am fost chemat cu cartul meu pe punte. Totul era plăcut: întrepunţile goale, tambuchiurile deschise prin care se strecura o briză răcoroasă, nava ce înainta domol. Tocmai începusem să simt gustul povestirii când au răsunat opt bătăi de clopot şi s-a ordonat să mergem la masă. După ce-am luat masa, cartul nostru a fost chemat pe punte pentru patru ceasuri, iar la

patru am coborât din nou în teugă, m-am culcat pe hamac şi am citit până la cartul scurt. Pentru că nu era îngăduită folosirea lămpilor după ora opt, în cartul de noapte n-am putut citi. Am avut parte de vânturi blânde şi de perioade de calm, aşa că drumul a durat trei zile. În timpul zilei, ori de câte ori cartul meu era liber, mi-am petrecut timpul în acelaşi fel, până când am terminat cartea. N-am să uit niciodată câtă plăcere mi-a făcut. Era o surpriză să dau peste o carte ca asta atunci când nici nu mă gândeam să pretind ceva cu calităţi cât de cât literare, aşa încât pentru mine a fost o adevărată sărbătoare. Stilul strălucit, succesiunea momentelor de tensiune, portretele frumoase şi caracteristice mi-au creat un permanent sentiment de bucurie. Era prea bună pentru un marinar. Şi nu mă aşteptam ca astfel de momente să dureze prea mult.

Când eram pe punte, intram în rutina firească a navei. Velarul şi dulgherul îşi vedeau de treabă în întrepunţi, iar echipajul avea de lucru în arboradă, sau desfăcea funii, împletea sfilaţe etc, ca de obicei pe o navă comercială. Carturile de noapte păreau mult mai plăcute decât pe *Pilgrim*. Acolo erau atât de puţini oameni încât dacă unul trecea la timonă şi celălalt de veghe, nu mai aveai cu cine schimba o vorbă. Aici eram câte şapte în cart, aşa că tăifăsuiam din plin. După două sau trei nopţi îi cunoşteam bine pe cei din cartul babord. Şeful cartului era velarul, în general socotit omul cu cea mai mare experienţă la bord. Arăta a marinar de soi provenit din marina militară, fusese pe mare vreme de douăzeci şi doi de ani, pe tot felul de nave – militare, corsar, de sclavi, comerciale –, de toate, în afară de baleniere, la care un marinar sadea din marina militară se uită cu dispreţ şi se fereşte pe cât poate de ele. Bătuse o mulţime de colţuri de lume şi era mare meşter să scornească tot felul de istorii. Poveştile lui durau câteodată tot cartul, şi-i ţinea pe toţi treji. Erau foarte amuzante prin exagerări şi, bineînţeles, nici el nu

se aştepta vreodată să fie crezut, totuşi le spunea din pură plăcere. Cum avea umor, şi o provizie inepuizabilă de expresii milităreşti şi marinăreşti sadea, ne distra întotdeauna. După el ca vârstă, ca experienţă şi ca poziţie în cart venea un englez, pe nume Harris, despre care am să vorbesc pe larg mai departe. Urmau doi sau trei americani, marinari obişnuiţi cu voiajele în Europa şi America de Sud, unul fusese pe o balenieră şi bineînţeles era doldora de istorii în branşă. La urmă venea un băiat din Cape Cod, un căpăţânos, lat în umeri, hârşit pe goelete de pescuit macrouri, care acum făcea prima călătorie pe o corabie cu velatură pătrată. Era neaoş din Hingham şi, bineînţeles, era poreclit „dogarul". Celălalt cart număra cam tot atâţia. Şeful lor era un francez înalt, arătos, cu nişte favoriţi negru corb şi păr cârlionţat. Arăta a marinar de mâna-ntâi, şi se numea John – marinarul n-are nevoie decât de un singur nume. Mai erau doi americani – unul din ei provenea dintr-o familie scăpătată, dar cu rudenii respectabile, şi ajunsese, săracul, la nădragi de doc şi salariu lunar ; un neamţ şi un englez, pe nume Ben, ce aparţinea de echipa de pe verga zburătorului artimon ca şi mine, şi care, în ciuda vârstei lui, era un marinar bun. La cei pomeniţi se mai adăugau doi puşti din Boston, abia ieşiţi din şcoală. Dulgherul uneori se lipea de cartul babord. Era un bătrân lup de mare, născut în Suedia, care se dovedise cel mai priceput timonier de pe navă. Aceştia erau tovarăşii mei, la care se adăugau bucătarul şi stevardul, amândoi negri, trei ofiţeri şi căpitanul.

În cea de-a doua zi de când făceam largul, vântul se roti, venind din faţă, şi a trebuit să răzbim în susul coastei. În vreme ce eram nevoiţi să navigam în volte, am avut prilejul să înţeleg rutina de la bord. În loc să fim trimişi unde era mai multă nevoie şi să alergăm dintr-un loc în altul, fiecare om avea postul lui. S-a instituit un veritabil regulament al navigaţiei în volte. Secundul comanda de pe teugă, răspundea

de velele prova şi de prima jumătate a navei. Doi dintre cei mai destoinici marinari, velarul din cartul nostru şi John francezul din celălalt cart, munceau pe teugă. Al treilea secund comanda la mijlocul navei şi împreună cu dulgherul şi încă un marinar manevrau murele şi bulinele velei mari, bucătarul, *ex officio*, scota trinchet, iar stevardul pe cea a velei' mari, Al doilea secund avea în sarcină vergile artimon, brațele de sub vânt ale trinchetului şi arborelui mare. Eu fusesem postat la brațele din vânt ale velei artimon, alți trei marinari mai tineri în partea de sub vânt, un puşti la scota randei şi la ghiu, un marinar şi alți puşti la brațele zburătorului mare, gabierului mare şi rândunicii mari, iar restul echipajului – marinari şi muşi – trudea la brațele velei mari. Fiecare îşi cunoştea postul, acolo trebuia să fie atunci când se dădea comanda de voltă şi răspundea de manevrele care i se încredințaseră. Fiecare parâmă trebuia slăbită sau trasă numai la comandă, legată ca lumea şi pusă frumos colac după ce nava făcea o voltă. Îndată ce toți oamenii îşi ocupă posturile, căpitanul, care stă în partea din vânt a dunetei, face un semn timonierului şi-i comandă:

— Cârma în vânt!

— Cârma în vânt! răspunde secundul de pe teugă şi scotele prova sunt lăsate libere.

— Desfaceți murele şi scotele, spune căpitanul

— ...murele şi scotele! trece comanda din gură-n gură spre prova, şi murele şi scotele sunt eliberate.

Următoarea mişcare e virarea manevrelor pentru voltă. Brațele din vânt ale vergii artimon şi ale vergii mari sunt asigurate în acelaşi timp, cu numai două volte, pregătite pentru a fi slobozite, iar brațele din partea opusă sunt întinse la maximum.

— Vira gabierul mare! strigă căpitanul.

Brațele sunt slobozite şi dacă şi-a ales momentul potrivit, vergile se rotesc ca unse. Dacă însă a întârziat sau a dat

comanda prea devreme, e ca şi cum ţi s-ar scoate o măsea. Apoi sunt braţate vergile artimon, scota velei mari e întinsă spre prova, randa artimon slăbită în partea de sub vânt, şi oamenii de la braţe sunt gata manevra vergilor prova.

— Daţi drumul şi strângeţi! ordonă căpitanul.

Al doilea ofiţer dă drumul braţelor prova din vânt şi marinarii le virează pe cele din bordul de sub vânt. Secundul de pe teugă e atent la vergile prova.

— Bine verga gabierului trinchet! Bine verga zburătorului! Verga rândunicii prea mult! Mai mult în partea din vânt. Bine aşa! Bine peste tot!

Apoi cartul tribord virează cu grijă murele velei mari, iar cartul babord trece în prova şi virează murele prova, filează scota focului, asigurând-o cu un palanc dacă vântul bate foarte tare. Apoi sunt braţate vergile artimon, căpitanul de obicei supraveghind personal operaţiunea.

— Bine verga randei! încă puţin la verga gabierului mare! Bine aşa! Bine verga gabierului artimon! Toate vergile inferioare bine! Totul bine la pupa! Viraţi bine manevrele din vânt!

Acum totul fiind în ordine, fiecare îşi face colac capetele de parâmă, la postul său, şi apoi urmează ordinul:

— Cartul liber sub punte!

În cursul ultimelor douăzeci şi patru de ore ale drumului, am tot făcut volte când spre ţărm, când spre larg, schimbând de drum la fiecare patru ore, aşa că am avut destule prilejuri să observ manevrele necesare pe navă. Şi nu era nevoie de mai mulţi oameni pentru a braţa vergile inferioare pe *Alert*, care depăşeau cincizeci de picioare pătrate, decât pe *Pilgrim*, unde aceste vele aveau doar ceva mai mult de jumătatea acestora, într-atât de mult depind aceste manevre de felul în care se fac operaţiile şi de starea scripeţilor. Iar căpitanul Wilson, care ne-a fost pasager în cursul unei călătorii în susul coastei spunea

că nava noastră avea nevoie de numai jumătate din oamenii necesari pe bricul lui. Această uşurare a muncii se datora priceperii şi atenţiei cu care lucrase căpitanul Faucon. El garnisise din nou aproape toate manevrele mobile de pe navă, aruncase toate macaralele uzate, înlocuindu-le pe cele duble cu macarale simple şi palancuri, rânduindu-le pe toate cât mai ştiinţific.

Vineri, 11 septembrie. În dimineaţa asta, la ora patru, am coborât sub punte, pe când promontoriul San Pedro era la două leghe în faţa noastră, iar *Alert* naviga cu toate velele şi cu aripile întinse. După numai o oră, am fost treziţi de zăngănitul lanţului pe punte, şi în câteva minute am auzit comanda „Tot echipajul pe punte!" Şi ne-am apucat de muncă din greu, virând parâme şi strângând aripile, pregătind lanţul prova şi ancorele.

— *Pilgrim* e în port la ancoră, spuse cineva, în vreme ce noi alergam de colo colo pe punte.

Şi, aruncându-mi o clipă privirea peste bord, am văzut-o pe vechea mea prietenă, încărcată din greu şi asaltată de alge. În timpul manevrelor de ancorare şi a celor necesare pentru volta în vânt, fiecare îşi are postul şi menirea lui. Velele superioare au fost coborâte şi strânse, vergile inferioare ridicate şi focurile date jos, apoi au urmat la rând velele gabier, cargafungurile le-au strâns la mijloc, după care s-a fundarisit ancora. Îndată ce ancora a prins bine, tot echipajul a sărit în arboradă să strângă velele zburător. Am descoperit curând că, la bordul lui *Alert*, manevrele astea însemnau lucru mare, fiindcă orice marinar ştie că o navă e judecată după cum se strâng velele. Al treilea ofiţer, velarul şi cartul babord s-au dus pe verga zburătorului trinchet, al doilea secund, dulgherul şi cartul tribord, pe verga zburătorului mare, iar eu, flăcăul acela din Anglia şi doi băieţi din Boston, ca şi individul de la Cape Cod am strâns zburătorul artimon. Numai nouă ne revenea

misiunea de a terţarola şi a strânge vela asta, şi nimeni altul decât noi nu a dreptul să calce pe verga respectivă. Secundul ne-a luat sub oblăduirea lui, adesea punându-ne s-o terţarolăm, s-o strângem de câte patru ori la rând, până când, adunând-o frumos la mijloc, vela forma un con perfect, fără o încreţitură. Îndată ce fiecare velă e strânsă şi i se adună burta, cargafungul se trece prin palanc şi apoi se întinde cu contraşcota de pe punte. Secundul se ducea la babale să verifice atent velele prova, apoi se urcă pe vinci pentru inspecţia velelor arborelui mare, şi la urmă se duce la piciorul arborelui mare pentru o ultimă privire asupra velelor artimon. Dacă ceva nu era în regulă, dacă o velă făcea burtă prea mult, colţurile de scotă prea întinse sau prea slabe sau vreo vergă nu se orienta bine înspre provă totul trebuia luat de la capăt. Când totul era în ordine mijlocul velelor stătea întins bine cu contraşcotele, sacheţii de împuntătură strânşi ca să nu facă vela nicio cută, urmând apoi ceilalţi sacheţi legaţi în scurt, buclă lângă buclă.

Din momentul fundarisirii ancorei, pe căpitan nu-l mai interesează nimic, stăpân devenind secundul. Cu glas de leu tânăr, urla în toate direcţiile, şi totul zbura, dar se făcea cum trebuie în acelaşi timp. Părea cu totul alt om decât secundul de pe *Pilgrim*, om liniştit, cumscade şi nebăgăreţ. Cel de pe *Alert* nu era mai demn de stimă poate, dar ca secund părea cu mult mai bun. Şi completa schimbare a felului de a fi al căpitanului Thompson din clipa preluării comenzii navei *Alert* se datora fără îndoială, tot acestui om. Dacă secundului îi lipseşte vâna, disciplina slăbeşte, nimic nu mai merge ca lumea şi căpitanul e nevoit să se amestece permanent. Acea creează o stare de încordare între cei doi ofiţeri, echipajul se simte încurajat şi totul se încheie cu o răfuială în trei. Dar domnul Brown – din Marblehead – nu avea nevoie de ajutorul nimănui, ţinea toate frânele în mână şi s-ar fi putut spune,

mai degrabă, că-şi depăşea autoritatea în detrimentul celei a căpitanului, nicidecum să ajungă în situaţia de a fi îmboldit de acesta. Căpitanul Thompson îi dădea secundului ordinele necesare între patru ochi şi, în afară de cazurile în care era nevoie de manevre la care participa toată suflarea – ancorarea, plecarea din port, navigaţia în volte, terţarolarea gabierelor etc. – rareori se arăta personal pe punte. Aşa e normal să se desfăşoare lucrurile, şi atâta vreme cât situaţia asta durează şi la pupa sunt raporturi de bună înţelegere, totul merge strună.

După ce s-au strâns toate velele, se coboară vergile rândunicii. Eu şi un puşti englez am coborât verga rândunicii mari, care aici era mai lungă decât verga zburătorului mare de pe Pilgrim, alţi doi băieţi mai tineri s-au ocupat de verga rândunicii trinchet, şi altul de cea artimon. Am păstrat această rutină pe tot timpul cât am fost pe coastă, ridicând şi dând jos aceste vergi ori de câte ori plecam sau ne întorceam în port. Erau manevrate şi coborâte toate odată, verga rândunicii mari la babord, iar celelalte două la tribord. Nu s-a încheiat bine totul şi s-a rânduit cum se cuvine că au şi fost montate macarale pe vergi şi straiuri şi au fost date la apă barcazul şi barca de serviciu. S-au fixat apoi cu şarturi tangoanele pentru bărci, iar acestea au fost bine legate la capătul braţului fals, aşa cum se procedează în porturi. După micul dejun, au fost deschise gurile magaziilor, şi s-a pregătit totul pentru a fi ridicate la bord pieile de pe *Pilgrim*. Toată ziua bărcile s-au plimbat încoace şi-ncolo până am preluat toată încărcătura de pe bric şi l-am lăsat numai cu balastul. În cala navei noastre toate aceste piei nu însemnau mare lucru, deşi pentru *Pilgrim* constituiseră o încărcătură care-l afundase până la portsarturi. Schimbul acesta de piei a rezolvat şi problema destinaţiei celor două nave, subiect de ample speculaţii pentru noi. Nava noastră urma să rămână în port, în timp ce *Pilgrim* avea să pornească a doua zi spre San Francisco. După ce-am terminat

treaba, şi am pus rânduială pe punți pentru noapte, prietenul meu Stimson veni la bord şi am stat amândoi vreun ceas în cuşeta mea. Cei de pe *Pilgrim* mă invidiau pentru locul obținut pe *Alert*, şi se gândeau că prinsesem un vânt mai bun decât ei, cel puțin în ceea ce priveşte plecatul spre casă. Stimson era hotărât să se îndrepte şi el spre țară cu *Alert*, fie rugându-se, fie plătind. În cazul în care căpitanul Thompson n-ar fi fost de acord să-l ia în alt chip, avea să-şi cumpere locul făcând schimb cu unul din echipaj. Perspectiva încă un an de şedere aici, după ce *Alert* se va îndrepta spre casă, i se părea prea mare pedeapsă.

Pe la ora şapte, secundul dădu buzna în compartimentul nostru comun plin de chef de distracție, i-a scos pe băieți din cuşete, l-a sculat pe dulgher cu scripca lui, l-a trimis pe stevard să pună lămpi în întrepunte, şi i-a stârnit pe toți să danseze. Întrepuntea era destul de înaltă ca să şi sărim, goală şi albă de atâta bricuit încât arăta numai bine a sală de dans. Câțiva din echipajul lui *Pilgrim* se aflau în teuga noastră, şi toți s-au apucat de petrecere şi s-a întins un joc marinăresc în regulă, până când a bătut clopotul de opt ori. Băiatul din Cape Cod ştia să dansezi giga, precum un pescar sadea, cu picioarele goale, lovindu-şi călcâiele şi izbind puntea cu tălpile, după ritmul muzicii. Asta era distracția favorită a secundului, care obişnuia să stea în uşă şi să privească, iar dacă băieții nu aveau chef să danseze, îi alerga de jur împrejur amenințându-i cu un capăt de parâmă, spre marea distracție a echipajului.

A doua zi dimineață, conform ordinelor agentului, *Pilgrim* ridică velele şi porni în susul coastei, într-o călătorie de trei sau patru luni. A luat-o la drum fără multă zarvă, şi a trecut atât de aproape de noi că puteai arunca o scrisoare la bord, la timonă stând căpitanul Faucon în persoană şi conducând nava de parcă ar fi fost o barcă de pescuit macrouri. Când la comanda lui *Pilgrim* era căpitanul Thompson, la plecare aveau

loc atâtea pregătiri şi ceremonie de ziceai că porneşte la drum o navă de război cu şaptezeci şi patru de tunuri. Dar căpitanul Faucon era marinar până-n măduva oaselor. Ştia ce e aia o navă şi era la fel de liniştit la bordul oricăreia, ca un cizmar pe scăunelul lui. Nu avea nevoie de alte farafastâcuri care să-i scoată în evidenţă priceperea, ci-i ajungea părerea echipajului, ce fusese vreme de şase luni sub comanda lui, şi-l cunoştea ca pe un cal breaz, iar dacă marinarul spune despre comandantul lui că e bun atunci poţi fi sigur că aşa e, deoarece e ultimul lucru pe care e dispus să-l recunoască oamenii. Echipajul îşi alimentează provizia de bombăneli tocmai pe seama cususrurilor pe care le găseşte căpitanului în ceea ce priveşte priceperea lui în ale marinăriei.

După ce *Pilgrim* a plecat, am rămas la ancoră la San Pedro încă trei săptămâni, de la II septembrie până la 2 octombrie, ocupaţi cu îndeletnicirile obişnuite legate de debarcarea mărfurilor şi încărcarea pieilor. Această muncă părea mai uşoară şi mai plăcută decât la bordul lui *Pilgrim*. Cu cât e mai mult cu atât e mai vesel, spune un proverb marinăresc şi, printr-o bună diviziune a muncii, un echipaj de barcă de doisprezece oameni putea, fără mare bătaie de cap, încărca toate pieile aduse într-o zi. Şi pe ţărm ca şi pe navă, cheful, lipsa motivelor de nemulţumire şi mormăială contribuie la buna desfăşurare a muncii. Al treilea secund, ofiţerul ce venea cu noi de obicei, părea un tânăr cumsecade, care nu crea probleme dacă nu era nevoie. Aşa că, de obicei, timpul se scurgea în mod plăcut, fiind bucuroşi să mai scăpăm de disciplina rigidă de pe navă. În vremea cât am fost aici m-am gândit adesea la săptămânile nenorocite, mohorâte petrecute pe aceste meleaguri plicticoase când fusesem la bordul lui *Pilgrim*, trăind într-o atmosferă de nemulţumire şi severitate la bord şi cu numai patru oameni care să facă toată treaba la ţărm. Prefer navele mari. Spaţiu mai mult, mai bine înzestrate,

reguli mai bune, mai multă viaţă şi mai mulţi oameni care-ţi ţin tovărăşie. Încă ceva contribuia să ne descurcăm mai uşor: exista un echipaj normal de barcaz. O balenieră uşoară, frumos vopsită, cu bănci la pupa, cu eche şi troţe de cârmă stătea la cartierul tribord şi era folosită drept barcaz. Cel mai tânăr de pe navă – un puşti din Boston de vreo paisprezece ani – era şeful bărcii şi el răspundea de ea, o întreţinea mereu curată şi pregătită de plecare în orice clipă. Alţi patru tineri marinari, cam de aceeaşi statura şi vârstă – eu eram unul dintre ei – formau echipajul. Fiecare avea vâsla şi locul lui şi trebuia să fim la post cu vâslele albe lună, cu strapazanele puse şi apărătorile de bordaj lăsate. Trăgătorul de la rama prova avea în griji barbeta şi cangea de barcă, iar şeful de barcă – cârma, echea şi locul pasagerilor de la pupa. Misiunea noastră era să-i purtăm pe căpitan şi pe agent unde aveau nevoie sau să-i ducem pe pasageri la bord şi la ţărm, treabă care nu era de joacă pentru că cei de pe mal nu aveau bărci, aşa că noi trebuia să-i luăm pe toţi, de la ţâncul ce voia să-şi cumpere o pereche de încălţări şi până la negustorul ce lua butoaie şi baloturi. În unele zile, când cumpărătorii se înghesuiau venind şi plecând iute, noi stăteam în barcă toată ziua, vâslind când încoace când încolo, şi abia de aveam vreme să mâncăm, iar cum nava era la vreo trei mile de mal, trăgeam la rame câte treizeci, patruzeci de mile. Cu toate astea, ni se părea cea mai plăcută treabă de pe toată nava, pentru că atunci când era folosit barcazul, noi nu aveam nicio treabă cu încărcatul şi descărcatul, în afară de transportul unor mici baloturi de-ale pasagerilor, şi nici cu pieile. Apoi mai profitam şi de prilejul de a vedea toată lumea care venea la bord, de a face noi cunoştinţe şi de a auzi noutăţile. Dacă nu se nimerea căpitanul sau agentul cu noi, n-aveam niciun ofiţer în barcă, şi cu pasagerii uneori petreceam de minune, fiindcă mai totdeauna aveau chef să stea de vorbă cu noi şi să ne distreze.

Adesea eram nevoiți să stăm şi să aşteptăm la țărm ceasuri în şir, atunci trăgeam barca pe mal, unde o lăsam cu un om de pază, după care ne duceam la cea mai apropiată casă, sau ne pierdeam vremea bătând plaja, culegând scoici, jucând şotron, sau alte jocuri unde era nisipul mai tare. Ceilalți de la bord nu aveau prilejul de a părăsi nava, în afară de cazul când trebuiau să care mărfuri grele sau să aducă piei. Cu toate că mai tot timpul stăteam murați, fiindcă brizanții ne udau mereu din cap până-n picioare, noi eram tineri, clima blândă, şi socoteam că, oricum, era mai bine decât înhămați tot timpul la robota ie la bord. Cunoşteam de acum aproape jumătate din oamenii Californiei, deoarece nu numai că-i duceam pe toți la navă – bărbați, femei, copii – dar şi toate scrisorile, mesajele, pachetele mai uşoare tot noi le căram şi, fiind cunoscuți după îmbrăcăminte, eram totdeauna bine primiți oriunde.

La San Pedro nu aveam distracția asta, fiindcă acolo nu exista decât o singură locuință şi nu era mai nimic de văzut şi nici cu cine sta de vorbă. Singura treabă plăcută acolo era să mă duc călare, o dată pe săptămână, până la cea mai apropiată fermă, pentru a comanda să ne trimită o vită la navă.

Bricul *Catalina* sosi de la San Diego, şi fiindcă se îndrepta în susul coastei am pornit împreună, într-o cursă de viteză până la Santa Barbara, pe o distanță de circa optzeci de mile. Am virat ancora şi am ridicat velele pe ia ora unsprezece noaptea, împinşi de o uşoară briză dinspre țărm, care, spre dimineață, a căzut, lăsându-ne într-un calm plat la numai câteva mile de locul de ancoraj. *Catalina*, fiind o navă uşoară, nici jumătate cât *Alert*, a scos ramele lungi de pupa, a lăsat o barcă la apă s-o remorcheze şi a vâslit astfel toată noaptea, aşa că a avut parte de o briză a mării mai puternică şi venită mai devreme decât noi ; am trăit amărăciunea de a o vedea împinsă în susul coastei de un vânt favorabil, cu marea încrețită de valuri în jur,

în vreme ce noi stăteam lângă mal, pe o mare moartă. Când briza dinspre mare a căzut. *Catalina* aproape că nu se mai vedea. Târziu, după-amiază, s-a ridicat puternic vântul regulat dinspre nord-vest, am brațat vergile la maximum, am întins bine toate scotele, murele, fungile şi am pornit straşnic după cealaltă, *Alert* descurcându-se minunat cu vânt de bulină. Am avut parte de cinci ceasuri de navigație grozavă, urcând pe vânt prin volte lungi spre larg şi spre țărm, şi apropiindu-ne văzând cu ochii de *Catalina* la fiecare bordee. Când vântul ne-a lăsat, ajunsesem atât de aproape încât eram în stare să-i numărăm saborzii laterali. Din fericire, briza a căzut taman când făceam volta spre mal, iar *Catalina* spre larg, aşa că noi am fost mai aproape de uscat şi am prins mai iute briza de țărm, care se porni cam pe la mijlocul primului cart. Tot echipajul a fost sculat şi am ridicat toate pânzele, până la contrarândunici şi aripi, şi, cu ajutorul lor, am prins să despicăm încet fața mării, lăsând-o în urmă pe *Catalina* care nu putea desfăşura atâta velatură cât noi, iar spre zori eram departe, în largul Santei Buenaventura, iar concurenta noastră aproape că nu se mai vedea la pupa. Totuşi, în cele din urmă, briza de larg o favoriza din nou, în vreme ce noi am rămas fără vânt în apropierea țărmului, şi ne chinuiam să înaintăm cât de cât. Pe la amiază, *Catalina* era în traversul nostru. Astfel am continuat competiția, fiecare pe rând când în față când în pupa sau traversul celeilalte, acum departe în larg, acum în apropierea țărmului, în cea de-a treia dimineață, eram în golful cel larg al portului Santa Barbara, ajungând cu două ore în urma bricului şi pierzând pariul, cu toate că, dacă întrecerea ar fi fost până la promontoriu, i-am fi bătut pe ceilalți, întrecându-i cu cinci, şase ore. Dar competiția asta a limpezit oarecum posibilitățile de navigație ale celor două nave, fiindcă s-a văzut că bricul, fiind mai mic şi mai uşor, ne întrecea la vânturi slabe, dar, ori de câte ori aveam briză destul de

puternică, îl lăsam în urmă, de parcă eram traşi de aţă, iar atunci când trebuia să navigam cu vântul strâns – cel mai bun test la care poate fi supusă o navă – aveam mare avantaj asupra celeilalte.

Duminică, 4 octombrie. Am sosit în ziua asta la ţărm şi pentru prima dată căpitanul nostru reuşi şi el nu numai să plece, ci şi să intre în port într-o zi de duminică. Motivul principal pentru care se navighează duminica nu e acela că, vezi doamne, e o zi norocoasă, aşa cum socotesc mulţi, ci fiindcă e zi de odihnă pentru echipaj. În celelalte zile lucrătoare marinarii sunt folosiţi la încărcat-descărcat şi la alte treburi de pe navă, iar duminica, fiind singura lor zi de odihnă, orice treabă aruncată în spatele lor înseamnă tot atâta câştig pentru proprietari. Acesta e motivul pentru care cabotierele noastre şi navele poştale pornesc la drum duminica. Aşa ni s-a întâmpâat nouă cam tot timpul cât am fost pe coastă, şi am pierdut o mulţime de zile de odihnă. Catolicii de pe ţărm, în mod obişnuit, duminica nu fac nici negoţ, nici plimbări, dar americanii n-au o religie naţională a lor şi vor să-şi manifeste libertatea în ale credinţei făcând ceea ce le place în această zi de sărbătoare.

Santa Barbara arăta cam la fel ca atunci când am părăsit-o cu cinci luni în urmă: plaja lungă de nisip, cu brizanţii spărgându-se de ea într-un vuiet continuu, orăşelul înfipt în mijlocul câmpiei şi înconjurat de amfiteatrul colinelor. Soarele se ridica strălucitor în fiecare zi, luminând golful imens, acoperişurile roşii ale caselor, totul fiind învăluit într-o nemişcare de moarte, de parcă oamenii nu ar fi fost nevoiţi să-şi câştige în niciun fel dreptul la viaţă. Lumina zilei se risipea pogorându-se asupra lor. Am avut şi câţiva vizitatori şi am strâns vreo sută de piei, iar în fiecare seară barcazul era trimis la ţărm să-l aştepte pe căpitan, care-şi petrecea ziua în oraş. Ne luam întotdeauna cu noi nişte haine scurte, cremene şi amnar, şi făceam un foc pe plajă cu lemn adus de valuri şi

crengi pe care le smulgeam din tufişurile învecinate şi ne întindeam pe nisip lângă foc. Uneori ne mai abăteam şi spre oraş, dacă ştiam că, probabil, căpitanul avea să vină târziu, şi ne petreceam ziua pe la vreuna din case, unde eram întotdeauna bine primiţi de localnici. Uneori mai devreme, alteori mai târziu, apărea şi căpitanul pe plajă. Când, după o baie zdravănă în brizanţi ajungeam la bord, ne schimbam şi ne culcam, dar nu ca să dormim şi noi toată noaptea, pentru că mai aveam şi cartul de ancoră de făcut.

Acum vine rândul să vorbesc despre tovarăşul meu de cart vreme de nouă luni de zile, un om dintre cei mai deosebiţi – Tom Harris. În fiecare noapte, când stăteam în port, un ceas întreg noi eram stăpâni pe punte şi, bătând împreună nava în lung şi-n lat, noapte de noapte, vreme de luni întregi, am învăţat să-i cunosc firea şi destinul, am aflat o mulţime de lucruri despre popoare străine, despre obiceiurile lor, şi mai ales secretele vieţii de marinar, cu greutăţile ei, ca şi practice deprinderi în ale marinăriei (şi în privinţa asta experienţa îl ajuta să mă şcolească din plin), şi cu el am învăţat mai mult decât aş fi făcut-o oriunde în altă parte. Avea o memorie impecabilă, de parcă amintirile ar fi format la el un lanţ continuu, mergând din cea mai fragedă copilărie până în clipa în care!-am cunoscut eu, fără să-i lipsească o singură verigă. Iar iscusinţa lui în ale matematicii era uluitoare. Eu mă consideram destul de priceput la socoteli şi făcusem un curs întreg de matematici, dar atunci când trebuia să fac calcule în gând, rămâneam atât de tare în urma lui de nici nu mă mai vedeam, deşi Harris nu trecuse niciodată dincolo de aritmetică. În mintea lui exista nu numai un jurnal de călătorie, în care înregistrase totul cu acurateţe şi la care nimănui nu-i trecea prin gând să apeleze, dar ţinea şi o evidenţă strictă a încărcăturii, ştiind unde era depus în magazie fiecare articol şi câte piei luasem la bord din fiecare port,

Într-o noapte făcu un calcul în mare cam câte piei puteau încăpea în cala inferioară, între arborele trinchet şi cel mare, ţinând seama de adâncimea magaziei şi de lăţimea traverselor (fiindcă, în plus, omul învăţase toate dimensiunile navei pe de rost de cum pusese piciorul la bord), ca şi de suprafaţa şi grosimea medie a pieilor, şi ajunse în mod surprinzător foarte aproape de numărul real, aşa după cum avea să se vadă mai târziu. Secundul venea adesea la el să-l întrebe câte ceva cu privire la capacitatea diferitelor compartimente ale navei, iar velarului îi putea spune cu mare precizie cantitatea de pânză de care avea nevoie pentru oricare dintre vele. Cunoştea înălţimea fiecărui catarg, suprafaţa oricărei vele, de sus până jos, câte picioare şi câţi inci avea. Când navigam în larg, păstra în minte socoteala drumului navei, a numărului de noduri făcute, a traseului, iar dacă mersul navei nu varia prea mult în două zeci şi patru de ore, ţinând seama de tot parcursul, de atâta derivă spre sud, atâta derivă spre nord, ca şi de abaterile spre est, sau vest, reuşea să stabilească poziţia navei înainte de a face căpitanul punctul navei la amiază, şi adesea era foarte aproape de rezultat. În cufărul lui adunase mai multe volume în care se vorbea despre tot felul de invenţii în mecanică, pe care le citea cu mare plăcere şi reuşise să le stăpânească. Mă îndoiesc că Harris izbutise vreodată să uite ceva din ceea ce citea. Singura lucrare citită de el care se apropia oarecum de poezie era *Naufragiul* de Falconer, care-l încântase atât de mult încât era în stare să recite pagini întregi. Spunea că poate să-şi amintească numele oricărui tovarăş de navă, ale tuturor navelor, căpitanilor şi ofiţerilor pe care-i avusese, ca şi principalele date ale oricărei călătorii făcute. Când se întâlni cu un marinar cu care fusese pe aceeaşi navă cu doisprezece ani înainte, acesta a rămas tare mirat când Harris a început să-i amintească o mulţime de lucruri despre el pe care omul le uitase demult. Nimănui nu-i

trecea prin minte să-l contrazică pe Harris, când era vorba de fapte, date, întâmplărL Iar marinarii nu îndrăzneau să intre în dispute cu el, fiindcă, fie că avea sau nu dreptate, Harris scotea la iveală întotdeauna cele mai convingătoare argumente. Puterea lui de argumentare era formidabilă. Cu el am avut cea mai grea confruntare pe care am fost nevoit s-o susţin vreodată, în cursul unei dispute din timpul cartului, deşi ştiam bine că dreptatea era de partea mea, iar el îşi exprima doar îndoiala, şi asta nu din cauză că se arăta încăpăţânat, ci datorită ascuţimii lui de minte. Prefer să mă confrunt cu oricare dintre cei pe care i-am cunoscut în colegiu, decât să am o dispută cu acest om, căruia îi e de ajuns să prindă doar câteva cunoştinţe cu privire la subiectul în dezbatere. Niciodată nu i-am răspuns la o întrebare şi nici n-am îndrăznit să-i sugerez vreo idee fără ca înainte să mă gândesc bine de mai multe ori. Având o memorie de elefant, părea să-şi poată aminti, la comandă, toate discuţiile dinainte, iar dacă acum spuneai ceva care nu se prea potrivea cu ceea ce spuseseşi cu luni de zile mai devreme, erai victimă sigură. Ori de câte ori stăteam cu el trăiam sentimentul că am de-a face cu un om deosebit. Nutream un respect imens pentru inteligenţa lui şi adesea mă gândeam că, dacă s-ar fi bucurat măcar de jumătate din eforturile care se risipesc în fiecare an în colegiile noastre, acest om ar fi ajuns cineva. Ca mulţi autodidacţi de valoare, el disprețuia meritele învăţământului normal şi i-am spus adesea această părere. Profitam de această lacună a lui fiindcă întotdeauna mă trata cu deosebită consideraţie şi adesea se dădea bătut dinaintea mea fără motiv, numai din exces de respect faţă de cunoştinţele mele. Avea în schimb un dispreţ suveran la adresa facultăţilor intelectuale ale restului echipajului, ale căpitanului şi tuturor celorlalţi de la bord. Era mai bun marinar, probabil şi navigator, decât căpitanul, şi avea mai multă minte decât aveau toţi ceilalţi din echipaj la un

loc. Marinarii spuneau despre el cam aşa: „Tom are un cap mare cit un bompres”, şi dacă cuiva îi venea în minte să se pună în beţe cu el, ceilalţi îi ziceau: „Măi, găgăuţă, lasă-te mai bine păgubaş, fiindcă Tom o să te întoarcă pe dos înainte să-ţi dai tu măcar seama”.

Îmi amintesc de o expunere pe care mi-a făcut-o odată pe tema legilor restrângerii importului de grâne în Anglia. Fusesem chemat să-mi fac cartul şi, când am ajuns pe punte, l-am găsit acolo şi am început, ca de obicei, să ne preumblăm de colo colo în partea centrală a navei. A început să-mi vorbească despre legile porumbului, mi-a cerut părerea şi i-am spus cam ce gândeam, punând la bătaie puţinele mele cunoştinţe în chip cât mai avantajos, pentru că presupuneam că ştie mai puţine decât mine despre acest subiect, dacă ştia cât de cât ceva. După ce am terminat, şi-a îngăduit să nu fie de acord cu mine, mi-a expus fapte şi argumente noi pentru mine, la care n-am fost în stare să-i răspund. I-am mărturisit că, după cum se vedea, nu prea cunoşteam mare lucru şi mi-am exprimat uimirea în faţa bogatei sale informaţii. Mi-a spus că pe când stătea la o pensiune la Liverpool, cu mulţi ani înainte, dăduse peste o broşură pe această temă şi cum conţinea şi nişte calcule, a citit-o cu mare atenţie, iar de atunci tot căuta pe cineva care să-i spună lucruri noi cu privire la acest subiect. Cu toate că citise cărticica aceea cu atâţia ani în urmă şi trata un subiect despre care habar n-avusese o iotă până atunci, totuşi reţinuse în mintea lui tot şirul argumentaţiei, bazate pe principii de economie politică. Şi, după câte îmi puteam da seama, calculele lui erau corecte. Se familiarizase şi cu principiile maşinii cu aburi, după ce fusese mai multe luni pe un vapor încât ajunsese maestru al secretelor sale. Cunoştea, pe luni, poziţia tuturor stelelor din ambele emisfere şi era stăpân pe cvadrant şi sextant. Oamenii spuneau că putea să stabilească înălţimea soarelui la meridian folosindu-

se doar de o găleată de catran. Acesta era omul care, la patruzeci de ani, ajunsese doar un nenorocit de marinar de rând, plătit cu doisprezece dolari pe lună. Motivul trebuia căutat în trecutul pe care l-am aflat chiar de la el, din cele relatate în mai multe rânduri.

Era englez, născut la Ilfrancomb, Devonshire. Taică-su fusese căpitan pe un mic costier la Briston, dar murise când feciorul era încă tânăr ; rămase astfel în grija maică-si, prin ale cărei eforturi reuşi să urmeze o şcoală publică, petrecându-şi iernile la şcoală şi verile pe cabotierele de comerţ, până la vârsta de şaptesprezece ani, când îşi părăsi ţara şi porni în călătorii. Vorbea despre maică-sa cu cea mai mare venerație, spunând că era o femeie cu o minte deosebită, avea un sistem de educație excelent, făcând din ceilalți trei frați oameni respectabili. Doar în cazul lui eşuase, şi asta din cauza încăpățânării lui de nedomesticit. Mi-a pomenit un amănunt prin care, spunea el, maică-sa se deosebea de toate celelalte mame pe care le văzuse punându-şi țâncii la punct şi anume, când el nu avea chef şi refuza să mănânce, în loc să-i ia farfuria de dinainte, spunându-i că foamea avea să-l dea pe brazdă când o veni vremea şi o să mănânce el atunci, ea stătea lângă el şi-l obliga să înghită totul, până la ultima fărâmitură. Nu din vina ei ajunsese el aşa cum îl vedeam eu acum şi încerca un sentiment de recunoştința atât de puternic pentru strădaniile ei, deşi nerodnice, încât era hotărât ca la sfârşitul călătoriei să se îmbarce pe o navă şi s-o pornească spre casă, ducând cu el toți banii ce avea să-i câştige, ca să-i cheltuiască pentru ea şi cu ea, dacă avea şansa s-o mai găsească în viață.

După ce plecase de acasă, îşi risipise vreo douăzeci de ani în tot felul de voiaje, în majoritatea cazurilor pornind din porturile New York şi Boston. Douăzeci de ani de depravare! Orice viciu ce se poate prinde de un marinar el îl cunoscuse până la capăt. De câteva ori ajunsese prin spitale şi de tot atâtea ori

constituția lui robustă îl ajutase să iasă teafăr la liman. De mai multe ori, datorită priceperii sale recunoscute, fusese promovat la rangul de secund şi, tot de atâtea ori, purtarea lui în porturi, mai ales beţiile făcute, de care nici teama, nici ambiția l-au putut vindeca, l-au expediat din nou la teugă.

Într-una din nopți, pe când îmi relata din viața lui şi se plângea de anii risipiți, îmi spuse:

— Uite, acolo în teugă, la capătul treptelor, cufărul acela cu boarfe vechi e agoniseala a douăzeci şi doi ani în care am muncit din greu şi am îndurat de toate, am trudit ca un cal şi am fost tratat ca un câine.

Pe măsură ce avansa în vârstă, simțea nevoia se pună la adăpost de nevoile bătrâneții şi, încet încet ajunse la convingerea că cel mai mare duşman al său fusese băutura. Într-o noapte, pe când era la Havana a fost adus la bord un tovarăş de navă, băiat tânăr, beat mort, cu țeasta crăpată zdravăn, jefuit de bani şi haine. Harris trăise sute de astfel de imagini, dar în starea sufletească în care se afla acum, scena i s-a întipărit în minte, i-a îmboldit hotărârea şi şi-a impus să nu mai pună picătură de băutură tare în gură. N-a semnat niciun legământ, n-a făcut niciun jurământ, ci s-a bizuit numai pe puterea gândului său. Prima dată el trebuia să gândească, apoi venea hotărârea şi totul era pecetluit. Ține minte momentul în care luase această hotărâre, bine înțeles, până şi ora – cu trei ani înainte de a-l cunoaşte eu. De atunci nu mai pusese gura decât pe cidru sau cafea. Marinarilor nu le-a trecut niciodată prin minte să încerce să-l ademenească pe Tom să ia din nou paharul aşa cum nu aveau de gând să stea de vorbă cu busola navei. De acum era un om cumpătat pentru tot restul vieții, în stare să ocupe orice funcție la bordul unei nave şi există la țărm o mulțime de posturi înalte deținute de oameni mult mai modest înzestrați.

Harris înțelegea toată conducerea navei pe baze ştiinţifice şi era în stare să-ți explice motivele pentru manevra fiecărei parâme. Îndelungata lui experiență, la care se adăuga adânca lui putere de observație îl înzestraseră cu un bagaj de cunoştințe referitoare la mijloacele şi procedeele utile în cazul unor situații excepționale, pentru care i-am rămas mult îndatorat, deoarece avea o deosebită plăcere să-şi descarce tezaurul de cunoştințe dinaintea mea, iar eu nu aveam cum să-l răsplătesc. El îmi povestea întâmplări din care reieşeau tirania şi greutățile la care erau supuşi marinarii, încât unii ajunseseră să se dedea la piraterie, ignoranța incredibilă a comandanților şi secunzilor, brutalitatea groaznică față de cei bolnavi, muribunzi, sau morți de-a binelea, sau îmi împărtăşea ascunsele ticăloşii şi înşelătorii cărora le cădeau pradă oamenii echipajelor, prin înțelegerea tacită dintre proprietari, căpitani şi ofițeri. Iar eu nu puteam să nu-l cred, deoarece îți făcea impresia unui om corect pentru care orice exagerare însemna o minciună, şi afirmațiile lui întotdeauna erau întărite de fapte. Îmi amintesc, între altele mi-a povestit despre un căpitan – despre care auzisem eu şi de la alții – că nu se îndura să dea nimic direct la mână unui marinar, ci punea lucrul acela pe punte şi apoi îl expedia destinatarului cu o lovitură de picior, sau despre un altul, cu relații sus-puse, care ucisese un tânăr din Boston, plecat cu el în calitate de marinar simplu spre Sumatra, şi pe care nu-l slăbise o clipă, punându-l la cele mai grele munci şi-l obliga să doarmă pe un culoar deşi băiatul era bolnav de friguri. (Căpitanul a murit atins de aceleaşi friguri pe aceeaşi coastă).

Dacă punem la socoteală câtă marinărie am învățat, tot ce-am aflat eu de la el – istorisirile despre munca marinarilor, sfaturile practice de viață şi despre natura umană în împrejurări noi şi neobişnuite, o mare istorie la care mulți nu ajung niciodată –, n-aş renunța niciodată la ceasurile de cart

pe care le-am petrecut cu acest om nici pentru hatârul multor ore de studiu şi de conversaţie în cea mai aleasă societate.

XXIV
DIN NOU LA SAN DIEGO

Duminică 11 octombrie. În dimineaţa asta am ridicat velele şi am pornit în josul coastei, am trecut pe lângă San Pedro destul de aproape ca să-l vedem, dar, spre marea noastră bucurie, n-am ancorat aici, ci am ţinut capul direct spre San Diego, unde am ajuns şi am ancorat...

...*Joi, 15 octombrie*. Aici am întâlnit nava italiană *La Rosa*, ce venise din susul coastei, de la care am aflat că *Pilgrim* era la San Francisco. Aici, ca de obicei, domnea liniştea. Am descărcat pieile, coarnele şi seul şi eram gata pentru pornit din nou la drum în următoarea duminică. M-am dus la ţărm, la vechea mea reşedinţă şi am găsit echipa de la magazia de piei angajată în rutina cea de toate zilele, iar seara am petrecut un ceas sau două la cuptor, trăgând o pipă cu vechii mei prieteni, băştinaşii, care se arătau tare bucuroşi să mă vadă şi m-au întâmpinat ca pe un *aikane* al canacilor. M-am întristat când am aflat că bietul meu câine Bravo murise. Începuse să tânjească şi a murit subit chiar a doua zi după ce am plecat cu *Alert*.

Ca de obicei, duminică a fost ziua aleasă să pornim la drum ; am plecat pe un vânt tare, care ne-a amintit că ajunsesem la sfârşitul toamnei şi din nou venise vremea să ne aşteptăm la furtuni din sud-est. Am răzbit cu greu, cu velele terţarolate, împotriva unui vânt din faţă, şi am ajuns la San Juan, unde am ancorat la aproape trei mile de ţărm, punând parâme dublin la lanţurile ancorelor, după sistemul din iarna trecută, adoptat în eventualitatea unor furtuni de sud-est. Pe parcursul acestui drum am avut ca pasager la bord pe un bătrân căpitan

are se căsătorise şi se stabilise în California, şi nu mai fusese pe mare de mai bine de cincisprezece ani. Era uimit de schimbările şi îmbunătăţirile făcute la bordul navelor, mai ales de sistemul velaturii, şi se arătă cu adevărat înfricoşat văzând că noi aveam şi zburătorii ridicaţi atunci când el ar fi mers doar cu velele gabier terţarolate. Felul cum mergea nava, cum răzbea împotriva vântului părea să-l încânte, zicea că nava urca pe vânt de parcă ar fi fost remorcată.

Marţi, 20 octombrie. Cum totul era pregătit, am trimis agentul la ţărm şi acesta se prezentă la misiune pentru a grăbi expedierea pieilor a doua zi dimineaţă. În noaptea aceea am avut ordine din cele mai stricte să fim atenţi la orice semn de furtună, iar norii prelungi şi joşi arătau ameninţători. Dar noaptea trecu fără niciun pericol, iar dimineaţă, devreme, am dat la apă barca cea mare şi cea de serviciu, ca şi bărcile de salvare şi am pornit la ţărm să aducem pieile. Din nou am ajuns în acel romantic loc cu faleza abruptă, de două ori mai înaltă decât vârful catargului navei şi cu un singur drum ocolit până spre culme, cu plaja lungă şi nisipoasă la poale şi hula întregului Pacific ce se spărgea la picioarele sale, în vreme ce pieile noastre stăteau aranjate grămezi pe buza peretelui stâncos. Căpitanul pe mine mă trimise pe faleză – fiind singurul care mai fusesem acolo – să număr pieile şi să le fac vânt jos. Şi iată-mă din nou ca în urmă cu şase luni, aruncând pieile de sus de pe faleză şi urmărindu-le cum cădeau legănându-se până jos, în vreme ce tovarăşii mei, nişte pitici, la distanţa aceea, mişunau încoace şi-n colo pe plajă, adunând piei şi cărându-le creştet până la bărcile aflate departe. Două sau trei încărcături plecaseră deja la navă, bărcile stăteau aproape pline din nou, terminasem de aruncat toate pieile, numai vreo zece, douăzeci se înţepeniseră în crăpături şi n-aveam cum le nimeri cu niciun fel de proiectil, pentru că peretele era perfect perpendicular, pieile se fixaseră în nişte

scobituri, nici nu se vedeau şi nici n-aveai cum ajunge la ele de pe culme. Cum pieile astea la Boston valorează doisprezece cenți jumătate livra, iar comisionul căpitanului e de unu la sută, acesta era hotărât să nu renunțe la ele, şi trimise oameni la bord să aducă două fungi de aripi zburător şi ceru ca cineva din echipaj să vină şi să se urce pe faleză pentru a coborî apoi pe fungi. Bătrânii marinari ziceau să facă isprava asta băieții, care erau uşori şi vioi, în vreme ce aceştia din urmă răspundeau ca aici trebuia putere şi experiență. Văzând dilema şi simțiră că eu eram cam între cele două tabere în privința caliților cerute, mi-am oferit serviciile, m-am suit pe faleză, împreună cu un alt marinar care să manevreze parâma şi m-am pregătit să cobor.

Am găsit şi un par înfipt bine în pământ, ce părea stare să reziste la greutatea mea ; am prins cu o buclă un capăt al fungii de țăruş, am luat apoi restul colacului şi i-am făcut vânt peste buza falezei. Am văzut că celălalt capăt ajungea exact la un loc de unde se putea uşor coborî pe plajă. Cum nu aveam pe mine decât o cămaşă, nădragi şi pălărie, costumul obişnuit al marinarului în regiunile calde, nu mai trebuia să mă dezbrac şi am început coborârea apucând parâma cu amândouă mâini, cu picioarele petrecute pe după funie, alteori împingându-mă cu o mână sau un picior în peretele de stâncă şi agățându-mă de parâmă cu celelalte. Aşa am coborât încet până am ajuns la un fel de prag unde se opriseră pieile. Cu o mână mă țineam mai departe de funie, iar cu cealaltă şi cu picioarele am reuşit să le desprind, după care mi-am continuat coborârea. Ceva mai jos, peretele ieşea iar în afară şi, trecând şi peste buza asta, sub mine n-am mai văzut decât valurile ce se spărgeau de stânci şi câțiva pescăruşi planând în aer. Am ajuns teafăr jos, murdar de tot, iar drept răsplată pentru tot chinul mi s-a spus: „Trebuie să fii nebun de tot ca să-ți rişti viața pentru câteva piei nenorocite!”

În vreme ce căram pieile la barcă, abia atunci am băgat de seamă ceea ce nu văzusem înainte, fiind prea ocupat – nişte nori mari, negri, care se buluceau dinspre mare, hula puternică de larg, semne sigure de furtună dinspre nord-est. Căpitanul ne zorea. Pieile au fost aruncate în bărci şi, cu oarecare greutate, intrând în apă până la piept, am trecut bărcile de linia brizanţilor şi am început să vâslim spre navă. Echipajul bărcii mici remorcă barca de serviciu legată la pupa, iar barcazul fu tras de şase oameni care vâsleau în iolă. Nava se afla la trei mile în larg, săltând la ancore şi cu cât înaintam cu atât hula se făcea mai puternică. Barca noastră de mai multe ori se ridică vertical când pe pupa când pe prova, iar parâma bărcii de serviciu se rupse, în fiecare clipă ne aşteptam să vedem barcazul dispărând sub valuri. În cele din urmă am ajuns lângă navă, cu bărcile pe jumătate pline de apă, iar acum veni cea mai grea manevră dintre toate – descărcatul bărcilor pe o mare agitată, care ne zbuciuma în toate felurile de nu puteai sta în picioare, săltând uneori bărcile până la balustradă, alteori lăsându-le să se prăbuşească mai jos de fundul calei. Cu mare greutate am reuşit să urcăm pieile la bord şi să le punem în magazii, am montat palancurile de ridicare, am suit la bord barcazul şi iola prinse în chingi. Apoi am săltat şi bărcile de salvare şi am început să virăm lanţurile ancorelor. N-a fost uşor de ridicat ancora pe o astfel de mare, dar cum nu mai aveam de gând să ne mai întoarcem în acest port, căpitanul a hotărât să nu folosească sistemul parâmelor dublin, lăsând ancorele la geamandură. Prova navei se înfipse într-un talaz, apa dădu năvală pe gurile saborzilor, iar lanţul ancorei se smuci atât de tare încât era mai mai să smulgă clopotul vinciului.

— Sir, viraţi ancora la pic scurt, strigă secundul.

— În regulă! încă o voltă la vinci! întindeţi gabierii! Marinari! întindeţi velele, mai cu inimă!

În câteva clipe velele gabier, care fuseseră strânse eu terțarolele pe ele, fură desfăcute, scotele virate la maximum, şi pânzele întinse.

„Puneți mâna cu toții!” suna porunca momentului, şi fiecare vedea singur cât de multă nevoie era de toate strădaniile, fiindcă furtuna ajunsese de-acum asupra noastră. Nava îşi smulse ancora, care a fost apoi prinsă cu cârligul caponului şi pusă la post cu dichisul ei. Curând nava urca în vânt, cu velele terțarolate răzbind cu greu spre larg împotriva valurilor mari de prova pentru a scăpa de țărmul de subt vânt şi de stânci. S-a mai ridicat şi trinca, ceea ce a mai ajutat puțin nava, dar cum greu ținea drumul în fața talazurilor mari ce o împingeau spre țărmul de sub vânt, căpitanul a strigat:

— Ridicați vela mare!

Parâma colțului de mură a fost dusă la prova şi pusă pe vinci, şi tot echipajul a fost chemat la manele. Vela aceea imensă făcu o burtă aproape orizontală, de parcă vroia să smulgă straiul arborelui mare, macaralele au scârțâit şi au început să se bălăngăne în vânt, dar forța instalației vinciului era destul de mare.

— Vira! Vira! Vira cu opritori! Vira, mai cu suflet!

Şi, în ritm cu glasurile noastre, cabestanul prinse a se roti încet, împins de forța a douăzeci de brațe puternice, colțul de mură al velei a fost tras până la scândurile punții. Cartul tribord a pus mâna pe scotă şi a întins-o la pupa, după care nava a început să zboare prin talazuri ca un cal apucat de streche, tremurând şi bâțâind din toate încheieturile, împroşcând spuma care, la fiecare izbitură a valului, țâşnea departe luată de vânt. Jumătate de oră de navigație în acest chip şi ne-am atins scopul, după care colțurile de mură au fost slăbite şi ridicate, vela strânsă, iar nava, nemaisuportând presiunea aceea, îşi văzu de drum mult mai liniştită. Curând a fost terțarolată şi trinca, iar noi cei de la artimon am fost

trimişi în arboradă să mai luăm o terţarolă la gabierul respectiv. Pentru prima dată am ajuns şi eu la împuntătura din vânt şi nu mică îmi era mândria stând călare pe capătul vergii din vânt, trecând mai departe baiera de terţarolă şi strigând.: „Hei, trageţi dinspre capătul de sub vânt”. Din clipa aceea şi până am ajuns la Boston, secundul nu mai îngădui nimănui decât nouă să ne urcăm pe verga gabierului artimon, fie pentru a pune o terţarolă, fie pentru a strânge vela cu totul şi, de obicei, băiatul acela englez şi eu treceam unul la un capăt, altul la celălalt capăt al împuntăturii.

După ce am depăşit promontoriul şi am ieşit la larg, am braţat mult vergile, am mai ridicat vele şi am pornit aproape cu vânt numai din prova spre San Pedro. Vântul a bătut puternic şi cu puţină ploaie aproape toată noaptea, dar spre dimineaţă s-a mai domolit, furtuna istovindu-se şi astfel am ajuns...

...*Joi, 22 octombrie* la San Pedro, la vechiul nostru ancoraj la numai o milă de ţărm, pregătiţi pentru furtunile din sud-est, legându-ne cu dublin la geamanduri, strângind velele gabier gata terţarolate şi fixând cu bucăţi de parâmă în loc de sacheţi velele. Am rămas aici încă zece zile, angajaţi la angaralele obişnuite: trasul la rame, căratul pieilor, urcatul mărfurilor pe colină la deal, distrându-ne cu picioarele goale prin pietrişul plajei şi făcând baie până la piele în brizanţi.

A treia zi după sosirea noastră se arătă şi *Rosa* de la San Juan, port spre care se îndreptase cu o zi înainte de izbucnirea furtunii de sud-est. Oamenii din echipaj ne-au spus că, după furtună, marea s-a liniştit ca un lac, şi au putut lua la bord aproape o mie de piei, ce fuseseră trimise pentru noi, şi pe care le-am pierdut datorită vremii proaste. Treaba ne-a amărât foarte tare. Nu numai pentru că o navă italiană ne şuflase marfa de sub nas, ci mai ales fiindcă orice mie de piei se adăuga la cele strânse pentru a ajunge la patruzeci de mii, câte ne trebuiau pentru a putea spune la revedere Californiei.

În timp ce stăteam aici, am luat la bord încă un marinar, un englez, de vreo douăzeci şi şase de ani, care era o bună achiziţie, pentru că s-a dovedit marinar destoinic, bun cântăreţ şi, ceea ce era important mai ales pentru mine, avea şcoală şi o biografie destul de remarcabilă. Zicea că-l cheamă George P. Marsh, se lăuda că fusese pe mare de copil şi că la viaţa lui fusese amestecat în contrabanda dintre Germania, coastele Franţei şi Angliei. Aşa explica el cunoaşterea limbii franceze, în care vorbea şi scria la fel de bine ca în engleză, dar viaţa asta pe mare nu explica deloc engleza pe care o stăpânea, mult prea bună faţă de cea care se putea prinde la bordul unui cuter angajat în contrabandă. Avea un scris neobişnuit de frumos, de îngrijit şi, adesea, când stătea de vorba numai cu mine, cita din cărţi, arăta că ştie atât de bine obiceiurile din lumea bună şi mai ales ceremonialul diferitelor curţi cu juri, a parlamentului, încât m-a surprins. Cu toate astea nu voia să ne destăinuiască nimic altceva despre sine, spunând doar că tot ce învăţase ştia de la bordul navei de contrabandişti. Un alt tip, cu care ne-am întâlnit mai apoi, fusese tovarăş de navă cu George cu mai mulţi ani înainte şi spunea că ar fi auzit, la căminul marinarilor unde se angajaseră, că George fusese şi el student la un colegiu – probabil la unul naval, pentru că nu ştia nici latină, nici greacă –, unde învăţase franceză şi matematică. Prin firea lui nu semăna deloc cu Harris. Acesta din urmă, pentru tot ce făcuse, în ciuda tuturor obstacolelor, era dator numai minţii şi caracterului său, în vreme ce George se născuse în altă categorie socială, se bucurase de educaţie de mic, dar se dovedise un vagabond şi nu-şi mai îmbogăţise cu nimic zestrea. În plus, nu avea nici caracterul, nici inteligenţa sau memoria lui Harris. Se vedeau la el rămăşiţele unei bune educaţii, care-l ajuta să exprime cu destulă uşurinţă ce avea în minte, un spirit şlefuit şi o predispoziţie intelectuală pe care, spre cinstea lui, ani de zile de trai nenorocit în

mijlocul marinarilor nu reuşiseră să i le şteargă. După ce se mai acomoda o vreme la bord, am aflat de la el aventurile de care avusese parte în ultimii doi ani, şi care au fost mai apoi confirmate, în aşa fel încât tot ce ne-a spus s-a dovedit adevăr adevărat.

Dacă nu mă înşel, pornise în 1833 din New York ca simplu marinar pe bricul *Lascar*, din Canton. Nava a fost vândută în Indiile de Est, şi tipul s-a îmbarcat, la Manilla pe o mică goeletă, pornită într-un voiaj de afaceri printre Insulele Ladrone şi Pelew. Nava lor a naufragiat pe una din ultimele insule amintite, au fost atacaţi de baştină şi, după o rezistenţă disperată, în cursul căreia ceilalţi au fost ucişi ori s-au înecat, căpitanul, George şi un puşti au fost nevoiţi să se predea şi au fost duşi, legaţi fedeleş pe una din insulele învecinate. După vreo lună s-a ivit ocazia ca unul dintre ei să scape. Am uitat împrejurările, dar îmi amintesc că numai unul putea scăpa, şi l-au ales pe căpitan, care le-a promis că dacă va ieşi cu bine la liman le va trimite ajutoare să-i salveze. Căpitanul reuşit să scape, s-a urcat la bordul unei nave americane, s-a întors la Manilla, şi de acolo în America, dar n-a mai făcut niciun efort pentru a-i salva şi pe ceilalţi sau, aşa cum a aflat George mai târziu, măcar să pomenească de ei cuiva la Manilla. Băiatul care fusese cu George a murit şi astfel, văzându-l că a rămas singur, fără nicio şansă de scăpare, băştinaşii l-au tratat cu blândeţe, ba chiar cu respect. L-au pictat, i-au tatuat corpul – fiindcă niciodată n-a consimţit să-l cresteze pe faţă sau pe mâini, i-a dat două sau trei neveste, şi l-au făcut un fel de odraslă favorită a lor. A dus-o aşa vreo treisprezece luni într-o climă minunată, având de mâncare din belşug, umblând pe jumătate despuiat şi nefiind obligat să facă nimic. Dar, curând, s-a plictisit de traiul ăsta şi a explora insula sub diferite pretexte, căutând de fapt să zărească vreo navă. Într-una din zile, tocmai pe când pescuia dintr-o canoe mică împreună cu

un alt băştinaş, a văzut deodată o navă mare trecând la vreo leghe în traversul insulei, în partea din vânt, şi îndreptându-se spre vest.

Cu oarecare greutate l-a convins şi pe băştinaş să meargă cu el până la corabie, promiţându-i să se întoarcă amândoi o bună provizie de băuturi şi de tutun. Băştinaşii prinseseră gustul acestor bunătăţi de la americanii cu care făcuseră negoţ şi tentaţia lor era prea mare pentru bietul om, aşa încât consimţi. Au tras amândoi la padele pentru a ieşi înaintea navei şi apoi au stat şi au aşteptat pe loc până când i-a ajuns. George s-a urcat la bordul navei aşa despuiat cum era, vopsit frumos din cap până-n picioare, de nu-l puteai deosebi în niciun chip de tovarăşul său, până când a început să vorbească. Nu mică le-a fost mirarea celor de pe navă când l-au auzit, iar după ce a aflat povestea, căpitanul l-a pus să se spele şi l-a îmbrăcat ca lumea, iar pe bietul băştinaş, care rămăsese cu gura căscată, l-au expediat acasă cu un cuţit sau două, nişte tutun, stambă imprimată, iar George a plecat mai departe cu nava. Era vorba de nava *Cabot*, din New York, sub comanda căpitanului Low. Se îndrepta spre Manilla, după ce traversase Pacificul, şi George a muncit ca simplu marinar, până au ajuns în port, unde s-a urcat pe un bric ce se îndrepta spre Insulele Sandwich. De la Oahu a ajuns la Monterey, la bordul bricului englez *Clementine*, în calitate de al doilea secund. La Monterey a părăsit nava pentru că avusese nişte neînţelegeri cu căpitanul şi, coborând în josul coastei, s-a întâlnit cu noi la San Pedro. La vreo şase luni de la relatarea asta, în nişte ziare primite de la Boston, am găsit şi o scrisoare a căpitanului Low de pe *Cabot*, publicată îndată după sosirea lui la New York, în care toate amănuntele coincideau cu cele povestite de George. Scrisoarea fusese publicată pentru a face să parvină veşti despre George prietenilor lui, drept care

căpitanul adăugase că îl lăsase la Manilla pe cale de a porni spre Oahu, după care nu mai auzise nimic de el.

George avea un interesant jurnal cu aventurile lui în Insulele Pelew, pe care le pusese pe hârtie pe îndelete, cu scrisul lui frumos, într-o engleză corectă[14].

XXV
ZVONURI DE RĂZBOI

Duminică, 1 noiembrie. În această zi – bineînțeles că într-o duminică – am pornit la drum spre Santa Barbara, unde am ajuns pe data de 5 noiembrie. După ce am dublat Santa Buenaventura şi ne apropiam de ancoraj, în port am văzut două nave – una mare cu trei arbori şi o brigantină mai mică. Oamenii din echipaj spuneau că ar fi fost *Pilgrim*, dar eu fusesem prea multă vreme la bordul bricului pentru a mă înşela. Am avut dreptate să nu fiu de acord cu ei, pentru că, după ce ne-am mai apropiat, mi-am dat seama, după prova lungă, joasă, ascuțită, după catargele înclinate, că era altă

[14] În primăvara anului 1841, la birourile mele din Boston, s-a prezentat un marinar care a spus că voia să mă vadă întrucât putea să mă informeze asupra unui om despre care scrisesem. Mi-a relatat că fusese al doilea secund pe barcul Mary Frazer, care navigase de la Batavia o data cu nava Cabot spre Manilla. Când au ajuns în largul insulelor Pelew au întâlnit o canoe cu doi băştinaşi care i-au informat că înaintea lor trecuse o navă americană ce abia dispăruse la orizont, navă ce luase un alb la bord. Barcul a luat canoea la remorcă pe o scurtă distanță. Când Mary Frazer a ajuns la Manilla, au văzut nava Cabot în port, şi informatorul meu îmi spunea că mai apoi George s-a urcat de mai multe ori la bordul lor şi i-a relatat aceeaşi istorie pe care am amintit-o eu. Mi-a mai spus că goeleta lui George se numea Dash, că naufragiase şi fusese atacată de băştinaşi, exact aşa cum povestise şi George.

navă. Unii spuneau „un bric de război”, alții – „cliperul *Baltimore*”, *Ayacucho* îmi spuneam eu, Şi curând văzurăm desfăşurat la pic frumosul pavilion al Sfântului George – câmp alb, cu fruntariile roşii şi crucea. După câteva minute, nu mai putea fi nicio îndoială, şi curând stăteam lângă *Ayacucho*, care plecase din San Diego cu nouă luni înainte, în vreme ce noi eram cu *Pilgrim* la ancoră. De atunci fusese la Valparaiso, Callao şi Insulele Sandwich, iar acum abia sosise din nou pe coastă. Barca sa îl aduse la bordul nostru pe căpitanul Wilson şi, în jumătate de oră, se răspândi în toată nava vestea că izbucnise războiul dintre Statele Unite şi Franța. Zvonuri mult exagerate ajunseră şi la teuga. Se vorbea de bătălii care avuseseră loc, despre o mare flotă franceză ajunsă în Pacific, etc, etc. şi unul din echipajul bărcii de pe *Ayacucho* ne povestea că, taman când părăsiseră Callao, două nave, o mare fregată franceză şi fregata americană *Brandywine*, care până atunci stătuseră ancorate una lângă alta, urmau să iasă din port pentru a se confrunta, iar fregata engleză *Blonde* avea să fie arbitru şi să vegheze ca lupta să se desfăşoare corect. Erau veşti importante pentru noi. Eram singuri, pe o coastă nepăzită, fără o navă de război pe mii de mile împrejur şi cu perspectiva unei lungi călătorii spre casă prin tot Pacificul şi Atlanticul. Părea mult mai sigură ca destinație o închisoare franțuzească decât portul Boston. Cu toate astea, prea eram marinari sadea pentru a crede toate poveştile care ajungeau la teugă, şi aşteptam să auzim adevărul asupra situației de la autorități mai înalte. Prin intermediul funcționarului supercargo, am aflat cum stăteau lucrurile: cele două guverne avuseseră unele neînțelegeri cu privire la plata unor datorii, fuseseră proferate amenințări cu războiul şi se şi făcuseră unele pregătiri, dar ostilitățile nu fuseseră deschis declarate, deşi cam toată lumea se aştepta la izbucnirea lor. Treburile nu

stăteau deci chiar atât de rău, dar constituiau motiv de mare îngrijorare. Nouă însă nu ne păsa prea tare.

— Ori cu capul de piatră ori cu piatra de cap, marinarului îi e tot una!

Nu credeam că într-o închisoare franţuzească putea fi mult mai rău decât pe coasta Californiei, gonind de colo colo după piei de vită, şi cine n-a avut parte de un voiaj lung şi plicticos, condamnat să muncească pe o navă, nu-şi poate da seama de efectul monotoniei asupra gândurilor şi dorinţelor unui om. Perspectiva unei schimbări e ca o oază în deşert şi posibilitatea unor evenimente importante şi a unor scene tari îţi stârneşte un sentiment de plăcere, îţi pune sângele în mişcare, producându-ţi emoţie pe care nu o poate înţelege cine nu a trăit o situaţie similară. Într-adevăr, de luni de zile la teugă n-a domnit o atmosferă mai veselă. Toţi păreau să încerce o inexplicabilă bucurie. Pe toţi parcă pusese stăpânire presimţirea nedefinită a unor schimbări radicale, a unor noi privelişti şi fapte măreţe, iar truda ingrată de pe navă părea demnă de dispreţ. Acum se deschidea un nou filon – o temă imensă de pălăvrăgeală şi un subiect pentru tot felul de discuţii. Sentimentele naţionale ieşea la iveală. Se făceau glume pe seama singurului francez de la bord, se iscau comparaţii între bătrânul lup de mare şi cel „ce-o şterge... franţuzeşte" etc, etc.

Am trăit incertitudinea acestui război vreme de mai bine de două luni, până când sosirea unei nave din Insulei Sandwich ne-a adus vestea unei rezolvări amicale a neînţelegerilor.

Cealaltă navă întâlnită în port era brigantina *Avon* din Insulele Sandwich. Se prezenta cum nu se poate mai frumos, dimineaţa şi seara trăgea câte o lovitură de tun la ridicarea şi coborârea pavilionului, avea o orchestră cu patru sau cinci instrumente şi arăta mai degrabă a iaht de plăcere decât a navă comercială. Cu toate astea, în colaborare cu *Loriotte*,

Clementine, *Bolivar*, *Convoy* şi alte nave mai mici făcea un considerabil negoţ legal şi ilegal – cu piei de vidră de mare, mătase, ceai, etc, ca şi cu piei de vită şi seu.

A doua zi după sosirea noastră, un bric mare dublă promontoriul, dinspre nord, naviga domol prin golf şi apoi se îndreptă din nou spre larg în direcţia sud-est spre marea insulă Catalina. A doua zi *Avon* ridică şi ea velele şi porni în aceeaşi direcţie, cu destinaţia San Pedro. Poate că pe cei din marina de coastă şi pe californieni manevra să-i fi păcălit, dar noi ştiam prea bine şmecheriile astea. Bricul nu a mai apărut deloc pe coastă, iar *Avon* a ajuns la San Pedro după vreo săptămână cu o încărcătură cu totul reîmprospătată de mărfuri din Canton şi Statele Unite.

Acesta era unul din mijloacele de a mai scăpa de grelele impozite vamale pe care autorităţile mexicane le puneau pe toate importurile. O navă cu o încărcătură modestă vine spre coastă, intră în Monterey, unde-i singurul punct vamal, şi începe negoţul. Peste o lună sau mai bine, după ce şi-a vândut mare parte din încărcătură, se îndreaptă spre Catalina, sau către oricare alta din marile insule nelocuite din largul coastei, ca într-o călătorie obişnuită de la un port la altul şi se aprovizionează cu cele mai alese articole de pe o altă navă venită din Oahu, şi care o aşteaptă în larg. La două zile după plecarea navei *Avon*, se arătă şi *Loriotte,* din josul coastei şi, neîndoielnic, se înfruptase şi ea din încărcătura bricului.

Joi, 10 noiembrie. Ducându-ne ca de obicei la ţărm cu barca mică, chiar înainte de amurg, pentru a-l aduce pe căpitan, tocmai după ce-l luasem pe acesta şi vâsleam spre *Alert*, am văzut că pe nava noastră, care era ancorată cel mai în larg, se ridica pavilionul. Semnalul însemna „corabie-n depărtare!”, bineînţeles, dar cum noi aveam promontoriul în faţă nu puteam vedea nimic.

— Daţi-i bătaie, băieţi, daţi-i bătaie! Trageţi tare, vâsliţi lung! spuse căpitanul.

Şi, întinzând braţele cât erau de lungi, lăsându-ne apoi mult pe spate, până atingeam aproape bancul din urmă, barca porni să zboare pe valuri ca o rachetă. După câteva minute de vâslit în chipul acesta ne-au apărut insulele, rând pe rând, de după promontoriu, şi am putut să zărim canalul, unde se ivi o navă, cu zburătorii ridicaţi, îndreptându-se încet, mânată de o briză uşoară spre locul de ancoră. Punând barca cu prova spre navă, căpitanul ne-a spus să tragem din nou, dar n-a fost nevoie să ne mai îmboldească pentru că gândul de a ne sui la bordul unei noi nave, probabil venind dinspre patrie, şi de a auzi veşti, ca să avem ce povesti când vom ajunge pe nava noastră, ne era suficient şi vâsleam cu tragere de inimă. Căpitanul Nye, de pe *Loriotte*, bătrân marinar de balenieră, se afla în barca noastră, şi se lăsă şi el prins de aceeaşi puternică nerăbdare,

— Trageţi să pârâie oasele şi vâslele! strigă el la noi. Ţine-o aşa, Barosane I Uite-o cum suflă! dădu el drumul unor exclamaţii obişnuite printre vânătorii de balene.

În vremea asta se lăsă un calm plat pe mare, şi fiind la numai câteva mile depărtare, ne gândeam că în câteva minute vom fi la bord, când, deodată, se porni un vânt exact din prova navei, care-şi braţă vergile şi o luă spre larg, către insule, făcând brusc o voltă în babord şi pornind să despice iute valurile. Bineînţeles că noi ne-am oprit şi nu ne-a rămas decât să executăm manevra de întoarcere: „ramele babord mai uşor, ramele tribord mai tare" şi să ne îndreptăm spre *Alert*, cam cu coada-ntre picioare. Toată noaptea a bătut o briză uşoară dinspre ţărm şi nava respectivă n-a ancorat în port decât a doua zi dimineaţă.

Îndată ce ancora ajunse la fund, ne-am prezentat şi noi la bord, pentru a descoperi că avem de-a face cu baleniera *Wilmington and Liverpool Packet*, din New Bedford, aducând

din zonele de pescuit din larg o mie nouă sute de butoaie de spermanţet. De cum am pus ochii pe ea am ştiut că e vorba de o balenieră, după macarale, după bărcile pe care le avea, după arboretul zburător retezat, aspectul neîngrijit al velelor, arboradei, şcondrilor şi cocii. Iar când ne-am urcat la bord am văzut că totul corespundea ideii noastre despre o balenieră. Avea o punte falsă, neîngrijită şi îmbâcsită de grăsime şi, oriîncotro te uitai, nu vedeai decât gardinile butoaielor de ulei. Greementul atârna slăbit şi necătrănit, vopseaua se scorojise de pe şcondri, scripeţii atârnau, legături stângaci făcute, capete de matiseală ieşeau în toate direcţiile. Nici echipajul nu părea mai grozav. Căpitan era un quaker sfrijit şi înalt, cu un costum maroniu, pălărie cu boruri mari, care bătea puntea cu picioarele lui lungi şi crăcănate, cu capul în jos ca o oaie, iar oamenii din echipaj aduceau mai degrabă a pescari şi fermieri decât a marinari.

Deşi nu era frig – noi nu purtam decât o cămaşă roşie şi nădragi de doc – cei de pe nava asta aveau pantaloni din lână, şi nu albaştri cum se potriveşte unui marinar, ci de toate culorile, maronii, cafenii, gri, şi chiar verzi, cu bretele aruncate peste umeri şi buzunare ca să aibă unde-şi băga mâinile. Mai purtau şi haine ca în Guernsey, fulare dungate, cizme groase din piele de vită, căciuli de lână, şi răspândeau o permanentă duhoare de ulei. Pentru completarea tabloului mai adăugaţi nişte mutre de ageamii. Opt sau zece marinari erau suiţi pe verga gabierului trinchet şi cam tot atâţia pe cea a gabierului mare, strângând velele respective, în vreme ce alţi opt sau zece tândăleau în jurul teugii, fără nicio treabă. Era o ciudată privelişte pentru o navă care tocmai ancora, aşa că ne-am dus la ei să vedem ce-au păţit. Un individ zdravăn, cu o mutră prietenoasă, îşi întinse un picior spunând că-l lovise scorbutul, altul se tăiase la o mină, iar ceilalţi nu aveau nimic, dar ziceau că erau destui în arboradă ca să strângă velele, aşa că mai

pierdeau şi ei vremea pe la teugă. La bord nu se vedea decât un singur lup de mare, un bătrân marinar sadea, ce arăta minunat, cocoţat la mijlocul vergii gabierului trinchet. Probabil că era unicul marinar de pe navă care se pricepea ca lumea la matisit. Bineînţeles că ofiţerii şi conducătorii de bărci, ca şi alţi doi, trei oameni din echipaj mai fuseseră pe mare, dar numai la vânătoare de balene, iar cea mai mare parte a echipajului era formată din începători, abia veniţi de la ţară, care n-apucaseră să-şi scuture paiele din păr. Vela gabier a artimonului rămase atârnând până când au fost strânse cele din faţă. Şi uite aşa, un echipaj de treizeci de oameni s-a trudit jumătate de oră să facă ceea ce nouă, pe *Alert*, cu numai optsprezece oameni ce urcau în arboradă, ne trebuiau cincisprezece, douăzeci de minute. Am aflat că erau pe mare de şase sau opt luni şi nu aveau niciun fel de noutăţi, aşa că am plecat promiţând să obţinem permisiunea de a veni seara să mai vedem ce curiozităţi mai aflam la bord. Aşa că îndată ce am terminat treaba şi am luat cina, am obţinut îngăduinţa de a părăsi nava, am luat o barcă şi ne-am dus la ceilalţi unde am stat vreun ceas, două. Ne-au dat oase de balenă, dinţi sau alte părţi ale unor ciudate animale marine, şi am făcut cu ei schimb de cărţi – obicei destul de răspândit între nave într-un port străin, prin care scăpai de cărţile citite şi răscitite şi făceai rost de altele, iar marinarul nu e foarte pretenţios în privinţa valorii lor.

Joi, 12 noiembrie. În zori a fost destul de frig, şi se vedeau şi nişte nori negri, dar cum adesea dimineaţa arăta cam aşa, nimeni nu s-a speriat şi toţi căpitanii au coborât pentru a rămâne ziua la ţărm. Spre amiază, nori grei s-au adunat deasupra munţilor, apoi au coborât până la jumătatea colinelor ce înconjoară Santa Barbara, iar dinspre sud-est se porni o hulă puternică. De îndată, secundul dădu ordin ca barca uşoară să plece şi, în acelaşi timp, am văzut şi cele de la

alte nave îndreptându-se spre țărm. Era un prilej nimerit pentru o întrecere între bărci, aşa că fiecare a tras cât s-a priceput mai bine. Am depăşit echipajele de pe *Ayacucho* şi *Loriotte*, dar n-am putut ține piept celor şase vâslaşi de pe balenieră. Au ajuns la linia brizanților înaintea noastră, dar aici avantajul era de partea noastră, fiindcă rivalii nu erau obişnuiți cu surful, şi au aşteptat să vadă cum trecem noi, tot aşa cum, în acelaşi loc, cu aproape un an înainte, noi, cei de pe *Pilgrim*, am fost bucuroşi să prindem mişcarea de la un echipaj de băştinaşi.

Abia ajunsesem la țărm şi întorsesem bărcile cu prova spre larg, când Bill Jackson, arătosul marinar englez care conducea barca de pe *Loriotte*, strigă de-odată că bricul lui pornise în derivă. Şi, într-adevăr, nava respectivă îşi smulsese ancorele şi era împinsă spre baie. Fără a-l mai aştepta pe căpitan – fiindcă în afară de secund şi un băştinaş nu mai era nimeni la bord – Jackson a sărit în barcă, i-a strigat pe băştinaşi şi a vrut să pornească în larg. Dar băştinaşii, deşi adevărați câini de mare, s-au speriat când au văzut nava derivând, s-au înspăimântat de situația aceea dramatică şi parcă îşi pierduseră mințile. De două ori barca s-a umplut de apă şi a fost aruncată de-a latul pe țărm. Jackson îi înjura, îi făcea şleahtă de sălbatici, îi amenința pe toți cu biciul. Dar nu ajuta la nimic. Când ne-am apropiat de ei, Jackson le-a spus să-şi ocupe locurile în barcă, iar noi, câte doi de fiecare parte, am împins-o până când ne-a ajuns apa la umeri şi atunci i-am făcut vânt, iar cei din barcă au început să tragă la rame, şi aşa au ajuns dincolo, în zona cu valuri lungi, regulate de hulă. În acelaşi timp de pe nava noastră şi de pe balenieră au pornit bărci spre *Loriotte*. Suindu-se cu toții la bord, au lăsat la apă şi cealaltă ancoră, au mai filat lanț, au brațat vergile spre vânt şi au reuşit să oprească nava.

În câteva minute au apărut şi căpitanii, fuga-fuga, nu mai era nicio clipă de pierdut, pentru că furtuna ameninţa să se dezlănţuie puternic, iar valurile ce se spărgeau de ţărm erau tot mai mari şi ajungeau tot mai departe cu fiecare secundă. Prima a pornit barca de pe *Ayacucho*, cu patru băştinaşi la vâsle, şi cum n-aveau nici eche, nici vâslă de cârmă, probabil că n-ar fi reuşit niciodată să treacă de brizanţi, dacă nu i-am fi dus noi atât cât ne-a îngăduit apa să înaintăm. Apoi a încercat să plece barca balenierei, pentru că noi, fiind cei mai experimentaţi „marinari de ţărm", nu aveam nevoie de ajutor şi am rămas la urmă. Vânătorii de balene sunt cei mai buni vâslaşi când trebuie să tragă din greu, lung la rame, dar vâslitul în apropierea ţărmului era treabă nouă pentru ei şi, în ciuda lecţiilor urmărite mai înainte, s-au rotit pe loc, şi au fost aruncaţi, barcă, oameni, vâsle, totul, grămadă, pe ţărm. A doua oară au umplut barca de apă şi au fost nevoiţi s-o întoarcă cu fundul în sus, şi să pornească din nou. Nu aveam cum să-i ajutăm ; erau şi aşa atât de mulţi oameni în barcă încât se încurcau unul pe altul, şi nu mai era nevoie şi de alţii. A treia oară au reuşit să treacă spre larg, deşi nu fără a îmbarca un val care i-a udat pe toţi până la piele şi le-a umplut barca pe jumătate, de au trebuit să scoată apă din ea până au ajuns la navă. Acum ne-am pregătit şi noi de plecat, îndreptând barca cu prova spre larg. Ben englezul şi cu mine, cei mai înalţi, am rămas de fiecare parte a bărcii ca s-o menţinem cu botul spre larg, alţi doi au urcat în barcă, trecând la cele două rame de la pupa, iar căpitanul a luat cârma. Doi sau trei mexicani, ce stăteau pe plajă şi se uitau la noi, şi-au strâns pelerinele în jurul lor, au clătinat din cap şi au mormăit: *Caramba* ! Isprăvi de genul ăsta nu erau pe gustul lor. Hidrophobia e o boală naţională printre ei, lucru evident şi când te uiţi la ei şi când îi vezi ce fac.

Aşteptam un moment nimerit pentru a le arăta celorlalţi cum se face treaba asta şi, îndată ce barca noastră a prins să plutească, am alergat cu ea făcându-i vânt înainte, cu grijă să fie mereu cu prova spre larg ; împingeam silindu-ne din toate puterile, ajutaţi de cârma ţinută de căpitan. Ceilalţi doi vâslaşi trăgeau lung şi regulat la rame, iar când n-am mai simţit cu picioarele nisipul ne-am aruncat şi noi înăuntru, la prova, rămânând nemişcaţi de teamă să nu-i stânjenim pe ceilalţi. Barca s-a săltat aproape vertical pe apă, iar după ce valul a trecut pe dedesubt s-a prăvălit cu atâta putere încât părea că o să-i sară fundul. Am lăsat uşurel şi noi vâslele în apă, ca să nu-i încurcăm pe ceilalţi vâslaşi. Acum mai aveam două rame la prova, astfel, cu patru vâslaşi şi cu mâna fermă a căpitanului la cârmă, am ieşit cu bine dincolo de brizanţi, deşi am îmbarcat şi noi câteva valuri care ne-au umplut pe jumătate barca cu apă. Am vâslit până lângă *Loriotte*, l-am lăsat pe căpitanul ei la bord, şi am văzut că nava tocmai se pregătea să desfacă parâmeâe dublin pentru plecare, după care ne-am îndreptat spre nava noastră. Aici, domnul Brown, mereu la datorie, pregătise totul, aşa că nu ne mai rămânea decât să prindem barca cea mică şi s-o săltăm la bord, după care s-a dat ordinul de a desface pânzele. În vreme ce eram cocoţaţi în arboradă, am văzut că *Loriotte* pornise deja şi, înainte ca vergile noastre să fie ridicate la post, *Ayacucho* şi-a întins aripile, şi cu velele braţate mult în şart, pleca, trecând prin prova noastră. Nu există privelişte mai frumoasă decât aceea a unui bric great ca un cliper, care navighează cu vânt foarte strâns. Într-un minut am desfăcut şi noi dublinurile, velele trinchetului s-au umflat în vint şi am pornit. Apoi a venit rândul balenierei. Cu jumătate de ceas înainte, patru nave stăteau cuminţi la ancoră, fără o batistă măcar întinsă, fără să dea niciun semn de plecare, iar acum golful era pustiu, şi patru nouri albi lunecau pe deasupra apei către larg. Fiind

siguri că puteam dubla promontoriul, n-am brațat decât puțin vergile, în vreme ce *Ayacucho* mergea cu bulinele bine strânse, trecând mai în vânt decât noi. Tot restul zilei şi cea mai mare parte a nopții, am avut parte de obişnuita distracție din timpul unei furtuni de sud-est; rafale de vânt, câte o bură de ploaie, care s-au încheiat cu un potop de trei sau patru ceasuri ce ne-a murat până la piele. În zori, norii s-au mai risipit, s-au îndepărtat şi a ieşit un soare curat la iveală. Vântul, în loc să bată ca de obicei din nord, se pornise acum cu putere dinspre locul nostru de ancorare. Pentru noi nu era prea plăcut, deoarece nava fiind uşoară, numai în balast, nu puteam naviga prea bine cu vânt de bulină, şi depindeam de vânt favorabil, iar cu ajutorul velelor superioare şi al aripilor speram să fim primii la ancoraj. Dar *Ayacucho* ajunsese cu o leghe bună mai aproape de țărm şi se îndrepta spre port cu o alură minunată. În acelaşi timp, baleniera era cam tot atât de departe spre larg, iar *Loriotte* aproape că nici nu se mai vedea, hăt, către insule, în susul canalului. Brațând bine vergile şi strângând bulinele, montând palancuri simple la toate scotele şi fungile, am reuşit totuşi să ținem piept vântului şi să ne îndepărtăm cu fiecare voltă de navele dinspre larg. Când am ajuns la locul de ancorare, *Ayacucho* îşi fundarisise ancora, strânsese velele, coborâse vergile şi stătea liniştită de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat.

Ca de obicei, am avut noroc, nefiind nevoiți să lăsăm decât o singură ancoră, totul părea în bună rânduială la bord şi, într-o jumătate de oră, bărcile erau coborâte şi amarate la brațul fals. După mai bine de două ceasuri a apărut şi baleniera, făcu nişte manevre foarte stângace pentru a veni la ancoră, fiind nevoită să lase mai întâi cea mai bună ancoră de prova, pentru ca apoi să scoată şi o ancoră de halaj şi un garlin. Au tot făcut manevre, când oprindu-se când pornind din nou, trăgând la cabestan, caponând, traversând ancora vreme de trei ceasuri.

Iar velele au spânzurat de vergi toată după-amiaza şi n-au fost strânse decât la căderea serii. *Loriotte* a venit şi ea chiar după apusul soarelui. A lăsat ancora la apă, fără a încerca s-o prindă pe cealaltă de la geamandură decât a doua zi!

Întâmplarea a dat loc la o dispută cu privire la nava noastră şi *Ayacucho*. Căpitanii au făcut prinsoare între ei, iar oamenii din echipaj au pus şi ei rămăşag în felul lor în vederea unei întreceri între ele. Dar cum *Ayacucho* urma să plece în josul coastei, iar noi în susul ei, iar căpitanii de pe navele comerciale nu se pot abate de la drumul lor, competiția n-a mai avut loc. Şi poate că a fost bine că s-a întâmplat aşa pentru că *Ayacucho* bătea de vreo opt ani Pacificul, prin mai toate părțile – Valparaiso, Insulele Sandwich, Canton, California – şi era socotită cea mai iute navă comercială de pe acest ocean, dacă nu cumva o întreceau bricul *John Gilpin* sau nava *An McKim*, din Baltimore.

Sâmbătă, 14 noiembrie. În ziua asta am pornit, împreună cu agentul şi câțiva mexicani de vază, în calitate de pasageri, spre Monterey. Ne-am dus la țărm cu barca cea mică să-i aducem cu tot cu bagaje şi i-am găsit aşteptându-ne pe plajă, puțin cam speriați la gândul de a ieşi în larg, pentru că brizanții erau încă foarte înalți. Dar noi eram în culmea bucuriei, că de mult voiam să murăm un mexican în mare. Agentul era şi el cam antipatic tuturor din echipaj şi, deoarece nu aveam niciun ofițer cu noi, speram să-i facem şi lui o baie, fiindcă ştiam că se pricepeau atât de bine la mare cu toții încât habar n-ar fi avut dacă incidentul se întâmpla din vina noastră sau nu. În consecință, am dus barca la apă cât mai departe de țărm, ca să-i obligăm să se ude puțin la picioare pentru a ajunge la ea, după care am aşteptat să vină unul din brizanții aceia imenşi, şi atunci am lăsat prova să se abată puțin, pentru ca toată forța valului să se răzbune pe cei de la pupa şi să-i ude din cap până-n picioare. Mexicanii au sărit din barcă, înjurând, s-au

scuturat şi au protestat împotriva ideii de a mai încerca o dată, şi numai cu mare greutate agentul a reuşit să-i convingă. A doua oară am fost cu mai multă grijă, am ieşit la larg uşor şi am ajuns la navă. Echipajul a venit lângă balustradă să le ridice bagajele la bord şi toţi s-au înveselit văzându-i pe pasageri cu nişte mutre de oameni pe jumătate înecaţi.

Cum totul era pregătit şi pasagerii la bord, am ridicat iute pavilionul şi flamura de armator – pentru că nu se afla nicio navă militară, iar *Alert* rămăsese cea mai mare corabie de pe coastă. Celelalte din port au salutat şi ele cu pavilionul. Am virat ancora la pic scurt, am desfăcut sacheţii, lăsând burta velelor strânsă numai cu un palanc, pe care-l ţinea în mână câte un om pe fiecare varga, iar la un singur cuvânt, toate velele navei s-au desfăcut, şi cu cea mai mare iuţeală au fost săltate şi întinse, ancora smulsă de pe fund şi caponată, după care nava a pornit. Eram hotărâţi să le arătăm celor de pe balenieră cam cum se fac manevrele pe o navă ca lumea, deşi aveam în echipaj doar jumătate din numărul lor. Vergile rândunicilor au fost deîndată încrucişate, velele respective ca şi contrarândunicile ridicate şi ele şi, cum aveam vânt larg, ghiurile au fost slăbite cât mai mult, în vreme ce toţi oamenii din arboradă se mişcau vioi ca nişte pisici, instalând greementul pentru aripi. Căpitanul împărţi ordine, velele se desfăşurară una după alta, până când nava fu numai pânze toată, arătând ca un mare nor alb, sprijinit pe un mic punct negru. Încă înainte de a dubla promontoriul, despicam valurile în goană, lăsind celelalte nave mult în pupa. Am avut parte de o briză favorabilă care ne-a purtat iute prin canal, cum numesc localnicii golful acesta de patruzeci de mile lungime şi zece lăţime. Spre seară, briza a căzut, şi toată duminica am stat într-un calm plat, la jumătatea drumului între Santa Barbara şi Promontoriul Conception. Duminică noaptea, s-a pornit o uşoară briză care ne-a urnit din loc şi, având parte de

vânt prielnic în prima jumătate a zilei de luni, speram să depăşim fără niciun fel de dificultăţi Promontoriul Conception, un fel de Cap Horn al Californiei, unde, aşa după cum spun marinarii, furtunile pornesc să bântuie începând cu întâi ianuarie şi ţin doar până în ultima zi a lui decembrie. În a doua jumătate a zilei, s-a pornit obişnuitul vânt de nord-vest ; profitând de el, am ridicat şi aripile, având şansa de a dubla promontoriul aflat acum chiar în traversul nostru. Un lanţ muntos înalt, stâncos şi arid, se întinde pe sute de mile de-a lungul coastei spre nord şi sud, dar aici iese spre largul Pacificului. Orice adiere de vânt devine aici aproape furtună, de aceea înainte de lăsarea serii am strâns rândunicile şi nava trudea din greu numai cu velele zburător. La cele opt bătăi de clopot, cartul nostru a coborât sub punte, lăsând numai atâtea vele cât putea nava duce, iar la fiecare tangaj, perdele de apă zburau pe deasupra teugii. Vântul bătea din plin, pe cer nu era nici urmă de nor, iar soarele coborâse strălucitor la apus.

Nu stăteam de prea multă vreme în teugă când am avut obişnuita presimţire că se pregăteşte o furtună – valurile măturau toată partea din faţă, prova se izbea în talazuri cu putere, bubuind de parcă ar fi bătut piloni. Oamenii din cart păreau şi ei a avea treabă, după tropăitul de pe punte şi îndemnurile cu care-şi însoţeau manevrele de parâme. Un marinar îţi poate spune numai trăgând cu urechea ce velă se strânge, şi curând am auzit coborându-se velele zburător una după alta şi apoi focul săgeţii. Manevra părea să mai uşureze puţin efortul navei, în vreme ce noi zburam în largul Ţării lui Nod, când deodată auzim, bang-bang, nişte lovituri în capace şi ordinul: „Tot echipajul pe punte!”, care ne-a smuls din cuşete. Cum fusese vreme frumoasă, nu aveam haine mai groase de pus pe noi, şi îndată am ieşit afară. N-am să uit niciodată frumuseţea priveliştii. Era o noapte senină şi destul de răcoroasă, stelele străluceau puternic şi, cât vedeai cu ochii,

nu se zărea fir de nor. Cerul şi marea se întâlneau pe un orizont foarte clar. Niciun pictor n-ar fi putut reda un cer mai curat. Nu avea nicio pată. Dar, dinspre nord-vest, se dezlănțuise un vânt puternic. Atunci când mai zăreşti şi câte un nor, ți se pare că vântul are dincotro bate, dar acum nu-ți dădeai seama unde-i izvorul lui. Dacă stăteai şi admirai ca pe un tablou privelişte aceea, n-ai fi spus că nu era vorba de o linişti tă noapte de vară. Am pornit să luăm terțarolele una după alta la velele gabier şi, înainte de a reuşi noi să le ridicăm la post, am auzit o bubuitură ca de tunet repetat şi focul a fost smuls de pe grandee şi sfâşiat bucăți, bucățele. Am ridicat velele gabier, am scos resturile focului, ridicând în locul lui velastraiul gabierului trinchet, când, deodată, vela mare se spintecă de sus până jos.

— Sus pe verga mare şi strângeți vela până nu se face zdrențe! strigă căpitanul.

Într-o clipă eram în arboradă, strângând ce mai rămăsese din velă. Am înfăşurat-o în jurul vergii, am strâns-o cu baierele cât mai zdravăn, şi abia ajunsesem din nou pe punte când, cu o detunătură puternică, ce se auzi pe toată nava, gabierul trinchet la care luasem două terțarole, se spintecă în jumătate, de-a curmezişul, chiar sub banda terțarolei, de la o barieră la alta. Din nou o luarăm de la capăt: sus în arboradă, strânge palancurile de terțarolare, întinde-te pe vergă şi apucă-te de terțarolat. Strângând şi mai mult cu palancurile, am slăbit presiunea pe celelalte baiere ; am petrecut sacheții din nou prin ochiuri şi am reuşit să ridicăm din nou vela strâns terțarolată.

Abia adunasem colacii de parâmă şi aşteptam să auzim comanda: „Cartul sub punte!” când rândunica mare îşi slăbi sacheții şi o porni drept spre partea de sub vânt, umflându-se, zbătându-se, zgâlțâind catargul ca pe-o nuia. Era treabă nu jucărie de data asta. Trebuia strânsă îndată rândunica, sau

tăiate legăturile şi lăsată în plata Domnului, altfel rupea catargul. Cei mai sprinteni din echipaj s-au urcat pe rând, dar n-au reuşit să facă nimic. În cele din urmă John, francezul acela înalt, căpetenia cartului tribord – şi nu era marinar mai de ispravă decât el –, sări în arboradă şi cu mâinile şi picioarele acelea lungi ale lui reuşi să îmblânzească şi să lege zdravăn, cu saulă împletită, vela care mai înainte se zbuciuma prinsă de vergă în partea de sub vânt, în timp ce contrarândunica i se bălăngănea chiar deasupra capului. Fu cât pe ce să fie smuls sau aruncat de pe vergă de mai multe ori, dar se dovedi marinar adevărat, până-n buricele degetelor. După ce legă vela zdravăn, se pregăti să coboare verga jos pe punte, treabă lungă şi grea, pentru că adesea era nevoit să se oprească, să se ţină din răsputeri, minute în şir, deoarece nava se înclina atât de tare incit orice manevră era imposibilă la înălţimea aceea. În cele din urmă, verga ajunse jos cu bine, apoi au fost coborâte şi vergile rândunicii trinchet şi artimon. Tot echipajul a fost trimis din nou în arboradă unde am trudit din greu vreun ceas, două, asigurând bine toate ghiurile, degarnisind palancurile aripilor, rândunicilor şi contrarândunicilor, legând vergile cu parâme de ruliu, montând pataraţine suplimentare, îndeletnicindu-ne cu pregătirile obişnuite de furtună. Era o noapte minunată pentru o vreme de furtună, răcoroasă, înviorătoare, cit să te facă să lucrezi iute, fără să fie frig de-a binelea, şi luminoasă ca ziua. Era o plăcere să ai parte de furtună pe o vreme ca asta ; şi totuşi bătea un vânt de uragan. Părea să se fi pornit cu ciudă, tăios, pus să ne mături de pe vergi. Sufla mai tare ca niciodată. Dar numai bezna, umezeala sunt chinuitoare pentru marinar în timpul furtunii.

Când am ajuns din nou pe punte, ne-am uitat în jur, ca să ne dăm seama cam cât era ceasul, şi rândul cui era la cart. În câteva minute, omul de la timonă bătu de patru ori în clopot,

şi ne-am dat seama că se terminase serviciul celuilalt cart, iar al nostru ajunsese la jumătate. În consecinţă, oamenii cartului tribord coborâră sub punte şi lăsară nava pe mâna noastră pentru câteva ceasuri, nu înainte de a primi ordinul să fie pregătiţi în orice moment să se reîntoarcă pe punte.

Abia au apucat oamenii să coboare sub punte când velastraiul gabierului trinchet se făcu fâşii. Era o velă mică, şi ne puteam descurca singuri, câţi eram în cart, cu ea, aşa că n-a fost nevoie să-i mai chemăm şi pe ceilalţi. Ne-am suit pe bompres, unde jumătate de vreme eram mai mult sub apă, am desfăcut resturile de velastrai, dar, cum nava trebuia să aibă şi o velă de prova, ne-am pregătit să ridicăm alt velastrai. Am găsit cealaltă velă în plasa de bord, am apucat palancurile, scotele şi canistrelele, am trecut la fungi, am tăiat şi am aruncat legăturile care ţineau încă vela veche şi am început s-o ridicăm pe cea nouă. Dar, înainte de a reuşi noi s-o săltăm la jumătate, a fost sfâşiată de vânt şi asta. Când am lăsat fungile, nu mai rămăsese din ea decât grandeea. Găuri mari apăruseră şi-n vela trinchet şi, ştiind că avea să se ducă şi asta curând, secundul ne ordonă să ne suim pe vergă şi s-o strângem. Nu voia să-i scoale pe cei din cartul celălalt care fuseseră mai toată noaptea pe punte, aşa că îi trezi pe dulgher, velar, pe bucătar şi pe stevard, şi împreună cu ei am urcat în arboradă, iar după jumătate de oră de luptă cu vela aceea am reuşit s-o înfăşurăm bine în jurul vergii. Acum vântul atinsese forţa maximă. În vreme ce urcam sus pe catarge, părea să ne lipească pur şi simplu de şarturi, iar când am ajuns pe vergă nici vorbă să te întorci cu faţa la vânt. De data asta nu aveam parte de grindină, de întuneric, de umezeala şi de frigul de la Capul Horn, iar în loc de ţepenele haine impermeabile, pălăriile mari de ploaie şi cizme grele, aveam acum doar pălării de pai, jachete scurte, pantaloni de doc, pantofi lejeri, totul uşor pe noi. Pentru marinar era mare lucru. Când am coborât, omul de

la timonă tocmai bătu de opt ori în clopot – ora patru dimineața şi chemarea: „Cartul tribord pe punte!” îi scoase şi pe ceilalți afară, dar noi n-aveam nicio şansă să ne ducem în teugă, la rândul nostru, să ne odihnim. Furtuna atinsese maximum de intensitate, „suflând din toți bojocii”. Căpitanul ieşise pe punte. Nava neîncărcată balansa şi tanga de parcă voia să-şi scuture catargele înalte cu totul, velele îşi arătau găurile şi plezniturile în toate părțile. Gabierul artimon, velă relativ nouă, deşi strâns terțarolată, plesni de sus până jos, gabierul trinchet, la o rafală se sfâşie dintr-o parte în alta şi se făcu fâşii, fâşii, unul dintre lanțurile subarbei bompresului se rupse, verga velei cu spetează se desprinse şi rămăsese atârnată numai în parâmele de ridicare, martingala se deplasase spre partea de sub vânt, iar greementul dinspre partea de sub vânt, datorită îndelungatei perioade de vreme uscată, făcea burtă, slăbit la fiecare rafală. Unul din şarturile arboretului zburătorului mare plesni şi, ca o încununare a dezastrului, barca comandantului fu smulsă şi aruncată în partea de sub vânt, iar o ancoră din prova se desfăcuse şi acum se izbea de bordaj. Aveam treabă pentru jumătate de zi tot echipajul. Echipa noastră se urcă pe verga gabierului artimon şi, după mai bine de jumătate de oră de trudă grea, am reuşit totuşi s-o strângem, în vreme ce vela făcea burtă deasupra capetelor noastre, iar la un moment dat, la o rafală de vânt, se smuci sub vergă cu atâta putere de era să ne arunce pe toți de pe țapapie.

Vergile au fost asigurate cu câte două rânduri de sacheți, au fost strânse legăturile de ruliu şi celelalte manevre, totul rânduit cât se putea mai bine. Când am ajuns jos am văzut că restul echipajului tocmai cobora din arborada trinchetului, după ce desfăcuse gabierul zdrențuit, sau mai degrabă înfăşurat, fâşii, fâşii pe verga ce arăta ca un mădular bandajat. Pe navă nu mai rămăseseră alte vele decât randa şi gabierul

mare, terţarolat strâns. Dar în situaţia asta părea prea multă velă de pupa şi s-a dat ordin să strângem şi randa. Am virat strângătorul de randă, iar cei mai tineri din echipaj au fost trimişi pe pic să lege sacheţii, dar n-au reuşit. Secundul îi înjura, făcându-i şleahtă de recruţi, şi trimise la ei vreo câţiva dintre cei mai buni marinari, dar nici aceştia nu izbutiră mai bine, aşa că picul a fost coborât şi el pe punte. Tot echipajul trecu acum la întins manevrele din partea de sub vânt, oamenii se apucară să prindă verga velei cu spetează, să lege barca comandantului, să prindă martingala cu nişte scripeţi şi s-o tragă la locul ei. Pentru că făceam parte din cartul babord, eu trebuia să muncesc la prova, să ajut la fixarea martingalei. Vreo trei ne-am urcat pe balansinele martingalei, şi pe subarbă unde am stat mai bine de jumătate de ceas aducând scripeţi, fixându-i, acoperiţi de talazuri în mai multe rânduri, până când secundul ne-a ordonat să urcăm din nou la bord de teamă să nu fim măturaţi de acolo. A urmat apoi altă misie: să ridicăm ancorele la balustradă, treabă la care au fost înhămaţi toţi cei din echipaj un ceas bun, în vreme ce, din când în când, câte un talaz se spărgea peste teugă, măturând totul spre partea de sub vânt, umplând saborzii de apă până la înălţimea pieptului unui om, şi cărând cavaletul bărcii până la dunetă.

După ce-am amarat totul zdravăn din nou, ne-am promis să îmbucăm ceva, fiindcă de-acum se făcuseră orele nouă dimineaţa, dar taman atunci vela gabierului mare dădu semne că avea să cedeze. Pe o navă sunt unele vele care trebuie menţinute, iar căpitanul dădu ordin să se coboare picurile trinchetului şi arborelui mare, să prindem cele două rande – vele de furtună, noi nouţe, mici, făcute din cea mai tare pânză –, să le ridicăm şi să le legăm de vergile respective, lăsând gabierul mare să cadă pradă vântului, binecuvântându-l dacă avea să ţină până când ridicam noi pe celelalte. Am legat velele cu foarte mare grijă, cu cele mai zdravene parâme şi sacheţi,

iar după ce-am prins palancurile la colțurile de scotă, am virat scotele până la parapet. Când am terminat noi şi gabierul mare era terminat. Am urcat în arboradă să scoatem resturile ultimei vele din cele ridicate cu douăzeci şi patru de ceasuri înainte. Randele erau acum singurele vele de pe navă şi, fiind din pânză tare, mici, aproape de punte, nu ofereau decât o redusă suprafață vântului şi făgăduiau să țină bine. Stând la capă numai cu randele şi fără alte vele în partea superioară, *Alert* balansa şi deriva sub vânt ca o navă de război.

Se făcuse de-acum unsprezece şi cartul a fost trimis sub punte să ia masa. Când au răsunat opt bătăi de clopot – deci de amiază – pentru că totul era în rânduială, deşi furtuna nu slăbise deloc, cartul nostru a ieşit din nou pe punte, iar celălalt a coborât în teugă. Trei zile şi trei nopți, furtuna a continuat cu neslăbită furie, cu o statornicie neobişnuită. Nu interveneau perioade de răgaz, nu-şi domolea decât rareori foarte puțin turbarea. Cum nava noastră nu era încărcată, se înclina atât de; tare încât aproape că intra cu verga mare în apă şi deriva puternic sub vânt. În tot acest răstimp nu s-a ivit un singur nor pe cer, nici ziua, nici noaptea, nici cât o palmă. Deloc. În fiecare dimineață soarele se ridica din valuri neumbrit de vreun norişor, într-o mare de lumină. Iar stelele răsăreau din albastrul cerului una după alta, noapte de noapte, nestingherite, clipind strălucitor ca în nopțile de iarnă de acasă, până când venea ziua asupra lor. Însă oceanul arunca spre înalturi valuri imense, albe, care spumegau pe toată întinderea, cât vedeai cu ochii. Ajunsesem la zeci şi zeci de leghe depărtare de țărm.

Cum întrepuntea era liberă, unii dintre noi dormeau acolo în hamacuri, locul cel mai minunat de dormit pe vreme de furtună. Nu li se potrivea hamacelor vorba aceea nimerită pentru alt gen de paturi: „când bate vântul leagănul se leagănă”, pentru că de data asta cea care se legăna era nava,

în vreme ce hamacul atârna vertical de traverse. În următoarele optzeci şi două de ceasuri n-am avut nimic altceva de făcut decât să ne culcăm şi să ne trezim, patru ceasuri sub punte, patru ceasuri pe punte, să mâncăm, să dormim şi să facem de cart. Iar carturile se desfăşurau monoton, singura schimbare intervenind doar când treceam pe rând la timonă, sau când eram trimişi în arboradă să mai strângem legăturile unei vele slăbite în sacheți, sau să mai întindem manevrele lăsate. La un moment dat, una din troțele cârmei se rupse, accident ce ar fi putut să ne fie fatal, dacă n-ar fi sărit secundul să intervină cu un palanc de rezervă, care să stăpânească echea până am garnisit o nouă troță. În dimineața de douăzeci, apărură semne că furtuna îşi făcuse mendrele şi începea să se potolească, în aşa măsură, încât tot echipajul a fost chemat pe punte pentru a ridica alte vele, deşi vântul încă sufla puternic, cât pentru două furtuni, nu una. Cu mare chin şi trudă, vechile vele au fost dezlegate una câte una şi date jos, şi din magazia de pânze au fost scoase alte trei gabiere noi noute, făcute pentru drumul de întoarcere pe la Capul Horn şi potrivite de velar pentru a fi legate în locul celor sfâşiate. Au fost ridicate cu fungile în arboradă, şi cu parâme de legare şi socare le-am prins de vergi, le-am terțarolat strâns, le-am înălțat la post şi le-am întins. Am ridicat astfel câte o velă pe rând, cu mare greutate şi deosebită grijă. Tot aşa am scos şi am legat două vele inferioare, după care le-am înfăşurat bine pe vergi, ca şi un foc de furtună pe care l-am strâns de asemenea cu grijă. Se făcuse douăsprezece când am terminat cu treaba asta şi n-am pomenit niciodată cinci ceasuri mai chinuitoare în viața mea. Îndrăznesc să spun că după experiența asta niciunul din echipaj n-ar mai fi avut vreodată chef să desfacă şi să lege la loc cinci vele mari, în mijlocul unei cumplite furtuni de nord-vest. Spre seară la orizont apărură câțiva norişori, şi cum uraganul se mai domolise, ivirea norilor

parcă mai lumină faţa cerului. În cea de-a cincea zi de la izbucnirea furtunii, am mai dat drumul la câte o terţarolă de la fiecare gabier şi am ridicat trinca terţarolată, focul şi randa de furtună, dar abia după ce am mai navigat opt zile numai cu vele terţarolate am ridicat toate pânzele pe navă. Şi aşa era încă prea devreme, iar aceste manevre nu erau justificate decât de dorinţa căpitanului, nerăbdător să ne îndreptăm spre ţărm, deoarece furtuna ne minase aproape la jumătatea distanţei spre Insulele Sandwich.

Desfăşuram velele inci cu inci, pe măsură ce ne îngăduia furtuna, pentru că vântul sufla încă tare din faţă şi mai aveam multe zile de navigaţie pentru a ajunge din nou la longitudinea la care fusesem când ne surprinsese, uraganul. Am mai mers cu furtuna din faţă încă vreo opt zile, după care vântul începu să se rotească şi deveni, schimbător. O uşoară briză de sud-est făcu minuni, pentru că puteam să ridicăm şi aripile gabier terţarolate..

Vineri, 4 decembrie, după o călătorie de douăzeci de zile, am ajuns la intrarea golfului San Francisco.

XXVI
SAN FRANCISCO

Portul nostru de destinaţie fusese Monterey, dar, cum ne aflam la nord de el când vântul se schimbă din faţă, ne-am îndreptat către San Francisco, spre care aveam vânt favorabil. Golful acesta mare, aflat la latitudinea de 37 grade 58 de minute, a fost descoperit de sir Francis Drake, care l-a descris ca fiind minunat – cum s-a şi dovedit – cu numeroase locuri de ancorare, apă adâncă şi înconjurat de teren fertil, un ţinut cu numeroase păduri. Cam la treizeci de mile de la intrarea în golf, pe partea dinspre sud-est, se întâlneşte un promontoriu înalt, pe care e construit un *presidio*. Dincolo de promontoriu

se află un port mic, un fel de baie, numit Yerba Buena, unde ancorează de obicei navele comerciale, iar în apropiere se ridică misiunea Dolores. Pe țărmul acesta al golfului nu întâlneşti nicio altă aşezare, în afară de şandramaua din scânduri negeluite a unuia Richardson, care se îndeletnicea cu negoțul de mărfuri luate de pe nave şi vândute indienilor. Aici am văzut o singură navă la ancoră, un bric ce arborase pavilionul rusesc, venit de la Sitka, Alaska, pentru a ierna, şi a lua o încărcătură de seu şi grâne, ultimele cultivându-se în mari cantități în jurul misiunii, pe nişte terenuri de la capătul golfului. A doua zi după sosire, fiind duminică, ne-am dus pe bric, mai mult din curiozitate. Merita osteneala. Deşi nu era mai mare decât *Pilgrim*, avea cinci sau şase ofițeri ia bord şi un echipaj de douăzeci, treizeci de oameni. Era destul de cald, noi nu purtam decât pălării de pai, cămăşi şi nădragi de doc, umblând cu picioarele goale; cei de pe navă erau încălțați cu cizme, cu două rânduri de pingele, înalte până la genunchi şi bine date cu unsoare, pantaloni groşi de lână, manta, haină de postav, beretă de lână, după portul din Nova Zemlia, şi nici în cele mai călduroase zile nu apăreau altfel, îmbrăcămintea unuia singur atârna cam cât toate veşmintele a jumătate din echipajul nostru.

Nici nava nu arăta mai strălucit decât echipajul. Totul era după cel mai vechi sistem posibil, vergi cu balansine şi brațe suplimentare. Colaci de garlin gros stăteau aruncați peste tot pe punte, arboretul gabierului zburătorului şi verfaforii aripilor păreau aproape negri de neîngrijiți ce erau, iar puntea ar fi stârnit revolta unui marinar de pe o navă militară. Bucătăria era în teugă şi oamenii viețuiau acolo în mijlocul aburilor şi mirosurilor de mâncare, într-o căldură ca de cuptor şi parcă niciodată nu se făcea curat. Cinci minute am stat acolo, dar ne-au fost deajuns, şi am fost fericiți să ieşim la aer curat. Am cumpărat de la ei nişte ciudățenii făcute de indieni – mărgele,

pene de păsări, mocasini din blană etc. –, articole cu care erau bine aprovizionați. Eu am cumpărat o manta mare, făcută din piele, uscată şi cusută frumos, acoperită pe dinafară cu smocuri groase de puf, smuls de pe pieptul mai multor feluri de păsări, asortate cu diverse culori ca să fie cât mai strălucitoare.

După câteva zile de la sosirea noastră, a început anotimpul ploilor şi vreme de trei săptămâni a turnat întruna, fără încetare. Pentru noi era foarte prost pentru că în acest port pieile se strâng cu totul altfel decât în celelalte porturi de pe coastă. Misiunea Dolores, de lângă locul nostru de ancoraj, nu se ocupă de comerț, dar în schimb misiunile San Jose, Santa Clara şi altele, situate pe malurile marilor râuri şi fluvii ce se varsă în golf, la distanțe de cinsprezece până la patruzeci de mile, fac cel mai mult negoț din toată California. Fiecare misiune are nişte bărci mari, barcaze, conduse de indieni, în stare să care cinci, şase sute de piei odată, care sunt trimise cu încărcătura la nave pentru a aduce în schimb alte mărfuri. Unele echipaje sunt nevoite să se ducă şi să vină cu aceste bărci pentru a veghea asupra pieilor şi mărfurilor. Pe vreme frumoasă aceste expediții sunt foarte căutate de marinari, dar acum, în anotimpul acesta, să mergi câte trei, patru zile în nişte simple bărci, fără un adăpost, sub o ploaie ce nu se mai termină, mâncând numai hrană rece, nu e o îndeletnicire plăcută. Doi dintre camarazii mei au fost trimişi cu bărcile la Santa Clara şi au mers trei zile în şir, sub o ploaie neostoită, n-au închis o clipă ochii, şi trei nopți şi le-au petrecut plimbându-se de la pupa la prova bărcii. Când s-au întors la bord erau sfârşiți cu totul şi s-au bucurat de un cart liber de douăsprezece ore. Pieile aduse erau şi ele îmbibate de apă, nu se puteau depozita în cală, aşa încât am fost nevoiți să le punem la uscat, peste tot unde era un loc potrivit în perioadele în care se mai arăta soarele sau bătea vântul. Am întins

parâme de la capetele bastonului bompresului până la brațele vergii trinca, iar de acolo până la vergile artimon ; şi oriunde te uitai, în toate direcţiile, vedeai doar funii pe care spânzurau piei. Straiurile şi şarturile prova, verga velei cu spetează au fost şi ele acoperite cu piei, dar, cum tot ne mai rămăseseră, am instalat şi tangoanele de bărci şi am întins piei şi pe ele, ca şi pe şarturile pupa. Balustradele din față şi din spate, vinciul şi cabestanul, marginile navei şi orice loc cât de cât potrivit erau acoperite cu ele la cel mai mic semn de întrerupere a ploii. Toată nava nu era decât o masă de piei, de la boțul de capon până la linia de plutire, de la capătul bompresului până la partea superioară a dunetei.

Într-o seara rece şi ploioasă, pe la opt ceasuri, am primit ordin să mă pregătesc să plec spre San Jose, la patru dimineața, cu una din acele bărci indiene, luând provizii pentru patru zile de drum. Mi-am scos veşmintele impermeabile, pălăria de muşama, nişte cizme groase şi m-am dus la culcare devreme, pentru că barca urma să tragă lângă navă înainte de ivirea zorilor. Am dormit până când tot echipajul a fost chemat pe punte dimineața pentru că, din fericire, indienii, fie intenționat, fie pentru că n-au înțeles dispozițiile, au pornit singuri la drum în timpul nopții şi acum nici nu se mai zăreau. Aşa am scăpat eu de trei sau patru zile de foarte neplăcută corvoadă.

Câteva zile mai târziu, patru dintre oamenii noştri au pornit cu una din bărcile de gardă spre Santa Clara, pentru a-l duce pe agent, şi au stat o noapte întreagă, pe o ploaie pătrunzătoare, într-o barcă mică, în care n-aveau loc nici să se întoarcă. Agentul a plecat spre misiune lăsându-i în voia soartei, fără să se îngrijească de a le găsi adăpost, fără să le trimită ceva de mâncare. Apoi, oamenii au mai fost nevoiți să vâslească şi vreo treizeci de mile, iar când au ajuns la navă erau atât de țepeni că nu puteau să urce scările schelei de

bord. Şi aşa nu-l prea iubeau oamenii pe agent, dar cu asta s-a umplut măsura ; după aceea niciunul din echipaj n-a mai vrut să facă nimic pentru el. De multe necazuri a avut el parte, multe întârzieri şi a mai trebuit să facă şi numeroase băi în brizanţi pentru a-şi plăti polițele, sau, cum spuneau marinarii, „pentru a regla conturile cu mâzgălitorul de hârtie".

Deoarece adunasem cam toate pieile care se puteau găsi, am început pregătirile pentru a ne aproviziona cu lemne şi apă, şi locul cel mai nimerit de pe toată coasta pentru procurarea lor e San Francisco. O insuliță, cam la o leghe de ancorajul nostru, numită de noi Insula Pădurilor şi de mexicani Insula de Los Angeles, era acoperită de copaci până la marginea apei. Într-acolo erau trimişi în fiecare dimineață doi oameni din Kennebec, care mânuiau toporul de parcă era o jucărie, pentru a tăia lemne împreună cu doi puşti care să le clădească frumos, în vreo săptămână au tăiat suficient lemn ca să ne ajungă pentru un an, iar al treilea secund împreună cu mine şi alți trei am fost trimişi cu un barcaz mare, great ca o goeletă, închiriat de la misiune, pentru a căra lemnul până la navă. Am plecat de la bord cam pe la amiază, dar abia la apusul soarelui am reuşit să ajungem în baia formată între două promontorii ale insulei, unde erau bărcile, din cauza unui puternic vânt din față, a curentului mareei, care ajungea aici la patru, cinci noduri. Abia ancorasem, când se porni o furtună puternică de sud-est, ce ne amenințase toată ziua, însoțită de ploaie îndesată şi frig. Eram într-o situație nenorocită: o barcă fără adăpost, ploaie şi o noapte lungă înainte, pentru că la această latitudine, întunericul ține iarna câte cinsprezece ceasuri. Ne-am urcat într-un schif pe care-l luasem cu noi şi ne-am dus la țărm, dar nici aici n-am găsit vreun loc adăpostit şi ploaia turna pretutindeni. Am adunat nişte vreascuri, pe care le-am găsit pe sub frunziş şi desişuri, nişte midii, ne-am îndreptat spre barcaz, şi ne-am pregătit cum ne-am priceput mai bine

pentru a ne petrece noaptea. Am dezlegat vela cea mare şi am transformat-o în tendă, protejând prova bărcii, ne-am încropit un loc de dormit pe lemnele ude şi, învelindu-ne cu jachetele, ne-am întins pe la şase să dormim. Dar când am văzut că ploaia nu ne slăbea nici aici, că hainele ni s-au udat până la piele, iar butucii noduroşi nu constituiau un culcuş, ne-am sculat. Am luat o tigaie de tablă pe care o adusesem cu noi, am şters-o bine şi am uscat-o, am aşezat nişte pietre în jurul ei, am tăiat scoarţă udă de pe nişte lemne şi am făcut un foc mic în tigaie. Am ţinut în apropiere câteva lemne să se usuce şi, încropind un mic acoperiş deasupra din câteva scândurele, am întreţinut focul la care ne-am prăjit midiile şi le-am mâncat, mai mult ca să avem o ocupaţie decât de foame. Nu se făcuse nici ora zece, şi ne aştepta o noapte lungă înainte, când unul scoase la iveală un pachet de cărţi spaniole din buzunar, pe care le-am salutat cu atât entuziasm de parcă s-ar fi potolit vântul. La lumina chioară a focului întreţinut cu vreascuri, am jucat cărţi în neştire până pe la unu sau două, când, fiind obosiţi cu adevărat, ne-am întors la buştenii noştri, rămânând pe rând numai un om treaz care să vegheze focul. Spre dimineaţă, ploaia a încetat, s-a lăsat şi mai frig, aşa că n-am mai putut dormi şi ne-am ridicat aşteptând să se facă odată lumină. Abia se crăpase de ziuă când am pornit spre mal şi am început să pregătim încărcarea lemnelor. Nu greşisem când ni se păruse că se lăsase frig, pentru că pământul era acoperit de un strat alb de brumă – lucru pe care nu-l mai văzusem în California –, iar una sau două băltoace de apă dulce aveau o pojghiţă subţire de gheaţă deasupra. Şi pe astfel de vreme, înainte de răsăritul soarelui, în cenuşiul dimineţii trebuia să trecem prin apă până la brâu va să încărcăm schiful cu lemne. Al treilea secund rămăsese la bordul barcazului, alţi doi oameni erau în schif pentru a încărca şi aşeza lemnele, iar toată treaba nenorocită de a căra lemnele cu apa până la brâu

ne revenea nouă, la doi puştani. Iată-ne călcând pe pământul îngheţat, bălăcindu-ne prin apă încoace şi-n colo, cu picioarele goale, nădragii suflecaţi şi braţele pline de lemne. După ce schiful a plecat cu încărcătura, ca să nu ne îngheţe picioarele, ne-am apucat de alergat, cit ne ţineau puterile în susul şi în josul plajei, pe nisipul întărit. Am muncit aşa toată ziua aceea şi, spre seară, încărcasem barcazul cit putea ei duce, am ridicat ancora, am săltat vela, pornind din baie. Dar abia am apucat a ieşi în golful cel mare, că ne-au întâmpinat un curent puternic de reflux ce ne împingea spre larg, o ceaţă groasă de nu mai vedeam nici nava şi o briză prea slabă ca să răzbim împotriva curentului, fiindcă barcazul se afundase mult în apă, ca o barjă de cărat nisip. Numai trudind din răsputeri am reuşit să nu fim mânaţi spre larg şi am fost bucuroşi când am găsit un promontoriu în partea cea mai adăpostită a insulei, unde am ancorat şi ne-am pregătit pentru o noapte şi mai neplăcută decât cea de dinainte, deoarece acum eram încărcaţi până la copastie şi nu ne puteam alege un loc do odihnă decât fie pe butuci, fie pe crengi. A doua zi dimineaţă, am ridicat vela, având parte de o mare liniştită, vânt prielnic şi, pe la ora unsprezece, eram la bord. Tot echipajul a fost trimis să descarce şi să depoziteze lemnele, treabă care a ţinut până seara.

Adusesem tot lemnul de care aveam nevoie. A doua zi dimineaţa, echipei însărcinate cu procurarea apei i s-a dat ordin să plece cu butoaiele. De data asta am scăpat, pentru că avusesem parte de trudă destulă cu lemnele. Echipa de aprovizionare cu apă a fost plecată vreme de trei zile, timp în care au scăpat ca prin urechile acului să nu fie mânaţi în larg, o zi şi-a petrecut-o pe o insulă unde unul dintre ei a împuşcat o căprioară, fiind o mulţime care băteau insulele şi colinele din golful San Francisco.

Când nu eram plecaţi după lemne şi apă, sau în susul râurilor către misiuni, ne bucuram de un program lesnicios la bordul navei. Stăteam ancoraţi şi la prova şi la pupa, la un cablu distanţă de ţărm, la adăpost de furtunile de sud-est şi nici nu trebuia să tragem toată ziua la rame. Cum ploua mai tot timpul, deasupra gurilor de magazie au fost instalate tende, iar tot echipajul era trimis la întrepunte şi pus la scărmănat cânepă, până am strâns destul calafat să călăfătuim nava din nou şi să ajungă pentru toată călătoria. Apoi am confecţionat un rând complet de sacheţi pentru drumul spre casă, o pereche de parâme de troţe pentru cârmă din fâşii de piele netăbăcită, cantităţi mari de sfilaţe, în fine, tot ce se putea face în întrepunte. Eram la latitudine înaltă, şi aici, în mijlocul iernii, noaptea ţine mult, aşa că nu eram treziţi decât la şapte dimineaţa, iar la cinci, seara trebuia să încheiem treaba, să luăm masa, şi ne rămâneau trei ceasuri până se auzeau cele opt bătăi de clopot, când începeau carturile.

Zăboveam de-acum cam de un an pe coasta asta şi venise vremea să ne gândim şi la drumul spre casă, ştiind că ultimele două sau trei luni va fi o perioadă încărcată, când n-o să mai avem un prilej atât de nimerit ca acum ca să ne vedem şi de treburile noastre. Aşa că seara ne îndeletniceam cu îmbrăcămintea pentru călătoria de întoarcere, mai ales pentru Capul Horn. Îndată ce terminam cina, ţâncii se cărau la treaba lor, noi trăgeam câte o pipă, ne aşezam cu toţii pe cufere în jurul lămpii ce atârna de grindă şi ne apucam fiecare de treaba lui, unii îşi făceau pălării, alţii nădragi, sau jachete etc, etc. Nimeni nu stătea degeaba. Ţâncii, care nu se pricepeau prea bine la cusut ca să-şi facă singuri veşminte, tăiau tutun pentru ceilalţi marinari care, la rândul lor, le coseau haine. Mai mulţi ne-am asociat şi am cumpărat o bucată mare de ţesătură de bumbac din care ne-am făcut nădragi şi bluze şi, după ce le-am tras câteva straturi de ulei de in, le-am pus la

păstrare pentru Capul Horn. Mi-am mai cusut singur o pălărie impermeabilă, groasă şi tare, de puteai să stai pe ea, şi un rând de flanele de corp pentru vreme rea. Cine nu avea pălării de furtună şi le făcea acum, iar mai mulţi şi-au croit cu mâna lor haine şi nădragi impermeabili, căptuşiţi pe dinăuntru cu flanel. Cuvântul de ordine era hărnicia, şi fiecare se îndeletnicea cu câte ceva pentru sufletul lui, fiindcă ştiam că, îndată ce trecea iarna şi aveam să ne îndreptăm tot mai mult spre sud nu vom mai avea la dispoziţie serile acestea pentru a lucra.

Vineri, 25 decembrie. Crăciunul. Dar cum a plouat toată ziua şi nu mai aveam piei de încărcat, nimic deosebit de făcut, căpitanul ne-a dat liber, prima zi de sărbătoare de care ne-am bucurat, în afară de unele, duminici, de la plecarea din Boston, iar la masă am avut budincă cu prune. Cei de pe bricul rusesc sărbătoriseră crăciunul cu unsprezece zile mai devreme, după stilul vechi, când făcuseră o petrecere de pomină şi, după cum spuneau unii, băuseră un butoi de gin în teugă, mâncaseră o sarcină de seu, iar din burduf făcuseră supă.

Duminică, 27 decembrie. Am încheiat toate treburile pe care le aveam în acest port şi, fiind duminică, am ridicat ancorele şi am pornit la drum, trăgând o salvă de salut pentru bricul rusesc şi o alta pentru cei de la *presidio* : ne-au răspuns şi unii şi alţii. Când am pornit, îl aveam la bord pe *comandante* de la *presidio*, tânărul Don Guadelupe Vallejo, cel mai popular dintre toţi californienii printre americani şi englezi. Vorbea engleza destul de bine, şi era bănuit că nutrea simpatie faţă de străini.

Am navigat în josul acestui minunat golf, împinşi de o briză uşoară şi de reflux, care ne-au purtat cu patru, cinci noduri. Era o zi splendidă, prima zi cu soare de mai bine de o lună, am trecut chiar pe sub stânca pe care se ridică *presidio* şi apoi am

luat-o prin mijlocul golfului, de unde puteam vedea o mulțime de mici băi, insule frumoase şi mari, acoperite de arbori, gurile mai multor râulețe. Dacă vreodată California va ajunge o țară prosperă, acest golf va fi inima prosperității sale. Bogăția de păduri şi ape, deosebita rodnicie a pământului de pe malurile sale, climatul minunat, care e aproape cel mai bun de pe suprafața pământului, înlesnirile de navigație, având cele mai bune locuri de ancoraj de pe toată coasta, în fine, toate acestea par numai nimerite pentru o aşezare de mare importanță.

Refluxul ne-a lăsat în pană şi am ancorat aproape de gura golfului, sub o colină înaltă, pe pantele căreia alergau cârduri de sute şi sute de căprioare şi cerbi, cu coarne mari şi răsfirate, ce se uitau la noi o clipă şi apoi o rupeau la fugă, speriate de gălăgia pe care o făceam într-adins ca să le vedem cât de frumoase erau atunci când se mişcau.

Pe la miezul nopții, refluxul s-a făcut din nou simțit, am ridicat ancora şi am ieşit din golf, în vreme ce deasupra capetelor noastre se deschidea un cer minunat, plin de stele, pentru prima oară după multe săptămâni. Am pornit încet, mânați de o uşoară briză de nord, care aici bate cu regularitatea alizeelor, am dublat promontoriul Ano Nuevo, cel mai nordic al Golfului Monterey, luni după-amiaza. Am întâlnit bricul *Diana*, din Insulele Sandwich, venind de pe coasta de nord-vest, ultimul port fiind Sitka, şi am schimbat semnale cu el. S-a aflat în largul promontoriului în acelaşi timp cu noi, dar n-a ajuns la locul de ancoraj decât la un ceas sau două după noi. Am ancorat marți la orele zece dimineața. Monterey arăta la fel ca în urmă cu unsprezece luni, când l-am părăsit la bordul bricului *Pilgrim*. Pajiştea minunată din jur – verde, verde, cit de verde o puteau face soarele şi ploaia –, cu pădurea de pini la sud, râulețul la nord, casele din lut, văruite în alb, acoperişurile roşii, acelaşi *presidio*, cu acelaşi tricolor murdar, aceeaşi zarvă discordantă de tobe şi trompete ale parăzii de

prânz, în fine toate ne-au readus în fața ochilor aceeaşi privelişte pe care o cercetasem cu atâta bucurie cu aproape un an înainte, proaspăt sosiți dintr-o lungă călătorie şi după neplăcuta primire de la Santa Barbara. Mi se părea că mă întorsesem acasă.

XXVII
FANDANGO

Singura navă aflată în port era barcul militar rusesc din Sitka cu opt tunuri (dar ne-am dat seama că patru dintre ele erau false) având la bord pe fostul guvernator ce se îndrepta spre Mazatlan, şi de acolo pe uscat până la Vera Cruz. El s-a oferit să ne ducă scrisori şi să le predea consulului american de la Vera Cruz, de unde ajungeau uşor în Statele Unite. Am făcut iute un pachet de scrisori, aproape fiecare a scris câte una, datându-le 1 ianuarie 1836. Guvernatorul s-a ținut de cuvânt şi au ajuns toate la Boston înainte de mijlocul lui martie, cea mai rapidă legătură pe uscat făcută până atunci.

Bricul *Pilgrim* fusese la Monterey în ultima parte a lunii noiembrie, aşteptându-ne aşa cum sunau ordinele. Zi de zi, căpitanul Faucon se urcase pe colină să se uite doar, doar ne-o vedea venind, dar, în cele din urmă, a renunțat să ne mai aştepte, socotind că, probabil, ne-a mânat departe furtuna ce ne-a întâmpinat în largul Promontoriului Conception şi a bântuit cu furie pe toată coasta, făcând să eşueze pe țărm multe nave în cele mai ferite porturi. Un bric englezesc, care intrase în San Francisco, şi-a pierdut amândouă ancorele, *Rosa* eşuase pe un banc mâlos la San Diego, iar *Pilgrim*, numai cu mare greutate a înfruntat furtuna la Monterey, având trei ancore lăsate de la prova. La începutul lui decembrie se îndreptase spre San Diego şi porturile intermediare.

Urma să rămânem aici şi duminica. Cum Monterey era cel mai minunat port de pe toată coasta atunci când voiai să mergi la ţărm, iar noi nu ne mai bucurasem de o zi liberă de aproape trei luni de zile, toată lumea voia să scape la uscat. Duminică dimineaţa, îndată ce punţile au fost spălate şi am mâncat, cei care obţinuseră învoire începură să se dichisească de coborât la ţărm. Am luat căldări de apă proaspătă, bucăţi de săpun, prosoape mari şi aspre şi ne-am apucat să ne frecăm unul pe altul în teugă. După ce-am isprăvit cu treaba asta am trecut la prova, câte unul de fiecare parte, cu câte o găleată în mină, şi ne-am clătit reciproc, scoţând apă şi turnându-ne-o pe noi, fiindcă eram goi până la brâu, numai cu o pereche de nădragi pe noi. Apoi a urmat dichisitul. Toată găteala consta în ciorapi albi, pantaloni largi de doc, albi, haine albastre, cămăşi curate în carouri, o basma neagră la gât, pălării lustruite bine, cu un stânjen de panglică neagră atârnând deasupra ochiului sting, o batistă de mătase fluturând la buzunarul hainei, patru, cinci dolari legaţi strâns în basma şi eram în regulă. Una dintre bărcile de serviciu ne-a dus la ţărm şi ne-am pornit în şir spre oraş. Am încercat să dau de biserică pentru a vedea slujba, dar mi s-a spus că acum nu era nicio slujbă, fusese o liturghie dimineaţa devreme, aşa că am pornit-o prin oraş, făcând vizite americanilor, englezilor şi mexicanilor pe cave-i cunoşteam de când stătusem data trecută acolo. Spre prânz am făcut rost de cai şi am pornit spre misiunea Carmelitelor, aflată la vreo leghe distanţă de oraş, unde am avut parte de un fel de masă – carne de vita, ouă, fasole, mămăligă şi un vin suportabil – servit de un *majordomo* care, bineînţeles, a refuzat să primească bani, fiind un dar al domnului. În schimb a primit cadourile noastre, ca o recompensă personală, închinându-se până la pământ, ducându-şi mâna la pălărie şi exclamând: *Dios se lo pague* !

După această masă am tras o goană minunată, cutreierând ţinutul călare pe caii aceia iuţi, şi ne-am întors în oraş îndată

după amurg. Aici ne-am regăsit tovarăşii care refuzaseră să pornească alături de noi călare, socotind că un marinar are tot atâta legătură cu caii, cât are un peşte cu un balon. Ancoraseră bine într-o cârciumă, şi făceau, alături de o adunătură de indieni şi metişi flămânzi, un tărăboi imens, cu mari şanse de a se trezi goi, goluți ba şi înjunghiați, sau a-şi petrece toată noaptea la *calabozo*[15]. Cu mare greutate am reuşit să-i târâm până la bărci, dar nu fără să ne alegem cu nişte căutături urâte şi împotriviri din partea mexicanilor care-i aleseseră drept victime. Marinarii din echipajul de pe *Diana* – o şleahtă de nenorociți naufragiați care fuseseră culeşi de prin insule după ce nicio balenieră nu acceptase să-i ia – erau toți beți ca nişte bestii şi s-au înfruntat pe plajă cu căpitanul lor care nu era nici el mai treaz. Jurau că n-au să se urce la bord, şi s-au întors spre oraş, unde au fost jefuiți, bătuți şi au ajuns în *calabozo* unde au stat până a doua zi dimineață, când i-a scos căpitanul. În teuga noastră, ca de obicei după o zi de învoire la țărm, toată noaptea a fost vânzoleală din cauza celor beți. Nu s-au liniştit şi n-au adormit decât spre dimineață, când au fost treziți o dată cu toți ceilalți şi puşi să muncească toată ziua în apă, cărând piei, deşi îi durea capul de abia abia se puteau ține pe picioare. Asta-i distracția marinarului.

Cât timp am stat aici nu s-a mai întâmplat nimic demn de menționat în afară de un mic meci de box pe nava noastră, care ne-a oferit subiect de discuții. Un puşti din Cape Cod, lat în umeri, căpos, de vreo şaisprezece ani, îl terorizase toată călătoria pe un alt băiat din Boston, slăbuț, delicat, asupra căruia avea avantajul puterii, vârstei şi experienței în ale marinăriei, pentru că cel din urmă călătorea pentru prima oară pe mare. Acesta totuşi s-a mai întremat, şi-a învățat îndatoririle, şi cu fiecare zi devenea tot mai vârtos şi mai

[15] Închisoare (în spaniolă în text).

încrezător în forţele lui, aşa că începu să-i ţină piept celui care-l persecutase. Totuşi celălalt rămânea stăpân şi, fiind mai tare, mereu îl încolţea pe cel din Boston şi-l punea la pământ. Într-o după-amiază, înainte de a ne apuca noi de treabă, cei doi puşti s-au luat la harţă cumplit şi George, cel din Boston, a declarat că e în stare să-l înfrunte pe celălalt dacă e vorba de o luptă cinstită. Secundul a auzit scandalul din întrepunte, a ridicat tambuchiul şi i-a scos pe amândoi afară. Le-a spus să-şi dea mâna şi le-a zis să nu mai audă că se ciorovăiesc în călătoria asta, altfel îi pune să se bată până când unul din ei se declară învins. Văzând că niciunul dintre ei nu avea chef să se împace, secundul a chemat întregul echipaj – căpitanul era la ţărm, aşa că el putea face cum crede de cuviinţă – i-a aşezat pe toţi pe puntea centrală, a tras o linie pe punte, i-a adus pe cei doi puşti lângă semn, i-a aliniat, a luat o bucată de parâmă, a legat-o de cavilă, întinzând-o de-a curmezişul punţii, ca să le ajungă ceva mai sus de mijloc.

— Nu se loveşte sub centură!

Şi iată-i pe cei doi puştani, fiecare de câte o parte, faţă în faţă repezindu-se deodată unul la celălalt, ca doi cocoşi. Nat, cel din Cape Cod, şi-a pus pumnii în funcţiune, dându-i sângele şi învineţindu-l pe faţă şi pe braţe pe celălalt pe care ne aşteptam să-l vedem că se dă bătut în orice clipă. Dar cu cât era mai rău bătut, cu atât lupta mai bine. De mai multe ori a fost gata gata să fie doborât, dar de fiecare dată s-a ridicat şi a venit la semn, curajos ca un leu, şi din nou încasa lovituri zdravene dare sunau de ţi se făcea milă de el. În cele din urmă, se ridică pentru ultima dată şi veni la semn cu cămaşa sfâşiată, cu obrazul acoperit de răni şi sânge, cu ochii aruncând flăcări şi jură să nu se mişte de acolo până când ori unul ori altul îşi dă sufletul şi se aruncă asupra celuilalt ca o furie.

— Ura! la probă! strigau oamenii încurajându-l.

— Nu te da bătut, cât mai eşti în picioare!

Nat încercă atunci să se împace, ştiind ca avantajul era de partea lui, dar secundul îl opri spunându-i că e vorba de luptă dreaptă între bărbaţi nu maimuţăreală. Atunci Nat veni din nou la semn, dar se cam albise la faţă şi loviturile lui nu mai aveau acum decât jumătate din vlaga de mai înainte. Se întâmplase ceva. Nu eram sigur dacă îşi dăduse laşitatea pe faţă sau, fiind o fire cumsecade, nu avea niciun chef să-l bată pe celălalt. În orice caz, acum cam şovăia. Până atunci el fusese cel mai tare, dar nu avea nimic de câştigat, ci numai de pierdut, în vreme ce celălalt lupta pentru onoare şi libertate, cu sentimentul că fusese nedreptăţit. Curând s-a încheiat şi lupta asta. Nat se dădu bătut, aparent nu prea zdrelit, şi de atunci n-a mai încercat niciodată să-l persecute pe celălalt. L-am luat pe George la teugă, l-am spălat în butoiul de punte, l-am lăudat pentru curajul lui, şi din clipa aceea a devenit cineva, pentru că reuşise să se evidenţieze în luptă. Ideea domnului Brown a dat roade, de atunci n-au mai avut loc certuri între băieţi până la sfârşitul călătoriei.

Miercuri, 6 ianuarie 1836. Am ridicat velele şi am plecat din Monterey, luând mai mulţi mexicani ca pasageri, şi ne-am îndreptat spre Santa Barbara. *Diana* a ieşit din golf împreună cu noi, dar s-a despărţit de noi în largul Promontoriului Pinos, îndreptându-se spre Insulele Sandwich. Vreme de mai multe ceasuri am avut parte de un vânt straşnic şi am mers cu viteză mare până seara, când vântul a căzut, ca de obicei, şi s-a stârnit briza de ţărm, care ne-a obligat să mergem cu bulinele strânse. Printre pasagerii noştri se nimeri şi un tânăr care era un demn reprezentant al gentlemanului scăpătat. Îmi amintea foarte mult de nişte personaje din Gil Blas. Făcea parte din aristocraţia ţării, familia sa era de sânge pur spaniol şi, pe vremuri, fusese la mare vază în Mexico. Tatăl său deţinuse funcţia de guvernator al provinciei şi, după ce pusese mâna pe o întinsă proprietate, se stabilise la San Diego, unde îşi

construise o casă imensă, cu curte în față, avea mai mulți servitori indieni şi devenise un fel de grande al ținutului. Feciorul a fost trimis la Mexico, unde a primit o educație aleasă şi a intrat în cea mai înaltă societate din capitală. Ghinionul, extravaganțele şi lipsa oricărui interes de a câştiga bani au păpat curând domeniile, astfel încât Don Juan Bandini s-a întors din Mexico învățat, sărac şi mândru, fără o slujbă sau ocupație, pentru a porni pe făgaşul celor mai mulți dintre tinerii familiilor de vază: risipitor, extravagant când dispunea de mijloace, cu o inimă ambițioasă, dar neputincios în faptă, silit adesea să ciupească pentru a avea o bucată de pâine, dar păstrând aparențele de mare fală atunci când şi ultimul țânc de indian despuiat de pe uliță ştia cât era de sărac, şi tremura de frică în fața celui mai amărât negustor sau prăvăliaş din partea locului. Avea o figură stilată, subțire, se mişca plin de grație, dansa şi valsa frumos, vorbea o castiliană curată, cu un accent şi o voce cultivată şi plăcută, şi toată persoana sa trăda omul de bună condiție. Iată-l bucurându-se de o călătorie pe gratis fiindcă, aşa cum am aflat mai apoi, nu avea cu ce să şi-o plătească, trăind din mila agentului nostru. Era politicos cu toată lumea, vorbea cu marinarii şi-i dădu patru reali – cred că ultimii pe care-i mai avea în buzunar – stevardului care-i servea. Nu puteam să nu încerc un sentiment de milă față de el, mai ales când îl vedeam alături de celălalt pasager şi concetățean de-al său – un negustor iankeu gras, grosolan, vulgar şi plin de ifose –, care câştigase bani buni la San Diego şi se hrănea cu avuția familiei Bandini, îngrăşându-se de pe urma extravaganțelor lor, rumegându-i până-i aducea la sărăcie, având ipoteci pe pământurile lor, acaparându-le cirezile de vite, şi aruncându-se de-acum asupra bijuteriilor, ultima lor speranță.

Don Juan avea şi un slujitor, care şi el semăna cu multe din personajele din *Gil Blas*, ca şi stăpânul său. Se intitula singur

secretar particular, deşi n-avea nimic de scris, şi locuia într-un compartiment cu velarul şi dulgherul. Era şi acesta un tip. Ştia să citească şi să scrie bine, vorbea o spaniolă frumoasă, călătorise prin mai toată America Latină, încercase aproape orice situaţie imaginabilă, şi împlinise orice funcţie posibilă, mai ales pe cea de servitor de încredere pe lângă un om de vază. L-am cultivat pe acest om în cursul celor cinci săptămâni cit a stat cu noi, fiindcă a rămas la bord până am ajuns la San Diego, şi am dobândit multe cunoştinţe noi despre situaţia politică a partidelor din Mexico, obiceiurile şi problemele diferitelor clase sociale, mai mult decât aş fi aflat de la oricare altul. S-a străduit mult să-mi corecteze spaniola pe care o vorbeam, m-a învăţat o mulţime de expresii, termeni obişnuiţi şi interjecţii. Mi-a împrumutat o colecţie a ultimelor ziare din Mexico, care erau pline de relatări despre primirea triumfală a lui Santa Ana, care tocmai se întorsese din Tampico după victorie, şi despre pregătirile sale pentru campania împotriva texanilor. „Trăiască Santa Ana!" era cuvântul de ordine pretutindeni unde se auzise de el în California, deşi erau mulţi, şi printre ei şi Don Juan Bandini, care se opuneau guvernului său şi trăgeau sforile pentru a-l aduce pe Bustamente. Părerea lor era că Santa Ana voia să îngenuncheze misiunile, sau, cum spuneau ei, Santa Ana *no quiere religion*[16]. Dar n-aveam nicio îndoială că funcţia de administrator la San Diego l-ar fi împăcat pe Don Juan cu orice dinastie şi cu orice politică faţă de biserică. Tot în aceste ziare am găsit frânturi de veşti despre Statele Unite şi Anglia, dar erau atât de răzleţe şi eu atât de ignorant cu privire la tot ce se întâmplase de optsprezece luni încoace, incit am reuşit doar să-mi stârnească şi mai mult curiozitatea, nu să mi-o şi satisfacă. Într-unui dintre articole se vorbea despre Taney care ajunsese *Justicia Mayor de los*

[16] Nu iubeşte religia (în spaniolă în text).

Estados Unidos (Ce se întâmplase cu Marshall? Murise, fusese dat jos?), iar altul, spicuind din veştile primite la Vera Cruz, informa că *El Vizconde Melbourne* îşi reluase funcția de *primer ministro*, în locul lui sir Robert Peel. (Deci sir Robert Peel fusese ministru? Şi unde erau contele Grey şi ducele de Wellington?) Erau numai câteva sugestii ale marilor răsturnări politice petrecute, restul rămânând să completez singur cu imaginația, după voia mea.

A doua dimineață, după ce-am plecat din Monterey, eram în largul Promontoriului Conception. Era o zi senină, însorită, iar vântul, deşi bătea destul de tare, ne era prielnic, promontoriul făcându-ne o primire de un izbitor contrast față de experiența trăită tot în aceste locuri, cu două luni înainte, când derivam spre larg împinşi de furtuna de nord-vest, având numai două rande neînvergate la trinchet şi catargul mare.

— Pânză-n depărtare! strigă un om care fixa în arboradă un verfafor pentru aripa unui zburător.

— În ce parte?

— Travers în vânt, sir! îi răspunse acesta căpitanului. În câteva minute, un bric apăru de după Promontoriul Conception. Fungile aripilor au fost slăbite, vergile brațate, velele pupa mascate şi am pus în pană aşteptând cealaltă navă. Aceasta veni în vânt, mască gabierul mare şi am văzut puntea plină de oameni, patru tunuri într-un bord, împletituri de frânghii, totul ca pe o navă militară, numai că nu se auzea sifleea şefului de echipaj, iar pe dunetă nu apăreau uniforme. Un individ scund, zdravăn, cu o haină gri, cam veche, având o portavoce în mână se arătă pe dunetă lângă bastingaj.

— Hei cei de pe navă!

— Hei!

— Ce navă-i asta, vă rog?

— *Alert*.

— Dincotro veniți, vă rog?

Etc, etc. Am aflat că cealaltă era bricul *Convoy*, din Insulele Sandwich şi se ocupa de vânătoarea de vidre de mare dintre insulele din apropierea coastei. Avea armament la bord pentru că se ocupa şi de contrabandă. Printre insulele de aici se întâlnesc o mulțime de vidre şi, fiind foarte prețioase, guvernul percepe o sumă foarte mare pentru autorizația de vânătoare şi pun taxe grele pa orice animal împuşcat şi scos din țară. Nava de față nu avea autorizație, nu plătea nicio taxă, în plus se mai ocupa şi cu contrabanda cu mărfuri pe care le transfera la bordul altor nave ce făceau negoț pe coastă, aparținând aceloraşi proprietari din Oahu. Căpitanul nostru i-a spus să se păzească de mexicani, dar celălalt i-a răspuns că navă de mărimea aceea şi înarmată nu mai exista în tot Pacificul. Era, fără îndoială, aceeaşi navă care se arătase în largul portului Santa Barbara cu câteva luni înainte. Aceste nave rămân, adesea, ani de zile în apropierea coastei, fără să intre în vreun port, oprindu-se doar lângă insule pentru a lua apă şi lemne, sau când mai făceau câte o escală la Oahu pentru reaprovizionare.

Duminică 10 ianuarie. Am ajuns la Santa Barbara. Iar miercuri am şi desfăcut dublinul de la geamandură şi am fugit în larg din cauza unei furtuni de sud-est. Ne-am întors la locul de ancoră a doua zi. Eram singura navă din port. *Pilgrim* trecuse prin canal îndepărtându-se spre larg cu şase săptămâni înainte, în drum spre Monterey, iar acum era în josul coastei. Acolo auzi de sosirea noastră la San Francisco, teferi şi nevătămați.

La țărm se făceau mari pregătiri pentru căsătoria agentului nostru cu Dona Anita dela Guerra de Noriega y Corillo, cea mai mică fată a lui don Antonio Noriega, grandele locului, şi cap al celei dintâi familii din California. Stevardul nostru a fost plecat la țărm vreme de trei zile încheiate, ocupându-se de prăjituri şi cozonaci, iar tot ce-a fost mai bun printre proviziile noastre

într-acolo s-a dus o dată cu el. În ziua sortită căsătoriei, l-am transportat pe căpitan la mal în barca cea mică, cu ordinul de a veni să-l luăm noaptea, îngăduindu-ni-se să mergem şi noi să vedem dansul *fandango*. Când ne-am întors la bord, am văzut că se făceau pregătiri pentru o salvă de salut. Armele erau încărcate şi împărţite, cartuşele la fel, fitilele au fost aprinse, şi toate pavilioanele erau gata pentru a fi ridicate. La ora zece, mireasa se îndreptă împreună cu sora ei spre împărtăşanie, îmbrăcate în negru. Urmă apoi un ceas de aşteptare aproape, după care uşile bisericii misiunii se deschiseră, clopotele începură să bată, scoţând un dangăt puternic şi discordant, mireasa, îmbrăcată acum numai în alb, ieşi din biserică împreună cu mirele, urmaţi de o lungă procesiune. Căpitanul ne dădu semnalul de la ţărm. Exact când ieşi ea din biserică, de la prova navei noastre, care se vedea bine, se ridică un norişor alb, apoi ecoul detunăturii se auzi repetat de colinele ce înconjurau golful, şi pe dată nava se îmbrăcă în steaguri şi flamuri de sus până jos. Douăzeci şi trei focuri de puşcă au răsunat unul după altul, la intervale regulate, de cincisprezece secunde, după care fumul se împrăştie şi nava rămase toată ziua pavoazată. Seara, răsună acelaşi număr de împuşcături şi toate flamurile fură coborâte. Socoteam a fi o ispravă grozavă să reuşim să descărcăm noi, de pe o navă comercială, la interval de cincisprezece secunde câte un foc, deşi nu aveam decât patru puşti la o duzină sau douăzeci de oameni.

După cină a fost chemat echipajul bărcii mici şi am vâslit până la ţărm, îmbrăcaţi toţi în uniformă, am tras barca pe plajă şi ne-am îndreptat spre locul unde se desfăşura *fandangoul*. Casa tatălui miresei era principala construcţie din partea locului, având o curte mare în faţă, unde fusese înălţat un cort, în care încăpeau mai multe sute de oameni. Pe măsură ce ne apropiam, auzeam cunoscutul zvon al viorilor şi

ghitarelor, şi vedeam foiala mulţimii dinăuntru. Când am intrat, i-am găsit acolo pe aproape toţi locuitorii oraşului – bărbaţi, femei şi copii – adunaţi grupuri, grupuri, abia lăsând puţin loc pentru cei ce dansau. În astfel de ocazii, nu se dau invitaţii, dar e de presupus că va veni toată suflarea, iar în casă e un fel de petrecere pentru prietenii apropiaţi. Bătrânele stăteau de jur împrejur, bătând din palme după muzică sau aplaudându-i pe cei tineri. Muzica era vioaie şi printre melodii am recunoscut şi câteva din cântecele noastre populare, pe care, fără îndoială, noi le-am luat de la spanioli. Dansul însă m-a dezamăgit. Femeile stăteau în picioare, cu mâinile lăsate pe lângă corp şi ochii fixaţi în pământ, dinaintea lor, lunecau parcă fără să facă nicio mişcare, deoarece picioarele nu se vedeau, întrucât poalele rochiilor formau un cerc ajungând până la podea. Aveau o înfăţişare serioasă, de parcă împlineau o ceremonie sacră, trăsăturile feţei rămânând la fel de nemişcate ca şi mădularele ; şi, în cele din urmă, în loc să urmărească vioaiele, fascinantele dansuri spaniole, după cum mă aşteptam, am văzut un *fandango* californian, care, când priveai femeile, părea un dans lipsit de viaţă. Bărbaţii se descurcau ceva mai bine. Se mişcau cu graţie şi însufleţire, rotindu-se în jurul partenerelor lor care aproape că nu se clinteau din loc, şi-şi arătau toată măiestria.

Despre prietenul nostru Don Juan Bandini se vorbea foarte mult şi, când se arătă şi el pe la sfârşitul petrecerii, ne-a făcut o demonstraţie de dans, cel mai plin de graţie pe care l-am văzut. Avea nişte pantaloni albi, călcaţi bine, o haină scurtă din mătase, închisă la culoare, frumos brodată, ciorapi albi şi papuci din marochin în picioarele foarte mici. Statura iui zveltă şi graţioasa era parcă făcută anume pentru dans şi se mişca cu graţia şi gingăşia unui cerb tânăr. Câte o bătaie cu vârful piciorului în podea părea suficientă pentru a-l proiecta pentru multă vreme în aer. În acelaşi timp nu era nici fantezist, nici

nu improviza, ci mai degrabă îşi stăpânea cu greu nevoia de mişcare. A fast aplaudat furtunos şi, spre sfârşitul petrecerii, a dansat de mai multe ori. După masă a început valsul, care era rezervat doar pentru cei câțiva dintre *gente de razon*, considerat o mare performanță şi un semn de noblețe: şi de data asta Don Juan a fost figura centrală, dansând cu sora miresei – Dona Angustia, femeie frumoasă, curtată de toți –, executând o serie de figuri elegante care au durat, cam jumătate de oră, timp în care nimeni altcineva nu a ieşit pe ring. Au fost aplaudați cu însuflețire de mai multe ori, bătrânii şi bătrânele sărind de pe scaune de entuziasm, iar cei tineri fluturându-şi pălăriile şi batistele. Marea distracție a serii – deoarece era un fel de carnaval – a fost prilejuită de ouăle umplute cu colonie sau parfumuri, care erau sparte în capetele asistenței. Femeile aduc pe ascuns cu ele un mare număr de astfel de ouă, iar bucuria cea mare e să-l spargă în capul câte unui domn când acesta stă cu spatele. Din galanterie, el trebuie să o găsească pe doamna cu pricina şi să-i întoarcă complimentul cu aceeaşi monedă, dar gestul nu trebuie făcut dacă respectiva a fost văzută. Un Don Cutare, înalt, maiestuos, cu nişte imenşi favoriți cărunți şi o privire plină de importanță, stătea chiar dinaintea mea când am simțit deodată o mână uşoară pe umăr, iar când m-am întors am văzut-o pe Dona Angustia – o cunoşteam cu toții, deoarece călătorise până la Monterey şi înapoi cu *Alert* – care-şi dusese un deget la buze şi-mi făcea semn să mă dau încet de-o parte. M-am tras puțin înapoi, ea se apropie de Don Domingo pe la spate, cu o mână făcu vânt imensului sombrero al bărbatului şi, în aceeaşi clipă, îi sparse oul drept în creştet, apoi făcu un salt în spatele meu, dispărând într-o secundă. Don Domingo se întoarse încet, colonia îi şiroia pe față şi pe haine, şi din toate părțile izbucni un hohot imens de râs. O vreme căută zadarnic în jur, până când, luându-se după direcția privirilor, atât de înveselite,

ghici cine-i frumoasa obraznică. Era nepoata lui, favorita lui, aşa că bătrânul Don Domingo fu nevoit să ia şi el parte la veselia generală. S-au făcut multe feste de genul acesta, s-au purtat numeroase războaie cu manevre mişeleşti în rândul tinerelor perechi şi fiecare reuşită stârnea râsul general.

Mai era un fel de joc pe care o vreme nu l-am înţeles. Dansa o fată frumoasă botezată cu un nume ce nouă ne-ar putea părea un sacrilegiu – Espiritu Santo – când, deodată, un tânăr se duse în spatele ei şi-i trase pălăria lui pe cap, lăsând-o să-i vină până peste ochi, după care sări iute şi se retrase în mulţime. Fata a dansat o vreme cu pălăria în cap, şi brusc a luat-o şi a aruncat-o cât colo, ceea ce stârni un val de strigăte, iar tânărul fu nevoit să iasă la iveală, să se ducă pe ring şi să-şi culeagă pălăria de pe jos. Unele din doamnele cărora li se pusese câte o pălărie în cap le-au aruncat deîndată, numai câteva le-au păstrat tot timpul dansului şi abia la sfârşit şi le-au scos, şi le-au ţinut în mână, până când stăpânul lor s-a arătat, a făcut o plecăciune dinaintea doamnei şi şi-a luat pălăria. Curând însă am început să bănuiesc şi eu semnificaţia jocului şi mai apoi mi s-a spus că era într-adevăr un fel de semn de respect, un fel de propunere de a deveni, pentru seara respectivă, partenerul doamnei, şi a o conduce apoi acasă. Dacă pălăria zbura cât colo, însemna că propunerea fusese refuzată, iar domnul respectiv era nevoit să şi-o culeagă de jos în hohotul general. Distracţia era şi mai mare atunci când domnii le puneau doamnelor pălăria în cap fără să le îngăduie să vadă cine era făptaşul. Atunci erau nevoite să o arunce sau să o păstreze după inspiraţie, iar când reuşeau să-l descopere pe proprietar râsul se adresa fie unuia fie celuilalt.

Căpitanul a trimis după noi pe la ora zece şi am ajuns la bord veseli nevoie mare. Petrecerea ne-a prilejuit o distracţie grozavă, ceea ce pentru echipaj era foarte important, deoarece acum aveam ce povesti, fără să mai socotim şi perspectiva de a

fi spectatori în fiecare seară până se termina. De obicei aceste *fandangouri* țin câte trei zile. A doua zi, doi dintre noi am fost trimiși în oraș cu misiunea de a avea grijă ca la întoarcere să trecem pe la casa lui señor Noriega și să vedem ce se mai întâmplă acolo. Muzicanții erau tot la locul lor, cocoțați pe o platformă, scârțâind și zdrăngănind după cum li-i felul, iar câțiva oameni, după câte se vedea din păturile de jos, dansau. Dansul ține cu pauze cam toată ziua, însă masa mare a petrecăreților și elita apar numai spre amurg. Seara următoare – de fapt și ultima – ne-am dus la țărm ca de obicei, dar de data asta ne-au cam plictisit zdrăngăneala monotonă a instrumentelor, lălăiala femeilor care acompaniau, bătăile din palme în ritmul muzicii, în loc de castaniete. În plus, devenisem noi acum obiect de curiozitate, ca de altfel toți cei ce se aflau acolo și tot ce se întâmpla în jur. Costumul nostru – și ne chinuiam mult ca să fie cât mai arătos și mai marinăresc – era foarte admirat, primeam invitații din toate părțile să le arătăm și noi un dans american. Dar, după figura jalnică pe care o făcuseră câțiva din concetățenii noștri ce dansaseră după mexicani, am socotit că era mai sănătos să-i lăsăm să-și închipuie singuri cam cum sunt dansurile la noi. Agentul nostru, gătit cu un frac strâmt, negru, abia importat de la Boston, cu cravată înaltă și bățoasa și atât de țeapăn de parcă înghițise, săracul, o scândură, doar mâinile și picioarele și le putea mișca, ieși la dans după Bandini. Am socotit că această mostră de grație iankee le era destul, în ultima noapte, petrecerea continuă în stil mare, tocmai începuse să se încingă, când căpitanul ne-a chemat să mergem la bord, pentru că dăinuia încă sezonul furtunilor de sud-est și-i era teamă să rămână prea mult timp la țărm. A făcut bine, pentru că în noaptea aceea iar am desfăcut parâmele dublin, ca o încununare a distracției de care avusesem parte pe țărm, și am ieșit în larg mânați de o furtună de sud-est care a ținut

douăsprezece ore şi ne-am întors la locul de ancoră abia a doua zi.

XXVIII
VEŞTI DE ACASĂ

Luni, 1 februarie. Am stat în port douăzeci şi una de zile, apoi am plecat spre San Pedro, unde am ajuns a doua zi, după ce „am zburat” având colțul de mură al velei mari largat, vergile puțin brațate în cruce şi aripa de jos trăgând frumos. Vântul dacă şi-a schimbat direcția cu un cart tot drumul. Aici am dat peste *Ayacucho* şi *Pilgrim*, pe care nu-l mai văzusem de la 11 septembrie, adică de aproape cinci luni. Când l-am reîntâlnit, am simțit un fel de dragoste pentru bătrânul bric ce-mi oferise adăpost şi la bordul căruia trăisem aproape un an, obişnuindu-mă cu greutățile şi vicisitudinile vieții pe mare. Bricul mă ducea cu gândul la Boston, la cheul de la care pornisem, la ancorajul de pe fluviu, la scena despărțirii şi altele asemenea care acum mi se păreau nişte firave fire ce mă legau de o altă lume unde, cândva, trăisem, şi pe care, de va să fie, o voi vedea din nou poate. În prima seară după cină m-am dus la bordul bricului, l-am întâlnit pe vechiul bucătar la postul lui, cântând din fluierul pe care i-l dădusem cadou la despărțire. Mi-a strâns mâna cu bucurie şi apoi am coborât în teugă unde se aflau vechii mei tovarăşi, aceiaşi dintotdeauna, bucuroşi şi ei să mă vadă, fiindcă aproape că se împăcaseră cu gândul că ne-am pierdut, mai ales după ce nu ne-au găsit nici la Santa Barbara. Apoi fuseseră la San Diego, stătuseră la ancoră la San Pedro aproape o lună şi luaseră trei mii de piei de la Pueblo. Dar cum *sic vos non vobis*[17], a doua zi le-am

[17] Dicton latin: Munca-i a voastră, dar nu şi răsplata (vers dintr-o poezie de Vergiliu).

transportat în cala noastră care astfel şi-a făcut plinul şi ambele nave au pornit la drum pe data de 4, bricul îndreptându-se spre San Francisco, noi spre San Diego, unde am ajuns pe 6.

Ne bucuram întotdeauna când era vorba să vedem din nou San Diego, pentru că aici era baza noastră, o aşezare ca lumea, unde ne simțeam ca acasă, cu atât mai mult eu care stătusem o vară întreagă acolo. În port nu se vedea nicio navă, *Rosa* plecase spre Valparaiso şi Cadiz, *Catalina* spre Callao, cu aproape o lună înainte. Am descărcat pieile şi, în patru zile, eram din nou gata de drum în susul coastei, spre marea noastră bucurie, pentru ultima oară!

Strânsesem până acum peste treizeci de mii de piei, saramurate, depozitate în magazie şi, împreună cu ceea ce aveam să mai adunăm noi şi *Pilgrim* de la San Francisco, va fi o încărcătură completă. Gândul că urcam pentru ultima dată coasta şi că data următoare când vom dubla promontoriul San Diego vom fi de fapt în drum spre casă, ne făcea să ni se pară atât de aproape momentul acela încât parcă şi ajunsesem, deşi avea să mai treacă încă aproape un an înainte de a vedea Bostonul din nou.

O seară mi-am petrecut-o ca de obicei la cuptor, împreună cu băştinaşii din Insulele Sandwich, dar apusă era vremea când aici sălăşluiau râsul şi gălăgia. S-a spus că cel mai mare blestem pe capul celor din Insulele Pacificului de Sud a fost adus de primul om alb care le-a descoperit. Oricine cunoaşte cât de cât istoria comerțului nostru în aceste părți ale lumii, ştie cât adevăr e în aceste vorbe. Pentru că omul alb, cu viciile lui, a adus băştinaşilor boli necunoscute în acele locuri, care acum reduc populația Insulelor Sandwich cu o cincime anual. Par a fi un popor sortit pieirii. Blestemul unor oameni care se numesc creştini pare să-i urmărească pretutindeni, chiar şi aici, în aceste locuri izolate, unde doi insulari, pe care-i

lăsasem la plecare zdraveni, vioi, zăceau acum doborâți de o boală de care n-ar fi avut habar niciodată de nu s-ar fi întâlnit cu semenii lor din America şi Europa. Unul dintre ei nu era atât de bolnav, se mai mişca, mai trăgea din pipă, vorbea şi încerca să-şi păstreze curajul. Dar celălalt, Hope, prietenul meu, *aikane*, arăta îngrozitor, cum nu mi-a fost dat să văd om în viața mea: avea ochii stinşi şi duşi în fundul capului, obrajii scofâlciți de i se lipiseră de dinți, mâinile arătau ca nişte gheare. O tuse cumplită părea să-l scuture până în măduva oaselor, vocea îi suna dogit şi nu părea în stare să se mai mişte. Zăcea pe o saltea pusă direct pe pământ – podeaua cuptorului – fără o doctorie lângă el, fără o mângâiere, fără nimeni care să-l ajute în afară de câțiva canaci, dornici să facă totul pentru el, dar n-aveau cum. Când l-am văzut, am simțit că mi se face rău şi leşin. Sărmanul! În cele patru luni cât stătusem la țărm, eram mereu împreună, când munceam, când plecam după lemne sau după apă. Țineam foarte mult la el, nu l-aş fi dat pe niciunul dintre concetățenii mei din partea locului şi nu cred că exista ceva pe lume ce n-ar fi făcut pentru mine. Când am intrat în cuptor şi-a ridicat ochii spre mine şi mi-a spus, cu voce slabă, dar cu un zâmbet plin de bucurie:

— *Aloha, Aikane! Aloha, nui!*

L-am încurajat cât m-am priceput, i-am promis să-l rog pe căpitan să-l ajute cu medicamente din trusă şi l-am încredințat că, bineînțeles, căpitanul va face tot ce va putea pentru el, deoarece fusese angajatul nostru vreme de mai mulți ani, atât pe țărm cât şi la bord. M-am întors pe navă, m-am trântit în hamac, dar n-am putut să dorm.

Socotind că eu, ca om cu şcoală, trebuia să am cât de cât habar de medicină, canacii au insistat să-l consult cu atenție, şi ce văzusem nu era de uitat vreodată. Un tovarăş din echipaj – un bătrân care fusese douăzeci de ani pe nave de război şi avusese parte să cunoască păcatul şi suferința sub toate

chipurile –, pe care l-am dus să-l consulte pe Hope, mi-a spus că arăta mai groaznic decât tot ce văzuse sau visase vreodată în viaţa lui. După chipul lui pricepeai că era îngrozit, deşi zăcuse şi el bolnav şi fusese încă unul dintre cele mai disperate cazuri din spitalele noastre maritime. N-am putut să-mi mut toată noaptea gândul de la sărmanul meu prieten, de la suferinţa lui îngrozitoare, de la sfârşitul groaznic care părea că nu mai poate fi evitat.

A doua zi i-am spus căpitanului Thompson despre starea lui Hope şi l-am rugat, dacă e atât de bun, să meargă să-l vadă.

— Cum? Pe un afurisit de canac? ,

— Da, sir! i-am spus. A lucrat patru ani pentru navele noastre, a fost angajatul armatorilor noştri, atât la ţărm, cât şi la bord!

— Ducă-se dracului! mai adăugă căpitanul şi plecă.

Omul acesta a fost răpus mai apoi de friguri pe cumplita coastă a Sumatrei şi, în nenorocirea lui, a avut parte de îngrijiri, cum el nu le-a acordat nimănui.

Văzând că de la căpitan nu puteam obţine nimic, m-am consultat cu un vechi tovarăş de navă care avea multă experienţă în treburile astea, şi de la el am obţinut o reţetă pe care o avea întotdeauna asupra sa. Cu reţeta m-am dus la secund. Domnul Brown fusese însărcinat cu trusa medicală şi, deşi de obicei era aspru, mână de fier în timpul cartului, avea o inimă bună, înclinat spre milă faţă de cei bolnavi. Mi-a replicat că Hope nu făcea de fapt parte din echipaj, dar, cum era angajatul nostru în momentul în care se îmbolnăvise, o să-i pună medicamentele la dispoziţie. Le-a scos şi mi le-a dat, ba mi-a îngăduit ca seara să mă duc la ţărm.

Nimic nu putea întrece bucuria băştinaşilor când m-au văzut venind cu medicamentele. Şi-au revărsat asupra mea toate cuvintele de dragoste şi recunoştinţă, într-un fel degeaba, pentru că nu eram în stare să pricep nici jumătate din ele, dar

prin purtarea lor mă făceau să le simt pe toate. Sărmanul Hope era atât de înviorat numai la gândul că se încerca ceva, incit se simțea de pe acum mai în putere şi mai bine. După cum arăta, ştiam că n-avea să scape, dar dacă tot era să moară, măcar să aibă parte de doctorii, şi merita încercat orice. Cuptorul, expus oricărei schimbări de vânt şi de vreme, nu era cel mai nimerit loc unde să stea un om care ia calomel, dar niciun alt remediu nu i-ar fi folosit, iar în cazul acesta trebuiau medicamente puternice, altfel era pierdut. Aplicațiile externe şi dozele interne erau foarte tari şi i-am dat sfaturi severe să aibă grijă să stea la cald, la adăpost, spunându-i că-i singura lui şansă de a trăi. L-am vizitat apoi de două ori, având timp doar atât cât stăteam cu barca la mal aşteptând pe câte cineva. Mi-a promis că avea să ia doctoria regulat, cât urma să fiu plecat în susul coastei, până ne întorceam şi am căutat să-l conving că deja arăta mai bine.

Am pornit la drum pe data de 10, îndreptându-ne spre San Pedro, şi vreme de trei zile am avut parte de perioade de calm şi vânturi contrare, înaintând foarte greu. În cea de-a patra zi, ne-a prins o furtună de sud-est care ne-a obligat să terțarolăm velele gabier. În vreme ce eram cocoțat pe vergă, am zărit o corabie în depărtare, în partea din vânt, în travers prova. Cam în jumătate de ceas am trecut pe lângă *Ayacucho*, ce se îndrepta spre San Diego cu gabierii dublu terțarolați. Am ajuns la San Pedro în cea de-a patra zi şi am tras la vechiul loc de ancoră, la o milă de țărm. În port nu era nicio navă şi aveam perspectiva a trei săptămâni şi mai bine de viață plicticoasă, împingând la deal mărfuri pe panta lunecoasă a colinei şi cărând piei pe creştetul capului peste pietrişul plajei, probabil având şi şansa de a fugi dinaintea vreunei furtuni de sud-est.

La singura şandrama din partea locului nu se afla decât un singur suflet de om, şi am să mi-l aduc aminte întotdeauna pentru că era un reuşit exemplar de vagabond californian.

Fusese pe vremuri croitor în Philadelphia, dăduse în patima beției şi intrase la datorii, aşa că s-a lipit de o echipă de vânători cu capcane, a pornit spre râul Columbia şi de acolo a ajuns la Monterey, unde a cheltuit tot ce-a avut, şi-a părăsit tovarăşii şi a venit la Pueblo de los Angeles pentru a se apuca iar de vechea meserie. Dar aici l-a luat vântul la vale drept spre crâşme, case de noroc etc., după care s-a oprit la San Pedro pentru a se face om cumsecade, fiindcă acolo nu erau ispite. Stătea de mai multe săptămâni în coşmelia aceea şi muncea cu râvnă la stofele lui, executând comenzile primite ; ne vorbea mult de hotărârea luată şi şi-a deschis inima şi ne-a povestit tot trecutul. Stătea aici de câtăva vreme şi, într-o dimineață, porni la drum bine dispus, bine îmbrăcat, să ducă la *pueblo* veşmintele pe care le făcuse. Ne spuse că a doua zi avea să fie înapoi cu banii câştigați şi cu noi comenzi. A venit şi cea de-a doua zi, a trecut o săptămână, aproape două şi într-o zi, când ne îndreptam spre țărm, am zărit un bărbat înalt, aducând oarecum cu prietenul nostru croitorul, care cobora dintr-o căruță indiană, ce tocmai venise dinspre *pueblo*. Se îndreptă spre casă, iar noi ne-am luat după el. Când a văzut că eram aproape să-l ajungem, a pus la capă, s-a întors spre noi şi a deschis gura.

Ce privelişte! Cu picioarele goale, cu vechii nădragi încinşi la brâu cu o bucată de piele netăbăcită, o cămaşă murdară de bumbac şi o pălărie sfâşiată, din cele pe care le poartă indienii. Era curățat până la ultimul real şi tăvălit rău de tot. Ne-a spus tot cum s-a întâmplat, a mărturisit că dăduse în vechea patimă şi acum îl aştepta o săptămână groaznică de crize, după care, vreme de luni de zile, nu va fi bun de nimic. Asta e viața de care au parte cam jumătate din americanii şi englezii aruncați pe coasta Pacificului şi pe insule, care sunt botezați de obicei eu numele de „vântură țărmuri”. Cam de aceeaşi teapă era şi Russell, ce fusese şeful magaziei de la San Diego,

pe vremea când eram şi eu acolo, şi care, apoi, a fost dat afară pentru rea purtare. Şi-a cheltuit banii, a împrăştiat toate proviziile noastre cu metisele de pe ţărm, după care s-a dus la *presidio*, unde a avut parte de o viaţă de aventurier disperat, până când o nelegiuire l-a scos din rândul oamenilor şi s-a trezit gonind pe coclauri, fugărit de o poteră de oameni călări, indieni pedeştri şi câini. Într-una din seri, a dat buzna în camera noastră de la magazia de piei, alb la faţă ca o stafie, abia respirând, acoperit de noroi, cu hainele rupte în mărăcinişuri şi spini, şi ne-a mărturisit că de trei zile nu mâncase şi nu dormise. Dinaintea noastră stătea chiar marele domn Russell care, cu o lună înainte, era Don Thomas, *capitan de la playa*, *maestro de la casa* etc, etc. şi acum cerşea de mâncare şi adăpost de la nişte bieţi marinari şi băştinaşi. A rămas cu noi până s-a predat şi a fost târât la *calabozo*. Alt specimen, mai amuzant, a fost individul pe care l-am întâlnit la San Francisco. Fusese mus la bordul navei *California*, în cursul unei călătorii a fugit şi a început prin a fi *ranchero*, apoi a devenit cartofor, hoţ de cai etc. A ajuns la San Francisco şi trăia la un *rancho* din apropiere în vremea când eram şi noi în port. Într-o dimineaţă, ne-am dus la ţărm cu bărcile şi l-am găsit la locul de debarcare, îmbrăcat după tipicul californian – pălărie cu boruri mari, pantaloni de catifea decoloraţi şi o pătură aruncată pe umeri – şi-şi exprimă dorinţa să-l ducem cu barca la bord pentru că avea chef de o *pasear*[18] cu domnul căpitan. Ne cam îndoiam de primirea ce i se rezerva, dar lui i se părea că putea să-şi permită compania oricui. L-am adus la navă, l-am lăsat ia schela de bord şi ne-am văzut de treabă, fără să pierdem din ochi duneta unde se plimba căpitanul. Tipul se duse drept la el plin de încredere şi, după ce-şi scoase pălăria, îi spuse bună-ziua. Căpitanul Thompson se întoarse

[18] Plimbare (în spaniolă în text).

spre el, îl măsură din cap până-n picioare şi, după ce-i aruncă în treacăt: „Da' cine dracu mai eşti şi tu?", îşi continuă plimbarea. Eşecul era neîndoielnic, oamenii din echipaj începură să-şi facă cu ochiul şi felurite semne de la un capăt la altui ai navei. Rămânând dezamăgit de primirea de pe dunetă, o luă frumuşel către secund, care supraveghea nişte lucrări pe teugă, şi încercă să lege o discuţie cu acesta, dar nu-i merse nici aici. Secundul văzuse cum fusese întâmpinat la pupa şi nu avea chef de mutra unui individ expediat atât de puţin protocolar de căpitan. Al doilea secund era în arboradă, iar al treilea şi cu mine ne îndeletniceam cu vopsitul unei bărci ce atârna în gruie, aşa că se apropie de noi. Ne-am uitat unul la celălalt, dar ofiţerul era prea ocupat ca să scoată o vorbă. De la noi a pornit-o şi i-a luat pe toţi la rând, dar, cum păţania lui fusese mai iute decât el, toată lumea avea deodată treabă şi nu scotea nimeni o vorbă. Câteva minute mai târziu, când ne-am uitat peste balustrada, l-am văzut că era în uşa bucătăriei şi discuta cu bucătarul. Era mare regres să cobori de pe piedestalul de la început până la bucătar. Seara, când s-a anunţat cina, o vreme a stat pe puntea centrală, spera să fie invitat de ofiţeri, dar aceştia au coborât sub punte unul după altul şi l-au lăsat singur. Mai avea o şansă: să-l cheme velarul sau dulgherul, şi se învârti pe lângă tambuchi până ce şi ultimul dintre aceştia dispăru. No distrasem destul pe socoteala lui şi, făcându-ni-se milă, i-am oferit o cană de ceai şi o gamelă cu mâncare, alături de noi, la teugă, li era foame, se lăsase seara, iar omul nostru înţelese că nu mai avea niciun rost s-o facă pe *caballero* de-acum, aşa că veni în teugă, se apucă să mănânce marinăreşte, renunţă la aere şi făcu haz de păţanie laolaltă cu noi. Fiindcă atunci când te rătăceşti printre marinari trebuie să le suporţi glumele. Ne istorisi isprăvile lui prin California, toate potlogăriile, şi era foarte distractiv. Era un individ deştept, necinstit, se amestecase în multe pungăşii

prin țara asta şi ne-a furnizat multe informații interesante despre obiceiurile oamenilor din partea locului.

Sâmbătă, 23 februarie. La miezul nopții, am fost treziți cu toții ca să desfacem dublinul de la ancoră şi să fugim din fața unei cumplite furtuni de nord-est, fiindcă portul nenorocit din San Pedro se socoteşte a fi nesigur pe orice fel de vânt. Am pornit mânați de o ploaie puternică şi am pus la capă la adăpostul Insulei Catalina, unde am rămas trei zile, după care ne-am întors la locul de ancoră.

Joi, 23 februarie. Astăzi ni s-au făcut semnale de la țărm şi am pornit cu barca mică: l-am găsit pe funcționarul agentului care fusese în *pueblo*, aşteptând la debarcader, sub braț cu un pachet învelit în hârtie maronie şi legat cu mare grijă cu sfoară. Nici n-am pornit bine spre navă şi ne-a spus că avea veşti bune din Santa Barbara.

— Ce fel de veşti? l-a întrebat unul din marinari. A dat în primire afurisitul acela de agent? L-au lăsat bătrânele lui oase până la urmă?

— Nu, veşti mult mai bune. A sosit *California*. Cu scrisori, ziare, noutăți şi poate chiar prieteni la bord!

Într-o clipă eram toți cu sufletul la gură şi am vâslit ca nişte băieți de nădejde, fiindcă prețiosul pachet nu putea îi deschis decât de către căpitan. Când am ajuns la pupa navei, funcționarul a întins pachetul şi i-a strigat secundului care stătea rezemat de balustradă că sosise *California*.

— Ura! exclamă secundul, ca să fie auzit şi la prova şi la pupa. A venit *California*, au sosit ştiri de acasă!

Într-o clipă, la bord, ordinea consacrată fu tulburată, şi cine n-a fost în situația asta n-are să înțeleagă. Pentru moment disciplina păru să slăbească.

— Domnule Brown, e adevărat? făcu bucătarul scoțând capul pe uşa bucătăriei. A sosit *California* ?

— Da, da, înger al întunericului ce eşti, şi ai şi tu o scrisoare de pe strada Bullknop, numărul 225, uşa verde cu ciocan de alamă!

Pachetul a fost dus în cabină şi fiecare aştepta să vadă urmarea. Cum nu ni se trimitea nimic, ofiţerilor a început să li se pară că participau la un joc de copii şi au pus echipajul din nou la treabă. A fost instaurată iarăşi aceeaşi disciplină strictă care interzice oamenilor să stea de vorbă unii cu alţii când muncesc pe punte. Aşa că atunci când stevardul se arătă în cele din urmă cu misivele pentru echipaj, fiecare îşi luă scrisoarea, o puse în cufărul lui de la teugă, se întoarse imediat pe punte şi nimeni n-a citit un rând până n-am pus rânduială pe punte pentru noapte.

Ceea ce caracterizează pe oamenii mării e un sentiment exagerat al bărbăţiei. Asta uneori pare să le împrumute un fel de lipsă de sensibilitate şi chiar cruzime. Din cauza asta, când un om scapă ca prin urechile acului de şansa de a-şi frânge gâtul, întâmplarea devine prilej de glumă, o lovitură sau o rană nu merită nicio atenţie şi orice somn de milă sau de îngrijorare ar părea treabă muierească, nedemnă de un bărbat care trebuie să înfrunte vicisitudinile unei astfel de vieţi. Aşa se face că cei bolnavi sunt neglijaţi pe mare şi, indiferent cum sunt marinarii la ţărm, un bolnav nu are parte de prea multă atenţie şi simpatie nici la prova; nici la pupa. Când ajunge la bordul navei, unui om nu-i e permis să mai aibă nimic sfânt, şi ajunge să fie mândru când poate dispreţui sentimentele prea omeneşti, fie că le întâlneşte la alţii sau chiar la el însuşi. Unul prea delicat nu poate supravieţui pe o navă. E jupuit de viu şi nu scapă decât dacă are o piele groasă, ca de vită. Nu i se îngăduie decât un moment ca să încerce un firesc sentiment faţă de cei de acasă sau de prieteni şi apoi se întoarce la rutina neîndurătoare a vieţii pe mare. Se făceau glume pe seama celor care trădau vreun interes mai deosebit faţă de veştile de acasă,

iar tot ceea ce era mai scump şi mai apropiat devenea obiect de glume deşucheate şi grosolănii, şi nimeni nu putea face excepţie.

Trebuia să iei şi cina înainte de a-ţi îngădui să citeşti scrisorile şi, când în cele din urmă erau scoase la iveală, toţi se strângeau în jurul celui în cauză şi aşteptau să citească cu glas tare, ca să audă toată lumea. Dacă unul se apuca s-o parcurgă singur auzeai: „Hei, fii cinstit, nu umbla cu şmecherii!" Eu mi-am luat scrisoarea şi m-am retras în cuşeta velarului, unde puteam să citesc fără a fi întrerupt. Era expediată din august, la exact un an de când plecasem de acasă, toată lumea era bine, sănătoasă, nu interveniseră mari schimbări. Aşa că, în ceea ce privea anul respectiv, puteam fi liniştit, dar de la expedierea ei mai trecuseră şase luni, şi cine ştia ce avea să aducă încă un an? Cel ce pleacă de acasă îşi închipuie că trebuie să se petreacă lucruri importante în lipsa lui, în vreme ce pentru cei rămaşi continuă aceeaşi monotonie netulburată de niciun incident.

Cu toată emoţia pe care o încercam la aflarea veştilor de acasă, n-am putut să nu mă distrez asistând la o scenă care avea loc în compartimentul unde mă aflam. Dulgherul se căsătorise chiar înainte de plecarea din Boston şi, în tot cursul voiajului, povestind mereu despre nevastă-sa, a trebuit să îndure, fără să crâcnească, toate glumele ce se fac în mod obişnuit la bordul navei pe socoteala celor căsătoriţi. Dar buna lui dispoziţie era întreţinută de convingerea că va primi veşti de la soţie cu prima navă care va veni. California venise, coletul fusese adus la bord şi nu era nimeni mai vesel decât el. Apoi, când scrisorile primite au fost împărţite la prova, a descoperit că el nu avea niciuna. Căpitanul s-a mai uitat o dată, dar nu era nicio greşală. Sărmanul „Surceluţă" n-a fost în stare să înghită cina aia. Era dărâmat cu totul. „Veluţă", velarul, a încercat să-l mângâie spunându-i că-i nebun dacă-i în stare să

renunțe la mâncare pentru o muiere. Şi i-a adus aminte că-i spusese de zeci de ori că n-avea să mai primească în veci vreo ştire de la nevastă-sa.

— Ei, îi replică „Surceluță", habar n-ai ce înseamnă să ai o nevastă.

— Eu să n-am habar? făcu Veluță.

Şi pentru a suta oară începu să povestească de la capăt cum debarcase la New York, de pe fregata *Constellation*, după o călătorie de patru ani în jurul Capului Horn, cum primise la sfârşit cinci sute de dolari, se căsătorise şi închiriase câteva camere într-o casă cu patru etaje ; le mobilase – şi descria cu amănunțime mobila luată, cele douăsprezece scaune cu fundul împletit, pe care le făcea tot mai mari ori de câte ori venea vorba despre ele – plecase apoi din nou pe mare, lăsându-i nevestei, ca un zănatic ce era, jumătate din banii primiți, pentru ca la întoarcere să n-o mai găsească deloc, dispărută unde şi-a înțărcat mutul iapa, de nu ştia nimeni încotro. Mobila se dusese, ca şi scaunele cu fundul de pai, ca şi toate celelalte, laolaltă cu hainele civile, banii dați nevestei, căciula de castor şi cămăşile. Şi nici până în ziua aceea nu o mai văzuse şi nici nu mai auzise de ea, dar nici nu mai avea chef. După care povestitorul a mai adăugat o zdrobitoare frază care nu prea făcea cinste femeilor, în care-l luase şi pe papă drept martor.

— Hai, „Surceluță", fii bărbat, lasă jalea şi mănâncă. Nu îngădui să-şi bată joc de tine o fustă nenorocita. Şi ia-ți gândul de la nevastă-ta, că n-o mai vezi în veci. A spălat putina înainte de a ajunge tu dincolo de Cape Cod. Ți-ai aruncat banii pe fereastră ca un zăpăcit, dar fiecare bărbat trebuie să învețe pe pielea lui, ca mine. Aşa că mai bine ridică ancora, ia-ți gândul de la ea, şi descurcă-te cum poți mai bine.

Era cea mai bună consolare pe care o putea oferi „Veluță", dar se pare că nu tocmai asta voia dulgherul nostru, fiindcă mai

multe zile a fost tare amărât şi suporta cu mare greutate glumele celorlalți marinari, dar încă şi mai puțin încercările lor de a-i da sfaturi şi a-l consola. O mostră grăitoare a fost tentativa velarului.

Joi, 25 februarie. Am ridicat velele îndreptându-ne spre Santa Barbara unde am ajuns sâmbătă. N-am mai găsit-o pe *California*, care ridicase ancora cu trei zile înainte, îndreptându-se spre Monterey, pentru a-şi înregistra încărcătura la vamă şi a obține autorizație, iar de acolo urma să plece la San Francisco ş.a.m.d. Căpitanul Arthur îi lăsase căpitanului Thompson nişte colecții de ziare din Boston, pe care, după ce-au fost citite şi discutate în cabină, le-am primit şi eu de la cel de-al treilea secund. Unul dintre ziare era „Boston Transcripts", din august 1835, iar restul vreo duzină din „Daily Advertiser" şi „Couriers" din diferite date. La urma urmei, nimic nu-i mai interesant când eşti departe de ai tăi decât nişte ziare din patrie. În multe privințe, nici chiar o scrisoare nu e mare lucru în comparație cu ziarele. Te transportă pe vechile meleaguri mai bine decât orice. Îți creează o stare în care parcă toate sunt aievea. Întâlneşti nume de străzi în reclame şi e ca şi cum le-ai vedea cu adevărat, iar când citeşti un anunț cu „Un copii pierdut!" aproape că auzi şi clopotul şi binecunoscuta voce a bătrânului Wilson, plângându-l pe puştiul ,.rătăcit, răpit sau pierdut". Apoi am întâlnit câte ceva despre începutul cursurilor la Cambridge, şi chiar o relatare amplă a temelor la examenul de absolvire al anulai meu ; sau lista tuturor acelor nume familiare – începând de obicei cu Abbot şi sfârşind cu W –, care, în vreme ce o citeam de la un capăt la celălalt, făcea să-mi apară dinaintea ochilor figurile şi firea lor, aşa cum îi cunoscusem în cursul diverselor întâmplări din viața de colegiu. Apoi mi-i imaginam sus pe podium, rostindu-şi discursurile, dizertațiile etc, fiecare cu tonul şi gesturile lor obişnuite. Am încercat să-

mi închipui felul în care s-a descurcat fiecare cu subiectele lui. Cutare – arătos, elegant şi superficial, Cutare – căpos, minte limpede, stăpân pe sine, Cutare – modest, sensibil, subapreciat, Cutare – purtătorul de cuvânt al tuturor bisericuţelor, gălăgios, aerian, democratic şi aşa mai departe. Apoi îi vedeam luându-şi diploma din mâna rectorului plin de importanţă, cu aer de feudal, de *auctoritate mihi commissa*, şi apoi coborând cu hârtia în mână, în vreme ce tovarăşul lor de clasă bătea ţărmurile Californiei în sus şi-n jos cu o piele de vită pe creştet.

Vreme de o săptămână, în cursul carturilor petrecute sub punte, am tot răsfoit ziarele, până când am fost sigur că nu mi-a scăpat nimic, de altfel mi-era şi ruşine să le mai ţin.

Sâmbătă, 5 martie. Zi importantă în calendarul nostru, pentru că în această zi am primit pentru prima dată asigurări că voiajul nostru se apropie de sfârşit. Căpitanul a dat ordinele de cuviinţă pentru pregătirea navei de drum şi a făcui observaţia că bătea o briză favorabilă, numai bună să ne ducă în josul coastei. Deci nu aveam să urcăm pe vânt. Era sigur, şi vestea asta s-a împrăştiat repede la pupa şi la prova. Iar când ne-am dus la ţărm cu barca cea mică ca să-l luăm pe căpitan, l-am văzut dând mâna cu cei de faţă, spunându-ie că nu credea să mai vadă Santa Barbara prea curând. Cuvintele acestea au lămurit chestiunea şi au stârnit bucurie în inima tuturor celor din barcă. Am tras spre navă cu nădejde, spunându-ne în gând (cel puţin eu aşa am făcut) : „La revedere Santa Barbara! E ultima dată când mai vâslesc aici! S-a terminat cu scăldatul obligatoriu în brizanţii tăi şi cu fuga din faţa blestematei furtuni de sud-est". Vestea s-a întins repede şi la bord, şi i-a insuflat fiecăruia mai multă tragere de inimă în timpul pregătirilor de plecare. Toţi priveau pentru ultima oară misiunea, oraşul, brizanţii de la ţărm, jurându-se ca niciodată, cu niciun preţ să nu se mai lase convinşi să se îmbarce pe o

navă pentru a vedea iarăşi aceste meleaguri. Iar când tot echipajul s-a opintit în parâma curentului de capon, îndemnându-se: „A venit timpul să plecăm!”, ancora a fost ridicată pentru prima dată cu toată nădejdea, fiecare trăgând din răsputeri. Ai fi zis că am şi pornit spre casă, într-atât de aproape ni se părea momentul acela, cu toate că mai aveam încă trei luni de stat pe coastă.

Aici ne-a părăsit George Marsh, tânărul englez despre care am povestit, mai înainte, cum naufragiase în Insulele Pelew. Ne-a abandonat pentru a-şi lua în primite funcţia de al doilea secund pe *Ayacucho*, aflată în port. Era deplin calificat pentru postul acesta şi pregătirea pe care o avea îl putea ajuta să se ridice până la oricare rang la bordul unei nave. Mi-a părut tare rău că trebuia să mă despart de el. Avea ceva care-mi stârnea curiozitatea şi nu mă îndoiam o clipă că făcea parte dintr-o familie cu situaţie şi avusese parte de şcoală bună în copilărie. Avea ceva de gentleman din faşă, un sentiment dezvoltat al onoarei, destul de multă mândrie, ca orice tânăr de familie bună. Funcţia i s-a oferit cu numai câteva ceasuri înainte de plecarea noastră şi, cu toate că astfel trebuia să renunţe la ideea de a se reîntoarce curând în America, sunt sigur că satisfacţia de a schimba o cuşetă de simplu marinar cu una de ofiţer era mult prea plăcută pentru ca oferta să fie respinsă. L-am dus cu barca la bordul navei *Ayacucho* şi, înainte de a coborî, a dat fiecăruia din echipajul bărcii câte o monedă, în afară de mine. Mie mi-a întins mâna şi a dat din cap ca şi cum ar fi vrut să spună: „Noi ne-am înţeles!”, după care sări la bordul navei. De-aş fi ştiut cu un ceas mai devreme că avea să ne părăsească, aş fi încercat să aflu de la el adevărul în privinţa vieţii şi tinereţii lui. Ştia foarte bine că nu puneam nicio bază pe povestea scornită pe care o spusese echipajului şi, probabil, în momentul despărţirii, poate pentru totdeauna, mi-ar fi spus realitatea. Nu ştiu dacă-l voi mai întâlni vreodată

sau dacă vor vedea vreodată lumina tiparului manuscrisele pățaniilor lui din Insulele Pelew, care-i vor face cinste şi vor fi interesante pentru toată lumea. El reprezintă doar unul din cazurile foarte numeroase de acest fel, abia bănuite de cei care n-au trăit decât în jurul casei lor şi nu s-au abătut niciodată de la linia dreaptă, din clipa când au coborât din leagăn şi până la mormânt. Uneori trebuie să ne mai coborâm din înalturi şi să abandonăm câteodată drumul drept pentru locuri mai joase şi căi lăturalnice, dacă vrem să învățăm, prin contrast dur, adevărurile vieții. În cocioabe, în teugă, printre proscrişi, rătăciți pe meleaguri străine, priveşte şi vezi ce-au putut face din semenii noştri nenorocirea, greutățile sau viciul.

După două zile eram la San Pedro, iar după alte două zile – spre marea noastră bucurie – am privit pentru ultima oară aceste meleaguri, numite în mod curent iadul Californiei, parcă anume făcute pentru a-l chinui şi doborî pe marinar. Nici măcar această ultima privire, fiindcă era ultima, nu era în stare să-ți trezească cât de cât un sentiment de regret. „N-am de ce să-ți mulțumesc – gândeam eu în sinea mea în vreme ce ne depărtam de acele țărmuri pe care le uram –, nici pentru ceasurile nesfârşite când am călcat cu picioarele goale plaja numai bolovani, cărând piei pe creştet, nici pentru poverile pe care le-am împins pe pantele tale abrupte şi mocirloase, nici pentru baia pe care o făceam regulat în brizanții tăi, nici pentru lungile zile şi încă şi mai lungile nopți petrecute pe colina ta pustie, privind grămezile de piei, ascultând lătratul ascuțit al veşnicilor tăi coioți şi huhuitul rău prevestitor al cucuvelelor tale."

În timp ce-mi luam adio de la fiecare loc în parte, simțeam cum parcă se frâng una câte una verigile lanțului sclaviei mele. Pentru că mergeam aproape de țărm, ca să profităm de briza dinspre uscat, am trecut în aceeaşi seară pe lângă misiunea San Juan Capistrano şi am văzut limpede, la lumina lunii,

faleza de stâncă pe care coborâsem cu ajutorul a două fungi înnodate pentru a salva câteva nenorocite de piei. *Forsitan et hoec olim*[19], mi-a trecut mie prin minte, şi am mai aruncat o ultimă privire. A doua zi dimineaţa eram în traversul promontoriului da la San Diego. Fluxul ne-a purtat iute în golf şi am lăsat ancora exact în faţa magaziei noastre, după care am început pregătirile pentru o îndelungată şedere. Era ultimul nostru port. Aici trebuia să coborâm totul de pe navă, s-o curăţăm, s-o fumigăm, să depozităm pieile, să încărcăm apa şi lemnele de foc şi apoi să ridicăm pânzele spre Boston. În vreme ce se desfăşurau toate aceste activităţi, trebuia să putem sta netulburaţi undeva, într-un port adăpostit, fără teamă de furtunile de sud-est. Aşadar, ne-am ales un loc minunat de ancoră, cu o plajă netedă, numai bună pentru debarcare, la două cabluri de magazia noastră de piei, am amarat bine nava, am coborât velele, am dat jos vergile şi am pus la post arboretul şi verfaforii aripilor. Bărcile au fost lăsate la apă şi apoi toate velele, şcondrii de rezervă, proviziile, parâmele de care nu era absolută nevoie, în fapt tot ce nu trebuia zilnic la bord a fost dus la ţărm şi depozitat în magazie. A venit rândul pieilor şi coarnelor, aproape că n-a mai rămas nimic pe navă decât balastul, dar şi pe acesta urma să-l coborâm a doua zi. Seara, după ce am terminat lucrul şi stăteam în teugă fumând şi trăncănind, bucurându-ne ca nişte adevăraţi marinari, ne-am felicitat că am ajuns în fine la stadiul acesta după care jinduisem ori de câte ori ajungeam la San Diego. „Măcar de-ar fi ultima oară, ziceam adesea, când punem la post arboretul zburătorilor şi dezlegăm velele.” Iar acum era tocmai ce ne dorisem. Aveam înainte şase săptămâni sau două luni de muncă din cea mai grea, dar nu cea mai neplăcută sau istovitoare, şi apoi „Adio California!”

---

19 Corect:Forsan et haec olim meminisse juvabit (vers din de Vergiliu) – Poate într-o zi chiar şi aceste amintiri vor fi pline de farmec.

XXIX
ÎNCĂRCĂM NAVA PENTRU DRUMUL SPRE CASĂ

Ne-am culcat devreme pentru că ştiam că ne putem aştepta să fim treziți devreme şi, bineînțeles, încă înainte de a dispărea stelele de pe cer se auzi: „Tot echipajul pe punte!” şi ne-am apucat de treabă descărcând balast Există o regulă a portului care interzice aruncarea balastului peste bord. În consecință, barcazul a fost căptuşit frumos cu scânduri negeluite, adus lângă schela de debarcare şi am început: la un hârdău de balast răsturnat în barcă, douăzeci ajungeau în mare. Aşa face fiecare navă şi cu treaba asta se scuteşte mai bine de o săptămână de trudă cu încărcatul bărcii, dusul ei până la promontoriu şi descărcatul. Când se afla la bord cineva de la *presidio*, se trăgea barca şi se încărca bine cu balast, dar, când nu ne vedea nimeni, barcazul era dus la pupa şi balastul ajungea direct în mare. E una dintre şmecheriile practicate de nave în porturile unor națiuni mai mici care nu mai au timp să vadă nelegiuirile mărunte, pentru că au altele mai mari şi mai neobişnuite la care trebuie să facă față. Din fericire, marinarul nu e stăpân pe sine şi nu poate face cum vrea el la bordul navei şi deci nu el e răspunzător în cazul acesta. Numai că, fiind pus astfel la munci în care el nu are de ales, rutina îl face într-un fel indiferent față de alții.

Ne-am îndeletnicit cu asta vineri şi o parte din ziua de sâmbătă, până când am aruncat tot surplusul de balast, în afară de cât ne trebuia pentru echilibrarea navei cu încărcătura la bord pentru voiajul spre casă. A doua zi era duminică, zi numai bună pentru fumigarea navei, aşa că am scos totul din cabine şi de la teugă, am făcut un foc domol cu cărbune, coajă de mesteacăn, pucioasă şi altele pe restul de

balast din fundul calei, am închis totul etanş, călăfătuind gurile de magazie şi orice crăpătură, am lipit geamurile sparte, ca şi capacele de acces şi tambuchiul. Oriunde se zărea ieşind fum, ne apucam de lipit şi călăfătuit şi, cât a stat în puterile noastre, am făcut nava ermetică, să nu scape fir de fum. Căpitanul şi ofiţerii au dormit sub tenda întinsă pe puntea dunetei, iar noi ne-am înghesuit sub o pânză veche de velă acoperind o parte a teugii. A doua zi, de teama izbucnirii vreunui incendiu şi pentru ca toată lumea să fie la bord într-o astfel de eventualitate, s-a dat ordin ca nimeni să nu părăsească nava. Punţile erau ticsite – claie peste grămadă, zăceau o mulţime de lucruri – aşa că nici de spălat nu le puteam spăla, drept care toată ziua n-am avut nimic de lucru. Din nefericire, la cărţi nu puteam ajunge şi ne băteam capul să găsim ceva de făcut când unul dintre marinari îşi aminti de o carte pe care o lăsase la bucătărie. Se duse şi o aduse: *Woodstock*. Era mană cerească şi, cum nu puteam citi cartea toţi o dată, am fost desemnat s-o parcurg cu voce tare, eu fiind învăţatul echipajului. S-au strâns vreo şase, opt în jurul meu şi nimeni n-a avut vreodată un auditoriu mai atent. Câţiva au râs de „savanţi”, ne-au părăsit şi s-au dus de cealaltă parte a teugii să-şi caute ceva de lucru sau să stea la taifas. Dar eu am fost eroul zilei şi crema echipajului a stat şi m-a ascultat. Am sărit peste multe meditaţii şi părţi politice, şi toţi au fost încântaţi de lectură. I-a interesat mai ales descrierea puritanilor, a rugăciunilor şi certurile dintre capetele rotunde – soldaţii lui Cromwell. Au urmărit cu toată atenţia isprăvile regelui Charles, complotul doctorului Radcliffe, ticăloşiile lui Tompkins, de fapt toate întâmplările. Şi am fost surprins văzând că oamenii pricep pe deplin multe dintre cele citite pe care le socoteam inutile pentru ei, depăşindu-le puterea de înţelegere.

Am citit aproape toată ziua, până la apusul soarelui; îndată după cină, cum aproape terminasem lectura, oamenii au adus o lampă de la bucătărie şi am continuat, sărind peste pasajele mai neinteresante, până la căsătoria lui Everard şi restaurația lui Charles al II-lea, terminând înainte de ora opt.

A doua zi am scos capacele de la gurile magaziilor şi am deschis cala. Am găsit vreo câțiva şobolani asfixiați, iar gândacii, libărcile, păduchii şi alte viețuitoare, care s-or mai fi pripăşit pe la bord, îşi curmaseră firul vieții înainte de a ridica noi capacele. Acum nava era gata. Am acoperit fundul calei cu crengi uscate în loc de paiol şi, după ce le-am aranjat ca lumea, am pregătit totul pentru a începe încărcarea. Toate pieile ce se adunaseră de când California părăsise coasta – adică ceva mai mult de doi ani de zile –, cam patruzeci de mii de bucăți, fuseseră trecute prin saramură, uscate, depozitate în magazie, aşteptând minunata noastră navă să le ia şi să le ducă la Boston. Am început munca de încărcare care ne-a dat de furcă din greu, din zorii zilei până la ivirea stelelor, vreme de şase săptămâni, cu excepția duminicilor, doar cu câte un răgaz cât să ne înghițim în fugă mâncarea. Pentru a isprăvi treaba mai repede, s-a procedat la o diviziune a muncii. Doi oameni în magazie aruncau pieile de pe grămezi, alți doi le luau şi le puneau pe o prăjină lungă aşezată orizontal, puțin deasupra pământului, unde alți doi le altoiau bine cu îmblăciul, din cel folosit la bătut grânelor. După ce erau bătute, alți doi le luau şi le puneau pe o platformă de scânduri. Apoi zece, doisprezece oameni, cu nădragii suflecați, şi pieile sprijinite pe creştet, mergeau, într-un permanent du-te-vino, de la platformă la barca ținută aproape la apă mică, numai cât să poată pluti. Cea mai dificilă treabă era aruncatul pieilor pe prăjină, fiindcă cerea o îndemânare ce se dobândea numai prin lungă practică. Deoarece făcusem parte din echipa ce se ocupase de saramurarea pieilor, mie mi s-a repartizat această

treabă, şi m-am îndeletnicit cu ea vreme de şase sau opt zile la rând, aruncând în vremea asta opt, zece mii de piei, până când a început să mă doară încheietura mâinii şi am fost nevoit să mă dau bătut ; am fost transferat la echipa ce se ocupa cu transportul la bărci, unde am şi rămas până la sfârşit. Eram nevoiți să cărăm pieile pe creştet de teamă să nu se ude, şi înăuntrul şepcilor fiecare îşi cususe o bucată de blană de oaie, cu blana întoarsă spre cap ; numai astfel am fost în stare să ducem zi de zi poverile astea care altfel ne-ar fi ros părul, iar până la urmă ar fi ajuns la țeasta goală. Era însă cea mai plăcută îndeletnicire ; cu toate că eram nevoiți să intrăm în apa rece dimineața devreme şi seara târziu şi stăteam uzi toată ziua, de ne-am fi putut îmbolnăvi, totuşi scăpăm de praful şi murdăria care se stârnea la bătutul pieilor; iar cei din echipa noastră erau toți tineri şi zdraveni şi nu ne păsa de boală. Cei mai bătrâni, din echipaj, pe care ar fi fost o imprudența să-i ții în apă, au rămas la bord cu secundul şi stivuiau pieile îndată ce erau aduse cu bărcile [...]

După ce cala a fost umplută până la patru picioare de grinzi, începu îndesatul, manevră prin care se mai vâră încă vreo sută de piei acolo unde, în mod normal, nu mai încape nici măcar una, dacă vrei să le vâri cu mâna, şi în felul acesta grămada este presată până la refuz, încât uneori chiar şi grinzile se îndoaie, ceea ce făceam noi semănând cu procedeul de presare a bumbacului, în fiecare dimineață, porneam spre țărm şi aduceam câte piei ne trebuiau pentru îndesat într-o zi ; după micul dejun coboram în cală unde rămâneam până noaptea, în afara unui scurt răgaz pentru cină [...]

Cântecele de cabestan şi de parâmă ale marinarilor sunt deosebite, cu intrări de cor după fiecare vers. Cea mai mare parte a melodiei revine unuia singur, iar la refren se alătură tot echipajul ; şi cu cât se stârneşte gălăgie mai mare, cu atât mai bine. Când ne apucam noi să cântăm în cală, mai-mai să

săltăm punțile în sus şi zarva se auzea până departe la mal. Marinarul are nevoie de cântec precum soldatul de tobă şi fluier. Marinarii trebuie să se opintească toți odată, aşa cum soldații trebuie să păşească în cadență şi, fără cântec, nu se poate trage în acelaşi ritm şi nici cu nădejde. Ori de câte ori treaba începe să meargă greu, auzi pe câte un marinar intonând un cântec care te îmboldeşte: *Trage, tare, să ajungem la fete!, O, Nancy!, Jack la crucetă, Cu inimă, băieți!* etc, şi acestea parcă ne insuflau viață şi dădeau putere brațelor. În vreme ce ne ocupam cu îndesatul pieilor, cu un ansamblu de pârghii, am descoperit că era mare diferență în ceea ce privea efectul diferitelor cântece. Uneori încercam câte două, trei, fără niciun rezultat, nu izbuteam să clintim niciun inci sistemul de scripeți şi parâme şi, deodată, un alt cântec părea să nimerească exact pe nevoia momentului, iar instalația sălta câte două calupuri o dată. *Trageți cu inimă, Căpitanu-i coborât la țărm, Frumoasă navă, frumos echipaj* şi altele asemenea se potriveau în clipele când ne opinteam normal în parâme, dar în situații grele, când voiam să „tragem în draci", să se îndoaie grinzile navei, nimic nu mergea mai bine decât *Venit-a vremea de plecare! , Pe după colț, Hei, jucați tare!* sau *Ura, ura, iubitele mele*!

A fost cea mai încordată perioadă de muncă. Dimineața trăgeam puțin la rame şi mai aveam ceva treabă la țărm, apoi douăzeci, sau treizeci de oameni câți eram ne adunam în cală şi trebuia să stăm jos şi să ne strecurăm unii pe lângă alții, să ne trecem pieile din mână în mână, să virăm parâmele instalației imense de pârghii, scripeți, amare, cântând în vreme ce ne opinteam, şi uitându-ne cum, cu fiecare zi, cala se umplea tot mai mult. De luni dimineața până sâmbătă noaptea, nu aveam un moment de răgaz, când, de obicei frânți de oboseală, eram fericiți să ne bucurăm de o noapte întreagă de odihnă, să ne spălăm şi să ne schimbăm veşmintele, după

care urma o duminică liniştită. Şi, în tot acest timp, n-am dus-o decât cu carne proaspătă de vită, fripturi de vită de câte trei ori pe zi, dimineaţa, la prânz şi seara. Dimineaţa şi seara fiecare mai avea câte o cană de ceai, iar zilnic îi revenea şi o livră de pâine tare. Dar principalul aliment rămânea carnea. Unui grup de şase oameni i se punea dinainte o oală mare de lemn plină vârf cu carne friptă, tăiată subţire şi prăjită în grăsime, peste care se turna untură. Ne strângeam în jurul ei, atacând carnea cu bricegele noastre marinăreşti şi cu dinţii, vădind o foame de lei tineri, iar oala ajungea goală înapoi la bucătărie. Şi treaba asta se întâmpla de trei ori pe zi. N-am să încerc să calculez cam câte livre de carne mânca fiecare om. Un bou întreg – nu iertam nici ficatul, nimic – ne ajungea doar pentru patru zile. Îndrăznesc să spun că numai rareori ţi-e dat să vezi devorându-se atâta carne. Porţia generoasă de care avea parte un om pe zi l-ar fi făcut pe un ţăran englez să rămână cu gura căscată. În tot timpul cât am fost pe coastă, mâncarea noastră de bază a fost carnea proaspătă şi toţi am fost perfect sănătoşi ; am avut parte şi de o perioadă de muncă deosebit de epuizantă şi nu ştiu ce ne-am fi făcut fără carnea asta. O dată sau de două ori, când nu ne-a sosit boul la vreme şi am fost nevoiţi să ne ţinem zilele cu pâine uscată şi apă, ni s-a părut că ne hrănim cu rumeguş. Uscătură inconsistentă, care nici nu ne sătura, ba ne mai şi umfla, aşa că eram fericiţi când vedeam ciozvârtele de vită, abia sacrificată, atârnând de gabia trinchetului. Indiferent ce teorii mai scornesc oamenii sedentari, e sigur că fără regimul acesta nimeni n-ar fi putut trece printr-o perioadă mai grea de trudă şi vicisitudini vreme de şaisprezece luni rămânând perfect sănătos, fără să se plângă de boli sau slăbiciune aşa cum s-a întâmplat cu echipajul navei noastre, nici dacă ar ii fost hrănit cu bucatele gătite de mâna Hygeiei.

Vineri 25 aprilie. Bricul *Pilgrim* a sosit din susul coastei. Pentru oamenii echipajului său era întristător să urmărească pregătirile noastre de plecare, în vreme ce ei, care zăboviseră mai mult chiar pe aceste meleaguri, erau condamnați la încă un an de trudă grea. Am petrecut o seară la bordul lor, am văzut că suportau cu bărbăție situația şi păreau hotărâți să o îndure cât mai bine. Stimson însă, după multe târguieli şi bătaie de cap, a reuşit să-l convingă pe Tom Harris, prietenul meu englezul, să-i ia locul pe bric, îndată ce va fi gata de plecare, oferindu-i treizeci de dolari, nişte haine şi promisiunea căpitanului Faucon că, încă înainte de încheierea voiajului, va avea nevoie de un al doilea secund.

Prima dată când am avut prilejul să vorbesc căpitanului Faucon, l-am rugat să meargă până la cuptor să-l vadă pe Hope, pe care-l cunoştea bine, pentru că fusese pe nava lui. S-a dus să-l vadă deîndată şi mi-a spus că era mai bine, dar la bordul bricului avea atât de puține medicamente şi urma să rămână timp îndelungat pe coastă, aşa că nu-şi putea permite să-i pună şi lui la dispoziție din ele, dar a promis că mai apoi căpitanul Arthur o să aibă grijă de el când va veni cu *California*, peste o săptămână sau ceva mai mult. Am fost să-l văd pe Hope în prima seară când am ajuns la San Diego şi, de atunci, deseori, seara mi-o petreceam la cuptor. Când plecasem în susul coastei, nu prea mai speram să-l găsesc în viață la înapoiere. La plecare arăta cât se poate de jalnic, şi pe vremea aceea nici nu îndrăzneam să mă gândesc la efectul pe care l-ar fi putut avea medicamentele pe care i le dădusem. Dar ştiam că fără ele ar fi murit cu siguranță. Mare mi-a fost bucuria când, la întoarcere, l-am găsit mult mai bine. Medicamentele erau puternice, îi făcuseră bine şi opriseră evoluția tulburărilor care-l măcinau, ba, mai mult decât atât, începuseră să le şi înlăture. N-am să uit niciodată recunoştința pe care o vădea. Toți băştinaşii socoteau că salvarea lui se

datora numai cunoştinţelor mele, şi nimeni nu i-ar fi putut convinge că nu stăpâneam toate tainele lumii cu care făceam ce voiam. Însă medicamentele mele se terminaseră, de la navă nu aveam cum obţine altele, aşa că viaţa lui depindea numai de sosirea *Californiei*.

Sâmbătă 24 aprilie. Eram de-acum de aproape şapte săptămâni în San Diego, depozitasem în cală cea mai mare parte a încărcăturii şi în fiecare zi aşteptam *California* să vină pentru că-l avea la bard pe agentul nostru, când, într-o după-amiază, nişte băştinaşi, ce se duseseră pe dealuri să prindă iepuri şi să se lupte cu şerpii cu clopoţei, porniră alergând pe potecă la vale strigând din răsputeri: „Corabie-n depărtare". Domnul Hatch, al doilea secund al nostru, era la ţărm şi, întrebându-i cit de mari erau velele şi alte amănunte, a aflat că erau *Moku-Nui Moku* (mari, mari), după care strigă spre navă şi informă că dincolo de promontoriu se afla *California*. Într-o clipă tot echipajul a fost pus la treabă, armamentul de la prova scos la iveală şi încărcat, pavilionul şi flamura mare ridicate, vergile brațate, totul aranjat pentru o primire cum se cuvine. În clipa în care nava şi-a arătat prova dincolo de promontoriu, am început s-o salutăm. Intră în port cu velele zburător ridicate, îşi strânse pânzele în bună rânduială şi ancoră la o zvârlitură de noi. Fiind duminică, şi deci noi neavând treabă, tot echipajul era pe teugă, cântărind nava abia sosită. Arăta a fi bună, mare, nu chiar la fel de lungă ca *Alert*, avea bordul drept şi fundul plat, după ultima modă a navelor de transportat bumbac şi zahăr de pe coasta de sud. Zdravănă şi etanşă, bun velier, dar fără pretenţii de frumuseţe, fără nimic din stilul unei nave de clasă superioară. Dar, una peste alta, eram mulţumiţi că *Alert* putea ţine fruntea sus alături de o navă de două ori mai dichisită decât ea.

Seara, câţiva marinari au primit îngăduinţa să ia o barcă şi ne-am dus la nava vecină unde am văzut o teugă mare şi

încăpătoare – *California* avea o formă mai lată la prova decât *Alert* – şi un echipaj de doisprezece, cincisprezece oameni stând pe cuferele lor, fumând şi trăncănind, nerăbdători să ne întâmpine. Erau plecaţi din Boston de şapte luni, ceea ce nouă ni se părea a fi fost alaltăieri, în consecinţă, aveam o mulţime de întrebări să le punem. Citisem noi şi ziarele, nu-i vorbă, dar oamenii fuseseră în Boston la vremea tipăririi acestora şi văzuseră totul cu ochii lor. Unul dintre cei mai tineri din echipaj era din Boston, de la una din şcolile publice şi, bineînţeles, ştia o mulţime de lucruri, iar noi abia aşteptam să-i punem întrebări. După ce l-am iscodit cu privire la cei doi puşti din Boston de pe nava noastră, am descoperit că fuseseră colegi de şcoală. Cei din echipajul meu aveau o sută de întrebări de pus despre Ann Street, căminele de marinari, navele din port, media salariilor şi câte altele.

Pe *California* erau şi doi englezi din marina militară, aşa că, bineînţeles, am avut şi muzică. Au cântat în cel mai adevărat stil marinăresc, iar restul echipajului – cu o remarcabilă ureche muzicală – şi-a adus contribuţia cântând în cor. Ştiau o mulţime de cântece marinăreşti din cele mai noi, care încă nu ajunseseră şi pe navele noastre comerciale, şi erau într-adevăr foarte frumoase. Au început distracţia îndată ce-am ajuns noi la bord şi au ţinut-o până a bătut clopotul de două ori, când, deodată, secundul a venit la prova şi ne-a strigat:

— Cei de pe *Alert*, valea!

Păreau să cunoască un repertoriu complet de cântece de luptă, de pahar, de barcă, de dragoste şi de toate celelalte, şi m-am bucurat când am văzut că nişte melodii ca *Toţi cu caş la gură!*, *Bietul Tom Bulină, Golful Biscaiei, Ascultă, om al ţărmului* şi alte cântece clasice ale mării îşi păstraseră încă locul. În afară de acestea, mai prinseseră de la teatru şi de prin alte locuri vreo câteva melodii mai dichisite de care erau foarte mândri. Şi n-am să-l uit pe un bătrân lup de mare, cu o voce

spartă de cât vin băuse pe ţărmuri şi de urletele scoase din vârful catargului, în sute de furtuni, care cânta din tot sufletul *Ah, nu-l mai pomenim*, cu tot felul de triluri şi tremolouri de nestăpânit, care, la notele înalte se frângeau în nişte falsetouri nenorocite, iar la cele joase răgea ca un boţman în agonie, căzut pe gura tambuchiului şi chemând: „Tot echipajul pe punte". Ţin minte strofa:

„Poate că la fel ca mine
Se luptă cu-al ei gând ;
Dar de-a iubit la fel ca mine
Nu va uita nicicând".

La ultimul vers, bătrânul urla cât îl ţinea gura, rupând fiecare cuvânt în zece silabe. Melodia devenise foarte populară şi în fiecare seară artistul era chemat să-şi interpreteze „cântecul sentimental". Nimeni nu-l cerea cu mai mult entuziasm decât mine pentru totala absurditate a interpretării, iar desăvârşita satisfacţie a marinarilor în faţa melodiei era de un ridicol peste măsură.

A doua zi, *California* începu descărcatul, iar echipajele bărcilor care se duceau şi veneau continuu cântau toată ziua, marcând ritmul la vâsle. Şi aşa au ţinut-o mai multe zile la rând, până au dus la ţărm toate pieile. Apoi a fost aleasă o echipă dintre ei şi trimisă la bordul navei noastre pentru a ne ajuta la depozitarea în cală. Pentru noi sosirea lor era mană cerească, fiindcă ştiau o sumedenie de cântece noi de cabestan şi parâme, pentru că ale noastre se cam tociseră în cele şase săptămâni de folosinţă continuă. Nu am nicio îndoială că acest aport de cântece noi ne-a scurtat treaba cu mai multe zile.

Încărcătura noastră era aproape toată la bord, iar vechiul meu prieten *Pilgrim*, după ce descărcase, se desfăcuse de la geamandură şi se pregătea să ridice velele a doua zi dimineaţa,

pentru a porni într-o nouă călătorie în susul coastei. Tocmai mă gândeam la ghinionul de care avea parte biata navă şi mă felicitam că scăpasem de acolo, când am primit ordin să mă prezint la cabina căpitanului. M-am dus la pupa şi i-am găsit în jurul mesei din cabină pe căpitanul meu, căpitanul Faucon de pe *Pilgrim* şi agentul, domnul Robinson. Căpitanul Thompson se întoarse spre mine şi mă întrebă deodată:

— Dana, vrei să mergi spre casă cu nava asta?

— Bineînțeles, sir, i-am răspuns eu. Sper să merg acasă cu nava asta.

— Atunci, spuse el, trebuie să găseşti pe cineva să meargă în locul tău pe *Pilgrim*.

Am fost luat cu totul prin surprindere de această declarație bruscă încât, pentru moment, n-am putut să răspund. Mă gândeam că nu-mi rămânea nicio şansă dacă încercam să conving pe careva din echipaj să se angajeze la alte douăsprezece luni în plus față de perioada de pe California şi să se ducă pe bric. Ştiam de asemenea că domnul Thompson, căpitanul, primise ordin să mă aducă acasă pe *Alert*, chiar el îmi spusese, pe când lucram la magazia de piei, că urma să merg spre casă cu nava asta. Chiar de n-ar fi fost aşa, era destulă cruzime să nu mă anunțe asupra măsurii pe cure aveau de gând s-o ia decât cu câteva ore înainte de plecarea bricului. Îndată ce mi-am adunat gândurile, mi-am luat îndrăzneala şi le-am spus că aveam în cufărul meu o scrisoare de acasă în care mi se spunea că proprietarii din Boston îi scriseseră să mă aducă acasă cu nava aceasta. În plus, că însuşi căpitanul mă anunțase că avea instrucțiuni în acest sens, şi deci urma să pornesc cu el spre patrie.

Dar stăpânul atotputernic nu era obişnuit să i se răspundă astfel şi nici să-l înfrunte cineva în chipul acesta. Se întoarse furios spre mine, încercă să mă strivească numai cu privirea şi să mă facă să-mi retrag spusele, dar, văzând că manevra nu

avea sorți de izbândă, şi că începusem să mă apăr în aşa fel încât ar fi trebuit să se trădeze în fața celorlalți doi, care ar fi priceput că adevărul nu era de partea lui, căpitanul schimbă atunci tactica. Arătă spre documentele de navigație ale bricului *Pilgrim* de pe care numele meu nu fusese şters, şi-mi spuse că [...] numele meu era trecut acolo [...] că aparțineam echipajului bricului [...] că el avea puteri absolute [...] că, pe scurt, a doua zi dimineața, trebuia să fiu la bordul lui Pilgrim cu hamacul şi cufărul, sau să găsesc pe cineva dispus să meargă în locul meu, şi că nu mai voia să audă din partea mea niciun cuvânt.

Nici măcar tribunalul divin nu ar fi judecat mai sumar pe un amărât de diavol aşa cum aveau de gând să procedeze cu mine cei trei, condamnându-mă la o pedeapsă mai grea decât aceea a unui exil în Australia şi la o soartă care mi-ar fi schimbat cu totul viitorul, deoarece încă doi ani în California ar fi însemnat pentru mine să rămân marinar tot restul zilelor. Mi-am dat seama de asta şi am înțeles că trebuia să mă arăt hotărât. Am repetat cele spuse mai înainte şi am insistat asupra dreptului meu de a mă întoarce cu *Alert*.

„Ridicat-am brațul şi spusu-le-am ce-aveam de spus, dinaintea tuturor."

Dar n-ar fi ajutat la nimic dacă aş fi fost doar un amărât de marinar dinaintea acestui tribunal absolut şi strivitor. Au văzut că n-aveam de gând să mă las dus la bordul celeilalte nave decât *vi et armis*[20], şi ştiau că am prieteni influienți în țară care i-ar putea pedepsi pentru orice nedreptate mi-ar fi făcut. Probabil că aceasta a precumpănit în balanță, pentru că apoi căpitanul a schimbat tonul cu totul şi m-a întrebat dacă în cazul în care un altul ar fi mers în locul meu eu aş fi fost de acord să-i dau aceeaşi sumă pe care i-o oferise Stimson lui Harris. Am răspuns că, dacă la bordul bricului va fi trimis

[20] Cu forța brațelor şi armelor (în latină în text).

oricare altul, l-aş fi compătimit şi din acest motiv aş fi fost de acord să-l ajut cu suma respectivă sau cu orice altă sumă, dar nu voi socoti că a fost vorba de vreun schimb.

— În regulă, răspunse el. Du-te la prova şi vezi-ţi de treabă şi trimite-l pe Ben, englezul, la mine.

M-am dus la prova cu inima ceva mai uşoară, dar strângeam din dinţi, încercând mânie şi dispreţ. Ben a fost trimis la pupa şi, după câteva minute, se întoarse arătând de parcă primise condamnarea la moarte prin spânzurătoare. Căpitanul îi spusese să-şi strângă lucrurile, să fie gata să treacă la bordul bricului a doua zi dimineaţa şi că eu aveam să-i dau treizeci de dolari şi un costum de haine.

Oamenii terminaseră treaba, se pregăteau de masă şi erau în jurul teugii când apăru Ben şi le spuse întreaga istorie. Am văzut că întâmplarea stârnise mare zarvă şi, dacă nu reuşeam să le explic cum stau lucrurile, resentimentele lor aveau să se întoarcă împotriva mea. Ben era un sărman tânăr din Anglia, străin de Boston, fără prieteni şi fără bani şi, fiind un flăcău săritor şi harnic, bun marinar, în ciuda vârstei, era iubit de toţi.

— Bineînţeles, spuneau oamenii din echipaj, căpitanul te-a iertat pentru că eşti fiu de domn mare şi l-a trimis pe Ben în schimb, fiindcă n-are pe nimeni care să pună o vorbă pentru el.

Ştiam că cele spuse erau prea adevărate ca să pot răspunde ceva, dar am încercat să mă apăr de învinuire, arătându-le că aveam dreptul să mă întorc oricum acasă. Asta i-a mai liniştit puţin, dar echipajul înţelesese că un biet flăcău avea să sufere o nedreptate, şi acum nu alegea prea bine cine-i de vină. Deşi ştiam că nu eram cu nimic vinovat şi că abia scăpasem chiar eu de cea mai amară nedreptate, mi-am dat seama că de acum încolo nu voi mai avea trai bun cu ei, îndurând cu ei cot la cot aceleaşi munci şi greutăţi, fără să mi se arate vreo umbră da

favoare, fără să-mi dau vreodată aere față de ei, abia reuşisem să le adorm simțământul că eu nu eram unul de-ai lor, iar acum gândul acesta li se trezea din nou în minte. Dar mai puternic decât orice gând în privința soartei mele era sentimentul de milă față de bietul băiat. El se bazase pe faptul că urmă să plece cu nava asta, iar de la Boston voia să se îndrepte deîndată spre Liverpool, să-şi viziteze prietenii. În afară de asta, pornise în călătorie cu foarte puține haine şi parte din banii cuveniți îi dăduse pe haine din cufărul navei. În fiecare zi îşi făcea socoteli cât pierdea în felul acesta. În plus, la fel ca toți ceilalți din echipaj, ura din suflet California şi gândul că avea să mai fie încă optsprezece luni sau doi ani hamal la pieile acelea părea să-l doboare. Eram hotărât, fie ce-o fi, să nu mă duc pe *Pilgrim*, şi ştiam că nici căpitanul nu va îndrăzni să mă expedieze cu forța. Mai ştiam că cei doi căpitani căzuseră de acord să trimită pe careva şi că, de nu reuşeam să conving eu pe unul să se ducă de bunăvoie, Ben nu avea nicio scăpare. Din aceste motive, deşi spusesem că nu vreau să am nimic de-a face cu vreun schimb, m-am străduit cât am putut să înduplec pe vreunul să se ducă nesilit. M-am arătat gata să semnez o poliță către proprietarii din Boston în valoare echivalentă cu salariul meu pe şase luni şi să las şi toate hainele, cărțile şi alte lucruri de care n-avem nevoie în călătoria spre casă. Când această ofertă deveni cunoscută ia bordul navei, şi cazul lui Ben prezentat în culori cât mai dramatice, mai mulți, care nici nu se gândeau să treacă pe cealaltă navă, s-au apucat să dezbată problema în fața altora care, socoteau ei, ar fi putut fi tentați. În cele din urmă, Harry May, un flăcău din Boston, cam aiurit, foarte iubit, poreclit Harry Bluff, şi căruia nu-i păsa în ce țară sau pe care navă se află, atâta vreme cât avea destule haine şi destui bani, se arătă în față şi se oferi să se ducă să-şi agațe hamacul în „afurisita aia de copaie", împins la gestul acesta în parte de mila față de

Ben şi în parte de gândul că va avea „bani de buzunar” tot timpul călătoriei. Ca nu cumva hotărârea să-i şovăie, i-am semnat o poliță pentru suma respectivă către proprietarii din Boston, i-am dat toate hainele de care mă puteam lipsi şi l-am trimis la pupa, la căpitan, să-i aducă la cunoştință ce rezolvasem. Comandantul a fost de acord cu schimbul şi, fără îndoială, bucuros că totul se terminase atât de simplu. În acelaşi timp a plătit polița care i s-a prezentat[21], iar a doua zi flăcăul s-a dus pe bric, după câte se părea, plin de voioşie, strângându-ne la toți mâna şi urându-ne călătorie plăcută, în vreme ce-şi suna banii în buzunare şi striga: „Să nu zici că totu-i pierdut, cât mai ai o para în cufăr”. Cu aceeaşi barcă a trecut dincolo şi Harris, vechiul meu tovarăş de cart, ce făcuse mai înainte schimb cu Stimson.

Îmi părea rău să mă despart de Harris. Bătusem puntea împreună aproape două sute de ceasuri, după cum am calculat noi, în timpul carturilor de ancoră, pe când toți ceilalți erau la teugă, şi sporovăisem despre toate câte în lună şi în stele. Îmi strânse mâna cu putere, iar eu i-am spus că de va veni vreodată prin Boston să nu cumva să nu mă caute, fiindcă mi-ar face plăcere să-mi văd vechiul tovarăş de cart. Aceeaşi barcă l-a adus în schimb la bord pe Stimson, care pornise din Boston în călătorie alături de mine şi, la fel ca şi mine, se întorcea spre casă, spre familia şi spre societatea în care crescuse. Ne-am felicitat reciproc pentru că dobândisem ceea ce dorisem şi discutasem de atâtea ori. Şi nu era om mai fericit decât noi la bord când am văzut că bătrânul bric dublează promontoriul cu toate velele ridicate. Când ajunse în

---

[21] Când echipajul nostru şi-a primit banii la Boston, proprietarii au achitat poliţele semnate de mine şi Stimson, dar n-au reținut banii din salariile noastre, spunând că schimburile se făcuseră sub imperiul forței.

traversul nostru, ne-am adunat cu toţii pe puntea centrală şi l-am salutat cu trei urale puternice, izbucnite din tot sufletul şi ne-ara fluturat pălăriile. Echipajul bricului se urcă în arboradă şi ne răspunse cu trei urale la fel de puternice, la care, după codul nautic, am răspuns o singură dată. M-am uitat pentru ultima oară la chipurile cunoscute, în vreme ce treceau şi l-am văzut pe bucătarul negru scoţându-şi capul pe uşa bucătăriei şi fluturându-şi pălăria deasupra capului. Echipajul bricului sui iute în arboradă să desfacă velele zburătorilor şi rândunicilor, iar după zece minute am zărit pentru ultima oară albul pânzelor sale, după care dispăru dincolo de promontoriu.

Deşi simţeam o mare uşurare văzând bricul plecat (trăiam sentimentul unuia care abia scăpase dintr-o capcană ce fusese cât pe-aci să-l prindă), încercam totuşi un regret privind pentru ultima oară bătrâna navă în care petrecusem un an de zile, primul an din viaţa mea de marinar, ce-mi fusese adăpost în lumea nouă în care intrasem şi de care mă legau atâtea momente: plecarea de acasă, prima traversare a Ecuatorului, Capul Horn, Juan Fernandez, moartea unui tovarăş de mare, şi multe altele, triste sau fireşti. Dar mă vindeca de toată această melancolie, de compasiunea faţă de vechii mei tovarăşi condamnaţi la încă o perioadă pe coasta Californiei, gândul ca eu scăpasem şi că, în numai o săptămână, vom porni la drum spre Boston.

Vineri, 6 mai, am terminat de luat încărcătura, zi memorabilă în calendarul nostru. Aşteptasem, cu nespusă nerăbdare, de şase luni de zile momentul când aveam să suim la bord ultimele piei, socotindu-l drept primul punct luminos. După ce şi ultima bucată a fost depozitată în cală, gurile de magazie călăfătuite, muşamaua fixată deasupra lor, barcazul ridicat la bord şi amarat la post, punţile curăţate pentru noapte, secundul se urcă iute pe capătul barcazului, chemă tot echipajul la mijlocul navei şi, ridicându-şi pălăria deasupra

capului, ne-a dat semnalul la care am scos trei urale puternice, smulse din adâncul inimilor noastre, de au răsunat văile şi dealurile din jur. Într-o clipă am auzit cele trei urale de răspuns din partea echipajului *Californiei*, care văzuse că ridicasem barcazul la bord. Şi ştiau ei înţelesul uralelor noastre.

Ultima săptămână ne-am îndeletnicit cu adusul apei şi lemnelor, pentru voiajul spre casă, ca şi al şcondrilor şi velelor de rezervă. Am fost trimis cu o ceată de indieni să umplu butoaiele cu apă de la un izvor aflat la vreo trei mile de ţărm, în apropierea oraşului, şi am stat acolo preţ de trei zile, dormind noaptea în oraş, iar ziua umplând butoaiele cu apă şi ducându-le apoi cu nişte care cu boi la debarcader, de unde erau transportate cu bărcile. După ce-am terminat şi cu asta, o zi întreagă ne-am ocupat cu învergatul velelor, iar, până seara, toate velele, de la cele inferioare la contrarândunici, erau legate la locul lor, şi toate aripile pregătite pentru a fi ridicate.

Chiar înainte de plecare, unul din echipajul *Californiei* a făcut o încercare nereuşită de schimb cu unul din echipajul nostru. Era un puşti de vreo cincisprezece, şaisprezece ani, cunoscut sub porecla de „Aspirantul” pentru că fusese mus pe o navă a Companiei Indiilor de Est. Povestea şi caracterul lui deosebit ne stârniseră curiozitatea încă de când sosise nava în port. Era un băiat subţirel şi delicat, cu un ten plăcut, trăsături regulate, cu o frunte marmoreană, un păr negru şi cârlionţat, degete lungi şi delicate, picioare micuţe, o voce moale şi purtări cuviincioase – semne sigure că provenea dintr-o familie bună şi avusese parte de educaţie. Dar, în acelaşi timp, avea ceva în expresia feţei care trăda o uşoară debilitate intelectuală. N-aş putea preciza cât de uşoară era această debilitate, dacă o avea din naştere sau era urmarea unei boli sau unui accident, sau dacă, aşa cum spuneau unii, se alesese cu ea în urma

melancoliei ce-l atinsese în timpul călătoriei. Din câte povestea singur şi din cele ce se ştiau cu privire la el, era fiul unui om avut. Maică-sa era italiancă. Probabil că era copil din flori, fiindcă numai aşa se puteau explica cele întâmplate în copilărie. Ne spunea că părinţii nu locuiau împreună, şi se pare că taică-său îl cam maltrata. Deşi fusese crescut cu multă grijă şi destul de răzgâiat – avea şi acum cu el tot felul de farafastâcuri primite de acasă, educaţia lui fusese din nefericire cam neglijată, iar când împlini vârsta de doisprezece ani fusese trimis în calitate de mus , în serviciul companiei. El povestea însă că fugise singur de acasă, din cauza neînţelegerilor pe care le avea cu taică-său, ajunsese la Liverpool, de unde se îmbarcase pe nava *Rialto*, a căpitanului Homes, îndreptându-se spre Boston. Căpitanul Homes încercase să-i găsească o navă cere să-l aducă înapoi în Europa, dar, cum o vreme nu s-a ivit nicio ocazie, băiatul l-a părăsit şi s-a dus la un cămin obişnuit al marinarilor de pe Ann Street, unde, vreme de câteva săptămâni, s-a întreţinut cu banii de pe lucrurile de valoare pe care le avea. În cele din urmă, după cum povestea el, dorind să se întoarcă acasă s-a dus la un oficiu naval, unde nu mai era niciun loc liber decât pe contractul de îmbarcare al *Californiei*. Când se interesase încotro se îndrepta nava, comisarul maritim îi spuse că spre California. Cum nu avea habar încotro era California asta, îi explicase acestuia că el voia să se ducă spre Europa şi-l întrebă dacă nu cumva California era în Europa. Comisarul îi răspunse în doi peri, încât băiatul nu înţelese nimic, după care îl sfătui să se îmbarce pe navă. Băiatul semnă contractul, primi avansul, îşi puse deoparte nişte bani pentru haine, restul îi cheltui, şi era gata să se urce la bord când, în dimineaţa plecării, auzi că nava se îndrepta spre coasta de nord-vest, într-o călătorie ce avea să dureze doi, trei ani, şi nicidecum spre Europa. Speriat de această perspectivă, se strecură şi o

şterse pe când echipajul se îmbarca, ajunse în cealaltă parte a oraşului şi începu să rătăcească prin preajma primăriei şi pe străzile din jur toată după-amiaza. Neavând niciun ban, cu toate lucrurile şi hainele în cufărul de la bord, simţindu-se şi străin, în cele din urmă îl ajunse foamea şi oboseala şi se aventură prin preajma docurilor, să vadă dacă nava plecase. Tocmai dădea colţul unei străzi când dinainte se trezi cu comisarul care pornise în căutarea lui ; acesta îl umflă şi-l aduse la bord. A plâns şi s-a zbătut, striga că nu voia să se îmbarce pe nava aceea. Dar velele gabier erau ridicate, amarele gata de desfăcut, totul în vânzoleala şi graba plecării, aşa că puştiul nici n-a prea fost băgat în seamă. Câţiva au întrebat ce se întâmplă, dar li s-a răspuns că era vorba de un puşti care cheltuise avansul şi acum voise s-o întindă. Dacă proprietarii ar fi cunoscut situaţia, fără îndoială că ar fi intervenit, dar aceştia fie că nu ştiau nimic despre povestea asta, fie că li se spusese, ca şi celorlalţi, că era vorba de un puşti nestăpânit căruia nu-i mai convenea contractul. Îndată ce băiatul se trezi pe mare, pornit într-o călătorie de doi, sau trei ani, îşi pierdu cu totul cheful de viaţă, refuză să muncească şi ajunsese atât de nenorocit încât căpitanul Arthur îl luă la cabină, unde-l ajuta pe stevard şi, din când în când, mai ieşea şi pe punte şi mai trăgea de câte o parâmă. Cam în starea asta era când l-am întâlnit noi. Deşi era mult mai bine pentru el acolo decât la teugă, unde ar fi avut parte de muncă grea, carturi, de vicisitudinile vieţii pe mare, la care structura lui delicată n-ar fi făcut faţă, totuşi mintea lui nu putea îndura să stea alături de un servitor negru, să slujească un om pe care, probabil, îl dispreţuia, socotindu-l, în ceea ce privea educaţia şi obiceiurile, doar ceva mai răsărit, decât servitorii tatălui său. Dacă ar fi ajuns în situaţia asta din proprie voinţă, ar fi reuşit s-o suporte, dar era de neîndurat să fii păcălit şi la urmă şi silit s-o accepţi. Se străduí în toate chipurile să pornească spre

casă cu nava noastră, însă căpitanul nu fu de acord să-l lase decât în eventualitatea unui schimb, iar puştiul nu reuşi să convingă pe nimeni. Dacă toată povestea e adevărată, aşa cum ne-a spus-o băiatul şi ne-a confirmat-o şi echipajul, atunci nu înţeleg de ce căpitanul Arthur a refuzat să-l lase să plece, mai ales că avea renumele de om cumsecade, întărit nu numai de echipajul de atunci, ci de toţi cei care fuseseră sub comanda sa. Adevărul este că puterile nelimitate ce se acordă căpitanilor pe navele comerciale, în cursul unor voiaje îndelungate, pe coaste străine, le înăbuşă sentimentul răspunderii faţă de oameni şi, uneori; chiar şi pe cei, care altfel sunt oameni de treabă, îi face să nesocotească simţămintele şi drepturile celorlalţi. Băiatul a fost trimis la ţărm să muncească alături de cei de la magazia de piei, iar de acolo – cum am aflat cu bucurie – a reuşit să fugă, a ajuns la Callao pe o mică goeletă spaniolă, şi apoi, probabil, s-a reîntors în Anglia.

Îndată după venirea *Californiei*, i-am vorbit căpitanului Arthur despre Hope. Îl ştia din cursul unui voiaj de mai înainte, şi ţinea la el, aşa că s-a dus îndată să-l vadă, i-a dat medicamentele necesare, şi cu aceste îngrijiri băştinaşul a început să se înzdrăvenească iute. Sâmbătă seara, înainte de plecare, am petrecut un ceas la cuptor, mi-am luat rămas bun de la prietenii mei canacii, şi a fost singurul motiv de întristare acum când părăseam California. Ţineam la mulţi dintre aceşti oameni simpli care mi-au trezit interesul, într-adevăr buni la inimă, aşa cum nu mi s-a mai întâmplat decât în relaţiile cu cei apropiaţi. Hope mi-a strâns mâna, mi-a spus că se va face bine în curând şi va fi oricând gata să lucreze pentru mine când mă voi întoarce pe coastă, la următoarea călătorie, ca ofiţer de marină, şi mi-a amintit să nu uit niciodată, atunci când voi fi căpitan, să mă arăt îndurător faţă de cei bolnavi. Bătrânul domn Bingham şi regele Mannini m-au însoţit până la barcă, mi-au strâns mâna cu căldură, mi-au dorit călătorie

plăcută şi s-au întors la cuptor, îngânând unul dintre cântecele lor improvizate, pe un ton monoton, gutural, din care, după câte am înţeles, cea mai mare parte ne era închinată nouă şi călătoriei noastre.

Duminică 8 mai. Părea să fie ultima noastră zi pe coasta Californiei, în cală erau depozitate bine cele patruzeci de mii de piei şi treizeci de mii de coarne, în afară de mai multe hârdaie cu piei de vidră de mare şi castor, iar capacele magaziilor închise şi cătrănite[22]. Am adus la bord toţi şcondrii de rezervă şi i-am amarat, butoaiele cu apă au fost fixate bine, iar şeptelul nostru – format din patru boi, vreo duzină de oi şi mai mulţi porci, trei sau patru duzini de găini – a fost repartizat în diferite locuri pe navă: boii în barcazuri, oile într-un ocol pe gura magaziei prova, porcii într-o cocină sub prova barcazelor, iar găinile în poiata lor. Iola era plină de fân pentru vite şi oi. Încărcătura neobişnuit de mare, la care se adăugau proviziile pentru cinci luni de călătorie făcură ca nava să se afunde până la portsarturi. În plus, pieile fuseseră îndesate atât de bine, iar presiunea acestei încărcături înghesuite cu instalaţii puternice o apăsa atât de tare, încât nava părea ca un om în cămaşă de forţă şi n-avea să navigheze ca lumea până nu se va descotorosi de această stânjeneală.

California terminase descărcatul şi urma să pornească la drum aceeaşi seară cu noi. După spălarea punţilor şi masa echipajului, cele două nave stăteau una lângă cealaltă, gata de pornit spre larg; pavilioanele ridicate la pic şi greementul înalt

---

[22] Mai aveam şi oarecare cantitate de praf de aur, pe care-l aduseseră mexicanii şi indienii din interior. Nu era ceva neobişnuit ca navele noastre să transporte şi mici cantităţi de aur, după cum am aflat mai apoi de la proprietari. Am auzit zvonuri că s-ar fi descoperit aur în California, dar vestea nu a stârnit decât prea puţină atenţie, şi nimeni nu i-a dat curs.

se reflectau pe oglinda apei care, de la răsăritul soarelui, nu era tulburată de nicio încreţitură. În cele din urmă, pe faţa apei trecu o boare, iar la ora unsprezece se porni vântul regulat de nord-vest. Nu mai era nevoie să fie chemat tot echipajul pe punte, pentru că toţi stătusem pe lângă teugă întreaga dimineaţă, gata pentru manevrele de plecare la primul semn de briză. Ne întorceam adesea privirile spre căpitan, care bătea duneta şi arunca şi ei din când în când câte o privire spre direcţia de unde trebuia să pornească vântul. Îi făcu un semn secundului, acesta veni spoi la prova, îşi luă într-adins locul între babale, aruncă o privire în arboradă şi strigă: „Tot echipajul în arboradă şi desfaceţi velele!" Dar noi eram ia jumătatea arboradei până terminase el de dat comanda, şi de la plecarea din Boston nu mai fuseseră atât de iute desfăcuţi sacheţii vergilor şi nici greementul pregătit de pornit.

— Totul gata la prova, sir!

— Totul gata pe catargul mare!

— Totul gata la artimon, sir!

— Tot echipajul pe punte, unul singur pe vergă!

Braţele vergilor şi sacheţii de mijloc au fost desfăcuţi, fiecare velă stătea strânsă numai cu pălăncelul, iar parâma era ţinută de un singur om gata să-i dea drumul şi ei. Când noi am sărit în arboradă, vreo duzină de marinari de pe *California* începură aceeaşi manevră şi într-o clipă erau înşiraţi pe vergi, velele lor stăteau gata de a fi desfăcute, aşteptând numai comanda între timp, tunul nostru de la prova fusese încărcat şi pus în poziţie, iar bubuitura lui trebuia să fie semnalul de slobozire a velelor. De la prova ţâşni un nor de fum, ecourile repetară semnalul nostru de rămas bun către înălţimile Californiei, şi ambele nave se acoperiră, de la un capăt la celălalt, de vele albe. Câteva minute totul păru să fie numai zarvă şi derută, oameni aruncându-se ca nişte maimuţe în arboradă, funii şi macarale zburând în toate părţile, ordine şi răspunsuri încrucişându-se

într-un talmeş-balmeş de zgomote la care se adăuga şi heirupul celor de la parâme. Velele zburător se desfăşurară în vârful catargului însoţit de *Cu inimă, băieţi!* şi în câteva minute toate pânzele fură întinse fiindcă bătea un vânt uşor. Velele prova fura mascate, vinciul începu să se rotească, scârţ-scârţ, însoţit de îndemnurile marinarilor.

— La pic scurt, sir! raportă secundul.

— Sus ancora!

— Da, sir!

După opintiri zdravene, din toată inima, ancora se arătă la suprafaţă.

— Prindeţi caponul!

Capătul de tragere se înşiră pe punte şi tot echipajul puse mâna.

— Ura, pentru ultima oară! strigă secundul.

Şi ancora veni la traversa de capon în sunetele vesel ale corului „A venit timpul de plecare!" Totul s-a executat repede, ca pentru ultima oară. Velele prova au prins vântul, şi nava începu să despice apa, pornind în călătoria spre casă.

California o luă la drum o dată cu noi, cele două nave au mers una lângă alta de-a lungul îngustului golf, dar, încet, încet, ne îndepărtam de ea şi eram pe cale să slobozim cele trei salve de urale pentru despărţire, când deodată, ne-am oprit în loc şi *California* trecu iute pe lângă noi. La gura golfului se întindea un prag de nisip, iar apa era suficient de adâncă doar pentru navele obişnuite. Noi călcam destul de multă apă, ţinusem drumul mai sub vânt, pentru că ne îndreptam spre sud, aşa că ne-am împotmolit, în vreme ce *California*, fiind mai uşoară, a trecut pe deasupra.

Am rămas cu toate velele ridicate, sperând să forţăm pragul. N-am reuşit, aşa că am pus în pană şi am aşteptat să vină mareea care să ne îngăduie să ne întoarcem în şenal. Era un

motiv de supărare pentru noi, iar căpitanul arăta foarte enervat şi indispus.

— Chiar aici a pus *Rosa* pe uscat, sir, pomeni cel de-al doilea secund, roşcovanul nostru gafeur.

S-a ales, ca şi *Rosa,* cu nişte blesteme afurisite în loc de răspuns, drept care s-a făcut nevăzut. În câteva minute forţa vântului şi creşterea mareei ne-au ajutat să ieşim în canal, după care ne-am îndreptat spre vechiul loc de ancoră, pentru că mareea era iute şi, pe un vânt uşor ca acela, nava era greu de manevrat. Am aruncat ancora la locul nostru dintotdeauna, direct în faţa magaziei de piei, iar cei de acolo au fost cit se poate de miraţi văzându-ne înapoi. Ni se părea că eram legaţi pe veci de California asta, şi câţiva oameni din echipaj blestemau spunând că n-or să mai scape niciodată de afurisita asta de coastă.

După jumătate de oră, cam la maximum mareei, s-a dat ordinul de a pune vinciul în funcţiune, ancora fu caponată din nou: de data asta nu mai cânta nimeni şi nu s-a mai pomenit nicio vorbă că ar fi pentru ultima oară. Văzând că ne-am întors, *California* veni şi ea înapoi, pusese în pană, şi ne aştepta dincolo de promontoriu. De data asta am trecut pragul fără niciun incident, şi curând eram lângă *California* care prinse vântul şi ne ţinu tovărăşie. Părea că doreşte un concurs de viteză şi căpitanul nostru acceptă provocarea, deşi noi eram încărcaţi şi nava intra în apă până la niturile portsarturilor, ca o şalandă de cărat nisip. Încărcătura ne împiedica atât de mult încât păream la fel de apţi de cursă ca un condamnat în lanţuri, în vreme ce adversarul nostru era în cea mai bună formă, îndată ce am trecut de promontoriu, briza s-a întărit, arboretele rândunicilor se îndoiau sub povara velelor, dar n-am vrut să strângem pânzele respective până când n-am văzut că trei băieţi sar în arborada *Californiei* şi atunci le-am strâns şi noi o dată cu ei. Băieţii noştri primiseră ordin să stea sus în

vârful arboretului zburătorilor pentru a fi gata să întindă velele din nou, la primul cuvânt. Misiunea mea fusese să strâng rândunica trinchetului şi, în vreme ce stăteam şi aşteptam s-o întind iarăşi, am avut răgaz suficient să privesc scena. De unde stăteam eu cocoţat, ambele nave păreau a fi numai catarge şi vele, în vreme ce punţile înguste, departe, jos, înclinate din cauza forţei vântului ce bântuia în arborada, nu păreau a fi în stare să susţină acea imensitate clădită pe spinarea lor. *California* era în partea din vânt a noastră şi avea toate avantajele, dar atâta vreme cât ţinea briza puternică făceam faţă cu succes. Când însă vântul mai slăbi, *California* o luă puţin înainte, şi îndată am primit ordinul de a întinde rândunicile. Într-o clipă am desfăcut sacheţii, mijlocul velei fu eliberat.

— Întindeţi rândunica prova!

— Viraţi scota din vânt!

— Viraţi scota de sub vânt!

— Executat, sir! veni răspunsul din arborada.

— Întindeţi colţurile de mură! strigă secundul.

— Da, sir! Executat!

— Întindeţi marginea de cădere! Orientaţi braţele de sub vânt! Întindeţi bine pe cele din vânt!

Şi rândunicile au fost întinse. Cu ele iar ne-am urnit din loc, dar vântul continuă să bată foarte uşor, *California* ridică şi ea rândunicile şi, curând, se văzu limpede că ne-o lua înainte. Atunci căpitanul nostru le strigă celorlalţi şi le spuse să o ia pe drumul lor adăugind:

— Acum *Alert* nu mai e *Alert* de altădată! Dacă ar fi nava mea încărcată ca a voastră nici nu ne-aţi mai vedea la vremea asta.

De pe *California* ni se răspunse cu mare veselie, vergile fură braţate mult în şart, şi nava se îndreptă mai spre ţărm, mai în vânt, în vreme ce noi am încrucişat vergile şi am pornit eu vântul din spate spre sud-sud-vest. Echipajul de pe *California*

se urcă în partea din vânt a arboradei, îşi flutură pălăriile în aer şi ne salută cu trei urale, la care am răspuns cu acelaşi entuziasm, şi peste întinderea apei veni, ca de obicei, o singură salvă de urale. *California* se îndreptă spre drumul ei, condamnată la încă optsprezece luni sau chiar doi ani de serviciu greu, pe coasta aceea atât de urâtă, în vreme ce noi ne-am pornit spre casa de care fiecare ceas, fiecare milă ne apropia tot mai mult.

Îndată ce ne-am despărţit de *California*, tot echipajul a fost trimis în arboradă să ridice şi aripile. Verfaforii au fost prinşi la locul lor, murele şi fungile au fost garnisite, velele ridicate una câte una, până când a fost întins şi ultimul inci de pânză, pentru a nu pierde niciun fir de vânt. Acum ne dădeam şi mai bine seama cât de îngreunată şi împiedicată era de încărcătură, deoarece, cu tot vântul şi cu toate pânzele ridicate, abia dacă se puteau scoate vreo şase noduri. Lochul a fost ridicat de mai multe ori la bord, dar mai mult de atâta nava nu putea face. Ne pierdusem răbdarea cu nava asta, dar marinarii mai vârstnici ne spuneau: „Nu vă porniţi. O să vedeţi cum, într-o săptămână, două, îşi dă drumul şi când o fi la Capul Horn o să alerge ca un cal de curse”.

Cât ne-am îndeletnicit noi cu ridicatul velelor şi am pus ordine pe punte, *California* s-a îndepărtat, ajungând numai ca un punct la orizont, iar coasta se zărea doar ca o geană de nor spre nord-est. La apusul soarelui, nu se mai vedeau deloc, şi din nou eram în mijlocul oceanului, singuri între apă şi cer.

XXX
ÎN DRUM SPRE CASĂ

La ora opt, tot echipajul a fost chemat la dunetă şi s-au stabilit carturile pentru perioada călătoriei. S-au făcut unele schimbări, dar m-am bucurat că am rămas tot în cartul

babord. Echipajul nostru fusese oarecum redus, pentru că un marinar şi un puşti plecaseră pe *Pilgrim*, un altul ajunsese al doilea secund pe *Ayacucho*, iar al patrulea, Harry Bennett, cel mai bătrân marinar, fusese doborât de muncă grea şi de greutăţile de pe coastă, făcuse o criză de paralizie şi rămase la magazia de piei, în sarcina căpitanului Arthur. Sărmanul, dorise foarte mult să se întoarcă acasă cu nava asta, şi ar fi trebuit să fie luat. Un câine viu face mai mult decât un leu mort, dar un marinar bolnav nu mai are niciun dumnezeu. Aşa că a fost lăsat la ţărm, laolaltă cu toate celelalte vechituri care încurcau locul. Dimineaţă, înainte de plecare, venise la bord cu cufăr cu tot, şi încercase să se arate folositor, dar, cum abia îşi târa picioarele, iar braţele slăbite nu-i erau de mare ajutor, a dat repede de bucluc şi secundul i-a aruncat vreo câteva vorbe. Bătrinul avea încă un suflet de bărbat, deşi mai domolit puţin, poate şi mintea îi mai slăbise din cauza bolii şi răspunse:

— Domnule Brown, totdeauna mi-am făcut datoria la bord, până când m-am îmbolnăvit. Dacă nu vreţi să mă mai vedeţi, spuneţi, şi am să cobor la ţărm.

— Aduceţi-i cufărul, ordonă domnul Brown.

Şi bietul Bennett se trezi în barcă şi fu dus la ţărm, în vreme ce ochii îi erau scăldaţi în lacrimi. Ţinea şi la navă şi la echipajul ei, voia să ajungă odată acasă, dar nu putea suferi să fie tratat ca o cârpă sau un puturos la bord. A fost singura dată când l-am văzut pe domnul Brown arătându-se inimă împietrită.

Reducându-ni-se astfel echipajul, nu mai eram destui oameni pentru o călătorie în jurul Capului Horn în toiul iernii. În afară de mine şi Stimson, în teugă nu mai erau decât cinci marinari, la care se mai adăugau patru băieţi din compartimentul interpunte, velarul, dulgherul, bucătarul şi stevardul. Iată tot echipajul. Pe lângă asta, nu eram decât de patru zile plecaţi, când velarul, cel mai bătrân şi mai experimentat marinar de la

bord, fu lovit de un fel de paralizie şi n-a mai fost bun de nimic tot restul voiajului. Bălăcitul continuu în apă, pe orice fel de vreme, pentru a căra piei, cât şi truda marinarului e o încercare mult prea grea chiar şi pentru un om de vârstă mijlocie, pentru oricare neînzestrat cu o constituţie robustă. În afară de aceşti doi oameni, după cum am aflat mai apoi, al doilea ofiţer de pe *California*, ca şi dulgherul de pe *Pilgrim* au căzut doborâţi de truda asta, iar cel din urmă a şi murit la Santa Barbara. Tânărul Henry Mellus, care venise cu noi de la Boston, cu *Pilgrim*, a trebuit să fie scos din teugă, unde era simplu marinar, şi făcut funcţionar, din cauza unei crize de reumatism care-l lovi îndată ce am ajuns pe coastă. Velarul devenind indisponibil, cartul nostru a fost redus la cinci oameni, dintre care doi erau nişte bieţi puştani, care nu ţinuseră o timonă decât pe vreme frumoasă, aşa că eu şi ceilalţi doi marinari eram nevoiţi să stăm la cârmă câte patru ceasuri din douăzeci şi patru. Iar în celălalt cart nu rămăseseră decât patru oameni de timonă. La toate obiecţiile noastre, primeam acelaşi răspuns „Acum suntem în drum spre casă, aşa că nu contează!" Şi n-ar fi contat dacă nu ne-am fi gândit că aveam să trecem pe la Capul Horn în toiul iernii. Acum eram la începutul lui mai şi, în două luni, în iulie, aveam să fim în largul Capului Horn, adică în cea mai nenorocită lună a anului, când soarele răsare la ora nouă şi apune la trei, lăsându-ne optsprezece ore de noapte ; acolo unde bântuiau necontenit zăpada, ploaia, furtunile şi talazurile imense.

Nu era deloc plăcută perspectiva de a înfrunta toate aceste vicisitudini cu un echipaj redus la jumătate şi o navă atât de încărcată încât orice val mai mare o măturа de la prova la pupa. La venire, *Alert* dublase capul în luna februarie, adică în mijlocul verii, iar noi, cu *Pilgrim*, trecusem pe acolo în ultima parte a lui octombrie, şi tot fusese destul de greu şi atunci.

Numai unul singur din tot echipajul se nimerise în zona capului în toiul iernii, dar şi atunci navigase cu o balenieră mult mai uşoară şi mai înaltă decât a noastră. Povestea că avuseseră parte de o vreme cumplită, care aproape că-i omorâse pe oameni, chinuindu-i vreme de douăzeci de zile fără contenire, iar punţile fuseseră de două ori acoperite de ape. Au fost fericiţi când s-au văzut scăpaţi de acolo. Fregata *Brandywine*, la ultima călătorie, avusese parte de şaizeci de zile în largul Capului Horn şi pierduse mai multe bărci măturate de valuri de pe punţi. Toate cele auzite nu erau mare mângâiere pentru noi! Şi totuşi trebuia să trecem pe acolo, n-aveam ce face. Toţi oamenii din echipaj au fost de acord că urma să ne descurcăm cum vom şti mai bine.

În timpul carturilor libere, ne-am verificat toate hainele, le-am pregătit şi reparat cum ne-am priceput pentru vremea nenorocită ce ne aştepta. Fiecare îşi încropise un costum din muşama sau pânză impermeabilă ; le-am scos acum la iveală şi le-am impregnat cu câte un strat de ulei sau catran şi apoi le-am întins pe straiuri la uscat. Am îmbibat cizmele înalte de asemenea din belşug cu un amestec de grăsime şi catran. Am profitat astfel din plin de vremea frumoasă şi de soarele fierbinte al Pacificului pentru ca să ne pregătim pentru întâlnirea cu cealaltă faţă a sa. În carturile de dinaintea prânzului, teuga arăta ca un veritabil atelier al marinarului, care e omul bun la toate. Ciorapi groşi şi izmene la fel erau peticiţi şi cârpiţi, mănuşile erau scoase din fundul cuferelor şi drese, încropeam fulare groase să ne ţină cald la gât şi la urechi, vechi flanele de corp erau tăiate şi transformate în căptuşeală pentru jachetele scurte marinăreşti, pălăriile de furtună erau căptuşite şi ele cu flanelă, o cutie cu vopsea a ajuns prin contrabandă la prova pentru a le mai da o faţă. În fine, totul a fost luat din nou la mină. Deşi după doi ani de călătorie nu mai aveam cine şţie ce garderobă, inventivitatea şi

chiverniseala marinarului ne-au ajutat pe fiecare să ne pregătim ca lumea pentru vremea rea, înainte de a ne lua adio de la cea bună. Nici arta cizmarului nu ne eră străină. Mai multe perechi vechi de încălțări au fost reparate destui de acceptabil, şi, dintr-un carâmb de cizmă aruncată, cu o sulă şi ață impregnată, mi-am făcut o respectabilă teacă pentru cuțit.

Dar mai era un neajuns pe care noi, cu puterile noastre, nu-l puteam remedia. Teuga lăsa apa să treacă, treabă foarte neplăcută pe vreme proastă, când jumătate din cuşete nu puteau fi folosite. Cea mai etanşă navă, în decursul unui lung voiaj, din cauza efortului la care e supusă permanent prova, va începe să lase apa să treacă pe lângă călcâiul bompresului şi babale, al căror capăt dă în teugă. În afară de asta, aveam o infiltrație inexplicabilă în prova babord, lângă capătul grinzii de capon, care ne alunga din cuşetele din partea respectivă, iar când nava mergea cu murele în babord, ne scotea din toate cuşeteie prova. Dar mai era o scurgere şi pe lângă una dintre cuşetele dinspre pupa atunci când venea vremea proastă. În felul acesta pe o navă nemaipomenit de etanşă în alte privințe, şi care-şi transporta încărcătura la Bostan perfect uscată, noi, după toate chinurile pe care le înduram tocmai pentru a o păstra astfel – călăfătuind-o şi căptuşind-o mereu, noi, deci, aveam parte de o teugă în care nu rămâneau decât trei cuşete uscate pentru şapte oameni. Dar cum numai un singur cart e în teugă la un moment dat, culcându-ne şi sculându-ne pe rând, ne descurcam. În cartul nostru erau doar trei oameni care stăteau în teugă, aşa că aveam câte un pat uscat fiecare pe vreme proastă. Când a fost demontat capătul grinzii de capon după sosirea la Boston, s-a văzut că sub el fuseseră tăiate două găuri pentru pene, care, din întâmplare, nu au fost astupate după montarea grinzii. Această măruntă şi condamnabilă neglijență ne-a adus mari necazuri.

Duminică 15 mai. Suntem plecaţi de o săptămână, am ajuns la 14 grade, 50 minute latitudine nordică şi 116 grade şi 14 minute longitudine vestică, iar după estimă am făcut peste o mie trei sute de mile în şapte zile. De la plecarea din San Diego am avut parte numai de vânt favorabil, exact cum ne-am fi putut dori. Timp de şapte zile velele inferioare şi aripile gabierilor au rămas mereu întinse, iar cele ale rândunicilor şi zburătorilor ori de câte ori nava le putea duce fără să resimtă prea mult efortul. Din momentul în care ieşisem în larg, căpitanul dovedise într-adevăr că nu avea de gând să se joace, ci ordonase să se ridice toată velatura posibilă în condiţiile respective, şi să restituie navei prin desfăşurarea de pânze tot ceea ce pierduse prin încărcarea ei la maximum. În felul acesta, adesea parcurgeam câte trei grade de latitudine în douăzeci şi patru de ore pe lângă ce câştigam în longitudine. Ziua se scurgea cu treburile obişnuite la bord. Manevrele fixe, slăbite de atâta stat prin porturi, au fost întinse din nou, am instalat pataraţine suplimentare de arboret, pe arborele mare am fixat verfafori pentru aripi, am pregătit şi aripile rândunicilor pentru zona alizeelor blânde şi am montat şi un bate-pupa. În plus, am pregătit parâme potrivite şi vele pentru regiunea Capului Horn. Fiindcă şi pentru navă, ca şi pentru marinari, pe vreme frumoasă trebuie să te îngrijeşti de cele necesare pe vremea proastă care va veni. Aşa cum am mai zis, dimineaţa, când eram cart liber, ne ocupam de ale noastre, carturile de noapte treceau în mod obişnuit – o vreme la timonă, o vreme de veghe la teugă, un pic de somn furat pe un colac de parâmă în partea ferită de vânt, puţină sporovăială în jurul cabestanului, sau, cum făceam eu, câte o plimbare de unul singur încoace şi-ncolo, pe puntea centrală din vânt, de la capătul cabestanului la murele velei mari. Fiecare val pe care-l despica nava ne ducea mai aproape de casă. Dar totul nu era decât un mod de anticipare.

Beneficiam încă de vremea frumoasă a Pacificului de Nord, mânați de alizeele de nord-est. Fiecare punct stabilit zilnic la amiază arăta un constant progres şi, dacă mergeam tot aşa, în mai puțin de cinci luni aveam să fim în Golful Boston. Aceasta-i bucuria vieții pe mare: vreme minunată zi de zi, fără excepție, vânt favorabil şi din abundență [...] pe drumul de întoarcere acasă! Toată lumea era bine dispusă, totul se desfăşura ca la carte şi se muncea cu tragere de inimă. În timpul cartului scurt, tot echipajul se strângea pe punte, în partea din vânt a teugii, sau stătea pe cabestan şi cânta cântece marinăreşti, balade cu piraţi şi tâlhari, care le plac atât de mult oamenilor mării. Trăncăneam şi despre casă, despre ce aveam să facem acolo, cântăream cam când şi cum vom ajunge. În fiecare seară, după ce gamelele şi blidele erau la locul lor şi ne puteam aprinde pipele sau ţigările la bucătărie, ne adunam în jurul cabestanului şi prima întrebare era:

— Ei, Dana, la ce latitudine suntem astăzi?

— Păi, paisprezece grade nord, iar de când s-a făcut estima, nava a tot mers cu câte şapte noduri mereu.

— Uite aşa o să ajungem la Ecuator în numai cinci zile.

— Da, da, numai că alizeele astea nu mai țin aşa nici douăzeci şi patru de ceasuri, preciza un marinar bătrân, indicând cu latul mâinii spre partea de sub vânt. Simt după cum arată norii.

Apoi urmau tot felul de socoteli şi presupuneri privind modificările vântului, vremea dincolo de Ecuator, alizeele de sud-est etc, precum şi, cu aproximație, cam când va ajunge *Alert* în largul Capului Horn. Unii mai îndrăzneți precizau exact câte zile va mai dura călătoria până la farul din Boston, şi se ofereau să facă pariuri că nu va depăşi termenul stabilit de ei.

— Mai bine aşteaptă până trecem de Capul Horn, se băgă în vorbă o cobe bătrână.

— Da, da, adăugă un altul, o să ajungeți voi şi la Boston, numai că înainte de ziua asta binecuvântată trebuie să gustați puțin şi din ciorba iadului.

Ca de obicei, ce se vorbea în cabine îşi făcea drum sub formă de zvonuri şi la prova. Stevardul îl auzise pe căpitan vorbind ceva despre Strâmtoarea Magellan, iar omul de la timonă îşi amintea că parcă îl auzise pe căpitan spunându-i pasagerului cum că de avea să întâmpine vânturi potrivnice şi vreme proastă în largul Capului Horn, atunci întorcea prova spre Noua Olandă şi se întorcea acasă pe la Capul Bunei Speranțe.

Pasagerul acesta – singurul de altfel în afară de cei care mergeau dintr-un port în altul – era un gentleman pe care-l cunoscusem în vremuri mai bune, şi ultima persoană pe care mă aşteptam s-o întâlnesc pe coasta Californiei: profesorul Nuttall, de la Cambridge. La plecare îl lăsasem acasă, unde stătea liniştit la catedra lui de botanică şi ornitologie a Universității Harvard, iar când l-am văzut din nou, se plimba pe plaja de la San Diego, cu o jachetă de marinar pe el, o pălărie mare de pai şi picioarele goale, cu nădragii suflecați până la genunchi şi culegea pietre şi scoici. Călătorise pe uscat, traversând continentul până la coasta de nord-vest, şi apoi cu o navă mică ajunsese la Monterey. Acolo auzise că, mai în josul coastei, era o navă care urma să pornească spre Boston. Apoi se urcă la bordul lui *Pilgrim*, aflat atunci la Monterey, şi veni, încet, încet, de-a lungul coastei, vizită porturile intermediare, cercetă copacii, plantele, solul, păsările etc, şi se sui pe *Alert* la San Diego, cu puțin timp înainte de plecare. Al doilea secund de pe *Pilgrim* îmi spusese că au la bord un bătrân domn care mă cunoştea şi provenea din colegiul unde fusesem şi eu. Nu-şi aducea aminte cum îl chema, dar zicea că era un tip scund şi cam bătrâior, cu părul alb. Şi-şi pierdea tot timpul pe coclauri şi pe plajă, adunând flori, scoici şi alte fleacuri din astea, de umpluse cu ele vreo

duzină de cufere şi butoaie. M-am tot gândit şi m-am răzgândit, întrebându-mă cine ar fi putut fi, dar n-am reuşit să-mi dau seama. A doua zi, chiar pe când ne pregăteam să părăsim ţărmul, se prezentă la barcă, aşa cum am arătat mai înainte, cu încălţările în mână şi buzunarele pline de mostre. L-am recunoscut dintr-o ochire, dar nu m-aş fi mirat mai tare dacă aş fi văzut deodată vechea clopotniţă din Boston ivindu-se deasupra magaziei de piei. Probabil că nici lui nu i-a trebuit prea mult ca să mă recunoască. Cum plecasem de acasă cam în acelaşi timp, nu aveam prea multe să ne spunem, iar datorită poziţiei noastre diferite la bordul navei, nici nu ne-am văzut prea des în timpul călătoriei spre casă. Uneori, când în câte o noapte liniştită eram la timonă şi condusul navei nu-mi cerea decât prea puţină atenţie, iar ofiţerul de serviciu era la prova, se arăta şi profesorul şi stăteam puţin la taclale. Dar era împotriva regulamentului de bord, aşa cum sunt toate relaţiile dintre echipaj şi pasageri. Mă distram adesea văzându-i pe marinari că nu ştiu ce să creadă despre el, şi-i ascultam cum îşi dădeau cu presupusul cu privire la individ şi treburile lui. Nu înţelegeau o iotă, aşa cum nu pricepea velarul cel bătrân să se descurce cu instrumentele de navigaţie ale căpitanului. Spunea că erau trei – *cro-nometrul*, *cre-nometrul* şi *nometrul*. Echipajul l-a poreclit pe domnul N. „Bătrânul Trăsnaie”, din cauza interesului său pentru toate ciudăţeniile. Unii spuneau că bătrânu-i cam nebun, şi că prietenii îl lăsau să-şi vadă de ciudăţeniile lui ca să se mai distreze şi ei puţin. Altfel cum se poate explica de ce un om bogat – marinarii socotesc bogat pe oricine nu-i silit să-şi câştige pâinea cu truda braţelor, poartă redingotă şi cravată – părăseşte o ţară creştinească pentru a ajunge pe coclaurii Californiei ca să adune scoici şi pietre! Treabă de neînţeles pentru ei! Unul dintre ei, care era mai umblat prin lumea de pe uscat, lămuri povestea, după cum socotea el:

— Ei şi ce-i cu asta? Habar n-aveţi de meseria asta. Io am văzut cum îs colegiile astea şi ştiu ce hram poartă. Adună treburi din astea aşa drept ciudăţenii, le cercetează şi trimit oameni să le caute şi să le strângă. Bătrânul ştie el ce ştie. Nu-i neînţărcat cum socotiţi voi. O să care toate fleacurile la colegiu la el şi dacă ale lui îs mai breze decât cele adunate mai înainte, atunci pe el îl fac şef peste toată şcoala aia. Apoi vine altul şi se duce după alte năzbâtii şi mai şi, şi dacă alea-s mai grozave, cel dinainte trebuie să se ducă şi el să afle altele care să le bată pe celelalte sau dacă nu, îi lasă loc celui nou. Uite aşa merg treburile acolo. Bătrânul şmecher e uns cu toate alifiile. S-a gândit el să le ia maul şi a pornit frumuşel încoace, unde n-a mai călcat niciunul dintre ceilalţi, şi nu i-a trecut nimănui prin diblă să vină să caute ciudăţenii. Explicaţiile astea i-au lămurit pe marinari, domnul Nuttall a crescut în ochii lor şi, cum nu era chiar departe de adevăr, eu nu m-am amestecat.

În afară de domnul Nuttall, nu am mai luat pe nimeni la bord, aşa că nu ne mai aflam decât cei care asiguram mersul navei şi animalele de hrană. Iar în rândul celor din urmă am dat rău iama. Tăiam câte o vită tot la patru zile, aşa că n-au ajuns nici până la Ecuator. De fapt cei de la cabine au trecut la oi şi păsări, fiindcă acestea nu nimereau niciodată la masa marinarului.

Regulile cu privire la hrană sunt cam aceleaşi pe toate navele comerciale americane. Ori de câte ori se taie un porc, marinarilor nu li se rezervă decât o singură masă din carnea lui. Restul merge la cabine; iar orătăniile mai mici, păsările etc, nu ajung ele niciodată să fie gustate de marinar. De asta nu se plânge el, fiindcă ar fi nevoie de o groază pentru o singură masă ca lumea, şi fără garnitura care însoţeşte o astfel de mâncare, şi asta nu li se oferă niciodată, n-ar fi cu mult mai grozave decât carnea sărată de vită. Dar nici cu carnea asta

sărată nu se procedează cinstit, fiindcă, ori de câte ori se deschide un butoi, înainte ca orice bucată de carne să se pună în hârdăul de serviciu, vine stevardul, începe să aleagă şi ia cele mai bune bucăţi – cele care mai au cit de cât grăsime pe ele – tot pentru cabină. Ritualul era acelaşi pe ambele nave pe care am mers, şi oamenii mi-au spus că aşa se obişnuieşte pe oricare. Şi nu e niciun secret, iar uneori mai e chemat şi câte un om din echipaj pentru a ajuta la sortatul cărnii. Prin acest procedeu, bucăţile cele mai uscate, mai tari, pe care marinarul le numeşte „gloabă bătrână", ajung la masa lui.

Printre marinari circulă în chip tradiţional o poezie pe care o repetă ori de câte ori dau peste o astfel de bucată de carne proastă. Nu ştiu să fi văzut lumina tiparului înainte. Când stau în jurul gamelei, dacă vreunul dă de o bucată de carne deosebit de proastă atunci o scoate afară şi marinarul i se adresează astfel:

„Gloabă bătrână, gloabă bătrână,
cum de-ai ajuns la mine în mână?

De la Sacarap la cheul Portland
Am tot cărat la piatră an de an.
Până când doborât de lovituri şi nerozi
Am ajuns de m-au pus la sare pentru matrozi.
Dar şi matrozii mă disprețuiesc
Mă răsucesc şi-mi blestemă zilele
Aleg carnea şi-mi răzuiesc oasele,
Apoi la gunoi cu mine".

Marinarii ştiu o poveste cu un măcelar care a fost judecat la Boston pentru că vânduse carne de cal bătrân în loc de vită pentru rezerva unei nave, faptă pentru care şi fusese condamnat să stea în puşcărie până avea să mănânce el

singur toată marfa aceea ; individul cică ar mai fi zăcând şi acum închis. Dar am auzit povestea asta şi pe alte nave, unele aparţinând chiar altor naţiuni. Se bucură de mare crezare şi totdeauna oamenii îşi dau cu părerea ca instanţa care a judecat s-a vădit corectă şi a arătat că justiţia pedepseşte cu dreptate.

Porcii au fost lăsaţi pentru etapa finală a călătoriei, pentru că sunt neam de marinari şi rezistă la orice fel de vreme. Aveam la bord o scroafă bătrână, mamă a unei numeroase progenituri, care trecuse de două ori pe la Capul Bunei Speranţe şi o dată pe la Capul Horii. Dar ultima dată era cât pe ce să-şi dea şi ea duhul. Într-una din nopţi, după ce viscolise şi ne bătuse şi grindina vreme de mai multe ceasuri, am auzit-o guiţând şi gemând aproape moartă de frig. Am adus nişte paie, o velă mai veche şi alte resturi, am învelit-o şi am culcuşit-o într-un colt al cotetului, unde a zăcut până am ajuns într-o zonă cu climă mai blândă.

Miercuri 18 mai. Latitudinea de nouă grade şi cincizeci şi patru minute nord, longitudinea de o sută treisprezece grade şi şaptesprezece minute vest. Alizeele de nord-est ne-au părăsit şi am avut parte de obişnuitul vânt variabil la această latitudine, calmurile care domină în apropierea Ecuatorului, însoţite adesea de ploaie. Atâta vreme cât am fost la această latitudine n-am prea avut parte de odihnă în timpul carturilor noastre de noapte pe punte. Pentru că vânturile erau în general slabe şi schimbătoare, noi nu ne puteam îngădui să pierdem nicio boare, aşa că tot cartul braţam vergi, strângeam şi întindeam vele, păcălind vântul cu contrazburătorii.

Era de ajuns o cât de mică pală de vânt din babord şi auzeai:

— Braţele prova babord! Viraţi!

Şi îndată erau montaţi verfaforii aripilor, velele se desfăceau şi în partea superioară şi în cea inferioară, se orientau vergile, se întindeau focurile şi randa artimon. Când oceanul devenea

oglindă, ca un lac unde se bălăcesc rațele, omul de la timonă ridică mâna încercând să simtă vântul.

— Un pic mai sub vânt!

-— Totul mascat la prova, sir! striga veghea de pe dunetă.

Jos cu brațele din nou, sus cu toate aripile odată, într-o totală harababură de nici măcar în jumătate de oră nu le mai descâlceam, vergile brațate mult în şart, şi nava cu murele în tribord pornea din nou cu vânt strâns. Taman când se termina şi cu manevra asta şi te uitai în jur să vezi un loc ca lumea pe scândura goală să mai moțai şi tu puțin auzeai:

— Sus pe arborele trinchet şi încrucişați vergile prova!

Şi iar erau schimbate toate aripile în bordul tribord, şi lucrurile se desfăşurau tot aşa până se auzeau cele opt bătăi de clopot, se chema cealaltă jumătate de echipaj, se ridica lochul la bord, se schimba omul la timonă şi trecea sub punte cartul babord.

Duminică 22 mai. Latitudinea de cinci grade paisprezece minute nord, longitudinea de o sută şase grade şi patruzeci şi cinci de minute vest. Eram de două săptâmâni pe mare, la circa cinci grade de Ecuator, şi în doua zile de vânt bun îl puteam traversa, dar, în loc de asta, am avut parte de ceea ce se numeşte *uragan irlandez*. În ziua asta a plouat cam tot timpul şi, cum era duminică, iar noi nu aveam nimic de făcut, am închis saborzii de s-au umplut punțile cu apă de ploaie. Ne-am adus toate veşmintele pe punte şi le-am tras o spălătură de zile mari. După ce-am terminat şi cu treaba asta, ne-am despuiat numai în izmene, am luat nişte bucăți de săpun şi ne-am apucat de ne-am săpunit, ne-am frecat unul pe altul ca să scăpăm, cum ziceam noi, de jegul Californiei, iar în loc de prosoape foloseam nişte bucăți de pânză de vele. Spălatul obişnuit cu apă de mare, singura de care are parte marinarul de rând, nu prea e bun, apa asta se foloseşte mai mult de moft, nu pentru că ar fi utilă, iar cea dulce e

raționalizată. Căpitanul a rămas sub punte toată după-amiaza, aşa că noi ne-am dedat la adevărate Saturnalii, cum n-am mai văzut vreodată pe navă. Secundul veni şi el la saborzi, puse un puşti să-l frece şi se luă cu marinarii la întrecere care se bălăceşte mai tare. După ce-am destupat saborzii, toată leşia de săpun a fost spălată de pe punți şi, în scurt timp am avut apă curată în care ne-am clătit ca în zile mari. Era uimitor să vezi ce minuni pot face nişte săpun şi puțină apă proaspătă pentru tenul unora dintre noi, cât de mult din ceea ce socoteam noi că e urmarea bronzării la soare a putut să dispară de pe mutrele noastre. A doua zi a fost un soare strălucitor, aşa că toată nava s-a acoperit, de la prova la pupa, cu veşminte de toate felurile puse la uscat.

Pe măsură ce ne apropiam de Ecuator, vântul se rotea tot mai mult spre est, vremea se făcu frumoasă şi, în cea de-a douăzecea zi de la plecarea din San Diego...

...*Sâmbătă, 28 mai*, pe la ora trei după-amiază, am traversat Ecuatorul, împinşi de un vânt prielnic de sud-est. În numai douăzeci şi patru de ore de la traversarea Ecuatorului, am ajuns în zona alizeelor regulate de sud-est, ceea ce e neobişnuit. Aceste vânturi bat mai ales dinspre est la sud-est, dar, de data asta, suflau dinspre est-sud-est, mare noroc pentru noi, deoarece drumul nostru era sud la vest, deşi veneau la un cart înaintea traversului. Vergile erau brațate, aşa că toate velele trăgeau bine, de la randa artimon la focul săgeții, iar vergile superioare fiind puțin încrucişate au putut fi ridicate şi aripile zburătorului trinchet şi zburătorului mare, care se umflau frumos în vânt. Vreme de douăsprezece zile, alizeele acestea au bătut statornic, fără să se clintească nici măcar un cart şi potrivit de tare, ca să putem ridica şi rândunicile, iar în tot acest răstimp n-am fost nevoiți să punem mâna pe niciun fel de parâme. Mergeam atât de frumos că, după şapte zile de când prinsesem alizeele, în ziua de...

...*Duminică 5 iunie* eram la latitudinea de nouăsprezece grade şi douăzeci şi nouă de minute sud şi longitudinea de o sută optsprezece grade şi un minut vest, parcurgând o mie două sute de mile în numai şapte zile, şi aproape cu vânt de bulină. Minunata noastră navă începuse să devină iar aşa cum o ştiam şi, de la plecarea din San Diego, viteza îi sporise cu mai bine de o treime. Echipajul nu se mai plângea de ea, iar ofiţerii ridicau lochul la bord tot la două ore cu vădită satisfacţie. Era o minunată navigaţie! Un vânt statornic, nişte norişori de alizee deasupra capetelor noastre, temperatura incomparabilă a Pacificului – nici prea cald nici prea răcoare – o lună strălucitoare şi stele noapte de noapte, în vreme ce, dinspre sud, apăreau mereu noi constelaţii, iar cele cu care ne familiarizasem până acum dispăreau spre nord, iar noi despicam valurile nopţii către pol. De-acum Steaua Polară şi Carul mare se făcuseră nevăzute dincolo de orizont, iar Crucea Sudului se arăta clar în zare şi tot echipajul se zgâia spre sud să vadă Norii lui Magellan, pe care ne aşteptam să-i zărim în fiecare noapte.

Când o să vedem data viitoare Steaua Polară, zicea unul, o să fim de cealaltă parte, dincolo de Capul Horn, în drum spre casă. Era foarte adevărat şi toţi am fi salutat ivirea sa, deoarece marinarii obişnuiesc să spună că după ce-ai dublat Capul Horn sau Capul Bunei Speranţe, Steaua Polară e primul pământ pe care-l întâlneşti în drum spre casă.

Acum aveam parte din aceleaşi alizee ca şi la venire, cu *Pilgrim*, când nu ne-au părăsit de la Juan Fernandez la Ecuator, bătând fără contenire vreme de trei săptămâni din cartul tribord, nefiind nevoiţi să clintim niciunul din braţele vergilor sau să strângem contrarândunicile. Deşi acum aveam aceleaşi alizee, la aceeaşi latitudine ca şi pe *Pilgrim*, noi eram totuşi cu aproape o mie două sute de mile mai spre vest, deoarece căpitanul, bazându-se pe puternicele vânturi de sud-

vest, care domină în emisfera sudică în timpul lunilor de iarnă, voia să profite cât mai mult de alizee, şi ţinu cât mai mult spre vest, încât am trecut la numai două sute de mile de Insula Ducie.

Vremea asta minunată şi navigaţia fără probleme de acum mi-au readus în minte un mărunt incident de pe *Pilgrim*, petrecut la venire, la aceeaşi latitudine. Goneam tare, chiar cu vânt din pupa, cu aripile ridicate în ambele borduri, şi sus şi jos, într-o noapte întunecoasă, îndată după miezul nopţii, şi era o linişte de mormânt de nu se auzea decât clipocitul apei lovindu-se de navă. Marea era liniştită, bricul acela mic avea vântul din spate şi, cu toate velele ridicate, gonea frumos fără să facă gălăgie. Celălalt cart era în teugă, iar toţi tovarăşii noştri de pe punte, în afară de mine şi de omul de la timonă, moţăiau la adăpostul bărcilor. Am stat puţin de vorbă cu al doilea secund, care se arătase foarte prietenos falâ de mine şi tocmai plecase îndreptându-se spre puntea centrală, iar eu îmi reluasem plimbarea obişnuită către capătul vinciului, când deodată auzim un ţipăt puternic venind chiar din faţă, parcă de sub prova navei. Bezna şi liniştea absolută a nopţii, singurătatea oceanului dădeau acelui strigăt o rezonanţă lugubră şi supranaturală. Am rămas stană, inima îmi bătea să-mi spargă pieptul. Ţipătul acela îi trezise pe toţi cei din cartul meu care săriseră în picioare şi se uitau unul la celălalt.

— Ce naiba o mai fi şi asta? spuse al doilea secund apropiindu-se încet de prova.

Prin minte mi-a trecut imediat gândul că am dat peste o barcă în care era echipajul vreunei nave naufragiate sau al vreunei baleniere rămase în larg peste noapte. Un alt strigăt, dar ceva mai slab decât primul! Am tresărit cu toţii, am fugit la prova şi ne-am uitat peste balustradă, în partea de sub vânt, dar nu se vedea şi nici nu se mai auzea nimic. Ce ne rămânea de făcut. ? Să punem nava în pană şi să-l trezim pe căpitan?

Chiar în clipa aceea, trecând pe lângă teugă, unul dintre oameni zări lumină înăuntru şi privind pe gura tambuchiului, văzu cartul liber ridicat din cuşete şi apoi repezindu-se la unul dintre nenorociții de acolo pe care-l traseră din cuşetă afară, zgâlțâindu-l, ca să-l trezească din acel coşmar. Cei din cartul liber se treziseră din somn, alarmați de primul țipăt ca şi noi, şi nu ştiau dacă să urce pe punte sau nu, când al doilea strigăt venind dintr-una din cuşete, dezvălui cauza acelei alarme. Vinovatul fu zgâlțâit bine pentru necazurile pe care le făcuse celorlalți. Totul s-a transformat apoi în glumă, şi toți aveam chef de râs acum pentru că ne simțeam foarte uşurați de finalul acesta caraghios.

Acum ajunsesem lângă Tropicul Capricornului şi, mânați de vântul favorabil, înaintam bine, cu fiecare zi soarele cobora tot mai mult şi Capul Horn era mai aproape, obligându-ne să ne pregătim din toate punctele de vedere! Arborada a fost verificată în întregime, reparată, manevrele schimbate cu altele noi unde era cazul. Am înlocuit subarbele vechi, uzate din lanț, cu altele mai zdravene, au fost întinse balansinele vergii cu spetează şi subarbele martingalei, au fost garnisite parâme noi noute pentru brațele vergilor trinchetului şi arborelui mare, din fâşii de piele netăbăcită, împletite ca funiile, am făcut scote pentru zburători şi troțe de cârmă, tot noi erau şi murele gabierilor şi contragabierilor, ca şi pataraținele arboretului gabierului trinchet. Am făcut toate aceste modificări şi pregătiri încă de când ne bucuram de vreme frumoasă, pentru a lăsa timp parâmelor să se întindă bine şi să devină suple înainte de a ajunge în regiunile reci.

Duminică 12 iunie. Latitudinea de douăzeci şi şase de grade patru minute sud, longitudinea de o sută şaisprezece grade, treizeci şi una de minute vest, Alizeele regulate ne-au părăsit şi au început vânturile variabile, dominând din vest ; am ținut

mai departe capul spre sud, navigând aproape de meridian şi, la sfârşitul săptămânii...

...*Duminică 19 iunie* eram la latitudinea de treizeci şi patru de grade şi cincisprezece minute sud şi longitudinea de o sută şaisprezece grade treizeci şi opt de minute vest.

XXXI
PERSPECTIVE SUMBRE

Dar lucrurile începură să se schimbe. Zilele deveneau tot mai scurte, cu fiecare zi soarele pe traiectoria sa era tot mai jos, dădea tot mai puţină căldură, iar nopţile se făcuseră atât de friguroase încât nu se mai putea dormi pe punte. Într-una din nopţile senine, fără lună, Norii lui Magellan se iviră şi ei. Cerul arăta rece şi mânios şi uneori câte o hulă prelungă, urâtă, puternică ne prevestea ce ne aşteaptă în zona spre care ne îndreptam. Cu toate astea, noi beneficiam încă de un vânt puternic, prielnic şi puteam păstra toată velatura pe care o putea duce nava. Pe la mijlocul săptămânii, vântul se roti spre sud, obligându-ne să navigam cu vânt strâns de bulină, nava având de înfruntat talazurile mari, din prova, venind chiar dinspre ţărmul spre care ţinteam, iar felul cum răzbi nava prin ele nu era deloc încurajator. Fiind încărcată din greu şi adânc cufundată în apă, se resimţea de pe urma lipsei de flotabilitate care ar fi făcut-o să încalece talazurile, încât acum se prăbuşea greoaie între valuri, iar apa măturа toate punţile. Uneori, când trebuia să înfrunte un talaz neobişnuit de mare din prova, izbitura răsuna adânc şi grea, de parcă ar fi fost un baros care izbeşte într-un pilon şi toată forţa se repercuta asupra teugii, iar când prova se ridica, toată apa aceea dădea năvală în saborzii din pupa, cărând cu ea colacii de parâmă ai manevrelor prinse în cavile şi tot ceea ce nu era destul de bine amarat pe punte. Aşa am navigat cam toată dimineaţa, şi pe

când eram cart liber, sub punte, ne dădeam seama de situaţie după cum clipocea apa în borduri şi se spărgeau talazurile mari de care ne despărţea numai grosimea bordajului provei, cum stăteam noi întinşi în cuşetele aflate chiar în botul navei. La opt bătăi de clopot, cartul a fost chemat pe punte, unul dintre noi fiind trimis la timonă, iar altul la bucătărie să ne aducă mâncarea. M-am suit pe teugă şi mă uitam la talazurile care veneau înalte, cât vedeai cu ochii, cu crestele albe de spumă, iar restul de un albastru indigo închis, reflectând razele strălucitoare ale soarelui. Nava noastră s-a săltat greoaie peste câteva valuri mai mari, până când unul imens se năpusti asupra ei, ameninţând să o acopere cu totul ; eu eram de-acum destul de învăţat cu marea ca, simţind nava sub tălpi, să-mi dau seama că nu era în stare să-l încalece. Am sărit tocmai pe babale, m-am apucat de straiul din prova şi m-am tras în sus pe el. Abia mi se desprinseseră picioarele de pe capătul babalei, când prova se înfipse chiar în mijlocul talazului, ce se prăvăli asupră-i măturând punţile de la un capăt la altul, îngropând-o în apă. Când ieşi de sub val, m-am uitat în spate şi tot ce se afla dinaintea catargului mare, cu excepţia barcazului, amarat cu două rânduri de legături de inelele de punte, dispăruse. Bucătăria, coteţul de porci, cel de găini şi îngrăditura mare pentru oi, construită pe gura magaziei din faţă, dispăruseră într-o clipită, puntea rămânând curată, curată, ca un obraz proaspăt bărbierit. Nu rămăsese nici măcar un beţişor la locul lui care să arate unde fuseseră toate cele pomenite. Bucătăria stătea aruncată la gurile saborzilor, cu fundul în sus, iar câteva scânduri – ce mai rămăsese din ocolul oilor – pluteau în jurul ei, ca şi câteva oi nenorocite, murate bine şi speriate de subita schimbare ce se abătuse asupra lor. Îndată ce trecu talazul, tot echipajul ieşi din teugă să vadă ce se întâmplase cu nava. După câteva minute, bucătarul şi bătrânul Bill se târâră de sub resturile

bucătăriei unde zăcuseră în apă aproape înecați. Din fericire, bucătăria se sprijinise de parapet, altfel le-ar fi frânt şi nişte oase. După ce s-a scurs apa, am prins oile şi le-am pus în barcaz, am tras bucătăria la loc şi am mai rânduit oarecum lucrurile. Dacă nava n-ar fi avut nişte parapeți neobişnuit de înalți, totul ar fi fost măturat de pe punți în mare, şi bătrânul Bill şi bucătarul o dată cu celelalte. Bill stătea în uşa bucătăriei având în brațe castronul cu mâncarea echipajului – carne de vacă – şi se trezi luat pe sus, cu castron de mâncare cu tot. Bietul de el ținu castronul în mână până la capăt, ca un bun marinar ce era, dar mâncarea se dusese, iar când se retrase apa, castronul apăru din nou, gol goluț, ca o stâncă după reflux, nimic nu-l putea distruge. Nu ne-a întristat prea tare pierderea mâncării, consolându-ne cu gândul că cei de la cabine pierduseră mult mai mult, şi am râs văzând resturile de plăcintă de pui şi cozonac care pluteau în apa din saborzi.

— N-o să reziste nava asta! spuse unul şi toți am simțit acelaşi lucru.

Eram la mai bine de o mie de mile de latitudinea Capului Horn şi toată puntea ne fusese măturată de un val nici pe jumătate cât cele ce aveau să ne întâmpine acolo.. Unii dădeau vina pe căpitan pentru că încărcase nava atât de mult şi o îngreunase, când ştia ce avea să ne aştepte, alții însă spuneau că iarna, în largul Capului Horn, vântul bătuse întotdeauna de la sud-vest, iar nouă, navigând cu vântul din spate, nu avea să ne pese prea mult de valuri. După ce-am coborât în teugă, bătrânul Bill, un fel de cobe, care avusese parte de multe pățanii pe mare, ne spuse că, dacă aşa stăteau lucrurile, nu ne rămânea decât să ne facem testamentul, să ne încheiem socotelile şi să ne punem de îndată o cămaşă curată pe noi.

— Hei, bufniță bătrână şi afurisită! Totdeauna cobeşti. Te-ai speriat poate de baia pe care ai făcut-o în saborzi, şi nu ştii

niciodată de glumă! Cine te pune să umbli mereu după copite de cai morți? îi spuse unul.

— Aşteptaţi puţin, adăugă un altul, şi pe chestia asta o să avem şi noi parte de un cart liber.

Dar au fost dezamăgiţi în privinţa asta pentru că, atunci când clopotul bătu de două ori, tot echipajul a fost chemat afară şi pus la treabă, să amareze tot ce se afla pe punte. Căpitanul spunea că ar avea de gând să coboare arboretul zburătorilor, dar, cum spre seară valurile s-au mai domolit, iar vântul s-a rotit spre travers, am lăsat arboretul la locul lui şi am mai ridicat şi aripile.

A doua zi, tot echipajul s-a apucat să desfacă vechile vele şi să prindă în locul lor altele noi, pentru că, spre deosebire de oameni, o navă îşi pune cele mai bune veşminte când e vremea mai proastă. Vechile vele au fost expediate sub punte şi am legat în schimb trei noi gabieri, o trincă şi o velă mare, noi nouţe, făcute în timp ce eram pe coastă şi nu fuseseră folosite niciodată, la fel ca şi un foc şi velastraiul gabierului trinchet. În plus au fost schimbate toate baierele de învergare, sacheţii de terţarolă. La velele inferioare au fost montate alte palancuri, saule la gabieri. Adăugind şi noile parâme de braţe şi de mură la toate velele, însemna că aveam un set trainic de manevre curente.

Vântul continuă să bata din vest, valurile şi vremea se arătau mult mai moderate faţă de ziua în care îmbarcasem talazul acela uriaş. Înaintam bine cu aripile şi toate velele superioare ridicate, ţinând cap puţin către est la sud, deoarece căpitanul, mizând pe vânturile de vest în largul Capului Horn, până acum păstrase drumul puţin către vest aşa încât, deşi aveam aproximativ cinci mile până la latitudinea Capului Horn, eram cu o mie şapte sute de mile mai la vest. Restul săptămânii a continuat să bată un vânt favorabil, mergeam încet, dan pe

măsură ce înaintam spre sud, ţineam tot mai mult estul, vântul venind acum din traversul babord, până când...

...*Duminică 26 iunie*, profitând de o zi senină, căpitanul a făcut observaţia lunii, şi înălţimea ei la meridian ne-a indicat latitudinea de patruzeci şi şapte de grade şi cincizeci de minute sud şi longitudinea de o sută treisprezece grade şi patruzeci şi nouă de minute vest. După calculele mele, Capul Horn se afla la est-sud-est jumătate est, la o distanţă de o mie opt sute de mile.

Luni, 27 iulie. În prima parte a zilei, vântul continuă să ne fie favorabil şi, pentru că mergeam cu el din pupa, nu simţeam prea tare frigul, aşa că am muncit pe punte în hainele obişnuite de lucru şi cu veste deasupra. Pentru prima dată de la plecarea din San Diego am avut parte de un cart liber de după-amiază, aşa că, după ce l-am întrebat pe cel de-al treilea ofiţer care era latitudinea la prânz, am mai stat puţin şi am făcut tot felul de presupuneri cu privire la momentul în care vom ajunge în dreptul Capului Horn, apoi ne-am culcat să tragem un pui de somn. Tocmai dormeam „cu multe noduri la oră" când în tambuchi se auziră trei bătăi şi chemarea: „Tot cartul pe punte", care ne-a smuls din cuşete. Ce se întâmplase? Nu părea să bată vântul chiar aşa de tare şi, uitându-ne pe gura teugii, am văzut că era un cer senin deasupra capetelor noastre. Cu toate astea, cartul celălalt strângea vele. Prin minte ne-a trecut gândul că probabil se zărise o altă navă şi urma să se pună în pană pentru a putea comunica. Tocmai ne felicitam pentru prilejul acesta, deoarece de la plecare nu mai văzusem nici pământ, nici vreo altă navă, când am auzit vocea secundului pe punte – omul se culca totdeauna îmbrăcat şi era pe navă imediat, la prima chemare – îndemnând oamenii care strângeau aripile şi întrebând unde era cartul lui. N-am mai aşteptat să ne cheme a doua oară, ci am dat buzna pe scară. Când am ieşit am văzut în bordul

babord un val de ceață ce acoperea şi marea şi cerul, îndreptându-se chiar spre noi. Mai întâlnisem ceva asemănător când dublasem capul pe *Pilgrim* şi ştiam ce înseamnă, aşa că nu era timp de pierdut. Nu aveam pe noi decât haine subțiri, dar nu ne puteam îngădui nicio întârziere, şi ne-am apucat îndată de treabă.

Puştii din celălalt cart erau în vârful catargelor, strângând aripile zburătorilor, în vreme ce aripile gabierilor şi contragabierilor erau coborâte. Nu se auzea decât „strângeți" şi „reduceți velele", până când n-a mai rămas nicio aripă desfăcută şi au fost coborâte şi rândunicile, focul săgeții, zburătorul artimon, iar nava se abătu puțin sub vânt pentru a primi vijelia. Mai rămăseseră zburătorul trinchet şi al arborelui mare, pentru că „bătrânul nu voia să se lase înspăimântat de o furtună ziua în amiaza mare" şi era hotărât să păstreze o parte din velatură până în ultimul moment. Am rămas în aşteptare, iar prima rafală ne-a demonstrat că nu era vorba de un fleac. Se abătură asupra noastră ploaie, grindină, ninsoare şi un vânt care îți lua suflarea, şi-l făcea şi pe cel mai grozav să se întoarcă cu spatele. Nava se canarisi aproape cu totul, şcondrii şi arborada scârțâiră şi trozniră, arboretele zburătorilor se îndoiră ea nişte nuvele.

— Strângeți zburătorii trinchet şi de pe arborele mare! urlă căpitanul, şi toată lumea se repezi la contraşcote.

Puntea era înclinată la un unghi de patruzeci şi cinci de grade aproape, nava gonea ca un armăsar înnebunit despicând talazurile, cu prova numai o viitoare de ape şi spumă. Fungile au fost slăbite, vergile coborâte, scotele au intrat în funcțiune şi, în câteva minute, velele erau sub control, ținute bine de contraşcote şi cargafungi.

— Să le înfăşurăm pe vergi, sir? întrebă secundul.

— Sloboziți fungile gabierilor trinchet şi artimon! urlă căpitanul din toate puterile.

Vergile gabieriior au fost coborâte, oamenii au trecut la terţarole şi au încrucişat vergile, după care am urmat în arboradă şi ne-am repezit pe greementul din vânt. Furia furtunii, lapoviţei şi grindinei, care goneau aproape orizontal pe faţa oceanului, părea să ne ţintuiască pe greement. Treabă grea să le înfrunţi. Unul după altul am ajuns totuşi pe vergi, şi aici altă trudă ne aşţepta, pentru că velele cele noi n-avuseseră vreme să se întindă şi tot scorţoase arătau, iar sacheţii şi baierile de înfăşurare şi de terţarolă erau ţepene de zloată şi păreau de oţel nu alta. Cum aveam numai nişte jachete subţiri şi pălării de pai în cap, curând eram muiaţi până la piele şi se făcea tot mai frig cu fiecare minut ce trecea. Mâinile ne-au amorţit curând şi ele, iar cum toate în jur erau ţepene, am rămas multă vreme sus pe vergi. După ce-am întins vela pe vergă, ne-a trebuit mult până să trecem baierile de înfăşurare. Dar nu eram vinovaţi cu nimic pentru că la filiera de învergare era francezul John, şi marinar mai bun ca el nu se afla. Ne-am sprijinit pe vergă şi loveam cu palmele peste velă să ne mai dezmorţim mâinile, să nu ne îngheţe de tot. În cele din urmă, se auzi şi comanda:

— Terţarolaţi jumătate velă, rămâne sub vânt!

Am apucat sacheţii şi am întins în forţă banda de terţarolare în partea de sub vânt.

— Banda întinsă, restul strâns! Am luat o terţarolă şi ne pregăteam să coborâm când:

— Două terţarole! Două terţarole! îl auzim pe secund strigând şi ne apucăm să mai luăm o terţarolă în acelaşi chip.

După ce-am pus şi a doua terţarolă strânsă bine, am coborât pe punte, am trecut la fungi, stând în apă aproape până la genunchi şi am întins gabierul, apoi iar am urcat în arboradă pe verga gabierului mare pentru a reduce şi vela asta în acelaşi chip. Aşa cum am mai spus, echipajul era diminuat şi, pentru ca să fie şi mai rău, cu două zile înainte dulgherul se rănise la

picior cu o bardă, aşa că nu putea urca împreună cu noi în arboradă. Eram atât de puţini acum încât nu reuşeam să strângem decât câte un singur gabier cu toţii pe o vreme ca asta şi, bineînţeles, fiecare muncea de două ori mai mult. De pe verga gabierului mare am coborât apoi pe verga mare şi am luat o terţarolă şi la vela respectivă. Abia am ajuns pe punte când aud:

— În arboradă, terţarolă strânsă la gabierul artimon!

Ordinul m-a îmboldit şi, fiind cel mai aproape de arboradă, am fost primul sus şi am ajuns la ochiul de împunătură din partea de sub vânt. Englezul Ben ajunse imediat în urma mea şi trecu la ochiul de împunătură din celălalt capăt, iar curând se împrăştiară şi ceilalţi pe vergă şi am început să ne chinuim cu vela, când, secundul, văzându-ne cit de greu înaintam, i-a trimis şi pe bucătar şi pe stevard să ne ajute. Abia acum îmi dădeam seama cât de mult timp îţi lua pentru a înverga şi ceilalţi sacheţi, pentru că, deşi mă străduiam cât puteam, ajutat şi de un marinar zdravăn la laba de bulină, n-am reuşit să strâng capătul împunăturii până când nu i-am auzit pe ceilalţi plângându-se că se chinuie cu cargafungile. Am început să legăm baierile una după alta, până când vela a fost strâns terţarolată, după care am coborât pe punte şi am trecut la fungi. Între timp fusese înfăşurat şi focul, ridicat un velastrai, iar nava cu velatura puţină îşi mai reduse înclinaţia şi putea fi stăpânită. Dar cele două vele gabier spânzurau încă strânse numai în cargafungi, se smuceau se zbăteau de parcă aveau de gând să pornească şi ele cu catarg cu tot. A fost suficientă o privire în arboradă ca ne dăm seama că treaba noastră nu se încheiase încă. Îndată ce secundul ne văzu pe punte ne şi strigă:

— În arboradă! Patru oameni să strângă gabierii. Ordinul m-a îmboldit din nou, doi am urcat pe arborele trinchet şi alţi doi pe arborele mare, şi apoi ne-am desfăşurat pe vergile

gabierului. Şarturile erau ţepene, îngheţaţe, lapoviţa pusese o crustă pe toate parâmele fixe, ca şi pe partea din vânt a arborilor şi vergilor. Când am ajuns sus, mâinile îmi erau atât de îngheţate că nu eram în stare să desfac un nod de sachet, chiar de-ar fi depins viaţa mea de asta. Câteva secunde ne-am întins amândoi pe vergă – eu şi celălalt marinar – lovind cu mâna peste velă până ne-am pus sângele în mişcare şi ne-am mai simţit vârfurile degetelor, iar în clipa următoare, buricele degetelor ne ardeau. Tovarăşul meu de vergă era George Somerby, de la una din şcolile din Boston, care la venire era un ţângău slăbuţ, sfrijit, nu mai răsărit decât un nod de scotă, cântărind cât un strat de negru de fum şi puternic de nu era în stare să salte o scrumbie de pe grătar, dar care acum ajunsese cât un arboret de gabier, zdravăn de dobora un taur şi cu destulă vână în el ca să-l şi mănânce întreg. Ne-am chinuit şi am adunat vela aceea şi, după şase sau opt minute de trudă grea, tot legând şi dezlegând la vela ce devenise ţeapănă ca o foaie de tablă, am reuşit s-o strângem. Dar trebuia adunată ca lumea, nu oricum, pentru că-l ştiam pe secund destul de bine ca să fim convinşi că, de avea să se desfacă cumva, ne va chema în timpul cartului nostru liber, la orice oră din noapte, pentru a ne pune s-o legăm la loc.

Aşteptam să prind un moment ca să mă pot repezi în teugă să-mi pun pe mine o haină mai groasă şi pălăria de muşama, dar când am ajuns pe punte am auzit cele opt bătăi de clopot, celălalt cart coborî sub punte, iar pe noi ne aşteptau două ceasuri de cart scurt şi multă muncă. Acum se pornise o furtună statornică de sud-vest, dar noi nu coborâsem destul de mult spre sud pentru a profita de ea, deoarece trebuia mai întâi să trecem bine de Ţara de Foc. Punţile erau acoperite de zăpadă, şi lapoviţa bătea fără contenire. De fapt, Capul Horn nu făcea decât să-şi arate drepturile. În toiul furtunii, înainte de a se lăsa întuneric de tot, ne-am apucat de strâns toate

aripile pentru a le depozita, apoi ne-am urcat din nou în arboradă ca să punem la post toți verfaforii, şi să strângem colac şcotele, fungile şi murele respective. Trudă grea numai pentru patru sau cinci oameni câți eram, sub suflarea furtunii care mai-mai să ne arunce de pe vergi, chinuindu-ne cu nişte parâme atât de înțepenite de ger că aproape nu se puteau îndoi. Am stat o jumătate de oră la capătul vergii trinchetului, încercând să boțez şi să strâng colac murele aripii gabierului trinchet şi fungile. Abia înainte de lăsarea întunericului am isprăvit, şi nu mică ne-a fost bucuria când am auzit cele patru bătăi de clopot, ceea ce însemna două ceasuri sub punte, o cană de ceai fierbinte, dimpreună cu nişte carne săratâ, rece de vită, pâine şi, ceea ce era şi mai important, posibilitatea de a pune pe noi un rând de haine groase şi uscate, potrivite cu vremea de afară, în locul celor subțiri, ude tare şi înghețate bocnă. Brusca schimbare de vreme, cu care nu eram încă obişnuiți, îmi părea şi mie, ca şi celorlalți, de neîndurat. Timp de mai multe zile, suferisem de o durere de dinți, iar frigul, umezeala, gerul chiar nu erau cele mai nimerite remedii în cazul acesta. Curând am avut prilejul să consta că durerea de dinți profitase de ocazie şi acum se întinsese la toată falca. Înainte de terminarea cartului, m-am prezentat la secund, care răspundea şi de trusa de medicamente, să-i cer să-mi dea ceva. Dar trusa arăta aşa cum era normal să arate la capătul unei îndelungate călătorii – goală. Nu găseam mai nimic care să se potrivească la suferința mea în afară de nişte picături cu l*audanum*, care trebuiau şi acelea păstrate pentru cazuri grave. Aşa că mie nu-mi rămânea decât să mă obişnuiesc cu durerea. La a opta bătaie de clopot, când am ieşit din teugă, afară nu mai ningea, se vedeau chiar şi câteva stele, dar cerul era încă acoperit în bună măsură de nori negri şi bătea un vânt nedomolit de furtună. Chiar înainte de miezul nopții, m-am urcat în arboradă, am coborât vela rândunicii artimon, şi

am avut norocul să execut manevra bine spre satisfacția secundului care spuse „iute făcut marinăreşte”. Cele patru ceasuri următoare petrecute sub punte nu mi-au adus nicio alinare, pentru că ani zăcut în cuşeta mea fără să pot dormi deloc. Din cauza durerii de dinți auzeam fiecare bătaie de clopot, iar la patru dimineața m-am sculat laolaltă cu toți ceilalți din cart meu, simțind prea puțină râvnă de a înfrunta greutățile zilei ce venea. Vremea proastă şi munca grea pe mare pot fi înfruntate foarte bine dacă ai tăria spiritului, sănătatea necesară, dar nimic nu dărâmă mai uşor un om în astfel de circumstanțe decât suferințele trupeşti şi lipsa de somn. Şi aveam prea multe de făcut ca să ne mai îngăduim şi timp de gândit. Furtuna din ziua precedentă, talazurile înalte care ne întâmpinaseră cu câteva zile înainte, în vreme ce mai aveam totuşi câteva grade de parcurs spre sud, l-au convins pe căpitan că ne pândea o mare cu care nu era de glumit, aşa că am primit ordin să coborâm arboretele zburătorului. Vergile zburătorilor şi ale rândunicilor au fost date jos, săgeata bompresului pusă la post, arboretele zburătorilor coborâte pe punte şi amarate toate laolaltă lângă barcaz. Manevrele respective au fost apoi degarnisite şi făcute frumos colac, totul pus în bună rânduială. Nu era marinar la bord care să nu se bucure când văzu şcondrii pe punte, pentru că, atâta vreme cât vergile respective erau încă în arboradă sus, la cel mai mic semn de slăbire a vântului eram trimişi să desfacem velele zburătorilor pe care apoi trebuia să le strângem din nou când se pornea viscolul şi să manevrăm în sus şi-n jos parâme căptuşite de gheață, să coborâm vergile rândunicilor în toiul dezlănțuirii furtunii care venea direct de la Polul Sud. Era şi o privelişte interesantă să priveşti o nobilă navă lipsită de toate grelele accesorii care formează vârful înaltelor sale catarge, de vergi şi verfafori cu capetele ascuțite ca nişte suliți care-i împodobesc arborada atunci când se află în câte un port, fără

toată velatura aceea care o învăluia cu câteva zile înainte ca un nor alb, de la mărul catargului până la linia de plutire, întinzându-se cu mult dincolo de lățimea bordurilor de-o parte şi de alta. Se despuiase ca un luptător înainte de înfruntare. Înfățişarea ei de acum se potrivea şi cu situația în care se afla – singură, luptându-se cu furtunile, cu vânturile, gheața, la acest capăt de lume, într-o noapte aproape permanentă.

Vineri 1 iulie. Ajunsesem acum aproape de latitudinea Capului Horn, şi pentru că aveam peste patruzeci de grade de parcurs spre est, am încrucişat vergile dinaintea unei puternice furtuni de vest, am mai desfăcut o terțarolă de la gabierul trinchet şi am pornit pe noul drum est la sud, cu perspectiva de a ajunge în traversul Capului Horn într-o săptămână, zece zile. Eu nu mai avusesem parte de somn de patruzeci şi opt de ore, şi lipsa de odihnă, dimpreună cu frigul şi umezeala permanentă au făcut să mi se umfle şi mai tare falca, încât aveam acum o față de două ori mai mare decât de obicei, şi-mi era imposibil să mai deschid gura suficient ca să mănânc. Când am ajuns în halul acesta, stevardul i-a cerut căpitanului permisiunea să ia nişte orez să-mi fiarbă, dar nu s-a ales decât cu un: „Nu, fir-ar să fie! Spune-i să înghită carne sărată şi pâine tare ca toți ceilalți!" Şi cam la acest răspuns mă aşteptam şi eu. Dar n-am murit de foame pentru că domnul Brown, care era şi om nu numai marinar, şi-mi arătase întotdeauna prietenie, aduse pe furiş o tigaie de orez la bucătărie, şi-i spuse bucătarului să-l fiarbă pentru mine, fără să-l vadă „bătrânul". Dacă ar fi fost vreme frumoasă sau ne-am fi aflat într-un port, m-aş fi dus sub punte şi aş fi zăcut până-mi dregeam mutra, dar pe o vreme amarnică, aşa cum era acum şi cu un echipaj atât de redus, nu se putea să dezertez de la postul meu. Aşa că am rămas pe punte, mi-am făcut carturile şi mi-am împlinit obligațiile cât am putut mai bine.

Sâmbătă 2 iulie. În dimineața asta soarele s-a ridicat senin, dar se afla prea jos la orizont ca să ne încălzească cât de cât, să dezgheţe velele sau greementul. Era plăcut chiar numai să-l vezi şi aşa. Aveam parte acum de ceea ce se numeşte un vânt statornic de gabier terţarolat dinspre vest. Aerul, care fusese mai înainte rece, dar acum în ultimele câteva ceasuri, deveni jilav şi avea un fel de neplăcută răceală umedă. Cel care fusese la timona ne informă că-l auzise pe căpitan spunându-i pasagerului nostru că de dimineaţă termometrul coborâse cu câteva gradaţii ceea ce nu se putea explica în alt mod decât că în apropierea noastră se aflau gheţari, deşi un astfel de fenomen era foarte rar la această latitudine în perioada respectivă a anului. La douăsprezece am coborât sub punte, şi tocmai terminasem cu masa când bucătarul îşi băgă capul pe gura tambuchiului şi ne spuse să ieşim afară iute să vedem cea mai minunată privelişte pe care am zărit-o vreodată.

— Încotro să ne uităm, doctore? întrebă primul care se ridică să iasă.

— În prova babord.

Şi acolo, în mijlocul oceanului, la câteva mile depărtare, plutea o imensă masă neregulată, cu culmea şi ţancurile acoperite de zăpadă, iar poalele de un albastru indigo închis. Era un iceberg, unul din cei mai mari, după câte ne spunea un marinar ce fusese în Oceanul îngheţat de Nord. Cât vedeai cu ochii, faţa oceanului era de un albastru adânc în toate direcţiile, cu valuri înalte, puternice, lucind în lumina zilei, iar în mijlocul lor se ridica muntele acesta plutitor, imens, cu prăpăstii şi văi cufundate în umbră adâncă, şi ţancurile sclipind în soare. Curând tot echipajul era pe punte, privind, admirând în felurite chipuri frumuseţea şi măreţia icebergului. Nicio descriere nu poate reda insolitul acelei apariţii, minunăţia şi sublimul ei, întinderea sa – probabil să fi avut vreo două, trei mile circumferinţă, mai multe sute de picioare

înălțime –, legănarea sa domoală, în vreme ce baza i se ridica şi se afunda în valuri, iar crestele înalte se clătinau către nouri ; talazurile ce se repezeau la poalele sale spărgându-se într-o jerbă înaltă de spumă, formând de jur împrejur o crustă albă ; trosnetul puternic cu care crăpa masa aceea imensă în timp ce se desprindeau şi cădeau bucăți uriaşe în mare ; sentimentul de teamă pe care ți-l trezea faptul că era atât de aproape şi felul maiestuos în care se apropia, în fine toate acestea contribuiau la a-i împrumuta acel aer cu adevărat sublim. Cea mai mare parte a acelei mase, după cum am spus, avea o culoare indigo, baza cu o crustă de spumă înghețată şi, pe măsură ce devenea tot mai subțire şi mai transparent spre vârf şi spre margini, culoarea sa trecea de la nuanțele de un albastru închis la albul zăpezii. Părea să meargă în derivă spre nord, aşa că noi ne-am ținut departe şi ne-am ferit de el. Toată după-amiaza a rămas în raza vederii noastre, iar când am trecut prin partea adăpostită a icebergului vântul a căzut cu totul, aşa că am rămas în pană, în apropierea sa, cea mai mare parte a nopții. Din nefericire n-am avut parte de lună, era totuşi o noapte senină şi ne dădeam seama exact de mişcările regulate, prelungi ale acelei uluitoare mase de gheață după cum marginile sale acum acopereau o parte a stelelor, acum le dezvăluiau din nou. În timpul cartului nostru am auzit troznete puternice de parcă ar fi pleznit întreaga masă a ghețarului, iar câteva bucăți s-au prăvălit cu nişte bubuituri ca de tunet în mare. Spre dimineață, s-a pornit o briză puternică, am orientat velele şi am lăsat ghețarul la pupa, iar când s-a luminat de ziuă nu se mai vedea deloc. A doua zi...

...*Duminică 3 iulie*, vântul continuă să bată puternic, aerul era deosebit de rece, iar termometrul foarte coborât. În cursul zilei am văzut mai multe icebergur de diferite mărimi, dar niciunul atât de aproape ca cel din ziua precedentă. După câte ne-am putut da noi seama, de la distanța aceea, unii dintre ei erau,

poate, la fel de mari, dacă nu şi mai mari. La amiază ajunsesem la latitudinea de cincizeci şi cinci de grade şi douăsprezece minute sud, şi longitudinea estimată de optzeci şi nouă de grade şi cinci minute vest. Spre seară, vântul se roti spre sud şi ne derivă oarecum de la drumul nostru, pentru că bătea cu puterea unei furtuni. Dar nu ne păsa atâta vreme cât vântul nu aducea şi ploaie sau ninsoare, mai ales că aveam deja velele terţarolate.

Luni, 4 iulie. La Boston se sărbătorea ziua independenţei. Şi cum se trăgea cu armele! Sunau clopotele! Câte petreceri de tot felul pretutindeni! Doamnele, care nu se duseseră la Nahant ca să tragă în piept aerul răcoros al oceanului şi să-i admire frumuseţea, se plimbau acum pe străzi, cu umbreluţe deasupra capului, iar domnii, în pantaloni albi şi şosete de mătase! Şi ce de îngheţată s-o fi consumat, câtă gheaţă o fi fost adusă în oraş de la mare distanţă şi vândută cu bucata şi cu livra! Cea mai mică dintre insulele de gheaţă văzute de noi astăzi l-ar fi făcut fericit pe amărâtul de marinar dacă ar fi avut-o la Boston! Îndrăznesc să spun că n-am fi avut nicio obiecţie să se afle acolo cu gheaţa asta cu tot! Cu siguranţă că nu aici era locul nimerit pentru a sărbători ziua de 4 iulie. Singurul lucru care ne rămânea nouă de făcut era să avem grijă să ne încălzim şi să ferim nava de gheţari. Dar nimeni n-a uitat ziua asta. Multe dorinţe, presupuneri şi comparaţii şi-au împărtăşit marinarii unii altora, atât în glumă cât şi cu toată seriozitatea. Atâta vreme cât se arăta pe cer, soarele strălucea puternic, numai că mai tot timpul cârduri de nori goneau prin faţa lui. La amiază eram la latitudinea de cincizeci şi patru de grade şi douăzeci şi şapte de minute sud şi longitudinea de optzeci şi cinci de grade şi cinci minute vest, după ce parcursesem o bucată bună spre est, dar pierdusem în latitudine din cauza rotirii vântului. De dimineaţă până la lăsarea întunericului, adică de la ora nouă la trei, am zărit

treizeci şi patru de insule de gheaţă de diferite mărimi, unele nu cu mult mai mari decât coca navei noastre şi altele, după câte se părea, la fel de mari ca primul gheţar pe care l-am văzut, cu toate că, pe măsură ce înaintam, gheţurile deveneau tot mai mici, dar mai numeroase, pentru ca la apusul soarelui, un marinat urcat în vârful catargului, să zărească spre sud-est întinderi mari de gheaţă plutitoare, numite câmpuri de gheaţă. Gheaţa de felul acesta e mult mai periculoasă decât insulele, pentru că acestea din urmă pot fi văzute de la distanţă, şi te poţi feri, însă sunt mult mai greu de ocolit câmpurile de gheaţă, care plutesc pe mari întinderi, acoperind oceanul pe mile întregi, formate din bucăţi de toate mărimile, late, ascuţite, calupuri, ici colo cu câte o insulă ridicându-se la douăzeci, treizeci de picioare, cât nava de mari. Trebuie să se păstreze o veghe permanentă, pentru că multe dintre aceste bucăţi de gheaţă, atunci când le mai dă brânci şi un talaz, sunt destul de mari ca să facă o gaură în coca, ceea ce ar fi însemnat sfârşitul nostru, al tuturor, fiindcă nicio barcă – chiar dacă am fi reuşit s-o dăm la apă – nu ar rezista pe o astfel de mare, şi niciun om nu ar fi supravieţuit în ea într-o astfel de climă. Pentru a ne face viaţa şi mai grea, vântul se porni dinspre est, îndată după apusul soarelui, şi se stârni o furtună chiar din faţă, cu grindină, lapoviţă şi o ceaţă groasă de nu eram în stare să vedem nici măcar la o jumătate de navă înaintea noastră. Aliatul nostru principal – furtunile dominante de sud-vest – se retrase şi iată-ne la şapte sute de mile vest de Capul Horn, înfruntând o furtună drept dinspre est, pe o ceaţă de nu vedeam gheţurile decât atunci când ajungeau chiar sub prova noastră. La ora patru – se făcuse destul de întuneric la ora aceea – tot echipajul a fost chemat pe punte şi trimis în arboradă pentru a strânge velele sub rafalele violente ale furtunii amestecate cu ploaie şi grindină. Toţi eram îmbrăcaţi ca la Capul Horn – cizme groase, pălării de muşama ce ne

acopereau gâtul şi urechile, pantaloni şi haine groase, iar unii cu impermeabile deasupra. Când eram pe punte, aveam şi mănuşi, dar în arboradă nu se putea lucra cu ele, pentru că atunci când erau umede şi ţepene puteau să-ţi alunece, şi omul se trezea peste bord, oricât s-ar fi agăţat el de vreo parâmă. Aşa că eram nevoiţi să lucrăm cu mâinile goale care, la fel cu obrajii noştri, aveau tăieturi adânci de la bucăţile de grindină, adesea mari şi ascuţite. Nava avea acum o crustă de gheaţă – coca, şcondrii, manevrele fixe, iar cele mobile erau atât de ţepene încât aproape că nu se puteau îndoi ca să le amarăm sau, şi mai rău, să facem vreun nod, şi velele erau bocnă. Am strâns velele inferioare, gabierul artimon, velastraiul zburătorului trinchet, pe rând câte una, pentru că era treabă grea şi îndelungată, care necesita mulţi oameni. Am terţarolat strâns gabierul trinchet, pe cel al arborelui mare îl ţineam strâns numai în contraşcote şi cargafungi, gata de a fi întins dacă ar fi fost necesar să urcăm pe vânt pentru a evita vreun iceberg. A fost stabilită o veghe permanentă, păstrată de fiecare cart pe rând, până dimineaţa. Am petrecut o noapte plină de nelinişti şi obositoare. Tot timpul furtuna a suflat cu putere, permanent amestecată cu ploaie, zăpadă, sau grindină. Pe lângă asta domnea o ceaţă chioară, şi stăteam înconjuraţi de gheţuri de pretutindeni. Căpitanul a rămas pe punte aproape toată noaptea, bucătarul a primit ordin să rămână în faţa sobei lui, cu un foc zdravăn dinainte, pentru ca să-i facă mereu cafele, la câteva ore mai bea câte una şi, o dată sau de două ori, a împărţit puţină şi ofiţerilor, dar pentru echipaj nu s-a găsit nicio picătură. Căpitanul, care doarme toată ziua, vine şi pleacă când vrea el noaptea, poate avea în cabină sticla lui cu brandy, cafea fierbinte la bucătărie, în vreme ce nenorocitul de marinar, ce trebuie să îndure toate, să muncească în frig şi umezeală, n-are nici cu ce-şi umezi buzele şi încălzi burta. Eram pe o navă care, prin stătutul ei,

interzicea alcoolul, ca multe astfel de nave, numai că abstinența era toată numai la teugă. Marinarul, la primul pahar care i s-ar oferi, e în pericol să se îmbete, dar căpitanului, de a cărui minte limpede depind viețile tuturor, i se poate îngădui să bea oricât, când vrea el. Marinarii nu vor fi niciodată convinşi că romul e ceva periculos atunci când se ia de la gura lor pentru a se da ofițerilor ; aşa cum nu pot socoti abstinența asta drept un prieten numai pentru că li se ia ceea ce ei au avut la dispoziție întotdeauna, şi nu li se oferă nimic în loc. Văzând că băutura este îngăduită ofițerilor, nu vor fi niciodată convinşi că li s-a interzis tocmai pentru binele lor, iar când nu primesc nimic în schimb nu vor aprecia gestul drept mărinimie. Ba din contra, mulți socotesc această oprelişte drept un nou instrument de tiranie. Nu pentru că preferă romul. N-am văzut niciodată marinar, chiar şi după o lună de la ultima vizită în vreo crâşmă, care, pe o noapte friguroasă, să nu prefere o cană de cafea fierbinte sau de ciocolată în locul întregii băuturi din lume. Ei zic că alcoolul nu-i încălzeşte decât scurtă vreme. Iar dacă nu primesc nimic în schimb, atunci o să resimtă lipsa a ceea ce au pierdut. Căldura şi bucuria de moment a unui pahar de băutură, întreruperea unui lung şi nenorocit cart care se produce atunci când oamenii sunt chemați la dunetă pentru a li se oferi acel pahar, sau chiar numai simplul fapt că există un eveniment pe care-l aşteaptă atâta şi despre care pot discuta, în fine, toate acestea justifică şi dau importanță acestui pahar de băutură pe care nimeni nu-l poate aprecia la adevărata sa valoare dacă n-a făcut de cart ca simplu marinar. La venire, *Pilgrim* nu avea statut de navă abstinentă, şi paharul de grog se servea celor din cartul de la miezul nopții, ca şi celor din cartul de dimineață, sau după terțarolarea gabierilor, de fiecare dată. Cu toate că înainte de asta n-am băut niciodată şi nici după aceea, atunci mi-am luat şi eu porția din mâna căpitanului, ca

toți ceilalți, numai pentru că pe moment îmi mai încălzeam puțin sângele, iar ritualul ne mai schimba oarecum gândurile şi mai rupea monotonia cartului. În acelaşi timp, aşa cum am mai spus, nu era om la bord care să nu-şi fi aruncat băutura câinilor – i-am auzit de zeci de ori zicând asta – pentru o cană de cafea sau ciocolată, sau chiar pentru băutura noastră obişnuită: „apă amețită, păcălită cu nişte ceai". Reforma care impune abstinență în privința băuturii e cel mai bun lucru pentru marinari, dar atunci când li s-a luat băutura trebuia să li se dea ceva în schimb. În felul cum s-a aplicat acum nu înseamnă decât o economie în plus pentru proprietari, ceea ce i-a uimit chiar şi pe cei mai înfocați partizani ai acestei cauze. Dacă în clipa când a şters băutura de pe lista de cheltuieli, omul de afaceri ar fi fost obligat să pună în loc cafea sau ciocolată suficientă pentru a se da fiecărui om câte o cană, când coboară de pe verga gabierului, într-o noapte de furtună, tare mi-e teamă că marinarul ar fi fost îmboldit să se abată de la vechile obiceiuri!

Dar asta n-are a face cu înconjurul Capului Horn. În noaptea aceea, cartul meu a stat opt ceasuri pe punte şi tot timpul s-a păstrat o veghe atentă: câte un om de fiecare parte a provei, un altul cocoțat la mijlocul vergii trinca, al treilea secund suit pe capacul prova, câte un om la fiecare bord la mijlocul navei, iar un altul la timonă. Secundul era însă pretutindeni şi el comanda atunci când căpitanul stătea sub punte. Când se zărea vreun ghețar mai mare în fața noastră sau derivând în apropiere, se semnala prezența lui transmițându-se ordinele din gură în gură, şi prova navei se abătea într-o parte: sau alta, iar vergile erau încrucişate sau brațate în şart. Nu ne rămânea nimic de făcut decât să veghem cu atenție, şi pe teugă aveam cei mai vigilenți ochi de pe toată nava. Singura care se auzea era vocea omului de veghe de la prova:

— Altă insulă de gheață!

— Gheață în față!
— Gheață în bordul de sub vânt!
— Cârma banda în vânt!
— Puțin sub vânt!
— Aşa, drept înainte!

În perioada asta, umezeala şi frigul îmi aduseră obrazul în aşa hal încât nu puteam nici mânca, nici dormi şi, cu toate că rezistasem toată noaptea în cart, când se făcu lumină arătam atât de rău că toți ceilalți îmi spuseră să cobor sub punte şi să stau întins o zi sau două, altfel aveam să zac multă vreme. Când s-a terminat cartul, m-am dus la timonerie, mi-am sos pălăria şi fularul şi mi-am arătat fața secundului, care-mi spuse să cobor imediat sub punte, şi să stau în cuşetă până se retrage inflamația, iar bucătarului îi dădu ordin să-mi pregătească o cataplasmă şi promise să-i spună şi căpitanului.

Am coborât şi m-am culcat, acoperindu-mă cu pături şi haine, şi am zăcut în cuşetă aproape douăzeci şi patru de ceasuri, jumătate adormit, jumătate treaz, năucit de durerea aceea surdă. Am auzit cum erau chemate carturile pe punte, oamenii coborând şi urcând în teugă, uneori zgomotul de pe punte, câte un strigăt de avertisment – „Gheață!", dar nimic nu mă mai interesa. După douăzeci şi patru de ceasuri, durerea s-a mai domolit şi am dormit dus, somn lung, care mă întrema. Dar fața îmi era atât de umflată şi sensibilă încât am fost nevoit să mai rămân în cuşeta mea încă vreo două, trei zile. Cit am zăcut în teugă, vremea rămase cam la fel ca înainte: vânturi contrare, zăpadă şi ploaie, or, dacă venea şi câte un vânt favorabil, era prea multă ceață, sau gheață prea multă, pentru a putea naviga. La sfârşitul celei de-a treia zi, gheața în jur deveni foarte groasă, un zid de ceață învălui nava, în vreme ce dinspre est sufla o furtună cumplită, cu grindină şi zăpadă şi se anunța o noapte foarte periculoasă şi obositoare. La lăsarea întunericului, căpitanul chemă tot echipajul la pupa şi

spuse că nimeni nu va părăsi puntea toată noaptea, pentru că nava se află în faţa celei mai mari primejdii, orice sloi de gheaţă putea perfora coca, sau ne-am fi putut izbi de un iceberg şi nava s-ar fi făcut bucăţi. Nimeni nu putea spune dacă a doua zi dimineaţă nava va mai exista. S-au stabilit oamenii de veghe şi fiecărui om i-a fost fixat un post. După ce am auzit cum stăteau lucrurile, am început să-mi pun hainele ca să stau de veghe alături de ceilalţi, când apăru secundul în teugă, se uită la mutra mea şi îmi ordonă să mă culc la loc, spunând că dacă tot va fi să ne ducem la fund, ne vom duce oricum cu toţii, însă dacă am să ies pe punte acum o să zac toată viaţa. Acesta a fost singurul cuvânt ca lumea pe care l-am auzit din partea celor de la dunetă, deoarece căpitanul nu a făcut nimic pentru mine, nici măcar nu a întrebat în ce stare mai eram de când fusesem nevoit să rămân în teugă.

Ascultând ordinul secundului, am rămas în cuşetă, dar am petrecut o noapte atât de nenorocită cum n-aş mai vrea să am. Niciodată n-am simţit în viaţa mea mai puternic blestemul bolii. Măcar de-aş fi putut fi pe punte, alături de ceilalţi, unde mai făceai ceva, mai vedeai, sau mai auzeai ceva, împreună cu semenii tăi şi la primejdie şi la treabă. Dar cel mai amarnic calvar era să stai închis într-o gaură întunecată, ameninţat de acelaşi pericol ca şi toţi ceilalţi, dar fără a avea puterea de a face ceva. În cursul acelei nopţi, de mai multe ori m-am sculat hotărât să ies pe punte, dar liniştea care se lăsase asupra navei îmi arăta că nici acolo nu era nimic de făcut, iar convingerea că aveam să mă îmbolnăvesc şi mai rău, fără niciun rost, m-a determinat să rămân pe loc. Nu era uşor să dormi, stând, cum am spus, cu capul sprijinit chiar de bordajul provei, care putea fi străpuns de un gheţar sau împins de următorul talaz ce se repezea asupra navei. A fost singura dată când am zăcut bolnav de la plecarea din Boston şi s-a nimerit în cea mai nenorocită perioadă. Aş fi fost în stare

să îndur plăgile Egiptului pentru tot restul călătoriei, numai să mă fi simţit destul de bine şi în putere în noaptea aceea. A fost cumplită pentru toţi cei de pe punte. Cartul de optsprezece ore, în umezeală şi frig, sub apăsarea permanentă a primejdiei, aproape că i-a epuizat cu totul. Când au coborât pentru micul dejun la ora nouă dimineaţa, aproape că au adormit cu toţii aşa cum stăteau pe cufere, iar unii erau atât de înţepeniţi că nu se puteau aşeza. În tot acest timp nu li s-a dat nicio gură de apă, nimic – deşi căpitanul, ca şi în noaptea în care am fost şi eu pe punte, şi-a băut cafeaua tot la patru ceasuri – numai secundul a furat o cană de cafea şi le-a dat la doi oameni să bea în spatele bucătăriei, în vreme ce el îi păzea să nu-i prindă căpitanul. Fiecărui om i s-a fixat un loc anume şi nu i s-a îngăduit să-şi părăsească postul. Toată noaptea nu s-a petrecut nimic care să mai rupă monotonia aceea apăsătoare, doar o singură dată oamenii au întins vela mare pentru a evita un gheţar imens către partea de sub vânt, spre care nava se îndrepta cu viteză. Puştii din echipaj erau atât de doborâţi de oboseală încât au adormit de-a binelea la postul lor, iar al treilea secund, domnul Hatch, băiat tânăr, al cărui post era foarte expus, fiind obligat să stea în picioare pe capacul prova, ajunse atât de ţeapăn când i s-a terminat misiunea încât nu-şi mai putea îndoi genunchii pentru a coborî scările tambuchiului. Prin această veghe permanentă, prin manevre rapide de cârmă, de îndată ce apăreau în raza vederii iceberguri sau gheţari mai mici, nava a evitat dezastrul, ciocnindu-se doar de câteva sloiuri mărunte, deşi dimineaţa tot oceanul a apărut acoperit de gheţuri pe mile întregi. În zori s-a lăsat un calm plat, iar o dată cu ivirea soarelui şi ceaţa s-a mai împrăştiat, apoi dinspre vest se stârni un vânt ce se transformă în furtună. Acum aveam vânt prielnic, lumină, şi o vreme cu vizibilitate relativ mai bună, şi totuşi, spre surprinderea tuturor, nava continuă să stea la capă.

— De ce nu pornim?

— Ce are de gând căpitanul? întrebau cu toţii.

Şi, de la o simplă întrebare, oamenii începură să se lamenteze şi chiar să murmure. Când ziua ţinea atât de puţin, părea mare păcat să se scurgă degeaba, cum era păcat şi de vântul favorabil, pentru care se rugase tot omul. Ceasurile treceau unul după altul, căpitanul nu dădea niciun semn că avea de gând să întindă velele, aşa că echipajul deveni neliniştit, marinarii discutau şi se sfătuiau la teugă. Se simţeau doborâţi de oboseală şi stat în frig şi umezeală, voiau să scape odată de zona asta, aşa că această întârziere nejustificată era prea mult pentru starea lor de nelinişte şi nemulţumire. Unii spuneau că, probabil, căpitanul se temea, speriat cu totul de pericolele şi greutăţile care se abătuseră asupra noastră, şi-i era frică să ridice velele, în vreme ce alţii spuneau că spaima îl împinsese la băutură şi opium în aşa măsură încât nu mai părea în stare să-şi îndeplinească datoria. Dulgherul, om inteligent şi marinar cu experienţă, având mare influenţă asupra echipajului, veni la teugă şi încercă să-i convingă pe oameni să meargă la dunetă şi să-l întrebe pe căpitan de ce nu porneam, şi să-i cerem, în numele întregului, echipaj, să ridicăm velele. Părea să fie o cerere îndreptăţită ; echipajul fu de acord ca, în cazul în care nu se întindeau velele până la prânz, să se ducă la pupa. Veni şi amiaza, şi nicio velă nu se ridică. Se ţinu din nou sfat şi se propuse să se ridice comanda din mâna căpitanului şi să se dea secundului, care ar fi fost auzit zicând că de i s-ar fi îngăduit lui mână liberă nava ar fi fost la jumătatea drumului spre Capul Horn, înainte de lăsarea serii, indiferent că apăreau gheţuri înainte sau nu. Oamenii erau atât de nervoşi şi neliniştiţi încât s-au bucurat o vreme de această propunere, care însemna revoltă pe faţă. Dulgherul ne părăsi şi se duse la cuşeta lui, după ce avu loc o tacită înţelegere conform căreia, de vor rămâne lucrurile la fel încă

vreo câteva ceasuri, putea să se întâmple ceva grav. După plecarea lui am dezbătut ideea asta pe toate feţele, iar eu m-am arătat hotărât împotriva ei. Se mai opuse şi un alt marinar care ştia că pe o navă se întreprinsese ceva asemănător împotriva căpitanului de care oamenii erau nemulţumiţi, iar urmările fuseseră foarte serioase. Ni se alătură şi Stimson, care coborâse curând în teugă, aşa că noi am hotărât să nu ne amestecăm în afacerea asta. În felul acesta, echipajul a fost convins deocamdată să renunţe la idee, dar nu fără a preciza că nu aveau de gând să zacă cu mâinile în sân multă vreme pe aceste coclauri fără să afle şi motivul.

Lucrurile au rămas astfel până la ora patru, când veni ordinul ca toţi oameni să se prezinte la pupa. Cam în zece minute, oamenii se întoarseră la teugă şi tot complotul lor era spulberat. Dulgherul se pripise şi, fără a avea nicio împuternicire din partea echipajului, se duse să-l descoase pe secund, ca să afle de ar fi fost de acord să preia comanda navei, mărturisindu-i intenţia de a-l înlocui pe căpitan ; secundul, cum îi poruncea datoria, comunică totul căpitanului, care, de îndată, ordonă echipajului să se prezinte la dunetă. De data asta însă nu au fost întâmpinaţi nici cu ameninţări, nici cu acel aer arogant, caracteristic omului de pe dunetă, nici cu insulte şi înjurături, aşa cum se aşteptau oamenii. Din contra, sentimentul primejdiei care ne pândea pe toţi, suferinţa comună prin care treceam, păreau să-l fi domolit pe căpitan şi să-i fi trezit ceva ce aduce a simţăminte umane faţă de semenii săi. Căpitanul întâmpină echipajul liniştit şi chiar cu bunăvoinţă. Le spuse oamenilor ce auzise şi le mărturisi că el nu credea că aveau de gând să încerce una ca asta, pentru că întotdeauna se dovediseră oameni de treabă, ascultători care-şi cunoşteau îndatoririle, iar el nu avea ce să le reproşeze. Aşa că-i întrebă ce motive îi împingeau să se plângă. Le aminti că nimeni nu-l putea acuza să se fi dovedit

un căpitan prea prudent atunci când era vorba să întindă cât mai multe vele – ceea ce era destul de adevărat – şi-i încredința că îndată ce va socoti el că e nimerit şi fără pericol, va da ordinul de întindere a pânzelor. Le mai spuse câteva cuvinte cu privire la datoria lor în împrejurările de față, şi-i trimise înapoi la teugă, arătându-le că socotea discuția încheiată în această privință. Totodată îi comunică dulgherului să-şi amintească în mâna cui era puterea, şi-i spuse că de va mai auzi vreun cuvânt de instigare din partea sa, o să-l facă să pomenească treaba asta până la sfârşitul zilelor lui.

Cuvintele căpitanului avură un efect deosebit de salutar asupra marinarilor, care se întoarseră liniştiți şi-şi reluară treburile.

Încă două zile vântul bătu dinspre sud şi est şi, în scurtele perioade când era prielnic, în jur pluteau prea multe sloiuri groase pentru a ne îngădui să pornim. Cu toate astea, vremea nu mai era chiar atât de cumplit de rea. Echipajul făcea acum cart pe cart. Eu am rămas mai departe în cuşeta mea, întremându-mă repede, cu toate că nu mă înzdrăvenisem destul ca să pot ieşi pe punte. În plus, nici n-aş fi fost de vreun ajutor pentru că de aproape o săptămână nu mâncasem mai nimic, în afară de o mână de orez pe care mi-l băgasem cu forța în gură în ultimele zile, şi eram neajutorat ca un țânc. E mare nenorocire să fii bolnav când te afli la teugă. E cea mai amarnică pagină din viața unui biet marinar, mai ales când se mai nimereşte şi o vreme afurisită. Teuga stă închisă etanş pentru a nu lăsa apa şi frigul să pătrundă înăuntru, ceilalți din echipaj sau sunt pe punte de cart sau dorm în cuşetele lor, nu vorbeşte nimeni, lumina slabă a singurei lămpi ce atârnă de o grindă, pare atât de chioară încât abia zăreşti în jur, nicidecum să mai şi citeşti, picături de apă cad de pe grinzi şi carlingile de punte, lunecă pe fața bordajului, iar teuga devine atât de umedă, întunecată şi mohorâtă, ticsită de cufere şi haine

jilave, încât de te scoli în capul oaselor în cuşetă e şi mai rău decât atunci când stai întins. Şi astea nu-s decât vreo câteva din neajunsurile acestei vieţi. Din fericire, nu-mi trebuiau îngrijiri din partea nimănui şi nici medicamente, dar dacă aş fi avut nevoie de ajutorul cuiva nu ştiu zău unde aş fi găsit acest ajutor. Marinarii sunt într-adevăr săritori la nevoie, dar, aşa cum se spune adesea şi e foarte adevărat, la bordul unei nave nu e loc şi pentru surori de caritate. Navele noastre comerciale au un echipaj foarte redus întotdeauna şi, dacă un om se îmbolnăveşte, echipajul nu se poate lipsi de încă un om care să-l îngrijească pe celălalt. Marinarul trebuie să fie întotdeauna zdravăn, iar de se îmbolnăveşte e un biet nenorocit. Unul e obligat să-şi facă datoria la timonă, altul să stea de veghe, şi cu cât bolnavul se reîntoarce mai repede pe punte cu atât mai bine.

În consecinţă, îndată ce am putut să-mi reiau îndatoririle, mi-am pus hainele groase, cizmele şi pălăria de muşama şi m-am arătat pe punte. Nu stătusem decât vreo câteva zile în teugă, şi totuşi mi se părea ciudat totul în jur. Nava era acoperită toată de gheaţă – punţile, bordurile, catargele, vergile, greementul. Nu erau ridicate decât două vele gabier, strâns terţarolate, toate celelalte adunate şi parâmele îngheţate bocnă la locurile lor, încât părea imposibil să se facă vreo manevră. Cum era şi cu catargele reduse, fără arboretul zburătorilor, nava avea un aer de infirm, un aer nenorocit. Soarele se ridicase strălucitor. Zăpada a fost măturată de pe punţi, deasupra s-a pus cenuşă, pentru ca să putem merge, altfel scândurile deveneau lunecoase ca oglinda. Era prea frig pentru ca să ne apucăm de vreo muncă pe navă, şi nu ne rămânea decât să batem puntea pentru a ne mai încălzi puţin. Vântul sufla tot din faţă, iar spre est întreg oceanul era acoperit de gheţari şi câmpuri de gheţari. La ora patru, s-a dat ordin să se încrucişeze vergile, iar omul care veni de la timonă ne spuse că din ordinul

căpitanului ţinuse capul spre nord-nord-est. Ce putea însemna una ca asta? Cele mai aiurite presupuneri începură să circule. Unii ziceau că ne îndreptăm spre Valparaiso unde o să rămânem peste iarnă, alţii că urma să scăpăm de gheţuri şi apoi să traversăm Pacificul în partea cealaltă şi să ne întoarcem acasă pe la Capul Bunei Speranţe. Curând însă am auzit, şi apoi ne-am convins de adevăr, că ne îndreptam spre Strâmtoarea Magellan. Vestea se răspândi îndată pe navă, şi toate limbile se dezlegară şi începură să discute despre perspectiva asta. Niciunul dintre marinari nu mai trecuse prin strâmtoare, dar eu aveam în cufăr relatarea călătoriei prin acele locuri a navei *A. J. Donelson*, din New York, care trecuse prin strâmtoare cu câţiva ani mai înainte. Relatarea aparţinea căpitanului şi era cât se poate de favorabilă. Curând o citiră toţi de la bord, şi fiecare îşi dădea cu părerea. Hotărârea căpitanului nostru avu un efect salutar pentru că cel puţin ne-a oferit un subiect de gândire şi discuţii, ne-a mai alungat plictisul rutinei şi ne-a abătut gândurile de la monotona dezolare în care trăiam, meditând numai la perspectivele nenorocite ce ne aşteptau. Schimbând noi direcţia, vântul ne era acum prielnic, aşa că am pornit bine la drum, lăsând grosul câmpurilor de gheaţă în urma noastră şi era şi asta ceva.

Pentru că stătusem destul de mult sub punte, mi se cam duseseră bătăturile de la mâini, aşa că atunci când am fost nevoit să trec prima dată iar la parâme mi-a venit tare greu, dar, după câteva zile, erau din nou bătucite, şi îndată ce am putut deschide gura suficient ca să mestec o bucată de carne sărată de vacă şi nişte pâine marinărească mă ţineam din nou pe picioare.

Duminică 10 iulie. Latitudinea de cincizeci şi patru de grade şi zece minute, longitudinea de şaptezeci şi nouă de grade şapte minute. Aceasta a fost poziţia noastră la amiază. Soarele se

ridicase strălucitor, gheţurile rămăseseră cu totul în urma noastră şi lucrurile apăreau acum într-o lumină mai veselă. Ne-am scos pe punte hainele groase şi pantalonii şi i-am agăţat în arboradă pentru ca vântul şi cele câteva ceasuri de soare să le mai zvânte puţin şi, după ce-am obţinut îngăduinţa bucătarului, am umplut bucătăria cu ciorapi şi mănuşi puse la uscat. Au fost scoase şi cizmele, iar după ce-am obţinut nişte catran şi unsoare, le-am mai tras câte un strat zdravăn şi lor. După masă, tot echipajul a fost pus la treabă, am ridicat ancorele pe punte, am verificat legăturile lanţurilor etc, etc. Au fost scoase palancurile de ancoră şi instalate şi, după două sau trei ceasuri de muncă grea, în frig, amândouă ancorele erau gata pregătite pentru a fi folosite în orice clipă; au mai fost aduse încă vreo două ancore de halaj, o parâmă groasă de remorcaj pusă colac pe gura magaziei prova şi am pregătit şi o saulă lungă de sondă. Acum, când aveam ceva de făcut, ne-am recăpătat şi cheful, şi când am trecut la palancuri ca să punem ancorele la loc, în ciuda priveliştii dezolante din jur, am început să cântăm *Cu inimă, băieţi*, cu toţii în cor. Secundului i-a făcut plăcere, şi frecându-şi mâinile, ne strigă:

— Aşa, copii! Să nu te dai bătut niciodată! Aşa arată un echipaj de oameni încercaţi!

Căpitanul se arătă şi el pe dunetă auzindu-ne cum cântăm şi-i spuse pasagerului, destul de tare ca să-l audă şi omul de la timonă:

— E un echipaj minunat. Atâta vreme cât mai rămân destui ca să formeze un cor, o să-i auziţi cântând!

Aceste pregătiri ale cablurilor şi ancorelor se făceau în vederea trecerii prin strâmtoare, pentru că, drumul fiind întortocheat, cu mulţi curenţi, eşti nevoit să rămâi de multe ori la ancoră. Nu era nici asta o perspectivă prea plăcută, pentru că, dintre toate corvoadele pe care e nevoit să le facă un marinar în zonele reci, niciuna nu-i mai anevoioasă decât

manevrele la ancoră. Trebuie să ridici lanţurile grele şi să tragi parâmele pe punte cu mâinile goale, să manevrezi cablurile, parâmele dublin, să tragi la bord parâmele de geamandură mustind de apa care ţi se strecoară pe sub mâneci şi îngheaţă acolo, să cureţi nările de ancoră, să porneşti la drum şi apoi să fii gata să ancorezi în orice moment din zi sau noapte, să stai de veghe şi să nu-ţi scape nicio stâncă, banc de nisip sau schimbare a curentului de maree, în fine, acestea toate nu-s decât vreo câteva din greutăţile unei astfel de navigaţii pe care e nevoit să le înfrunte marinarul. Indiferent ce se întâmplă, marinarul nu vrea să aibă de-a face cu manevrele de ancoră între un port şi altul. Unul dintre tovarăşi dădu, din nefericire, peste o jumătate de ziar vechi în care se povesteau păţaniile prin strâmtoare ale unui bric din Boston, mi se pare *Peruvian*, care-şi pierduse toate cablurile şi ancorele, de două ori eşuase şi ajunsese la Valparaiso mai mult o epavă. Povestea asta am comparat-o cu cea despre nava *A. J. Donelson* şi ne făcu să ne gândim cu mai puţină încredere la trecerea prin strâmtoare, mai ales că niciunul de la bord nu parcursese drumul acesta şi se auzise că nici căpitanul nu avea toate hărţile necesare. Dar am fost scutiţi de alte păreri despre această experienţă pentru că a doua zi, când trebuia să fim în apropierea Capului Pillars, promontoriul de sud-vest al gurii de intrare a strâmtorii, dinspre est se porni o furtună, însoţită de ceaţă groasă, de nu puteam vedea nici măcar la o jumătate de lungime de navă înaintea noastră. Furtuna, bineînţeles, puse capăt proiectului de intrare în strâmtoare pentru moment, deoarece un uragan care-ţi suflă din faţă nu e cel mai nimerit prilej pentru a naviga prin acele locuri primejdioase şi dificile. Părea că vremea asta avea să dureze o bună bucată de vreme, şi o săptămână sau chiar două nu aveam de gând să răzbim spre strâmtoare, aşteptând împrejurări mai prielnice. Aşa că am braţat vergile

cu murele în babord, am pus prova spre sud, şi din nou am pornit spre Capul Horn.

XXXII
DUBLĂM CAPUL HORN

Prima dată când am avut de gând să dublăm Capul Horn ajunsesem la latitudinea sa, dar eram cu o mie şapte sute de mile mai la vest ; după ce încercasem să pătrundem în Strâmtoarea Magellan, parcursesem o bună bucată de drum spre est aşa că acum ne aflam la numai patru sau cinci sute de mile de cap. Nutream mari speranţe că de data asta vom scăpa de gheţuri, socotind că furtunile de est, care dominaseră toată vremea, le vor fi împins spre vest. Având vântul la două carturi înaintea traversului, cu vergile puţin braţate, gabierii strâns terţarolaţi şi trinca doar cu o terţarolă, am înaintat repede spre sud. Cu fiecare cart, când ajungeam pe punte, aerul devenea tot mai rece, iar talazurile păreau tot mai mari. Cu toate astea nu vedeam nici urmă de gheţuri, şi aveam mari speranţe că de data asta vom scăpa de ele când, într-una din după-amieze, pe la ora trei, tocmai în vreme ce ne făceam şi noi siesta sub punte, auzim deodată o voce puternică şi speriată chemându-ne: „Tot echipajul pe punte!”

— Iute, iute, oameni buni, nu mai staţi să vă trageţi nădragii altfel ne paşte nenorocirea!

Am sărit din paturi şi ne-am repezit pe punte. Cu voce puternică şi ascuţită, căpitanul dădea ordine, de parcă era vorba de viaţă şi de moarte. Am alergat într-un suflet la braţele din pupa, fără să stăm să ne mai uităm să vedem ce aveam în faţă, pentru că nu era nicio secundă de pierdut. Cârma era pusă, banda în bordul din vânt, vergile se cutremurau şi nava se afla pe punctul de a face volta. Încet, cu mare trudă, am reuşit să punem în mişcare parâmele înţepenite şi manevrele

înghețate, pentru a orienta vergile, toate mişcându-se împiedicat, scârțâind şi troznind în toate chipurile, de parcă trăgeam de o scândură prinsă de ghețuri. Nava făcu frumos volta în vânt, vergile fură stăpânite, nava porni cu murele în celălalt bord, lăsând în urmă un iceberg imens care ajunsese chiar sub traversul nostru babord, apărând brusc din ceață, cu crestele sale înalte, mult deasupra vârfurilor catargelor noastre, în vreme ce, de cealaltă parte a ghețarului, se zăreau nedesluşit câmpuri de gheață întinse, săltând şi coborând o dată cu mişcarea valurilor. De data asta scăpasem, ne îndreptam iar spre nord, dar, de n-ar fi fost agerimea ochiului omului de veghe, în câteva minute ne-am fi izbit de iceberg şi resturile bătrânei noastre corăbii ar fi rămas să plutească în derivă prin Pacificul de Sud. Am navigat câteva ceasuri numai spre nord, am făcut volta în vânt şi, cum direcția acestuia se schimbase, am pornit spre sud-est. Cât a fost noaptea de lungă am stat de veghe cu atenție în toate părțile punții şi, ori de câte ori se zărea gheață într-un bord sau altul, se manevra cârma şi orientam brațele. Lucrând iute, am ferit nava de lovituri. Obişnuitele strigăte de alarmă: „Gheață în prova", „Gheață în bordul de sub vânt", „Alt iceberg!" şi pe acelaşi ton, urmate de comenzi scurte păreau să ne readucă în aceeaşi stare în care fusesem cu o săptămână în urmă. În timpul cartului nostru pe punte, de la miezul nopții la patru dimineața, vântul începu să bată chiar din față, cu zloată şi grindină, şi am stat la capă, cu gabierul trinca terțarolat toată vremea. În timpul cartului următor nava a rămas într-un calm plat, însoțit de o ploaie pătrunzătoare, după care se porni vântul dinspre vest şi cerul se limpezi, aşa că acum puteam vedea tot oceanul blocat de ghețuri şi ar fi trebuit să manevrăm printre ele dacă n-ar fi fost vântul din față şi apoi calmul. Deci înaintarea noastră s-a oprit aici, am făcut volta din nou în vânt şi am pornit către nord est. Dar nu pentru a

ajunge la Strâmtoarea Magellan, ci pentru a mai face o încercare de a depăşi Capul Horn, mai departe, spre est, deoarece căpitanul era hotărât să dubleze capul acesta, dacă încăpățânarea noastră putea face minuni. Şi, după cum spunea el, a treia încercare nu dă greş niciodată.

Profitând de vânt prielnic, curând ne-am îndepărtat de câmpurile de gheață şi, pe la amiază, nu se zăreau decât mici insule răzlețe de ghețuri plutind ici şi colo pe fața oceanului. Soarele se arătase strălucitor, marea era de un albastru adânc, pătat de crestele albe de spumă ale valurilor care se ridicaseră înalte, stârnite de o furtună de sud-vest. Nava noastră gonea despicând fața oceanului neîngrădit de ghețuri, de parcă şi ea era bucuroasă de a fi scăpat de ele. Ici colo, se mai zăreau iceberguri, care mai mici, care mai mari, de felurite forme şi mărimi, reflectând razele soarelui, şi îndreptându-se încet spre nord, împinse de furtună. Era o deosebire atât de mare față de priveliştea de mai înainte, un spectacol nu numai plin de frumusețe, ci şi de viață, pentru că nu-ți trebuia decât puțină imaginație pentru a-ți închipui că aceste mase erau însuflețite şi că se rupseseră de înfiorătoarele câmpuri groase de ghețuri, iar acum îşi croiau drum, împinse de vânt şi de curent, unele singuratice, altele adevărate flote, către regiuni mai blânde. Niciun penel n-a reuşit să redea cu adevărat imaginea unui iceberg. În picturi, apar doar ca nişte ciudate mase, înghesuite pe fața mării, pe când adevărata lor frumusețe şi măreție stau în mişcarea lor domoală, semeață, cu vârtejurile de zăpadă pe creste, geamătul şi troznetul înfiorător al fiecărei bucăți, ceea ce pictura nu poate reda. Aceasta e imaginea unui ghețar imens, în vreme ce micile câmpuri de gheață, plutind departe, pe o mare liniştită, în lumina unei zile senine, arată ca nişte minunate insulițe de safir.

O bună bucată am mers spre nord-est, am făcut volta spre est şi, după ce-am navigat astfel vreo două sute de mile,

ajungând în apropierea coastei de vest a Ţării de Foc, care ne oferea adăpost, unde n-am mai văzut niciun fel de gheţari, în fine, pentru a treia oară am pus prova spre sud ca să încercăm ocolirea Capului Horn. Vremea continuă să fie senină şi rece, iar pe o furtună puternică de vest ne apropiam iute de latitudinea capului, având perspectiva de a-l înconjura curând. Într-o minunată după-amiază, un om care se urcase în vârful catargului pentru a schimba nişte palancuri, strigă din răsputeri, cu evidentă bucurie: „Corabie-n depărtare!". De când plecasem din San Diego nu mai văzusem nici pământ, nici vreo altă navă şi numai cei care au traversat un întreg ocean îşi pot imagina emoţia pe care o poate provoca la bord o astfel de veste. „O navă!" strigă bucătarul, dând buzna afară din bucătărie, „O navă", strigă un marinar împingând capacul tambuchiului pentru a le da de veste celor din teugă, care săriră îndată din cuşete şi se repeziră pe punte, „O navă", strigă şi căpitanul pe gura tambuchiului către pasagerul din cabină.

În afară de bucuria care ne încerca la vederea unei corăbii şi a unor fiinţe omeneşti în aceste colţuri uitate de lume, era foarte important să putem lua legătura cu nava respectivă, pentru a afla dacă erau gheţari spre est şi pentru a verifica longitudinea, deoarece noi nu aveam cronometru şi fusesem purtaţi atâta vreme în derivă încât aproape că pierdusem posibilitatea de estimă, iar ocaziile de a face observaţii după lună nu sunt nici prea frecvente şi nici prea sigure la Capul Horn. Din aceste diferite motive, mica noastră colectivitate încerca o stare de puternică emoţie, oamenii făceau tot felul de presupuneri şi gândeau la comenzile pe care avea să le dea căpitanul, când deodată omul din arboradă strigă: „Altă navă, mult în prova, bordul din vânt". Era puţin cam ciudat, dar cu atât mai bine, şi nimic nu ne putea clinti convingerea că era

vorba de corăbii. În cele din urmă, cel cocoțat pe catarg ne strigă că el socotea că era totuşi vorba de pământ.

— Pământ e-n ochii tăi! replică secundul care se uita prin lunetă. Sunt gheţari, îi văd bine, şi-s tot atât de sigur cum sunt convins că o scară are fustei!

După câteva minute s-a văzut că secundul avea dreptate. Şi toate speranţele noastre s-au desumflat. În loc să vedem ceea ce doream noi mai tare, am zărit ceea ce ne trezea mai multă spaimă şi sperasem atât să nu mai întâlnim vreodată. Curând gheţarii au rămas în urmă, după ce-am trecut la vreo două mile depărtare de ei şi, la apusul soarelui, orizontul era curat în toate direcţiile.

Având vânt favorabil, curând am ajuns şi am depăşit latitudinea Capului Horn, iar după ce-am înaintat destul de mult spre sud, pentru a-l evita cât mai bine, am început să mergem spre est, cu speranţa că îl vom dubla şi vom porni apoi spre nord de cealaltă parte în numai câteva zile. Dar ghinionul părea să se ţină scai de noi. N-am mers nici patru ceasuri în această direcţie şi se lăsă un calm plat, apoi, după jumătate de oră, norii acoperiră tot cerul, şi se porniră câteva rafale de vânt răzleţe, scuipând lapoviţă şi zăpadă dinspre est, iar la numai un ceas după aceea stăteam la capă, cu gabierul mare strâns terţarolat, derivând sub vânt, mânaţi de cea mai turbată furtună de care am avut parte, suflând dinspre est, chiar în faţa noastră. Părea că demonul acelor locuri fusese stârnit şi văzând că noi aproape, aproape era să-i scăpăm printre degete, se repezise asupra noastră cu puteri înzecite. Marinarii spuneau că fiecare rafală care zgâlţâia şarturile şi şuiera prin arboradă îi spunea bătrânei nave:

— Nhuuu! N-ai să treci! Nhuu! N-ai să treci l

Am derivat în chipul acesta vreme de opt zile. Uneori, în special spre prânz, se lăsa un calm plat, o dată sau de două ori acolo unde ar fi trebuit să fie soarele se arătă pentru câteva

momente un bumb mic de aramă, dinspre vest se stârni o rafală sau două de vânt, dându-ne speranțe că, în fine, va veni şi vânt prielnic. În primele două zile am şi întins pânzele la aceste pale de vânt, desfăcând iute terțarolele şi trăgând din răsputeri de manevrele velelor inferioare. Şi totul pentru a descoperi că furtuna se pornea din nou, punându-ne iar la muncă, aşa că mai apoi am renunțat să ne mai agităm la fiecare părere de vânt bun şi am rămas la capă, cu velele strâns terțarolate. Aici era mai puțină zăpadă şi grindină decât mai în vest, în schimb aveam parte de ceea ce îi e marinarului mai urât la latitudinile friguroase – ploaie măruntă. Viscolul te orbeşte şi e tare periculos când te prinde în apropierea coastei, dar, dacă vreți să mă chinuiți cu adevărat, atunci dați-mi ploaie pe un ger bun. Viscolul te pune în mişcare şi, în plus, nu te udă până la piele – lucru foarte important pentru un marinar, dar de o ploaie de aceea care nu se mai sfârşeşte nu există scăpare. Umezeala îți ajunge până în oase şi nu te ajută niciun mijloc de protecție. De multă vreme nu mai aveam niciun fel de veşminte uscate, şi cum marinarul nu şi le poate zvânta decât la soare, nu ne rămânea nimic altceva de făcut decât să ni le punem pe cele mai puțin jilave. La capătul fiecărui cart, când coboram sub punte, ne scoteam hainele şi le storceam bine, câte doi oameni apucând fiecare de câte un capăt al nădragilor şi răsucind zdravăn, iar cu jachetele procedam la fel. Ciorapii, mănuşile, toate erau stoarse şi apoi puse să se mai zvânte, frecându-se de peretele navei. După care, pe pipăite, ne alegeam alte veşminte mai puțin ude, le îmbrăcam pentru a fi gata oricând, la prima chemare, apoi ne culcam, acoperindu-ne cu păturile, şi dormeam până răsunau trei bătăi în capacul tambuchiului şi auzeam nenorocitul strigăt, tărăgănat, de pe punte: „Hei! Voi cei de la bulinele tribord! Patru bătăi de clopot! Se aude?” la care, din teugă,

venea răspunsul morocănos: „Da, da, bine” şi iarăşi ieşeam afară.

Pe punte ne întâmpina întunericul şi fie un calm plat cu ploaie, care turna fără contenire, fie, mai adesea, o furtună cumplită de prova, însoţită tot de ploaie, care ne lovea orizontal. Uneori, pentru variaţie, mai venea şi zloată sau grindină. Punţile stăteau acoperite de apă, care leorbăia dintr-un bord în altul, picioarele ne erau ude continuu, pentru că cizmele nu puteau fi stoarse aşa cum făceam cu izmenele, şi niciun fel de unsoare nu rezista la udătura asta permanentă. De fapt nu s-a pomenit niciodată ca pe o vreme ca asta să nu ai picioarele ude şi reci, şi nu-i unul dintre cele mai mici neajunsuri care formează tabloul general al nenorocirilor unei călătorii în timp de iarnă, pe la Capul Horn. Când carturile se schimbau, oamenii nu-şi adresau decât foarte puţine cuvinte, omul de rând trecea la timonă, secundul îşi lua locul pe puntea centrală, oamenii de veghe lângă bordurile provei, fiecăruia îi revenea un minuscul spaţiu pe care-l bătea înainte şi-napoi, între o cavilă şi alta, pentru că puntea era prea alunecoasă din cauza apei şi a gheţii ca să-ţi îngăduie să mergi. Pentru ca să putem totuşi merge de colo colo, lucru absolut necesar ca să mai treacă timpul, unuia i-a venit în minte ideea de a turna nisip pe punte, după care, ori de câte ori nu ploua prea tare ca să-l spele, presăram nisip adus pentru bricuit peste bordul din vânt al dunetei şi parţial al punţii centrale, celei din prova, formând astfel o bună promenadă, pe unde ne preumblam încoace şi-ncolo, doi câte doi, ceasuri la rând, în cursul lungilor, plicticoaselor şi nenorocitelor noastre carturi. Între o bătaie de clopot şi alta părea să treacă câte un ceas sau două, în loc de jumătatea de oră reglementară, şi o eternitate până când răsunau cele opt bătăi atât de mult aşteptate. Singura noastră preocupare era să facem cumva să treacă timpul. Căutam orice mijloc care

putea să mai rupă monotonia ucigătoare a timpului, şi chiar şi cele două ceasuri de stat la cârmă, care ne reveneau pe rând fiecăruia, tot la al doilea cart, erau aşteptate cu nerăbdare. Acum păreau să ne fi lăsat în pană chiar şi lungile poveşti cu care ne umpleam întotdeauna rutina carturilor, pentru că fusesem atât de multă vreme împreună, încât auzisem de mai multe ori istoria fiecăruia dintre noi, până când le ştiam pe de rost. Fiecare cunoştea biografia tuturor celorlalţi, încât, cu adevărat, ne împărtăşisem tot ce se putea împărtăşi. Nu aveam nici chef să mai cântăm sau să mai facem glume şi, de fapt, orice chicoteală sau râs suna ciudat în urechile noastre, devenea de nesuportat, ca şi fluieratul sau glasul oricărui instrument de suflat. Nici măcar ultima resursă – schimbul de păreri asupra viitorului – nu ne mai interesa, pentru că ne reteza orice chef starea de deprimare şi primejdia permanentă şi reală în care ne aflam, deoarece în fiecare zi ne aşteptam să ne trezim din nou plutind printre gheţuri. De la obişnuitul „când om ajunge acasă" am trecut, pe nesimţite, la „dacă vom ajunge acasă", şi acest ultim subiect a fost şi el părăsit printr-un fel de tacită înţelegere.

Aceasta era starea noastră când se produse o schimbare în cartul nostru, oferindu-ne un prilej neaşteptat de a alunga monotonia. Unul dintre tovarăşii mei fu nevoit să rămână în teugă vreme de două, sau trei zile, din cauza unei mâini umflate – în climatul acesta rece cea mai mică zgârietură sau tăietură devine rană – şi în locul lui fu trimis dulgherul. Era mană cerească pentru noi şi ne băteam care să facă de cart împreună cu el. Cum „Surceluţă" nu fusese prea mult la şcoală şi amândoi avusesem destule confruntări, bineînţeles că am început să ne preumblăm împreună pe punte. Omul era finlandez, dar vorbea bine engleza, şi-mi povesti o mulţime de lucruri despre ţara lui, obiceiurile, negoţul, îmi vorbi despre oraşele de acolo, şi atât cât ştia şi el despre forma de

guvernare. Îmi istorisi călătoriile sale, cum a sosit pentru prima oară în America, cum făcuse curte unei fete şi apoi urmase căsătoria. Se însurase cu o fată din ţara lui, croitoreasă, pe care o întâlnise în Boston. Eu nu prea aveam ce să-i spun despre viaţa tihnită, sedentară de acasă şi, în ciuda tuturor eforturilor noastre de a mai lungi poveştile pe vreo cinci şase carturi, până la urmă am descoperit că nu aveam ce ne spune, aşa că l-am trecut altui tovarăş şi m-am întors la propriile mele resurse. Am pus la punct un sistem bine chibzuit de a-mi omorî timpul, care îmi uşura ceasurile grele de cart, făcându-le să treacă în acelaşi timp în chip folositor. De îndată ce ajungeam pe punte şi-mi luam postul de patrulare în primire, începeam să repet în ordine o seamă de cunoştinţe pe care le aveam în minte: tabla înmulţirii, sistemul măsurilor şi greutăţilor, numeralele în limba băştinaşilor din Insulele Sandwich, apoi statele aparţinând Uniunii, împreună cu capitalele lor, comitatele Angliei şi oraşele de reşedinţă, regii Marii Britanii în ordinea în care au domnit şi multe alte lucruri. Cu astea încheiam partea cu datele şi, repetându-le într-adins cu pauze mari, îmi ţineau de urât până la primele două bătăi de clopot. Apoi urmau cele zece porunci, capitolele cărţii lui Iov şi alte câteva pasaje din scriptură. În ordine – şi nu mă abăteam decât arareori de la această rânduială – urma apoi *Naufragiaţii* lui Cowper, unul din poemele mele preferate, şi ritmul său solemn, aerul întunecat, ca şi întâmplările pe care se baza îl făceau să fie foarte potrivit cu atmosfera cartului pe care îl petreceam eu pe marea aceea pustie. Apoi versurile lui către Mary, discursul pentru Jackdaw şi un scurt fragment din *Taifasul* (excelam în Cowper pentru că, din întâmplare, aveam unul din volumele sale de poeme în cufăr), *Ille et nefasto* de Horaţiu, apoi Goethe – *Contele König*. După ce terminam şi cu acestea, îmi îngăduiam să mă gândesc la lucruri mai generale, din câte îmi puteam aduce aminte, atât

în proză cât şi în versuri. Cu aceste expediente, la care se mai adăugau din când în când serviciul la timonă, ridicarea lochului la bord sau câte un drum până la tambuchiul teugii să iau o gură de apă, trecea şi cel mai lung cart, dar respectam cu atâta rigurozitate recitativele mele tăcute încât la un moment dat, eram în stare să spun a câta bătaie de clopot urma, dacă nu eram întrerupt de treburile navei.

Carturile de sub punte nu variau cu mult mai mult decât cele de afară. Renunţasem la spălat, cusut, citit, şi nu făceam nimic decât să mâncăm, să dormim, să stăm de cart, ducând ceea ce s-ar putea denumi viaţa obişnuită de la Capul Horn. Teuga era prea neprimitoare pentru a sta degeaba, aşa că, atunci când coboram, ne şi băgăm în cuşete. Pentru a împiedica să intre apa de ploaie şi de la valurile ce se spărgeau trecând peste prova, eram nevoiţi să ţinem tambuchiul închis tot timpul, aşa încât înăuntru nu mai intra deloc aer. Şi în gaura aceea neîncăpătoare, umedă, respiram un aer atât de greu încât lampa, care se bălăngănea agăţată de grindă în mijloc, uneori avea o flacără albăstruie, împrăştiind un miros urât. Cu toate astea, n-am fost niciodată mai sănătos decât în acele trei săptămâni de trai în acest chip. Am pus pe mine carne, zdravăn, şi mâncam cu toţii ca nişte căpcăuni. Când coboram sub punte după fiecare cart, înainte de a ne culca, curăţăm gamela de carne şi coşul de pâine. Dimineaţa şi seara fiecare îşi dădea pe gât sfertul lui de galon de ceai, şi era bucuros şi de atât, şi niciun nectar, şi nicio ambrozie nu au fost vreodată mai dulci leneşilor muritori decât ne erau nouă cana de ceai fierbinte, un biscuit tare, o felie de carne sărată de vită, după un cart pe poante. Cu siguranţă, ajunsesem nişte animale şi dacă traiul acesta ar fi durat un an şi nu numai o lună, am fi fost doar cu puţin mai umani decât parâmele navei. În tot acest timp nu s-au atins de noi nici briciul, nici peria, nicio picătură de apă de spălat, în afară de cea de ploaie şi

împroşcaturile talazurilor, pentru că apa dulce era raţionalizată. Şi cine era nebunul să se dezbrace gol pe punte şi să se spele cu apă de mare, cu zăpadă, sau chiar gheaţă, în vreme ce termometrul arată zero grade?

După aproape opt zile de furtună continuă dinspre est, vântul începu să se rotească din când în când puţin spre sud, dar bătea din răsputeri, aşa încât, cum noi ajunsesem mult spre sud, am putut să braţăm vergile puţin şi să pornim cu câtă velatură ne îngăduia nava. Aceste răgazuri durau doar scurt timp şi, mai curând sau mai târziu, vântul iar începea să sufle dinspre vechiul cart. Cu toate astea, profitam de fiecare schimbare şi mai înaintam puţin şi, încet, încet, ne îndreptam spre est. Într-una din nopţi, după o astfel de rotire a vântului, când tot echipajul fusese în picioare o lungă perioadă, cartul nostru a rămas pe punte. Vela mare atârna ţinută numai de cargafungi, gata de a fi întinsă de era nevoie. Furtuna se dezlănţui cu tot mai multă forţă, grindina şi zăpada se repezeau asupra navei ca tot atâtea furii, şi, în plus, era şi o beznă cumplită în noaptea aia. Vela mare flutura şi se zbătea cu nişte bubuituri ca de tunet, iar căpitanul se arătă pe punte şi ordonă să fie strânsă. Secundul avea de gând să cheme tot echipajul, dar căpitanul îl opri, spunând că oamenii vor cădea doborâţi de oboseală dacă vor fi aduşi atât de des pe punte şi, dacă tot trebuie să stea pe punte cartul nostru, foarte bine poate face şi manevra asta ca oricare alta. Drept urmare, ne-am urcat pe vergă şi n-am să uit niciodată munca aia. Cartul nostru era foarte redus, unii căzuseră bolnavi, alţii rămăseseră în California, încât, dacă un om era la timonă, în afară de mine, mai era al treilea secund şi încă trei oameni care să urce în arboradă. Aşa încât, în cel mai bun caz, puteam încerca să strângem vela doar de pe o jumătate de vergă odată, Ne-am urcat pe jumătatea din vânt a vergii şi ne-am apucat de treabă, străduindu-ne să strângem bucata aceea de velă. Verga pe care

stăteam avea o pojghiță de gheață, sacheții, țapapia şi marginea de cădere a velei erau țepene şi tari ca nişte sârme, iar vela propriu-zisă parcă era făcută dintr-o tablă de aramă. Suflau rafale de uragan adevărat, care, din când în când, mai aduceau şi câte un val de ninsoare, ploaie sau grindină. Trebuia să domesticim pânza aceea tare izbind-o cu mâinile goale. Nimeni nu avea curajul să-şi pună mănuşi, fiindcă, dacă îți aluneca mâna erai un om pierdut. Toate bărcile erau amarate la locul lor şi nu exista niciun mijloc la îndemână care putea fi coborât pe mare pentru a salva un om. Aşa că aveam nevoie de toată puterea degetelor lăsată de la Dumnezeu. De mai multe ori am reuşit să întindem vela pe vergă, dar de fiecare dată vântul ne-a smuls-o din mâini înainte de a apuca noi s-o legăm bine. Era nevoie de mai mulți oameni pe vergă pentru a petrece capetele baierelor de învergare, iar după ce reuşeam totuşi să le petrecem nu eram în stare să facem noduri destul de zdravene ca să țină. Uneori trebuia să dăm drumul la toate pentru a ne lovi palmele de velă ca să nu ne degere. După o vreme, care ni s-a părut o veşnicie, am reuşit să strângem partea din vânt a velei şi am trecut la partea de sub vânt. Aici a fost şi mai rău, pentru că vela fusese împinsă departe de vânt, iar verga era şi aplecată din cauza înclinației navei, aşa că trebuia s-o tragem toată înapoi. După ce-am reuşit să legăm vela la capetele de vergă, mijlocul ei rămase fluturând în vânt, şi deci mai aveam o muncă de tăcut. În cele din urmă, am izbutit s-o legăm toată ca lumea, dar stăteam pe vergă de un ceas şi jumătate, care ni se păruse un secol. Tocmai se auziseră cinci bătăi de clopot când ne urcaserăm în arboradă, iar îndată ce-am ajuns din nou pe punte clopotul bătu de opt ori. S-ar putea să pară că munceam încet, dar, ținând seama de starea în care se aflau toate şi că eram numai cinci oameni la o velă ce avea jumătate din suprafața velei mari de pe *Independence*, navă cu şaizeci de tunuri, cu şapte sute

de oameni la bord, nu e chiar o minune că n-am fost ceva mai iuți. Eram fericiți că ne-am trezit pe punte, şi încă şi mai fericiți că puteam coborî în teugă. Cel mai bătrân marinar din cart spuse în vreme ce cobora în teugă: „N-am să uit niciodată verga mare. Mi-a pierit tot cheful de marinărie. Distracția-i distracție, dar decât să te pună să strângi numai câte o jumătate de velă odată, în largul Capului Horn, mai bine te omoară creştineşte".

În cea mai mare parte a următoarelor două zile, vântul a rămas destul de statornic dinspre sud. Am înaintat evident destul de mult şi aveam mari speranțe să scăpăm curând de Capul Horn, dacă nu cumva şi scăpasem. Nu ne puteam încrede prea mult în estima noastră, pentru că nu prea se iviseră ocazii de stabilire a punctului navei şi derivasem atât de mult încât calculele noastre s-ar fi putut să nu fie prea realiste. Dacă avea să se însenineze suficient pentru a stabili poziția sau dacă am fi avut ocazia să zărim pământul, atunci ştiam unde suntem aşa încât depindeam cu totul de aceste circumstanțe favorabile sau de întâlnirea cu o navă dinspre est.

Vineri, 22 iulie. În această zi am avut parte de o furtună statornică dinspre sud-est şi am mers cu velele strâns terțarolate, şi vergile puțin încrucişate în bordul dinspre vânt. Norii s-au mai împrăştiat şi dădeau semne că se va însenina. După-amiază eram sub punte împreună cu domnul Hatch, al treilea secund şi alți doi oameni, aducând rația de pâine din rezerva de provizii, când, deodată, pe scara tambuchiului se arătă o rază de soare pătrunsă pe gura spiraiului, luminând totul înăuntru şi încălzind inima tuturor. Nu mai trăisem scena asta de săptămâni întregi, era un semn de bun augur, mană cerească. Chiar şi pe cea mai tăbăcită şi mai dură figură se putea citi emoția acestui eveniment. Chiar în clipa aceea am auzit un strigăt puternic, repetat apoi pe toată puntea, iar

secundul îl chemă pe gura tambuchiului pe căpitan, care se afla în cabină. N-am putut desluşi ce-i spunea, dar căpitanul făcu vânt scaunului şi ieşi deîndată pe punte. Nu ne dădeam seama ce se întâmplase şi, cu toate că ardeam de dorința de a afla, disciplina navei nu ne îngăduia să părăsim o treabă începută. Cu toate că nimeni nu ne striga şi pe noi pe punte, am priceput că nu era un motiv de alarmă. Ne-am străduit să terminăm mai repede ce aveam de făcut, când deodată apăru chipul tuciuriu al bucătarului iţându-se din oficiu şi domnul Hatch îl strigă să afle ce se întâmplase.

— Pământ, sir! N-aţi auzit că strigau pământ? Căpitanul zice că-i Capul Horn.

Vestea ne-a dat un nou imbold, am terminat iute şi am ieşit pe punte. Iată pământul, exact în babord, şi se îndepărta încet înapoia traversului. Toată lumea privea pământul: căpitanul şi secundul de la dunetă, bucătarul din uşa bucătăriei, marinarii de la teugă. Chiar şi domnul Nuttall, pasagerul nostru, care se retrăsese în cochilia lui vreme de o lună de nu-l mai zărise nimeni aproape, încât mai că şi uitasem de existența lui, se arătă la lumină ca un fluturaş şi ţopăia de colo colo ca o păsărică.

Uscatul acela se dovedi a fi Insula Statelor, la est de Capul Horn, şi oferea o privelişte atât de dezolantă cum n-aş mai vrea să văd vreodată – golaşă, foarte accidentată, încinsă de stânci şi gheaţă, iar ici şi colo, printre stâncării, câte un fir de vegetație pipernicită. Era un loc cum nu se poate mai nimerit pentru întâlnirea a două oceane, departe de zonele civilizate, înfruntând rafalele de viscol ale unei ierni eterne. Dar, deşi era atât de dezolant, pământul acela ne oferea o privelişte emoționantă, nu numai că era primul petec de uscat pe care-l vedeam de la plecare, ci ne demonstra că dublasem Capul Horn, ne aflam în Atlantic, iar dacă vântul ţinea aşa încă douăzeci şi patru de ore puteam da cu tifla oceanului de sud.

Ne mai indica totodată latitudinea şi longitudinea mai bine decât orice fel de calcule, şi acum căpitanul ştia cu precizie unde ne aflam, la fel de bine de parcă am fi fost în largul cheiului Long.

În atmosfera aceea de bucurie generală, domnul Nuttall spuse că ar fi vrut să coboare la ţărmul insulei, să cerceteze el acel loc pe care, probabil, nu pusese piciorul fiinţă omenească. Dar căpitanul îl trimise să vadă şi insula şi să ia toate mostrele pe care le doreşte în [...] altă parte, şi asta mai înainte de a se coborî vreo barcă şi a face nava să întârzie chiar şi numai o secundă pentru el.

Pământul rămase treptat în urmă şi, la apusul soarelui, Atlanticul se întindea senin dinaintea noastră.

XXXIII
SPRE NORD !

Când dublează Capul Horn, venind din Pacific, de obicei navele ţin drumul la est de Insulele Falkland, dar, deoarece acum se stârnise un vânt de sud-vest, puternic, statornic, arătând toate semnele că va fi de durată şi fără înnourări, căpitanul se arătă hotărât să pornească drept spre nord de îndată, trecând între continent şi insule, pentru că ne cam săturasem de latitudinile înalte. În consecinţă, la ora opt, când trecu alt om la timonă, se dădu ordinul de a păstra capul spre nord şi tot echipajul a fost pus la treabă, încrucişând vergi şi întinzând vele. Într-o clipă, pe toată nava se răspândi vestea că de-acum căpitanul pusese nava sub vânt, cu prova orientată drept spre Boston, lăsând Capul Horn chiar în pupa. Fu un moment de entuziasm. Toată lumea muncea cu nădejde şi chiar şi cei doi bolnavi ieşiră pe punte să dea o mână de ajutor la fungi. Vântul bătea dinspre sud-vest, cu tărie de furtună, încât o navă care ar fi mers cu vântul din faţă n-ar fi putut să

păstreze decât o singură velă strâns terţarolată. Dar noi mergeam cu furtuna din spate, şi puteam ridica vele. Aşa că oamenii urcară în arboradă, desfăcură o terţarolă de la gabieri şi ridicară vela trinca terţarolată. Când am ajuns la manevrele pentru ridicare la mărul catargului a vergilor gabierilor şi tot echipajul se strânse la fungi, am început să cântăm *Cu inimă, băieţi!* într-un glas, de se putea auzi până la jumătatea drumului spre Insula Statelor.

Acum, cu velatură mai multă, prova începu să despice valurile. Nava nu dădea semne că ar fi făcut vreun efort şi căpitanul de la dunetă strigă:

— Desfaceţi încă o terţarolă de la gabierul trinchet, să se simtă!

Doi oameni se repeziră în arboradă, sacheţii şi baierile de învergare încă îngheţate au fost desfăcute în grabă, oamenii au trecut la fungi şi vela îşi expuse suprafaţa sporită dinaintea furtunii. Tot echipajul rămase pe punte să urmărească efectul acestei schimbări. Se vedea că mai mult de atât nava nu putea duce, iar cum dinspre pupa veneau valuri mari, a fost nevoie să se pună doi oameni la cârmă să stăpânească timona. Prova arunca jerbe de spumă, stropii ajungând înapoi până la pasarelă. Nava se puse pe goană. Cu toate astea, nimic nu dădea semne că ar putea ceda. Au fost garnisite iute şi braţe de siguranţă şi întinse bine, am mai strâns palancurile de la pataraţine, în fine ce trebuia pentru ca totul să reziste bine. Căpitanul bătea iute puntea în sus şi-n jos şi se uita în arboradă, secundul se afla pe pasarelă frecându-şi mâinile şi vorbind tare către navă:

— Bravo, bătrână cratiţă! Haide, că fetele din Boston au şi pus mâna pe parâma de remorcă.

Şi altele asemenea. Noi stăteam la teugă şi ne uitam să vedem cum rezistă şcondrii la vântul acela, făcând presupuneri

asupra vitezei cu care mergeam când, deodată, căpitanul strigă:

— Domnule Brown, ridică şi aripa gabierului! Ce nu poate duce, o să târâie!

Secundul rămase un moment pe loc privind. Nu îngăduia el nimănui să-l întreacă în îndrăzneală. Se repezi la prova.

— Ura, băieţi! Instalaţi iute verfaforul aripii gabierului! Sus! sus! Şi vă trimit eu verfaforul de jos.

Am sărit cu toţii în arboradă, am lăsat în jos un mandar cu ajutorul căruia ridicam şcondrii, am trecut prin palancuri murele şi fungile, am montat verfaforul, l-am legat bine, şi am coborât spre punte funga inferioară pentru mai multă siguranţă. Era o noapte senină, înstelată, destul de rece şi cu vânt puternic, dar toată lumea muncea cu nădejde. E drept că unii aveau o privire care spunea că „bătrânul s-a cam ţicnit", dar nimeni nu scotea o vorbă. Ridicasem o aripă nou-nouţă, la care se adaptase un fel de terţarolă, lucru de care nu mai auzise nimeni, şi de care marinarii îşi bătuseră destul de multă vreme joc, zicând că atunci când vine vremea să iei o terţarolă la aripă de fapt e vremea s-o strângi cu totul. Dar acum vedeam că năzbâtia ne prindea bine, deoarece, dacă ridicasem gabierul cu o terţarolă, aripa nu se putea ridica nici ea neterţarolată. Bineînţeles că ansamblul acesta de gabier terţarolat cu aripă terţarolată era cu totul nou, dar părea justificat pentru că, dacă furtuna avea să ia aripa cu totul, nu pierdeam decât o velă şi un verfafor, dar dacă smulgea tot gabierul s-ar fi putut să rupă şi catargul.

În vreme ce noi ne urcam în arboradă, vela fu scoasă, legată de vergă, terţarolată, gata pregătită pentru a fi ridicată. Oamenii au trecut la fungi, aşteptând un moment prielnic pentru a începe, şi verga fu ridicată iute exact până la raiul macaralei, dar când secundul desfăcu nodul – gura de ştiucă – şi noi începurăm să orientăm capătul verfaforului, nava fu

zgâlțâită până în rărunchi. Verfaforul se arcui, îndoindu-se ca o nuia, şi în fiecare clipă ne aşteptam să se întâmple ceva, dar, fiind făcut din molid tare de munte, se încovoie ca un os de balenă şi rezistă de parcă nimic nu l-ar fi putut rupe. Dulgherul spuse că era cel mai zdravăn şcondru pe care-l văzuse în viața lui. Curând, trăgând cu toții de parâmă, am reuşit să aducem mura la capătul verfaforului, scota fu trasă pe punte, brațul din vânt şi cel de siguranță strânse bine pentru a mai prelua şi ele o parte din efort. Fiecare fir din parâmă părea întins la maximum. Cu sporul de velatură de acum, nava țâşni înainte, despicând valurile ca apucată. Cum aproape toate pânzele întinse erau în față, vântul acela de furtună îi ridică prova din apă şi nava părea să sară cu adevărat de pe un val pe altul. De când începuse să se monteze prima scândură de chilă, *Alert* nu fusese mânată în chipul acesta şi n-am mai fi putut ridica nicio velă chiar de-ar fi fost o situație de viață şi de moarte. După ce căpitanul se convinse că rezista cu velatura aceea, cartul liber fu trimis la teugă şi al nostru rămase pe punte. Cei doi oameni de la cârmă abia reuşeau să stăpânească timona, ținând nava aproximativ pe drumul ei, cu o abatere de un cart jumătate într-o parte sau în alta, pentru că se arăta nărăvaşă ca un mânz. Secundul bătea puntea, acum aruncând o privire velelor în arboradă, acum peste balustradă ca să vadă spuma care zbura pe alături, şi se lovea cu palmele peste şolduri şi vorbea cu nava:

— Haide, haide, frumoaso, ai luat urma, acum ştii încotro să te duci!

Iar când o vedea zburând peste crestele valurilor, aproape ieşind din apă, tremurând până în inima chilei, catargele şi vergile troznind, exclama:

— Uite-o cum fuge! Uite-o ce frumos zboară! Atâta vreme cât scârțâie tot mai ține ea la tăvăleală!

În vremea asta noi stăteam cu manevrele pregătite la mână, gata să le slobozim, să strângem vele şi să punem ordine dacă se întâmpla să se rupă ceva. Când răsunară cele patru bătăi de clopot am ridicat lochul la bord şi am văzut că făcea câte unsprezece mile bune, şi de n-ar fi fost talazurile din pupa care împingeau nava spre casă, dar o şi abăteau din drumul ei mereu, lochul ar fi arătat o viteză şi mai mare. Eu şi cu un alt băiat din Kennebec, Jack Stewart, care se dovedise bun timonier, am trecut la cârmă şi vreme de două ceasuri am avut ce face din belşug. După câteva minute ne-am dat seama că trebuia să ne scoatem hainele groase de pe noi şi, cu tot frigul, am stat numai în cămaşă, cu mânecile suflecate, transpirând din greu, aşteptând cu nerăbdare să auzim odată cele opt bătăi de clopot şi să ne vină schimbul la timonă. Ne-am dus la teugă şi ne-am culcat, dormind buştean, în ciuda vuietului continuu al apei din prova noastră şi al valurilor care se spărgeau de teugă ca nişte cascade.

La ora patru, am fost sculați din nou. Nava mergea cu aceleaşi vele, în vreme ce furtuna, dacă se schimbase cit de cât, nu făcuse decât să sufle mai amarnic. Nimeni nu încercase să strângă aripa, iar acum era prea târziu pentru a mai interveni. Dacă am fi pornit vreuna din manevre pentru a o strânge acum, umblând fie la mură, fie la fungă, vela ar fi fost spulberată, şi ar mai fi rupt şi prin arboradă. Nu ne rămânea decât să lăsăm lucrurile aşa cum erau. Dar dacă furtuna se mai domolea totul era bine şi frumos, iar dacă nu, undeva trebuia să cedeze, unde era un şcondru sau o parâmă mai slabă, şi după aceea puteam strânge şi noi aripa. Mai bine de un ceas nava goni cu atâta viteză încât parcă făcuse marea grămadă dinaintea provei sale, iar talazurile zburau peste verga velei cu spetează de parcă ar fi fost o gură de baraj. Spre dimineață, furtuna se mai potoli puțin, şi nava tocmai începuse să meargă mai uşurată când, domnul Brown, hotărât

să n-o lase să respire şi mizând pe faptul că vântul avea să mai slăbească o dată cu răsăritul soarelui, ne dădu ordin să pregătim instalarea aripei inferioare. Aceasta era o velă imensă, care prindea atâta vânt în ea cât să-i ajungă unui olandez o săptămână întreagă [...] de stătea la capă. Vela fu îndată gata, verfaforul instalat, balansina de siguranță garnisită, şi oamenii strânşi în jurul fungii. Dar furia furtunii era încă atât de mare că ne-a trebuit aproape un ceas ca să ridicăm vela respectivă. Când am întins-o, a troznit parâma scotei şi mai-mai să facă acelaşi lucru şi cu verfaforul. Îndată ce fu ridicată, nava începu să despice nebuneşte talazurile, în vreme ce cârma era mai greu de stăpânit ca niciodată. Oamenii de la timonă munceau din greu şi suflau ca nişte balene, iar cârma trecea bezmetică dintr-un bord în altul, când voia ea. În plus, furtuna nu arăta semne că avea de gând să se mai potolească, din contra, soarele se ridică însoțit de o perdea de nouri. O zvâcnire bruscă a navei îl aruncă pe omul din partea din vânt a timonei pe deasupra punții până la balustradă. Secundul, dintr-o săritură, fu la timonă, omul se săltă iute în picioare şi apucă îndată cavilele, învârtind timona exact la timp pentru a împiedica nava să se sucească de-a curmezişul. Când nava îşi reveni, verfaforul aripii inferioare era la patruzeci şi cinci de grade. Părea evident că nava ducea mai multă velatură decât putea, dar era zadarnic să încerce cineva să o mai reducă acum, pentru că parâmele de mură nu erau suficient de trainice pentru manevra asta. Oamenii se gândeau că cea mai bună soluție ar fi fost să taie legăturile velei când, după o ambardee bruscă, nava îşi reveni, ghiurile plesniră, verfaforul se izbi cu un troznet de greementul inferior, macaraua scotei cedă şi verfaforul aripii gabierului se curbă cum nu mi-am închipuit vreodată că se poate. Eram cu ochii pe el când ghiurile plesniră, verfaforul dintr-o zvâcnitură se îndoi formând aproape un semicerc şi-şi reveni apoi ca un arc

la loc. Parâma murei plesni de la prima încercare, tachetul la care erau amarate fungile fu smuls din loc, vela se înfăşură în jurul vergii velei cu spetează şi pe şarturile din faţă, dându-ne de furcă mult pentru ca s-o putem aduna. În jumătate de oră pusesem totul în bună rânduială din nou, şi nava dovedi că rezista numai cu aripa gabierului ridicată, cel mult.

În ziua aceea şi noaptea următoare, am rămas cu aceleaşi vele, pentru că furtuna sufla cu nedomolită tărie, fiind nevoie de câte doi oameni la timonă tot timpul, la fiecare cart, şi nu ne rămânea nimic altceva de făcut decât să ţinem bine drumul, să ne uităm la velatură şi să lăsăm furtuna să ne mâne. Până când, a doua zi la amiază:

Duminică, 24 iulie, ajunsesem la latitudinea de cincizeci de grade douăzeci şi şapte de minute sud şi longitudinea de şaizeci şi două de grade şi treisprezece minute vest, după ce făcusem patru grade latitudine în ultimele douăzeci şi patru de ore. Deoarece acum eram la nord de Insulele Falkland, nava ţinu spre larg, la nord-est, către Ecuator. Astfel gonea *Alert* cu mândrie, cu Ecuatorul în prova şi Capul Horn la pupa, ştiind că, la fiecare talaz depăşit, capul rămânea tot mai mult în urmă, fiecare ceas apropiindu-ne tot mai mult de casă şi de un climat mai blând. De câte ori, pe când zăceam prinşi de gheţuri şi totul în jur era posomorit şi descurajant nu ne spusesem că, de aveam să dublăm capul şi să ne vedem pornind odată spre nord, de cealaltă parte, nu aveam să mai cerem nimic. Iar acum dorinţa ni se împlinise, având în faţă un ocean neîngrădit de nimic şi mai mult vânt decât putea nădăjdui un marinar. Dacă ultima parte a unei călătorii e şi cea mai plăcută, cum se spune, atunci aveam tot ce ne putusem dori. Toţi eram fericiţi, iar nava părea să ne împărtăşească sentimentele, acum după ce ieşise la larg. La fiecare schimbare de cart, cei care ieşeau pe punte îi întrebau pe cei ce coborau în teugă: „Cum merge? Cum merge?” la care li se răspundea ca

de obicei: „Ehei, fetele din Boston au tras tot cartul de parâma remorcii!” Cu fiecare zi, soarele se ridica tot mai sus la orizont, nopțile deveneau tot mai scurte, iar în fiecare dimineață, când veneam pe punte, simțeam că temperatura se schimbase simțitor. Gheața se topea de pe catarge, vergi şi parâme şi, curând, nu mai rămase decât foarte puțină în vârful catargelor şi în jurul fălcilor arborilor inferiori. Când furtuna rămase în urmă, am dat drumul la terțarola gabierilor şi am început să ridicăm mereu alte şi alte vele, pe măsură ce nava le putea duce şi, de fiecare dată când echipajul era chemat la fungi, oamenii începeau să cânte şi trăgeam de parâme cu toată nădejdea.

Velele se întindeau una după alta, cu cât ne apropiam mai mult de climatul mai cald, iar o săptămână după ce-am trecut de Capul Horn au fost puse la post şi prelungile arborete ale zburătorilor, vergile respective şi cele ale rândunicilor au fost încrucişate şi nava se reîntoarse la vechea ei înfățişare.

Crucea Sudului şi Norii lui Magellan au coborât tot mai mult la orizont. Înaintam cu atâta repeziciune că în fiecare seară alte constelații sudice dispăreau de pe firmament, în vreme ce în partea cealaltă se iveau mereu altele în emisfera nordică.

Duminică 31 iulie. La amiază atinsesem latitudinea de treizeci şi şase de grade patruzeci şi unu de minute sud şi longitudinea de treizeci şi opt de grade opt minute vest, după ce parcursesem o distanță de două mii de mile în numai nouă zile, care aduseră o mulțime de schimbări. O mie de mile le făcusem numai în patru zile jumătate! O viteză aproape egală cu a vapoarelor.

Îndată după ora opt, la orizont se arătă o navă ; noi trăiam prima duminică de care aveam parte într-un climat mai cald. Soarele se ridica pe un cer senin, promițându-ne p zi frumoasă, caldă şi, ca de obicei duminica, nu aveam nicio treabă de făcut, aşa că tot echipajul se apucă să curețe teuga.

Toate veşmintele umede şi murdare ce se strânseseră în ultima lună au fost scoase pe punte, cuferele mutate din loc, puse în funcţiune măturile, găleţile cu apă, coada de curăţat, periile de frecat, raşchetele, până când podeaua teugii deveni lună, albă, şi totul în bună rânduială. Saltelele din cuşete au fost şi ele scoase şi întinse pe punte pentru a se usca şi aerisi, hârdăul de pe punte fu umplut cu apă şi începu marele spectacol al spălatului tuturor veşmintelor. Cămăşi, bluze, izmene, pantaloni, haine, ciorapi de toate culorile şi formele, umede şi murdare, multe mucegăite de câtă vreme stătuseră zvârlite prin vreun ungher, în fine, toate au fost spălate şi frecate bine, apoi legate cu parâmă, aruncate peste bord şi lăsate la trenă în urma navei vreme de jumătate de oră, după care erau prinse bine în arboradă la uscat. Încălţămintea şi cizmele ude au fost scoase şi ele şi puse la zvântat la soare pe punte, încât până la urmă toată nava arăta ca o curte de gospodar într-o zi de curăţenie generală. După ce-am terminat cu veşmintele, ne-am întors şi la propria noastră persoană. În hârdaie am turnat apă proaspătă pe care o economisisem din raţia zilnică şi, punând mâna pe săpun şi pe prosoape, am făcut, cum spun marinarii, „o baie de apă dulce". Bineînţeles că în acelaşi hârdău cu apă se spălau mai mulţi oameni, şi ne disputam rândul, dar asta nu conta pentru că ne clăteam apoi bine cu cea mai curată apă din ocean, fiindcă cea proaspătă era folosită numai pentru a lua grosul jegului şi murdăriei adunate de cinci săptămâni. Ne săpuneam şi ne frecam unul pe altul, cu prosoape sau petice de velă, după ce ne dezbrăcăm goi puşcă, pentru ca apoi să ne turnăm găleţi de apă în cap.

A urmat bărbieritul, pieptănatul şi periatul, treburi cu care ne-am pierdut toată dimineaţa, pentru ca după-amiază să ne aşezăm la teugă, îmbrăcaţi cu nădragi şi cămaşă curată, spălaţi, bărbieriţi şi pieptănaţi frumuşel, simţindu-ne de câteva ori mai sprinteni ca înainte. Am citit, am cusut, am trăncănit

în voie, pe când cerul stătea senin deasupra capetelor noastre, soarele îşi trimitea razele-i fierbinţi, iar vântul bătea statornic din cartul babord, nava avea aripile ridicate şi sus şi jos, cu contrazburătorii întinşi frumos. Ni se părea că abia acum ne puteam bucura şi noi de adevărata viaţă de marinar. Seara am dat jos toate veşmintele din arboradă, curate şi uscate, le-am pus frumos în cufăr, iar toate celelalte veşminte de vreme rea – impermeabilele, cizmele groase, hainele călduroase – au fost aşezate la locul lor, pentru tot restul călătoriei, deoarece speram să atingem coasta la începutul toamnei.

În ciuda tuturor celor spuse despre frumuseţea unei corăbii cu toate velele ridicate, foarte puţini oameni au văzut cum arată cu adevărat o astfel de navă. Despre o corabie care intră sau iese din port, cu velatura obişnuită, şi poate două sau trei aripi ridicate, se zice că e cu toate pânzele sus, dar de fapt nu le întinde pe toate decât atunci când se bucură de o briză uşoară şi statornică, bătând dinspre pupa, şi atât de regulat încât să te poţi încrede în ea că va ţine aşa o bună bucată de vreme. Abia atunci, cu toate velele întinse, de sus până jos, cu aripile inferioare şi superioare de fiecare parte, nava devine cel mai minunat obiect în mişcare din lume. Puţini sunt oamenii cărora le-a fost dat să admire o astfel de privelişte, mulţi din cei umblaţi pe mare nu au avut un astfel de prilej, pentru că, de la bordul propriei tale corăbii nu poţi avea perspectiva necesară pentru a o cuprinde în întregime aşa cum se vede de la oarecare distanţă.

Într-una din nopţi, pe când eram încă la tropice, m-am dus până pe săgeata bompresului, pentru că trebuia să fac o treabă acolo, iar după ce am terminat-o, m-am întins pe bompres şi am stat vreme îndelungată admirând frumuseţea priveliştii care se deschidea dinaintea ochilor. Fiind tocmai pe capătul bompresului, mă puteam uita la navă de parcă ar fi fost departe de mine. Toată arhitectura aceea de pânze se

ridica din ape sprijinindu-se pe o punte neînsemnată şi întunecată, o piramidă de vele întinzându-se cu mult dincolo de marginile navei şi, în nedesluşitul nopţii, părea că se înalţă până la ceruri. Întinderea oceanului era atât de liniştită încât aducea cu oglinda unui paşnic lăcuşor de pe vreo insulă, alizeele suflau blând şi statornic dinspre pupa, cerul de un albastru adânc era presărat cu stelele tropicelor şi nu se auzea niciun sunet, decât clipocitul apei despicate de provă. Iar velele se întindeau cât vedeai cu ochii în sus şi-n părţi: cele două aripi inferioare ieşeau cu mult în afara bordurilor de-o parte şi de alta, aripile gabierelor păreau a-şi lua cu adevărat zborul, deasupra lor desfăşurându-se aripile cutezătoare ale zburătorilor, iar şi mai sus, cele două aripi ale rândunicilor arătau ca două zmeie, prinse de aceeaşi sfoară. Iar şi mai sus, în vârful piramidei, se iţeau contrarândunicile, părând să străpungă cerul, pentru a fi cât mai departe de atingerea omului. Oceanul era atât de liniştit, briza atât de statornică încât velele n-ar fi putut fi mai nemişcate nici dacă ar fi fost dăltuite în marmură. Nicio cută pe faţa pânzelor, niciun tremur la capătul vergilor, într-atât de întinse stăteau. Eram atât de prins de această privelişte uimitoare încât uitasem cu totul de prezenţa celuilalt tovarăş care venise cu mine pe săgeata bompresului, până când îl auzii glăsuind mai mult pentru sine: „Cât de liniştite îşi văd ele de treabă!", în vreme ce privea velele împietrite de marmură, dovedind că şi el, om tăbăcit pe nave de război, rămăsese fermecat de privelişte.

O dată cu venirea vremii frumoase, ne-am găsit şi noi de lucru, deoarece nava trebuia pregătită de intrare în port. Pentru a reuşi să le dau o idee celor de la ţărm asupra treburilor ce se fac la bord, trebuie să spun că, într-adevăr, prima parte a călătoriei se pierde cu pregătirile navei pentru mare, iar ultima parte cu cele pentru intrarea în port. O navă e la fel ca un ceas de damă, cum spun marinarii: trebuie reglat

mereu. Velele noi şi trainice, puse înainte de a ajunge la Capul Horn, trebuiau acum date jos şi înlocuite cu cele vechi, care mai puteau fi folosite în zonele cu vreme frumoasă. Manevrele curente erau verificate şi la prova şi la pupa, catargele ancorate din nou ca lumea, straiurile şi şarturile date cu catran, mai erau şi grijelele de instalat la arboretul gabierelor şi zburătorilor, nava de curăţat înăuntru şi afară, vopsită, punţile de lustruit, de făcut din nou nodurile, legăturile, bandajele contra frecării. În fine, totul pus în bună rânduială, ca să arate bine în ochii proprietarilor, şi ai tuturor celorlalţi critici atunci când vom intra în Boston. Bineînţeles, treabă de durată, şi întreg echipajul a trebăluit pe punte cât era ziua de lungă tot restul călătoriei. Marinarii ziceau că e un abuz, că sunt prea mult munciţi, dar nava trebuia să arate lună, şi la orice bombăneală urma acelaşi răspuns: „Ne îndreptăm spre casă".

Au trecut mai multe zile în care am muncit în felul acesta, fără să se petreacă nimic deosebit, iar spre sfârşitul săptămânii am ajuns în zona alizeelor ce băteau dinspre est-sud-est, ceea ce însemna cu două carturi înapoia traversului nostru. Băteau puternic şi statornic, încât aproape că n-am fost nevoiţi să punem mâna pe nicio manevră până când n-am trecut la latitudinea lor. În prima zi în care tot echipajul a fost chemat pentru manevre se petrecu unul dintre acele incidente mărunte care, prin ele însele, nu au mare semnificaţie, dar în ochii marinarilor capătă amploare, mai ales pentru că mai întrerup rutina zilnică a călătoriei şi oferă multe subiecte de discuţie echipajului zile întregi. Aceste întâmplări sunt interesante, de asemenea, deoarece dezvăluie obiceiurile şi starea sufletească a oamenilor de la bordul unei nave.

Pe navele comerciale, căpitanul îşi prezintă dispoziţiile cu privire la treburile navei în faţa secundului, la un mod general, lăsând execuţia de fapt pe seama lui, cu toate amănuntele.

Sistemul acesta a ajuns atât de înrădăcinat la bordul navelor comerciale, încât o devenit lege şi nu e încălcat de niciun căpitan mai înţelept, doar dacă secundul se dovedeşte a nu fi un marinar priceput, situaţie în care căpitanul e nevoit să supravegheze manevrele cu ochii lui. Dar nu se putea spune aşa despre secundul nostru, foarte gelos dacă i se încălcau fruntariile autorităţii sale.

Luni dimineaţa, căpitanul i-a spus să verticalizeze arboretul gabierului trinchet. În consecinţă, secundul veni la prova, îi puse pe toţi la treabă, cu palancurile de întindere la straiuri şi pataraţine, să egalizeze legăturile, strânge ici, slăbeşte dincolo. Secundul era între babalele prova, îndeletnicindu-se cu treaba asta, când apăru deodată şi căpitanul şi începu şi el să dea ordine. Se crea un fel de confuzie, secundul îşi părăsi locul şi se îndreptă spre pupa spunându-i căpitanului:

— Sir, dacă dumneavoastră aţi venit la prova, eu atunci mă duc la pupa. E suficient unul din noi la teugă.

Aceste vorbe stârniră replica celuilalt, după care urmă alt răspuns înfuriat, începură să-şi arunce cuvinte, pumnii li se încleştară şi scena luă o întorsătură ameninţătoare.

— Eu sunt comandant pe nava asta!

— Da, sir, iar eu sunt secundul ei, şi-mi cunosc locul! Locul meu e la prova şi al dumneavoastră la pupa.

— Locul meu e oriunde vreau eu! Eu comand pe toată nava, iar dumneata eşti secund atâta vreme cât vreau eu.

— Domnule căpitan Thompson, spune un singur cuvânt şi nu mai sunt secund. Eu pot împlini şi munca de simplu marinar la bordul navei. Eu n-am ajuns aici pe fereastra cabinei! Dacă nu mai sunt secund, pot fi în schimb marinar!

Etc, etc. Pentru noi era distracţie mare. Stăteam deoparte şi ne făceam cu ochiul, bucurându-ne de cearta marilor puteri. Căpitanul îl luă pe secund la pupa, unde avură o lungă discuţie, care se încheie cu întoarcerea secundului la treburile

sale. Căpitanul încălcase un ritual al navei care face parte din legile ei, şi asta fără motiv, pentru că ştia foarte bine că secundul era marinar de ispravă şi nu avea nevoie de ajutorul lui, aşa că acesta din urmă pe bună dreptate se înfuriase. Dar, din unghiul strict al legii, secundul greşise şi căpitanul avea dreptate. *Ipso facto*, tot ce face căpitanul e bine şi orice opunere faţă de dispoziţiile lui la bordul unei nave e o încălcare a legii, treabă pe care o ştie fiecare ofiţer sau marinar de rând atunci când semnează contractul de angajare. Această ascultare face parte intrinsecă din contract. Cu toate astea, pe navele comerciale se încetăţeniseră nişte obiceiuri ce deveniseră şi ele un sistem care avea, oarecum, aceeaşi putere de lege scrisă. Cu siguranţă că toată autoritatea revine căpitanului, ofiţerii o deţin numai atâta vreme cât vrea el, iar oamenii pot fi puşi la orice treabă. Totuşi, prin încălcarea acestor obiceiuri încetăţenite, apar multe neînţelegeri la bordul unei nave şi, uneori, acestea ajung în faţa curţii cu juri bineînţeles, cine nu e familiarizat cu natura şi forţa acestor obiceiuri nu poate înţelege ce se întâmplă. La bordul unei nave au loc adesea numeroase provocări, funcţionează un sistem de persecuţii meschine, al căror sens şi putere nu pot fi pricepute de un străin în această meserie, cu atât mai puţin de nişte judecători şi de un juriu format din oameni ai uscatului.

A doua întâmplare petrecută în perioada asta a fost o confruntare între secund şi stevard, în cursul unei după-amieze. Nu se prea înţeleseseră unul cu celălalt cam toată călătoria, şi de mai multe ori se părea că au ajuns la o adevărată ruptură, odată, mai demult, când nava era pe coasta Californiei, secundul îl încolţise brusc pe stevard, dar acesta îşi propti capul în stomacul domnului Brown, lipindu-l de peretele bucătăriei, mârâind de fiecare dată când îl înghesuia: „Ei, Brown, ei, Brown!” Domnul Brown se făcu alb la faţă, izbi şi el, dar nici cele mai zdravene lovituri de pumn nu păreau să aibă

vreun efect asupra căpățânei negrului. Al doilea secund interveni, şi abia el reuşi să-l tragă la o parte ; dar domnul Brown se repezi din nou la negru până când apăru căpitanul şi-i despărți. Secundul îi relată acestuia din urmă ce se întâmplase, adăugind: „Da' mi-a mai zis şi Brown!" Din clipa aceea, „da' mi-a mai zis şi Brown" deveni cuvânt de ordine pe navă. Domnul Brown se duse la pupa, bombănind: „Ți-am spus că ai s-o încasezi şi ai văzut ce-ai pățit!" Dar nu părea să fie prea sigur cine o pățise de fapt, cum de altfel nu eram nici noi. Îl cunoşteam pe domnul Brown şi eram convinşi că nu va lăsa el lucrurile nelămurite chiar toată călătoria, dacă va avea ocazia să lichideze conturile. În după-amiaza cu pricina, domnul Brown îi ceru stevardului să-i aducă o cană de apă, iar acesta îl refuză, spunând că el nu era obligat să servească pe nimeni în afară de căpitan. Şi avea de partea lui tradiția. Dar când răspunse, el comise greşeala de neiertat de a lăsa la o parte cuvântul de reverență de dinaintea numelui secundului. Treaba îl înfurie pe secund, care-l făcu cioară nenorocită, şi de aici se încăierară, apucându-se, lovindu-se, rostogolindu-se pe punte, în vreme ce noi stăteam de-o parte uitându-ne şi distrându-ne de minune. Negrul încercă să lovească tare cu capul, ca şi data trecută, dar secundul îl puse jos, şi-l ținu aşa până când stevardul începu să strige „Dați-mi drumul, domnule Brown, dacă nu, va fi vărsare de sânge!" în mijlocul tărăboiului apăru şi căpitanul pe punte, îi despărți, îl luă pe stevard la pupa şi-i croi vreo şase parâme pe spinare. Stevardul încercă să se justifice, dar fusese auzit amenințând cu vărsarea de sânge, şi numai atât fusese de ajuns pentru a-şi merita bătaia. După care căpitanul nu se interesă mai departe de motivul ce provocase gâlceava. După asta domnul Brown îl lăsă în pace pe stevard, mai ales că-şi dovedise superioritatea în ochii echipajului.

XXXIV
NE APROPIEM DE CASĂ

Tot în aceeaşi zi, am avut noroc să scap cu viaţă ca prin urechile acului, aşa cum se întâmplă adesea în viaţa unui marinar. Aproape toată după-amiaza am muncit în arboradă. O oră încheiată am stat în picioare pe verga zburătorului care fusese ridicată şi acum se ţinea numai în atârnătoare. După ce-am terminat treaba, am strâns ghem sfoara care-mi rămăsese, mi-am luat scândura de matisit în mână, m-am apucat într-o doară de greementul zburătorului, am ridicat un picior de pe vergă şi tocmai voiam să-l salt şi pe celălalt când atârnătoarea se rupse şi verga se prăbuşi pe punte. Eu am scăpat, tocmai pentru că avusesem inspiraţia să mă prind de greement, dar inima începu să-mi bată cu putere. Dacă atârnătoarea se rupea cu o clipă mai înainte sau dacă eu mai întârziam o clipă pe vergă, aş fi căzut de la înălţimea de nouăzeci sau o sută de picioare peste bord, în mare sau, şi mai rău, pe punte. Aşa cum se spune „scăpatu-i bun scăpat”, proverb pe care marinarii au destul de des ocazia să-l folosească. Iar dacă scapi, întâmplarea devine obiect de glumă, şi care face caz de ea este luat peste picior, râd toţi de el. Marinarul ştie şi aşa foarte bine că viaţa lui atârnă de un fir şi nu mai vrea să-i amintească nimeni treaba asta, încât dacă un om reuşeşte să scape cu viaţă, când şansele sunt destul de mici, păstrează numai pentru el sentimentele încercate sau face haz de toată întâmplarea. Am avut adesea prilejul să văd cum viaţa unui om depinde numai de o secundă sau de un noroc nebănuit, de un capăt de parâmă care se bălăngăne şi la care nu se uită nimeni. În largul Capului Horn, pe o noapte chioară, când nu era nicio nădejde să se poată lăsa o barcă la apă şi, oricum, dacă un om cădea peste bord trebuia lăsat în urmă, unuia dintre băieţii noştri, în vreme ce lua terţarole la

un gabier, îi scăpă din mână sachetul, piciorul îi lunecă de pe ţapapie şi ar fi căzut drept în apă, când omul care era lângă el pe vergă, John, francezul, îl apucă de gulerul hainei, şi-l săltă din nou pe vergă lângă el spunându-i: „Data viitoare să te ţii bine, maimuţoiule, fir-ai să fii!" Doar atâta s-a auzit.

Duminică, 7 august. Latitudinea de douăzeci şi cinci de grade cincizeci de minute, longitudinea de douăzeci şi şapte de grade vest. Am schimbat semnale cu barcul englezesc *Mary Catherine*, din Bahia, în drum spre Calcutta. Era cea dintâi navă cu care ne întâlneam, prima dată când mai vedeam şi noi un chip de om şi auzeam voce omenească în afară de a celor care eram la bord, după aproape o sută de zile. Chiar şi chiotele obişnuite ale marinarilor care trăgeau la manevre ne sunau plăcut în ureche. Era o navă veche, cam dărâmată, cu o dunetă înaltă, o semiteugă lungă, şi o pupă tăiată ca la un veritabil „vagon de ceai" englezesc ce naviga precum o ladă de zahăr. Bătea o briză uşoară şi statornică şi barcul ridicase aripile inferioare şi superioare, iar căpitanul spunea că nu poate scoate mai mult de patru noduri de la el, şi se gândea ce drum lung mai avea de făcut. Noi, cu vânt de bulină, nu foarte strâns, făceam şase mile.

A doua zi, pe la trei după-amiază, am trecut pe lângă o navă ce aducea a covertă, mergând cu vântul strâns, cu rândunicile şi contrarândunicile ridicate la prova şi la pupa, sub pavilion englezesc. Ţinea drum sud la est, îndreptându-se, probabil, spre Capul Horn. Avea oamenii urcaţi în vârful catargelor vopsite în negru, cu multe vergi, cu nişte vele cu o tăietură în t şi alte însemne care trădau o navă militară. Înainta frumos, arăta bine, iar la catargul artimon flutura pavilionul sfântului Gheorghe, crucea pe un câmp roşu. Probabil că nava noastră oferea o privelişte la fel de frumoasă, cu aripile întinse, mult în afara punţilor, şi velele ridicându-se ca o piramidă până la aripile rândunicilor, îngropând carena într-o mare de pânze,

arătând cam aşa cum spun cei de pe balenierele cu nişte catarge ciuntite „un cap-hornier sub un nor întreg de pânze”.

Vineri, 12 august. În zori, am desluşit Insula Trinidad, situată la 20 de grade şi 28 minute latitudine sudică şi 29 grade şi 8 minute longitudine vestică. La amiază se vedea la nord-vest, jumătate nord, la o distanţă de douăzeci şi şapte de mile. Era o zi minunată, oceanul abia încreţit de blândele alizee, iar insula arăta ca o mică lună verde răsărind deasupra oglinzii mării. Locul acesta fermecător şi tihnit fusese, se zice, multă vreme, bârlogul unei bande de piraţi care bântuiau mările tropicale.

Joi, 18 august. La ora trei după-amiază, am zărit insula Fernando Noronha, aşezată la latitudinea de 3 grade şi 55 minute sud, şi longitudinea de 32 grade şi 55 minute vest. Vineri noaptea, între orele douăsprezece şi unu am traversat Ecuatorul pentru a patra oară de la plecare din Boston la longitudinea de 35 grade vest, după ce făcusem douăzeci şi şapte de zile de la Insula Statelor, parcurgând o distanţă de mai bine de patru mii de mile, după drumul pe care l-am făcut.

De-acum eram la nord de Ecuator şi, cu fiecare zi, mai adăugam ceva la latitudinea noastră. Norii lui Magelan, ultimul semn al emisferei sudice, se cufundaseră de mult dincolo de orizont, şi pe ceruri se ridicaseră acum Steaua Polară, Carul Mare şi constelaţiile familiare ale firmamentului nordic. Înainte de a ajunge să vezi pământul cu adevărat, nicio privelişte nu te face să înţelegi mai mult că te apropii de casă decât vederea cerului sub care te-ai născut strălucind deasupra capului tău. Vremea era foarte încinsă, cu alternările obişnuite ale tropicelor, de la dogoarea uscată, la ploaia torenţială. Dar nimeni nu se plângea de căldură, fiindcă ne aminteam cu toţii că, doar cu trei sau patru săptămâni înainte, am fi dat orice numai să ne vedem odată ajunşi unde eram acum. În plus, aveam şi apă din belşug pentru că întinsesem o tendă în care făcusem nişte găuri să strângem apa de ploaie. Ploile astea

veneau ca de obicei la tropice. Trăiam spectacolul obişnuit: un cer senin deasupra, soarele ridicat la zenit, vertical, dogorind, treaba înaintând alene, oamenii mişcându-se pe punte numai în nădragi de doc, cămăşi cadrilate, şi pălării de pai, nava mergând leneş prin apă, omul de la cârmă rezemat de timonă, cu pălăria trasă pe ochi, căpitanul în cabina sa, făcându-şi siesta de după-amiază, pasagerul sprijinit de balustradă, urmărind o doradă care înota agale în siajul navei, velarul cârpind un gabier învechit, în partea de sub vânt a punții centrale, dulgherul muncind la tejgheaua lui, puştii împletind o saulă, cabestanul de funii învârtindu-se mereu, marinarii mergând încoace şi-n colo cu câte o mână de sfilațe. În bordul din vânt se ridică un norişor, puțin cam întunecat. Contrarândunicile sunt strânse, căpitanul scoate capul pe gura tambuchiului, se uită la nor, iese afară şi începe să bată puntea. Norul pe tot întinde şi se apropie ; coşul cu sfilațe, vela cârpită şi celelalte lucruri dispar sub punte, capacele de tambuchi şi de spirai sunt puse la locul lor, acoperişul teugii e tras.

— Fiți gata la fungile rândunicii!

Omul de la timonă pune nava bine în vânt, ca să nu fie surprins cu velele mascate. Şi vine furtuna. E o furtună blândă, vergile rândunicii sunt întinse bine, iar nava îşi continuă drumul. Dar dacă furtuna se întețeşte, vergile rândunicii se ridică, velele respective se strâng şi la prova şi la pupa, băieții sunt în arboradă şi le leagă cu grijă, se adună şi zburătorii şi focul săgeții, iar nava îşi continuă drumul ca mai înainte, omul de la timonă se opinteşte cu toată puterea ca să țină nava în vânt. În acelaşi timp, toarnă o ploaie care te udă până la piele într-o clipită. Dar nimeni nu-şi pune nici haina, nici şapca, fiindcă, dacă e totuşi cald, unui marinar nu-i pasă de o baie, iar soarele va ieşi curând şi el. Îndată ce furtuna s-a

răzbunat, deşi pentru un ochi neexperimentat nava îi va părea a fi încă în mijlocul ei, se auzi:

— Pune-o din nou pe drum!

— Am pus-o pe drum, sir!

— Ridicaţi velele zburătorului. Ridicaţi focul săgeţii!

— Sus băieţi şi desfaceţi rândunicile!

Şi toate velele sunt din nou la locul lor, înainte ca furtuna să fi trecut cu totul, iar nava e pe drum. Soarele iese din nou la iveală, mai fierbinte ca niciodată, zvântă iute punţile şi hainele marinarilor, capacele tambuchiurilor sunt date la o parte, vela pentru cârpit apare, iar pe puntea centrală roata de împletit se pune în funcţie, capetele parâmelor sunt făcute colac, căpitanul coboară sub punte şi orice semn al acestui intermezzo dispare.

Aceste scene, la care se adaugă câte un calm plat ce ţine câteva ore sau zile, sunt o mostră grăitoare a tropicelor Atlanticului. Nopţile erau frumoase şi, cum toată ziua lucram, li se îngăduia oamenilor de cart să doarmă pe punte, în afară de omul de la timonă şi cel de veghe la prova. Îngăduinţa asta nu ni s-a dat expres, ci era doar tolerată. Puteam să dormim pe punte atâta vreme cât nu ceream învoire. Dacă omul de veghe era găsit dormind, tot cartul era trezit. Am profitat cât am putut de îngăduinţa asta şi ne aciuam pe unde puteam, pe colacii de parâme, după parapetul din vânt, pe şcondri, la adăpostul cabestanului oriunde găseam loc prielnic şi, de obicei, dormeam tot cartul dacă nu eram de veghe sau de rând la timonă. Ne bucuram de tihna asta, fiindcă, din cauza sistemului de a chema tot echipajul pe punte, din treizeci şi şase de ore nu ne alegeam decât cu patru ceasuri de dormit în teugă, aşa încât chiar şi o oră furată de somn era ceva. Oricine şi-ar fi dat seama de asta dacă ne-ar fi văzut în câte o noapte dormind buştean, în vreme ce ploaia turna peste noi. Adesea, când ieşeam pe punte, văzând că dăinuie un calm plat, însoţit

de o ploaie măruntă şi continuă, ne aranjam un colac de parâme ca să ne ferească de apa care curgea pe punte, hotărâţi să nu pierdem niciun pui de somn, ne făceam culcuş, de bine de rău, ne acopeream cu haina şi dormeam somn sănătos, ca un olandez între plăpumi de puf.

La vreo săptămână sau zece zile după ce-am trecut Ecuatorul, am ajuns în zona în care calmurile alternau cu vijeliile, când vânturi potrivnice, când favorabile, cum se întâmplă de obicei aici, acum braţând în şart cu bulinele întinse, ca, după un ceas, să lunecăm frumos pe drumul nostru, împinşi de o briză uşoară dinspre pupa, având aripile ridicate în ambele borduri. Aşa am ţinut-o până am ajuns în zona alizeelor de nord-est, în ziua de...

...*Duminică, 28 august*, la latitudinea de 12 grade nord. Cu o zi sau două înainte văzusem nori de alizee şi ne aşteptam în orice clipă să dăm de ele. Briza uşoară de sud, care suflase alene mai toată dimineaţa, pe la prânz dispăru cu totul şi, în locul ei, începură rafale dinspre nord-est, care ne-au obligat să strângem iute aripile şi să braţăm în şart; iar după câteva ceasuri goneam minunat, împroşcând spuma hăt, în partea de sub vânt, împinşi de vântul mai răcoros de nord-est care înviora marea şi bătea exact suficient de tare ca să ridicăm şi rândunicile. Alizeele au suflat statornic, cu tărie, obligându-ne să mergem cu bulinele strânse, deoarece drumul nostru era nord-nord-est. Iar de se roteau puţin spre est, ne îngăduiau să ridicăm şi aripile zburătorului mare, înaintând frumos către nord, până...

...*Duminică, 4 septembrie*, când alizeele ne-au părăsit la latitudinea de 22 grade nord şi longitudinea de 51 grade vest, chiar în apropierea Tropicului Racului.

Vreme de mai multe zile am rămas bălăcindu-ne la „latitudinea cailor”, unde am avut parte de tot felul de vânturi şi o vreme schimbătoare, adesea şi de furtuni cu descărcări

electrice, deoarece eram în dreptul Indiilor de Vest. Se nimerise şi luna uraganelor, şi ne aflam exact pe drumul taifunului din 1830, care măturase Atlanticul de Nord, distrugând aproape totul în calea sa.

În prima noapte după ce ne-au părăsit alizeele, la latitudinea Cubei, am avut parte de o adevărată furtună, tropicală. La începutul nopții, o briză uşoară a bătut statornic dinspre pupa, dar treptat a căzut şi ea, pentru ca, înainte de miezul nopții, să se instaleze un calm plat, în vreme ce nori negri învăluiră cerul în întregime. Când ieşi pe punte cartul nostru, la miezul nopții, era o beznă de iad. Aripile au fost strânse, rândunicile înfăşurate pe vergi. Nu se simțea nicio boare. Velele atârnau moarte, nemişcate, iar tăcerea şi întunericul păreau aproape palpabile şi ne înspăimântau. Nimeni nu scotea o vorbă, dar toți stăteam aşteptând să se întâmple ceva. În câteva minute, secundul se arătă la prova şi, aproape în şoaptă, ne spuse să strângem focul săgeții. În aceeaşi tăcere au fost coborâte şi velele zburătorilor trinchet şi artimon. Stăteam neclintiți pe fața mării, într-o aşteptare apăsătoare, ce deveni aproape dureroasă de atâta încordare. Îl auzeam pe căpitan bătând puntea, dar era o beznă atât de chioară încât îți puteai băga cu adevărat degetele în ochi. Secundul veni din nou la prova, ordonându-ne, tot aproape în şoaptă, să strângem şi zburătorul arborelui mare. Atât de molipsitoare era tăcerea aceea încât am virat scotele şi cargafungile fără să scoatem o vorbă. Eu şi cu un englez ne-am suit în arboradă să strângem vela respectivă. Tocmai reuşisem să adunăm burta velei, când secundul ne strigă ceva, n-am auzit exact ce, dar am presupus că era un ordin să venim să ajutăm şi noi la fungi, aşa că ne-am grăbit să legăm totul bine şi am coborât, bâjbâind drumul prin arboradă. Când am ajuns pe punte i-am văzut pe toți uitându-se în sus şi exact deasupra locului unde stătusem noi în dreptul mărului catargului se vedea un glob de

lumină, căruia marinarii îi spun Focul Sfântului Elm (*corpus sancti*); secundul ne strigase să fim atenți tocmai la fenomenul acela. Priveau cu toții lumina, pentru că marinarii au credința că dacă globul de foc se ridică deasupra arboradei e semn de vreme bună, însă dacă se lasă tot mai jos atunci vine furtună. Din nefericire, ca o piază rea, globul coborî şi dispăru pe brațul vergii zburătorului. Ne dădusem jos de pe verga aceea tocmai la vreme, fiindcă e de prost augur când lumina palidă a Focului Sfântului Elm îți luminează fața de aproape. Acum englezul care fusese cu mine nu părea prea bucuros pentru că se nimerise atât de aproape de globul acela care spânzurase chiar deasupra capului său. După câteva minute, globul dispăru, dar se arată din nou pe verga zburătorului trinchet şi, după ce se mai plimbă şi pe acolo o vreme, dispăru iarăşi. Omul de pe teugă mi-l arătă atunci spre capătul săgeții bompresului. Dar n-am mai apucat să ne uităm şi într-acolo pentru că au căzut câteva picături de ploaie şi parcă deodată s-a făcut şi mai întuneric, bezna devenind simțitor mai adâncă. După câteva minute se auzi din depărtare mormăiala depărtată a tunetului şi, dinspre sud-vest, se zăriră scurte fulgerări. Au fost strânse toate velele cu excepția gabierilor. Totuşi, nu se simțea niciun fel de hulă. O boare de vânt însufleți velele gabier, dar curând acestea se lăsară iar în jos, lipindu-se de catarge. Dăinuia aceeaşi liniște. Mai trecu un moment şi, deodată, deasupra noastră izbucni un fulger şi un bubuit cutremurător ; păru că un nor se rupsese chiar deasupra, lăsând să se prăbuşească peste noi toată apa ce-o purta ; parcă se vărsa un ocean. Am rămas nemişcați, uluiți. Totuşi trăsnetul nu lovise nimic de pe punte. Tunetele, unul după altul, se sloboziră deasupra noastră, răsunând cu atâta putere încât îți luau suflarea, iar fulgerele, ce nu mai conteneau, parcă dăduseră foc oceanului. Ploaia aceea cumplită nu ținu decât vreo câteva momente, după care au

urmat picături răzleţe şi câte o rafală de ploaie. Fulgerele şi tunetele continuară vreme de mai multe ceasuri fără odihnă, spulberând bezna miezului de noapte cu săgeţile lor frânte şi orbitoare. În tot acest timp nicio boare de vânt nu mişcă velele, nava stătea neclintită, ca o ţintă lăsată la discreţia lor, probabil singurul obiect plutind pe faţa mării pe mile şi mile întregi. Am rămas astfel ceasuri la rând, până ni s-a încheiat cartul şi la ora patru am fost schimbaţi. În tot acest timp, aproape că n-a scos nimeni o vorbă, nu a răsunat nicio bătaie de clopot şi schimbul oamenilor la timonă s-a făcut tot în tăcere. Din când în când ne mai potopea câte o ploaie torenţială, şi noi stăteam nemişcaţi, mustind de apă şi orbiţi de fulgerele care alungau bezna aceea de infern, cu strălucirea lor rău prevestitoare, în vreme ce tunetele se ţineau lanţ, reverberaţia lor zguduind oceanul până în străfunduri. Navele sunt numai rareori lovite de trăsnet, pentru că electricitatea se scurge prin numeroasele sale vârfuri şi din cauza obiectelor de metal răspândite în diferitele sale colţuri. Fluidul electric fuge prin lanţurile ancorelor, scotele gabierilor. Nouă nu ne-a pricinuit nicio pagubă. La ora patru am coborât sub punte, şi lucrurile continuară în acelaşi fel. Nu era uşor să dormi atunci când te gândeai că următorul trăsnet putea spinteca nava în două sau stârni un incendiu general, sau că, după calmul acela de moarte se poate năpusti un uragan care să rupă toate catargele navei. Dar nu e marinar acela care nu adoarme îndată ce pune capul jos, şi nu se scoală deîndată ce e chemat pe punte. Şi când, după cele şapte bătăi de clopot, se auzi: „Echipajul babord pe punte”, am ieşit afară, ne-a întâmpinat o dimineaţă frumoasă, însorită, nava înainta alene pe drumul ei, cu toate velele ridicate, împinsă de o briză uşoară.

XXXV
ALTE ÎNTÂMPLĂRI TULBURĂTOARE

De la latitudinea Indiilor de Vest şi până am ajuns în Bermude, unde am prins vânturile de vest şi de sud-vest, ce bat continuu în largul coastelor Statelor Unite la începutul toamnei, am avut parte de vreme schimbătoare şi de vreo două, trei furtuni moderate sau, cum le numesc marinarii, „vânturi de gabier la două terţarole”, ce au venit ca de obicei, semănând perfect una cu cealaltă. O după-amiază frumoasă, tot echipajul lucrează pe punte, câţiva oameni sunt în arboradă. Bate un vânt puternic, nava urcă pe vânt, contrarândunicile se strâng. Mai târziu, după-amiază, briza se întăreşte, nava se apleacă mult, se ridică nori de vânt. Stropi încep să împroaşte teuga, udă sfilaţele pe care le împletesc cei mai tineri. Acestea sunt făcute ghem şi duse sub punte. Marinarii îşi întrerup îndeletnicirile, eliberează punţile mai devreme ca de obicei, se dă ordin celui care avusese de lucru în arboradă să aducă şi fungile din vânt ale rândunicilor când coboară. Pataraţinele suplimentare de arboret sunt întinse mai bine şi acelaşi lucru se face şi la subarba bompresului. Unul dintre băieţi strânge rândunica artimon. Bucătarului îi trece prin minte că iar va fi pus la o treabă scârboasă şi deci trebuie să pregătească mai devreme cina. Secundul dă ordin să treacă la masă câte un cart pe rând, nu ca de obicei tot echipajul odată. În vreme ce mănânci, îi auzi pe cei din cartul de serviciu cum strâng rândunicile. Iar când ieşi pe punte, vezi că vântul suflă din răsputeri, iar din prova se reped talazuri urâte. În loc ca în timpul cartului scurt să se adune tot echipajul la teugă şi să stea să fumeze, să cânte, să tăifăsuiască, unul din carturi dispare sub punte la culcare, nu înainte de a-şi da cu părerea că va urma o noapte nenorocită, iar două ceasuri de somn nu sunt de lepădat. Norii se ridică întunecaţi şi bezmetici, vântul

se întăreşte şi mai mult, nava se chinuie din greu înfruntând talazurile mari care se sparg asupra teugii şi spală puntea prova dispărând prin saborzi. Totuşi nu se mai strâng şi celelalte vele deocamdată, deoarece căpitanului îi place să tragă cât mai mult de navă şi, în consecinţă, are el ce are cu velele zburător. Velele acestea subliniază diferenţa dintre un vânt mai tare şi furtună get beget. Atâta vreme cât mai e întinsă o velă zburător, înseamnă că e doar vânt. Cu toate că eu am văzut nava noastră cu gabierul terţarolat, în vreme ce tot bompresul era sub valuri, iar la saborzii de sub vânt stăteai în apă până la genunchi tot timpul. Nici când se aud opt bătăi de clopot nu pomeneşte nimeni de terţarolarea gabierilor, iar cartul coboară sub punte cu ordinul de a fi pregătit să urce la prima chemare. Ne culcăm bombănindu-l pe „bătrân” pentru că nu voise să terţaroleze gabierii la schimbarea cartului şi a amânat manevra pentru a chema mai apoi tot echipajul şi a ne strica nouă somnul. Să te culci îmbrăcat gata, şi să fii şi treaz în acelaşi timp! N-are niciun rost să adormi ca să te scoale îndată! Vântul şuieră pe punte, nava răzbeşte cu greu, gemând şi troznind din toate încheieturile, saltă pe câte un val mai mare care se izbeşte în prova cu un bubuit de parcă s-ar sparge de stânci. Lampa cea chioară din teugă se bălăbăne încoace şi-n colo, toate lucrurile încep să danseze şi, încet, încet, alunecă spre bordul de sub vânt.

— Aiuritul acela de al doilea secund n-are de gând să strângă odată zburătorii? Acuş, acuş, o să ia vântul toate surcelele alea înalte! mormăie bătrânul Bill, cel ce bombăneşte totdeauna şi, ca majoritatea marinarilor, nici lui nu-i place când se scoate sufletul din biata navă.

Dar curând vine şi ordinul.

— Da, înţeles, sir, se aude de la provă.

Pe punte se aruncă colaci de parâme, se aude cum flutură bubuind o velă în arboradă şi strigătele scurte, ascuţite pe care le scot marinarii atunci când virează parâmele de mură.

— Uite că se strânge şi zburătorul trinchet! Suntem cu toţii treji şi ştim tot ce se întâmplă afară de parcă am fi acolo. O voce binecunoscută se aude din vârful catargului, strigând către ofiţerul cartului să se vireze strâns braţele din vânt.

— Ei, păi ăsta-i Ben Stimson cocoţat sus, şi strânge vela.

Apoi îndată se aude cum sunt aruncate parâmele chiar deasupra capului nostru şi un strigăt prelung şi zuruitul canistrelor ne arată că şi focul săgeţii a fost coborât. Al doilea secund mai păstrează o vreme zburătorul mare până la ultimul talaz care inundă punţile, măturâ teuga de parcă tot oceanul ar fi fost invitat la bord, după care zarva de la pupa dovedeşte că şi vela aceea a fost strânsă. După asta nava înaintează mai uşor o vreme, se aud două bătăi de clopot şi încercăm să furăm şi noi puţin somn. Dar curând „bang, bang”, se aud lovituri în capacul teugii şi chemarea: „Tot echipajul pe punte”. Sărim din cuşete, ne aruncăm pe noi câte o bluză de vânt, pălăria de muşama şi ne bulucim pe scară în sus. Secundul e chiar dinaintea noastră, pe teugă, mugind ca un taur înfuriat, căpitanul urlă în celălalt capăt al navei, al doilea secund face şi el ca o hienă de pe puntea centrală. Nava stă aplecată mult pe o parte, cu saborzii de sub vânt în apă şi teuga toată numai spumă de valuri. Parâmele sunt măturate bezmetic, la voia întâmplării şi apa spală puntea de la un cap la altul. Vergile gabierilor se izbesc de arboret, cartul tribord trage de manevre pentru terţarolarea gabierului mare. Cartul nostru trece la gabierul trinca, sare în arboradă să pună două terţarole la vela aceea şi să terţaroleze şi trinca. Începe întrecerea cu celălalt cart, ca să se vadă cine termină mai repede. Toţi oamenii îi dau zor cu mura velei mari, apoi, în vreme ce unii strâng focul şi ridică velastraiul, noi punem două terţarole la gabierul artimon

şi apoi îl ridicăm la post. După ce totul a fost pus în ordine se aude: „Cartul liber, în teugă”, şi coborâm să mai prindem un pic de somn cât mai avem vreme, probabil vreun ceas jumătate. În timpul cartului de mijloc şi prima parte a celui de dimineaţă vântul bate mai furios ca niciodată, dar cam la mijitul zorilor se mai potoleşte puţin, desfacem câte o terţarolă de la fiecare gabier şi ridicăm şi zburătorii deasupra lor. Iar când răsună şapte bătăi de clopot şi cartul iese pentru masă, sunt scoase şi celelalte terţarole, toţi oamenii trec la fungi, tragem bine prin palancuri scotele zburătorilor şi fungile, ridicăm focul săgeţii şi nava porneşte din nou la drum.

Căpitanul se însurase cu numai câteva săptămâni înainte de plecarea din Boston, iar după o absenţă de mai bine de doi ani, se înţelege de ce se grăbea să întindă cât mai multă velă. Secundul nici el nu se lăsa mai prejos în faţa nimănui, iar al doilea secund, deşi se cam temea să forţeze nava cu prea multă pânză ridicată, se temea şi mai tare însă de căpitan şi, fiind prins între două spaime, câteodată exagera. În numai douăzeci şi patru de ore am sfâşiat de trei ori focul săgeţii, şi de îndată ce era cârpit ajungea la loc ; am rupt săgeata bompresului şi am făcut varză din verfaforii aripilor. În afară de dorinţa firească de a ajunge mai repede odată acasă, mai aveam şi alt motiv de grabă: apăruse scorbutul la bord. Unul dintre oameni fusese lovit atât de rău de scorbut încât nu mai era bun de nimic şi a fost scos din cart, iar englezul Ben arăta îngrozitor, şi cu fiecare zi îi era tot mai rău. I se umflaseră picioarele şi-l dureau de nu putea nici merge, carnea îşi pierduse elasticitatea şi dacă apăsa cu degetul rămânea urmă, iar gingiile i se umflară încât nu era în stare să mai caşte gura. Chiar şi răsuflarea îi devenise grea de nu putea fi suportată, îşi pierduse toată vlaga trupului şi spiritului, nu mânca, se simţea din ce în ce mai rău cu fiecare zi, şi dacă nu făceam nimic pentru el, într-o săptămână era un om mort, în ritmul în care

era măcinat de boală. Medicamentele se terminaseră, sau erau pe terminate, şi chiar dacă am fi avut o ladă întreagă tot nu i-ar fi folosit la nimic, fiindcă numai alimentele proaspete şi *terra ferma* îi puteau ajuta la scorbutul lui. În prezent, boala asta nu mai e la fel de frecventă ca înainte, şi e pusă de obicei pe seama alimentelor sărate, lipsei de curăţenie, excesului de grăsime şi ulei – de aceea se pare că apare mai des la cei de pe baleniere – şi, în cele din urmă, trândăviei. Acest ultim motiv nu se punea la bordul navei noastre, nici cel de-al doilea nu putea fi, pentru că păstram foarte multă curăţenie. Teuga noastră era în bună rânduială, ţineam foarte tare la spălatul hainelor şi ne schimbam veşmintele mai des decât mulţi oameni foarte dichisiţi de pe ţărm. Se datora poate, în special, alimentelor sărate şi faptului că trecusem atât de repede în zona caldă, după ce stătusem atât de mult în regiunile cu cea mai aspră climă.

Punându-şi speranţa în vânturile de vest care predomină de-a lungul coastei toamna, căpitanul o luă mult spre vest, pentru a trece printre Insulele Bermude, nădăjduind să întâlnească vreo navă ce se îndrepta spre Indiile de Vest sau sudul Statelor Unite. Scorbutul nu mai făcu alte victime în rândul echipajului, dar exista pericolul să se întindă, iar cazurile pe care le aveam la bord erau foarte grave.

Duminică, 11 septembrie, latitudinea de 30 grade 4 minute nord, şi longitudinea de 63 grade şi 23 minute vest. Insulele Bermude se află la nord-nord-vest, la distanţa de o sută şi cincizeci de mile. A doua zi dimineaţă, pe la ora zece, pe punte răsună strigătul „Corabie-n depărtare” şi tot echipajul s-a dus să vadă nava străină. Când se mai apropie, se dovedi a fi o brigantină foarte comună ce ţinea cap spre sud-sud-est, venind, probabil, din vreunul din statele nordice şi îndreptându-se spre Indiile de Vest, exact ceea ce doream noi. La semnalele noastre, puse în pană, pentru că văzuse că voiam

să intrăm în contact, iar noi ne-am dus drept spre ea, am virat capetele verfaforilor şi am mascat gabierul mare, după care le-am strigat:

— Hei, voi de pe navă!

— Hei!

— De unde veniţi, vă rog?

— De la New York şi ne îndreptăm spre Curaçao.

— Aveţi cumva ceva provizii prospete în plus?

— Da, da, din belşug!

Am coborât într-o clipă barca cea mică la apă, căpitanul şi patru oameni au sărit în ea, şi curând dansau pe apă lângă bordul celeilalte nave. În numai jumătate de ceas se întoarseră cu jumătate de barcă plină de cartofi şi ceapă, după care fiecare navă prinse din nou vântul şi se îndreptă pe drumul ei. Era brigantina *Solo*, din Plymouth, plecată de la Connecticut River, ultima escală la New York, către Spanish Main, cu o încărcătură de provizii proaspete, măgăruşi, vase emailate şi alte articole.

Ceapa era proaspătă, iar secundul brigantinei le spuse oamenilor din barcă, în vreme ce le dădea legăturile peste copastie, că fetele le strânseseră chiar în ziua plecării într-adins pentru noi. Pe nava noastră făcusem greşeala de a bănui că în cursul iernii fusese ales alt preşedinte, iar în vreme ce orientam braţele pentru a porni, căpitanul nostru mai întrebă cine era acum preşedinte al Statelor Unite. Ni se răspunse că Andrew Jackson, dar socotind că bătrânul general nu putea fi ales pentru a treia oară le-am mai semnalizat o dată aceeaşi întrebare, şi de data asta ne răspunseră că Jack Downing, după care nava se îndepărtă, lăsându-ne să ne reparăm singuri greşeala cum om putea.

Cei din echipajul bărcii au râs de unul Joe, marinar de-al nostru. Era cam vanitos şi făcea mereu din ţânţar armăsar. Rangul şi prestigiul unei nave şi al echipajului ei depind de

lungimea şi felul călătoriei. Un voiaj în China sau India e mare lucru, iar o călătorie pe coasta de nord-vest, spre Columbia River sau Alaska – în căutare de blănuri – capătă ceva misterios şi romantic, pe când dacă se face înconjurul lumii trecând pe lângă Islanda şi China atunci bate orice alt voiaj. Secundul brigantinei, un tip înalt şi slab, se sprijini de balustradă şi se adresă celor din barca noastră:

— De unde veniți?

— De pe coasta de nord-vest, îi răspunse Joe iute;

— Şi ce transportați?

Era o întrebare cheie, dar Joe găsi repede un răspuns în doi peri:

— Piei! preciza el.

— Cu câte un corn ici şi colo? îi replică secundul pe un ton tăios.

Echipajul bărcii izbucni în râs şi toată mândria lui Joe se duse de râpă. Fiindcă veni vorba, unul dintre tovarăşii mei de pe *Pilgrim*, pe nume Sam, ne spunea adesea o istorie cu un căpitan meschin, de pe un mic bric, cu care navigase de la Liverpool la New York. Acesta voi zor nevoie să semnalizeze unei nave mari, venind dinspre Sfânta Elena, cu aspectul caracteristic celor care călătoresc spre India, având toate aripile ridicate în ambele borduri, cu nişte marinari pe punte bronzați, purtând pălării cu boruri mari, în vreme ce în arboradă se zbenguiau o maimuță şi un papagal. Nu avea niciun motiv să oprească nava numai pentru ca să stea el la taifas, dar orgoliul îl îmboldi şi invidia îl făcu aproape să tremure. Strigă cu un glas pirpiriu, sâsâit:

— Ce navă-i asta?

Şi prin porta-voce răsună o voce tunătoare:

— *Bashaw*, de la Canton, spre Boston, de o sută zece zile pe mare. De unde sunteți?

— *Doar* de la Liverpool, *sir*! se auzi vocea mărunțelului pe un ton aproape de scuză şi foarte spăşit. Umorul acestui dialog nu poate fi înțeles decât de cei care cunosc ritualul pe mare la întâlnirea a două nave. Niciodată nu se spune *sir*, iar acel *doar* e cât se poate de grăitor.

Se făcuse taman ora de masă când am prins vântul şi am pornit, iar stevardul, după ce luă câteva legături de ceapă pentru cabină, ne dădu nouă restul, împreună cu o sticlă de oțet. Am luat totul la teugă, am depozitat alimentele bine la noi, refuzând să fie gătite la bucătărie şi am mâncat ceapă crudă, cu carne de-a noastră şi pâine. Erau grozave. Ceapa era proaspătă, pişcă la limbă, avea gust de pământ şi părea mare lucru pentru unul care se hrănise atâta vreme numai cu sărătură. Mâncam ceapa aceea cu o poftă turbată. Era ca mirosul sângelui pentru nişte copoi. Am mâncat ceapă la fiecare masă, cu zecile, ne umpleam buzunarele cu ea, ca să mai morfolim şi în timpul carturilor pe punte, încât, curând, toată grămada aceea ca o piramidă, cu cele mai mari la bază şi cele mai mici, cât o căpşună în vârf, dispăru cu totul. Au beneficiat de ea în special oamenii care aveau scorbut. Unul dintre ei putea mânca şi curând se mai întrema, tot rozând cartofi cruzi şi ceapă. Celălalt însă acum nici nu prea mai putea deschide gura ; de aceea bucătarul luă legumele crude, le strivi într-o piuă, şi-i dădu omului numai zeama s-o bea. Bolnavul o înghiți, luând încet, câte o linguriță, şi-şi clăti cu zeama aceea gingiile şi gura. Prima dată, gustul şi mirosul puternic de pământ al acestui extras de cartofi cruzi îl făcură să se cutremure din tot trupul, iar după ce-l bău îl prinse o durere ascuțită care-i traversă toată carnea. Simțind din asta că îşi făcea efectul puternic, omul persevera mai departe, luând câte o lingură la fiecare ceas şi ținând licoarea mult în gură. Mai în urma efectului remediului, mai îmboldit de speranță – pentru că aproape renunțase să mai creadă că va

scăpa – se întrema atât de mult încât începu să se mişte şi să-şi deschidă gura suficient ca să mănânce cartofi cruzi şi ceapă zdrobite, până ajungeau ca un piureu moale. Curând îi reveni şi pofta de mâncare şi vlaga, iar după zece zile de la întâlnirea cu *Solo* se întrema atât de mult, încât de la starea aceea când zăcea fără nicio nădejde, în cuşeta lui, acum ajunse să fie în vârful catargului, strângând rândunicile.

Am trecut printre Insulele Bermude, împinşi de un vânt prielnic de sud-vest şi, în ciuda vechii strofe citată foarte des de cei care socoteau că vom mai întâlni măcar un pui de furtună înainte de încheierea călătoriei —

„Dacă prin Bermude treci la pas,
Teme-te de Hatteras” —

noi am ajuns la nord de Capul Hatteras având parte de vreme bună, aşa că am început să numărăm nu zilele, ci orele câte mai aveam până vom slobozi ancora în portul Boston.

Nava noastră arăta în bună rânduială, toţi oamenii munciseră din greu la ea, din zori şi până la lăsarea întunericului, în toate zilele săptămânii, cu excepţia duminicilor, de când ajunsesem în zona cu climat blând de dincoace de Capul Horn.

Oamenii ţărmului au o convingere greşită că nava se află în cea mai bună stare atunci când pleacă din port, la începutul călătoriei, iar când se întoarce acasă, după o lungă absenţă, îşi arată:

„Oasele bătrâne şi vele zdrenţuite,
Pradă atâta vreme
Furtunilor dezlănţuite”.

Dar n-are rost să mai vorbim. Dacă nu are cumva ghinionul vreunui accident sau de se întoarce acasă în miezul iernii,

când nu se poate lucra prea mult în arboradă, nava e dichisită frumos la încheierea călătoriei. Când merge doar dintr-un port în altul, greementul e slăbit de obicei, catargele arată că ar avea nevoie să fie mai bine susținute de straiuri şi şarturi, punțile şi bordurile sunt cam jegoase şi negre din cauza încărcatului şi descărcatului frecvent al mărfurilor, se zăresc înădituri şi noduri acolo unde ar fi trebuit să se vadă mâna meşteră a marinarului, şi în ochii oricărui om al mării toate trădează delăsarea. Dar pe parcursul călătoriei de a tropice până acasă, pe vreme bună, tot timpul e folosit pentru a pune nava la punct cât mai bine. Nicio navă comercială nu arată mai grozav decât una care face drumul Indiei sau trece pe la Capul Horn, la sfârşitul unui lung voiaj, iar reputația de marinar a căpitanului şi secundului său depinde de felul cum se prezintă nava când amarează la cheu. Toate şarturile şi straiurile noastre de la prova la pupa au fost întinse frumos şi cătrănite, arborii ancorați bine, manevrele reglate de la vârful catargelor şi până la punte, şi atât de atenți erau mai marii noştri cu păstrarea grijelelor cât mai întinse şi drepte încât eram obligați să urcăm în arboradă trăgându-ne pe parâme în sus sau călcând doar pe vergelele şarturilor, iar acestea din urmă erau folosite pentru urcat şi coborât până când ajungeam, foarte aproape de coastă. După asta, nava era frecată bine de tot pe dinăuntru şi pe dinafară, ca şi punțile, catargele, şcondrii, în fine totul, iar pentru bordul exterior se montau scaune de boțman şi răzuiam până la linia de plutire, frecând buloaneie, legăturile şi lanțurile. Apoi, profitând de două zile de calm plat în apropierea Ecuatorului, am trecut la vopsit, spoind frumos saborzii laterali, şi încheindu-ne treaba la pupa, unde era un Neptun cu tridentul în mină, tolănit în carul lui tras de cai de mare, apoi am refăcut partea aurită şi cea colorată a galionului – un corn al abundenței – la prova. După care am trecut la vopsitul restului navei, de la mărul catargului până la linia de

plutire – vergile cu negru, vârfurile catargelor cu alb, balustrada dunetei cu negru, alb şi galben, parapetul galben, filele de bordaj alb, filele lacrimare cenuşiu etc, etc. Ancorele, inelele de punte şi alte părţi metalice au fost înnegrite cu gudron, iar stevardul a avut şi el de lucru fiind, pus să lustruiască alămurile timonei, clopotului, cabestanului etc. Cabina a fost şi ea frecată, lustruită, vopsită. Teuga n-a scăpat nerăzuită, curăţată cu peria, şi bineînţeles, aici, în vizuina marinarului, nu era nevoie de vopsit şi lustruit. În cele din urmă, s-a ajuns şi la punţi pe care le-am raşchetat şi vopsit, şi tot ce nu ne mai era de folos a fost aruncat peste bord. Am dat foc la două butoaie goale de catran ce nu ne trebuiau şi le-am aruncat în mare, într-o noapte întunecată urmărindu-le cum rămâneau tot mai departe în pupa, iluminând oceanul pe mile întregi în jur. Şi la astea, mai adăugaţi toată treaba de matelotaj pe care o aveam de făcut: noduri, gaşe, matiseli, legături, bandaje, împletituri, cozi de şoarece, în fine ce trebuie pentru ca nava să arate ca în zile mari. Ultimele pregătiri, care prevestesc şi mai mult sosirea în port, sunt cele în legătură cu ancorele: trecerea lor peste bordul prova, împreunarea cheilor de lanţ, scoaterea cablului de halaj din întrepunte, revizuirea sondei cu plumb.

Joi, 15 septembrie. În dimineaţa asta, temperatura şi aspectul deosebit al apei, numeroasele petece de iarbă de mare ce pluteau în jur, ca şi pâlcul de nori ce se ivise chiar dinaintea noastră indicau că ne aflam la marginea Gulf Streamului. Acest curent minunat, care curge spre nord-est aproape traversând oceanul, este mai întotdeauna învăluit de nori şi e o zonă de talazuri mari şi de furtuni. Adeseori, navele trec rapid de la cerul senin şi vânturi uşoare, unde merg cu toate velele ridicate, aproape dintr-o dată trezindu-se într-o zonă cu talazuri mari, cer înnourat, fiind obligate să-şi terţaroleze gabierii la două rânduri. Unul din marinari mi-a povestit că

odată, pe când făcea o călătorie de la Gibraltar la Boston, nava pe care era s-a apropiat de Gulf Stream împinsă de o briză uşoară, pe un cer senin, având ridicate până şi aripile, şi sus şi jos, iar drept dinaintea lor se zărea o linie precisă de nori negri, care stăteau deasupra apei ca un mal întunecat, iar din acea întunecime se ivi deodată o navă cu gabierii la două terţarole şi fără vergile rândunicilor ce fuseseră coborâte pe punte. Când se apropiară la rândul lor de curent, au început să strângă velele una după alta, până ajunseră la fel ca nava ce abia se arătase din neguri, iar după douăsprezece sau paisprezece ceasuri de bâţâială pe talazuri imense, înfruntând o furtună puternică de prova, au ieşit din beznă de cealaltă parte şi s-au trezit din nou într-o zonă cu vreme frumoasă şi au ridicat rândunicile şi contrarândunicile la loc. Pe măsură ce ne apropiam noi acuma, cerul se întunecă, valurile crescură, şi toate semnele prevesteau dezlănţuirea furtunii sau domolirea ei. Bătea doar un vânt puternic, dar, cum venea dinspre nord-est, adică exact din direcţia contrară cursului curentului, se stârniră nişte valuri urâte, defertlante, care săltau şi aruncau navă de colo colo, încât am fost nevoiţi şi noi să dăm jos vergile rândunicilor şi să reducem velele superioare. La amiază, termometrul, ce fusese coborât de multe ori în apă, arătă aproape 70 de grade[23], temperatură simţitor mai ridicată decât cea a aerului, cum se întâmplă de obicei în mijlocul curentului. Un flăcău ce lucra în arboradă, tocmai sus, pe vârful arboretului rândunicii, coborî pe punte, se învârti în jurul barcazului, arătând palid la faţă, şi mărturisi că îi venise rău, şi nu mai suporta să se urce iar sus, dar îi era ruşine să-i spună şi ofiţerului. Se urcă din nou, dar curând renunţă, şi veni jos, se aplecă peste balustadă golindu-şi stomacul ca o domnişoară. Era pe mare de mai mulţi ani şi, după cum

[23] E vorba de grade Fahrenheit, circa 22 grade Celsius.

spunea el, nu-i fusese niciodată rău. Starea îi fusese provocată de zvâcnirile necontrolate ale navei, sporite de înălțimea la care lucra, aşa cum se întâmplă cu capătul brațului pârghiei. Un bătrân marinar, ce avusese şi el treabă pe verga zburătorului mare, ne spunea că tot timpul avusese o senzație de neplăcere şi fusese fericit când îşi terminase treaba ca să coboare fie pe verga gabierului aflată mai jos, fie pe punte. La mărul arboretului rândunicii fu trimis alt marinar, care munci acolo vreo oră, dar se dădu şi el bătut. Treaba trebuia terminată şi secundul mă trimise pe mine. O vreme m-am simțit bine, dar apoi m-a încercat şi pe mine răul de mare. De la acele prime zile de la plecarea din Boston nu mai avusesem niciodată rău de mare, deşi trecusem prin tot felul de perioade de vreme rea şi diferite situații. Am rămas totuşi la locul meu şi n-am coborât până nu mi-am terminat lucrul, adică după mai bine de două ceasuri. Nava sălta şi se bâțâia în toate chipurile, velele părând să nu mai aibă nicio putere de a o stabiliza. Vârfurile ascuțite ale catargelor descriau tot felul de curbe pe cerul de deasupra capului meu, uneori dintr-o singură mişcare parcurgeau un arc de cerc mai mare de patruzeci şi cinci de grade, redresându-se cu o mişcare bruscă, ce te obliga să te ții cu amândouă mâinile, pentru ca apoi iar să pornească să mături cerul cu balansuri neregulate. Nu mi-era chiar rău rău, şi am coborât pe punte cu o mutră indiferentă, dar asta nu însemna că nu ardeam de nerăbdare să simt sub picioare odată relativa *terra ferma* a punții. După câteva ceasuri am scăpat de balamuc, trecând de partea cealaltă a curentului. Când soarele coborî la asfințit, în traversul babord, în direcția continentului nord-american, am ieşit din valul de neguri şi norii de furtună, pe care i-am lăsat în urmă, pierzându-se în crepusculul amurgului.

XXXVI
URALE PENTRU PĂMÂNTUL PATRIEI !

Vineri, 16 septembrie. Latitudinea de 38 grade nord şi longitudinea de 69 grade vest. Vânt minunat de sud-vest, care ne poartă cu fiecare ceas mai aproape de ţărm.

Tot echipajul e pe punte în timpul cartului scurt şi nu se mai vorbeşte decât de sosire, unde o să zărim prima dată pământul, dacă o să ajungem înainte de duminică, dacă mergem la biserică, cum o să arate Bostonul, prietenii, despre încasarea banilor pentru călătorie şi altele asemenea. Toţi, cât se poate de bine dispuşi. Cum călătoria se apropia de sfârşit, disciplina strictă se mai înmuie, fiindcă acum nu mai trebuia să ni se ordone, pe un ton poruncitor să facem ceea ce eram cu toţii dornici să împlinim. Uitate erau toate ciorovăielile şi certurile care se stârnesc în cursul unui îndelungat voiaj la bordul navei, toţi eram plini de sentimente prieteneşti, ba doi tovarăşi, care jumătate de drum fuseseră la cuţite, gata-gata să se ia la bătaie, dezbăteau acum împreună planul unei escapade la ţărm. Când se arătă secundul la prova, le vorbi oamenilor, spunându-le că aveam să ajungem la Bancurile lui George a doua zi, înainte de prânz, schimbă câteva glume cu băieţii, promiţându-le să vină şi la ei ca să-i plimbe frumos cu trăsura până la Marblehead.

Sâmbătă, 17. Toată ziua vântul abia a adiat, ceea ce ne-a făcut să întârziem, dar, la lăsarea nopţii, se stârni o briză straşnică, aşa că ne-am îndreptat iute spre ţărm. La ora şase ne aşteptam, să punem în pană pentru a măsura adâncimea, deoarece un val de ceaţă, ce venea spre noi, ne arăta că suntem aproape, dar nu s-a dat niciun ordin în acest sens, şi am menţinut capul. Veni şi ora opt, cartul coborî sub punte, încă un ceas nava continuă să meargă tare, cu aripile, ridicate şi sus şi jos, iar noaptea se lăsa cu o beznă chioară de tot.

Când se auziră cele două lovituri de clopot, căpitanul se arătă pe punte şi-i dădu secundului indicaţii, după care aripile au fost strânse sau, cum se spune de fapt, adunate pe verfafori, velele, pupa mascate şi sonda lungă cu plumbi adusă la prova, în fine totul era pregătit pentru măsurarea adâncimii apei. Un om se aşează pe verga velei cu spetează cu sonda în mână, altul pe traversa de capon cu un colac de saulă, altul pe portsarturile trinchetului şi altul pe cele ale arborelui mare, fiecare cu câte un alt colac de saulă în mână.

— Totul gata la prova?

— Da, sir!

— Daţi-i drumul! !

— Drumul! strigă omul de pe vergă, şi sonda grea cu plumb cade în adâncuri.

— Drumul! urlă şi cel de pe traversa caponului, când şi ultima volta de saulă i se topeşte din mână.

— Drumul! anunţa fiecare atunci când saula îi dispare din mână, până când se ajunge la secund care supraveghează sonda şi alături de care se află restul de saulă făcută colac. Optzeci de braţe, fără fund! O adâncime care rivalizează cu înălţimea catedralei St. Peter! Saula e prinsă de palancul întinzătorii şartului şi trei sau patru oameni trag parâma din apă şi o fac colac. Vergile din pupa sunt din nou brataţe în şart, aripile întinse şi, în câteva minute, nava e din nou cu toate pânzele ridicate şi pornită la drum. Când răsună patru bătăi de clopot, iar se pune în pană şi se măsoară adâncimea cu sonda.

— Fund la şaizeci de braţe! Ura pentru pământul patriei!

Am strâns saula, voltă lângă voltă, colac şi căpitanul a trecut la sonda uşoară, descoperind că pe fund era un mâl negru. Aripile se strâng, braţele vergilor artimon sunt orientate din nou şi nava merge cu vele reduse toată noaptea, până când cade vântul.

Măsurarea adâncimii e un procedeu atât de sigur încât un navigator ştie exact unde s-a apropiat de ţărm numai sondând, la fel de bine de parcă ar fi văzut deja ţărmul. Mâl negru nu se întâlneşte pe fund decât lângă Insula Block. Pe măsură ce te îndrepţi spre Nantucket, pe fund dai de un nisip negru, apoi numai nisip şi scoici albe, iar la Bancul lui George nisip alb, şi aşa mai departe. Cum sonda noastră ne-a arătat că suntem în largul Insulei Block, am pus capul spre est, spre Bancurile Nantucket şi Canalul de Sud, numai că vântul iar a căzut şi ne-a lăsat într-un calm plat în mijlocul unui banc de ceaţă densă, unde am zăcut toată ziua de duminică.

Duminică 18. La prânz, după calculele noastre, Insula Block se afla la cincisprezece mile spre nord-vest un sfert vest, însă ceaţa a rămas atât de groasă toată ziua încât n-am putut vedea nimic.

Pentru că ne terminasem îndatoririle faţă de navă pe ziua aceea, ne-am spălat frumos, ne-am îmbrăcat şi am coborât sub punte unde ne-am distrat răscolindu-ne cuferele, pentru a scoate la iveală hainele cu care urma să coborâm la ţărm, şi aruncând peste bord toate boarfele prea târnuite, rupte şi netrebnice. S-au dus în chipul acesta căciulile de lână folosite vreme de şaisprezece luni în care cărasem piei pe creştet, pe coasta Californiei, veşmintele cu care cătrănisem tot greementul, mănuşile roase de tot şi cârpite ca vai de ele, nădragii de lână ce înduraseră chinurile Capului Horn. Le-am aruncat peste bord, cu plăcere şi năduf, pentru că nu e bucurie mai mare decât să scapi şi de ultimele resturi, amintiri, apendice ale zilelor de pătimire. Ne-am pregătit cuferele de coborât la ţărm, am mâncat ultima plăcintă de care speram să avem parte la bordul navei *Alert* şi vorbeam încrezători despre lumea ce ne aştepta pe mal, de parcă ancora ar fi atins de-acum fundul.

— Cine merge cu mine la biserică de azi într-o săptămână?

— Eu, răspunde Jack care la toate zice da.

— Rămâi cu bine, mare! adăugă Tom. Îndată ce mă văd teafăr şi nevătămat pe uscat, îmi iau picioarele la spinare, îmi scot ceara din urechi şi pe aici ţi-e drumul, drept pe coclauri şi nu mă opresc decât când am să fiu sigur că de-mi întorc privirea nu mai văd nici zare de mare!

— Las-o moartă! Când ai să te trezeşti ancorat bine, şi la prova şi la pupa, în bătrâna cârciumă a lui Barney, cu un foc straşnic dinainte şi cu barul sub vânt, n-o să mai cauţi tu lumina zilei vreme de trei săptămâni!

— Nu! îi replică Tom. Am de gând să las la dracu băutura şi să mă aşez acasă, să văd dacă nu cumva or să mă îmbarce şi diacon!

— Iar eu, se băgă în vorbă Bill, îmi cumpăr un sextant şi mă bag navigator pe un pasager din Hingham!

Harry White se jură că avea de gând să-şi ia cu chirie nişte camere la Hotel Tremont şi să se dea şi el gentleman. După câte socotise, leafa i-ar ii ajuns să stea vreo două săptămâni.

Cu astfel de palavre ne mai treceam şi noi vremea pe când aşteptam să se pornească briza odată, să împrăştie ceaţa şi să ne ducă şi pe noi spre casă. Spre seară se porni un vânt uşor, dar ceaţa continuă să se menţină la fel de deasă ca şi înainte. Am pornit spre est. Pe la mijlocul primului cart, omul de veghe de pe teugă strigă pe-un ton ce arăta că nu mai era niciun moment de pierdut:

— Cârma banda în vânt!

Şi din ceaţă apăru o navă imensă, care venea drept spre noi. Nava apăru sub vânt în aceeaşi clipă şi au trecut una pe lângă cealaltă atât de aproape încât ghidul nostru artimon zgârâie coca celeilalte în cartierul pupa. Ofiţerul de pe punte n-a avut timp decât să le facă semne la care ceilalţi răspunseră strigând ceva despre Bristol, după care nava dispăru din nou înghiţită de ceaţă. Probabil că era o balenieră din Bristol, *Rhode Island*,

care ieşea în larg. Ceaţa persistă toată noaptea, deşi bătea o briză uşoară, care ne purta spre est, pipăindu-ne cu adevărat drumul înainte. Sonda era pusă în funcţie la fiecare două ceasuri şi schimbarea consistenţei fundului de la mâl negru la nisip ne arăta că ne apropiam de Nantucket şi Bancurile de Sud. Luni dimineaţa, adâncimea tot mai mare şi apa de un albastru tot mai închis, ca şi apariţia scoicilor amestecate cu nisip alb, luate cu sonda, ne convinseseră că eram în canal şi ne apropiam de Insula George. Drept urmare, prova a fost îndreptată chiar spre nord şi ne-am continuat astfel drumul, încrezători în rezultatele sondajelor noastre, deşi nu avusesem cum face nicio observaţie astronomică de două zile şi nici nu zărisem ţărmul. O eroare de o optime de milă ar fi fost suficientă ca să eşuăm. Ziua următoare a predominat o enervantă briză uşoară, iar pe la ora opt, o mică goeletă de pescuit, trecând pe lângă noi, ne informă că eram în traversul Farului Chatham. Chiar înainte de miezul nopţii se ridică o briză uşoară dinspre ţărm ce ne purtă frumos mai departe, iar la ora patru, socotind că ajunsesem la nord de Capul Race, am strâns bine vântul şi am intrat în golf, vest-nord-vest, spre Farul din Boston, şi am început să slobozim focuri de armă pentru a solicita pilot. La ora patru, cartul nostru coborî sub punte, dar nimeni n-a putut dormi, pentru că cei de afară trăgeau cu armele tot la fiecare câteva minute. Nici nu mai aveam chef de somn, pentru că eram de-acum în Golful Boston şi, dacă aveam noroc, noaptea următoare puteam dormi acasă, fără să ne mai trezească nimeni pentru a ne chema pe punte tot la patru ore.

Ne-am sculat din proprie iniţiativă, când a dat geana dimineţii, pentru a vedea şi noi pământul. În cenuşiul zorilor, două veliere mici de pescuit s-au arătat din ceaţă, iar când s-a revărsat asupră-ne lumina zilei iată şi colinele joase de nisip ale Capului Cod, în babordul nostru, iar dinainte se întindea

largul golf Massachussetts ; ici, colo câte o barcă îi brăzda oglinda liniştită. Pe măsură ce ne apropiam de gura portului, ca spre un magnet, se iveau tot mai multe nave, până când golful s-a împânzit de mulţimea velierelor ce lunecau în toate direcţiile, unele urcând pe vânt, altele mergând cu vântul din spate, după cum se îndreptau spre acea inimă a comerţului din centrul golfului, sau abia plecaseră de acolo. Era o privelişte tulburătoare pentru noi, care fusesem luni în şir pe ocean fără să vedem decât două nave singuratice, iar vreme de doi ani nu întâlnisem decât trei sau patru nave comerciale pe o coastă aproape cu totul pustie. Mai departe, prin golfuleţe către est, mişunau micile cabotiere care se îndreptau spre diferite oraşe înşirate pe malul sudic ; ici, colo câte o navă cu velatură pătrată pornea spre larg, iar departe de tot, dincolo de Capul Ann se zărea fumul unui vapor întinzându-se ca o pătură întunecată pe apă. Întreaga privelişte era plină de frumuseţe şi interesantă.

Ne întorceam acasă, iar semnele civilizaţiei, bunăstării şi fericirii, de care fusesem atât de multă vreme lipsiţi, sporeau tot mereu dinaintea ochilor noştri. Acum se vedeau bine şi uscatul înalt al Capului Ann şi stâncile şi ţărmul de la Cohasset, cu farurile smirnă, ca nişte sentinele îmbrăcate în alb, dinaintea ancorajelor. În aerul pur al dimineţii, se distingeau chiar şi fumurile coşurilor caselor de pe câmpia Hingham, ce se înălţau alene spre cer. Unul dintre băieţii noştri era fiul unui dogar, şi chipul i se lumină îndată ce zări crestele colinelor binecunoscute ce înconjurau locurile sale natale. Pe la ora zece, o bărcuţă veni săltând pe apă, ne aduse pilotul la bord şi apoi se îndepărtă îndreptându-se spre alte nave care-şi croiau drum spre port. Acum, fiindcă ajunsesem în raza vederii staţiilor de telegraf, am ridicat la trinchet pavilioanele de semnalizare şi, în jumătate de oră, proprietarul aflat la bursă sau la biroul lui comercial ştia că nava sa era în

josul golfului, iar stăpânii, mijlocitorii şi rechinii din Ann Street aflau că se apropia o pradă bogată – o navă venind dinspre Capul Horn, cu un echipaj care-şi încasase leafa pe doi ani de zile.

Vântul continuă să bată foarte uşor, tot echipajul fu trimis în arboradă ca să dea jos bandajele de protecţie, aşa că începu să plouă cu balene, legători, feşe, cercuri de fixare, bandaje din piele şi rogojină, după care greementul rămase frumos şi curat, fără toate cârpelile necesare pe mare. Ultimele dichiseli s-au făcut prin vopsirea vârfurilor arboretului contrarândunicilor. Eu am fost trimis pe arborele trinchet cu o căldare de vopsea albă şi o pensulă, şi l-am vopsit de la măr până la urechea de fixare la arboretul rândunicii. La amiază, stăteam ţinuţi în loc de un calm plat în largul farului din jos, iar cum şi mareea era staţionară, nu înaintam mai deloc. Dinspre Hingham se auzi o salvă, şi pilotul ne spuse că avea loc o trecere în revistă. La auzul acestei veşti, puştiul din Hingham se învioră brusc şi ne povesti că, de reuşeam să fi ajuns cu douăsprezece ceasuri mai devreme, acum eram şi noi printre soldaţi şi tarabe, şi ne-am fi distrat de minune. Dar, după cum stăteau lucrurile, nu prea aveam şanse de a ajunge înainte de lăsarea serii. Pe la ora două, se stârni un vânt de vest din prova şi am început să răzbim încet în sus. Un bric se chinuia să urce pe vânt o dată cu noi, şi ne-am încrucişat în timpul voltelor, când unul când celălalt luând-o înainte, după cum vântul sau mareea erau favorabile uneia sau alteia. De la două la patru, îmi venea mie rândul la timonă, şi stăteam pentru ultima dată la cârmă ajungând, după cum socotisem eu, să totalizez între nouă sute şi o mie de ore de timonerie pe ambele nave pe care fusesem. Refluxul începu să ne fie contrar şi înaintam greu ; trecuse de-acum aproape şi după-amiaza, iar noi ajunsesem abia în traversul farului interior. În vremea asta, mai multe nave mergeau la vale îndreptându-se spre larg. Între acestea am

văzut şi o corabie mare, cu vergile încrucişate, avânt şi vânt şi maree favorabile ; trecu pe lângă noi ca un cal de curse, în vreme ce oamenii echipajului alergau prin arboradă pregătindu-se să ridice şi verfaforii aripilor. Înspre amurgite, vântul începu să bată în rafale, când sufla atât de puternic încât pilotul ordona strângerea rândunicilor, când cădea cu totul; apoi, pentru ca să reuşim să ajungem înainte ca refluxul să devină prea puternic, iar ridicam velele strânse. Deoarece din cauza acestor manevre alergam în sus şi-n jos prin arboradă, s-a hotărât ca în vârful fiecărui catarg să rămână câte un om, pentru a strânge şi desfăşura din nou rândunicile la primul cuvânt. Eu m-am nimerit pe trinchet şi am strâns şi am tot întins vela aceea de cinci ori între Insula Rainsford şi Castle. În timp ce făceam una din volte, am trecut atât de aproape de Insula Rainsford, încât atunci când m-am uitat cu din vârful vergii rândunicii am zărit toată insula, cu clădirile spitalului, străzile frumos pavate, spațiile verzi, care parcă erau chiar sub mine. Atât e de strâmt canalul printre aceste insule în unele locuri încât, la un moment dat, săgeata bompresului trecu pe deasupra unuia dintre zidurile fortificațiilor de pe Insula George. Şi ne-am dat seama totodată şi de importanța strategică a acestui punct pentru că, în vreme ce urcam pe canal, ne-am prezentat de trei sau patru ori bordurile navei, numai bine pentru a fi găurite de baterii. Un singur tun ar fi fost suficient ca să ne facă pulbere.

Toți nutrisem speranța să ajungem înainte de lăsarea întunericului, pentru a coborî pe țărm, însă curentul refluxului deveni prea puternic, vântul, atât cât mai sufla şi el, ne era tot potrivnic, aşa că nu înaintam decât foarte încet cu toate voltele noastre. În consecință pilotul dădu ordin de a pune ancora la pic şi a pregăti lanțul. După două volte lungi am ajuns la un loc de ancoraj, la adăpostul colinei Castle, unde am strâns gabierii şi am fundarisit ancora. Astfel, pentru prima oară de la

plecarea din San Diego, în urmă cu o sută şi treizeci şi cinci de zile, ancora noastră a atins fundul. După numai jumătate de oră, stăteam în bună rânduială la ancoră, cu toate velele strânse, la adăpost, în portul Boston. Lunga noastră călătorie luase sfârşit, şi dinaintea ochilor se ridica atât de binecunoscuta privelişte: luminile oraşului aprinzându-se, o dată cu lăsarea serii, la ora nouă clopotele trezite care-şi răspândeau cunoscutul dangăt, între care băieţii din Boston încercară să distingă zvonul familiar al vechii catedrala de sud.

Abia terminasem noi de strâns velele când, sub bordul cartierului pupa, se lipi o frumoasă barcă de plimbare, din care sări la bord cel mai tânăr partener al firmei de care ţinea nava, demnul Hooper. L-am văzut din vârful artimonului şi-l cunoşteam bine. Strânse mâna căpitanului, după care coborî cu acesta în cabină, dar după câteva minute ieşi şi-l întrebă pe secund unde mă aflam. Ultima dată când îl întâlnisem eram în uniforma de student al Colegiului Harvard, şi acum, spre uimirea lui, de sus din arboradă coborî şi i se înfăţişă un individ cu un aer dubios, de om trecut prin multe, cu nişte nădragi de doc, cămaşă roşie, păr lung şi o faţă tăbăcită de indian. Ne-am dat mâna, şi mă felicită pentru că, după câte se vedea, mă întorsesem sănătos şi puternic, şi-mi comunică apoi că toţi prietenii mei erau zdraveni şi mă aşteptau. Cu numai câteva zile înainte se întâlnise cu cei din familia mea. I-am mulţumit pentru că-mi spusese exact ceea ce nu îndrăzneam eu să-l întreb. Iar dacă:

„Cel dintâi mesager al unor veşti nenorocite
Nu are decât de pierdut, iar numai zvonul vocii sale
Va avea de-a pururi glasul unui clopot vestitor de rele”,

atunci cu siguranţă că am să-mi amintesc întotdeauna de acest om şi de vorbele sale cu mare bucurie.

Căpitanul plecă în oraş împreună cu domnul Hooper şi ne lăsă să ne petrecem încă o noapte la bord pentru ca să venim şi noi a doua zi dimineaţă, o dată cu fluxul, sub comanda pilotului.

Ne simţeam atât de aproape de casă încât, gândindu-ne dinainte la bucatele ce ne aşteptau, aproape că nu ne-am mai atins de pâinea marinărească şi carnea de vacă sărată, iar mulţi dintre cei care erau la prima lor călătorie nici n-au putut închide ochii toată noaptea. În ceea ce mă priveşte, ca urmare a unei paradoxale schimbări sufleteşti, ce ne ajunge pe oricare, mi-am dat seama că mă încerca o totală indiferenţă, pe care nu mi-o puteam explica în niciun fel. Cu un an înainte, pe când mai căram piei pe coasta Californiei, ideea că în numai douăsprezece luni aveam să vedem din nou Bostonul aproape că mă înnebunea de fericire, iar acum, când eram cu un picior acasă, şi-mi vedeam locuinţa, nu-mi mai regăseam sentimentele acelea care mă încercaseră cu atât de multă vreme în urmă şi, în locul lor, simţeam o stare vecină cu apatia. O experienţă similară îmi relată că trăise un marinar de lângă mine care, chiar la prima călătorie, fusese plecat vreme de cinci ani pe coasta de nord-vest. Când plecase de acasă era doar ceva mai răsărit decât un puşti, iar după o experienţă grea, în care fusese încercat atât de mulţi ani când se văzu în fine pornit spre patrie, trăia o stare de surescitare atât de puternică încât tot drumul nu fusese în stare să se gândească şi să discute decât despre sosire, ce-o să facă el, cum o să sară de pe navă pe cheu, şi o s-o ia direct spre casă. Cu toate acestea, când nava fu amarată la cheu şi echipajul primi dreptul să o părăsească, lui i se păru că nu-l mai interesează deloc plecarea. Îmi povesti că el coborî în teugă, îşi schimbă hainele, luă nişte apă din butoiul de zi şi se spălă alene, îşi întoarse cufărul pe dos şi-şi puse hainele în ordine, îşi scoase pipa de la locul ei şi-o umplu cu tutun, şi după ce se aşează din

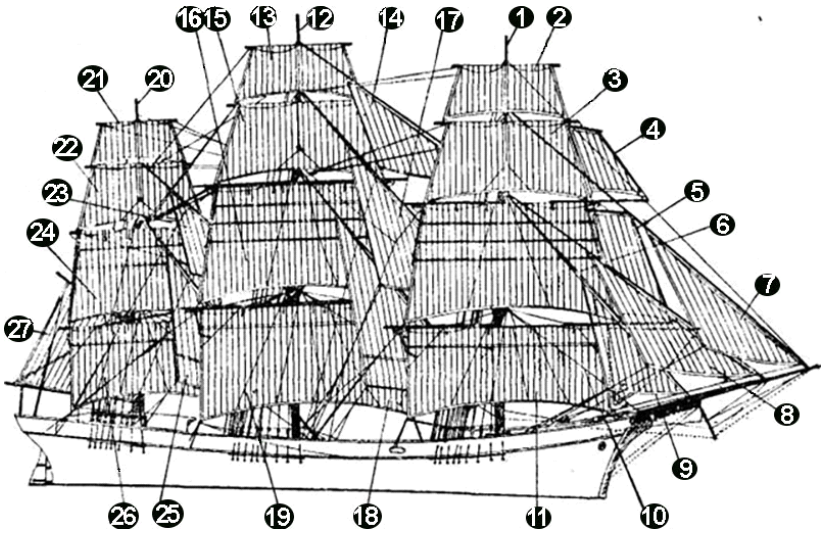
nou pe cufăr se puse la fumat în linişte, pentru ultima dată pe navă. În vremea asta se uita prin teuga în care-i petrecuse atâția ani şi când se trezi că toți tovarăşii lui plecaseră şi numai el rămăsese singurul acolo îl păli tristețea. Gândul de a ajunge acasă se transformase într-un vis, numai când se arătă în teugă fratele lui, care auzise de sosirea navei, şi începu să-i vorbească despre casă, pomenindu-i că toți aşteptau să-l revadă, abia atunci începu să-şi dea seama unde se afla şi i se trezi suficient interes ca să se ridice şi să pornească la drum către locurile pe care le dorise atât de mult şi la care visase atâția ani. Probabil că o aşteptare atât de prelungită produce o stare de excitație atât de puternică, încât clipa în care îți dai seama că visul s-a împlinit provoacă o stare de amorțire a oricărui sentiment, ca şi a oricărei voințe de efort. În mare măsură aşa mi se întâmplase şi mie. Toate pregătirile, înaintarea rapidă a navei, clipele în care vedeam din nou pământul natal, drumul spre port, vechile privelişti ce mi se perindau pe dinainte îmi puseseră prea mult mintea şi trupul la încercare, de unde şi această bruscă transformare într-o totală linişte, acum când nu mă mai susțineau nici speranțele şi nici nu mai aveam nimic de făcut, ceea ce mă aducea aproape într-o stare de apatie, din care nu puteam fi trezit decât de un nou excitant. Iar a doua zi dimineață, am fost chemați pe punte toți oamenii echipajului şi puşi la treburile noastre zilnice, curățatul punților, pregătirile pentru a ne lega la cheu, încărcatul armelor pentru salva de salut, după care am desfăcut velele şi am trecut la vinciul ancorei. Şi abia atunci spiritul şi trupul parcă s-au trezit deodată.

Pe la ora zece, se ridică briza şi pilotul dădu ordin de a pregăti nava pentru a o trage la cheu. Toți oamenii trecură la vinci şi în ritmul tărăgănatului: „Trageți, trageți!", pe care ultima dată îl auzisem murind printre colinele pustii de la San Diego, ancora ajunse la prova ; vântul şi mareea erau prielnice ; în

dimineaţa aceea însorită, am ridicat rândunicile şi contrarândunicile, pavilioanele şi flamura sus, în vreme ce salve de arme de la bord răsunau, şi ne-am îndreptat iute şi frumos spre oraş. La capătul cheului am făcut o voltă în vânt şi am fundarisit ancora ; dar abia a apucat aceasta să atingă fundul şi punţile s-au umplut de oameni: vameşi, agenţi de la Topliff care voiau să afle veşti, alţii interesându-se de soarta unor prieteni aflaţi la bord sau rămaşi pe coastă, negustori de untură, asaltând bucătăria, din dorinţa de a cădea la înţelegere cu bucătarul pentru resturile lui de grăsime, pierde-vară de tot soiul şi, la urmă, dar cei mai importanţi, mijlocitorii căminelor de marinari, dornici de a pune mâna pe oameni. Nimic nu poate întrece firea îndatoritoare a acestor mijlocitori şi nici interesul pe care-l manifestă faţă de marinarii întorşi acasă după un lung voiaj şi plini de bani. Doi sau chiar trei m-au luat de mână, pretinzând că-şi aduceau perfect de bine aminte de mine, erau convinşi că mă mai bucurasem de ospitalitatea lor şi înainte de a pleca în voiaj ; acum erau bucuroşi să vadă că m-am întors, mi-au oferit cartea lor de vizită, pe cheu aveau la îndemână şi un cărucior care doar atât aştepta să-mi care mie lucrurile şi erau dispuşi să-mi dea o mână de ajutor să-mi duc cufărul la ţărm, să-mi oferă o sticlă de grog la bord dacă nu puteam să cobor îndată şi altele asemenea, în fapt, aproape că nu eram în stare să ne urcăm în arboradă să strângem velele, din cauza lor. Velele pe care poate le manevrasem de o sută de ori, pe vreme frumoasă sau urâtă, erau strânse, în fine, acum pentru ultima oară; am coborât apoi din arboradă, am luat cablul de halaj şi am trecut la vinci şi, într-un cor ce trezi jumătate din cartierul de nord, ne-am tras pe el trecând printre clădirile docului şi ne-am lipit de cheu. Clopotele oraşului tocmai băteau unu când am strâns şi ultima voltă şi echipajului i s-a dat liber. În numai cinci minute, la bordul minunatei nave *Alert* nu mai rămase niciun

suflet, decât bătrânul paznic al navei, care apăruse de la birouri tocmai pentru a o lua în primire.

Velatură

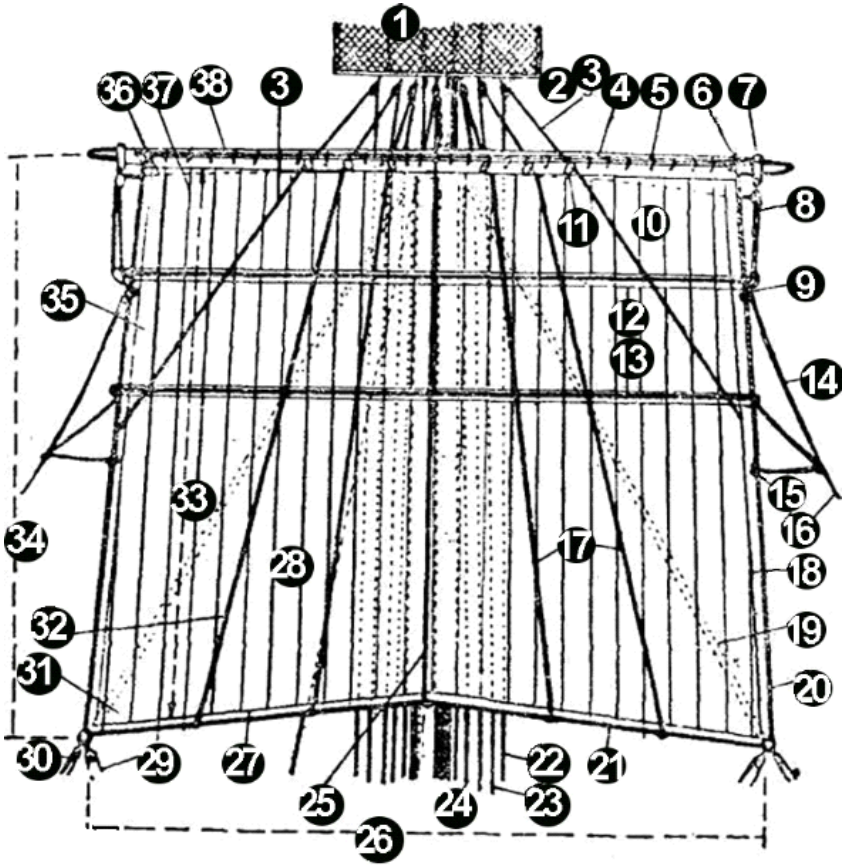
1 – farul prova;
2 – rândunica mică (trinchet);
3 – zburătorul mic (trinchet);
4 – aripa zburătorului;
5 – aripa gabierului mic (trinchet);
6 – gabierul mic (trinchet);
7 – focul săgeții;
8 – focul mic;
9 – focul mare;
10 – straiul coloanei trinchet pe care se înverghează trinchetinul;
11 – trinca;

12 – farul mare;
13 – rândunica mare;
14 – velastraiul rândunicii mari;
15 – zburătorul mare;
16 – gabierul mare;
17 – velastraiul zburătorului mare;
18 – velastraiul mare;
19 – vela mare;
20 – farul pupa;
21 – rândunica artimon;
22 – zburătorul artimon;
23 – velastraiul zburătorului artimon;
24 – gabierul artimon;
25 – velastraiul artimon (draculețul);
26 – vela în cruce (artimonul);
27 – randa.

(Conform cu A. Bejan şi M. Bujeniță, Dicționar de marină, Editura Militară, Bucureşti, 1979)

Vele

Vele: pătrată, văzută din prova

1 – plasa balustrăzii gabiei;
2 – gabie;
3 – contrabulina;
4 – vergă;
5 – sachet de învergare;
6 – împuntătură de învergare;
7 – brățară;
8 – pălăncel de terțarolă;
9 – ochi de terțarolă;
10 – terțarolă;

11 – măr călăuz;
12 – fâşie de terţarolă;
13 – filieră de terţarolă;
14 – labă de bulină;
15 – ochi de bulină;
16 – bulină;
17 – cargafung;
18 – căptuşeala marginii de cădere;
19 – contraşcotă;
20 – grandee de cădere babord;
21 – grandee de întinsură;
22 – contrabulină;
23 – cargafung;
24 – contraşcotă;
25 – susmantă;
26 – întinsură;
27 – margine de întinsură;
28 – ferţă;
29 – mură;
30 – şcotă;
31 – colţ de şcotă/mură;
32 – cargafung;
33 – talia ferţei;
34 – cădere totală;
35 – margine de cădere tribord;
36 – colţ de învergare;
37 – margine de învergare;
38 – grandee de învergare.

(Conform cu A. Bejan şi M. Bujeniţă, Dicţionar de marină, Editura Militară, Bucureşti, 1979)

Mic glosar de termeni marinăreşti[24]

aliură – poziţia navei faţă de vânt ;

alizee – vânturi regulate de forţa 3-4 în Oceanul Pacific şi Atlantic, la sud şi nord de Ecuator, până la paralela de 30 de grade ; zona alizeelor se caracterizează printr-o vreme frumoasă, cu precipitaţii reduse ;

a amara – a fixa obiectele la bord pentru a nu se deplasa în timpul mişcărilor navei ;

amară – parâmă de legare ;

ambardee – abatere involuntară de la drum a unei nave, din cauza vântului, valurilor, sau unei greşeli de manevră a timonei ;

arboradă – ansamblul catargelor, vergilor şi picurilor navei ;

arbore – sau catarg ; la navele cu doi arbori (două catarge) denumirea lor dinspre prova spre pupa: arborele trinchet (sau catargul mic, sau prova) şi arborele mare (ca la bricul *Pilgrim*), iar la o navă cu trei arbori (cum era *Alert*) denumirea lor e următoarea: trinchet, arborele mare şi artimon ;

arboret – partea superioară a arborelui compusă din mai multe elemente, care la nevoie se puteau demonta pe veliere pentru a reduce suprafaţa expusă vântului, în zonele cu furtuni puternice ;

---

[24] Explicaţiile au fost date conform cu Dicţionarul de marină publicat de A. Bejan şi M. Bujeniţă la Editura Militară în 1979.

aripă – velă suplimentară care se întinde cu ajutorul unor verfafori, pentru a mări suprafața velică la vânturi favorabile din pupa ;

artimon – ultimul catarg dinspre pupa al unei nave cu mai mult de două catarge;

a ateriza – luarea contactului vizual cu uscatul sau cu un reper de la țărm ;

atârnătoare – lanț care susține o vergă ;

baba – piesă masivă din lemn, beton armat sau metal fixată pe punte sau la cheu pentru a lua volta parâmelor ;

babord – partea stângă a unei nave, privite de la pupa prova ;

baie – golf mai mic, intrând al țărmului ;

baieră de înfăşurare – saulă cu care se înfăşoară vela strânsă pe vergă ;

baieră de învergare – parâmă ce trece prin ochiul unei vele pătrate şi serveşte la prinderea colțului velei pe vergă ;

baieră de terțarolare – saulă petrecută prin ochiurile de terțarolă ;

balansină – manevră curentă care susține o vergă, ghiu sau pic ;

balenieră – navă cu mai mulți arbori, specializată în vânătoarea de balene, dar şi ambarcațiune mică, de circa 9 metri cu catarg rabatabil folosită în acelaşi scop;

a se banda – a se înclina temporar în plan transversal, din cauza acțiunii vântului sau valurilor ;

bandă – comandă pentru cârmă, când aceasta se pune la unghiul maxim într-un bord sau altul ;

bară – prag format de depunerile aluvionare la gurile unor fluvii ;

barc – navă cu trei, cinci arbori ;

barcaz – barcă cu 14-20 de rame ;

bompres – catarg oblic la prova unei nave ;

bordee – distanța parcursă de o navă cu vele între două volte succesive ;
bordul din vânt – bordul din care bate vântul ;
bordul de sub vânt – bordul opus direcției din care bate vântul, bordul adăpostit de vânt ;
braț – manevră curentă care serveşte la orientarea vergilor ;
braț fals – parâmă dată de la prova unei nave la prova unei bărci ;
a brața – a orienta vergile în plan orizontal cu ajutorul brațelor ;
a brața în sart – a aduce vergile la unghi maxim de brațare, până când ating de fapt sarturile ;
bric – navă cu două catarge şi cu vele pătrate, aşa cum era şi nava *Pilgrim* ;
a bricui – a curăța puntea folosind piatră de bricuit şi nisip ud ;
brigantină – navă cu doi arbori, cu vele pătrate la arborele trinchet şi vele aurice la arborele mare;
brizanți – valuri care se sparg în apropierea uscatului, la apă mică ;
cabestan – instalație de punte ce serveşte la virarea lanțului ancorei ; se compune dintr-un ax vertical la partea superioară cu un clopot sau pălărie cu orificii în care se introduc manelele cu ajutorul cărora se virează manual ;
cablu – unitate de măsură a distanțelor egală cu a zecea parte dintr-o milă marină, 185 metri ;
cabotaj – transport maritim de mărfuri între porturi apropiate ;
calafat – resturi de bumbac sau cânepă care se impregnează cu catran şi sunt folosite la etanşeizarea punții şi bordajului unei nave din lemn ;
cală – spațiu de sub punte unde se depozitează mărfurile ;

calm – mare lipsită de vânt ;

capă – poziția cea mai favorabilă a unei nave pe mare foarte agitată şi vânt prea puternic pentru a putea naviga ; navele cu vele țin la capă primind vântul la circa şase carturi din prova şi derivând, ceea ce face să apară o zonă de mare mai calmă în bordul din vânt, numită siaj transversal ;

capon – palanc la capătul gruiei de capon cu care se caponează ancora ;

a capona – a prinde ancora cu cârligul caponului ;

cargabas – manevră curentă cu care se strânge o velă latină (foc sau velastrai) ;

cargafung – manevră curentă cu care se strâng velele pătrate ;

cart – serviciul la bordul navelor cu durata de patru ore, începând de la miezul nopții, în afară de cartul scurt, de numai două ore, de la 16 la 18 şi de la 18 la 20, pentru a permite schimbarea echipelor care fac de cart ; carturile se marchează cu ajutorul clopotului de bord, o lovitură simplă după prima jumătate de oră, o lovitură dublă după prima oră, o lovitură dublă şi una simplă după o oră jumătate şi tot aşa până la sfârşitul cartului marcat de patru duble, sau opt bătăi de clopot;

cart – echipa de oameni care execută serviciul de cart în acelaşi timp ; pe veliere echipajul era împărțit în două carturi – cartul tribord şi cartul babord – care făceau alternativ de serviciu pe punte ;

cart – unitate de măsură pentru unghiuri, egală cu a 32-a parte din circumferința cercului, adică cu 11 grade şi 15 minute ; pe vremea navelor cu vele, roza compasului era împărțită în carturi, iar drumul se dădea de asemenea în carturi şi nu în grade ;

cartier – (tribord / babord) – porțiunea navei dinapoia traversului în fiecare din borduri ;

cavilă – (cavilă de matisit) sculă confecționată din lemn tare sau chiar oțel folosită la matisirea parâmelor ;

a cădea (vântul) – a pierde din intensitate ;

cântec de manevră – cântec care însoțea manevrele mai grele de la bordul unei nave, pentru a dirija efortul;

cliper – velier de cursă lungă cu trei, cinci arbori ; cele mai rapide nave cu pânze folosite în secolul trecut pentru călătoriile la mare distanță, celebre fiind cliperele ceaiului, care plecau din Anglia, dublau Capul Bunei Speranțe, traversau Oceanul Indian, ajungeau în China, după care, prin Pacific, dublând Capul Horn, ajungeau în Atlantic pe care-l făceau de la sud spre nord, ajungând din nou în Anglia ; cliperele nitraților transportau salpetru din Chile în Europa ;

coadă – mătură specific marinărească din sfilațe de parâmă, cu un ochi la un capăt, folosită la curățatul punților ;

a degarnisi – a scoate curentul (parâma mobilă) de pe un palanc sau macara ;

a dubla – a ocoli un cap, un far, o geamandură etc.;

dublin – legătură de întoarcere care permite molarea, strângerea ei de la bordul navei ;

dunetă – suprastructură la extremitatea pupa, unde la navele cu vele era amenajată cabina căpitanului, secundului ;

a fila – a lăsa o parâmă sau un lanț să se scurgă ;

foc – velă triunghiulară pe straiurile bompresului; la velierele mari există focul mare, focul mic şi focul săgeții ;

Focul Sfântului Elm – fenomen luminos, a cărui denumire provine de la biserica cu acelaşi nume pe turnurile

căreia a fost adesea observat sub formă de jerbe de scântei albăstrui, albe etc.; apare de obicei în dreptul vârfurilor catargelor, vergilor, etc. ;

fregată – navă militară, a doua ca mărime după navele de linie, cu trei catarge ;

a fundarisi – a lăsa ancora să cadă la fundul apei ;

fungă – manevră curentă folosită pentru a ridica şi a pune la post un arbore gabier sau un arboret, precum şi pentru a întinde un foc, un velastrai etc. ;

gabier – velă pătrată, a doua începând de la punte pe catarg în sus ; '

garlin – parâmă groasă cu care se lega ancora înainte de utilizarea lanţului ;

a garnisi – a trece curentul unui palanc prin macarale;

ghiu – şcondru articulat fixat de catarg ;

grandee – parâmă vegetală cusută pe marginea unei vele pentru a o întări ;

greement – ansamblul arboradei, velaturii, manevrelor fixe şi curente de la bordul unei nave ;

gren – declanşarea bruscă şi de scurtă durată a unui vânt rece de forţa 9, 10 ;

grijea – saulă legată transversal pe sarturi formând o scară pe care se poate urca în arboradă ;

hulă – mişcarea ondulatorie, uniformă a suprafeţei mării, după încetarea unui vânt care a suflat mai mult timp din aceeaşi direcţie sau care se propagă din direcţia unui vânt puternic ce a suflat într-o zonă apropiată ;

iceberg – bloc uriaş de gheaţă plutitoare ce s-a desprins din calotele polare ;

iublou – fereastră etanşă în bordajul navei (hublou);

împuntătură – legătură executată la colţurile de învergare a velelor pătrate cu baierele de învergare ;

întrepunte – orice punte aflată sub puntea superioară;

învergare – prinderea unei vele pătrate pe o vergă, cu ajutorul baierelor şi sacheților ;

loch – aparat de navigație folosit la măsurarea vitezei navei ;

macara – denumirea marinărească dată scripetelui ;

mandar – dispozitiv de ridicare compus dintr-o macara simplă sau două macarale simple ;

manelă – bară de lemn folosită pentru învârtirea cabestanului ;

a masca (o velă) – a face ca vela să primească vântul pe fața dinspre prova pentru a obține astfel un efect de manevră ; de obicei pentru a pune nava în pană, a o opri ;

a matisi – a îmbina capetele a două parâme ;

merlin – parâmă subțire din trei sfilațe ;

a mola – a da drumul complet unei parâme ;

mură – la velele pătrate, manevră curentă care trage colțul de mură al velelor inferioare spre prova ;

palanc – dispozitiv compus din două macarale prin care trece o parâmă numită curent, având un capăt liber, trăgător, iar celălalt fixat la macara ;

pană – poziția unei nave care nu mai înaintează, aflându-se în echilibru sub vele, unele pline altele mascate ;

parâmă – frânghie vegetală sau metalică folosită la bordul navelor ;

patarațină – manevră fixă ce asigură catargul în borduri şi spre pupa ;

piatră de bricuit – piatră abrazivă folosită la curățatul punților

portsart – instalație în afara bordurilor navei pentru fixarea sarturilor ;

post – locul unde trebuie fixat un anumit obiect, vergi, ghiuri etc.

a prinde vântul – a orienta velele în aşa fel încât să simtă acţiunea vântului ;

prova – direcţia părţii de dinainte a navei; fiind întrebuinţat ca şi cuvintele stânga, dreapta, în acelaşi scop de a indica direcţia faţă de axele de simetrie ale navei ;

pupa – direcţia părţii dinapoi a navei, opusă provei ;

radă – suprafaţa de apă din apropierea ţărmului, de regulă în apropierea unui port, între insule, adăpostită de vânt şi de valuri, unde navele obişnuiesc să stea la ancoră ;

randă – velă aurică la arborele artimon ;

reducerea velaturii – micşorarea suprafeţei velice la vânturi puternice ; operaţia începe cu velele superioare încât nava să nu se dezechilibreze ;

resacă – agitaţia dezordonată a apei provocată de revenirea spre larg a valurilor ce se reflectă de o coastă abruptă, dând naştere unor fenomene de interferenţă foarte periculoase pentru ambarcaţii ;

sabord – deschidere în parapetul navei pentru scurgerea apei de pe punte ;

sachet – capăt de parâmă folosit în diferite scopuri, sachet de înfăşurare – pentru strângerea velelor pe vergă, sachet de învergare – pentru învergarea unei vele pătrate, sachet de terţarolă – pentru luarea terţarolelor la velă ;

sart – manevră fixă ce susţine catargul în borduri;

saulă – parâmă de grosime medie, 1,5-1 cm. ;

săgeată – arboret de dimensiuni mici, instalat mai ales pentru prelungirea bompresului ;

scaun de boţman – mică platformă de scândură, susţinută cu ajutorul unei parâme, folosită de marinari pentru a se deplasa în lungul unui catarg, sart, în afara bordurilor în timpul manevrelor de cătrănire, piturare etc. ;

sextant – instrument nautic ce serveşte la măsurarea înălțimii aştrilor şi a unghiurilor orizontale şi verticale între diferite repere pentru aflarea punctului navei ;

sfilață – mai multe fire de fibră vegetală, răsucite la un loc, din care se confecționează parâmele ;

strai – manevră fixă care susține catargul în plan longitudinal ;

strângător – manevră curentă ce foloseşte la strângerea velei ;

a strânge vântul – a naviga cu vântul strâns, adică la un unghi cât mai mic față de direcția vântului ;

a strânge velele – manevră prin care velele pătrate sunt ridicate spre vergă cu ajutorul strângătorilor ;

supercargo – reprezentant al comerciantului care a încărcat marfa la bord ;

şcondru – lemn cilindric folosit la greement – vergi, ghiuri etc. ;

şcotă – manevră a unei vele care trage spre pupa colțul de scotă, opus colțului de mură care se întinde spre prova atunci când se orientează velele ;

tambuchi – deschidere în puntea navei pentru accesul oamenilor în încăperile de sub punte ;

tangon – şcondru fixat cu un capăt de bordaj, cu celălalt susținut de o balansină, de care se leagă bărcile în port cu ajutorul unor brațe false ;

terțarolă – porțiune a unei vele pătrate cuprinsă între marginea de învergare şi prima fâşie de terțarolă, sau între două fâşii, care se foloseşte pentru reducerea suprafeței unei vele ;

terțarolă sugrumată – terțarolă luată prin strângerea unei jumătăți de velă ;

teugă – suprastructură la prova navei, unde se află cartierul marinarilor ;

timonă – roată cu cavile cu care se acționează asupra cârmei ;
a se trage pe ancoră – a manevra o navă în port, dând o ancoră cu barca şi virând apoi lanțul ;
travers – direcție care face un unghi de 90 de grade cu axul longitudinal al navei ;
tribord – bordul din dreapta planului diametral al navei privind de la pupa spre prova ;
trincă – velă pătrată, prima de jos, a arborelui trinchet, primul dinspre prova ;
trinchet – arborele mic, primul arbore dinspre prova ;
țapapie – parâmă întinsă sub o vergă sau bompres pe care stau marinarii cu picioarele în timp ce lucrează pe o vergă la întinderea sau strângerea velelor etc. ;
a vira – a trage, a strânge, o parâmă sau un lanț.

Cuprins

I PLECAREA
II PRIMELE IMPRESII
III MUNCA PE NAVĂ
IV DUMINICA PE MARE
V CAPUL HORN
VI OM PESTE BORD
VII JUAN FERNANDEZ
VIII VIAȚA DE FIECARE ZI
IX SANTA BARBARA
X FURTUNĂ DE SUD-EST
XI ÎN SUSUL COASTEI
XII MONTEREY
XIII AFACERI LA MONTEREY

XIV NEMULŢUMIRI
XV BICIUIREA
XVI ZI DE PERMISIE LA ŢĂRM
XVII SAN DIEGO
XVIII DUMINICA PAŞTELUI
XIX BĂŞTINAŞII DIN INSULELE SANDWICH
XX NOU-VENIŢII
XXI CALIFORNIA ŞI LOCUITORII EI
XXII NAVA ALERT
XXIII O NAVĂ NOUA, NOI TOVARĂŞI
XXIV DIN NOU LA SAN DIEGO
XXV ZVONURI DE RĂZBOI
XXVI SAN FRANCISCO
XXVII FANDANGO
XXVIII VEŞTI DE ACASĂ
XXIX ÎNCĂRCĂM NAVA PENTRU DRUMUL SPRE CASĂ
XXX ÎN DRUM SPRE CASĂ
XXXI PERSPECTIVE SUMBRE
XXXII DUBLĂM CAPUL HORN
XXXIII SPRE NORD !
XXXIV NE APROPIEM DE CASĂ
XXXV ALTE ÎNTÂMPLĂRI TULBURĂTOARE
XXXVI URALE PENTRU PĂMÂNTUL PATRIEI !
Velatură
Vele
Mic glosar de termeni marinăreşti